

21 135

28

شماره

شماره
۱۲

Aspirin⁹² de medicina *Egyptioru^m*

Σ 15

27

~~C.~~ 27

C. A

PROSPERI ALPINI

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.
LIBRI QVATVOR.

IN QVIBVS MVLTAE CVM DE VARIO
mittendi sanguinis vsu per venas, arterias, cucurbitulas, ac scarificationes nostris inusitatae, deq; inusionibus, & alijs chyurgicis operationibus, tum de quamplurimis medicamentis apud Aegyptios frequentioribus, claccicunt.

*QVAE CVM PRISCIS MEDICIS DOCTISSIMIS,
olim notissima, ac perusitatissima essent, nunc ingenti artis medicae
icellura à nostris desiderantur.*

AD ILLUSTRISSIMVM ET SAPIENTISS.
Senatorem ANTONIVM MAVROCENVM, Supremum VENETAE Reipub. Consiliarium.

VENETIIS, MDXCI.

Apud Franciscum de Franciscis Scensensem.

ILLVSTRISSIMO
AC SAPIENTISSIMO

SENATORI,

ANTONIO MAVROCENO,
Supremo Reipub. Venetæ Confiliario.

PROSPER ALPINVS. S. D.

*V*M multis ab hinc annis, Vir Illustrissime, medicina studio, ac sciendi cupiditate ductus, patrijs & ipse (exemplo præstantissimorum virorum, qui ad hanc, & alias disciplinas perdiscendas, varias regiones peragrarunt.) littoribus relictis, in Aegyptum profectus essem, quod ipsam medendi artem primas ac verissimas radices apud illas gentes olim habuisse intellexerim, quando vel à brutis animalibus ibi medicinam exerceri, aliqui prodiderint, ex quibus & vacuandi sanguinis per sectas venas, et multorum aliorum praesidiorum usum prodixisse Aegyptiorum non paucis persuasum est, apud illos populos nonnullos annos moratus, ipsorum usitatam medicinam à me eo tempore obseruatam, & in quinque commentarios digestam,

post meum in patriam reditum cum perficere summo-
 pere optarem, euocatus interea Genuam ad Joannem
 Andream Auriam, Principem amplissimum, ut apud
 illum medicinam facerem, assiduus aula curis implica-
 tus, ideo tempore efficere non potui: Cum vero illinc re-
 uersus, in perfectiorem eos, quoad potui statum resti-
 tuissem, decreui sub tuo nomine nunc tandem ipsos in
 lucem proferre. Quos tibi amplissimo Senatori, mihi
 iam usque à primis meorum studiorum annis fautori,
 auctori, ac patrono unico iure merito dicare debeo.
 tibi enim soli hi primarij meorum studiorum partus, ac
 fructus debentur. Quid? non te solo aduuctore mihi in
 Aegyptum proficisci, eiusq; loca perlustrasse olim con-
 cessum est? Qui, cum me meo inuentutis annos in his locis
 medicinam facientem exigua sanè studiorum meo-
 rum expectatione terere aliquando animaduertisses,
 neque parum hanc meam doluisses vicem, tantum in
 meis rebus study ac laboris adhibuisti, ut Georgius He-
 mus Patricius Clarissimus, Consul pro Cayro Aegypti
 designatus, me in ea loca medicina causa libenter con-
 duxerit: scilicet illa peragratione varias hominum per-
 sp. Etas naturas, morbos, causas, ac usus medendi pe-
 nes varias gentes observatos, non parum utilitatis ac
 splendoris meis studijs afferre posse, intelligebas. Ta-
 ceo innumera alia longe maiora ex te in me collata be-
 neficia, quanta enim beneuolentia, ac humanitate Fran-
 ciscum Alpinum, carissimum Patrem meum, dum
 uiueret (quem medicina causa multos annos cognoui-

sti, ac plurimi fecisti) meq; ac alios mea familia semper fueris complexus, dici quidem à me satis non potest. Merito itaque non hos modo meos studiorum labores, verum meipsum quoque cum his tibi deuouendum, puto. Iam diu enim pluribus de causis mihi fuit in optatis, ut tantorum in me munerum tuorum aliquod tibi grati animi, meaq; praestantis in te obseruantia signum ostenderem. Ad hac illud etiam accedit, quod hos libros de illiusce gentis medicina à me (qua mea est ingeny tenuitas) conscriptos, cum non omni plane culpa carere cognoscerem, tui clarissimi nominis splendore fultos in lucem prodire volui, quod plurimum illis auctoritatis, & existimationis, te patrono, accessurum intelligerem. Tu enim is es, qui quidem hac nostra aetate multis virtutibus in hac foelicissima Repub. Maurocenorum familiam antiquitate, nobilitate, ac auctoritate claram magis ac magis illustras, & ornas. De cuius quidem tua familia, atque de tuis ipsius laudibus mihi nunc agere institutum non est, tum quia ad Oratorem magis hac tam magna tractare, quam ad medicum pertineat, tum etiam quod adeo omnibus ea nota sunt, ut nullo, qui eas alijs indicet, indigere videantur. Quis vero hic, aut alibi nunc est, qui istius familia claritatem, antiquitatem atque auctoritatem ignoret? Quam tot Serenissimi Duces, classisq; maritima praefecti excellentissimi, quam Cardinales amplissimi, & Patriarcha ex ea orti (qui plurimum olim Christianam Rempubl. illustrarunt,)
quam

quã Senatores alij ferè innumeri maximis honoribus,
ac dignitatibus varijs temporibus in hac Ciuitate deco-
rati, adeo nobilem, amplam, & Illustrem esse decla-
rant, vt hoc ad eius laudes maxime sufficere possit.
Nam vt alios omittam, Hieronymus Maurocenus fra-
ter tuus nemini superiorum cedens, præclaris virtutibus
& rebus gestis, dum viueret, patriam exornauit. Cu-
ius mortem immaturam multis lachrymis non modo
patricij, sed planè omnes, quos tanti viri virtutes non
latuere, maxime luxerunt. Nec hercle id iniuria. In
quo enim viro tantam vnquam in Deum fidem, pietat-
atem, charitatem vlla reperit antiquitas? Quis etiam
in Reipub. magistratibus obeundis talem ac tantam sa-
pientiam, iustitiam, prudentiam, atque humanitatem
ostendit? Testes sunt Veronenses, qui in eius præfectu-
ra ita suere tractati, vt & illius magistratus, & re-
rum ab eo præclare gestarum nulla vnquam sit homi-
nibus obliuio creptura memoriam. Ex quibus in ea ci-
uitate exantlatis tum vigilijs, tum maximis laboribus,
agritudo, qua ille postea defunctus est, originem habuit.
Is etiam præter alios multos magistratuum, ac præfe-
cturarum ordines, quibus sua ætate ipse magnifice orna-
tus est, in amplissimo Clarissimorum patrum cœtu co-
optatus, multis annis præclarissimus Senator vixit.
Ac tandem Decemvirum capitalium dignitate sum-
ma cum laude persunctus est. Hac igitur virtutum,
& rectè factorum exempla Hieronymus tuus frater
moriens reliquit. Hac eadem in te postea hereditario
quodam

quodam iure, mirifice translata fuisse, teq̄, eodem splendore claruisse, quis ignorat? Nolo enim de te etiam nunc dicere, quàm omnibus Catholica religionis verus amator, atque accerrimus defensor videaris, quàmq̄, diuini cultus assiduus sis obseruator, quantaq̄, in Deum quoque tua sit fides, in Pauperes pietas, ac charitas. Quod maius pietatis in patriam, charitatis, fortitudinisq̄, exemplum de te proferri posset, quam quod tu quindecim nunc labentibus annis, hic ingenti illa grassante pestilentia, urbemq̄, hanc atrocissime deuastante, tuis ciuibus edidisti? Cum scilicet sexta partis ciuitatis peste infecta, curam à Clarissimis patribus in tanta calamitate tibi demandatam, non modo (quod plerique, sibiipsis plus quàm patriæ consulentes, tunc faciebant) non recusaueris, sed hilari potius vultu summe arduam ac periculosam illam prouinciam susceperis, non minusq̄, piè, quàm fortiter, sapienter, ac feliciter obieris. Neque enim tota ciuitas hac infecta peste in tanta sui necessitate tunc à te deserui potuit. Omitto præterea quanta in multis Reipub. muneribus, à te variis temporibus dignissime expletis, iustitia, probitate, ac prudentia rem Veneram administraueris. Præsertim ubi te patres conscripti actibus Illustrissimorum Procuratorum, atque legum conseruationi præesse uoluerunt. In quibus quidem, atque in Senatu (Senator iam diu ab ipsis creatus) plurimum laudis ac splendoris es consecutus. Simul & illud omittam, quam in graui ista prouincia, qua hoc anno supremus Reipub.

pub. *Consiliarius à Clarissimis patribus detectus es, vigilantissime, ac sapientissime te geras, quantaq̄ solertia, ac benignitate cunctos in eo magistratu complectaris, ut ea profecto causa nemo sit, qui te semel noverit, quin statim se tibi addictissimum fateatur. Unum vero illud de te minime tacendum puto, domum etenim tuam sic sapienter, ac prudenter instituisti, ut merito hac aetate plurimum sit admiranda. In ea quidem talis ac tanta penes omnes, qui ipsam habitant, recte ac honeste vivendi elucet harmonia, ut sacer religiosorum hominum cœtus iure omnibus videri debeat. In ipsa quidem neminem inuenias, qui præter id, quod summe honestum est, quicquam aut facere, aut loqui audeat. In qua talis est futura filiorum posteritas, ut si ex presentibus ventura prævideri liceat, maxime sperandum sit, fore, ut tuarum virtutum claritas æternis sæculis in filijs, ac nepotibus tuis resulgeat. Quales Ioannes, Petrus, Laurentius, Franciscus atque Mattheus existunt, morum profecto integritate, ac virtutum præstantia non parum hoc sæculo admirandi. Sic enim à te omnes educati sunt, ut inter ipsos nullus sit, qui vera religione, perfectaq̄ in Deum fide non effulgeat, qui plurimum in te, tum in reliquos fratres observantia, obediencia, ac amore eximio non exardeat. Liberalitate vero, modestia, temperantia, mansuetudine, continentia, alijsq̄, serè innumeris virtutibus nemo certe exijs, qui vel sunt, vel fuere præferendus ipsis videtur. Sed & hac, & piura quoque*

que huiusmodi omittam, cum hoc meum institutum non sit, atque plurimum etiam tuam his modestiam offendi sciam, quo aliorum laudes, quàm tuas libentius audire soleas. Et si tu igitur nunc is Senator sis, cui amplissima ac diuina propè munera debeantur, est tamen tua liberalitatis, qua cunctos perbenigne complecteris, ut hos meos libros, quos tibi nunc ego deuotissime consacro, atque voueo, libenter accipias, tenue quidem, et tenuis hominis munusculum, à summa tamen obseruantia, studio, & amore in te meo profectum. Id si tibi non erit ingratum, mihi animum ad grauiora medicina studia plurimum inflammabis. Vale, meq̃, ut soles, ama.

Venetijs, Anno Salutis humanae. M D X C I.
Mense Martio.

PROSPER ALPINVS
ERVDITIS LECTORIBVS.

X Aegypto, in qua ego nonnullos annos medicinæ causa olim morari feceram, Deo annuente, in patriam reductus, Patauium quamprimum me contuli, vt Melchiorem Guilandinum (viri in omni genere scientiarum clarissimum, ac in plantarum cognitione nulli hoc æuo secundum, mihiq; plurima necessitudine conjunctissimum) salutationis gratia conuenirem: A quo humanissime acceptus, aliquot dies apud illum fui, in quibus multa inter nos de Aegypti regione, cælo, temperie, & de illorum corporum habitu, temperamento, locuti sumus, de medicis, ac morbis, quibus illa regio abundat, & de medicina penes illos populos vſitata, ac denique de plantis, quæ illis in locis nascuntur sermones aliquos habuimus. Is igitur me postea, vt illa, quæ internos commentata fuerant, litteris mandarem, obnixè rogauit, & suafit, fore enim, vt non parum vtilitatis, ac voluptatis ex his ad medicinæ studiosos accedat. Cui cum non parere ac obsequi, turpe putarem, quanta cura, & studio potui, eosdem ipsos à nobis per id temporis habitos sermones in quinque libris diuisos,

u-sos, ac digestos, sub nomine Aegyptiorum medicinæ (quando de illa tantum agere nostrum præcipuum fuerit institutum, neque de alijs; nisi illius gratia) comprehensos, scriptis tradidi. Quos cum à multis desiderari forte intellexerim, quamplurimis etiam id mihi medicis doctissimis persuadentibus, præsertimq; Hieronymo Mercunali, ac Alexandro Massaria hac tempestate medicis celeberrimis, ne horum voluntatem aspèrari, & multorum utilitati inuidisse videar, ipsos in lucem proferre non sum veritus. Hos itaque eruditi lectores candido animi accipite, legite, ac bene consulite. Quod si ego hos vobis gratos fuisse aliquando intellexero, alia his grauiora, atque vttiliora in arte medendi studia, à me multo labore, ac vigilijs aliàs elucubrata, atque informata, vobis medicinæ amatoribus communicare non recusabo. Valere.

INDEX OMNIUM CAPITULORVM

QVAE IN HOC OPERE CONTINENTVR.

*De reditu in patriam felici congratulatio; itinerisq̄
longissimi, ingentibus periculis peracti narratio.*

LIBRI PRIMI CAPITA.

- D**E statu Aegyptiorum medicorum, cap. j.
Aegyptij qualem nunc medicinam exercent, cap. ij.
Quamobrem hoc tempore Aegyptij artem medicam ha-
beant vitiosam, cap. iij.
Apud Aegyptios medicos medicinam illam propositionem vsurpa-
ri, quae est contraria contrarijs curari, atque an ipsi eam rectè
obseruent, cap. iiij.
Quae praesciri debeant, priusquam ad particularem medicinæ Aegy-
ptiorum narrationem accedatur, cap. v.
De Aegypti situ, atque illius aeris temperie, cap. vj.
De anni temporibus apud Aegyptios vsitatis, atque de ipsorum tem-
perie, cap. vij.
De aeris mutatione ex ventorum septentrionalium spiratione, atq̄
ex augmento fluminis Nili, cap. viij.
De Aegyptiorum corporum temperaturis, atque habitibus, cap. ix.
Quali victu Aegypti habitatores nunc vtantur, cap. x.
De causis cur longevi sint Aegyptij, cap. xj.
An ad vite conseruationem aquae Nili fluminis vsus vino sit vtilior
necne, cap. xij.
De morbis patrijs, & epidemicis, qui apud Aegyptios obseruantur,
cap. xiiij.
De morbis Aegyptijs familiaribus, deq̄ ipsorum causis, cap. xiiij.
De peste, quae h̄pc loca Aegypti inuadit, atque atrocissime deuastat,
cap. xv.
Cur pestis contagium ex locis Barbariae Cayrum importatum diu-
turnius

CAPITVLORVM.

turnius fit, & magis exitioſum eo, quod ex alijs locis prouenire obſeruat, cap. xvj.

Quo tempore peſtis loca Aegyptia inuadere ſoleat, & quo tempore ipſa deſinat, cap. xvii.

Aqua cauſa Cayri qualiſcunq; peſtilentia fit, menſe Iunio omnino tollatur, cap. xviii.

LIBRI SECVNDI.

DE vſu mittendi ſanguinem apud Aegyptios medicos frequentato, & cur apud ipſos ſanguinis vacuatio ſit familiariſſimum remedium, cap. i.

De ratione variorum corporum temperamenti atque habitus, deq; Aegyptiorum vario temperamento, & habitu, cap. ii.

In quibus morbis Aegyptii ſanguinis miſſione vtantur, atque in quibus corporibus, cap. iii.

Aegyptios errare nimium frequenti ac copioſa ſanguinis euacuationi indulgentes, & in pueris mittentes ſanguinem, cap. iiii.

Aegyptios medicos non errare ſi in pueris, qui morbis acutis corripiuntur aliquando ſanguinem mittant, cap. v.

In pinguioribus corporibus, Eunuchis, mulieribus, pueris, ſenibusque quo modo Aegyptii ſanguinem mittant, cap. vi.

An Aegyptii medici recte ſe gerant in vſu miſſionis ſanguinis in dyſenteria, diarrhoea bilioſa, exanthematibus puncticulis appellatis, peſſiferisq; bubonibus, & parotidibus, cap. vii.

Aegyptios medicos à cibo ſanguinem mittere, atq; an rectè faciant etiam illis, quibus ſanguinem mittere debent, potum aliquem propinare, cap. viii.

Quot modis Aegyptii ſanguinem mittere ſoleant, cap. ix.

De venis, quæ in vſu ſunt apud Aegyptios pro molienda ſanguinis miſſione, cap. x.

Aegyptios arterias pro ſanguis miſſione non ſecus quàm venas incidere, cap. xi.

De arteriis, quas Aegyptii ſecare ſolent, atq; quomodo illas ſecent, & curent, & in quibus etiam morbis ipſarum ſectiōne vtantur, cap. xii.

De cucurbitulis, quibus in Aegypto medici vtuntur, cap. xiii.

Qua-

I N D E X

- Qualis cucurbitularum apud Aegyptios sit vsus, in quibusque mor-
bis iis ipsi vtantur, cap. xiii.
An solis cucurbitulis corpora rectè ac tutò vacuari possint, & num in
principiis morborum pro vacuatione sint adhibendæ. cap. xv.
An errant Aegyptii nunquam vtentes cucurbitulis pro adiuuanda
exanthematum eruptione. cap. xvi.

L I B R I T E R T I I.

- D**E VARIARVM scarificationum frequenti apud medicos
Aegyptios vsu. cap. j.
De aurium, narium, labiorum, gingiuarum scarificationi-
bus, quas medici Aegyptij pro euacuatione frequentant. cap. ij.
Malleolorum siue crurum scarificationem ad moliendam euacuatio-
nem auxilium esse antiquissimum, à Græcisq; clarissimis medicis
valde vsitatum. cap. iij.
Quibus in Italia locis hominibus sanguis crurum scarificatione fue-
rit detractus. cap. iiij.
Crurum scarificationem non eam esse, quam nostri applicitis cucur-
bitulis frequentant. cap. v.
Inter crurum scarificationem, atque venæ sectionem maximam esse
conuenientiam, ac similitudinem. cap. vj.
An crurum scarificatio vicaria sit venæ sectionis. cap. vij.
Quomodo Aegyptij crurum scarificationem exercent, atque admi-
nistrent. cap. viij.
In quibus morbis vsus crurum scarificationis apud Aegyptios fre-
quentetur, atque in quibus corporibus. cap. ix.
An crurum scarificatio in sura, vt Aegyptij faciūt, vel potius in mal-
leolo, ut Gal. docuit, sit facienda. cap. x.
De usu scarificationis partium inflammatione, tumore, pustula, co-
lore non naturali, insigni dolore, uexatarum, apud Aegyptios fre-
quentato. cap. xj.
De variis partium inuulsionibus, quæ selectissima secreta ad varios
curandos morbos apud Aegyptios habentur. cap. xij.
De sectione, qua in hydropicis & suppuratis Aegyptij utuntur.
cap. xij.
De lapidis è vesica extractione absque vlla incisione apud Aegyptios
frequentata, & de dysenterix curatione empirica. cap. xiiij.

De

I N D E X

- De usu balnearum dulcium pro ornatu corporum, atque quid mulieres ad pinguefacienda corpora in ipsis moliantur. cap. xv.
- Quæ Aegyptiæ mulieres in balneis faciunt, ut ipsarum corpora impinguefiant. cap. xvij.
- De dulcium balnearum pro sanitate corporum apud Aegyptios usu. cap. xvij.
- De frictionibus, quibus Aegyptij in balneis utuntur. cap. xvij.
- De balnearum apud Aegyptios usu ad varios morbos persanandos. cap. xix.

L I B R I Q V A R T I.

- D**E medicamentis alterantibus, quæ in usu apud medicos Aegyptios existunt. cap. j.
- De medicamentis ab Aegyptijs animi gratia usitatis, sperantibus ab his deoratis uaria exoptata in insomnijs uidere. cap. ij.
- De decoctis, quibus Aegyptij, tum in sanis, tum ægrotis corporibus utuntur. cap. iij.
- De syrupis apud Aegyptios usitatis. cap. iij.
- De purgantibus medicamentis a medicis Aegyptijs usitatis. cap. v.
- Uter nobilium, uel plebeorum Aegyptiorum purgandi usus sit laudatior, siue an purgando medicamenta lenitet purgantia præualidis magis præsent. cap. vj.
- Apud nonnullos Aegyptios in usum esse statim ab assumpto purgante medicamento frigidam aquam multam pro pinari. cap. vij.
- De theriaca, atque alijs compositis medicamentis, quæ in usu sunt apud Aegyptios. cap. vij.
- Theriacæ compositio, quam singulis annis pro Turcarum Rege componunt, quam tharac sarac appellant. cap. ix.
- In quo Aegyptiorum theriacæ descriptio differat ab ea, quæ ab Andromacho Seniore olim fuit memoriæ prodita. cap. x.
- De aliquibus simplicibus medicamentis theriacæ compositionem ingredientibus consideratio. cap. xj.
- Errores, quos committunt Aegyptij in componenda theriaca, atque ipsorum theriacæ præstantia. cap. xij.
- De quibusdam alijs compositis medicamentis, quibus Aegyptij etiã
utuntur.

C A P I T V L O R V M .

utuntur. cap. xij.

De clysteribus apud Aegyptios usitatis. cap. xiiij.

De secretis auxilijs, quorum usum ad febres Aegyptij frequentant.
cap. xv.

F I N I S .

MELCHIORIS
GVILANDINI.

DE PROSPERO EX AEGYPTO
AVTORIS IN PATRIAM REDITV
CONGRATVLATIO.

*In qua obiter multa qua in itinere acciderunt, praesertim
tionis loco habentur.*

GVILANDINVS.

RAVLOS summopere Alpiae te ex Aegypto tandem incolumen Patanium rediisse, quandoquidem maximum esse existimem, hominem multas, quas longissima itinera ferant, molestias, crebrioraque & grandiora simul pericula à varia illiusce gentis barbaricè sibi sæpe oblata, superasse, in patriamq; saluum omnino reuersum

esse. Quem tuum reditum difficilem reddebant variae Aegypti locorum naturæ, coeliq; calores, quibus nostra corpora diuerso affixta coelo, multum alterantur, atque læduntur. Quamobrem gaudeo maximopere, atque iterum gaudeo, quod nunc te saluum ad nos denuo contuleris, mihiq; ita hilarem te nunc obtuleris.

ALPIN. Atque ego etiam ingenti gaudio perfundor, quod te virum doctissimum, vniuersis literarum professoribus, & principibus multis excellentis tuæ doctrinæ causâ acceptissimum, inuenisim in hac præclarissima studiorum urbe, optima valetudine tuis studijs viuere, præ gaudioq; tanti tui boni, & præ voluptate vix quid loquar scio. Gratias etiam maiores, quas possum tibi nunc ago, quod ex meo reditu tantum gaudij, ac voluptatis acceperis, mihiq; tantum tribueris, quem in tua potestate esse, quicumque sim, tibi persuadeas volo. GVILAND. Tibi non minus multas

gratias .

gratias agere debeo pro tua istac humanitate. Iter uero arduum, & periculis plenum te olim suscepisse existimo. Sed cur in Aegyptu te conferre uolueris tantisq; illis te exponere periculis, libenter audirem. **ALPIN.** Ego serè vsque à pueris huius semper fui sententiæ, neminem posse perfectum esse medicum, qui varias regiones, & loca non peragrauerit, diuersosq; hominum mores non obseruauerit, atque hoc pace illorum dixerim, qui instar urbium nunquam nidus suos deserunt, neque ab his latum vnguem recedere audent. Variæ etenim regiones varios tum morbos patiuntur, tum medicinas ferunt ad eos perferandos accommodatas, atque etiam varij medendi vsus in varijs obseruantur locis, quorum obseruatione medicus fit prudētior, & doctior, qua sententia adductus sum, vt si in arte medica cuperem aliquid proficere, orbis partem aliquam peragrarem, aliosq; morbos in alijs familiares locis, & varias medicinas ac plantas, quæ ibi nascerentur, & diuersos vsus medendi, penes diuersas nationes visitatos obseruarem, atque cognoscerem. Cum itaque publice medicinam facerem in proximo Oppido C. S. Petri, aliquo remotius abeundum existinaui, atque in hac sententia multum persisti, sed quorsum versus proficisci præstaret, id uero ignorabam. Quo quidem tempore mihi Deus Opt. Max. optatissimam occasionē præbuit, vt in Aegyptum proficiscer medicus cum Clarissimo Georgio Hemo, qui illo tempore à Serenissima foelicissimaque Veneta Republica Consul in ea prouincia fuerat electus. Ad hoc iter etiam me multum hortatus est, Franciscus Alpinus Medicus paterq; meas carissimus. Tandemq; in eam ueni sententiam, ut mihi facile foret ex animi mei sententia illuc proficisci. Itaque accepi conditionem, meque tunc ad iter hilari animo paraui.

GVLAND. Quoniam virtus laudata crescit, non pudebit me hoc vel te præsentè dicere, auctum iri vehementer tuorum in studiorum peritiam ac laudem, ob hanc tui animi non vulgarem nobilitatem, qua hanc peregrinationem sciendi gratia suscipere, ita probe in animum induxeris. Sed his omisso, cuperem tuum nunc iter audire, & quo tempore ipsum inceperis, quaque sorte etiam eo fueris usus; omnes siquidem longa itinera conficientes, multos labores patiuntur, & multa subeunt pericula, quæ postea alijs narrent. **ALPIN.** Anno à Virginis beatissime partu MDLXXX. S. ptembri mense die xxj. eam, quæ Peccatorum appellatur, nauim

conscendi unà cum Georgio Herno Consule designato pro Cayro Aegypti, viro sanè pro sua ipsius humanitate, animiq; integritate Clarissimo: quiq; in Consulatu ita se gessit, ut cuique carissimus fuerit, & illius discessum ab Aegypto non modo Veneri mercatores, sed vel ipsi Aegyptij ægre tulisse, atque adeo luxisse visî sint. Iraque datis velis Zacynthum secundis ventis diebus peruenimus, portumq; ingressi sumus. Vnde digressis non ita ex voto reliqua nauigatio successit, quandoquidem paulo post ira ualidis procellis tempestatibusque agitari, turbariq; cepimus, ut facile dixisses nobis euenisse, quod Ouidius occinit:

- 33 Nauita sollicitus quoque ventos horret iniquos
33 Et propè tam lethum, quam propè cernit aquam:
33 Quod si concussas Triton exasperat undas,
33 Qui tibi nunc toto est, nullas in ore color.
33 Tum fecunda uoces generosa sydera Leda
33 Et foelix dicas, quem sua terra tenet.

Cospit enim ea nocte, quæ est ante diem decimum septimum mensis Octobris, quem diem omnes nauæ stellarem, ut ita dicam appellant, uentus Hellepontius ira aduerso impetu tempestuose persflare, ut coacti fuerint nauæ proram obuoluere: Qui timentes ab Africis uentis, qui eo temporis flare solent, creberrimis, grandioribusq; procellis mare uerrentes, ne nauis in solum ab his abduceretur, naufragiumq; fieret, per eosdem Africos uentos iter suum direxerunt: quo sanè ira directo itinere, nauis in ualidissimi mare ab Hellepontio vento, quem nautarum vulgus Græcum Orientalem appellat, raptim, & ingenti impetu ferebatur, ita, ut a terra magis magisque ipsa elongaretur. Nostrum uero nos iudicium fessellit, quod sperabamus eum obortum uentum citò casurum, ab eoque rursus nostrum iter, quod per circiam uentum fuerat, breui tempore nos esse recepturos, siquidem prior ille uentus non adeo citò cessauit, quin potius tanta tempestate ac furore peractus est, & nobis ira sæue minari cepit, ut coacti fuerimus nauim uelis nudatam mari committere, & temere ab illorum infano impetu interitum nostris oculis millies in hora minantium expectare, atq; ab his absque ullo regimine in ualidissimo pelago alternis undis ad libitum agitari. Atque hæc horrida tempestatas ad diem usque uigesimalium secundum proredebatur, tanto omnium timore, ut nemo esset, qui de salute sua sperauerit quicquam. no-
stram

stram aliquantulum demulcebāt miseriam illa Lucretij Carmina:
Certa quidem finis vitæ mortalibus adstat,
Nec vitari letham pote quin obeamus.

Placuit tamen misericordi Deo, ne ab ea tempestate interiremus, ut fortassè ad aliquam rem etiam viueremus: Cui quas possum maiores nunc gratias ago, ac perpetuo referam; qui me sua clementia ac pietate ex tanto periculo incolumem seruauerit. Die vero vigesimo secundo mensis Octobris aurora lucefcente, ad Corcyæ locum cum peruenimus, quem Fand appellant, ventis omnino sedatis: Et paulo post Zephiris placide spirantibus insula fretum ingressi sumus summa omnium cum voluptate ac gaudio, atque Merleras appellatum portum tenuimus: ab eo que altera die summo mane alium in portu peruenimus, a primo parum distantem, atque ab eo Corcyram. In qua per diem moram traximus. Postridie, Septentrionali exorto vento, ab eius portu digressi sumus, quo cessante non multo post ad portum, qui est apud Gomezzas accessimus, aduersis vero nostræ navigationi ventis diu perseverantibus, & largissimis adhuc pluuijs; magnisq; imbribus, detenti, quibus quidem Corcyræ insulæ situs sex quottannis mensibus obruitur, atque alijs sex siccitate exhauritur, coacti sumus in Corcyræ portum confugere, & salutem nostræ consulere. Vbi usque ad natiuitatem Domini permansimus, cuius diei festiuitate deuote seruata, altera die orto Sole, irem is auxilio nostra nauis à portu deducta, vela ventis dedimus, eodemq; die Paxò vidimus. Altera q; die Aparçia vento impetuose spirante, sub aurora Zacynthum rursus vidimus, portumq; illum cum magna omnium eam urbem accoientium admiratione, quod accolæ ceterique omnes ex proxima tempestate nos inuasisse sibi firmiter persuaserint. Zacynthi vero toto Ianuario mense commorati sumus. Dieq; sequentis mensis tertia ab eo portu discessimus, meliori q; fortuna iter nostrum recepimus, ac per diem ante cinerem in portum Suda fortissimum Cretæ insule propugnaculum peruenimus, ubi peractis quinque diebus, portum Præchiā uocatum, qui ab vrbe Creta decem millia passuum distat, inuasimus. Multi ex Cretensibus, qui pro certo habuerant nostram nauim Octobri proximo mense mari absorptam fuisse, simulq; cum ipsa aliquot Cretenses Caloyeros nobiscum nauigantes, nostro aduentu, tanto sunt affecti gaudio, ut ipsos ueraciter publicis canparauerit.

panarum sonis in templis per multos dies publice manifestarent. ubi vero Cretæ multis diebus moram traximus, inter initia mensis Martij, vt nostro longissimo itinere finem tandem imponeremus, vela rursus ventis dedimus, in altumque nauim Circio vento, qui leniter spirabat, aduehi permisimus, cæterum tertia die Austrinis ventis rursus vehementer exortis, retrogressi in portum Standiam applicuimus, ab eaq; noua procella salui fuimus, distat & hic portus ab vrbe decem millia passuum. Ibiq; tribus præactis diebus, orto Sole, ab eo portu nauim soluimus, Argestiq; vento, & Fauonio impetuosisime spirantibus, mare mediterraneum ingredimur, in ipsoq; procellosa nauigatione videntes duocū dierū spatio Alexandriam procul inspeximus, ingentiq; omnium gaudio iter nostrum tunc finem habiturum sperauimus, neque nos nostra decepsisset sententia, ni ventus ille non modo omnem subito furorem dimisisset, verum penè omnino siluisset. Mare etenim quam citò ventis omnibus caruit, adeoque siluit, vt nauis ulterius progredi non potuerit, ob maximam eius tranquillitatē, à qua ualde pertinuimus, ne ab ipsa alia noua tempestas oriretur, nostriq; itineris finem, quem oculis prospiciebamus, prohiberet, & in alia grauiora maris pericula nos iniiceret. At Dei optimi maximi voluntate factum est, vt ope triremis Præfecti Alexandriæ, quem Sangiac appellant, in portum nauis duceretur, & die xvij. mensis Martij finem longissimę nostrę nauigationi imponeremus. Alexandriæ uerò Cayri ingenti grassante pestilentia vsque ad Iulium mensem mansimus; cuius mensis initio per Nilum flumen nauigantes, Cayrum uenimus. In qua vrbe tribus annis, & adhuc amplius moram traximus. Tandemque hoc anno M D LXXXIII. Aegyptijs littoribus relictis, naui Balbiana uocata, mensibus Octobri, atque Nouembri tantum nauigantes, Deo summa pietate patrię redditi sumus. GVILAND. Orania certe maris itinera in summo periculo versantur, quando nauiganrium uita, quia proxima est mari, proxima semper exitio sit dicenda, atque etiam quod spes prosperi itineris in aeris inconstantissimam naturam referatur. Verum ne te pigeat hæc atque illa passum fuisse, quoniam fortassè hæc olim te meminisse iuabit. Apprime iucundum semper existimaui, hominem posse dicere, hæc atque illa sum passus, siquidem eorum euentuum memoria hominem alacriorem ad ferendos fortunę casus, prudentio-

remque efficit. Sed his omiſſis age, quaſo, quid tu tandiu in Aegyptoprofecisti, quibusvè studijs animam tuo illo tempore oblectasti? Neque enim cum te esse arbitror, qui non egregium aliquod nobileque studium sis tibi profecutus, quando credendum est, plurimas easdem huc pulcherrimas tibi non defuisse occasiones, quibus aliquid re ipſo dignum in re medica meditari potuiſſes.

ALPINE. Quis facerem ocioſus toto illo tempore in Aegypto? nisi apud eam gentem qualis exerceretur medicina, atque quales plantæ in eo solo nascerentur dignoscere operam darem, ne saltem diceretur noctu me Aegyptum adiiſſe, per id temporis, quo tibi inoram traxi, publice medicinam exercendo, apud illos medendi viſitatum modum discere studij. Et quod temporis etiam ab eo studio atque ægrotorum curis mihi supererat id ponebam, ut tu ex me quoque audisti, in opere de præſagio medicorum, multis iam ab hinc annis a me incepto. **GUILAND.** Gaudeo te operam Aegyptiorum medicinæ cognoscendæ sic dediſſe, ut apud illos frequentatum medendi modum, atque ipſorum viſitata medicamenta planè, animadvertetis, & didiceris. Quæ omnia cum adprime sine digna, quæ à nostris medicis cognoscantur, te nunc obnixè rogo, hiſce diebus, quibus Patavij commoraberis, ne graue ſit tibi, mecum de his, in hoc viridario loqui, præſertim vero de morbis illi populo familiaribus, deque ipſorum medendi uſu, atque demum de plantis tibi nascentibus; sic enim in his æſtuis calidibus sub gratiſſimis huiusce viridarij umbris tempus cum virtute confunere nobis iucundiſſimum fore exiſtimo. **ALPINE.** Dabo equidem operam libentiſſime, ut non in hacre ſolum, verum in omnibus alijs tuæ obſequar voluntati, quamquam nullam unquã tuorum meritorum partem ego aſſequi valeam. Idèq; libentius faciam, quod plurimum emolumenti me ſperem ex hac noſtra collocaſione pro tua doctriſina, & humanitate conſecuturũ. Solem vero cum nunc videam penè in Occaſum deſcendiſſe, fortaiſſe præſtitit loquendi principium in proximam diem remittere. **GUIL.** Rectè ſanè, ego uerò vix aurora expectata me in viridarium conſeram, teq; ut quamprimum venias etiam atq; etiam oro. **ALPINE.** Perplacet, ſed tempus eſt, ut abs te nũc abeam, meq; à multis meis negotijs nunc expediã, ut mane quã diluculo ad te redire poſſim. interea vale. **GUILAN.** Quando apud me eſſe noſis, ut lubet, ut autem noctem tuis ſunctis negotijs, mane redire poſſis, abi, ſelix.

PRO-

PROSPERI ALPINI DE MEDICINA AEGYPTIORVM

LIBER PRIMVS.

De statu Aegyptiorum medicorum. Cap. I.

GVILANDINVS, ALPINVS.

CVm hæc dies serenissima iam illuxerit, & oportune nos in hoc viridario simul concesserimus, locū secretioris huius recessus quietissimū, opportunissimamq; occasionē nacti, de medicina Aegyptiorum iam aliquid cōmentemur, de qua quidem prius quā agamus, à medicorum, quibus ea regio abundat, narratione principium faciemus. ALPIN. Iam iā ē via huc ueniendo, eminus te in viridario ambulantem, profundeq; cogitantem prospexi, & haud parum miratus sum, quod tam diluculo è lectulo surrexeris. Neque tamen ab re credo, in uiridariū descendisti, ut frigidiuscula scilicet istac aura matutina, ac nō minus istius elegantissimi tui uiridarij amœnitate aliquantulū te recreares. Sed ne tuum loquendi desiderium amplius oratione mea retardē, ad principium prop ositi tui sermōnis iam iam descēdo. Sed quid obsecro me de medicis Aegyptijs dicturum arbitraris? an quia multis persuasum est ibi medicinam primas habuisse radices, plurimosq; illustres viros tū in medicina, tū in alijs sciētijs olim in Aegypto floruisse, ijsdē etiā hac tēpestate ornari regionē illā ac florere? GVILAND. Quid ni oēs istud ipsum sentiāt? quādo vsq; adeo etiā ibi bruta multa animalia repe-

A riantur,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

riantur, quibus ars insita curandi morbos aliquos existimetur? quemadmodum de Hippopotamo equo marino in Nilo flumise degente apud quosdam legitur. Hunc enim equum in quadam medendi parte etiam magistrum esse aliqui affirmant. Assida namq; ipse, ut aiunt, ingluuie & facietate obesus, exit in litus, recentes indagaturus harundinum caefuras, atque ubi acutissimum carum stipitem cernit, id in corpus adigens, uenam quandã sibi in crure uulnerat, atq; ita profluuio sanguinis excitato morbidum aliàs corpus exonerat, mox plagam rursus limo obducit. Quamobrem sunt, qui arbitrantur, missionem sanguinis ab huiusmodi animali homines didicisse, ueluti etiam à uolucere, quadã lbi uocata apud Nilum quoque nascente clysteriorum usum accepisse. Quod ipsam sepius sibi alium exonerasse nostri aduocatae aqua per anum intronmissa sepe sit obseruatum. Si itaque bestias ipsas in ea orbis parte natura medicinam docuisse creditur, quid de hominibus erit ratione ac discursu præditus existimandum? Atque eo magis cū præcis ijs sæculis Aegyptus plurimis doctissimis medicis semper floruerit? A 1018. Hippopotamũ & alia bruta animalia, de quibus ea medendi miracula prædicantur, ibi reperiri certum est, at quod ego de hominibus medicinam profitentibus hisce annis obseruarim, in medium nunc tibi proferam, paucisque narrabo, quæ ex his scitu digna mihi fuere uisa, ac primum dico, Cayri alijsq; in locis Aegypti plurimos tum uiros tum mulieres reperiri, qui publice per urbem medicinam faciunt, non tamen uilos existere, qui hanc artem aliqua ratione atque Hippocratice faciant, quando ibi nunc non literis, sed armis opera ab his populis detur: neque id quidem mirum, cum Turcarum imperio ea gens subiecta sit, qui nullis scientiarum studijs delectantur: armis tantum, auro argentoq; & ueneri indulgentes, de quibus uere uideatur Seneca dixisse:

- 12 Turpis libido dominatur (scilicet nunc) potens uenere
- 13 Luxuria uictrix orbis immensas opes.
- 14 Iam pridem auaris manibus, ut perdat, rapit.

Deest illis studiorum exercitatio, quamquam publicas scholas, sine studijs ipsi habeant, in quibus uaria scientiarum genera doceantur; Cayri studij locum Gemelhazar appellant, pro quo tercenta millia aureorum anno quolibet dissipari aiunt. Siquidem ibi totius Academiæ sumptus ad libros, ad uictum & ad reliqua docto-

doctoribus & scholaribus necessaria quotannis arte publico sup-
 peditantur. Ex omnibus vero scientijs, atq; artibus, quæ ibi do-
 centur, ea sola parastacologica apud ipsos colitur, quæ Pseudo-
 prophetae Mahometis Leges, institutionesq; pertractat. Multi
 siquidem, propemodumq; infiniti sunt, qui honoris atq; utilita-
 tis gratia in eiusmodi scientia incumbunt, quam qui adepti sunt
 in summo pretio atq; honore apud Turcas, aliosq; omnes habentur.
 Hos Cadi appellant, quasi dixerint, sacre legis doctores, quos
 Turca illius regionis præfectus suos quoq; iudices creat, quibus
 autoritas concessa est, ut possint quacumq; de re in iure civili, ac
 pontificio iudicare, ob quam rem ipsi tum in summa veneratione
 habentur, tum maximas parant opes. In alijs vero artibus atque
 scientijs perpauci sunt, qui perfecti fieri studeant, omniumq; mi-
 nime in arte medica, quæ cum alijs omnibus ferè in locis summo
 dignitatis gradu sit, infimum nunc atq; vilissimum tum ob gentis
 barbariem, tum ob eorum, qui per urbem medentur ignorantiam
 locum tenet. quam nisi hanc ex Europa per Venetos Consules
 conducti medici, curandis ibi Turcarum, Arabum, & aliarum gen-
 tium optimatibus, & quamplurimis, quos alij medici desperata
 salute reliquerant, ad valetudinem reductis extrulissent, atque il-
 lustrassent, omnium mechanicarum artium ignobilissima apud
 Aegyptum iacuisset, id autem diligentia ut dixi nostrorum repa-
 ratur. Illi vero cum ab omnibus contemnantur, tum etiam lu-
 crum ipsorum exiguum est. GYLAND. Cum medici illi ita ne-
 gligantur, neque multum lucri faciant, quæ occasio erit, quæ ad
 medicinam valenter perdiscendam illi moueantur. Non est igitur
 mirum inter illos paucos perfectos medicos reperiri. Quod
 cum explicatum à te sit, nunc reliquum est præterea nihil, nisi
 ut susceptum de medicina Aegyptiorum sermonem claudas, ac
 de alijs rebus loquaris. ALPIN. Quamobrem? GYLAND. Quo-
 niam ex indoctis medicis, quid boni, ac scitu digni ex te obserua-
 tum audire possum? ALPIN. Intelligo unde tu in eam deueneris
 sententiam. Sed hæc fortasse non est ita existinandum, quando
 scientia atque doctrina ignaros homines Empirice tamè multa in
 arte secreta posse dignoscere, quis negabit? qualia sunt multa me-
 dicæ secreta auxilia summam ob utilitatem nobilissima, apud
 Aegyptios præsecos medicos olim inuenta, hæreditariè potius ab
 alijs præclarissimis medicis hæc relicta, quam aliqua doctrina ab

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ipsis acquisita . Quid etenim , ut tibi de multis aliqua proferam , non ne mirum in modum laudandus esset ille mirtendi sanguinis Aegyptiorum vsus ex sectione multarum venarum , quæ nostris medicis minime sunt vsitatæ ? quales sunt iugulares , narium , angularum oculorum , frontis , post aures , poplitis atque aliarum multarum corporis partium . Quis etenim medicus is erit , qui nesciat , illarum venarum sectionem ad quam plurimos tollendos morbos esse vtilissimam ? Quid dicam de sectione arteriarum , quam ad mirtendum in multis morbis sanguinem non minus tuto , quam in venis ipsi familiarissime vsurpant . Cum Galenus interiu ijs sectis quasi miraculo multos feuos morbos curatos nobis scriptum pluribus in locis reliquerit . Quid de aurium , colli , occipitis , labiorum , narium , atq; malleolorum scarificatione dicemus ? Cum ipsi mirabili dexteritate hoc genus auxilij præsentent . Et quid de suarum cucurbitularum vsu ab hoc nostro planè diuersò ? Quidq; de vsionum ratione , atq; de multis alijs ferme infinitis , quibus ipsi medendo vtuntur , medicis præfidijs , deq; etiam quam plurimis medicamentis simplicibus ; ac compositis ab his multa cum vtilitate sequentaris , erit iudicandum ? *GVILAND.* Digna illæc mihi videntur , ut ab omnibus doctis medicis desiderentur , mirumq; omnibus videri debet , quo pacto hi indocti homines tot , tanisq; nobilibus auxilijs recte vti sciant , nullo ea discursu ac medicæ artis ratione cognoscentes . Sed quo ordine his medicis per eam regionem exercere medicinam permittitur , quando ita artis medicæ dogmatum ignari existant ? *ALPIS.* Extræ Cayri inter cæteros medicos omnes quidam Aegyptius , quem Achimbasi illi appellant : qui medicorum princeps nostra lingua interpretatur . Huius officium est , illos , qui ibi medicinam exercere velint , de illiuscæ artis peritia sedulo percunctari , & examinare , atq; eis , qui in medendi examine rectè responderint ac rectè se gesserint , publica fide concedere , ut per eam regionem mederi impune possint . Illud autem in doctorum numero asciscendi munus non datur multis , ut in multis Europæ locis fieri solet , sed vni soli tantum , illiq; præsertim , qui plus auri argentiue Præfecto Cayri , quem Bessà appellant , hac de causâ soluerit . Parum etenim id curat hoc tempore Bessà an ille , qui Achimbasi procreandus est , sit ad illud munus rectè obtinendum probè idoneus , adeo nunc apud illos omnia corrumpit auaritia ; non hoc inquam ille curat ,

sed

sed an potius aures multos ipsi offerat. Eodem exemplo & ipse Achimbalsi etiam à Præfecto perdoctus eodem avaritiæ vitio sub-
 laras, pretium à cooptandis accipiens, omnes indistincte cum in-
 doctos, tum doctos mederi per urbem finit. Qua facilitate nume-
 rus tum virorum, tum mulierum medentium in ea maxima urbe
 Cayri est fere infinitus, cum quisq; exhibito auro possit ab Achim-
 balsi medendi auctoritatem obtinere. Horum vero, qui per eam
 urbem medentur alij promiscue morbos omnes curare profiten-
 tur, alij partis alicuius tantum mala. veluti sunt ocularij, qui om-
 nes morbos ac symptomata oculos lædencia, sanant. & dentarij,
 atq; auricularij, tantum malis dentium auriumq; medentes, atq;
 alij qui tantum intestinorum ægritudines, alij pudendorum, alij
 vesicæ & alij vteri curant; in quibus morbis mulieres in edicæ viris
 præferantur, existimant enim ægrotesq; mulieres haudquaquam
 posse viros sic recte vteri affectus cognoscere, ut mulieres ipsæ.
 Quare fit ut ægrotesq; medicas potius, ut à suis morbis curentur, quàm
 medicos adhibeant, sunt etiam alij qui tantum febres sanant, quo-
 rum alij omnium, & alij aliquarum tantum curationem profiten-
 tur, atq; hæc obiter dicta sint de medicis Aegyptijs.

Aegyptij qualem nunc medicinam exercent.

Cap. II.

G V I L A N D I N V S.

NYBALLEXI probe omnia, verum id à te scire cupio,
 quid est, quod omnes medici Aegyptij Empirici exi-
 stant, sectamq; Empiricam sequantur. ALPIN. Ut per
 eos annos, quibus Cayri moram traxi, observare potui, potius
 methodicæ simulq; empiricæ ipsos addictos iudicavi, quando ad
 indicandam morborum curationem partium læsarum, causarum,
 naturæ, ætatis, virium, habitus cœliq; observationem esse necessa-
 riam negent, quibusdamq; medendo utantur communissimis pro-
 positionibus, quæ methodicorum sectam referre videntur. Ipsi
 etenim affirmant omnia morborum genera, vel à caliditate, vel à
 frigiditate oriri, vel morborum omnium præcipuam causam in ca-
 lorem præter naturam, vel frigiditatem referunt: Quoniam vero

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ipsi arbitrantur eorum omnium, qui Aegyptum incolunt, corpora ratione coeli, sub quo viuunt, valde calidi, ad summam vergere caloris inreperiem, ob id perfrigerantium medicamentorum vsum in omnibus ferè morbis sine discrimine habent frequentissimum, illisque temerè & inconsultò medendo vtuntur. Obseruare sedulo se putantes famosissimam, vulgarissimamq; in schola medicorum, illam propositionem, quæ est, contraria contrarijs curari, Hincq; credentes ob illiuscè coeli summe calidam temperiem, ibi omnes ferè morbos, vel primo ab ea, quæ præternaturam est, caliditate procreari, vel saltem semper cum alijs causis præternaturalem caliditatem concurrere, ob quam causam vsum refrigerantium medicamentorum maxime affectant, idq; præsertim in febribus: in quibus absq; ullo defectu, valde frigidis medicamentis semper vtuntur, maximeq; in ijs, quæ ex humorum putredine oboriuntur. Quod sanè contra medicinæ dogmata ab ipsis, fieri existimo. Nihil enim, frigidorum remedium, vsum, quantum ad febrium, causas, quæ sunt obstructiones meatuum, vnarum, vel aliarum partium, spectat, aliquid prodesse, & multum obesse potest, cum a frigiditate humorum cruditas, atq; obstructio augeatur, maxime vero quando, pimirosi succi sunt obstructionis auctores. Tales enim humores ab vfu frigidorum in-erudescunt magis, & crasse fiunt magis, & ipsorum copia, ventriculo frigidioræ atq; ad concoquendum, in epiore ab eisdem effecto, peraugerur, quam vero sint illa refrigerantia in edicamenta ab ijs frequentata postèrius suis locis dicemus. GUILAND. Malus mihi quoque ille in medendis putridis febribus valde refrigerantium, vsum esse, videtur, quando nemo rationalium medicorum, quorum sectam omnibus præferendam iudico, ignorat, obstructiones vnarum, aliarumq; partium in febricitibus à multis succis, vel crassis, vel viscidis, fieri, & à multa frigiditate ipsas adaugeri. Galen. in synochis putridis febribus, vt apud ipsum in libro nono, meth. medendi legitur, ea laudauit medicamenta, quæ obstructa liberandi vim haberent, absq; multo tamen calore, ne calor febrilis augeatur. ob idque eligenda illa esse, quæ exiguo calore prædita, id tamen præstare possint. Hincq; in rollendis obstructionibus vsum oxymellis summopere commendauit. Aegyptij vero fœtalis ira frigidis in ijs febribus vtuntur medicamentis, quod hæc ex biliosis tenuissimisque humoribus

ortum.

ertum maxime ducunt, qui non attenuandi sed incrassandi sint, vt Auicennæ afflicta affirmant, hancq; fortalsè ob causam illi medici frigida medicamenta adhibent, vt ex quibus genita febris fuit, biliosi, tenuissimiq; humores crassiores euadant, ad facilioremq; excretionem comodo parentur. Hæc erit igitur ratio quamobrem frigidis adeo medicamentis vtantur. *ALIBI.* Si tu corpora illorum hominum quali temperamento sint, rectè nouisses, in hæc proculdubio sententiam non venisses, nam, vt suis locis dicam, omnium serè illa loca habitantium corpora diuerso constant temperamento, quòd aliquis cœli illiusce ratione, credere posset, quando pleraque illorum corporum licet ex sui natura sanguinea existant, multa tamen pituita, etiam ex victus ratione apud ipsos vsitata, abundare dignoscantur. Quamquam enim Aegyptij in ipso ortu interna viscera valde calida sub calidissimo cœlo susceperint, ex potu tamen aquarũ, vsuq; continuo ciborum tum frigidorum tum refrigerandi qualitate magna ex parte præditorum, quibus serè semper vtantur, ab immoderataq; venere, atque ab vsu dulcium balneorum, quæ assidue frequentant, temperamentum illud calidum paulatim permutant in minus calidum, & tandem in frigidum, itaq; fit, vt qui bilioso nascuntur temperamento, in sanguineum mutantur, & qui sanguineo in pituitosum. Hincq; quamplurima foeminarum, mariumq; corpora ibi reperiuntur pinguisima, cum tamen cœli calidissimi ratione corpora omnia gracillima esse potius deberent. ex his igitur omnibus illorum corpora refrigerantur. Quo fit, vt omnes eius regionis accolæ stomachum valde frigidum contraxerint, licet ipsi corporis habitu carnosum, boniq; succi, constare etiam obseruentur. Huius autem facito ex me coniecturam, qui prius quàm Aegyptum adijscem, cum gracillimo corpore summeq; calido essem, ibi ex assiduo aquæ potu, cui ob illos vehementes calores continuè indulgendum erat, carnosum effeci corpus & pingue. quo tempore stomachus adeo erat ad frigiditatem conuersus, ut eius concoctrix facultas ad conconquendum imbecillior effecta sæpe videretur, quam ob causam sæpe acidis cruditatibus vexabar. Quòd si mihi id acciderat, homini medico, & in temperata regione genito, quid de Aegyptijs ipsis existimandum, qui non solum aquam pro potu affectant, sed omnes frigidos cibos, quiq; immodice veneri dant operam vsuq; dulcium balneorum frequentant? quæ omnia refrigerandi

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

facultatem habent; nisi illos crudis multis humoribus abundare? Quod confirmare videntur assidue ventriculi cruditates in quas ipsorum quamplurimi incidunt, frequentissimiq; articularum dolores, qui continue sparsim per urbem vagantur, ac mulieres, Eunucos, & omnes absq; discrimine inuadunt ac affligunt. Ex his igitur colligo Cæyri rarissimas febres ab exquirit humore biliolo gigni, pleraq; verò à crudo ac pituitoso excrementorum genere. ideo arbitror vsum refrigerantium medicamentorum ijs febribus non rectè conuenire, ob illorum humorum, à quibus generantur tenuiorem substantiam, vt Arabes medici volūt, crassificandam, quando eos potius crassiori substantia constare quàm tenui ex super allatis optime pateat. Non erit itaq; frigidorum medicamentorū vsus in febribus putridis ibi vagantibus omnino tutus, sed sæpe ijs noxius. Illi igitur medici quod ad febres compescendas attinet, probandi quidem essent, scriberet, vt illum àbris foetium calorem extinguant, pessare vero faciunt quòd febrium causas minime auferant. Ac potius ipsos dixerim medicinae adulatores, quando solum ægrotantium, caloribus, doloribus, siti, occurrere, symptomataq; solum deuoluerè studeant, perfectam vero curationem, quæ Galieno doctè in lib. 9. meth. med. à causis exorditur, negligant. Accidit tamen aliquando, vbi febres vehementiores affligunt, in caloribusq; heclicis, vt rectè frigidorum medicamentorum vsus administratus videatur.

GVILAND. Mendosam satis illos possidere in medendo artem methodicam ex his à te narratis intellexi, quam etiam empiricam esse facile perspicitur, quod ea quæ in hac arte nouerunt, potius hereditarie à maioribus tradita, acceperint, atque in ipsorum memoria remanserint, quàm vllò discursu, vel ratione fuerint ab ipsis cognita.

Quamobrem hoc tempore Aegyptij artem medicam habeant vitiosam. Cap. III.

A L P I N V S.

DIXIMVS Aegyptios medicos nostro hocæuo non exercere rationalem, vel dogmaticam medendi viam, sed vitiosam, ac multis mendis plenam. **GVILAND.** Quo-

NAM.

nam modo est ibi vitium istud in medicina contractum? ALPIS. Scito hoc tempore medicos illos finem habere non sanitatem ægrotantium, quem veri medici semper intuentur scopum, sed ut gratiam atque obsequium hominum comparent; ita ut nunc ibi locum habeat illa sententia:

Obsequium amicos, veritas odium patit.

Hos medicos Gal. adulatorem appellat, cum haudquaquam id ipsis sit cordi, quemadmodum ægrotis recte, ac tuto medeatur, sed potius quomodo eorundem delitijs inserviant. Respicit itaque ipsorum medendi methodus ægrotorum gratiam, atq; obsequium. & ob hanc causam victum ægrotis gratum instituant, omnibusq; febricitantibus, ac frientibus permittunt, ut quantum volunt, aquæ potu se expleant, fructusq; in victu quoslibet ab ægrotis expetitos non negent, affirmantes, nihil à natura appetitum posse ægros offendere, quando naturam ipsam tutius, ac prudentius ad corporis tutelam moueri, quàm medicos, affirmandum sit. proinde multi ægrotis febricitantibus non verentur in victu concedere angurias, cucurbitas, cucurbitas, melones, ficus, atque alios quoscumque ibi habere possunt fructus, & ut vno verbo dicam, omnia concedunt ægrotis, quæ grata illis esse cognoscunt. De medicamentis itidem hoc idem obseruant, ut tantum illa medicamenta ad sanitatem parandam adhibeant, quæ ab ægris non abhorrentur, eaq; tum qualitate, tum copia selignant, quæ nullo pacto corpora ægrotantium agitare possint. ob idq; maxime in communi sunt visu, ad quoscumq; propulsandos morbos, huiusmodi medicamenta, manna scilicet, cassia, tamarindi, syrupus de granatis solutius, atq; rosatis. non exceduntq; manne, cassiæ, tamarindorum vnciam. sepiissimeq; ægrotis hæc offerunt, alij singulis, alij alternis, & alij pluribus diebus offerentes. pluribus etenim vicibus eam purgationem præstant; quod nos vnica vice facere consuescimus. Ex purgantibus vtuntur, myrabolanis, Rhabarbaro, agarico, fena, atq; alijs huiusce generis multis, quorum dragmam in singulos haustus non excedunt. hicq; modus purgandi inter plerosq; citium ac nobilium exercetur, atque in hoc se rectè gerere videntur, dum cauent à validioribus, scamoneatisq; pharumicis, in ijs purgandis corporis. Sunt tamen alij qui rusticis mledentur, cum ijs vetero præualidioribus purgationibus agunt, sed, ut dixi, non nisi in rusticis. Mirumq; non erit hæc medicos his medi-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

medicamentis potius lenientibus, quàm purgantibus vcentes, tardissime ægros sanare, id autem ea causa faciunt, ne purganda corpora nimium ab ijs agentur, atque perturbentur: ob quam causam pleriq; clysteribus medentur, potius quàm medicamentis per os assumptis, ut quàm minime corpora agent. In materia quoque chyrurgica eodem modo ægrotorum obsequia sequuntur, hincq; multum sanguinis omnibus detrahunt, quod omnes missione sanguinis lgentur. id uero sæpe in multis, etiam à cibo, ut multis obsequantur, qui aiunt ieiuno stomacho ægrotis non conducere id auxilium, quod nimum vires absumat. Et in omnibus denique medicamentis eodem semper spectant, ut quàm maxime ægris obsequantur. **GVLAND.** Adulatores medicos non solum Aegyptus habet, sed non minus multa Italiq; loca, in quibus multi ignari homines eos optimis quibusq; medicis ea causa præferunt, quod obsequantur sibi, Idque tantam vim ad capiendos ægrotorum animos habet, ut plurimi sæpe ab ignaris atque adulatoribus medicis vsq; ferè ad exitium perducti, neque tam grandes illorum in medendo errores agnoscant, neque si etiam agnoscant, ab his discedere velint. Sed quamobrem medici illi olim præstantissimi ad medendi modum hunc vitiatum accesserunt? **ALPIN.** Hic corruptus medendi modus non à præscorum illorum medicorum ignorantia principium duxit, sed ut ex Aegyptijs historiarum peritis audiui, à barbara præscorum Aegypto imperantium tyrannide; tempore enim quo Mamaluchi illiusce regionis obtinebant imperium, omnia ea loca medicis doctissimis florebant, qui dogmaticæ summæque cum ratione medicinam faciebant, sed tanta erat ea in domis barbaries, ut optimi illi doctissimiq; medici, vel rebus bene gestis sæpe lucri loco ab ijs contumelijs afficerentur. Barbara etenim ea progenies, que moribus bestijs erat simillima, quod originem duxerit à Tartaris rusticisq; rectam ac rationalem medendi methodum non admittebat. Illorum aliquis dolore aliquo correptus non secus quam furicus bestia subito ut sanaretur imperabat, quod cum non semper ita citò eueniret, pessime miseris eos medicos tractabat. Idem obseruabatur in illos qui sitientibus ipsis plurimam crudam aquam in potu negabant, vel à calore febrili valde detentis frigida balnea probebebant, in quibus immergi volebant, & ijs multum refrigerari. si tormina ab assumpto aliquo pharmaco sentiebant, vel multum eo purgarentur,

tur, vel fastidiosè vomerent, in medicos iurgia, & contumeliæ miseròs Aegyptios, qui fato quodam semper Tyrannis subiecti fuerunt. Illi itaque optimi medici rectè medicinam exercentes indigne has contumelias ferentes, modum sanè per quam facilem in medendo inuenerunt, quo barbaris ijs hominibus satisfacerent, atque perpeffas iniuste obiurgationes ac contumelias vindicarèt, ac de illorum tyrânide in ipsos exercita hoc modo pœnas sumerent. **GVILAND.** Piget me tantorum medicorum iniuriarum, sed mirum non erat, eos ita à barbara ac ferina ea gente contumeliose pati, quando virtuti vitiam, & sapientiæ ignorantia opponatur. Ab illorum enim barbaro dominio illis seculis non solum medicinam, sed etiam omnes aliàs scientias ab Aegypto in alias orbis partes commigrasse existimo, atq; ideo nunc Turcarum loca studijs scientiarum omnino vacare. Sed perge modum enarrare, quo ad fugiendas illorum contumelias vsi fuerunt. Si quidem haud parum esse iudico, homines illos in tanta calamitate positos, viam inuenisse, qua id periculi effugere poterint.

ALPIS. Tunc hac ratione mederi eis cœperunt, hæc q; fuit ab his indagata methodus; Namq; eis ægroto curando proposito, primo quo ille morbo, vel miti vel magno vexaretur, atque quibus symptomatis corriperetur, eaq; mitia ne an magna essent, scire operam dabant: quibus rectè perspectis ac cognitis, omnes curationis indicationes præcipue considerabant, hinc morbos tantum atque symptomata respiciebant, causis omnino neglectis, vel seuisime cognitis. morbo enim, si symptomatibus ijs vehementibus careret, contrarijs mederi omni ratione studebant, veluti exempli gratia, febre vexato, absque multis grauioribus symptomatis, victum primo frigidorum atque humidorum instituebant, quem penitus morbum extirpare, ijs ignatis bestijs facile suadebant, proinde omnes fructus, qui humidi essent ac frigidi eis collaudabant, ut sunt anguriæ, cucurbite, cucumeres, poma, & exoleribus beta malua, bammia, colocassia, lactuca, endiua, sun-cus atq; alia huiuscemodi temperamenti ac facultatis multa. Propotu frigidissimam quamcunq; aquam, largissimeq; ad ægotantium libitum, concedeabant. In materia vero chyruagica in quantumque febre, quod omnes illos barbaros ad largam sanguinis euacuationem inclinatos admodum cognoscerent, multum sanguinis detrahebant. Et ex medicamentis alterantibus ea laudabant,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bant, quæ refrigerarent, atque humectarent, atque de purgantibus, euacuationem per epicrasim, lenientibus medicamentis, à quibus nihil Barbarorum corpora turbarentur; moliebantur. Febris vero omnia symptomata demulcere vel omnino abigere studebant, calori enim æstuoso interne frigidis aquis, vel syrupsis, vel decoctis, vel fructibus, & frigidis epithematibus occurrere, conabantur, sitientibus quantum uellent ægrotis a quæ permittentes; inappetentibus, quoscumque cibos ab ægrotis expectatos concedentes, vigilijs, valide somnum prouocantibus, qualia sunt opiata omnia, obstitabant, dolores vehementes tollebant, ijs medicamentis quæ insigni frigiditate partium sensum adiununt, qualia sunt stupescientia a nostris appellata, atque sic in singulis alijs febrium symptomatibus facere cæperunt: hicq; fuit modus curandi quo ægrotos blandè curare se aiebant, eosq; medici illi suo gladio iugulabant, verique inde facti sunt medicinæ adulatores, ut illorum tam importunam cõfugerent tyrannidem, atq; miseriam, quando ægroti obsequij vi arbitrarerentur rectè à medicis illis tractari. Ortusq; est malus is medendi modus ab Aegypto imperantium tyrannide, quem postea omnes alij qui consecuti sunt medicæ pæstè obseruarunt, mortuisq; doctissimis ijs medicis, simulq; cum ijs huius artis doctrina, postea paucissimi reperti fuerunt literarum studijs dediti; siquidem dominorum ob barbariam literarum professoribus inimicam, academiæ, ac studendi commoditates defecerunt, eaq; causa studentium etiam numerus defecit, omnia præfertimq; in philosophia & medicina, indeq; Aegyptus 'expers scientiarum', 'literarumq; professorumq;' tunc facta est. Deindeq; ille medendi modus, iam multis ætatibus ibi frequentatus, ac per illas urbes receptus, alijs omnibus medicis, qui postea fuerunt, communicatus fuit, neque difficultet ab ijs perdiscebatur, cum pauca quadam tenenda essent. Hic igitur modus medendi, quem illi homines affecti ibi optimi medici existimantur, tale principium habuisse, à multis dicitur. In eo vero sicuti multa corrupta; atque arte Hippocratica indigna obseruantur, sic multa etiam ueram præclarissimorum medicorum antiquitatem redolentia reperiuntur, quæ digna sunt ob egregiam quam præstant in medicina utilitatem, ut ab omnibus doctissimis medicis audiantur, atque per discantur. In qua uero parte medicinæ istæc eluceant, nuper dictum est, & inferius qualia particulatim existât, suis locis dicemus.

Sed

Sed priusquam ad ea accedamus, multa prius erunt cognoscenda quæ ad maiorem clarioremque dicendorum cognitionem facere videntur. atque in primis, ne tempus frustra conteramus, coniderandam tibi viro doctissimo eam propositionem propono, quam illi medici mordicus obseruare medendo creduntur, quæ est, contraria contrarijs curari. Quam propositionem vel mulieres ipsæ medicinæ & rerum omnium ignaræ perbelle ibi se putant obseruare.

Apud Aegyptios medicos medicam illam propositionem vsurpari, quæ est contraria contrarijs curari, atq; an ipsi eam rectè obseruent.

Cap. IIII.

GVILANDINVS.

QUAM Aegyptij in medendo vtantur ea propositione, quæ est, contraria contrarijs curari, videntur hac in re non omnino carere rationali medicina, quando ea quoque omnes rationales medici ægrotis medeantur, morbos curantibus medicamentis, quæ ei sunt contraria. vt Gal. in lib. 11. meth. cap. 12. testatum reliquit. Quamobrem & illos, qui posito hoc principio medicinam ibi faciunt, ob id inter rationales medicos esse recensendos, aliquis assereret. ALPIN. Huic medicæ propositioni non modo eius loci medicos inniti, sed ipsas etiam mulieres, certum est. quinimo Cayri si volueris tertianam notham febrem, agrimonio, apio, vel petroselino, vel chamedrio, vel alijs curare, vt obstructiones, à quibus oritur, atq; fouetur ea febris, auferantur, non modo medici, sed mulieres inclamabunt non esse id faciendum, quando febris, quæ calidissima est in temperies solis refrigerantibus remedijs curari debeat, quibus medicamentis calida intemperie præditis potius febris aueretur, nedum tolli possit. hanc igitur ob causam ea vituperant, atque suspecta habent, quæ superius a perientia narraui: quæ licet morbo similia videantur, tamen eius causis contraria existunt, quibus sublatis febris tollitur, ipsæ demq; persecrantibus nunquam febres illæ finiuntur, idcirco dicenda sunt illa eadem medicamenta per hunc modum morbo

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bo contraria . Neque tamen eò quòd medendo vtantur ea quam dixi communitate, rationales appellandi sunt medici . Tibi enim doctiffimo viro notiffimum eſt, methodicos tantum appellatos medicos vfos fuiſſe ijs communitatibus, qui neque locum patientem ad curationis indicationem aliquid prodeſſe autumarunt, neque cauſam, neq; etatem, neq; tempus, neq; cœlum, neq; virium robur, neque egrotantis habitum, neque temperamentum, ſed à ſolus aſſectus indicatione remedij indicatione ſumpta, ea communitate februm exempli gratia nuper in medium propoſitam curant . Sed errant in cognoscendis morbo contrarijs remedijs, Namque putridę febres quę ab obſtructionibus genitę ſunt & fouentur, vt rectè curentur, debemus vti ijs quę tum morbo, tum cauſis ſunt contraria, qualia ſunt quę refrigerant, humectant, aperiunt, atq; abſtergunt, quibus ſanè ſi obſtructiones cedant, febris proculdubio tollitur, iſdem vero ob humorum lentorem & craſſitiam curationi obſiſtentibus, atq; non cedentibus, contraria valentiora prioribus requiruntur, ſcilicet quę maiorem vim habeant obſtructa aperiendi, vt propterea, quod omnia valenter aperiencia calida ſint, ad calida ſit deueniendum: vbi vero cauſę febriliſ putridarum haud admodum curatu ſunt difficiles, ſufficient ea quę tantum ſunt morbo contraria, quę ſimul aperiendi vim habeant, & vbi cauſę non facile cedunt, morbo ſimilibus, quo ad caliditatem, & cauſis contrarijs, quod ad aperiendi facultatem vti debemus . At in febris quę cauſis coniunctis vacant, vt ſunt hecticę ab ephemeris, vel putridis febris genitę, medici ſolis morbo contrarijs vti debent: ambobus vero tum cauſa tum morbo curationem indicantibus, nos remedia ſequimur, quę ambobus ſunt oppoſita . hincq; cichoreacea omnibus putridis febris conuenientia auxilia iudicantur, quia tum febei, ea qua prædita ſunt frigiditate, reſiſtunt, tum cauſę, ob eam quam adæpta ſunt obſtructa aperiendi, facultatem . Si vero morbus mitis, ac non vehemens ingruat, ijs quę cauſę contraria ſunt magis quam morbo vti oportet, quemadmodum in morbo, tum vehemente, tum magno, medicamenta debent magis morbo eſſe contraria . Hincq; Galenus præclariffime docuit in lib. meth. med. ſi multa ſimul curationem indi-cent, ei medicos attendere oportere, quod magis vrget, alijs tamen non negeſſit . Aegyptij vero ſecus in curandis morbis agunt, ſemper a morbo ſumpta curationis indicatione, vtuntur

ijs, quæ morbo contatata esse arbitrantur, morbi causis omnino neglectis, proindeque in omnibus febribus nullo discrimine frequentissimam habent medicamentorum ualde refrigerantium usum, quod ipsa morbo validissime obistere arbitrentur. In putridisq; decipiuntur, pessimeq; ut arbitror se gerunt, ualde frigidis utentes, quia frigiditate intensa obstructa augentur, & cruditas humorum crudorum fouetur. **GVILAND.** Mirari nos non decet, si ij medici etiam ea communitate, quæ est contrariorum contraria esse remedia, pessime, ac vitiose nunc medendo utantur, cum se re omnia alia, quæ à priscis doctissimis illis medicis in ipsorum memoria relicta fuere, corruptè ac pessimè nunc etiam sequantur. Neq; etiam mirum ipsos ad frigidiorum usum ita præcipientes ferri quoniam omnes ob cæli caliditatem sibi ipsis in animum induxerunt, à calidis esse cauendum, ne calida corpora calidorum usu oblectantur, quod & apud Genuenses quoq; obseruari licet, ij enim biliosa corpora nacti, ita calidorum usum effugiunt, ut ad contraria potius ad frigida scilicet non secus quàm Aegyptij descedant. focius uero apud Germanos, Boemos, Polonos, Anglos, Flandros, Gallos, atque alios sub frigido celo uiuentes, fieri consuevit; Namque illi tantum à frigidis metuentes, in calidorum usum nimium labuntur. aromatum etenim usum, atq; generosissimorum uinorum, calidorumque non minus medicamentorum sibi ipsi hepares, sanguinemq; comburunt. **ALPIN.** Verum profectò dicis, sed de his satis, nunc ad alia transeundum.

*Quæ præsciri debeant, priusquam ad particularem
de medicina Aegyptiorum narrationem
accedatur. Cap. V.*

GVILANDINVS:

VAR nam isthæc erunt, quæ nunc explicanda statuisti, ali qua ne præcipua & propria illorum præsidia, quibus ad curandos morbos utantur? **ALPIN.** Nondum eo peruenimus, ut possimus de ijs nunc agere; Etenim multa supersunt audienda, priusquam ad illorum narrationem deueniatur. **GVIL.** Quæ nam igitur isthæc inquam existunt? **ALPIN.** Multa, quippè Aegypti

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Aegypti situs, illius temperies caeli, anni tempora, ipsorumque naturæ, & aeris mutationes ex Nili fluminis incremento. Aegyptiorumque corporum habitus, temperamenta, victus, morbi ibi nascentes, ipsorumque causæ, atque alia, quæ ad medicinam illorum rectè noscendam facere videntur. **G V I L A N D.** Quamobrem hæc. **A L P I N.** Quoniam cum eorum, quibus ad curandos humani corporis affectus illiusce regionis homines vtuntur non simplicem historiam tibi sim proditurus, sed vna cum ea rerum illarum laudem atque uitium, ut ex horum lectione medicinæ studiosi ipsi quæ illi in medicina faciendâ maxime sequuntur, tuto, & ex artis præceptis uti sciant, & ad morborum insituentiam curationem, ab illis quæ vitiose, minimeque ex artis ratione sunt apud ipsos usitata præsidia cauere queant. **G V I L A N D.** Laudo hunc tuum loquendi ordinem, quando præter eorum, quibus Aegyptij vtuntur immedendo, vitæ notitiam, ista, quæ prius exponenda proponis non minorem cogita, nobis afferent, & voluptatem, & utilitatem. Perge itaque quod vis enarrare, nulla interposita mora, ne hæc dies sine longa linea nobis abeat. quando multa supersunt dicenda, quibus huius diei reliquum posse sufficere, uix credo.

De Aegypti situ atque illius aeris temperie. Cap. V I.

A L P I N V S.

AE G Y P T I regio posita est inter Aethiopiâ, Arabiam, & Marmaricam, quæ nunc Barbaria dicitur, atque parte mediterraneâ, habet enim à meridie Aethiopiâ, à Septentrione mare mediterraneum, veluti ab ortu Arabiam, rubrumque mare spectat atque ab occasu Marmaricam. Cayrus, olim Babylon, uel Babulîs, nunc primaria Aegypti ciuitas ab æquatore triginta gradibus distat, & longitudo eius est, graduum circiter sexaginta. sex tantum gradibus cum dimidio hanc ciuitatem ad tropicum Cancrî accedere Ptolemæus testatur. maximaque dies ibi est quatuordecim horarum, & minima decem. Ciuitas hæc ad radices montium Arabiæ Petræ ab Oriente posita est, Septentrionalibus omnibus vêtis exposita nullo monte ab ea maris parte contacta, rota meridionalis pars sabulosa est. à quibus omnibus eius.

tius aer ad frigidum & calidum alteratur . Ab Orientalibus uero atque Occidentalibus paruum suscipit ille aer alterationem . Cum itaque hæc regio prope tropicum sit , mirum non est si Sole multum calefiat, præsertimq; æstate, quo tempore Sol radijs ibi terram rectius ferit, copiamque radiorum uel luminis, maiorem eius terræ accolis demittit . Quem calorem ibi multum esse, ac uehementem eos populos quandoque perpeti, ostendunt multa ab ipsis refrigerationis, causa inuocata, atque uisitata . Eos enim in primis terrena habitare ædium loca apud omnes ob calorem noxiũ manifestum est, non minusq; in quaq; domo frigidarum aquarum in medio ædium positi fontes, eos frigiditate oblectari, significant . His etenim aquarum fontibus per totam ætatem ipsam domorũ aerem refrigerant, propè etiam illos omnes serè dormiunt . Amplius ciuitas hæc altissimis est fabricata ædibus, quæ supra uias usq; adeo latissimis expanduntur tegumentis, ut uiarum totam penè cælum ex superiori parte occupens, obstruantq;, ne Sol (quando omnibus horis umbræ uias detinent, atque obtegant) noxam inferat uiatoribus . Vastissimis etiam fistulis, quæ maximis tubis sunt similes, intra omnes domos positæ ad frigidum excipiendum aerem utuntur . Hæ ex medijs domibus meatu decem cubitorum latitudinis serè exurgunt, per mediumq; rectissime sursum feruntur in aerem, peruigq; multo latiori ore instar campanæ expansæ, ad summa uestigia desinunt atq; pertingunt, quo ore Septentrionem uersus oporto, frigidam auram spirantem excipiunt, infernisq; ipsam ædium terrenis locis demittunt . & hoc pacto cuiusque ædis inferna, terrenaq; loca refrigerantur . Viçtus frigidorum ciborum, potuumq; apud omnes nimium obseruatu, eam regionem immodico aeris calori expositam proculdubio confirmat . *GVILAND.* Isthec certe omnia summe calidum aeris illius temperiem coarguunt, nihilominus calorem æstatis tempore ibi talem esse audiui, quem facile quisque perferre possit . Temperari enim caloris illius ætatis à Nili fluminis incrementis per id temporis celebrato, atque ab assidua Septentrionalium uentorum spiratione à multis proditum est . *ALPHIN.* Ni Deus his duabus causis ambientis illius aeris æstiuos calores minuisset, haudquam fieri posset, ut animalia ibi uiuerent . Tanta est Dei Optimi Maximi prouidentia, ut in locis sub cælo calidissimo uel radiorum, solis inflammatis, sit aliquid quo refrigerentur, sicut in

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

*frigidissimis regionibus omni ferè calore destitutis, ut aliquid habeatur, quo ea loca incalescant . Ea& causa in locis Septentrionalibus, sub frigidissimo caelo preciosissimæ ac copiosissimæ pelles reperiuntur, & lignorum comburendorum copia, quibus se à vehementissimis illis frigoribus homines defendant. Aer itaque æstate proximis radijs solaribus rectius terram ferientibus valde accensus, ab aucta Nili fluminis aqua, Septentrionaliumq; ventorum spiratione assidua obtunditur, ac multum moderatur, ex prædominio vero ipse est calidus & siccus, inæqualis, valdeq; inconstans, substantia tenuissimus, maximeq; in locis à mare remotis, ut Cayrum, aliq;que ciuitates & loca supra ripas Nili posita. Hic aer hyeme aliquando insigniter frigidus apparet, & aliquando calidissimus, ob siccitatem immodicam aeris (ibi etenim rarissime pluit.) quæ ut rerum naturæ non ignari sciunt, utramq; actiuarum qualitatum acuit, veluti hæ ab humiditate hebetantur. Quam ob causam ob tenuitatem substantiæ hyemalis aer frigidior, quàm reuera sit, ab his populis experitur, quoniam is ob partium etiam tenuitatem corpora penitissime penetrat, frigidamq; qualitatem introducit, lædensq; sensibiles partes, maioris est causa sensus, quàm sit ipsa vis frigoris, maximeque ex omnibus corporis partibus caput ab aeris eius loci frigiditate obleditur, multoque magis, quod antea calido aere calfactum, in eum ualde apertos habuerit, per quos facilius frigidum aerem suscipit, a quo postea facile offenditur. Hincq; nullum est genus morbi ex capitis distillatione obortum, quod illi populi non patiantur. Dominatur autem aer summe calidus, ipsius caeli, ut dictum est, ratione: quod hæc ciuitas à tropico caneri tantum sex gradibus distet. Qua breui intercapedine, dum Sol ad illum accedit tropicū, & illorū Zenith sit propinquior, aer ille ualde incalescit, & nisi Etesiq; venti tunc à Septentrione spirarent, uehementissimus & qui vix à nostris perferri posset, caloris æstus sentiretur. Hyeme etiam nocturnus aer admodum frigidus obseruatur, qui ab orto Sole paulo post parum incalescit, in meridieq; plurimum; adueniente uero nocte rursus in frigidum permutatur, ita, ut aer ille ualde inæqualis sit dicendus, ab ipsiusq; illa inæqualitate plurimi morbi originem ducunt, atque generantur, qui eo temporis per urbem uagantur. GYLAND. Cupio etiam eiusdem aeris temperiem pro anni temporum ratione à te explicari. Quam ob cau-
sam*

fam te in primis de anni temporibus, quæ in usu apud eam nationem existunt, atque de ipsorum temperie, loqui optimum fore arbitror. ALPIN. Libenter de his nunc sermonem instituum.

De anni temporibus apud Aegyptios vsitatis, atque de ipsorum temperie. Cap. VII.

ALPINVS.

IVIDAM annum apud Aegyptios vsitatum ac obseruatum in quatuor, ut nostri etiam faciunt, partes, sed secus quam illi, ac primum à vere incipiam. Quod anni tempus ibi duobus mensibus temperatum, obseruatur, Ianuario quippe & Februario. Incipitq; Orione & Canticula Orientibus, & desinit ad occasum Arcturi, quo tempore aestas incipit, & desinit vsque ad nocturnum Trianguli ortum: Quæ quidem æstas duplex singulis annis obseruatur, quarum prima est inæqualissima ac summe inconstans vehementissimo cum caloris æstu, quæ maxime corpora offendit, præsertimq; aduenarum eiusce cœli qualitati minime assueta: id igitur anni tempus, ut nuper etiam dictum est, principium facit, Arcturo Occidente, scilicet in initio mensis Martij, protrahiturq; serè vsque ad tropicum cancri, tribus, scilicet comprehensum mensibus, quippe Martio, Aprile, Maio. Altera æstas, quam secundam partem æstatis appellamus, priori statim succedit, nam ipsa incipit Sole signum cancri ingrediente, terminusq; habet propè finem mensis Augusti. Hæcque æstas prioris æqualior, constantior, minusque æstiuosa, atq; minus sentitur noxia corporibus. Autumnus habet alios duos menses, scilicet Septembrem atq; Octobrem. Hyems vero orientibus Pleiadibus, scilicet incipiente mense Nouembri, incipit, atque ad Ianuarii mensē vsque proceditur. Hoc itaq; modo annum Aegyptiorum diuidi oportere iudico, ut quatuor diuersis aeris naturis quatuor anni tempora rectè respondeant. Ver Ianuario, atque Februario ibi obseruari, non est mirum, cum eiusce temporis temperamentum mediocre ac temperatum in aere percipiatur. Id ipsumq; etiam tempus veris inquam, indicant arbores, quæ per eos menses ibi germinant, & frondescere incipiunt, terraq; illa virentibus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cibus herbis, stirpibus, floribusq; amenissima redditur. His autem exactis mensibus primam aestatem, uel primam aestatis partem animantibus valde pro eius inconstantia, multamq; inaequali caloris, & frigoris statum, noxiâ sentiunt. Atq; hæc prima aestatis pars inconstanter mensibus Martio, Aprili, Maio, obseruatur. GVELAND. A quibus nam causis hæc prima aestatis pars inconstantissima, aestuosissima, atq; inaequalissima sit. Memini etenim ego dum Caysri olim moram facerem, ijs utique tribus mensibus me ventos calidissimos, molestissimosq; sentissem, cum arenarum inflammatarû magna copia, qua aer ita obscurabatur, ut Sol neutiquam videri posset. Illosq; etiam tempore quamplurimos vagasse epidemicos, atque lethales morbos, maximeq; oculorum lippitudines, quas Græci Ophthalmias appellant, Quam ob causam arbitror huius prioris aestatis partis causam esse ventos illos summe calidos, atq; ardentés à Meridie, locisq; arenosis inflammatis perflantes; Hosq; ventos Campum appellabant, quasi dicerent ventos diebus quinquaginta perflantes; id vero tuis proximis verbis aduersatur, quò dixeris istam aestatis partem non tantùm diebus ijs, sed tribus perpetuis mensibus durare. ALPIN. Euri Austriq; venti, ut tu rectè dixisti, à meridie loca arenosa, summoq; calore inflamata transeuntes atque in Aegyptum spirantes, tantum caloris aestus, pulverumq; & inflammatarum arenarum euehunt, ut ignitas formicis flammæ, nec non pulueribus obscurissimas, nubes eò asportasse videantur. Puluis illa vel arena copiosa ventis tam asportata, tum ex solo Aegypti ventis arrepta, atque per aerem agitata, non minus quàm aer suo calor, corpora lædit, atque offendit, oculisque maxime, quos mordet & inflamat. Hincq; epidemias plurimas & ophthalmias, quæ tunc temporis per illam urbem vagantur, originem habere dicerem. Hi venti interrupte ac inconstanter, quandoque tribus, & quandoque quinque, & aliquando etiâ septem atque nouem diebus (quamquam rarissime contingat) spirant. Ipsosq; Charonios vocare possumus, quod quasi à Charonte procedant, semper plurimos lethales morbos ijs populis asportantes. Quo tempore multas pestiferas febres, atque phrenitides homines non diebus, sed horis paucis perdentes, squissimasq; quamplurimas ophthalmias ibi vagari obseruauit. Corpora omnia ita ab his læguida redduntur, ut ferè cibos abhorrere videantur, inextinguibilisq; sui continue ardeant. Pro qua siti arceda
flumina

flumen Nilum eis Deus largitus est, cuius aqua præ iucundissima omnia refrigerantur, atque humectantur. Aduenæ nostri ipsi proflantibus ventis ad subterranea loca confugiunt, in quibus morantur quousque ille ventorum ardor refederit, atque cessauerit. Coniunxit hæc incommoda Deus Optimus, cum alijs quibusdam bonis, nam ubi calidissimi ipsi venti conticuere, statim à Septentrione flare alij incipiunt, qui subitanæ inflammatis, atque laxatis corporibus solatium præstant. Si enim illi diu perseverarent, nemo in ea regione vivere posset. Quod autem ad primam ætatis partem attinet, quam trium mensium esse affirmarim, & ad ventos, quos Aegyptij vocent Campsim, quod nomen numerum explicat quinquagenarium, scito circa illius quinquagenarij numeri explanationem multos multa locutos fuisse. Aliqui etenim illos ventos Campsim appellant, quoniam ipsi interruptè diebus quinquaginta spirare soleant. Atq; aliqui eo nomine quinquaginta eos nuncupant, quod illorum ventorum furor ac æstuosa molestia spacio dierum quinquaginta finiatur. Et alij Campsim ob id eos dicendos affirmant, quod ut plurimum à Paschate Resurrectionis usq; ad Pascha Ascensionis ipsi flare obseruentur, quod tempus est dierum quinquaginta. Quod tamen falsum dignoscitur, quando ego obseruauit sæpius ante Pascha etiam Resurrectionis alicuius ventorum furorem. Alij, & uerius mea quidem sententia, dicunt, hos ventos Campsim vocatos fuisse ex more Campsis multarum copiarum ducis, quem immodica arenarum, copia, quæ ventis illuc asportata fuerat cum toto exercitu in Africæ deserto suffocauerat, ut in vita Alexandri Magni legitur. Hæc ætatis pars est corporibus ualde noxia, quoniam per id temporis calor interim continet, & interim frigus in acre percipitur. In hoc etiam anni tempore per urbem vagatur ille lethalis finis morbus, quem Demetrius, appellant, qui paucis horis homines perdit. Altera ætatis pars hanc sequitur æqualis & minus calida, flet tamen & ipsa calidissima, nisi Septentrionales venti continue tunc spirarent, atque nisi Nili fluminis fieret incrementum, quibus aeris æstuosa caliditas paululum contemperatur. Hæc ætatis parte, quæ a nobis secunda ætas uocatur, aer est multum & ipse calidus, sed æqualis constansq; à principio ad finem usque, non subito, sed paulatim sensimq; caloris adiciens mutationes; qui quo Septembri mensi vicinior, eo temperatior redditur. Ideo hoc anni tempus n-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

his caret, & salubre est. Omnes agricolæ tunc vitam ociosam ducunt, quoniam terra vsque ad peracti fluminis diminutionem cultui est inepta, inundatione aquæ supra ipsam non finiente. Atque tunc spectacula, ludique auferente flumine ab his celebrantur. Autumnus Septembri, Octobriq; mensibus celebratur, in cuius fine cesante fluminis inundatione, triticum ferunt, quod Martio mense maturum ab ipsis euellitur, atque colligitur. Huius temporis aer est temperatissimus, æqualis, morbis carens. Alijs sequentibus duobus mensibus frigidior fit, atque hyemalis. Raro decidunt pluiiæ, quod si contingat, tanquam ros est: Cayri in quibus, quandoquidem Alexandriæ Pelusijq; & in omnibus locis mari adiacentibus pluit largissime, & sæpe. Nouembriq; facilius, quam Decembri, id accedit, quod eo mense aer sit frigidior: rarissime glacies, nunq; nix, neque grando ibi visitur, cum aer careat tanta frigiditate qua hæc gigni queant. Hæcque est temperies aeris locorum, qui a mare longe distant, per omnia anni tempora obseruata. loca mari proxima aere utitur minus calido, & minus sicco, ibique largissime, ut dictum est, pluuere solet. *GVILAND.* Tuus de anni in ea regione partibus diligenti habito sermone mirum in modum sum delectatus, sed quoniam dixisti, Sole tropicum cancri ingrediente aerem ibi ex immoderate calido atque gustoso, ad minus calidum ob uentos à Septentrione spirantes, atque ob incrementum Nili fluminis mutari, id illius cœli natura uidetur maxime contrarium, quando quis crederet, in calida regione Sole terram ad angulos rectos feriente, aerem à magis calido ad minus calidum mutari posse. Ideo cupio te de hac eademq; aeris mutatione rursus clarius loqui. *ALPIN.* Tibi ut soleo semper etiam hac eadem in re satisfaciam.

*De aeris mutatione ex uentorum Septentrionalium
Spiratione, atq; ex augmento fluminis
Nili. Cap. VIII.*

ALPINVS.

NENI, quibus ad calorem & frigus aer Aegypti, præsertimq; Cayri permutatur, sunt Meridionales atque Septentrionales. Ab his tenem, ut nuper etiam dictum est,

est, ea loca maxime incallescunt, veluti à Septentrionalibus refrigerantur. His omnibus tota illa regio est exposita, sed magis Septentrionalibus, quibus Aegyptus libere euentatur, à Meridionalibus vero, cum inter ipsum & meridiem montes quam plurimi sint, praesertimq; Lybiae atque Ethiopiae, non ita libere perficitur, raro etenim ipsi perficiunt, atque non nisi, ut superius dictum est, in prima aestatis parte. Perficiunt vero à Septentrione sepiissime in anno, sed praecipue tota aestate. Summa enim Dei sapientia Aegyptum caeli causa valde calidum Septentrionalibus magis, quam alijs expositum esse voluit, ut ipsorum refrigeratione aer illiusce regionis summe calidus multum refrigeraretur. Ab Orientalibus autem parum vel nihil illorum locorum aer alteratur, quoniam & rarissimi, & paucissimi existunt, quod tota ea regio montibus ab Oriente supposita sit, atque ab his contacta. Et ex his, qui ab occasu spirant, non multum aer alteratur, cum hi temperati sint. Septentrionales itaque venti, qui mensè Junio flare incipiunt, mirum in modum aerem refrigerant, quoniam longissimos maris tractus, priusquam illuc accedant, per transcunt, in tam longoq; itinere ipsi ab aqua maris refrigerantur. Mirari itaque non debemus, si hi venti in secunda aestate continue frigus per iter susceptum spirantes, aerem illorum refrigerant. Quam aeris ad frigus alterationem fouet etiam fluminis Nili incrementum, à perauerta fluminis aqua refrigerato siue moderato caloris aestu. *GVILAN.* Quae fluminis huius ortum, incrementum, eiusq; causas, ibi ab ijs populis auditas, mihi etiam narrare, non pigeat. His etenim probe cognitis, quo pacto Aegyptijs refrigerationem conciliet, facile dignoscemus. *ALPIN.* Quamquam ego certò sciam tibi viro doctissimo, huiusce fluminis incrementum, & eius causam ex multorum scriptis esse planè cognitam, nihilominus, cum istud etiam ex me narrari volueris, operam dabo, ut tibi moram geram. Hoc flumen, omnium ut audio, longitudine maximum à diuina sapientia in arena squalidiori; Africa factum esse creditur, ut illa mundi pars foret habitabilis. Quando summum admirandumq; omnibus videatur miraculum, terram Aegyptij, Saeeth, aliarumque multarum Africae regionum loca esse fecundissima ob solam huiusce fluminis inundationem, nihil enim terrae, arena excepta ea loca habent. Dcus flumen illud ijs populis largitus est, ut ea arena loca pingui limo fluminis aqua asportato, fecunda-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

rentur, atq; irrigarentur. Qui accuratius eius ortum indagati sunt, atque nouerunt, affirmant nasci proxime brumali tropico ad radices quorundam altissimorum montium, lacum vastissimum sexcentum mille passuum circuitus, facientes, à quo flumen Gion ab his appellatum directè Septentrionem versus procedit, tandemque in mare mediterraneum descendit, ipsumque ingreditur, & ab ipso propè æquinoctium Magnus riuus procedit, per mediumq; totius Africæ transit ab Ortus ad occasum procedens. Quo flumine Nigro à nostris vocato, hi populi perinde ac Aegyptij videntur. Nilus vero, vt ad ipsum nunc redeam, terram Aegypti arenosam, ac omnino sterilem limo pinguisimo aquæ largæ inundatione obtegit, fecundissimamque ac cultui aptissimam reddit. Deusque etiam, quod eorum locorum corpora summe calida, & squalida, præmultoq; cœli calore admodum sitientia essent, illis hoc flumen largitus est: cuius aqua omnisi pro vsu humano optima epota, corpora ipsorum ab his aeris ardoribus defenderentur. Cayri vero, vt huiusce fluminis augmentum nunc dicam, singulis annis cõstantissime (cuius veram causam me ignorare fateor.) mense Iunio, die decima sepeima, Oriente Sole flumen illud augeri incipit, & nunquam obseruatum est, eiusdem augmenti principium ab ea die, & hora constata desexisse, quod certè magnum naturæ arcantum omnibus videtur. Mox magis & magis perauctum, singulis aliquando diebus ad octo, vel decem, uel ad pauciorum digitorum altitudinem crescit: ad summam quatuor & viginti cubitis. Aliquando etiam, quod tamen rarissime obseruatum est, vsque sex & viginti cubitorum altitudine perauctum fuisse, illorum memoria constat. Ipsumq; decem tantum & octo cubitis auctum sat est pro agrorum inundatione faciendæ. Terminatur uero totum augmentum mense Augusto, & plerunq; vsque ad medium Septembrem, vel ipsum augmentum vsque ad istud tempus vigere obseruatur, loquor de aqua extra fluminis ripas aucta, quando intra ripas flumen semper decrescat vsque ad Maium mensem, & ex hoc tempore inundatio decrescere incipit, continuat hoc aquæ decrementum vsque ad medium Octobrem, quo tempore omnis aquæ tumor inundatioque absorpta est, terraq; ob id agricola semina committere solent. Decrescit autem intra ripas Nilus paulatim ac paulatim ad Maium vsq; mensem, in quo mensis eius aqua paucissima, & serè stagnans cernitur. De huius aquæ utilitate

utilitate, atq; de magna voluptate pro his mittigandis caloribus, postea loquemur. Verum à quibus causis arbitreris tu huiusce fluminis augmentum istud pendere? *Gvilano.* Ab *Etefsis* eo tempore flantibus ventis, vt dicebat *Thales* philosophus, non arbitror, quando nihil in eo flumine cernatur, quod prohibeat, quin ipsum omnem aquam euomet in mare. Neque minus puto, vt *Ephorus* affirmabat, solum *Aegyptium*, quod instar spongię est, et expressum aquam hyeme susceptam exudando, possit flumen istud augere: Minusque etiam, vt *Euripides*, atque *Anaxagoras* dixerunt, à liquatis *Aethiopię* niuib; id fieri posse, quod *Euripides* his verbis expressit, dicens:

Aqua pulchra deferens
Fluminis Nili, quę ex terra defluit,
Nigrorum hominum, & tunc tumescit vadas,
Quam *Aethiopię* niues liquantur.

Niues intra tropicos fieri nequaquam existimo, cum nusquam in *Aegypto* cœli longè minus calidi *Aethiopico* niues, aut pruinae præ aeris caliditate visę sint. Equidem multo ueriores iudico sententiam *Democriti* *Abderitę*, *Agatarchidis*, *Diodori Siculi*, *Plinij* atque *Hieronymi Fracastorij*, qui dixerunt huiusce fluminis augmentum pluuijs in *Aethiopia* cadentibus acceptum referri, quę ibi Sole cancri signum ingrediente fiunt largissimę, ac copiosissimę quadraginta vtiq; diebus perseverantes. Quam sententiam *Fracastorius*, his versibus memorię prodidit in libro de *vita Ioseph*, dicens.

Nam septem annos qui deinde sequentur
Infoelix steriles, durosq; *Aegyptus* habebit;
Ipse intra ripas demisso flumine Nilus
Curret iners supraq; caput, limumq; feracem
Non tollet: Sicca arebunt arua omnia, sicca
Solstitia, & nulli descendunt è montibus amnes
Consueti pluuiarum amnes sub sydere cancri
Aethiopia populis, nec hyems æstiuæ redibit.

Quod verissimum esse illius regionis incolę affirmant, cum saepe audiant ex multis ab *Aethiopię* varijs locis *Cayrum* profectis diebus quadraginta singulis annis perpetuoq; tempore ibi largissimos imbres, atque continuos è cœlo decidere, *Cayri* in toto serè augmenti fluminis tempore *Ectisę*, vt iam dictum est, perstantes
singul-

ſingulis ferè diebus ab orto Sole, vſque ad meridiem multas nubes nigras, craſſas, pluuiſas in altiſſimos vſque Lybiae, Aethiopiaeque montes propellunt, atque aſportant, in quibus montibus hæc concreſcentes in pluuias vertuntur, quæ ab his in Nilum cadentes, ſunt cauſæ ipſius augmenti. Obſeruatur quotidie Cayri dum flumen hoc augetur, qua die multæ nubes ſupra Aegyptum verſus Meridiem à Septentrionalibus ijs ventis aſportatæ tranſierint, multum flumen augeri, atque ex contrario clara apparente elie, nullisque nubibus in eo cælo apparentibus, parum creſcere. Et hæc eos nunquam fallit, obſeruatio. ego igitur fluminis huius augmentum ab Aethiopicis largis pluuijs fieri cum illis doctiſſimis viris vnà exiſtimo. ALPIN. Neque immeritò, ab ipſorum ſententia te eſſe, opinor, quando ex ea nubium ex te nunc narrata experientia, multis obſeruationibus facta, ego etiam animaduertim veriſſimum eſſe aſiduas, largiſſimasque ibi decidere pluuias, atque imbres, à quibus flumen creſcit. Imbres nuper dictos in montibus Aethiopiae fieri à quamplurimis mercatoribus, qui loca Africae propè Nilum poſita peragrarunt, ſæpiſſime audiui. Adde maiorem pluuiarum copiam in montibus illis, à quorum radicibus id flumen naſci ex multorum mente, dictum eſt, fieri oportere, quoniam ea loca per id temporis frigidiora exiſtunt. Sole ab ipſis quamplurimum elongato, atque excelfos montes habent, quorum iuga aerem ſeruare admodum frigidum credendum eſt, quia etiam flumen, quod Nigrum appellant, non falſò à multis creditum eſſe Nili riuum, æque vt Nilus creſcere obſeruetur. Pluuiæ itaque augmenti fluminis huius cauſæ creduntur. Quod etſi veriſſimum eſſe arbitror, tamen duo de flumine iſto tibi nunc dicenda eſſe iudico, quorum cauſas naturalibus principijs poſſe cognosci, nullo modo fieri poſſe arbitror. Primumque eſt, flumen iſtud in Aegypto conſtantiſſime perpetuo tempore ſingulis annis menſe Iunio dieque decima ſeptima, incipere augeri. Secundum eſt, obſeruatio futuri huiusce incrementi qua ad quotos cubitus flumen ſit peruenturum, prænoſcunt, non quamque à ſuo iudicio aberrant, neque falluntur. GUILAND. Quomodo hoc uerum eſſe poteſt, & quo pacto ipſi augmenti huius magnitudinem præſcire queunt. ALPIN. Nilum incipere augeri perpetuo tempore menſe Iunio, dieque ſeptima decima, omnibus ibi habitantibus notiſſimum eſt, ſed qua cauſa id fiat, ego proſus ignoro.

Menſe

Mense itaque Iunio ante solis ad tropicū accessum, multis diebus Aegyptij terram illiusce fluminis toto integro anno adseruatam, & siccaram, arefactamque accipiunt, quam lance expendunt, faciuntque; vt ponderum numerus, addentes ac subtrahentes dragmis sedulo respondeat, vt exempli gratia, terra sit trium dragmarum pondere, quam in loco sicco, vndique concluso reponunt, & conseruant, quotidieque libantes, ipsam obseruant nihil auctū, nihilq; imminutam pondere esse vsque ad diem decimam septimā mensis Iunij, in qua die auctam ipso pondere inueniunt, ex cuius pondere multum vel parum aucto, multum vel parum flumen illud auctum iri p̄noscent, à diligentique; perauerti illiusce ponderis notitia, quotis etiam cubitibus ipsam sit augendum certò p̄sciunt. Huius obseruationis, atque veritatis testes erunt Paulus Marcinus Venetus illo tempore pro Gallorum Rege Consul clarissimus, & ex societate Iesu Reuer. Baptista Elianus, & Franciscus Saxus, & Franciscus, Bonus, Ioannesque; Varotus Anglus nobilissimus, qui in multis obseruationibus intersuerunt. Ex qua vero causa hæc terra pondere augeatur, non est nunc dicendi locus. GYLAND. Hæc certè dua sunt multa admiratione digna, de quibus nisi à sermone de medicina Aegyptiorum p̄sequendo, atque absolueno nunc aberrarem, quando hoc p̄cipuum sit nobis institutum, ac propositum, cuperem multo copiosiora, ac altiora loqui. quæ quidem in commodiorem occasionem consideranda remitteremus. Sed tempus est, vt ad alia transeamus, p̄inde optimum fore existimo, vt tu nunc de Aegyptiorum corporum temperamentis, atque habitu loquaris, postquā ambientis illiusce aeris temperamentum probè narraſti; atque omnes quibus solet mutari, causis rectè es contemplatus. Expecto itaque vt de his sermonem instituas.

De Aegyptiorum corporum temperaturis, atque habitu. Cap. IX.

A L P I N V S.

AN operam, vt Aegyptiorum corporum temperiem indagemus finitam, siue terminatam, nihil sanè aliud erit, quam tempus frustra consumere, quod si tu mihi indi-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Indiciueris Cayri tantum accolarum temperiem dicendam, non secus quam Xanthus ab Esopo per doctus, illis, quibus toetum mare se potaturam promiserat, dixerat, ipsum prius à fluminibus segregari oportere, responderem itidem, vt Aegyptij à cunctis alijs populis segregarentur, quod sanè difficillimum est, quando Cayri habitatores sint Aegyptij, Arabes, Aethiopes, Abissini, Indi, Persæ, Assirij, Damasceni, Græci, Armeni, Turcæ, Tartari, Prussi, Vngari, Sclauj, Mauritani, omniumque aliarum ferè nationum. Semper hæc ciuitas fuit publicum ac famosissimum emporium totius orbis terrarum. Hincq; apparet difficultas constituendi, atq; designandi vnum aliquod temperamentum, huiusce urbis accolis omnibus commune. *Gvlland.* Videtur tamen necessarium, omnes, qui cam urbem per multos annos habitauerunt, ad aliquod reduci temperamentum, eodem tum cælo, tum victu vsi, quæ proculdubio natiuum temperamentum mutare solent. Nam cælum, cibus, potus, & aliæ conseruatrices causæ, corpora necessariò, ut dicebat Gal. in lib. artis med. alterant, atque permutant. Audio vtro ibi triplex genus hominum reperiri, Urbanos scilicet, urbem habitantes, Arabes, qui degunt sub tentorijs, atque demum Agricolas Rusticosve villarum habitatores. Non videtur igitur tam difficile eis temperamentum unum constitui, atque assignari posse. *Alpin.* Illorum corpora, quod posterius etiam, atque ex me accuratius audies, vbi rursum ipsorum, tum temperamenta, tum habitus sumpta ex missione sanguinis occasioe, cum id a pud ipsos valde frequens sit, considerabo, pleraque sanguinea existunt. Certò enim affirmare possumus ipsa cæli ratione esse valde calida & sicca statuenda, cum sub calidissimo & sicco cælo habitent. omniumque in axime rusticorum, & secundo loco, Arabum demumque Urbanorum: Quorum caliditatem & siccitatem minuunt, & permutant vsus frequens, & assiduus potus aque, ciborum que refrigerandi facultatem habentium, atque immodice venteris. Quæ omnia ita possunt pro refrigerandis corporibus, vt calidissima corpora summe frigida reddere queant. Idque in me ipsum factò periculo verum esse cognoui. Nusquam gentium memini me vidisse in tanto numero ita perpingues homines, quales Cayri obseruantur ex viris. Plurimos vique adeo pingues inspexi, vt mamas haberent longè mulierum maximis mammis maiores, crassiores, ac pinguiores. Balneis etiam ibi ex dulci aqua paratis, quibus

quibus assiduo vtitur, corpora illorum maxime refrigerantur, ex his itaque colligo, pleraq; illorum corpora sanguineo, vel pituoso temperamento constare, præsertimq; mulierum atq; Eunuchorum. Ex corporis partibus præcipuis hepar calidum & humidum plerique obtinent, atque temperatū, qua re multo sanguine abundant. Stomachum vero frigidum, multaq; pituita refertum. atq; hoc tum ex cælo, tum ex victu, nam ab ambiente summe calido quemadmodum hepar admodum incalescit, ita stomachus frigeficit. dicebat etenim non immerito Diuinus Hippoc. hyeme ventres esse calidissimos, & æstate frigidissimos. Quare ex aeris multitudine, naturali corporis calore, tum extra ad extremas corporis partes euocato, tum exoluto stomachus frigidior redditur. ex usu vero victus refrigerantis quis dubitat corpora ad frigidum mutari. Habitus illorum est, vel moderate carnosus & pinguis, vel valde pinguis. loquor de urbanis, quando Arabes habeant corpora gracilliora, atque minus pinguis; Omniumq; maxime rusticorum, quorum corpora tum gracillima, hirsuta, squalida, & fetè combusta à Sole conspiciuntur. GVLANO. Ex cælo, cuius nunc qualitatem percipere ex te percipi, possum illorum corporum temperamenta, qualia tu constituisti confirmare, sed ex victu, quem hæcenus non intellexi, nequaquam. proinde cupio cæteris in aliam occasionem reiectis, ut tu victum illorum mihi enarres, quo non solum ea, quæ de ipsorum corporum temperamenti tu in mediū attulisti laudare possim, sed multo plus etiam quibus morbis ob hanc rationem ipsa sint obnoxia dignoscam. ALPIN Verum dicis, At non minus ex cognito ipsorum victu, longæuæ illiusce gentis rationem speculari poteris, quando præcipuam illorum longæuitatis causam in ipsorum viuendi modo consistere, ego existimem. Victum itaq; quem ipsis affectant, tibi detegere operam nunc dabo.

Quali victu Aegypti habitatores nunc vtantur.

Cap. X.

ALPINVS.

EGYPTII tenui, admodumq; sobrio victu vtuntur: sapius tamen quam nostri, in die comedunt, ter siquidena quaterve singulo die cibum sumētes quantitate & qualitate

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

litate panum, vniquoq; ac simplici cibo sunt contenti, ciborum varietatem abhorrentes. neque multum carniū vsu delectantur. atq; plerique illorum aquam epotant, lege illis interdicto vino. Sunt tamen etiam multi Christianorum, Turcarum, atq; Hebræorum, qui vinorum potationibus non secus quàm Vltimontani indulgent. Vfus carniū apud Aegyptios est temperatissimus, atque non minus simplicissimus, omnes serò arietum castratorum caribus vescuntur. Aliqui ipsorum pullis gallinæ frui nunc ceperunt, à nostris mercatoribus perdocti, tamen in carniū esu sunt parcissimi. GYLAND. Quis igitur est cibus illis familiaris, quo perpetuo aluntur, cum ipsos caribus parcissime vesci dixeris? Forsitam leguminum, lactinorum, piscium, si uestuumq; vsū illos pro cibo frequentare, atque ijs cibus ali dices. ALPIN. Omnes humido cibo oblectantur, ipsūque affectant, hincq; orizā in iure carnis castratorum paratā, lentisq; pisā, & albos ciceres, melochiam, maluā, atriplicem betam, caules, hammiā, cucumeres nostrates, & quos Charē appellant, colocassiam, scilicet eius radices, melones, angurias, dactylos, musas, ficus nostrates, & lycocori, armenica, persica, vuas, mala aurantia limonia, citria, granata. Ex caribus, vè nuper etiam dictum est, arietum castratorum, quæ cæteris omnibus ibi in pretio habentur, pullos gallinæos. multi pauperum carnes bobulorum, aliquandoq; etiam camelorum esitare consueverunt. Et ex piscibus, quorum vsus ibi est aliquanto familiarior, comedunt lupum, tephalum & multos alios ex Nilo flumine expiscatos, crocodili etiam carnes non secus quàm aliorum piscium multi mandunt. In locis prope mare positis omnia piscium genera, in multa copia optima reperiuntur, quibus omnibus ipsi vescuntur, salitis quàm maxime ac interim semiputridis. Ex lacte quàm plurimos cibos parant, omniaq; genera lactinorum apud ipsos sunt in vsu frequentissimo, atque hæc de cibus particularibus, qui in vsu apudeos sunt, dicta sufficiant, hoc uno tantum cognico, ipsos ciborum varietate non delectari, sed cibo simplicissimo. Multi etenim sunt, qui prandium vel coenam perficiunt, sola anguria vel pane tritico, quo omnes vescuntur. ibi etenim nulla alia penis genera cognoscuntur, quàm ex tritico parata, vel solo iusculo ex radicibus colocassie, vel hammiæ fructibus, vel melochia, vel oriza, vel lentibus, vel cum alio legumine parato, vel sacchari conis

viridibus commanſis, vel ſolis vuis, vel ficibus, vel cucumeribus, alijsq; ſimilibus. *GVILAND.* Sunt ne apud illos optima olera atque fructus piſcesque & carnes, quibus illi veſcuntur? *ALPIN.* Omnia olerum genera, illorumque fructus omnes noſtris ſunt longè multò humidiores, atque hinc etiam inſpidiores, quando omnia hæc terram non modice irrigatam, at multis diebus inundatam producere, te vidiffè certò ſciam. Tanta eſt eius terræ ſiccitas & ariditas, vt ſi ea à terra abigenda ſit, terra que ipſa fecundior reddenda, non fat eſt ipſam tantum modice aqua irrigari, ſed quamplurimis diebus largiſſima copioſiſſimaq; aqua vndantem, atque tectam manere. Hincq; hortorum viridariorumque diebus ſingulis terram ſæpius aqua inundare vel demergere ſolent, ut fecunditati aptiorem reddant. ea item cauſa omnia illorum olera, atque herbas eſſe valde humidas, atque noſtris inſpidiores arbitror, quibus animalia q̄ paſcuntur carne fieri valde humida, excrementoſa, atq; guſtui minus ſuauiſſima non eſt mirum. Piſces etiam in Nilo naſcentes tamenſi pingues atque guſtui ſuaues ſint, nihilominus ad ſanitatam tuendam peſſimi putantur. nam flumen illud faxoſum fundum non habet, ſed limoſum, neque admodum celeri ac vehementi motu agitatur, ipſius aqua limoſa & carnoſa eſt. Quæ omnia non obſcura eſt inditia inſalubrium piſcium in eo flumine naſcentium Gal. in lib. de ſuccorum bonit. cap. 19. memoriæ prodidit. Pro potu omnes Aegyptij Mahometis aſſectæ ſuauiſſima illiuſce fluminis aqua vtuntur, quæ alijs omnibus bonitate videtur præſtenda. Chriſtiani verò atque Hebræi etiam vinis vtuntur. *GVILAND.* Hippocrates in lib. de aere loc. & aq. docuit optimam aquam eſſe quam puriſſimam, cuiuſvis coloris, atque mali, tum ſaporis, tum odoris expertem. Qualis vero ſit puriſſima Gal. in lib. 1. de ſimp. med. facult. cap. 5. his verbis docuit, inquiens: Aqua quæ eſt puriſſima tribus ſenſibus indicatur, guſtu videlicet, viſu, olfactu, guſtu ſi nullam planè qualitatem præſtulerat, ſed videatur ab omni qualitate immunis: Viſu, ſi pura ſyncera, & exquisite clara: olfactu, ſi eorum nihil eſt, quæ in aquis vitioſis eſt olfactus teſtatur, vt aciditas, putredo, acredo, ſalſedo, aliquodve aliud vitium, quod nomine caret. Docet etiam cognoscere, omnium optima atque peſſima aqua quo pacto dignoſcatur, in primo de ſanit. tuenda. cap. 2. dicens: Quod ſi quis eſt, qui ex noſtris potius vim eius prænoſce malit, cuius ſons è pe-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

1. tra scaturiens contra Septentriones fluit, Solemque aersum ha-
 2. bet, hanc aegre concoctum iri, tardiôq; transitus esse, putandum est:
 3. eadem nimis ù calchet, frigeſcetq; tardè. Contra, cuius ad Orientè
 4. Solem fons erumpit, quæq; per meatum aliquem mundum, aut
 5. puram colatur terram, eademq; caletit ac refrigeratur ocyſſime.
 hanc omni ætati vtiliſſimam eſſe exiſtimandum eſt. Hiſq; notis
 peſſima ab optima aqua dignoſcitur, quibus certi ſumus aquam
 Nili fluminis probè clarefactam optimam iudicari, quando ipſa
 fit omnium puriſſima limpidiſſimaq;, ſubdulci ſapore, nulloq;e
 malo odore. **ALPIN.** Quis non credit illiuſce celeberrimi flumi-
 nis aquam omnium ad vltimum humanum optimam ac preſtantiſſi-
 mam eſſe, ipſa tam longo itinere (Nilus etenim in locis propè ſub
 tropicum capricorni poſitis naſcitur, vltraque alterum tropicum
 ſcilicet cancri in mare vſque mediterraneum labitur) tum quoniam
 vbiuerſam terræ plagam à Sole exuſtam, quam inhabitabilem an-
 tiqui niſe arbitrati ſunt ob caloris nimium æſtum, pertranſit, in
 longiſſimoq; itineris tractu ſere à Sole procoquitur, & à motu
 vel agitatione, quæ in tam longi itineris proceſſu fit, & à colapſu
 ſiue deſcèſſu a ſummis montibus facto, flumine ab excelsis locis ad
 ima præcipitato probè attenuetur & purgetur. Quod uero non
 ſaxoſum abſeum id flumen habeat, ſed pinguiſſimæ terræ, atque
 optimæ, ipſam aquarû omnium minime frigiditate poſſe nocere,
 erit iudicandum. Quibus notis Auicenna aquam illam multis
 laudibus commendandam literis tradidit. **GVILAND.** Reſcè lo-
 queris, ſed hoc tempore quo paſto illam quæ turbidiſſima eſt, cla-
 ram efficiunt, ad vſumq; idoneam reddunt. Galenus etenim in li-
 bro primo, de ſimp. med. facult. dixit, Aegyptios olim ipſa per fi-
 ctilia vaſa percolata vſos fuiſſe. **ALPIN.** Alium quoq; nunc mo-
 dum apud ipſos adhiberi, ac frequentari vidi, quo aquam illam
 puram, ac claram efficiunt. Ipſi etenim ſtatim camelis in vtribus
 è flumine domum aſportatam aquam in magno fictili vaſe oblon-
 go, alium latiorum ac rotundam obtinente, binasq; aquæ ampho-
 ras continente, reponunt, eaque ibi poſita, & prociçta confer-
 tim, quinq; dulcibus amygdalis modice contuſis labra vaſis inun-
 gunt, & ſubito manum cum amygdalis in pugnum obſeratum
 concluſis, ſimul cum toto cubito in aquam demergunt, valideq;e
 hinc inde per aquam cubitum pugnumq;e impetuoſe mouent,
 atque agitant, donec ipſa longe multo turbidiorem reddiderint,
indeq;

indeque è vase detracto brachio, amygdalis intra aquam relictis, ipsam clarescere sinunt. quæ spació trium horarum prohè clarescit, quam è magno illo vase in paruulis fistilibus rursum reponunt, in quibus se clarescit magis, & refrigeratur. Plerique incolarum hac aqua ita claresfacta pro potu, atque cibo vtuntur. Alij multi eam pluribus diebus retinere ac purgari, permittunt, vt purissimam, atque quam tenuissimam reddant. quæ proculdubio omnium est aquarum purtantissima. Rectè quidem ipsi, quo ad conseruandam sanitatem, se gerunt, illa vtentes aqua, quæ ita est tenuis, vt epota subito omnes partes corporis penetret, quam plurimi ab epota illa aqua, statim largissime sudant, Aliqui mingunt copiosius, atque alij per aluum deijciunt. est enim partium tenuissimarum, leuissima, atque à Sole concocta, ita vt ob id mirum non sit illi inmodice die noctuq; epotam corpora non ledere. Quinimo calida corpora ipsa multum iuuantur, nam interiorum illorù viscerum calorem, atque incendium contemperat. Hinc quàm Cayri Io. Iacobus Manne medicus doctissimus, & ego de eurada cuiusdam Turcæ domini Sangiach renum calida intemperie consideremus, cum ego pro illo affectu serum lactis caprini commendarem, ridens ait, equid sero lactis indigemus, si Nili aquam habemus? Hoc ego tunc risu dignum esse iudicauit, sed multis post annis facta de eius aquæ facultate experientia, non irridendâ sententiam doctissimi medici, quinimo sumopere laudandam ac commendandam esse, cognoui. GUILAND. Gaudeo tantas laudes aquæ Nili fluminis audiuisse, minusque ob hanc causam miror, si eius regionis accotè sibi ipsis persuaserint, aquam illam intra ipsorum corpora susceptam in sanguinem mutari. Siquidem omnes vno ore clamant, ipsam in nostris corporibus non aliù humorem, quàm sanguinem generare, & hoc illi à Deo datum fuisse, vbi Moyse præceperit, vt aquæ in sanguinem mutarentur. Ex quo tempore creditur hanc aquam vim sanguinis obtinuisse. Hanc diuites omnes epótant, tum simplicem, tum saccharo & succo limonis mistam. Sed hæc sint satis de illorum cibo & potu, perge quam tu reliqua mihi enarrare. ALPIN. Omnes eius regionis homines vigilantes existunt, paucissimi que somni, Venrem copiosam exercent. licet enim per legem illis plures, tum vxores, tum seruas mancipias habere pro vneris vsu. Hilares existant, ociosam quamplurimi vitam agentes, exceptis Arabibus & rusticis, qui

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

asperiores vitam degunt, dulcium balneorum usum omnes cuiusvis sexus & ætatis ibi frequentant, corporis ornatu gratia, atq; refrigerandorum corporum ab itineribus inflammatorum, non minusq; pro demenda corporum illorum humorum plenitudine.

De causis cur longævi sint Aegyptij. Cap. XI.

G V I L A N D I N V S.

A V D I O in Aegypti locis homines vivere longiorem vitam, quàm alibi, quando ipsorum permulti annos plus centum vivunt. Communis ferè omnibus ijs habitatoribus vita annorum nonaginta solet esse. Causam igitur vitæ apud ipsos longioris te mihi nunc referre cupio, quando hominis vitam conservare, & corrumpere ea, quæ vulgus medicorum res non naturales, & Gal. causas conservatrices, appellat, quilibet nostrum non ignorat. Quæ sunt aer, cibus, potus, motus, quies, somnus, vigilia, excretio, atq; retentio, animiq; passiones. Ab aliqua igitur harum causarum, vel à multis simul coniunctis longiorem illorum hominum vitam pendere arbitror, sed à quibus præsertim id fiat ex te audire desidero. **AERIS.** Aegyptios longævos esse, virissimum est, atq; ex causis nuper dictis nō minus, de his etenim Galenus cap. 35. lib. art. med. hæc scripsit: Alteratur igitur corpus à nonnullis quidem necessario, à quibusdam vero non necessario. Dico autem necessario, quæ nulla est evitandi ratio, non necessario autem reliqua. Nam aerem quidem nos ambientem semper attingere, comedereq; ac bibere, & vigilare, & dormire esse necessarium. Ex his itaq; ea corpora alterantur, ac mutantur, atq; conservantur. Quamobrem aerem, cibum, potum, ijs populis longiorem vitæ concedere proculdubio existimo. Effectus namque communes à communibus causis pendere omnes sciunt, ob id ab aere, cibus, potuq; longam illorum hominum vitam fieri arbitror, quod aer, cibus, potuq; nihil ipsi habeant inter se communis, sed observato ac cognito ipsorum aere calido & sicco inæquali, simulque cum cibus, quibus vescuntur, & etiam potu, anceps sum an vitæ apud eos observata longitudo ab his pendeat, vel non ab alijs. Teq; idcirco rogo, qui tum aerem illorum locorum, tum

victum

viſum incolarum nuper narratum audiſti, ac nouiſti, cuius hac de re ſis ſententię mihi manifeſtare velis. **GRIEAND.** Cauſam, ob quam hi populi noſtris longiorem vitam degant, in primis eſſe, iudico, ſobritum ipſorum viſum, abſtinentiamq; tum ſcopia, tum varietate carniū, atque uſum optimę aquę Nili fluminis in potu, atque in cibus. Siquidem omnes Europei, qui crapulas, atque uina frequentant, breuius uiuunt, Germaniaq; ob id & Polonię accolę coelo Aegyptio contrario utentes, quia multis carniſus veſcuntur, uinorumq; ebrietatibus aſſidue operam dant, breuiorem agere vitam non eſt mirum: Pleriq; etenim (ut audio) non excedunt annum ſux ætatis ſexageſimum. Contra Lyguri longęui ſunt, quam plures enim Genuenſium nonageſimum uſque uel centeſimum etiam annum attingunt, temp. craſſime epim uiuunt, uinisq; pauciferis uiuunt, atque ebrietates abhorrent. Ob has igitur cauſas homines Aegyptios longęuios fieri arbitror. **ALPIS.** Non uidentur mihi hæc uſque uaque ueritatem continere, neque ita facile te poſſe medicis perſuadere, arbitror uſum carnis & uini eſſe cauſam, ut noſtra corpora (quę illo uictu aſſidue uiuunt) ſint breuioris uitę, quim Aegyptiorum obſeruentur, quę pauciſſima carne veſcuntur, & minime uinis indulgent, aquamq; in potu frequentant. Hoc ſane paradoxum ab omnibus indicatum iri ſentio: Namq; quis credet cibos melius nutrientes, probioremq; & copioſiorem ſanguinem gignentes corporibus breuioris uitę eſſe cauſam, atque alia minus, peiusq; nutriencia, & paucioris ſanguinis ad durabilitatem conducere? Hęc certe tibi quoque à ueritate aliena eſſe uidebuntur. Quis enim medicorum dubitat, uel ignorat uſu optimarum carniū, optimiq; uini naturalem calorem augeri, atq; roborari, mutatumq; à ſuo naturali ſtatu, imminutumq; carne & uino citò reuocari, poſſit in aque ſanitati reſtitui. In omnibus etiam morbis præcipuam uictus rationem, in qua carnes primum locum ſibi uendicant, omnes medici laudant, maximeque ubi uires collabuntur, quibus uquam citò probior multuſque ſanguis gignitur, quo calor naturalis augetur, atque fouetur. Vinum uero quam citò nutriat, reſolutumque calorem reſtituat, peraugeat & foueat, neminem medicorum ignorare certò ſcio. Quid igitur dicemus, optimarum carniū, uiniq; uſum cauſam eſſe quim minus corpora uiuant, quando eo uictu nature uires augeantur, atq; conſeruentur? Hoc proſecò qui affirmabunt im-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Possibile dicere possibile videbuntur. **GUILAND.** Litem mecum
 nunc capisti pergramem, cum me proculdubio multum aberrasse
 hæc in re existimes. At nunc etiam edico tibi, subij causa à me
 propositum, paradoxa non esse, scilicet homines vsui carniùm,
 viniq; indulgentes minus vivere, quàm illos, qui ab his abstinent,
 aliq; in victum assumunt, neuisquam vini potationibus operam
 dantes. Porro vt de hoc nunc mihi certior apud te sit fides, con-
 hor rationibus tibi illud persuadere. Nam secus eius regionis ho-
 minibus accidit, ac cœli ratione esse deberet: Siquidem calidi-
 orem regionem accolentes citius mori deberent, ijs, qui frigidiora
 loca inhabitant, ratio vtq; suaderet, ut hinc non immeritò Nico-
 laus Leonicens in lib. Aristotelis de long. & breuit. vitæ hæc scri-
 pta reliquerit: Asclepiades inter medicos rari nominis memorię
 prodidisse videtur, Aethiopes quidem trigésimo ætatis anno seue-
 scere, apud Britanos vero multos ad centesimum usq; & uigésimũ.
 peruenire ætatis annum: quoniam Solis calore apud Aethiopes
 resoluantur, arescantq; corpora, apud Britanos vero compacta,
 densaq; sicut cœli argentioris causa, & exhalationi calorjs nullũ
 relinquunt locum. Si viuunt igitur Aegyptij multis annis in ca-
 lidiori illo cœlo, non ab aere; qui multo calore corpora illa resol-
 ueret, aresceretque, sed à uisũ longætuos euadere dicendum erit,
 præsertimq; à multarum carniũ usu, parcissimo, atq; ab assiduo &
 continuo vsu aque illiusc. fluminis. omnium aquatum optime.
 Quod quidem ex hoc fieri facile sciri poterit. Namq; veluti vsus
 moderatissimus, quem ipsi sequuntur optime carnis, modicum
 sanguinem generans, natiuũ calorem sopet, consumptũq; hu-
 midum substantificum reparat, ita immoderatus frequens, uel as-
 siduus, atque continuus non modo humidũ nõ reparat, caloremq;
 auget, sed eum sepe suffocat, corrumpit, atque dissoluit. **ALPYN.**
 Quoniam modo id fieri poterit, cum multus sanguis genitus humi-
 dum substantificum deperditum restauret, caloremque natiuũ,
 non minus peraugeat? **GUILAND.** Duobus sanè modis hoc fieri
 ex me audies, & primo, quoniam multus carniũ usus multam
 sanguinis copiam generat, quæ si reparandę humiditati substan-
 tificę, calorique restaurando, & augendo apponatur, tantum ab-
 est, ut humidum caloremque ex alimenti copia augeat, ut ma-
 gis sepe suffocet, atque dissipet. Quo sanè modo Gal. dixit in lib.,
 de casu. morb. partiam flammam multo oleo suffocari & extin-
 gui.

gui. Secundo quia, multa carnis copia in stomacho suscepta à calore ipsam alterante, atque in alimentum permutante, ut fiat pro nutriendis partibus alimentum opportunum, omnino vinci, atque mutari non potest. ideo illud alimentum non modo calefacit, sed refrigerat. Hincque doctissime Galenus in libro tertio, de temp. docuit, omne nutrimentum, quatenus est nutrimentum, calorem animalis augere. & ex hoc fieri, quod ab ipso calore vincitur, probeque concoquitur, & mutatur in substantiam partium nutriendarum, ut ipsis omnino similis fiat, quod ibi ita scriptum reliquit: Si namque ex nutrientium sunt genere, siquidem vincantur, calefaciunt, si non vincantur refrigerant. Et quomodo fiat, in libro de caus. morb. cap. tertio, ita subiunxit. Immodicum alimentum refrigerare, si enim ligna vniuersim & multa supra paruam flammam coaceruaueris, ob immodicę quantitatis excessum, ipsam extinguēs. Quibus hæc etiam addidit: sic optimi cibi, quique plurimum animali afferant nutrimentum, supramodum assumpti in oibos frigidogenerant. Modica vero sumpta caro probè vincitur a calore naturali, & ob id natiuo humore similis facta ipsum nutrit, fouet, & auget. eoque aucto vitam quoque foueri, ac conseruari, certum est. Hinc illiuscę regionis populi, quo ad carniū usum temperatissimi, longæui fiunt. Adde etiam plurimos illorum vino non uti pro potu, lege illis interdico, quod quantum valeat eius vis assiduus & copiosus, ad hominis sanitatem peruertendam, Galenus ibidem ijs verbis docuit, dicens: Quamquam vinum modice haustum, ut quod maxime proprium alimentum fit, natiuum calorem adaugeat, tamen morbum attonitum, Epilepsiam, lēiones motus, sensusve immodice sumptum ipsum facere. Et in secundo libro de sympt. causis dixit: tremore corripiantur, qui se vino meraco amplius impleverunt, vel multis cruditatibus laborarunt, vel longo tempore cibis repleti. Et in tertio etiam de temper. ait: Proinde nec vinum ipsum semper animal calefacit, &que, ut nec oleum flammam accendit, tantum aptissimum est ignis nutrimentum, immo, si imbecille & exigue flammę confertim multum oleum infundas, suffocabis eam, prorsusque extingues potius, quam augebis, sic igitur & vinum ubi plus bibitur, quam ut vinci possit, tantum abest, ut animal

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

calfaciat, vt etiam frigidiora vitia gignat. Ideo cum illorum locorum accolę sobrie viuant, lacte, oleribus, fructibusque vescentes, minimeque in esu carniū, neque in vinorum potationibus delinquant, mirum non est, si ipsorum corpora multum sanguinea gignentia (quod in plerisque illorum obscuratur) longam agant vitam. Vinorum generosissimorum usum temperate etiam adhibitum ijs posse prodesse non satis mihi constat, quando non calore pleraque ipsorum corpora indigeant, sed frigore, ne amplius natiuus calor in biliosis corporibus exoluatur, sed retineatur. atque ne sanguis biliosior magis etiam fiat. Vfus enim illiusce aquę præstantissimæ multorum illorum corporum sanguinem, cœli occasione calidissimum, tenuissimumque reddit, atque ipsum cohibet, minusque aptum morbis efficit. Hinc Germaniæ, Polonię, Gallię, Anglię, Flandriæ & aliorum frigidiorum locorum quamplurimi, vt etiam dictum est, ob assiduas ebrietates, quibus assidue operam dant, paucis annis viuunt. Multi etiam in Italia quotidie à medicis obseruantur, qui ob crapulas, & ebrietates, tum paucio tempore viuunt, tum vitam miserissimam quamplurimis morbis continue afflicti, transigunt. Ipsorum alij podagricis doloribus, alij conuulsionibus, vel tremoribus, vel vertiginibus, vel aliquo illorum morborum à caloris naturalis iminutione, atque imbecillitate nascente, sere per totam vitam vexati.

*Ad vitæ conseruationem aquæ Nili fluminis vsus,
num vino sit utilior necne.*

Cap. XII.

ALPINS.

VAMQVAM omnia de longæ Aegyptiorum vitę causis rectissime locutum fuisse, atque planè de his veritatem arguisse certo sciam, nihilominus liceat adhuc mihi, de eiusdem aquę utilitate dubium aliquod tibi resoluendum proponere, quando ex ijs, quę nuper in medium proposuisti

fuiti, aquę vsus ad corporum illorum calidorum vitam producendam, vsq; vini accommodatior; atque vtilior esse uideatur. Quod ijs contrarium omnino uidetur, quę de usu aquę Hippoc. & Galenus literis mandarunt, namque apud eos constat ab aquę potu corpora parum iuari, ex Galenoque hæc in libro tertio de
 ,, rat. uict. in morb. acutis, de usu aquę leguntur: Tarde igitur iu-
 ,, re optimo mest aqua, difficulter concoquitur, atque egre de-
 ,, scendit, quamquam alioqui & optima sit, & culpa omni uacet: Hic etiam ex Hippoc. mente docet aquam, quamquam omnium
 purissima sit, multo tempore manere in uentriculo, fluctuationes-
 que ut plurimum parere, atque in bilioso uentriculo etiam cor-
 rumpi, difficulterque in hepar, thoracem, pulmones, renesque
 distribuï; ob idque ipsam, neque sputum educere, neque urinam,
 neque sudorem, neque aluum ciere, neque sitim tollere, (quod
 ipsa moretur in amplis uentriculi intestinorumque cavitatibus;
 nec penitus imas partes permeet, neque eas humectet.) neque
 alere, neque uires roborare, sed hypochondrijs ualde esse no-
 xiam, præsertim, hepati lienique obstructis, uel in tumorem elati-
 tis. Quomobrem cum hæc de aquę facultate uera utique sint,
 quis ille erit, qui non uiderit, aut nouerit, Aegyptios falso ab a-
 que etiam illiusque usu fieri longæuis dici posse, quando, ut iam
 audiuimus, paucissime ijs corporibus conducere ac prodesse pos-
 sit, sed potius sit multum incommoda, ac noxia. Quis igitur
 audebit affirmare, usum aque in ijs corporibus in potu frequen-
 tatum vsui uinorum præferri utilitate debere? nemo, ut ubi-
 troc, in medicina initiatus, id affirmabit, quia hoc ex Galeno dif-
 finitum est in libro sexto epidem. comment. 4. text. secundo, hisce
 ,, utique uerbis: Siquidem uinum aquę præstat, non solum ad con-
 ,, coctionem, quę in uentriculo sit adiuuandam, sed etiam ad con-
 ,, cocta distribuenda, ad sanguinem creandum, ad nutriendum, ad
 ,, lotium citandum, & ad corpora dissidanda in rectè ualentibus:
 Valde itaque hinc dubium uidetur, quod aqua ad potum assidue
 usitata possit corpori cõseruationi conferre, quinimò magis con-
 trarium facere eius usum, ut apud Galenum nostrum nunc legi-
 mus, aqua uinum præstare, neque immeritò dictum esse, quan-
 do aqua neque concoctionem adiuuare possit, quod frigida ip-
 sa existat, atque à calidis omnis coctio fiat; neque concocturum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

distributionem, cum minime tenuissimarum sit partium, difficulterque ac tarde viscera permeet: neque sanguinis procreationem cum ipsa fiat à calido, sanguis enim & ipse facultate calidus dicitur: neque nutritionem, cum ipsa non alat: neque urinarum, sudorumque excretionem, neque corporum distensionem, quia ut nuperime etiam dixi, tenuissima substantia non constat, qua citò facileque corporis partes penetret, atque transeat: Atque si optimam hæc facere aquam uerum sit, quid de mala dicendum erit? nonnihi pessime conficere ipsam nobis posse. Quam multos enim morbos, squissimosque ex earum aquarum usu oriri, in libro de prouidendis morbis à me dictum est. Sed cum hæc uera existant, quæso quomodo poterit usus illiusce aquæ Aegyptiorum longeuitati conducere? Cupio itaque hæc in te me ualde ancipitem tuæ sententiæ acquiescere, quam nunc audire expecto.

G V R L A N D.

Neque omnibus corporibus aquam improbandam, neque laudandam iudico, quinimò magis credendum, atque affirmandum existimo aquæ usum multis proficuum esse, & multis etiam noxium: Hinc in quibusdam corporibus aquam uino utilitate esse preferendam, & in quibusdam uinum aquæ. Calidioribus siquidem corporibus, cui dubium erit magis fore proficuum aquæ, quam uini usum, quoniam a uini potius caliditate læderentur, quam iuuarentur. Quam rem non ego, sed Galenus tuus docet cognosci, ac obseruari pro corporum temperaturarum, habituumque uarietate oportere: quam ob causam, uinum damnat, tum in pueris, tum in ijs, qui sunt calidi humidique temperamententi, quibus aquam multam conferre affirmat, ipsamque pro ijs summe laudat, ut apud ipsum in primo libro de sanituenda cap. undecimo, legitur: apud diuinumque Hippocratem non minus in libro sexto epidem. comment. 4. text. 15. his pro-

scò uerbis: Percalido natura refrigeratio, potus aqua, quiescere. Et Galen. in eius commentario, dixit Hippocr. eam sententiam fore intelligendam de summe calidis corporibus, quod clarius explicauit in libro quinto, de sanituenda cap. 12. cum dixit: Vinum autem frigidis siccisque naturis utilissimum esse prius dictum est. An uero calidis, omnibus idoneum non sit, sed utilior his aquæ potio sit, sicuti in libro de popularibus morbis, siue Epidemion legimus, nunc existimandum. Fortassis enim

abfur-

21. absurdum omnino cuiquam videbitur iuuenem, qui athleticus
 22. uel militaris sit, aut etiam fessor, messorve, aut arator vel deni-
 23. que, qui robustum aliquod opus exercet, aque tantum potione
 24. utriusque in hoc falli Hippocratem, cum calida temperamenta
 25. aque potione potere, absolute pronunciet. Mihi uero Hip-
 26. pocrates non absolute id, sed de naturis summe calidis, que utri-
 27. que propter intemperiem tales sint, dixisse uidetur. Et si qui-
 spiam contradixerit nobis, quod ei non uideatur aque potu cor-
 pora iuari posse, quia ipsa quamquam omnium aquarum sit
 optima, multum in uentriculo moretur, fluctetque, & tarde
 mox per corpus, securaque atque lienem obstructos vel tumefa-
 ctos adaugeat, inutilisque obseruetur ad omnem corporis euacuationem,
 scilicet ad spurorum educationem, alui, urinarum, sudorūque
 excretionem adiuuandam, atque non minus ad concoctionem & distributionem
 concocti alimenti, demum quod etiam ipsa minime corpora alar: Respondebitur, hoc planè verum
 non esse, quoniam aque reperiantur, que concoctionem adiuuant,
 non min usque alimenti distributionem citò viscera permeantes,
 sanguinisque generationi fauent, atque nutritioni, minus, que
 adiuuant omnem corporis euacuationem. **ALFIN.** Quo pacto id
 esse poterit, quando aque facultas frigida sit, que semper conco-
 ctionem, sanguinis procreationē, nutritionem, que omnia à calore
 fiunt, impedit, & substantia præterea eius crassa sit, difficulter-
 que corpus permeet, qua utriusque euacuationes promouere posse non
 uideretur, quando si hæc præstare debeat, necessarium sit, ipsam te-
 nuum esse partium, ut angustos meatus membrorum peruadere
 queat. **GVLAND.** Aquæ optimæ reperiantur, que neque insigni-
 ter frigide sunt, neque dulces existunt, quales esse cœlestes Hippo-
 in lib. de aere locis & aquis cap. 4. memoriæ prodidit, qui de his ita
 28. scripsit: Aquæ igitur leuissimæ, & dulcissimæ, & tenuissimæ, ac splen-
 didissimæ sunt. Non minusque aquæ nuper dictæ Nilii fluminis cla-
 refactæ, dulces, tenuissimæque splendidissimæ, aque leuissimæ exi-
 stunt. Quæ sanè omnes præterquam quòd ex dulci sapore non
 valde frigide esse creduntur, sunt etiam tenuissimæ, ita, ut celeri-
 me corporis viscera permeent. Audio etenim (quod olim cum
 Cayri moram facerem etiam obseruari) in singulis serè corpori-
 bus ab ipsis epotis aquis statim vel copiosas urinas, vel sudores, vel

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

per aluum deiectiones obseruari, atq; in hypochondrijs nullam fluctuationem ab ipsis ostendi, loquor de ijs, quae Cayri habentur, & potantur, quando Alexandriae aquae constant substantia crassiori, quae pessime existunt, tardissimeque viscera permeant. ALPIN. Confirmo tuam sententiam, atq; me in omnibus corporibus obseruasse, citissime illas aquas Cayri clarescetas, vel per aluum, vel p vrinam, vel sudorem exiisse, non secus quam serum lactis ac aquae thermales facere obseruantur. Omnes adhaec cum Cayrum statim venerint in primis diebus semper, ob illiusce aquae potum, diarrhaeã pati soliti sunt. Mihi vero aquam illam per vrinam, atq; sepiissime per sudorem exire cõtingebat. In aestiuis caloribus noctae qualibet sepiissime ob sitim intensissimam, qua omnes tunc temporis ex calore ambientis eraciãtur, largissime sepiissimeq; ex ea aquae bibebã, à qua semper in copiosissimum sudorem statim erumpebam, ita, ut quoties eius aquae cõbiberem toties semper exudarem. Hyeme vero, atq; alijs annis temporibus non ira calidis non per sudorem, sed per aluum, atq; vesicam aquam illam epotam serè totam exceperibam. Non omittam tibi narrare, me huiusce aquae largissimo potu vsu, a dolore renum uehementissimo atq; acutissimo ex calculis orto sanatum fuisse. Porro cum interim illo iam dicto renũ dolore afflictus valde sitirem, multa vasa fictilia frigida ac purissima illiusce aquae plena in ferratis mcis fenestris aeri exposita prospiciens, vno ipsorum auidissime arrepto, item altero, atq; mox tertio, totam aquam deuorauì, quae ad minus sex librarum pondere fuerat. à qua assumpta somno, labore doloris defessus, capior, quo paulo post expergescens inuasi, cum multa copia assumptae illiusce aquae quinq; lapillos phascolorum magnitudine, quibus exeretis statim a dolore liber euasi. GVILAND. Perplacet exempla, successusq; hos audiuisse, quos vtrique veros esse iudico, cum ea aqua sit tenuissimarum partium, neq; multum frigida, sed potius concoctam esse omnes pro certò habere deberent, cum Nilus totam illam mundi partem permeet, quae omnium orbis terrarum, vt nuper etiam dictum est, calidissima est, atq; terrã habeat pinguis simam cuiusuis frigoris expertem. Itaq; cum haec vera sint, quisq; nostrum poterit affirmare, epotam eam aquam posse optimi sanguinis procreationem adiuuare, quae summum biliosorum illorum corporum hepatis calorem obtemperando, causa est, ut non bilis

multa

multa, sed multus temperatus sanguis gignatur. Iuuabit non minus edocti alimentum distributionem, ob eius partium tenuitatem, qua quascumque partes corporis penetrat, qua etiam substantiæ tenuitate minime in uentriculo, aut hypochondrijs moratur, neque fluctuationem parit, neque hypochondria lædit, quinimo iccorigenique inflammato auxilio est. Experientia didici, potum eius aquæ valde conferre melancholicis ab hypochondrijs effectis. Hac eademque ratione ad omnes excrementorum excretiones utilis est. An vero nutriat, quando latissima sit apud omnes medicos sententia, aquam non nutrire, videtur & ipsa ad nutritionem inutilis censenda. Sed Aegyptij affirmant contrarium verum esse, quia hi omnes aquam illam totam in sanguinem in nostris corporibus mutari arbitrantur, ac pro certo habent. Vimque gignendi sanguinem aiunt obtinuisse, postquam Dei concessione, à Mosè aquæ in sanguinem olim facere mutatae. Confirmantque hanc sententiam, quod cernant corpora pleraque illorum incolarum habitu bene carnosum, copiosi temperatiq; sanguinis obseruari. Non minusque etiam quod ipsa dulcis existat, quem saporem, rem haud plane à nutritione alienam significare dicunt. Sed utunque sit, hoc unum scimus, eius aquæ usum corpora illa optime, ac salubriter vivere. & ob id falsam iudico Galeni sententiam, qua omnem aquam noxiam potius, quam utilem affirmat. si enim hoc verum esset, quomodo tot inhiatarum regionum populi vivere vtiq; possent, continue aquam potantes. Infiniti propemodum sunt populi tum in Africa, tum in Asia, quam solum potantes, qui rediffuse valent; Corporaque habent boni tum succi, tum habitus, praesertimque in locis calidis, atque in summe calidis corporibus aquæ usus est saluberrimus. Sed non modo in sanis, ac in aegrotis non minus aquæ usus ad primum opportunus ac utilis obseruatur. Cum omnibus serè aegrotis aqua in potu pro vino substituatur. Plures existunt, qui vini usum omnino omisso, aquam frequentes in potu, à podagra, aliisque multis morbis praeseruari sunt. Quamobrem, ut ex dictis conclusionem colligam; dico aqua optimam dari, quæ neque admodum frigida est, & quæ tenuissima substantia constat, quæque utilissima erit corporibus calido temperamento repletis, veluti frigidis naturis eadem ratione incommoda, atque inutilis erit iudicanda, in quibus ipsum vinum praeserendum absque dubio erit.

At

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

At de his satis. Ad alia enī à te transcendendum puto, fortasseque his hactenus auditis non foret inutile, neque nostro ordini auctum, te nunc eorum corporum morbos recensere, quando nunc aeris, ipsorumque temperamenta, & vicus rationem omnem audierimus. ALPIN. Rectè suades, atque nunc tibi morem geram. Quoniam hæc, priusquam præsidia apud eam gentem vitata tibi aareare incipiam, nos notisse vtile erit.

De morbis patrijs, & epidemicis, qui apud Aegyptios obseruantur. Cap. XIII.

G V I L A N D I N V S.

AEgyptiorum corpora haud multis malis esse obnoxia cogito, quod ipsa aere fruantur sicciore, qui pauciorum morborum solet esse causa: atque etiam quia eos populos sobrie viuere nuper dictum est, quem vitatum corpora ab ægritudinibus præseruare quisque nostrum non ignorat. ALPIN. Aliter euenire audies, quando ad gignendos morbos plures alię etiam concurrant causę, neque omnes eius regiones habitatores æque viuere possunt. Multi enim inopia coacti, quorum numerus ibi serè est infinitus, pessimis, tum cibis, tum turbida ac putrida aqua ali coguntur. Multi etiam ibi reperiantur qui vino vtiuntur, non modo ex Christianis & Hebreis, qui omnes vinum vt nostri affectant, sed ex Turcis etiam aliqui, præsertimque milites, etsi lege interdictus apud omnes Mahometi affectas vini vsus sit, non tamen a vino temperare possunt, sed longe Germanis, Pollonisque magis vino & ebrietatibus operam dant. Cæteri quotidie Turcæ vino ebrios ab asinis dõthos suas portari conspiciuntur. Vitis vero plerique vtiuntur: è Creta insula, Rhodo, Cypro, asportatis, quę omnium sunt generosissima, omnia enim alia ex Italia, Corcyra, Zacyntho, aduecta, præ nimio coeli calore, acida fiunt. Quamobrem cum ibi multi malo victu utantur, aerisque inæqualitate, & uenere immoderata, non erit mirum, eos quoque in multos morbos incidere. Proinde non expectis morborum Aegyptus erit, sed quamplurimis, diuersisque

ac periculosis morbis semper scatebit. **GVILAND.** Sunt ne apud ipsos multi morbi proprii, vel patrii, quos endemicos Græci appellant? **ALPIS.** Multi sanè, quales sunt o-culorum lippitudines, quas Græci ophthalmias appellant, lepræ, Elephantiasis, phrenitides exitiosissimæ homines paucis horis perdentes, variolæ pestilentes in pueris, articulorum dolores, omniaque genera morborum, quæ a capitis defluxu ad inferas partes excitantur, herniæ, renum & vesicæ calculi, phryses, obstructiones, hepatis licnisq; & stomachi imbecillitates, febres tertianæ, ardentes, hæcticæ & pestilentes. **GVILAND.** Non arbitror patrios ijs solum eos morbos dici debere, cum apud alias quoque nationes ipsi obseruentur, namque in multis alijs locis omnes nuper dicti morbi obseruantur. **ALPIS.** Verum est eosdem morbos alijs non minus populis esse infectos, sed nō perpetuo tempore, ut apud Aegyptios. Apud multos enim populos ophthalmias vagari aliquibus temporibus reperimus, non tamen semper. Semper etiã homines herniosi, leprosi, atq; elephantiasi correpti, eaq; præsertim, qua pedes vere pedibus elephantum omnino similes habere cernuntur. Neq; exitiosissimas phrenitides paucis horis ægrotos perdentes ubique reperiri arbitror. quando Gal. in lib. 3. epidem. dixerit, nunquam vidisse phreneticos mortuos ante tertiam diē. nihilominus tribus, quatuorq; horis multos perijisse phreneticos vidi, quos si casus posterius suis locis tibi referam; Neq; singulis annis, ut alibi fit, bis in anno in pueros pestiferæ variolæ uagantur, neque continue arthritici quâ-plurimi homines quales ibi existunt, reperiantur, neque renum vesicæq; à calculis læsi, neque singulis annis certo tempore uagantur febres pestilentes exitiosæ plurimæ, neque innumera hominum caterua a cruditatibus stomachi ubique affligitur, ac vexatur, ob quam morborum nuper dictorum familiaritatē, si Aegypti proprios vel patrios eos appellare volueris, dices tamen ijs populis ipsos esse admodum familiares. **GVILAND.** Vagantur ne per eam urbem Cayri isti morbi quandoque epidemici? **ALPIS.** Ophthalmiæ, febres pestilentes, nuper dictæq; phrenitides, variolæq; pestiferæ epidemice grassantur. Alij vero morbi sparsim per urbem obseruantur, quos spirades Græci nuncupant, quod sparsim, & non gregatim homines peruadant. etsi omnes, quasi endemicj etiã sint, siue patrii, quia cæteris alijs morbis nuper dicti ijs populis sint magis familiares. **GVILAND.** Cupio te nunc illos rursus mihi
clarius

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

clarius dicere, atque ipforum causas. Quibus à te narratis, de peste, quæ sæpe eam gentem infestat: seuissimè quæ deuastare solet, te sermonem habiturum cupio, quod illud morbi genus, quo tempore in ea regione moram traxisti, Cayrum inuasisse, multumq; deuastasse, audicrim: ob quam rem te de eo morbo admodum scite ac distinctè loqui posse iudico. De patrijs itaque vel de ijs populis familiaribus morbis, qui tum epidemice, tum sparsim grassari per eam vrben solent, nunc si videris, edisere.

De morbis Aegyptijs familiaribus deq; ipforum causis. Cap. XIII.

A L P I N V S.

ALXANDRIAS autumnò grassantur febres pestilentes multæ, lethales, quæ scèrè quamplurimos inuadunt, cum vrinis, pulsibusq; & calore febrili vsq; adeo parum à naturali statu mutatis, vt sæpe medicos atque egrotos decipiant. His vero notis pleræq; dignoscuntur, in principio enim vomitus multo bilioso, ac virulenti obseruantur, à quibus cibum assumptum continere nequeunt, assiduisq; corporis agitationibus inquietudinibusq; vexantur, stomachiq; angore anguntur. In plerisque etiam obseruantur multæ symptomaticæ deiectiones, liquidæ, biliosæ, variæ, admodum ægreolentes siue foetentes. Plures cibum abhorrent, neque valde sitiunt, etsi linguæ ipsis sint siccæ, asperæ & nigre. Incolæ quàm aduenæ difficiliter corripuntur, atque ab his intereunt. De harum febrü causis illiuscè vrbis medicorü variè sententiæ obseruantur. Siquidem aliqui ipforum aiunt, à ventis nasci, qui à proximo vrbis lacu spirant. prope ipsam à meridie positus est Mareotis lacus circuitus, ut audio, trecentum mille passuum. Hi etenim venti vim habent putredines insignes gignendi, quod putres veneficosq; è lacu halitus Alexandriæ populis ipsi inducât. Aliqui earum pestiferarum febrü ortum referunt potius in putridos, ueneficosq; halitus, qui a subterraneis vrbis locis, cauitariibus palustri ac pessima aqua plenis aeri tunc permiscetur. Vrbs etenim hæc tota super columnas marmoreas numero fermè infinitas posita, & fundata est, ita, vt fundamenta hæc solum omnium domorum sint, quæ vniuersam omnium ædium basim sustentant. Ideo loca vrbis omnia subterranea, inania, ac peruisa existunt, ut

affir-

affirmant aliqui, quod ea causa factum fuit ne vrbs terremotibus foret obnoxia, uel alijs ita putantibus, ut aqua à Nilo flumine per riuum in vrben manâtem populus copiosissimam in subterraneis illis magnis cauitatibus ad vsum per annum conseruaret. Singulis anni peraucti fluminis illius riuus Caley vocatus in eas vrbs cauitates copiosissimam aquam euomit, quæ sequenti estate fere tota absumitur, paucissimaq. remanet, quæ cœnosa, palustrisq. reddita, corrumpitur, veneficaque euadit, ex qua tunc multi vapores sursum eleuati aerem inficiunt, qui pestiferarum illarum febrium causa existit. Quod neq. credendum est, quia eo tempore ad paucam eam palustrem aquam corruptam multa noua ex riuo nuper dicto tunc aucti fluminis accedit, atq. ei permiscetur, quæ vtiq. antiquæ vitium, malamq. qualitatem corrigit. Quamobrem veriorẽ causam illarum febrium esse autumo, ut multi alij quoque confirmant, vsum eiusdem nuper dictæ antiquæ aquæ in potu & cibus. Quæ sanè quousq. nouæ confluxæ aquæ, qua ipsi ad cibũ & potum tunc vti incipiunt, permista remanet, antiquaq. rectè non residet, neq. ab ipsa noua illuc confluxa rectè expurgetur, semper vsum suspectum ad eos feuos morbos reddit. Ideo antiqua aqua palustris ac putrefacta nouæ permista, ad potum & cibũ vtitata insignes parit in corporibus putredines, a quibus æq. pestilentes febres facile fiunt. Hyeme oculorum lippitudines ibi multæ vagantur. Plurimasq. Cayri eisdemq. per omnia anni tempora homines inuadere ob nitrosam puluerem, qui continue oculos habitantiũ mordicat, & calefacit, obseruatur, longe maximeq. in estate prima parte, quo tempore calor ambientis summe calidi oculos inflammantissimq. morborũ nuncium auget. Sparsum uero per urbem toto anno hæ oculorũ inflammationes vagantur; æque epidemice plurimè in prima estate parte calidissima, inqualissimaq. ob uehementissimũ Meridionalium ventorum calorem, atq. inflammatarum arctarũ copiam, quæ ab iisdem uentis asportantur. Eo enim anni tempore è centum hominibus quinquaginta saltem lippientes obseruantur. Multi preseruantur ab his inflammationibus oculorum sepius in die algida aqua large oculis lautis, vel rosacea, uel aliqua stillatitia, uel Nili sursumis clarifaceta. Eodem etiam tempore uagantur ibi epidemice febres pestilentes multæ, ut que ille apud eam gentem horrendissimus morbus, Dem et inuã ab ijs appellatus, qui paucissimis horis hominem perdit.

Cuius.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Cuius morbi exemplum, quod apud nos nouus sit morbus, tibi subiungere optimum esse puto. Erat enim Cayri Paris Christianus omnibus Venetis mercatoribus valde familiaris, annos natus quinquaginta, temperamento bilioso & habitu gracili, qui vna die febre epthimera, cum capitis dolore correptus, sudauit toto corpore inulsum, excepto capite, quod nihil sudauit. & febre integre est indicatus. Dolor tamen capitis remansit citra febrem: manē surrexit, solitaque mania obiens illa die, circa finem dolore perseverante, in angulo dextri oculi rubor cum paruo tumore apparuit sine dolore. noctem præ solito dolore inquietam duxit, rubor tumorque oculi euauit, disparuitque, tamen erat immunis omnino à febre, nullisque alijs symptomatis, quam a nuper dicto dolore ipse consistebatur, absque ullo calore febrili, circa meridiem ab assumpto cibo dolor percussus est, cepit febre referreque continuò vomuit cum cibo multa virulenta, uocemque defecit articulata, ualde gemebat, non audiebat, non cognoscebat, manuum phrenitica gesticulatio, stoccos carpebat, festucasque colligebat. Respirationo magna, inæqualis, rara per interuallum edita. Pulsus inæqualissimi, durissimi: Hypochondria in principio mollia, mox valde tēsa. Extrema omnia frigida, minimeque recalescentia, stertebat, conuulsus est. atque subito obiit. Tempus, quo febricit ante exitium, non excessit duarum horarum spacium. Plurimi sunt, qui hilariter cenantes instar apoplecticorum moriuntur, phreneticorum etiam notis. Notæ uero humorum cerebrum lædentium inistæ sunt ex his, quæ tum pituitam, tum sanguinem, uel bilem significant. Omnesque simul significare uidentur cerebrum eiusque membranas inualuisse, tum calidos humores, tum frigidos, esse que ex his factum apoplema. Quam sanè affectionem mistam ex lethargo & phrenitide iudicare possumus, illamque esse, quam Græci Tiphomaniam appellant. Quod & nomen non minus arabicum, quo hunc morbum nominant, explicare uidetur. Nam ipsi hunc morbum appellant Dem el maia. Dem enim arabica lingua sanguinem denotat, & maia, aquam, quasi morbum dixerint ex sanguine & aqua genitum. His humoribus coniungitur insignis putredo ac venefica quædam, quæ subitanci atque celerrimi exitij est causa. GVILAND. Neque mirum uidetur mihi in hoc anni temore, quod est prima ætatis pars, fieri huiusmodi cerebri inflammationes ex illis humoribus pituitosis ac biliosis, uel ex sanguine,

ne, atque ipsas sequi etiam exitium quàm citissime, Nam cui medi-
 co erit *dubium*, primæ illiuscæ ætatis partis constitutionem au-
 strinam, summe calidam potuisse subuhere à toto corpore in ce-
 rebrum maximam partem humorum, in illis corporibus exuperan-
 tium. Quo sanè modo Gal. in lib. 1. epidem. multos phreneticos com. 1. in
 1081. 73. factos fuisse narrauit ex bile, ab austrina cõstitutione in caput sub-
 lata. Proprium esse videtur austrinorum ventorum subuhere
 ad caput humores, atque ipsum lædere, vt Hippoc. in lib. 3. apho- aphon. 5.
 rism. docuit cum inquit: Austrini flatus caput grauantes, sensus
 que hebetantes, & reliqua. Cum itaque in illa ætatis parte ui-
 geant huiusmodi venti calidissimi, mirum non erit, si capita illo-
 rum habitantium quam maxime lædantur, ab eorū calore inflam-
 mentur, multisq; ab ipso calore in caput sublatis vaporibus, hu-
 moribusque à toto corpore in caput à calore, veluti à cucurbitula
 attractis, atq; insigniter putrefactis ab inmodica ambientis aeris
 caliditate. Exitium etiam tam cito illos sequi, non à copia illo-
 rum humorum, sed à uenefica qualitate, ab intensissima putredine
 genita, vt Gal. in phrenitico ab Hippoc. in lib. 3. epidem. descri-
 pto tribus diebus mortuo accidisse, memoriz prodidit. Illiuscæ
 vero urbis habitatorum corpora succis pituitosis, & multo sangui-
 ne, atque amara bile abundare à te superius dictum est. Sed hæc
 obiter dicta à me sint, tu uero ne vacuum tempus demas, perge re-
 liqua mihi enarrare. A 1 7 1 8. Rectè sanè dixisti, ex illa primæ
 ætatis constitutione austrina summe calida, inæquali, atque ab
 eorum humorum exuperantia fieri eas cerebri lethaliſſimas inflam-
 mationes, in quibus sit paucis horis exitium, ob intensissimam pu-
 tredinem illorum humorum, cerebrum, easq; membranas pessime
 oblaudentem, ita, ut subito virtus animalis extinguatur, atque
 cum ea vitalis, continuè communicata cordi à cerebro læsione,
 singulis annis semel Aegyptij hoc malo consistantur, aliquibus
 annis plus, ubi plus à Campsinis ventis molestantur, atque ubi mi-
 nus ij perstant, minus etiam id morbi genus ipsi patiuntur, quo in-
 numeri semper intereunt. Eodem etiam tempore grassantur in
 pueris plurimę variolę pestiferę, contagiosę, quæ oriuntur à uene-
 ficis uaporibus in aerem tunc à putrida aqua riuui fluminis, Caleg
 vocati, sublatis. Singulis etenim annis aucto eo flumine ad alti-
 tudinem decem & octo cubitorum, aqua ab ipso in riuum Caleg
 vocatum ingressa, perque ipsam transiens, totam urbem per-
 meat.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

meat, fuitque semper per ipsam à tempore, quo Nilum nuper dicta altitudine auctum esse dixi, quousque flumen ipsum crescere desist, que, finito augmento fluminis, in alveo Caleg remanet, pauloq; post stagnans facta, putrescit, viridisq; primo cernitur & mox nigra, admodumq; foetida apparet. Cuius putredo contracta in ipsa (quando fluminis augmentum terminetur mense Octobri, vel ad summum Nouembri, & Junio rursus mense augeri ineipiat) adueniente prima aestatis parte, adhuc magis augetur, intensaque putri reddita, halitus in aerem exhalat corruptos valdeq; ueneficos, à quibus aer infectus, pueros omnes partem riuo proximam habitantes in pestilentes eos morbos incidere est causa. Quam ob causam omnes ciuitatis habitatores illam riuu partem habitare timentes, ne ipsorum filij ab illo uenefico aere moriantur, alio cōfugiūt. Hecq; sunt mala, que Cayri epidemice grassari solent. Multa alia existunt, que sparsim multos offendunt, quales sunt lepra, elephantiasis, hernia, arthritis, catarthi maligni ad pulmones, phryses, viscerum obstructions, inflammationes, & scirrhosi tumores, stomachi cruditates, status hypochondriaci, melancholiae, renum vesicaeque calculi. Lepra atq; Graecorum elephantiasis in multis pauperibus semper cernitur. qui inopia aquam coenofam, scmi putridamq; epotant, atque pro victu carnem bubulam, camelorumque & pilces salitos semiputres, in stagnisq; lacubus, captos, calcumque quendam immodice salitum ac semiputrem (est enim is omnium ciborum pauperibus familiarissimus, tum quia ob insignem falsedinem illorum appetitui sit acceptissimus, tum etiam, quia ibi vilissimo pretio venditur. hunc Gibnehalon appellant. Ex quo victu ipsorum corpora multum sanguinis saeculenti, perustaq; flauae bilis, & pituitae crassae, viscidae, saluginosae generare ac coaceruare, necessarium est. à quibus humoribus, ad cutim protrusis eos excitari morbos cuiuslibet nostrum manifestum est. Vagatur & altera elephantiasis, ut nuper etiam dictum est, qua correpti, pedes multis magnis duris tumoribus tumidos magnos atque deformes habent, pedibus elephantium maxime similes, cruribus tumefactis etiam coniunctos, quibus tamen aeger nihil doloris sentit, sed ad ambulandum ineptus redditur. Multos uidi ipsorum, qui ipsis pedibus calcetorum loco ligneis capsulis indutis, antecedebant passu lentissimo ac difficillimo. Hoc morbo correpti multi Cayri cernuntur, ex malo victu, quem affectant, scilicet

licet ex piscium Nili, ac multorum lacuum stagnantium, semipitridarumque aquarum, & colocassie radicum, bammix, melochiaz olerum usu, quo multam pituitam crassam, lentamque gignunt, quæ ad pedes defluxa illos scirrhosos adamantososque tumores pedibus creat. Non minusque multas carnosas hernias parit. Atque ab hac eademque causa inumeris fieri viscerum obstructions, tumoresque scirrhosos arbitror. Herniarum omnes species ibi semper vagantur, plurimæque magnæ anguriz magnitudine cernuntur. Autumant, a quodam oriri ab usu assiduo illarum anguriarum, quas appellant Batechel muia. Hæc anguriarum species intra corticem non pulpam, ut in alijs visitur, sed solam aquam dulcissimam cum feminibus obtinet: quarum aquam, (cui in illis caloribus omnes libentissime indulgent,) assidue ebibiam ad testes descendere ob partium ipsius tenuitatem, atque serotum implere aiunt. Ex flatibus non minus multæ herniæ observantur ab imbecillo calore stomachi, ab usuque leguminum, radicum, fructuumque à quibus multi crassiores flatus ortu habent, qui multis hypochondria quoque tendunt, atque alias etiam partes. Ab usu assiduo aque in potu, & crudorum frigidorumque fructuum, olerumque, & ab immodica venere, usuque frequenti dulcium balneorum, & ab intensis caeli caloribus plerisque stomachus frigidior redditur. Hincque multi illorum assiduas stomachi cruditates patiuntur, quorum numerus ferè infinitus Cayri conspicitur. Ego enim cum in via (ut apud ipsos consuetudo est, ut semper cum obdian alicui medico sunt, ipsi brachium porrigant, ut pulsus tangat, etsi sani omnino etiam sint, atque ab eo intelligant ipsorum statum vel sanum uel ægrotum,) mihi aliquando necesse fuisset cuiuspiam Turcæ Domini pulsus tangere, ut ei corporis statum detegerem, hac arte sum usus, ut (quando omnes ferè eius loci homines opiantur, pulsus observatione medicum posse, usque etiam anularem, ut ita dicam, digitum in manus dolentem dignoscere.) semper inspecta facie naturalem suum colorem, habitum, figuram habente, postquam pulsum recte tetigissem, dicerem illum rectè se habere quo ad sanitatè vniuersi corporis, sed tantum omnium ipsius corporis partium stomachum non omnino sanum, sed sæpe à cruditatibus læsum, qui frigidior imbecilliorque sit, nequeatque cibos omnes probè concoquere. semperque hac arte usus plurimum honorem apud ipsos sum consecutus, qui me optimum medicum inde crederent. Arithnici

narrandis morbis Aegyptiorum meminimus. Sæpe tamen ipsa ea loca, Cayrumq; maxime atrocissime deuasat, ipsorumq; gentem depascitur.

De peste, qua sæpe loca Aegypti inuadit, atq; atrocissime deuasat. Cap. XV.

GVILANDINVS.

AEgyptiorum loca sæpissime à peste atrociter deuasari multis notum est, atq; illi ex proximis finitimisq; locis sæpe in illa asportari, in ipsisq; sponte rarissime nasci, neq; multos latet. Sed tu de ipsa verius, qui ipsam rectè obseruasti loquere. ALPIN. Illiusce gentis pestem alijs omnibus seniores, atrociorēq; esse existimo, pro erronea Turcarum Aegyptiorumq; credulitate, qua omnes pro certo habent, singulis à Deo preconstitutum esse exitium, exitiq; qualitatem, ita, vt, in bello morituros nullo pacto à peste interiri posse arbitrentur. & solum peste eos mori posse, quibus quidem ab ipsa exitium præfixum sit. Quæ vana credulitate omnem pestiferum morbum negligunt, atq; parui faciunt, nihilq; ab eo timent, pro certo credentes, si illis vitam eo morbo finiendam destinatum sit, quin ab eo moriantur nullo pacto ipsos posse effugere, neq; in bello, neque in mare, neq; alio modo mortem sibi perimescendam. Atque hinc peste Aegyptum depopulante, urbem Cayrum seuissime depascēte, nemo ipsorum in ipsa fugam arripit, neque una cum peste infectis versari timet, neq; vestibus, alijsq; lancis, lincisq; pannis pestis contagio infectis uti abhorret. Vestes enim, aliaq; peste interemptorum defunctorumq; suppellectilia, subito in temporis publice venduntur, & quod magis mirum videtur, quisque ea emit absq; ullo pestilentis contagij timore. Quæ sanè lucis nullo pacto ab ijs formidata, cum de ipsius cōtagio nulla habeatur ratio apud ipsos, sit vehementissima, & uisissimaq; per vniuersam urbem citissime expanditur, & disseminatur, tantamq; tyrannidem in ipsos ac fragem exercet, eius contagio ob hominum hac in re negligentiã, in plurimos propagato, mirumq; etiam in modum aucto, vt Cayri anno à Virginis Beatissimæ partu 1580. sex septemve tantum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

mensium spatio quingenta millia hominum, ut audio, peste perierint. Hoc boni habent ibi peste infecti, atq; ægroti, quod à nullis deferuntur, quinimo medici omnes peste correptis libere non secus, quam alijs in omnibus morbis, medentur, citraq; ullum timorem astantes ipsorum curam habent, non secus quam ægrotis ab alio salutari, minimeq; contagioso morbo facerent. *GUILAND.* Mira loqueris, ac suæ ignorantie à peste exitium subsequens illis poena sit, ac supplicium. Quid stultius esse potest, quam oculis cernere pestilenti contagio plurimos interemptos esse, atque non credere, vel dubitare saltem sibi ipsis idem contingere posse, quasi credere nequeant ignem omnia combustilia comburere posse.

Certe stultissima ea est opinio, planeq; erronea ac falsa, quam non immeritò apud eam stultissimam gentem multorum hominù strages, ac ruina sequitur. Quid etenim, non ne naturæ etiam repugnat, dicere quoslibet homines ab excellenti aliqua putredine affici non posse, quamquam non esse omnes corripì ab ea possunt, prædestinatamq; cuiuslibet exitij qualitatem esse, liberamq; non esse animalia, at ad particularem moriendi modum prædestinata. Ceterum hæc omittamus, quando huius disputationis hic non sit locus. Nunc ex te audire capio, illorum locorum pestilentia à qua causa fiat, atq; utrum ab aeris putridi inspiratione ex stagnantibus lacubus, vel ab insigni, vehemētissimoq; calore corpora, ob prauū victum pessimis multis humoribus scæntia insigniter putrescant, vel demum si pestis aliunde contagio illuc potius asportetur.

ALPIN. Plerumq; pestilens contagium in Aegyptum ex multis locis peste infectis asportari solet. Rarissimeq; ab aeris uisio pestis illa nascitur. & hoc non nisi ubi Nilus immodice ea loca inundat. Aqua etenim longiori tempore terram occupante fit, ut vniuersum illud solum lacus euadat palustris ac stagnans, qui accedente primæ æstatis calore austrino, multo insigniorē recipit putredinem. Vel acrilorum locorum suapte natura calidus, & siccus fluminis larga Nili inundatione perseverante, immodice humidus redditur, quod aeris temperamentum ad gignendam pestilentiam esse valde opportunum ac facile *Gal. in 1. lib. de temp. memoriæ* prodidit. Ab halitibus uero putridis ac corruptis palustrium locorum Aegypti, lacuumq; aquarum corruptarum singulis annis si multi essent, quales sequi solent immodicas fluminis inundationes aliquando ibi sic utis, pestis annis singulis ibi ex aere fieret. Ex ca-

litate

lilitate aeris immodica pestilentiam obortam fuisse nemo haecenus ibi vidit. Obseruatum vero est, ab insigni aeris calore potius omne pestiferum contagium extinctum esse, nunquam tamen à calore prinæ æstatis, quod sua inequalitate, æque calore suffocante potius putrefactionis generationi non parum faueat. Plerumque igitur id genus morbi ibi contagio ex alijs locis asportari solet, rarissimoq; ab aeris vitio. Neque minus verum est, per septennium ibi pestem nasci, uel reuiuiscere. Ex tribus vero locis præcipuè pestis in Aegyptum accedit, scilicet ex Græcia, Syria, & Barbaria. Quæ autem ex Græciæ, & Syriæ locis illuc uenitur, Cayrumque corripit, satis mitis, & minus fera pauciores homines interimere obseruatur, breuique tempore tollitur: Sed quæ a Barbaricis locis in eam urbem inuehitur, omnium est perniciosissima, seuisissima, longissima, plurimos populos depascens, atque stragem multam ipsis inferens. Qualis fuit, quæ Cayrum, ut superius etiam dictum est, anno 1580. ex Barbaricis locis mense Octobri inuasit, sequitque per uniuersam eam urbem atrocissime, tantamque stragem intulit, ut ad Iunium usque mensẽ (quo tempore pestis contagium, qualecumq; sit, desinere consuevit, perisse dicantur ad minus quingenta millia hominum. GUILAND. Forsitan id contingere maioris minorisque illorum locorum ab vrbe ista distantie ratione dicendum erit. Quando Barbarica ea regio Aegyptum, tum proxima, tum contigua sit. aliaque loca Græciæ & Syriæ, præter quod distant, etiam ipsa ab Aegypto mare quoque separata sunt. ALPIS. Minime profectò huiusce rei causa est, locorum ab vrbe Cayro distantia, quoniam etsi vrbs Bizantium, à qua sepiissime peste infecta pestilens contagium asportatur, ab ipsa Aegypto multum distet, tamen ut tu probe nosti, Syria multo propinquior est, quam Bizantium. Cur itaque contagium pestilens Cayrum ex Barbaricis locis asportatum diu assidat, miserimeq; urbem hanc diruat, & deuastet, eiusq; omnem serè populum depascatur, atque ex alijs locis nuper dictis asportatum minus sequi obseruatum, breuiusq; tollatur, & minorem stragem pariat, ex te nunc audire desidero, qui altioris in abditi nature arcanis contemplationis te nouerim. Ideo istuc ex te discere expecto.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Cur pestis contagium ex locis Barbaria Cayrum importatum, diuturnius sit, & magis exitiosum experiatur eo, quod ex alijs omnibus locis provenire observatur. Cap. XVI.

G V I L A N D I N V S.

NE videar nunc propositae dubitationis laborem velle subterfugere, etiam rectius ad te is sermo attineret, qui in ijs locis longiorem quam ego moram traxeris, nihilominus non desinam tibi satisfacere, de propositi dubij causa meam sententiam in medium profereudo. Causam itaque cur pestis ex Barbaria illuc profecta, sit diuturnior, senior & exitiosior, existimo esse praestantiam excellentiamve pestilentis illiusque putredinis, cuius contagium uestibus lincis, lancisq; multis panis (quas merces plurimi ab ijs locis Cayrum saepe aduchunt) asportatum, ob causam excellentius esse, atq; citius eos inuadere, multamq; in ipsos tyrannidem exercere, diutiusque vigere posse ratio exposulat. Putredine igitur pestis Barbariae locorum existente praestantiori, venenosum ipsius contagium asportatum validius sequiturque eos populos inuadere, quae ex locis Graeciae Syriaeque illuc profecta, quodq; fiat in his locis pestis, eiusque venenum non ita excellens, non est mirum. **ALPIS.** Veram sane nuper propositi dubij causam dictam ex te fuisse existimo, sed nondum tamen dubium explicatum ac resolutum esse videtur. Quando non demonstraueris quam ob causam pestis Barbaricae putredo vehementior sit dicenda ac iudicanda illa, quae in Graeciae, Syriaeque locis observatur. Multoq; magis, quod facile aliquis dicere posset, Graeciae & Syriae, pestis putredinem Barbarica maiorem potius iudicandam, quoniam utriusque hae regiones aere vtuntur minus calido, multoque humidiorae. Quem quidem aera ad excitandam pestilentiam esse aptissimum & facillimum Gal. in 1. lib. de tetap. & in primo de diff. feb. testatum reliquit. Hinc Aristoteles in libro 3. de hist. animal. dixit, corpora sanguinea, quod alijs sint temperantiora facilius computrescere, & Hippo. in 3. lib. aphorif. docuit putredines humidis temporibus & pluuiosis fieri, atq; uideri. Quas quidem

aeris

zteris qualitates magis habere Græciam, atque Syriam, quam Barbariam multi nouerunt. Nam scimus, Barbariæ acrem coeli calidissimi ratione calidissimum, atque siccissimum esse, & Græciæ, Syriæque illo temperatiorem, atque humidum magis. ob id eorum locorum corpora ad putrescendum erunt valde apta, & facilia, atque ipsorum non minus putredo illa erit excellentior, quæ in Barbariæ corporibus excitatur. quia ut etiam nuper dictum est, sicciora illa sunt corpora, minusque ad putrescendum apta, quinimò magis ut putrescant ualde difficilia. **GVILAND.** Hoc tamen non est ita facile credendum, quando calidioris sicciorisq; corporis putredo longe multo difficilior, mea quidem sententia, et sit iudicanda, quæ in corporibus minus calidis & humidis, ad putrescendum facillimis ac aptissimis excitatur. **Quæ** res tibi etiam uidebitur, si me altiori magis stilo ipsam contemplari suseris. **ALPIN.** Nihil est, quod ego nunc libentius magis faciam, quam te de eadem re loquentem, audire. sermo etenim tuus mihi semper nõ minus propria doctrina utilis, quam gratus esse debet. **GVILAND.** Neminem nostrum esse arbitror, qui ignoret, pestem siue pestilentiam esse corporum ingentem ac summam putredinem perniciosissimi ueneni qualitate præditam, quæ leuissimam stragem in loca ab ipsa infecta inducit. Quam duplicem habere causam, ex qua sit, cognoscitur, scilicet putrefaciens, atque putrescibile, siue causam efficientem, & materiam. **Quæ** efficiens sit causa non est scitu a modo difficile, quando omnes medici affirmant, ipsam esse calorem nõ naturalem, siue extraneum, naturali contrarium, planeq; inimicum. Naturalis enim calor corpus conseruat, & quicquid in ipsum agit conseruationis causa agit. Extraneus uero, innaturalisq; ad corruptionem omnia operatur, atque hic est, qui putredinem efficit, naturalem calorem corrumpendo ac dissipando, cum ita comparatum sit, Galeno in 4. lib. de simp. med. facult. docente, ut res quælibet in propria seruetur natura ex calore proprio, quo dissipato necessaria sequitur corruptio, cum humores nequeant proprio calore destituti, imputres manere ac seruari, ut in lib. 2. de differ. feb. Gal. scripsit, inueniens: Neque enim fieri potest, ut aliquis quispiam ex humoribus talis permaneat, qualis erat ab initio, ne dum quæ ita deprauatus, ut naturæ cultum non amplius suscipiat, sed alterum omnino sequitur, ut scilicet coquatur, apponatur, assimiletur solidis partibus animalis, aut corrumpatur; & putre fiat. **Qualis**

cap. 9.

vero fit hic calor in eodem libro, his verbis subiunxit paulo post
 1. iniquens: Nam recte sentire videtur Aristoteles, ab aliena cali-
 2. ditate oriri putredinem. vocat autem alienam, externam non in-
 3. sitam, neque natiuam in quocumque genere rerum, nam hæc con-
 coquere apta est, externa autem corrumpere & putrefacere. Nasci-
 uero hic calor, uel extrinsece, uel intrinsece; Extrinsece ab aere im-
 modice uel calfacto. ob quã causam aere existente immodice calido
 etiã putredines propagantur. Hincq; fortassè Gal. in li. 3. de tẽp.
 2. dicit: At quę corporis nostri naturam putrefaciunt, calida po-
 testate existunt. Ex quo quidem acris calore interdum ortũ suis-

cap. 4.

se pestilentiam in hunc modum in primo lib. de diff. feb. testatum
 3. reliquit, dicens: Contingit autem quandoq; præcedere ambien-
 4. tis aeris caliditatem immodicam, quemadmodum in ea pestilentia,
 5. quę Athenienses inuasit, ut Thucydides inquit: Sed in tugurijs
 6. suffocantibus æstatis tempore habitantium corpora corruptione
 laborant. intrinsece uero calor hic extraneus excitari solet, prohibi-
 ta caloris naturalis respiratione. quod significant omnes putri-
 dae febres, quas à putredine humorũ ab obstructis uasorum me-
 tib; orta excitari solent. Omnes enim humores, siue crassitie, siue
 copia obstructuantes, aliquo tempore necessario putrescunt. Fit
 etiam à quocumque calore immodico naturalem dissipante, atq;
 corrumpente. Per calorem etiam extraneum nos intelligere do-
 bemus, omne illud, quod naturalem calorem dispergit, ac extin-
 guit, ut halitus uenenosũ, non tantum caliditas aeris immodica,
 quę ad putrescendum concurrit solam in corporibus, quę multis
 pessimisq; humoribus scatent, non tamen lemper. Hęcquę de
 causa effectiue putredinis à me obiter dicta sunt. De eo uero, quod
 putrescit, dicimus, humores omnes, omnesq; corporis partes pu-
 trescere posse, calore ipsarum naturali ab extraneo corrupto & dis-
 sipato, uel eodem ipso etiam calore partis natiuo uicente mor-
 bosam causam, quam putrefactionem nostri suppurationem &
 concoctionem appellant, quarum illa in abscessibus suppuratis, &
 hæc in febribus putridis obseruatur. Altera uero putrefactio, quę
 fit natura uel in parte, uel omnino superata, ut in uehementissimis
 inflammationibus, quę in cancrenas, sphacellosq; dissipato ac
 extincto proprio partis calore ab extraneo, permutantur, obserua-
 ri solet. Omnes itaque tum partes corporis, tum humores com-
 putrescere possunt. ALPIN. Crediderim ego humida quę tantum
 existunt,

existunt, posse putrescere, at sicca nequaquam, cum putredo sicca
 potius tanquam contrario tolli obseruetur, ut Gal. in nuperrime
 ,, abs te recitato libro ita scripsit: Promptissime enim putrescunt,
 ,, quęcunque calida ac humida, & multa sunt in calidis locis, nisi
 ,, distari, simul ac refrigerari contingat. & in primo lib. de temp. ait cap. 4i
 ,, Deprehendas ex Borea (qui sicca natura & frigidus uentus est)
 ,, omnia quam diutissime imputria durare. Contra putrescere fa-
 ,, cillime austrino flatu. Est enim is uentus calidus & humidus.
 Idemque affirmauit in primo lib. epidem. his utique uerbis: Au-
 ,, ster dissoluere corpora consuevit, humoresque fundere, adeoque
 ,, putrefacere simul, ubi cum largioribus sit coniunctus imbribus.
 At manifestiorem hanc rem fecit in lib. 3. epidem. dicens: Et pu-
 ,, tredo omnis ex materia quidem gignit humida, ex causa uero esti-
 ,, ciente, extraneo & præter naturam calore. Sed quid Galeni testi-
 monio egemus, cum omnibus medicis manifestissimum, atq. apud
 ipsos obseruatissimum sit, carentia humiditate non putrescere,
 quamquam corrumpi quęant. Carnes etenim aceto, saleque im-
 putres ob id seruari per multum tempus, quod minus ob hæc hu-
 mide reddantur, cuiuslibet nostrum notum est. Hinc colligam so-
 lum humida putrescere posse, minimeque sicca. comm. 3.
text. 62.
 GVILAND. Re-
 cte sanè dixisses, si actu quę sunt humida & sicca intellexeris, cum
 fieri nequeat, ut aliquod putrescat, quod omnino siccum actu de-
 prehendatur, necesse enim ei esse aliquam humiditatem, in quam
 putredo accendatur. Nihilominus possunt multa putrescere actu
 humida, quę sicca etiam sint potestate, ueluti uinum putrescit, fla-
 ua, atque bilis, potestate omnia sicca. Biliosa enim febris, in-
 flammationesque erisipelatores flauam bilem putrescere signifi-
 cant. Humida uero actu, atque potestate facilius putrescunt, ut
 sanguis, lac, & alia multa. Difficiliusque aliquo modo sicca, &
 impossibile est actu potestateque sicca posse putrescere. Hęcque suf-
 ficient de præcipuis causis ad putrefactionem concurrentibus.
 Demonstratumque est putredinis causam esse extrinsecam esse calorem
 extraneum, & materialem, & omnia quę actu habent humiditatem
 aliquam, facillimeque putrescere actu & potestate humida, ut san-
 guis, difficulterque sicca potestare, & humida actu, ut bilis, mini-
 me uero omnium putrescere actu, & potestate sicca, ut ossa. Ab
 hi. igitur discam, putredinem pestis Barbaricę regionis habitan-
 tiū esse uolentiorcm, intensioremque ea, quę è Syrię locis
trun-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

erumpit . Apud me enim constat priorum hominum corpora calidi sicciq; esse temperamentū, vt indicare satis aperte videtur habitus ipsorum omnium fere corporum squalidus, gracillimus, durus, ac nigri, exusti q; coloris: Græcorum vero, atq; Syriorum corpora calida & humida existunt, temperata, multiq; sanguinis, & habitus carnosī moderateq; pinguis, floridīq; non minus coloris . Ideo hæc ob humiditatem facillima sunt, vt putrescant, & illa ob siccitatem ad putrescendum difficillima . Quæ cum ita intense ac excellenter putrescant, putredinis intensiorem gradum, lapsus à suo naturali statu, certe explicat, qui in ijs maximus est . Nam sicca omnia corpora non ex quavis causa facile, vt humida, putrescunt, sed ex præualidissima causa, qua necessario præualidam putredinem illam etiam iudicabimus . Hinc hyeme atque in senibus febres exortas maiores ijs, quæ in æstate, atque in iuuenibus fiunt, affirmamus: quod ijs magnus lapsus obseruatur, qui illarum esse præualidas causas explicet . Barbarica itaq; corpora sicca ac squalida, peste correpta, necesse est affirmare, ex magno in ipsis lapsu obseruato, causas putredinis habuisse præualidas: & consequenter putredinem factam intensiorem ac excellentiorem illa, quæ in temperatis corporibus (qualia sunt Græcorum, & Syrorum.) fit, in illis enim ad putredinem ob siccitatem magnus, & in his ob humiditatem paruus lapsus obseruatur . in quibus paruas ad putrefactionem, & in illis præualidas concurrisse causas dicendum erit, ut in febre æstatis, & hyemis. in hac enim ad concitandam febrem præualida causa est necessaria, veluti æstate quam facile ex qualibet causa homines in febres incurrunt. Quam præualidam causam putrefacientem corpora Barbarorū, præ squalore ac siccitate ad putrescendum valde inepta, necessario esse calorem extraneum in ijs corporibus susceptum existimo: si enim prauo victa ipsi vterentur, suspitio esset de intensissimo ambientis calore, ut ab ipso ita excellentem susciperent putredinem, veluti apud Athenienses olim ortam fuisse pestilentia ex Gal. nuper dictum est. Cæterum vel ab aere, vel ab aliqua alia causa hic externus naturali contrarius calor ea corpora putrefaciens, accedat, obscura non est causa, cur illi ita intensius ab ea putrescant. Quando iam priori causa, (quam ego omnino ignoro.) alia coniungatur, quæ cur in illis corporibus intensiores illæ generentur putredines, declarat. Namque omnibus manifestum est, humores

omnes,

omnes, partesq; corporis proprio calore destitutas¹, ab alieno vel extraneo computrescere. vt Gal. docuit in lib. 4. de simp. med. sic-
cult. at que, ut nuper quoque dictum est, humores naturali ac pro-
prio suo calore destitutos ac priuatos, putredinis expertes seruari
non posse, sed necessario putrescere. quo fit, vt qui humores magis
suo calore destituantur, & qui minus, maiorem, atque minorem
necessario subeant putrefactionem. Cur igitur ijs probè au-
ditis cur Barbarica corpora sub continuo calidissimo cœlo de-
gentia, tam intensam contrahant putredinem, admirabimur?
quando maximus continuusq;e, quod semper experiantur, calor
absque aliqua refrigeratione, illorum corporum naturalem calorem
dissipet, & dissoluat, ipsaq; corpora extraneo ad putrescendū
agenti subijciat, atque etiam cum frigore careant, non dissetur,
ac refrigeretur. Aer enim summe calidus, continuè marcescit,
pessimusq; fit, atq; corporū calorem innatum corrumpit ac dissol-
uit. quo dissoluto intensissimas fieri putredines non est mirum, at-
que ab his pestiferos morbos, qui caloris adiumento, & latius ex-
panduntur, & acutiores læuiores que eundant, non secus quàm di-
cunt medici, uenenorum calidiora magis, & minus calida, minus
ad nocendum esse efficacia. Hincq; colligunt multi, in locis sub
frigidiori cœlo positis homines pestilentiam pati, ut in
Boemia, Germania, Polonia, & alijs frigidioribus orbis plagis ob-
seruatum est. ibi etenim pestilentiam mitissimam, ac ipsis admo-
dum domesticam patiuntur. Cum igitur Barbari ex continuo
immodicoq; cœli calore (summa enim calida regio est Barbaria)
naturalis calore imbecilli, ac pauco fruuntur, mirum non est si ipso-
rum corpora excellentissimas suscipiunt putredines, & Græci & Sy-
ri temperatori cœlo utentes, si multum innatū habentes calorem
non ita intensas excipiunt putrefactiones, quoniam apud ipsos ca-
lor extraneus debilis est, & infusus multus, ueluti apud Barbaros
infusus paucus, & extraneus multus. mirumq;e ob id non est, si
Barbarorum corporum peste infectorum putredo sit præstantior
ea, quam Græci, Syriq; patiuntur. & eius non minus contagium
apud hos minus excellens sit, ad hominesque inficiendos præpo-
tentius apud illos, excellentius, acutius, præualidiusque. atque
hæc de uehementia pestilentis illorum putredinis, contagij forti-
tudine, ac imbecillitate, ex efficientis causæ ratione indagata dicere
uolui. Nunc uero de eadem re ex materis putrescentis occasione
discra

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

disceramus; Nam multa existunt, à materia, quæ ibi putrescit, cognita, quæ eam pestiferi contagij præstantiam maiorem & minorem confirmant. Siquidem corporum humores ibi putrescentes maiori ex parte, coeli utique ratione biliosi, atque exusti existunt, qui quanto sunt ad putrescendum difficiliiores, eo putresfacti intumescunt acutiorem huc putredinem excipiunt. Quod quidem clarissime significat symptomata, ac morbi ex putresfacta bile, ac atrabile, vel exustis humoribus orta. quæ omnia acutissima, vehementissima, atque horrendissima existunt, vt medicis præxim exercentibus notissimum est. In febribus à putredine biliosorum exustorumq; humorum ortis, sæuissima symptomata, ac horrendissima obseruari, quæ ægrotos male habent, citissimeq; aliquando interrimant, cuiq; planè clarum est. Accedit quod putredo in sicca materia suscepta, longe illa, quæ in humida accenditur, acutior, atque diuturnior existit, ut cognoscere possumus in omnibus formis arte factis tum in sicca, tum in humida materia receptis, in hac enim quæ excepta sunt facile corrumpuntur, atque citò delentur, in illa, maxima difficultate, atq; longo tempore. Cui enim ignotum est, figuram in ceram facile imprimi, atq; facile corrumpi, ac deleri, in ferro & lapide quàm difficillime, & tardissime? Non videtur itaq; à veritate alienum affirmare, contagium pestis Barbaricæ in corporum humores sicciiores accensæ acutius, excellentius, diuturnius, Græco ac Syriaco, quod à putredine promanat in corporum humores humidiores, (quando hæc corpora calida & humida, & illa calida & sicca existant.) esse indicandum, ideoq; in Aegypto ex Barbaria aduectum, vehementius incolas pernuadere, atque ipsos atrociter depasci, diutiusq; quàm alibi vigere atque perseverare, insignemq; ibi hominum stragem inducere. Hasq; puto causas, cur pestiferum contagium ex Barbaricæ locis peste infectis illuc asportatum, citius plurimos homines inuadat, quàm ex Græciæ Syriæq; locis profecto, atque diutius ibi uiuat, atrociusq; eam gentem seriat, atque perdat. His auditis, audiendum etiam est tempus, quo ibi pestis manifestatur, & non minus cognoscendum est, quauero tempore duret, quando audierim, lunio mense Sole æstiuum tropicum permeante, omnem pestilentiam ibi consumi, atq; aboleri. Ideo istud mihi nunc narrare non te piget. ALFIN. Libentissime a te nunc expecta, dicam. atq; nunc, ne tempus frustra conteramus, etiam loqui incipiam.

Quo

*Quo tempore pestis loca Aegyptia inuadere soleat,
& quo tempore ipsa desinat. Cap. XVII.*

ALPINS.

PESTIS Cayri, atque in omnibus locis Aegypti inuadere eos populos solet incurre Septembri mensis, vsque ad Iunium, his enim omnibus mensibus à Septembri ad Iunium vsque pestis aliunde per contagium illuc asportata, eam gentem inuadere solet. Quae primis in his mensibus accedit omnium est fauissima, maximeque si à Barbariae locis proficiscatur, uniuersam etenim ipsa illam urbem aspere depascitur, multos, prope modumque infinitos mortales perdit. Minus sua est, quo tardior illuc accessit, viderique incipit, ita ut quo tardius uenerit, eo mitior ac breuior sit iudicanda: quoniam cum angustum habeat temporis spacium, quo serpere per populum possit, nequit omnes suas in homines illos vires ostendere. Iunio vero mense, qualiscumque & quantacumque sit ibi pestilentia, Sole primam Cancris partem ingrediente, omnino tollitur, quod multis planè diuinum esse non immerito videtur. Sed quod etiam ualde mirabile creditur, omnia supellectilia pestifero contagio infecta tunc nullum contagij effectum in eam gentem edunt, ita, ut tunc ea urbs in tutissimo ac tranquillissimo statu reducatur, ex summo morbo, atque morbi particulae sporadici à Graecis uocati, tunc apparere incipiunt, qui nusquam gentium tempore pestis apparebant. *GUILAND.* Sed nunquid alijs tribus sequentibus mensibus pestis illuc profecta populum illum corripit, atque quam ob causam omnis pestilentia mense Iunio abigatur, atque omnino desinat, libenter etiam nunc ex te audirem. *ALPIN.* Iunio, Iulio & Augusto mense nunquam ut Aegyptij affirmant, uisa est pestis illuc ex infectis locis profecta, quae eos populos inuasit. Quam aëro ob causam ab Aegypto illo mense omnis pestilentia, quantacumque & qualiscumque sit, tollatur, nunc uenari ac indagari conabor. Arduam sanè ac difficillimam hanc cognitionem esse existimo, proinde non ita facile à me excogitata causa proferenda est, sed prius ipsam ueritati comparare, ac rectè contemplari debeo, & mox in lucem proferre. *GUILAND.* Sapienter istuc illo pacto facies, sed quoniam tandiu ibi cum ea gente uersatus es, non dubito illiusce effectus ueram ac certam

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

certam causam te ab ijs accepisse, atque didicisse, uel teipsum ratione atque cuentibus indagasse. Cupio igitur te nunc de his audire.

Qua causa Cæri qualiscunq; pestilentia sit, mense Junio omnino tollatur. Cap. XVIII.

ALPINS.

NUNC est, neque fit aliquid eo in mense, scilicet Junio, quod urbem à pestifero morbo infectam in salubrem statum mutare dignoscatur, Nisi si uminis excepto augmento, quod ipsum constantissime die septimadecima mensis Iunij, acris illiusce temporis mutatione ab immodico caloris æstu inæqualissimo, ab Austrinis, Eurisque uentis, ut nuper dictum est concitato, ad aerem minus calidum, sed æqualem, & continuum, siue ab Austrina morbosa constitutione in Septentrionalem salubrem facta. Namque aer tribus fere mensibus ante æstiuum Solstitium, quo tempore uniuersum pestis contagium absumitur, interruptè calidissimus, fereque suffocans animalia, ex Austrinis, Eurisque uentis interruptè, ut superius sedulo narratum est, calidissimum spirantibus, obleruatur, inæqualissimusq; etiam, quia ij uenti nondiu perseuerant, sed paucis quibusdam tantum diebus, plerumq; tribus spirare soleant, & mox desinere, a quibus subito uenti alij perslant, admodum corpora refrigerantes. Atque ab his paucis post diebus rursus summe calidi redeant, ac remq; non parum ab alijs refrigeratum ad immodicum calorem confertim mutant. Quamobrem aer calidissimus, æstuosissimus, inæqualissimus, pessimusq; ijs tribus mensibus ingruit, & qui ipsum itidem sequitur, accedente Solstitio æstiuo, etiam ualde & ipse calidus fit, est tamen continue æqualis, uniformis, non confertim, sed sensim ac sensim mutationes, quæ cæli ratione sunt, inferens. Accedit etiam per id tempus Septentrionalium uentorum, quos nostri Etesias appellant, spiratio. Incipiunt etenim Sole signum cancri ingrediente, è Septentrione ij uenti spirare, qui totis Iulio, Augusto mensibus constanter, placidissimeq; perslant, & toto fere Iunio mense Campsinis uentis absorptis, ijdem Septentrionales uenti orti, constanter

stanter spirare incipiunt, hiq̄ue proculdubio existunt, quos Gal. alijq̄. Prodromos uocant. Hęcq̄. per id temporis incipiunt obseruari; à quibus fortasè non immeritò causam extinctionis pestis, morbosiq̄ue in salubrem statum mutationis pendere arbitror, quando nulla alia ex conseruatricibus causis, quas vulgus medicorum res non naturales appellat, aere excepto, ibi eo tempore appareat, in quam morbosus status insalubrem mutationem referre possimus. Ideo necessarium erit, huiusce mutationis causam aeris mutationi acceptam referre: & quoniam tunc aer mutatur ab æstuante calore, in æquali, in minus calidum, & æqualem, atq; continuum, mirum non erit, si, quemadmodum prius aere à Campsinis uentis, calore suffocante, atq. inæqualissimo, quippè modo calidissimo, modo frigido effecto, ac vigente, morbosus status obseruabatur, ita eodem in minus calidum, atq; inæqualem, & continuum mutato, etiam morbosum statum in salubrem mutari, non immeritò dicendum erit. Corpora enim in hoc aeris statu valde calido, continuo, ac omnino æquali, semper calfaciente, dissoluntur, aperiuntur, euasuntur atque exsiccantur. Nam quisq̄ue per id temporis sepiissime per diem largissime extudat, quo fit, ut pestiferum etiam contagium ab aeris insigni & assiduo calore exsolui, atq. dissipari non iniuria sit credendum. A Nili fluminis factò augmento, aerem in hunc statum mutari posse aliquibus forsitan videbitur, quod eodem tempore, scilicet Sole Solstitium tenente (cùm annis singulis flumen erefcere incipiat die decimasextima mensis Iunij) constantissime obseruetur, hunc aeris salubrem statum uagari. Quod sanè ita non esse ostendit illo tempore, quo ibi omne pestilens contagium absmitur, Nili incrementum obscurissimum, ac paucissimum esse, ex quo aer non poterit vsq̄ue adeo alterari, ac à priori statu mutari, qui possit morbosum eius statum corrigere, aut omnino tollere. Itaque illiusce fluminis incrementum esse in causa ut pestilentia illa desinat, non erit credendum, quando alio tempore euascescit pestis, & alio flumen suum suscipiat augmentum, quod aerem multum alterare queat. Pestis extinctio nihilominus coincidit cum fluminis augmenti principio, sed quia incrementi initia tenuia satis sunt, atq. ita obscura, ut uix ab omnibus dignoscatur, per id temporis inceptam esse illiusce auditionem ita, ut uel nihil, uel parum aer presentis eius temporis, à priori statu mutatus sit. quomodo itaque aer uel nihil, uel paruissime mutatus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

rantam vim habere potuerit, qui possit mutare statum pestilentem in saluberrimum? certe nemo hoc affirmare audebit, nisi dixerit etiam tolli pestilens contagium ab oculata aliqua causa, ueluti principium quoque augmenti fluminis illius per singulos annos, eodē mense, die, & hora constantissime ac semper obseruatum, ab eadem oculata causa pendere multi non immeritō affirmant, quando huius perpetuo incipientis augmenti causam posse naturę principijs indagari, ac uere cognosci, nullo modo posse fieri mihi uideatur. Hincq; accipites nos nō immeritō fieri, quod Nili aquę illud augmentum ex pluuijs Aethiopum principium habeat, quoniam nullibi pluuię semper fieri incipiunt eadem tum die, tum hora, ut possint eadem die semper flumen aliquod augere, quod si uerum esset, utique dubitare omnes possent, causam generationis pluuiarum, in aeris temperiem inconstantissimam referri debere. Quare non uidetur uerum esse, pestis illam dissolutionem tempore eodem, quo flumen augeri incipit obseruatam, posse a Nili augmento causam habere. An uero ipsa referri possit in Etesiarum spirationem, quando hi venti tunc spirare incipiunt, placidissimęque per totam estatem continent? Sed non desunt aliqui, qui uentos (quod ipsi incipiunt accedente Solstitio caneri,) esse Etesias denegent. Namq; omnes, qui de his scripsere, eos flare incipere à canis sideris ortu affirmant, ut Gal. in lib. de caus. pro cataract. atq; in 1. epidem. memoriae prodidit. De his uero Plinius in 2. lib. Nat. hist. scripsit, ita dicens: Ardentissimo autem estatis tempore exoritur Caniculę sidus, Sole primam partem Leonis ingrediente, qui xv. ante Augusti Calen. est. huius exortum diebus octo ferme Aquilones antecedunt, quos Prodromos appellant. Post biduum autem exortus, iidem aquilones constantis perflant diebus quadraginta, quos Etesias uocant. Cum igitur Cayri hi venti constantiter flare incipiunt sub Solstitio estiuo, non poterimus statimere eos esse Etesias. GYLLAND. Non ob id tamen ita facile negandum crit, quod Cayri uenti illi solitum tempus, quo in Italia Etesias flare multi scripsere, antecedant, serē per mensem non esse Etesias, quando alia eorum uentorum signa obseruentur. Nam ex Septentrione ipsi spirant, constantēq; flant diebus quadraginta, & multo pluribus etiam, non asperique, sed summe placide spirant, dieq; ab ortu solis incipientes auram frigidissimam efficiunt, quę omnia tales uentos denotant. Quam uero ob causam ibi inci-

sup. 1.
 eodem. 1.)

- 33 lib. Nat. hist. scripsit, ita dicens: Ardentissimo autem estatis tem-
- 33 pore exoritur Caniculę sidus, Sole primam partem Leonis ingre-
- 33 diente, qui xv. ante Augusti Calen. est. huius exortum diebus octo
- 33 ferme Aquilones antecedunt, quos Prodromos appellant. Post
- 33 biduum autem exortus, iidem aquilones constantis perflant die-
- 33 bus quadraginta, quos Etesias uocant. Cum igitur Cayri hi uenti

constantiter flare incipiunt sub Solstitio estiuo, non poterimus statimere eos esse Etesias. GYLLAND. Non ob id tamen ita facile negandum crit, quod Cayri uenti illi solitum tempus, quo in Italia Etesias flare multi scripsere, antecedant, serē per mensem non esse Etesias, quando alia eorum uentorum signa obseruentur. Nam ex Septentrione ipsi spirant, constantēq; flant diebus quadraginta, & multo pluribus etiam, non asperique, sed summe placide spirant, dieq; ab ortu solis incipientes auram frigidissimam efficiunt, quę omnia tales uentos denotant. Quam uero ob causam ibi inci-

incipiant sub Solstitio æstiuo, & Italix in locis eo tantum Solstitio peractò ab ortu caniculæ per aliquot dies, ibiq; longiori quoque tempore, quàm hic obseruetur, spirent, non est nostrum nunc considerare, ac contempleri. Neque planè veram esse Aristotelis sententiam in lib. 2. meteororum literis traditam, hinc dubitari posset, quando is dixerit, à reuersione Solis à Solstitio Cæncri, dum Leonem ingreditur, Septentrioni multo calore communicato, ab eor; eorum locorum niuib; glacièq; liquatis, status inde excitari, à quibus Etesix ortum habuerint. Quando in Aegypto Sole ad tropicum accedente, Etesix fiant. Quod si ita esset, proculdubio aut eodem tempore, tum in Italia, tum in Aegypto obseruarentur, aut prius in Italia sentirentur, quàm ad Aegyptum peruenissent. Sed cum prius ibi conspiciantur, dicendum erit ab eadem effectrice causa ab Aristotele significata, scilicet calore, eos ventos nasci, sed non à liquatis niuib; glacièq; locorum Septentrionalium, sed Græciæ aliorumq; Asiæ minoris, quæ sunt Aegypto proxima, quæ habent excelsos montes, à quibus niues calore liquatæ halitus Aegyptijs locis mandantes, illos profectò ventos efficiunt. Non puto igitur ab re nunc ex te dictum esse, illos ventos incipientes flare in Aegypto, Sole Cancrum ingrediente, & perdurantes se re toto mense Augusto, esse Etesias. Tu modo perge ad inceptæ reliquum orationis. ALPIN. Ab his igitur ventis aerem alteratum, esse causam cur pestis illa dissoluatur, multi illorum affirmant. Quod etiam non videtur penitus à veritate alienum, quando id multis etiam rationibus nobis persuaderi possit, in primisque ex contrariorum naturæ ratione, namque nulli dubium est, austrinos eos ventos, quos diximus ab ijs populis Campsin nuncupari, natura ac qualitate opponi Septentrionalibus Etesijs vocatis: Quod cum verum sit, non erit mirum, diuersum planèq; contrarium statum, cum Etesij ventis dominatur, aerem habere, ab eo, qui Campsin oppositis spirantibus prius obseruabatur. Ideo si his vigentibus in aere status aeris fuerat morbosus, proculdubio ipsi absorptis, Etesijsq; oppositis flare incipientibus, cõstanterq; flantibus, in oppositum, qui est salubris, ipsum mutari debere affirmandum erit. Accedit natura Etesiarum, quæ aduersatur pestilentibus constitutionibus, quemadmodum austrina putrefactionibus fauere, obseruatur. quod Gal. in primo lib. de temp. ita scriptum

cap. 4.

reliquit. Deprehendas ex Borca, qui sicus natura & frigidus ven-

33 tus est, omnia, quamdiutissime impuetia durare, contra putrefe-
 re facillime austrino flatu. Amplius particulatim Gal. hos ventos
 acri salubritatem inducere in multis locis nos docuit. in lib. enim
 3. epidem. dixit: Si Etesiae in estate fiant, multa mala prohibere,
 3. epid. quae ijs non flantibus fierent, ideo de pestilenti flatu inquit: Quo
 3. epid. tempore si Etesiae spirassent, morbosum humani corporis flatum
 3. epid. omnem absterfissent. Aestatem Etesiae carentem admodum mor-
 3. epid. bosam esse pluribus in locis scriptum reliquit. Et proinde Hipp.
 3. epid. estatem pestilentis naturae describens, ait: Aestus serena erat & ca-
 lida, magni erant aestus. Etesiae paruae dispersim spirarunt. Ex
 his igitur dicere possumus illiusce pestis abolitionem uel extin-
 ctionem ab Etesiae tunc flare incipientibus, aeremque in oppositam
 temperiem mutantibus, non partiam occasionem, uel causam ha-
 bere posse. Dicunt etiam multi, quod calor aestatis immoderatus
 diu durans, absque quod contrario aliquo frigido vento dissetur,
 ac ventiletur, non poterit diu seruari quin corrumpatur uel pu-
 trefcat, ueneficamque acquirat qualitatem. Non posse uero pestem
 illam extinguari atque deleri ab Etesiarum spiratione hinc etiam
 dubitari potest, quod pestis in multis locis, quamquam Etesiae
 valde spirarint, non fuerit extincta. ut in peste anni 1575. Pataniae
 obseruatum est. Itaque cum ex nuperrime dictis de his dubiis
 non parum haec eadem de re sim, obsecro ne te pigcat, de causis,
 quibus illam apud Aegyptios pestilentiam deleri putas, tuam sen-
 tentiam proficere. GUILAND. Pestilens contagium totum per il-
 lud temporis perpetuo annis singulis extinguari, scilicet mense Iu-
 nio cum Sol primam cancri partem ingreditur, id ex aeris muta-
 tione accidere mihi videtur, quando nulla aliarum sanitate coa-
 seruantium causarum obseruetur ibi esse, quae id facere queat. Ae-
 rem uero ipsum ex morbofo statu in salubrem mutari tunc, tem-
 poris ex particulari temperie suscepta, alicuius esse a ueritate non
 iudico. Is etenim, uti ex te audiui, eo tempore fit priori minus ca-
 lidus, quamquam ualde & ipse calidus fit, sed continuus, & qualis,
 eodemque modo perpetuo constans, qui si quas suscipit alteratio-
 nes ac mutationes, illas non confertim, sed sensim ac sensum recipit.
 Quo sane tempore ab ipso corpora (cum remisit calor ille æ-
 stuosus à Campsinis uentis eneectus, suffocans, melius se habent,
 eumque calorem facilius ac melius perferunt. quoniam is tunc ha-
 bet calorem à coelo, cui illa corpora iam affucta sunt, in ipsoque
 nata,

BATA, non autem à ventris, ueluti antea fuerat, adueni temperiem
 ipsorum acri inducentibus . Hincq; equalis & constans fit, quod
 à uentis mutationem nullam suscipiat. Illo itaque aere tunc mul-
 tum calfaciente, atque perpetuo eodem modo perseverante, cor-
 pora ipsorum admodum exudant, aperientur, atque siccantur .
 quibus tum in ipsis corporibus, tum in uentibus, alijque omnibus
 suppellestilibus, omnis excrementitia humiditas dissoluitur, atq;
 conduntur, eaque maxime, in qua pestilens illud contagium fun-
 datur, atque ab ipsa fouetur . A uolentia aeris caliditate omne
 contagium dissolui posse, uel omnes muliercule sciunt, quæ la-
 neos p̄inos, ceteraq; doisoni suppellestilia quouis contagio infes-
 ta, per multos dies Soli, ut ab his contagij omnem suspicionem
 abigent, exponunt, neque longa experientia, ut cognitum est, sua-
 spe unquam frustrantur, reddentes hæc omnia ab omni contagio
 munda, ac libera . Atque hinc mirum utique non est, si hi populi
 infecti pestifero contagio, acri summe calido, equali, corpora mul-
 tum distanti, aperienti, tum per insensibilem transpirationem, tum
 per copiosam, assiduumque sudorem euacuant, & exiccanti expo-
 siti, ab eo liberi fiant . Certum enim est, ac apud omnes ibi obser-
 uatissimum, omnia corpora per id temporis summe distari, sudo-
 ribusque assiduis copiosisque, ac insensibili transpiratione exic-
 cari . Quæ quantum conducant ad abigendam è corporibus om-
 nem putredinem, neminem medicorum ignorare certò scio, qui
 tamen in Gal. scriptis sic uersatus: Namque is in .lib. de diff. feb. cap. 4.
 hos duos esse præcipuos scopos ad præseruanda corpora à pesti-
 lencia dixerat, his uerbis: Erat autem eorum summa, ut ostendit
 idem Hippocr. ipsa putrefactio . quod cum nos prauidissemus sta-
 tim ab initio, quæcunque corpora humida uidebamus, omni uia
 exsiccare conabamur. quæ uero sicciora, in ijs antiquum habitum
 consuabamus. at in quibus superfluitates redundabant, hæc pur-
 gationibus sanabamus: Obstructiones autem foraminum aperi-
 re, atque abstergere studebamus: Pauloq; post dixit: una liqui-
 dem ac prima est in omnibus communis intentio, quod corpus
 quam maxime superfluitatibus vacet, atque optimè spiret. Quam-
 obrem, quod ea aeris temperies admodum, corpora exiccet, atque
 distet, existimo non immeritò fore putandum, inde absurdi tam
 pestilentiam, eiusque omne contagium, exiccato scilicet uel dis-
 soluto ab eo calore aeris humido in pannis, & omni supellestili

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ueste , qua putredo , eiusque contagium souebatur , atque ijs corporibus euacuatis , exiccatisve , atque diffatis . A 2 P 1 8. Hæc veritas videtur non parum obscura , ac dubia , cum in prima ætate , vel ætatis parte , in qua sum mǎ vigere pestilentiam diximus , oporteret etiam eandem corporum vigere salubritatem , quando aeris tunc summa caliditas queat & ipsa omnem contagij humiditatem à pannis , cæterisque alijs suppellectilibus consumere ac resoluerè , non in iansque illorum corpora , tum per sudorem copiosum , tum per insensibilem euacuationem exiccare , atque diffare . G Y I L A N D.

Intelligere arbitror ex his , vnde tibi orta sit hæc difficultas , respondeoque , aerem primæ ætatis partis est calidissimus sit , ea utique efficere non posse , tum præ immoderata caliditate ferè animalia suffocante , tum præ eius inæqualitate , namque vt dixi , postquam æstuantissimi Campsi flarint , subito oppositi validissime spirare solent , frigidi , quibus neque contagij humiditas consumi potest , cum calor diu non perseveret , neque corpora exiccantur , neque dissidentur ob eandem causam . Calor etenim eius prioris flatus non est aptus , vt putredinem debeat , sed potius ipsam concitet , quando ab eo natiuus calor summe labefactetur , ac exoluatur . Nam corpora superfluitatibus scatentia , ad hoc , vt à putredine ipsa vendicari possint , non solum exiccatione , quæ fieri potest ibi præ intenso calore molita euacuatione vel per sudorem , vel per halitus , opus habent , verum non minus diffatione atque naturalis spiritus , calorisque restauratione , aliter calor natiuus dissipabitur : in aere uero immoderate calido corpora euacuationibus exiccari possunt , & diffari , sed non restaurari vitales spiritus , qui sola refrigeratione , quæ fit frigidi aeris inspiratione , nutriuntur , fouentur , atque restaurantur . Hincque secundæ ætatis assiduus calor calidus , continuus , æqualis ac vniuersalis poterit corpora exiccare , ipsorumque meatus aperire , atque Etesijs simul frigidum temperatum spirantibus toto illo tempore , corporum etiam vitalis spiritus poterunt restaurari , ac foueri . Nihil uero augmentum eodem tempore inceptum posse huic aeris salubritati conducere , planè ignoro , quod tunc & obscurissimum sit , atque etiam , quia porius humiditate , quàm siccitate aerem refert , atque alterat , quæ aeris qualitas omnino inutilis ad tollendam putredinem , cognoscitur , quando potius omnem putrefactionem pro causa in qua sit , humiditatem habere omnes nouerint . Hæc idonea iudicavi , quæ propo-

propositam dubitationem probè solvere potuerint, quippe Iunio mense omnem pestilentiam, eiusque omne contagium aboleri ex acris temperie calida, æquali, uniformi, atque continua, Etesiarumque spiratione, quibus corpora, tum per sudorem, tum per insensibilem transpirationem exsiccantur, distillantur, atque refrigerantur. & hæc de peste loca Aegypti inuadente sufficiant, tuque perge alia enarrare. ALPIN. Omnia iam vna die, quæ in ipsa dicenda proposueramus, peracta vides, essetque ad alia transcendendum. Sed quia nos Solem sub horizontem descendere perspicimus, in aliam diem alijs de rebus sermonem differamus, ad ipsorum autem medicinam mane accedemus. Domum itaque eo, atque huc mane Deo annuente reuertar. Quidque tunc præcise sit dicendum, simul terminabimus. Vale. GVILAND. Vale & tu dum huc etiam veneris. Diluculoque in viridario me conferam, atque te, vsque dum redeas expectabo.

FINIS PRIMI LIBRI.

PROSPERI ALPINI
DE MEDICINA AEGYPTIORVM
LIBER SECVNDVS.

*De vsu mittendi sanguinem, apud Aegyptios Me-
dicos frequentato, & cur apud ipsos sangui-
nis vacuatio sit familiarissimum
remedium. Cap. I.*

GVILANDINVS, ALPINVS.

Vm te nondum ad me rediſſe Sole iam du-
dum diem aperiente admirarer, demum
in uia te conſpicio, externis ſerè ſopitis ſen-
ſibus greſſus eum profunda quadam animi
cogitatione mouere, quali ſemiſtupidum,
atq; comatoſum, viridarium verſus deam-
bulantem, à qua tamen non auſus ſum te
reuocare, ne tuam aliquam voluptatem per-
turbarem, ſed quid iſtud eſt, quod tu ambulando ita profundè eo-
gitas, atque ita altius contemplanis. ALPIN. Ne fruſtra tem-
pus contererem, eundo, atque more Peripateticorum deambulando,
varia præſidia, quibus Aegyptij medendo vtuntur, in memo-
riam reuocaram, materiamq; ita paratam meè ſi ipſe reputabam ad
futuram de ipſa hodierno die tractationem, ne ego, ubi te in viri-
dario conueniſſem, in mora interim eſſem noſtris iam ceptis ſer-
monibus. GVILAND. Rectè ſanè feciſti, eam te nunc ubi in lu-
luſce amæniffimi viridarij ſecretiori ſolito reſeſſu à mbo conueni-
mus, referre æquum eſt. ALPIN. Tres eſſe medicinae curatriæ
partes, (quas fontes auxiliorem, vel præſidiorum vulgus medico-
rum appellat.) omnibus maniſeſtum eſt, ea ſcilicet, quæ viçtu, quæ
medicamentis & quæ manu exercetur. has vocant noſtri dieteti-
eam, pharmaceuticã, & chyrurgicam. prima omnem viçtus ratio-
nem continet, quæ ægrotis conducit, ſecunda, medicamentorum
uſum

vsus complectitur, Tertia ea, p̄s̄idia p̄tractat, quæ manus opera adhibentur. Cum itaque omnes hæc medicinæ partes iuxta illorum populorum vsus percurrendę nobis sint, ne quippiam ad medendum vtile omittamus, in primis à postrema parte exordiri, ab historia quippè auxiliorum, quæ manu exercentur, optimum fore iudicavi, præsertimq; à mittendi sanguinis ratione, quam illi sequuntur, quòd hæc medicinæ pars apud ipsos in curandis morbis sit cæteris partibus vsitator, atque familiarior. Præcipua vero huiusce partis capita, de quibus nunc instituenda est oratio, eundo & cogitando, priusquam huc peruenissem, planè firmaui. Quæ omnia nihil aliud decernunt, quàm mittendi sanguinis rationem, atque vsus apud Aegyptios frequentatum. tum nonnullos etiam vsus partes varijs morbis addictas, immurendi, cauterizandive, atq; quasdam etiam præcipuas alias chyrgicas operationes, tum ad suppuratos, tum ad hydropicos, tum ad illos, qui ex lapidibus in vesica dolent, atque egrotant, ad aliasq; etiam multas affectiones. Sed quid in his amplius moror, melius est, vt de his nunc loqui incipiam, ne inceptum hunc diem sine longa linea abire sinamus.

GVILAND. Iam his præmissis, tempus est, vt ad vsus mittendi sanguinem apud ipsos frequentatum, te conferas. Ideo, si libet incipere poteris. **ALPIN.** Communissimum est, admodumq; familiarie in tota Aegypto medicum p̄s̄idium, quod sanguinis missione tractatur. Ita, vt omnes cuiusque sexus, ætatis, complexionis, quocumque anni tempore, in quouis morbo libentissime largius, sæpiusq; varijs modis mittere sanguinem consueverint. Omnesq; sanguinis euacuationem libentius, quàm alia medica p̄s̄idia admittunt. quisque etenim huic remedio nimium confidens, ipsum quocumq; morbo correptus magna spe arripit, idq; triplicem ob causam, in primisq; quòd omnibus plane persuasum sit, vt superius dictum est, quòslibet ferè morbos ibi vel à caliditate omnimoda oriri, vel eum alijs causis caliditatem etiam adesse. Ex quo quælibet sanguinis euacuatio multum refrigerat, sanguinis missione ita facile vtuntur. Secundo, ibi quisq; arbitratur, corpora illa multo sanguine abundare, ob largum aquæ Nili fluminis vsitatum potum, quæ ut illorum est opinio, tota in sanguinem vertitur, vimque gignendi sanguinem ipsam ex eo tempore putant adeptam, ex quo Moyses Dei p̄cepto aquas in sanguinem mutauit. Demum addunt etiam, ea corpora nõ esse mali succi, quæ cachochyma Græ-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ei vocant, sed boni multiq; sanguinis, quę plethorica plenitudine correpta, dicunt. **GVLAND.** Omnium morborum causam precipuam habere, caliditatem, quod isti autumant, planè falsum, atq; à veritate alienum est. neque hoc vilia egere demonstratione, existimo, cum nulla ex parte id verum esse possit, nam si ex vno homo constaret elemento, vtique, vt dicebat Hippocr. non doleret. Corpora enim varijs pro varietate precipuorum membrorum, naturis constant, varijsq; humoribus redundant, adeo, ut interim à caliditate, unoq; humorum exuperante laborent, & interim à frigiditate, ac alio humore, vel aliquando à multis simul iunctis. Et si corpus aliquod calidis præcise morbis, ob eius temperiem, obnoxium erit, non tamen omnino. Redundare vero plurima ipsorum multo sanguine utique verum est. quoniam omnia eorum viscera quo ad calorem, vt dictum est, temperata, boniq; succi existunt, quo temperamento omnes cibos in bonum sanguinem mutant, veluti contra, cachochyma corpora mali temperamenti, causa quoscumque etiam optimos cibos in malum sanguinem vertunt. Atque hinc vsus mittendi sanguinem ita apud eos inualuisse dici potest, quando ex omnibus medicis præsidijs, omnia fere corpora, quia sanguine potius, quàm alijs humoribus plerumq; offendi solent, sanguinis euacuatione promptius inuentur. **ALPIN.** Verum dicis, sed de sanguinis euacuatione, idem, quod ex usu alterantium medicamentorum illis alijs euenisse dictum est, contingit. Etenim quia illorum locorum populi, ob coeli, sub quo degunt, multam caliditatem, putant omnia illorū corpora esse summe calida, atque à calore fere semper affici, minimeque à frigore, quę corporum credita temperies omnem calidorum medicamentorum usum eos abhorretere coegit; frigidaque complecti, atque frequentare: non secus quam etiam frigidorum locorum accolę immodice calidis operā dare, à frigidis timere consueverunt, ita Aegyptij in missione sanguinis se gerunt, putantes corpora omnia, tum a calore ob coeli statum, pati, tum à copia sanguinis, quod assidue ipsa multum sanguinem congerere arbitrentur, & quia sanguinis euacuatio utriusque incommodo prompte, ac tuto succurrit, quoniā tum refrigerat, tum plenitudinē demit, libentissime eam amplectuntur. sanguinemq; tum largius, tum frequentius quàm decet, atq; necessitas exposcere videretur, in omnibus pueris, iuuenibus, viris, senibus, mulieribus, eunuchis, atq; in quocumq;

cumq; cœli statu, & tempore anni, atque morborum differentia
 sèpissime uacuant. Demum eo redacta res est, ut tantum euacua-
 tionis sanguinis uiribus sibi incumbere, ut alia auxilia spernen-
 tes, hoc immoderatè vtantur. ualdeq; in usu huius præsidij errare
 mihi videntur: quando tum largius, tum crebrius quàm deceret,
 audacter mittant sanguinem, atque adeo in multis, in quibus plu-
 ribus de causis hoc remedij genus non conueniret. Dicitum siqui-
 dem est, multa ex illis corporibus ad frigidam temperiem inclina-
 re, hincq; & pinguißima ibi multa, & pleraq; mollia, rariq; habi-
 tus, & facile dissolubilis esse, his nulla sanguinis euacuatio fami-
 liaris esse potest. ut Gal. in lib. de curat. per sang. miss. testatur re-
 liquit. Quamobrem hoc remedium multis opportunum, in om-
 nibus ab ea gente vsurpari non est laudandum. GVILAND. Non
 rectè hoc intelligo, sed accuratiorem, atq; absolutiorem illorum
 corporum temperamentorum cognitionem ex te libenter audi-
 rem, sine qua fieri non posse videtur, ut mittendi sanguinis ratio
 apud illos vsitata nobis innotescat. proinde itera mihi rursus Aeg-
 yptiorum corporum temperamenta. ALPIN. Sed ut rectè ea
 cognoscere possimus, primo incundam esse puto rationem illius,
 qua in uarijs corporibus est temperies, atque habitus. Quæ re-
 ctè explicata, facilius illorum hominum naturas, atque habitus
 varios demonstrabunt. GVILAND. Verum dicis, atque ut com-
 modius videtur, sit agito.

*De ratione variorum corporum temperamenti, atq;
 habitus, deq; Aegyptiorum vario tempera-
 mento, & habitu. Cap. II.*

ALPINS.

 V^m corporum, eorum qui Aegyptum habitant, tempe-
 ries atque habitus rursus accuratius à nobis sit cogno-
 scendus, ut apud ipsos mittendi sanguinis vsus rationem
 vere consequamur, prius vniuersali quadam via ratio varietatis
 temperamentorum, atque habitus a nobis est cognoscenda.
 Siquidem illorum corpora omnia esse sanguinea, sanguineq; mul-
 to abundare, neque dici potest, neque utiq; uerum est. Nisiquam
 enim

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

enim corpora omnia vnico prædita temperamento obseruantur. Necessarium etenim est, ubique multa ex varijs constata tempera-
 mentis reperiri, scilicet quæ sanguinis, quæ pituitæ, quæ bilis, quæ
 melancholicæ naturam sint adeptæ. quæ temperamenta sequun-
 tur cordis, hepatisque temperaturam: ab his siquidem duobus
 membris vniuersum corpus propriam nascisci temperiem Gal.
 in lib. artis medic. restatam reliquit, vel etiam ab alterius illorum
 dominantis temperamento. Quæ quidem ratione quale utriusq;
 membri, vel prævalentis temperamentum, atque habitus erit, tale
 obseruabit in vniuerso corpore. Quo fit, ut si alicuius cor hepatisque
 simul calidum humidumque temperamentum à nascitate obtine-
 rint, idem in vniuerso corpore intueri sit necessarium, idemque
 erit totius corporis temperamentum, quod in hepate cordis tem-
 peramento prævalente, vel in corde hepatis temperiem vincente,
 obseruabitur. Ex quibus dici non immeritò potest, Socrates con-
 stat calido humidumque temperamento, igitur vel vtrumque eius mem-
 brum, cor & hepar, erunt calida & humida, vel ipsorum alterum
 alteri præualens. Corporis itaque totius hoc temperamentum præ-
 dictorum duorum membrorum, vel alterius altero prævalentis
 naturam sequi est necessarium, veluti calidum & siccum, biliosum
 cordis & hepatis simul, vel alterius altero dominantis caliditatem
 & siccitatem. Et frigidum siccumque melancholicum, si frigiditatem
 & siccitatem, frigidumque & humidum, pituitosum, frigiditatem,
 atque humiditatem eorundem viscerum, vel vnius tantum, quod
 altero præualet, naturam sequitur. Hæcque sunt omnia composi-
 ta corporum temperamenta, quæ à temperamento cordis atque
 hepatis simul, vel alterius horum alteri prævalentis, proficiscun-
 tur. Cum igitur vniuersum aliquod corpus caliditate & humidi-
 tate constat, quod temperamentum sanguineum dicimus, illius
 corporis vtrumque simul cor, atque hepar calidum & humidum tem-
 perate esse, vel alterum illorum non temperate, sed intense, ita, ut si
 cor sit calidum & humidum distemperate, hepatis temperatam
 frigiditatem ac siccitatem superare necessarium est, & eodem mo-
 do hepar, si hanc ipsam obtinuerit temperiæ, ac cor ei obstiterit.
 Si vero cor & hepar æque oppositæ fuerint naturæ, ita, ut cor tan-
 tum sit calidum & humidum, quantum hepar est calidum ac sic-
 cum, atque è contra, temperiem corporis totius temperatam effi-
 cient; quod si cor caliditate hepar superauerit, totum corpus tan-
 tum

tum in caliditate excedet, quantus erit calor cordis excessus supra hepatis frigiditatem. quemadmodum si excesserit hepar frigiditate cordis caliditatem, tantum fieret corpus frigidum, quantus erit excessus frigiditatis supra caliditatem cordis. Hæcque sunt corporum temperaments, modo nuper dicto à temperie cordis & hepatis, procedentia, ac genita, quæ omnia non in vno, veluti neque illorū unum tantū temperamentū, in omnibus hominibus reperitur. Quod quamobrem sit, id est cur oīa corpora non uno eodemque temperamento cōstent, sed multis ac inter se varijs, ex te nūc libenter discerem. *GYLAND.* Miror cur cum tu sis adco astronomis addictus, huius rei causam ab ipsorum obseruationibus addiscere nolueris, quando omnes astronomi corporū naturas à cœlestis schematis in hora natiuitatis supputati obseruatione speculentur. Considerant enim quæ cœli facies, in ea hora, qua quis natus est, terris incumbēbat; cœlum siquidem in duodecim partes diuidūt, & in qualibet illarum (quas ipsi domus appellant.) considerant signum, quod ex duodecim cœlestibus imaginibus ea hora reperitur, atque ex erraticis stellam ibi simul inuentam. ex horumque omnium, scilicet ex domo, signo, & stellis ibi ortus tempore obseruatis iudicium excipiunt, naturasque hominum venantur à prima domo, quæ est orientalis cœli pars, & ex signo ac stellis, quæ in ea domo inuenta fuerunt, vel eam domum respiciunt. Tuam itaque naturam calidam humidamque illi affirmarent, quoniam in tuæ generationis schemate libra ascendens obseruetur, quam naturam ab eo libræ signo manifestari aiunt calidam humidamque temperatam, hincque etiam hilarem ac musicæ non minusque veneri deditum hominem significari, a venere libræ domina. literarumque studijs præsertimque astronomiæ, philosophiæ, medicinæque operam te maxima delectatione deditum, Mercurius in nona domo in signo Geminarum clare iudicabant. eodemque etiam in nona inuento, nuper dictarum scientiarum causa te longissimas peregrinationes, fastidiosissimamque itinera profecturum. Sed cur ego de te tanta ex astronomorum mente loquor, de quo exempli causa dicendum suscepi, ut ostenderem cum astronomis, hominum temperaments, ac naturas ex signi natura, atque stellarum, orientis in prima cœli domo inuentarum cognosci. Sed istis causis omisiss, aliæ adhanc rem firmiores ac veriores sunt indagandæ. *ALPIS.* Gratissimum mihi fuit ea ex te audiuisse, quibus meam ad astronomorum obseruationem

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

GEN. 26.

seruationes naturā retulisti: quæ cum haud planè verum attingit, perge modo physice magis me docere, cur varij homines inter se varijs constant temperamenti, vel naturis. **GVLAND.** Qui de natura scripserunt, in multis hominibus diuersorum temperamentorum, vel naturarum causas, verius, ac manifestius nobis demonstrarunt. Namque Aristoteles omnium philosophorum facile primus in lib. 2. de physico auditu affirmavit, Solem atq; hominem, hominem sanè generare, ut ipse doceret, ad animalis generationē duo agentia esse necessaria, quippe agens proximum, atq; remotū, proximum est homo, qui ut animal ad sui similis generationem, agit. Sol vero est vna ex causis efficientibus remotis; quæ etiam concurrat ad eandem animalis generationem adiuuandam, & efficiendam. Agunt vero utraque in materiam bene dispositam ad agentis formam introducendam. Tria itaq; ad nostrorum corporum generationem prima concurrunt principia, quarum primum est cælum, vt potè causa efficiens, sub qua omnia cœlestia corpora comprehenduntur. Secundum est homo, mas scilicet & foemina. Tertium materia ex qua homo generatur, id vero est semen humanum. Qualis igitur temperamenti erunt hæc generationis principia in homine gignendo, talis itidem homo genitus erit, quando perpetuo verum sit, generatum generanti esse simile. Siquid è omne agens vel animatum, vel inanimatum, agit, vt sibi simile generet, hincq; quodlibet generatum erit simile generanti, & generans generato. **ALPIN.** Mihi non omnino hæc veritas manifesta videtur, cum multi homines ijs, à quibus geniti sunt, haud planè similes existant. Plures etenim filij patribus ac matribus dissimiles apparent. quod quidem non esset, si generata omnia, ijs, quæ generant essent similia, & generantia generatis. **GVLAND.** Aliam suscipi nunc questionem solutu non ita facilem, quam nunc ut dissoluam, neq; locus, neq; occasio de qua loquimur expostulat. Multa tamen sunt, quibus efficitur, vt generati hominis patris, ac matris frustretur similitudo. Sæpe enim accidit foetus similes produci cuiuspiam vel viro, vel foemina: in hora coitus imaginatis. Legitur mulierem sæpe cocundo, Ethiopis nigri pictam figuram intueudo, atq; imaginando tandem nigrum filium peperisse. Hincq; affirmant multi, adulteras mulieres præ timore ne à maritis in adulterio comprehendantur, assidua de illis dum cocunt, cogitatione filios maritis similes parere. Aegroti itidem semen vitiatum habentes,

bentes, similes ipsis natos efficiunt. Semina etiã aeorum uel aliorum confanguineorum aliquando vim retinuerunt, à quibus ipsum similitudo in conceptis non raro efformatur, atque exprimitur. Ceterum tamen aliqua occasione generatorum a generantibus figura deformatur, tamen natura generatorum (quam philosophi intelligunt) nihil ab ijs, quæ generant unquam mutatur. Quales enim erunt causarum ad generationem concurrentium naturæ, tales quoque erunt eorum constitutiones, quæ ab ijs generabuntur, atque in hunc sensum non errat philosophorum sententia, quæ semper generantis & generati similitudinem docet, ideo generans simile est generato, & generatum generanti naturæ, atque speciei. Præcipuum igitur agens est cœlum, sub quo comprehenduntur omnia corpora cœlestia, quod agit (ut Aristotelici aiunt) in hæc inferiora sublunaria motu & lumine. In qua igitur orbis parte Sol, qui ex omnibus illis causis in hæc inferiorum efficacius agit, maiorem inducet calorem, generata omnia natura vel temperamento calido referentur, atque ubi parum calefacit, minus etiam calida animantium corpora obseruabuntur. In qua re in primis occurrunt terrarum regiones considerandæ, locorum situs, anniq; tempora. Quicquid igitur temperatis in regionibus, & locis, ob situs rationem temperatis, atque ex anni temporibus in uere producet, temperato proculdubio temperamento constabit, maximeq; si natura animalis utriusque generantis, scilicet maris & foeminae temperata & ipsa simul fuerit. Semper enim in temperata regione, & loco, & in uere ex anni temporibus, homo à temperato homine proximo generante, genus erit temperamenti temperati, iccirco ei ex quo ipse generatus est, temperamento temperato erit similis. Homo enim locum habitans temperatum, si temperati sit unã temperamēti, & ex anni temporibus in uere hominem generauerit, ei natura, vel temperamento omnino similem efficiet. Si uero isthæc omnia agentia inter se simul unico non constabunt temperamento, sed potius inuicem discrepabunt, non omnino generati generantibus causis similitudo respondebit. Similitudo siquidem naturæ id quod alijs præstabit absque dubio sequetur, ut si exempli gratia, quispiam ex patre nascitur temperato, sed in cœlo minus temperato, natura similis magis patri quam cœlo, erit. Siquidem in generatione magis potest agere proximum, & particulare, quam remota & uniuersale, quam

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

quam ob causam quando agens proximum, & agens remotum inter se differunt, proximum sèrè semper superabit remotum, ubi præsertim vis agentis remoti non ita sit præpotens, vt possit vim proximi agentis superare, veluti exempli gratia, si daretur aliquis qui temperamento natus temperato, in Æthiopiae maximis calidibus hominem generaret, absque dubio hominis illiuscè generantis natura vinceretur à vehementissimo illius regionis calore, ibiq; natus ob id homo magis causæ efficienti, videlicet cælo, quàm proximo agentì quippè patri, temperamento similis constituetur. Quando igitur omnia generationis principia simul in unâ natura inter se conueniunt, efficiunt partus eis omnino similes: ac illis inter se dissidentibus geniti similitudo illud sequetur, quod aliorum vires superabit. Hinc colligo homines multis varijsq; constare temperamentis, ob variam principiorum vel causarum ad generationem concurrentium vim, atque potentiam: etenim ex patre calidi temperamenti homines orientur, eodem itidem temperamento præditi, nisi cæli prævalida frigiditas patris temperamento calido obstiterit. Nam ea immoderata ob regionem, vel locorum situm, vel anni tempus hybernium existente, homines temperamenti potius calidi, quàm frigidi producentur. Atq; si pater & cælum calidi fuerint temperamenti vel frigidi, soboles calidam vel frigidam itidem naturam præferent. Si vero paterno sanguini calidi existenti temperamenti, cæli obstiterit frigiditas nõ multa, homines geniti potius calidi, quàm frigidi erunt temperamentis. Et è contra, si homo generans frigidi temperamenti sit, in cæloque moderate calido, generabit hominem quo ad temperamentum frigidum, in cæloque immoderato calido, calidum efficiet. Hæcquæ erit naturarum, temperamentorumve diuersorum in hominibus, ratio. A. P. 18. Nè tu omnia, quæ ad temperamentorum varietatem explicandam rationem attingent, doctè sime atq; accuratissime comprehendisti. Et nisi materia medica Aegyptiorum nos breuiores esse cogeret, cuperem ex te etiam hac eadem de re vberiorcm sermonem haberi. De quibus ego in libris de præuidendis morbis Cæyri conscriptis multa literis tradidi. Vnum tamen hic non esse prætermittendum cogito, quippè corpora in lucem cum procedunt, vel statim enixa, utrumq; egressa, ex ambientis qualitate vel temperamento multum alterari, atq; mutari, ita, vt corpora infantium habitus rarissimi, ab aere alterata facile accedant

Cedant ad aeris temperamentum: cum per poris cutis facile ambientis qualitas ad viscera permeet, ipsaq; ad suum temperamentum alteret. Hoc unumque verum esse, id nobis persuadere potest, quod uaria anni tempora, cuiuslibet ætatis corpora usque adeo alterant, & mutant, ut suscepti ab ipsis temporibus anni temperamta, varia humorum reduadantia clarissimam sit argumentum, hyeme corpora, quod ab aere frigido alterentur, & mutantur, frigidos humores gignere, ac coaceruare. Et vere ob aerem temperatum, sanguinem, Aestateq; bilem, ob caliditatem, & Autumno melancholiam, ob frigiditatem & siccitatem. Itaque si perfecta a dulcorum corpora, densissimæ cutis, usque adeo ab aeris mutationibus alterentur ac mutantur, quid in tenellis corporibus infantium continuò ex utero egressis fieri iudicabimus? Ipsa videlicet quam plurimum ab ambientis qualitate alterari, & mutari. Quod non videtur usq; mulierculis esse ignotum, aliquando dicitur, de homine in hyeme nato à frigoreq; facile patiente, mirum non est, si hic homo ita a frigore multum ac facile patiat, quando in lucem proditus hyeme fuerit. Quamobrem existimo, corpora statim enixa à cælo maxime alterari ac mutari, præsertimq; sub calidissimo cælo nata. Vehementissimus etenim aeris calor, quocumq; modo fiat, remedijs, quibus moderetur atque contemperetur, omnino uacat. Cuius quidem rei ego in æstiuis Aegypti caloribus certum periculum feci. Frigido vero aeri multa ubique sunt, quæ opponuntur, ab ipsoq; corpora defendunt. Ob quam rationem in calidissimo aere orti, quin à calore multum alterentur, & mutantur, defendi nequeunt. Quod multò facilius fiet si ex homine caliditæ temperamenti etiam geniti sint. Si uero à frigido mare, atque scemina gignantur, ambiens calidus aer eos reddet ad temperiem minus frigidam. Et qui ex calido semine, siue patre matreq; geniti in lucē eduntur sub cælo frigido, quum ex calido proximi agentis hominis, & frigido agentis remoti cæli medium quo ad temperiem exurgere sit necessarium, temperationi natura obseruabuntur. In calido uero cælo, iidem sicut calidissimi. In aere uero frigido inopes tantum alterantur ac mutantur, cum diuites igne, pellibusq; à frigore liberos defendant. A caliditate uero omnes patiuntur, contra quam nullum hætenus validam remedium inuentum est. Cæterum his auditis, de illorum corporum, qui Aegyptum habitant, temperaturis, atque habi-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bus iam loquamur. *GVLAND.* Ex coeli Aegyptij ratione, atque ex incrementa Nili fluminis, vna cum Septentrionalium ventorū flatu, qui per aestatis calores percipitur, aerem calidum siccum, inaequalem, tenuissimumq; esse ex te audiui, neque in omnibus locis vniuersam: quando aer locorum propè mare positurum longe minus calidus sit, valdeq; crassus, qui quo ad humiditatem & siccitatem temperatus est. In locis verò longe à mare positis aer calidior, & siccior, existit, substantiaq; minus tenuior. Ex quibus, ratione coeli illorum quidem corpora, ob temperatum calorem, atq; humidum, temperata, sanguinea, habitusque moderate carnosus & pinguis, horum verò calidiora, sicciora, biliosa, graciliorisq; habitus esse colligimus. Quod tamen agentis tantum remoti ratione iudicatum, nisi proximum quoq; concurrat, non erit credendum, proinde de illorum hominum proximo agente, de homine scilicet mare, atque semina ibi ad generationem proxime coeuntibus, tempestiū est te nunc loqui: *ALPIN.* Audita locorum Aegypti, quo ad temperamentum, diuersitate, atque probè habitatum illorum loci ratione perspecta, vnaq; illarum naturarum diuersitate, quae in illos, aeris temperamenti ratione obseruari deberet, quae tamen à proximo, tum agente, tum à potus, ciborum, dulciumque balnearum & veneris vsu mutata non obseruatur, de Cayrinae ciuitatis hominibus agam, (idemque de alijs loca longè à mare posita, ha bitantibus, erit intelligendum, quod de ipsis nunc à nobis dicitur.) de ipsorumq; temperamento, atq; habitu loquar, quando à cognita ipsorum temperie, atque habitu, haud difficile aliorum locorum mari adiacentium hominum, & temperamenta & habitus intelligemus. Sunt vero ij populi triplicis differentiae, vt etiam alijs dictum est, scilicet vrbanoꝝ, qui in vrbe degunt, Arabum extra vrbem sub tentorijs habitantium, atque demum rusticorum, terrae cultui incumbentium. Primi corpora in caliditate, atque humiditate temperata obeinent, multi sanguinis, habitusq; bene carnosus & pinguis. Secundi scilicet Arabes, corpora biliosa, gracilia; Demū rustici sequalidis corporibus praediti sunt, quae melancholica existunt, quod à Solis caloribus exurantur. Quamobrem singulos hos homines inter se seminis differentiam habere diuersitatem temperamentorum respondentem, hinc colligi debet. Ciuium enim semen, quo ad caliditatem & humiditatem, temperatum erit: Et Arabum calidius, sicciusq; ac biliosius, atque

Ruffi.

Rusticorum frigidius, siccus, & melancholicum. Hæc est illorū sanguinis diuersitas, quæ tamen nunc ob aliorum populorum permissionem haudquaquam perspicitur. *GVILAVD.* Ab aduenis fortasse, qui illuc ex alijs regionibus commigrant illorum sanguis permutatus est, apud eos facta multiplici imperij permutatione. Extant aduenæ multi, qui illuc ex quampsurimis locis, tum Ethiopiz, tum Abissiz accesserunt; præsertimq; mulieres mancipiæ, quarum utriusq; regionis numerus ferè ibi infinitus existit, maximeq; ex Abissiz locis aduectarum. Hæ siquidem eam habent pulchritudinem & gratiam, vt longè cariori pretio vendentur, quàm omnes aliarum omnium regionum. Neque Aegyptij eas ad domorum obeunda opera emunt, sed pro ueneris usu. Quam Aegyptij sanguinis mutationis causam minime spernendâ existimo, quod ex te an sit verum melius audire expecto. *ALPIN.* Veris Aegyptijs, (Christianis exceptis) nunc tota ea regio ferè penitus caret. Quorum pleriq; sanguinis temperamento dignoscuntur. Fuere autem, vt a multis audio, antiquitus temperici calidioris, atque siccioris, quippè biliosæ, sed tū aquæ fluminis Nili, tum frigidorum ciborum assiduo usu corporibus ad frigidum mutatis, tale temperamentum illos accepisse a multis proditum est. In alijs vero sanguis maior varietas videtur, quando & urbani omnes Aegyptij sanguinem permiscuerint mulieribus, Arabibus, Turcis, Syris, Damascenis, Græcis, Italis, Sclauonicis, Vngaricis, Pruffis, Tartaris, Abissinis, Ethiopibus, & in omnib; Africæ locis Aegypto proximis ortis, in uenere vsû. Sunt præterea ibi, vt alijs dictum est, homines etiam plurimarum nationum, qui cum omnib; locorum mulieribus cocentes, sanguinem illum euariant. quem necessariò varium quoque sequitur temperameneum. Sanguis etenim Aegyptiorum sanguini Turcarum, Armeniorum, Vngarorum, Tartarorum, Sclauorum, Assyriorum, Græcorum, Italicorum, aliarum similium nationum cælo minus frigido utentium permixtus, temperamentum constituit temperate calidum atque humidum, sanguineum. & cum Aegyptij, Arabibus, Barbaris, Abissinis, Ethiopibus, atq; ijs, qui Aegypti partem superiorem habitant, quam Sahit illi appellant, miscentur, calidum, siccumq; biliosum, atq; adustum sanguinem reddunt. Duo itaque videntur esse illorum corporum temperamenta, quæ omnibus illis dominantur, sanguineum scilicet, vocatum atque biliosum. Quæ illorum tempera-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

menta maxime permutat ipsorum frequentata victus ratio, ut saepissime haecenus à nobis traditum est. Vsu etenim potus illiusce optimae aquae, ciborumque vim refrigeratorem habentium, dulcissimaeque balneorum, corpora summe biliosa contemperantur, sanguineaque euadunt, & sanguinea ab his, pituitosa fiunt, calore quippe hepatis refrigerato. Pituitosis uero ea vivendi ratione utentibus, maiori facta caloris refrigeratione, valde humidum, atque frigidum temperamentum succedit, hincque Mulieres, Eunuchi, & proejectioris aetatis multi, pinguisissimi ibi hac ratione facti conspiciuntur. Quamplures ibi reperiuntur naturae temperatae, ac multi sanguinis, praeterea intemperatae ad frigidam, ex multa pituita. Non pauci quoque ad calidam, ex multa bile, ac ad frigidam, per adustionem sanguinis, in melancholiam vergentes, ut in quamplurimis Ethiopum, Arabum, Rusticorumque uisitur. Atque haec de uniuersa illorum corporum temperie à nobis dicta sint. Addo, stomachum ferè oannes imbecillum, frigidum ex nuper dicto viuendo modo obtinere, atque ex caelo summè calido, quo utuntur, calore acris calidiore natuum dissolvente, ad extimasque partes euocante: ut test. te in nostris fieri corporibus obseruamus; atque ab immodico usu ueneris, qui quantum stomachum refrigeret, debilitetque non est alicui nostrum inmanifestum. Ad has causas illorum uentriculum laesifacientes, accessit adhuc largi, ac crebra apud eos frequentata sanguinis missio. Quae quidem quomodo illis conueniat, & quomodo etiam officiat postea considerabimus.

In quibus morbis Aegyptij sanguinis missione utantur, atque in quibus corporibus. Cap. III.

G V I L A N D I N V S.

DOSTRAQVAM tu illorum corporum temperamenta, atque habitus ita accurate complexus es, nunc opportunum est, ut ad euacuationem sanguinis apud ipsos consuetam redens, de hoc medico praesidio nunc loquaris, quando quidem ita familiarissimum omnibus auxilium esse dixisti. In primis uero sedulo à te narrari cupio, quibus morbis eo auxilij genere ipsi occurrant, cum enim magnam sit remedium, atque in magnis

magnis tantum morbis, ut Hippoc. atque Gal. docuerunt, expectatum, eos in ijs tantum curandis illo vti debere arbitror. ALIIS. Vique adco familiaris apud ipsos facta est sanguinis missio, vt non modo in omnibus acutis magnisq; morbis, verum in paruis quoq; non minus eam adhibeant. Cuius instituti causa videtur esse, vt nuper etiam dictum est, ea, quæ ab illis omnibus corporum omnium fere illorum putatur esse plethora, siue sanguinis redundantia, atq; etiam, quoniam ipsi hoc auxiliij genus inultum resfrigerare experiuntur, loccirco omnibus fere morbis opportunissimum id remedium arbitrantur, quando certissimum ipsis sit, ibi omnes morbos, ac symptomata, coeli calidioris, corporumque illorum ratione, à calida causa præcipue pendere. Sed vt particulatim rem colligam ac perstringam, dico eos confugere ad missionem sanguinis in omnibus putridis febribus, pestilentibus, & non minus in variolis, puncticulisq; pestilentibus, atque in omnibus internis inflammationibus, scilicet, phrenitide, atque in ea phrenitidis specie, quam Del el muia illos vocare diximus. sæpiusq; in lethargo, in Angina, pleuritide, peripneumonia, hepatis, lienis, ventriculi septi transversi, intestinorum, reum, vteriq; inflammationibus. In externis non minus copiosa vruntur sanguinis vacatione, præsertimq; in erysipiate quamcumq; corporis partem occupante, sed præcipue caput. Oculorumq; in lippitudinibus, ophthalmijs, gingivarum, colli glandularum, faucium, lingue, in omnibus inflammationibus, parotidibus, bubonibus, carbunculis, & necis alijs que omnibus tumoribus ortum a calidis humoribus dicentibus, atq; non minus in omnibus ab ipsdem succis abortis vicentibus. Idemq; etiam præstât maximis doloribus capitis, oculorum, gulæ, aurium, dentium, pectoris, intestinorum, reum, crurum, articulumque ne omnium, si modo non à flatulento spiritu, vel à frigido humore illi oriantur. Sæpe etiam in sanguinis profusione, aluiq; dysentericis fluxionibus. Pariterq; in conuulsis, epilepticis, vertiginosis, resolutis apoplecticisque, ac in immoderatis vigilijs, & in omnibus amentijs, in obstructis, hydropicisq; in principio multis. Cardiacis, hypochondriacis, leprosis, elephanticisque, atque fere in omnibus alijs morbis, vel symptomatis, quæ humana corpora inuadere solent, copiosam, frequentemq; excæcent sanguinis missionem. In quam plurimis etiam corporibus sanitatis tempore, ad alios morbos præcauendos id audent. Quam sanè euacuationem in omni-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bus corporum temperamentis, habitibus, ætatibus exercent, nullaq; præcautione, quam obseruandam in hac euacuatione omnes docti medici docuerunt. Atque nihil minus ab assumpto cibo sanguinem uacuaue molitur. **GVLAND.** Nunquid missionem sanguinis etiam frequentant in gracillimis illis squalidissimisque corporibus, quæ semitabida videntur, ac in pinguibus, mollibus, maximeque in mulieribus, atque Eunuchis, & non minus in pueris & senibus, absque debita prouidentia omnium, quæ obseruanda sunt, ut istud præsidium conferat? Sed qua tandem illi prouisione pro missione istac sanguinis vtuntur. **ALPIN.** Cauent multi illorum, cum mittere sanguinem cogitant, ne corpora ieiuna sint, atque hinc ab assumpto cibo mittere sanguinem plerique solent. Minimeque, ut nostri medici in praxi, qui non immerito animaduertendum censent, sanguinem educaturi, ne erudi humores in ventriculo, cibusq; sit inconcoctus, itaque prius lenienti aliquo pharmaco, uel clystere purgatorio, aluum lenire fæcesq; educere nituntur, uel dictam tenuiorem imponunt, ut rectè cruditates concoquantur & expellantur, ne ab emissio sanguine e stomacho in uenas rapiantur. **GVLAND.** Galen. in lib. 9. meth. med. ait: si præcedat ciborum cruditas, tantopere differre uenæ sectionem iudicibus, quantum fatisfacere, tum ad eorum concoctionem, tum, ut excrementa descendant, videbitur. Atque in multis locis præcepit, ante missionem clysterem purgantem præmitti oportere, ut ne euacuato sanguine cruditates in stomacho, atque in primis uenis contentæ à uenis rapiantur, atque in uniuersum corpus excipiantur. Nunquam enim crudo cibo existente in uentriculo mittendum esse sanguinem uoluit, quod in lib. 6. de sanit. tuend. docuit. Quid? illi ne hæc in molienda sanguinis uacuationi obseruant? **ALPIN.** Paucissimi sunt, qui prius quam mittere sanguinem instituant, uelint differre uenæ sectionem uel scarificationem, quousq; stomachi, primarumque uenarum cruditates uel concoctæ, uel aliquo clystere uel medicamento educæ sint. quinimò (quod posterius audies) à cibo multi sanguinem detrahunt, ut etiam nunc dictum est. **GVLAND.** Illos in istac sanguinis euacuatione minime rectè se gerere, sed potius multum in ipsa exercenda errare, cogito. Ea illi spe in omnibus serè morbis ad missionem sanguinis confugiunt, ut quam primum ad eam ruant, uentes illa tum copiosius, tum crebrius, tum inordinatius quam deceret pro morbo-

475.

22 præcedat ciborum cruditas, tantopere differre uenæ sectionem iudicibus, quantum fatisfacere, tum ad eorum concoctionem, tum, ut excrementa descendant, videbitur. Atque in multis locis præcepit, ante missionem clysterem purgantem præmitti oportere, ut ne euacuato sanguine cruditates in stomacho, atque in primis uenis contentæ à uenis rapiantur, atque in uniuersum corpus excipiantur.

475.

Nunquam enim crudo cibo existente in uentriculo mittendum esse sanguinem uoluit, quod in lib. 6. de sanit. tuend. docuit. Quid? illi ne hæc in molienda sanguinis uacuationi obseruant? **ALPIN.** Paucissimi sunt, qui prius quam mittere sanguinem instituant, uelint differre uenæ sectionem uel scarificationem, quousq; stomachi, primarumque uenarum cruditates uel concoctæ, uel aliquo clystere uel medicamento educæ sint. quinimò (quod posterius audies) à cibo multi sanguinem detrahunt, ut etiam nunc dictum est. **GVLAND.** Illos in istac sanguinis euacuatione minime rectè se gerere, sed potius multum in ipsa exercenda errare, cogito. Ea illi spe in omnibus serè morbis ad missionem sanguinis confugiunt, ut quam primum ad eam ruant, uentes illa tum copiosius, tum crebrius, tum inordinatius quam deceret pro morbo-

morborum curandorum ratione , atque etiam corporum temperamentoꝝ , habituum , atq; ætatum vlla habita consideratione. **ALPHE.** Quo pacto existimas ipsos in huiusce præsidij vsu multum errare , quando pro certo habeant , non modo verum non esse quinimo magis omnes , qui in mittendo sanguine non eo modo se gerunt , errorem cõmittere asserant . Si itaque vir doctissime quomodo hac in re errant demonstraueris , ego illorum partem defendendam , tum disputandi , tum aliquid ex te discendi causa recipiam . Mihi non minus vtile , quàm summe gratum erit ex te illorum errores , quos in vsu missionis sanguinis cõmittunt , nunc audire . **GVILAND.** Operam dabo , vt tibi hac in re omnino satisficiam , & illos quantũ potero reprehendendo , ipsorum errores tibi manifestos ac planè notos reddam .

Aegyptios errare , nimium frequentis , & copiosa sanguinis euacuationi indulgentes , & in puris mittentes sanguinem . Cap. llll .

GVILANDINVS.

MEDICOS Aegyptios multifariam in frequenti sanguinis largioris euacuatione , plurimum errare , atque à veris medicinae fundamentis desciscere facile demonstrabitur . quando sæpe mittere sanguinem , atque copiosius non nisi eos iuuet , qui immoderata sanguinis copia grauari , magnum futurum morbum expectant . Alia vero corpora omnia , quæ neque immodica sanguinis copia redundant , neque ab eius plenitudine magni alicuius futuri morbi occasionem subeunt , non modo ea non iuuantur , quinimò valde læduntur , quoniam inde immodice narius calor dissoluitur , quo resoluto quis ignorat , omnes totius corporis functiones lædi . Quod apud Galenum in lib. de Cucurb. cap. 4.

,, & scari his profectò verbis legitur : Eodem namq; anno venam
 ,, frequenter incidere , minime quidem rationi consentaneum arbitramur :
 ,, quandoquidem cum larga sanguinis copia vitalis quoq;
 ,, spiritus emittitur , quo sanè absumpto , crebrius quidem moles
 ,, vniuersa frigescit , tum animales functiones omnes detiores redduntur .
 ,, Omnia verò illorum populorum corpora non ita multo

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

sanguine abundare (etsi Aegyptij id arbitrantur) ve saepe in morbo-
sam plenitudinem incidant, manifestum esse arbitror. Quod
cum sit, necesse est à crebra copiosaque sanguinis missione illa of-
fendi. Nec illi accole omnes temperamento apto sanguinis eua-
cuationi cernuntur. etsi multi, in quibus amplè venæ cernuntur,
quique sunt modicè graciles, neque candidi, neque tenera carne
præditi, ibi existant, quos copiosè sanguinis euacuationi cæteris
apertiores esse Gal. in lib. de curan. rat. per sang. miss. memoriz
prodidit. Quibus non ita damnanda sanguinis missio videtur, ta-
men plurima corpora etiam ibi existunt, ut tu nuper enarrasti, ma-
xime crassa, & pingua, qualia omnium Eunuchorum, existunt.
Præter eunuchos plurimos ibi, tum mares, tum foeminas reperi-
ri habitu quam crassissimo & pinguisimo aliis dictum est. Sunt
etiam nihilominus multa corpora gracillima, nigra, sicca, &
squalida paucissimi sanguinis, quibus quicumque sanguinis mis-
sionem nocuam esse quisque nostram affirmabit. Præterea illud
accedit, quod in omnibus fere ijs corporibus, quorum tempera-
mentum in multo sanguine situm est, caro mollis, est, rarissimaq;
cutis, ob frequentiam dulcium balnearum, quibus sepiissime eos
uti diximus. Itaque non possum usum mittendi sanguinis apud
illos, ita frequentatum planè laudare, si quidem, ut dixi, in coelo
calido, sub quo degunt, multa ex illis corporibus, præsertim Eunu-
chorum, alicuiusq; plurimorum, qui pinguisimo habitu, molli ac
raro præditi sunt, minime commode talem euacuationem substi-
nere posse iudico; Quare non nisi in magnis morbis illi medici ne-
cessitate coacti, deberent ad sanguinis missionem accedere, atque
etiam ea in pauciori quantitate uti. Idemq; in gracillimis nigris,
squalidioribus multis Ethiopum, Arabum, Rusticorumq; corpo-
ribus faciendum censeo. ALPH. In plerisq; illorum corporum,
quæ temperamento sunt, vel pituitoso vel melancholico exusto,
(quorum numerus Cayri extat non parvus,) aut habitu pingui,
teneraq; carne, vel etiam arido & gracillimo, errare illos medicos,
ita copiosè sepius sanguineus mitentes, mihi planè obscurum nõ
est, quando hæc corpora sanguinis missione inepta sint, at non mo-
do hæc ea sanguinis missione iuari non posse cogito, sed neque
alia etiam, quæ multo sanguine redundant. Huncq; mittendi san-
guinis usum apud illos frequentatum, abusum uoco. Sed quid na-
censes de usu mittendi sanguinis vel in pueris, atque non minus
in

in infantibus apud omnes ita frequenti? Hanc etenim euacuatio-
nem, quam Arabes multi præclarissimi medici non omnino
abhorruerint, tamen à Galeno alijsq; in Græca schola medicis om-
nino prohibitum est, ne in pueris ante annum decimum quartum
vltio pacto sanguis mittatur. *GVILAND.* Certissima, atque om-
nium non modo antiquorum Græcorum, sed nostrorum etiam
recentium communissima sententia, in pueris ante illud tempus
non esse sanguinem educendum, quocumq; etiam magno, atque
acuto morbo correptis. Maiorem etenim noxam ab emissio in
pueris sanguine esse, quàm sit utilitas, quæ cum euacuatiorem con-
sequitur eo quod corpora illorum substantiæ humiditatis, na-
turalisq; caloris resolutioni valde sunt obnoxia, cum humidissima,
mollissimaq; carne consistit. *Quod in lib. 9 meth. med. Gal. his* ^{cap. 7.}
verbis scriptum reliquit, dicens: Puerorum ergo substantia om-
nia facillime digeritur, ac dissipatur, propterea quod est omniã
humidissima: nulla vero frigidior. Quo minus uacuantis præ-
stij eget, cum habeat ex seipsis, vnde naturaliter euacuetur. Tanta
itaque ab emissio sanguine in pueris pertinetur futura exolutio
virium, vt quàm facillimo negotio à morbo ipsi vincantur. Quam
ob causam Gal. sanguinis missionem ijs, in lib. de curandi rat.
per sang. miss. interdixit, ita dicens: Hac ratione nec pueris venas ^{cap. 13.}
tundes vsque ad decimum quartum ætatis annum, post quæ si
multus congestus sanguis appareat, tempusq; anni verum fue-
rit, regioq; natura temperata, & pueri natura bene sanguinea, san-
guinem minues, multoq; magis, si aut peripneumonice, aut angii-
næ, aut pleuriticidæ, aut alterius acuti grauisq; morbi periculum
incumbat. Idem scæ scripsit in li. 4. comm. de uict. rat. in morb. ^{tex. 67. 5.}
acut. ita inquit: At certè pueri quamquam vitali facultate va-
leant, tamen neque hi sanguinis sustinent missionem. Promptè
enim eorum substantia, tum propter humiditatem, tum propter
temperamenti caliditatem euaporatur. Atque in lib. 11. meth.
med. præcepit in iuvene annum suæ ætatis decimum quartum nõ ^{cap. 14.}
excedente, etiam si synocha inuasis sit, non esse sanguinem mitten-
dum. Quamobrem ex Galeno colligetur, eos medicos in pueris
mittentes sanguinem satis aperte errare, à veraq; medendi ratione
desistere. ALPINE. Neque tamen ita stultim eos accusatos hac
de re vellem, quando neque Aegyptij carent rationibus ab experi-
entia, atque ratione desumptis, quibus contraria defenditur il-
lorum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

lorum sententia. **GUILAND.** Forſitam illorum aſſidua, quam cum iſtis habuiſti Cæyri, conſuetudo, atque familiaritas, ita eos tibi in gratiam reduxit, vt ſummos iſtorum errores non videris, neque cognoueris. Sed te commoneo, & hortor, ne tantam medicorum turbam ita manifeſtos illorum errores diſſendendo, in te concitos, vereor enim ne male contra illos hunc errorem poſſis defendere. Siquidem ſi nobis cæteræ deſſent rationes, non ne ſat eſſet authoritatem tanti medici Galeni, quæ illis omnino aduerſatur, tibi ante oculos ponere, qui expreſſè miſſionem ſanguinem in pueris damnauerit? **ALPIN.** Profecto magis adduci debeo, vt Galenum ſequar, quàm illius regionis medicos, quibus cum ſi, dum in ea regione morarer, familiarem conſuetudinem habui, nihilominus à Galeno artem medicam dedici. tamen non amicos in ſcientijs ſeſtor, ſed veritatem, cui ſemper adhæreo. At ſi potes me pauca dicentem audire, auſculta, quæ Tecentius in Adelpbo comœdia

his verbis nos docuerit, dicens: Nunquam ita quiſquam bene
 ſubducta ratione ad vitam ſuit, quin res, ætas, vſus ſemper aliquid
 adportet noui, aliquid moneat, vt illa, quæ te ſcire credas, neſcias,
 & quæ tibi putaris prima, in experiundo repudies. Ita nobis for-
 taſſè accidere poterit, vt multa artis medicæ dogmata vera eſſe
 putauerimus, quæ mox falſa, atque ab artis ratione aliena agnita
 fuerint. Hoc auxilium in pueris totius Arabiæ, Ethiopiæ, Abiſſiæ,
 Aegypti; eſt familiariffimum. Quod veram eſſe conſtat ex
 hominum illorum relatione. Qui vſus in iſis mittendi ſanguinis ſi
 error à noſtris iudicetur, errare proculdubio ſic affirmandum totius
 Aegypti, Arabiæ, Abiſſiæ, Ethiopiæ, quibus hoc remedij genus eſt
 familiariffimū, omnes medicos. Ni enim ij aliquid vtilitatis ex il-
 lo præſidio in pueris tanto tempore cognouiſſent, vel clarius, ſi ex
 ea ſanguinis in pueris adhibita miſſione damnum aliquod accide-
 re longa & antiqua illa experientia ipſi didiciſſent, tot ſæculis, atq;
 luſtris in omnibus illarum regionum locis, vſque in hanc diem il-
 lam non frequentaſſent. Cæyri dum eram, & poſtea Baſſani, poſt-
 quam ex Aegypto in patriam conſuli, multos vidi, quibus meo
 inſu ſanguis miſſus fuerat, à quàm plurimis acuis morbis caratos.
 Tandem colligo, atque confirmo, in uniuerſa Aegypto medicos
 vti in pueris ſanguinis miſſione, idque non parua ſemper cum vti-
 litate. **GUILAND.** Cuperem nunc te nuper dictorum eſſe memo-
 rem, quando nuperrime vtrique in id conuenimus, vt medicos il-
 los

los valde culpandos censeremus, qui in isto mittendi sanguinis usu ita facile ac frequenter labantur, non in pueris modo, in quibus omnis sanguinis missio, ob ipsorum humidissimam substantiam, atque habitum facile euaporabilem, magis detestabilis uideretur, sed in adultis etiam. Cur igitur nunc studes mihi suadere illorum antiqua etiam experientia in pueris, in quibus maior erroris, ac manifestior creditur esse occasio, non errare, si mittant sanguinem, cum eosdem in adultis nuperrime errare dixeris. Cessa igitur id amplius asserere, ne ita leui occasione tentes contra te tantam nostrorum medicorum turbam concitare, quam profecto recte nostri non modo non probare hoc auxilium in pueris, sed maxime abhorreere. Quando ad mittendum sanguinem etiam in iuuenibus sint difficillimi. Quamobrem longè melius consulo, ut de sanguinis in pueris missione, iuxta illiusce populi placita opinionem, & consilium, susceptumq; ea de re sermonem dimittas, atque ad alia narranda accedas. Siquid in ego misereor tui, qui tantos medicos facias inimicos tibi. ALVIN. Quinimo susceptum sermonem, ego prosequi cupio, quod non arbitror illos medicos tam grandem errorem, ut tu atque alij putant, comittere, in aliquibus pueris acute egrotantibus, si sanguinem aliquando demant. Quam in his missionem etsi Gal. non laudauerit, alijs etiam præclarissimis uiris in arte medica, ut Rasi, Haly, Auenzoar, Auicennæ, Celso, secus persuasum est. GVLAND. Gaudeo te in hanc esse sententiam, quoniam, ut hoc mihi rectè persuadeas,

spero te omnes in medium rationes laturum, quibus missionem sanguinis in pueris esse faciendam, Aegyptij statuerint, proinde illas ex te audire nunc cetero. Permagnum erit, quamplurimis Erasistracis medicis illud te posse persuadere, mihi vero, qui cum Aegyptijs clam sentio, quam facile persuadebitur.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

*Aegyptios medicos non errare, si in pueris, qui mor-
bis acutis corripuntur, aliquando san-
guinem mittant. Cap. V.*

ALPINS.

Nemo est, qui neget, medicum esse naturę imitorem, atque ipsam ob id mœdendo semper quantum fieri potest sequi, atque imitari debere. Quod satis erit præsentem re, in nostrorum corporum euacuationibus, atque purgationibus ostendere. Siquidem cum obseruassent medici naturam læpissimam, nullo medico auxilio adhibito, multos homines sebre vexatos, excernendo humorem, à quo sebris illa orta fuerat, per aluum, uel vomitu, uel per urinam, uel per sudorem, uel sanguinis eruptionem ex naribus, aut ab hæmorrhoidibus, aut ab utero, aut ex aluo factam, sanauisse, ideo & ipsi à naturę expulsionibus exinde perdocti arte vsi sunt, ad educendos humores, à quibus orta fuerunt febres. Alij uerò, sectis uenis, aut cute scarificata cum obseruassent læpius naturam, ea ratione ægros, uacuata multa copia sanguinis, in pristinam sanitatem restituisse, sanguinem & ipsi mittere tentarunt, atque etiam eadem copia, qua sepe obseruauerunt sanguinem critice à natura excretum fuisse. Alij; purgatorijs pharmacis aluum subducentibus humores, à quibus morbi originem duxerant, purgare, studuerunt. Atque alij medicamento, urinam mouente, uel sudorem, student corpora per urinam atque sudorem exsiccare. Nonnulli etiam per insensibilem euacuationem, idem præstant. Exemplum habetur apud Hippocratem in lib. 6. aphor. in quo scripsit: Lippientem alui profusio corripitur bonum. & Gal. in comm. ait: Est autem & hoc apud ipsum exemplum unum eorum, quæ sponte & utiliter euacuantur, quod medicum imitari oportet, & proculdubio sic etiam omnes faciunt, in lippitudinibus aluum & clysteribus, & purgationibus subducentibus, omnes uero euacuationes, quas natura critice, ut medici appellant, operatur, bonas esse in dubio non est reuocandū, hinc; non minus eadem arte medica paratas, idem facere. dicendum est. Nam dicebat Hippoc. in 1. lib. apho. In perturbationibus uentris, & uomitibus spontaneis, si alia purgentur qualia purgari

apho. 17.

- in lib. 6. aphor. in quo scripsit: Lippientem alui profusio corripitur bonum. & Gal. in comm. ait: Est autem & hoc apud ipsum exemplum unum eorum, quæ sponte & utiliter euacuantur, quod medicum imitari oportet, & proculdubio sic etiam omnes faciunt, in lippitudinibus aluum & clysteribus, & purgationibus subducentibus, omnes uero euacuationes, quas natura critice, ut medici appellant, operatur, bonas esse in dubio non est reuocandū, hinc; non minus eadem arte medica paratas, idem facere. dicendum est. Nam dicebat Hippoc. in 1. lib. apho. In perturbationibus uentris, & uomitibus spontaneis, si alia purgentur qualia purgari

aphor. 1.

gari oportet: confert, & leuiter ferunt, fin minus contra. Omnes enim excretionē à natura non coacta factas optimas esse, ægrotisq; salutare, verissimū est, eodemq; etiam modo arte factas, modo eas, quas natura recte operatur, hæc rectè, & ex arte imitentur. Quibus postis, quis quæso neget, à natura factas criticas euacuationes & purgationes, eandem vim habere in ægrotis pueris, iuuenibus, adultis, senibus, mulieribus, virginibus, nuptis, viduis, atq; in qualibet regione, loco, anni tempore atque constitutione aeris. neque ob ætatis, temperamenti, sexus, cœliq; diuersitatem ab ipsis euacuationibus, purgationibusq; differentem esse vtilitatem dici poterit, quod si diceretur, à veritate esset alienum. Nam alui profusum in omnibus cuiusvis ætatis, temperamenti, sexus, cœli, lippiētibus bonum erit, quoniam in illis omnibus oculorum inflammationem ophthalmiam vocatam soluet illa purgatio, ita Hippocrate in 2. lib. prognost. docente, in omnibus acutis, periculosisq; pulmonis correptis, omnes abscessus in cruribus facti boni erunt iudicandi. Atque omnibus etiam acutis febribus afflictis omnes sudores critici vtilis existunt, qui omnes profecū, tum pueros, tum viros, tum senes, tum scēmas vbiq; rectè iudicant, atque ab his febribus liberant, quales ab Hippocrate (veluti apud ipsum legitur in libris epidemicis) in Cleonistide Methone, Muliere trimestri foetu grauida, Melidia in Dealcisque horto decumbente, Chærone, Pericle, Virgine Abderæ, Anaxione, Muliere Morosa, Virginesq; Larissæ suere obseruati. De sanguinis vero euacuatione, vel eruptione in morbis, Hippoc. in 4. de vict. rat. in morb. acu.

ait: Erit ex naribus fluxerit sanguis soluitur cœgritudo. Galenus etiam de Methone loquens dixit: Large de naribus eruptiones sanguinis liberant serè, sanè enim videtur à sola sanguinis eruptione, & iudicatus, & seruatus, quamquam non omnino tuta signa haberet. & Hippoc. in 1. epidem. scripsit. Febris autem ardentibus hæc accidebant, quibus rite & largiter sanguis per nares erupit, eadem causa maxime seruabantur. Nec vllum noui, si recte ei erupisset sanguis in hoc statu, quemquam mortuum, & in 6. etiā lib. aphorismorum: In infanientibus si varices, vel hæmorrhoides superuenerint, infanix fit solutio. Eodem quoque modo veteri inflammatio ex sanguinis è naribus eruptione liberatur. Quare omnes sanguinis excretiones critice apparentes in omnibus, tum pueris, tum iuuenibus, tum viris, tum senibus, bonæ erunt iudi-

text. 10.

in 1. lib.
epidem.comm. 2.
text.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

indicandæ, ægrotisquæ salutares. Cur itaque aliquis contendat, has quoque arte confectas sanguinis euacuationes, quæ naturam idem rectè molientem imitantur, bonas non esse, ægrotisquæ tum pueris, tum iuuenibus, tum alijs omnibus alterius ætatis corporibus non conferre? Certè non video quo pacto veritati addictus aliquis negare queat. & si dicet, in pueris sanguinis eductiones nõ esse vitales, quia maxime ipsorum vires resoluunt, respondebunt Aegyptij medici, neque igitur natura poterit vnquam pucros febre correptos, larga sanguinis per nares ab ipsi præstita euacuatione sanare. Quod falsum tamen est, cum infinitus prope sit puerorum numerus, quos larga sanguinis sponte facta eruptione sanatos quisquæ versatus senex medicus certò comperit, atque cognouit. Neque profecto mensis adhuc est, cum Bassani puellam annum suæ ætatis octauum non excedentem, filiam Bonazontæ calceorum sutoris, maligna febre afflictam, sanguinis sponte facta larga eruptione, plantæ à febre liberam, atque iudicatam, obseruati. Nos igitur, vt Aegyptij, sanguinis missione vel etiam in ægrotis pueris vti debemus, cum natura ipsa nostrorum corporum affectus edocta, non timeat emissio in ijs sanguine, a virium resolutione, sed potius eos eo auxilio sanet. Nec putandum huic sententiæ solos illius regionis medicos esse addictos, sed alios quoque multos clarissimos, atque grauissimos, vt de Auenzoare legitur, qui cum suo filio primo venam secuisset, per eam multo educto sanguine, ipsum à morbi periculo vindicauit. Auicenna etiam posse medicos, vel in secundo anno affixis cucurbitalis, sanguinem vacuare, testatur. Et Haly Abas ait: quod si ad scbotomum puer pellitur, & virtus eius surrexit, ac possibile est passionis alicuius sanguinea causa difficilis, qualis est suffocatio, phrenitis, pleuresis, & simile ijs, non tamen præter parentum minuas voluntatem. Sed quid? nonne alij etiam multi reperti sunt, qui mittere sanguinem in pueris, sumpta à magnitudine morborum occasione non ita abhorruerunt. Ac dum hæc scriberè, pro confirmanda, in pueris sanguinis euacuatione, mihi in memoriam venerunt, quæ alijs Rasum in lib. de scbotomia, vt iisdem interpretis verbis utar, de ventosis & sanguifugis hæc memoriæ tradita legeram, quæ hæc sunt?

1) Dico considerare debere in negotio infantium, quoniam forte videmus in ijs infantibus esse febrem: deinde erit ex caliditate eius

2) fluxus sanguinis de naribus fortis: quare si minutio esset nocua

cuius,

In 1. lib.
 fm. 5. ca.
 22.
 lib. 9. ca. 1.

1) 2) 3) 4) 5)

22 cius, & dissolutio de eis fieret competens, iam expelleretur huius-
 23 modi febris & natura. Hac itaque grauissimi medici ratione du-
 ctus, hoc idem à me videtur posse decerni, scilicet quia nos sæpe
 vidimus in pueris naturam sanguinem euacuare, eaq; euacuatio-
 ne illos recte sanare, non perdere, etsi multum ipsorum substantia
 dissoluatur, ideo eodem modo in ijs arte facta sanguinis missio
 non erit abhorrenda. Idem Rasis paulo post ex mente Costanti-
 24 ni dixit: Quidam sustinent minutionem, & quidam non susti-
 25 nent, quidam indigent ea vehementer, quidam pereunt per ean-
 26 dem in ipsa ætate: Vnde non est considerandum in numero an-
 norum, sed in cute corporis & necessitate. *GVILAND.* Arbitror
 ex præcipuis maximisq; auxilijs, ad sanandos pueros a febribus pu-
 tridis esse sanguinis missionem, quod nobis facile suatum est, quia
 nos sæpissimè vidimus pueros larga sanguis eruptione conser-
 tim à natura facta, à putridis febribus continuò iudicatos, ex inde-
 que sanatos. Hinc non immerito Cornelius Celsus in libro 2. de
 27 ijs, quæ indicant sanguinis missionem ait: Interest enim non quæ
 28 ætas sit, neque quid in corpore intus geratur, sed quæ vires sint.
 29 Ergo si iuuenis imbecillus est, aut si mulier, quæ grauida non est,
 30 parum ualet, male sanguis mittitur: emoritur enim uis, quæ his
 31 supererat, & hoc modo crepta est. At firmus puer, & robustus
 32 senex, & grauida mulier valens tuto curatur. At quid miremur,
 eos populos nunc in pueris ægrotantibus sanguinis missionem
 frequentare, cum Amarus quoque Lusitanus medicus Hebræus,
 non spernendus, in quamplurimis puerulis hac sanguinis missio-
 ne felici cum successu semper usus fuerit. In prima enim suarum CENT. 10
 centuriarum ait, puellam annos septem natam, à febre liberasse
 sanguine ex secta dextri cubiti vena interna, ad sex vsque uncias
 educto. Ibiq; hanc missionem sanguinis ex Arabum medicorum CENT. 26
 mente contra Græcos in pueris faciendam consulit. Amplius in
 secunda Centuria, itidem à febre continua puerulum octo anno-
 rum misso sanguine per uenam si: diam sanitati restitutum narrat: CENT. 62.
 & in quarta, alium puerum eodem morbo vexatum, eodem auxi-
 lio sanatum meminit, atque in quinta, quinque annorum pleuri-
 ticum puerulum; Atque in septima puellam maligna febre cor-
 33 reptam sanitati missione sanguinis restitutam, fuisse, testatur. CENT. 49.
 34 qua ipse ita scripsit: Puella pulchra, & filia formosæ à Saqua na-
 ta annos octo biduo continuo febricbat, & caput dolebat, huic
 secta

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

22 secta communi in brachio vena, sanguis, ad vntias quatuor, fuit
 23 extractus, tunc exanthemata veluti culicum morsus erupere, sed
 24 postea perextensa vniuersam serè cutem occuparunt, & per nares
 25 illi multus sanguis fluebat, & fluxus ventris quoque illi superue-
 26 nit, sed rectè gubernata, & per interualla cochleari ebibito syru-
 27 po violaceo recenti, libera & immunis euasit. In scholijs vero hæc
 28 quoque audita digna memoriæ, ab eo prodita leguntur: Aduer-
 29 tant, qui Galeni præceptis adstricti ante quartum decimum anni
 30 sanguinem per uenę sectionem extrahere timent, quum ex se natu-
 31 ra in hac puella sanguinem copiosam per nares deposuerit, vt se-
 32 pe alijs in alijs pueris obseruatum est. Quam sanè sanguinis eua-
 33 cuationem Hispani omnes in pueris frequentant, præsertim que
 34 vt Aegyptij faciunt, eruribus scarificatis. Neque defunt alij mul-
 35 ti præclarissimi medici nostrorum temporum in pueris etiam lau-
 36 dantes missionem sanguinis, inter quos est doctissimus Fernelius,
 37 qui Galenum, cum pueros inceptos sanguinis missioni dixerit, in-
 38 tellexisse de pleniori, siue copiosiori educatione, qua usque serè ad
 39 deliquium antiqui utebantur, affirmant. ALFIN. Sed quæ nam
 40 illorum sunt rationes, qui negant, in ijs hanc sanguinis missionem
 41 esse faciendam, quibus rationibus non decere in pueris euacuari
 42 sanguinem affirmant; & quid illis responderi potest. GUILAND.
 43 Negant eam pueris conferre posse euacuationem, quoniam ipsi
 44 sponte nimis exoluantur, cum corpora humidissima, mollissima
 45 apertissimaq; obtineant, admodumq; propensa vaporacionibus
 46 quæ quamcundè, detracto sanguine, vel, supra addita alia euacuatio-
 47 ne, deficiunt, quãdo ipsi corpora habeant, quæ continue euacuatur.
 48 quibus euacuacione sanguinis etiam addita vires valde collabun-
 49 tur, quibus diminutis non poterunt puerorum corpora morbum
 50 superare. Quam ob causam Galeni ijs missionem sanguinis pro-
 51 hibuisse affirmant. Quæ res non videtur omnino veritati consen-
 52 tire, quoniam, etsi corpora puerorum habeant substantiam humi-
 53 dissimam, mollissimam, apertissimamq;, qua continue multum per
 54 insensibilem euaporationem dissilantur, ac euacuatur, nihilomi-
 55 nus possunt etiam aliam sanguinis moderatam euacuacionem per-
 56 ferre, absque detrimento. Puerorum siquidem ætas multo sub-
 57 stantifico humido abundat, naturaliq; calore serocissimo; atque
 58 hinc non minus viribus multis, ac validioribus puerilis ætas est re-
 59 ferta. Namq; quia plurimum habent, vt Hippoc. in aphorismis
 60 ait

ait, caloris innari, egent plurimo alimento, eaq; causa omnes pueri sunt voracissimi, plurimumq; comedunt: quo fit, ut semper plurimum sanguinem coaccruent, eoq; abundant puerilem ætatem Gal. docuit in breui denotatione dogmatum Hippocratis. atque hinc est, quod in pueris sæpißime sanguis multus per nares profluere observatur. cui copia caloris etiam ad idem concurrat; cuius evacuationem ferunt citra aliquam noxam, tum ob eius copiam, qua ipsi abundant, tum ob vires, quibus sunt præditi. Præterea quis ignorat, inter omnia, quæ missionem sanguinis indicant, virium robur præcipuam habere partem in admittendo illo auxilio, quandoquidem corporibus, quæ viribus planè careant, nullas, nisi ipsa interimere velit, audebit elicere sanguinem, datis etiam duobus corporibus eiusdem ætatis, temperamenti, eodem morbo correptis, si alteri tamen languidiores extent, iure nulli dubium quin in robustiori satis audacter sanguinem euacuabimus, in altero vero parum, & non absque aliquo timore. Quamobrem cum pueri habeant corpora validioribus viribus munira, multoq; sanguine referta, cur aliquo acuto morbo illis infestis sanguinem in moderata copia non mittemus? quoniam etsi vacuantur continue per insensibilem evaporationem, tamen moderatam quoque ferre poterunt evacuationem, quod nobis certo suadere debet, pueros observari sæpißime ac familiarissimi ne per nares multo sanguine profluxo, absque noxia vacuatos. Pueritiæ profluuium sanguinis per nares est familiarissimum, quod cessat ubi adultiorem attigerunt ætatem. Quid? an non in pueris etiam lactentibus acuto aliquo morbo correptis observatur, eos aliquando inediã multis diebus sine noxa perferre, & mox quasi mortuos reuiuiscere? quod illis contingit, quia præterquam quod viribus constant robustioribus, etiam plurimum pituitosi humoris inconcocti habent, quo calor in optimum sanguinem mutato, facile nutritur, atque fouetur. & proinde quamquam mitatur in ijs modicus sanguis, non fit tanta virium lætura. Multa sunt præterea quæ non ita valde dissolui puerorum corpora denotant, in primisque multos illorum febricitantes, eodem tempore posse sanguinis copiosam fluxum, sudores, aliiq; copiosas deiectiones sæpe absque vlllo ipsorum detrimento etiam perferre, atque potius ab ijs sanari, non admodum extenuati vel graciles facti, quinimò si recte, tum puerorum, tum aliarum ætatum cadavera inspiciantur,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

inspiciantur, proculdubio puerorum semper, si tum morbi species, tum tempora, quibus aegrotarunt inter se comparentur, minus dissoluta, atque attenuata alijs inspiciantur, quod utriusque haud tantae ipsorum corporum resolutionis argumentum etiam esse potest.

Quamobrem probe satis facere medicos illos, dicendum est, qui missione sanguinis vel in pueris utuntur, neque ut mittant sanguinem, quartus decimus expectandus est peractus annus. Ridiculum sane videtur, anso-
rum numero missionem sanguinis praescribi

- oportere, quando ipse quoque Gal. dixerit: Ita-que non numero so-
lemmodo animam aduerteret, quod quidam faciunt, sed corporis
habitu, nam sunt, qui sexagesimo aetatis anno venae sectionem non
ferant, cum quidam, qui si penaginta nati sunt annos, perferant
minusque; tates certis annorum numeris possunt à medicis decessuri.

cap. 13.

Galenus idem in lib. de sectis dixit, non mittendum esse sanguinem in puero admodum paruo. Atque haec obiter de sanguinis missione in pueris à me dicta sint. **ALPH.** Admodum hoc tuo do-

ctissimo sermone sum delectatus, praesertim cum ex te multa didicerim, quae in pueris faciendam esse vacationem sanguinis demonstrant. Aegyptij itaque in pueris hanc euacuationem non fecerunt, quàm in aliarum aetatum hominibus frequentant, tum per venam, arteriaque sectionem, tum etiam per scarificationem malleolorum, crurumve, atque aurium.

Magis vero per scarificationem quam per venae sectionem in ipsis consueverunt id agere. Eodem quoque modo non minus sanguinis euacuatione in senibus utuntur, in ijs tamen, qui non ad ultimum senium producti sunt, sed optimi temperamenti & habitus, quique suis validis viribus constant.

GVLAMB. Cum haec dixeris missione, uel euacuationem sanguinis illorum locorum, medicos in omnibus ijs corporibus exercere, non minusque in Eonachis, mulieribus, pueris, senibus, & pinguioribus hominibus, quibus satis Aegyptus abundat. Cupio etiam ex te audire, an per uenam, uel arteriae sectionem, uel per scarificationem alicuius partis corporis, uel per hyruidines, uel cucurbitulas, talem vacationem familiarius praestant, quando his tantum uis quaelibet sanguinis missio peragatur. Haecque nunc ex te audire expecto.

*In pinguioribus corporibus, Eunuchis, Mulieribus,
pueris, senibusq; quomodo Aegyptij sangui-
nem mittant. Cap. VI.*

G V I L A N D I N V S.

V M corpora pinguia, mollia, alba, atque valde humida
ibi in omnibus serè mulieribus, vel saltem in plerisque
obseruentur, quibus sanguinis missionem non omnino
conuenire his verbis Gal. in lib. de curat. per sang. misl. docuit; di-
cens: Deinde considerandum, quæ sit naturalis hominis tempe-
rics. Nam quibus ample sunt venæ, quiq; modice graciles sunt,
nec candidi, neque tenera carne præditi, copiosius euacuabis: con-
trarios autem parcius: quippe qui exiguum habent sanguinis,
carnemq; facile transpirabilem. Sicq; in lib. 11. methodi, loquitur:
Quod si corpus decimum quartum annum excesserit, existi-
mandum est, qualis nam eius natura sit, nã gracilis & spissa, & du-
ra, & copiosi sanguinis, an contra: atque ita in priori missionem
sanguinis adhibebis: in secunda nequaquam. Quinetiam mo-
dus vacuandi sanguinis ex ipsdẽ indicantibus sumetur. Si enim
cui sanguis mittitur triginta annos natus sit, sed laxus, & mollis, &
pinguis, & albus, & gracilibus venis, huic planè sanguinem non
mittes, aut parum detrahes. Hæc cum in multis hominibus, pue-
ris, Eunuchis, senibusq; spectentur, Aegyptios non parum in vsu-
tanda sanguinis euacuatione errare dicemus. Namq; crebra ac
copiosa sanguinis educio, quæ apud eos omnes est, etiam ex le-
uissima causa familiaris, ijs omnibus valde incommoda ac noxia
erit, quando quælibet nuper dictorum corporum, ex paucissima
etiam euacuatione multum resoluantur, atque ipsorum moles
vniuersa inde non parum perfrigescat. Sed quoniam nostrorum
medicorum quamplurimi existimant, cucurbitulis præstitam san-
guinis euacuationem in his corporibus minorem facere spirituum
resolutionem vel consumptionem, idèd per has potius, quam per
sectam venam ipsis sanguinem mitti suadent, cum per sectam ve-
nam sanguis euacuatus multum caloris naturalis absumat, ut Gal.
in lib. de cucu. b. hirudinib. scriptũ reliquit, itaq; nunc quonam il-
lorum modorum mittendi sanguinem illi populi vntur, narres

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

velim, nam per uenarum, arteriarumq; sectionem, an potius per cucurbitulas, vel simplicem scarificationem, vel hirudines appo-
 sitas uenis. **ALPIN.** In omnibus ijs nuper dictis corporibus, sci-
 licet pinguioribus, albidioribus, mollissima ac tenerissima carne
 praeditis, habituque raro, qualia plurimorum, tum uirorum, tum
 mulierum, senum, omniumq; Eunuchorum, (quorum ibi adest
 haud paruus numerus,) ac puerorum multa cernuntur, quamquam
 etiam sectis uenis saepe ab his sanguinem euacuent, nihilominus
 familiarius cruribus antiquorum more scarificatis mittere san-
 guinem consueuerunt, omnium maxime in valde pueris, scilicet
 infantibus, quibus ibi detrahunt etiam sanguinem cruribus, vel
 auribus scarificatis, ne peracto quidem primo anno. Prouisionis
 quidem causa in prima aetatis parte aestuosa, inaequali, in qua mol-
 ti pessimi morbi, vel etiam puerulos ac infantes inuadunt, in pluri-
 bus eorum scarificatis auribus mittunt sanguinem, itaque vix in-
 ter centenos, tercenos aliquando reperies, quibus aures scarifica-
 tae non sint. Quamobrem in infantibus, atque pueris omnibus san-
 guinem scarificatis auribus, atque cruribus mittunt. In Eunuchis
 uero, & mulieribus pingui, raroque habitu praeditis, atq; demum
 in ceteris hominibus, eodem ferme habitu, tum molli, tum raro
 refertis, per scarificationem molliuntur sanguinis euacuationem.
GYLAND. Rectè sane illi in istis corporibus per cutis scarificatio-
 nem sanguinem vacuantes, se gerunt, quando haec corpora facile
 transpirabilia, ex sanguinis euacuatione per sectas uenas confecta
 valde resoluuntur. Quod ex Galeno didicimus, qui de scarifica-

447. 4.

tionis ita scripsit: Eodem namq; anno uenam frequenter iucide-
 re, minime quidem rationi consentaneum arbitramur: quando-
 quidem cum larga sanguinis copia vitalis quoque spiritus emit-
 titur: Quo sane absumpto, crebrius quidem moles uniuersa fri-
 gescit, tum animales functiones omnes deteriores redduntur.
 Quamobrem ab ignobilioribus membris, utpotè cruribus, eductus
 est, scilicet scarificatione. Sed talem usum mittendi sangui-
 nem per scarificationem optimum esse, atque artis ratione com-
 probatum, in lib. de curat. per sang. miss. docuit his uerbis: Por-

447. 11.

ro quae ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem aceruare te-
 nuem solent: quocirca adhibitis mallecolorum scarificationibus
 maxime iuantur. At quae nigriores sunt, secta uena curato: cras-
 siorem enim sanguinem, ac magis melancholicum colligunt, ma-

gis

33 gis vero etiam si magnas habere venas appareant, quod illis acci-
 33 dit, quæ graciliores sunt, ac nigriores: Carnosæ verò & candidis
 33 parvæ insunt venæ, quibus malleolus scarificare, quam venam se-
 33 care præstitit, quippe cum hæ parvas in cruribus venas habeant;
 33 itaque etiam si probè secentur, quod iustum tamen sit, non pro-
 fluat. Commodior hæc per scarificatos malleolos sanguinis eua-
 cuatio in ijs corporibus est, utiliorq; non immerito iudicanda, cõ-
 modice inquam, quoniam corpora pinguis, candida, mollia, exi-
 les parvasq; venas, & sanguineam tenuiorem habent, quarum ali-
 quæ rectè etiam secantur, istam sanguinis copiam non dabunt:
 faciliorq; sanguinis hæc quantitas scarificata cute crurum siue su-
 rarum, multas, neq; minimis referta venis. Utilior, quod ex ea scaris-
 ficatione celebrata sanguinis missione, non tanta spirituum copia
 resoluitur. Sed quid? isti hac scarificatione non ne cucurbitulis af-
 fixis sanguinem extrahunt? vel non apposisis, venis aliquibus, ut
 nostri faciunt, hircudinibus sanguinem mittunt? ALPIS. Neque
 vsum cucurbitularum pro sanguinis euacuatione facienda, neque
 per hircudines euacuationem nobis cognitam, illi norunt. Missio-
 nem sanguinis per cucurbitulas, ad tollendam plenitudinẽ, maxi-
 me damnant, neq; ijs vnquam sanguinem euacuationis causa mit-
 tunt, sed tantum reuulsionis vel diuersionis gratia, priori loco per
 sectam venam euacuata copia sanguinis, veluti in ophthalmijs occi-
 piti affixis cucurbitulis vti solent. Neque dorso, neque
 lumbis, neq; cruribus eas vnquam affigunt. Collo
 tantum, occipiti, ac eius proximis partibus
 cucurbitulas apponere consueverunt. Hi-
 rundinum vsum prorsus ignorant,
 dicunt enim veneficam eas ha-
 bere naturam, illarumq;
 morsum non mi-
 nus noxium
 experi-
 ri.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

An Aegyptij Medici rectè se gerant in usu missionis sanguinis in dysenteria, diarrhaa biliosa, exan-tematibus, puncticulis appellatis, pestiferisq; bubonibus, & paroditisbus.

Cap. VII.

A L P I N V S.

DIXI illos medicos, cruribus scarificatis exercere missionem sanguinis in omnibus pinguioribus, albidioribusq; corporibus, Eunuchis, mulieribus, puerulis, in quibus rectè illos ex Galeni sententia facere dices, sed in dysenteria, biliosa diarrhaea, exantematibusq; à nostris peticulis, uel puncticulis vocatis, inq; pestiferis tumoribus eos sanguinem mittentes, nescio an laudabis, quando multi medici etiam dissimili exclamant in ijs ferè omnibus morbis summoperè noxiam, ac exitiosam ferè esse illiusce humoris euacuationem. Neque fortassè citra rationem ipsis id persuasum est, quando tam vires admodum ab ea uacuatione collabantur, tam etiam ea plures optimi medici in ijs, vñ non fuerint. **GRAND.** Cupio audire ex te rationes, quibus illis persuasum sit, in illis affectibus inutilem esse sanguinis missionem. Quibus auditis, meam quoque sententiam in medium posita proferam. **ALPINS.** Sigillatim tamen de quolibet affectu hęc dicendę sunt. In primisq; recensēbo, quę in dysenteria à sanguinis missione arceant, & mox de alijs loquar. Sed quę illi ipsorum sententia dicunt, hęc sane sunt. In primis Galeni auctoritate se muniunt, cui omnes medicos addictos esse debere affirmant, atque quod ipse dum de dysenteria loqueretur, missionis sanguinis nusquam meminisse legerint, affirmāt iocirco errare oēs pro illo affectu mittentes sanguinem: Multoq; magis, qui obseruauerint, tantum medicum manifestissime in his sanguinis euacuationem damnaſſe. ut in lib. 4. de viã. rat. in morb. acut. legitur, his profecto uerbis: *In lente aluo sanguinem non detrahes.*
Nam si post detractionem perseverat fluor, virtutem profertnit.
Cuius sententiam constat repetitam fuisse in libro 1. ad Glauc.
quando scripsit: Sed neq; si fuerit fibris cum alui profluvio, alia est

est opus euacuatione. Quicumque his plus adimere fore necessarium putantes, aut sanguinem mittere, aut ventrem mouere tenterunt, iam grauiora pericula duxerunt. An in dysenteria, ac diarrhæa sanguis sit mittendus, utique his uerbis explicauit? Quid dubij igitur est amplius, quin ex eius sententia in eo affectu sanguinis aliqua euacuatio non sit facienda. Quod remedium cum tantus medicus dysentericis, atque diarrhææ correptis interdixerit, cur quisque nostrum tanto à præceptore perdoctus, idem faciendum nõ suadebit. Quã sententiam multi confirmant dicentes, in dysenteria admodum vires resolui, quando tum sanguinis crebra fiat deiectio, interdumq; etiam copiosa, & dolores uehementes frè assidui, quos etiam vigilie sequi solent immodicè; quæ omnia, multum vires labefactare, ac resoluerè omnibus est plane cognitum. Quapropter si in ijs medici sanguinis euacuatione vtantur, proculdubio erunt in causa, vt in maiores virium lapsus, ac resolutiones incidant ægroti, quibus collapsis natura necessarioro morbo succumbet. Itaq; hac ratione confirmari posse Galeni sententiam statuunt. Cui libenter ego me etiam subscriberem, cum dysenteria (dico illum affectum, in quo vlcerata intestina apparent) fiat ex cachochymia, siue ex malis humoribus, qui non euacuatione, quo auxilio plethora curatur, sed purgatione, tolluntur. Intestina etenim abraduntur, & exulcerantur vel à biliosis acrioribus succis, vel à falsa pituita, quæ sanè non sanguinis euacuatione tolluntur, sed vt nunc dixi, purgatione. Maximè itaque hic errare medici Aegyptij dicendi sunt, vtentes sanguinis missione vel etiam in dysenteria. GVLAND. Erras (mea quidem sententia, si id credis, quando in ijs affectibus sanguinem euacuare ab artis vera methodo alienum esse, non iudicauerim. quinimo in ea re illi multa sunt laude digni, atque Hippocraticè dysentericis mederi mihi videntur. Namque sanguinis in ijs euacuatio dolorem uehementem, quo dysenterici cruciantur, mitigare potest, vt ex Galeno colligitur, qui nullum maius remedium in maximis doloribus euacuatione, atque purgatione se inuenisse scriptum reliquit. Non minusq; intestinorum partium vlceratarum inflammationem, atque febrem immittit, fluxumq; humoris ab intestinis reuellit, somnumq; inducit. itaque in dysenteria, viribus ætate ac alijs consentientibus, cù ea initia reuulsionis gratia, præferri ubi magna affuerit humorum copia, aut sanguinis impetus valde

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

vrgeat, vel maxima inflammatio, aut dolor vehemens obferuetur, vel iecur multè affectum fit, à quo acres succi ad intestina efluant, ad prime vtilem sanguinis euacuationem esse existimo. Atque illi qui exordiantur à sanguinis missione curationem, eandem rationem sequi videntur, quam medici omnes febres putridas curantes, ab ablatione causarum curatione incipientes, quis enim ignorat, tria in his curationem indicare, scilicet morbum, causam, atque symptoma, ut in 9. meth. med. Gal. docuit. veramq; ac optimam curationem illam esse, quæ à causa exorditur. nunquam enim morbus tollitur, non ablata prius eius causa. Dyfenteria vero ex Galeno in 4. lib. aphorism. & in 3. de sympt. caus. atque in 6. de loc. affect. alibiq; in sexcentis alijs locis, vlcus est intestinorum ex fluxu bile, vel atra, Galeno in 4. lib. aphorism. docente, aut à falsa pituita, ut in 3. lib. aphorif. apud ipsum legitur, abradentibus, ortum. Quo pacto igitur quis dyfenteriam, quæ est vlcus intestinorum, rectè vnquam curabit, nisi causam prius, à qua ortum ducit, adinere studebit. Causa vero, ut dictum est, cum sit biliosus sanguis acris, & mordax ab vniuerso corpore vel à iecore ad intestina demàdatur, is proculdubio euacuatione tollitur, nam per sanguinis euacuationem non ne huius redundantis, humoris copia diminuitur? quæ diminuta vel nihil, vel minus ad intestina confluit. Amplius cum biliosus ille sanguis ex calore multo iecoris gignatur, eiusq; multa copia subministratur, quis est, qui ex missione sanguinis iecore refrigerato, minus illius humoris gigni posse, ignoret? Medici enim omnes, calidorum humorum redundantiã factã, sanguinis missione prohibere student. Demum cui obsecrum, atque ignotum est, eorum humorum acrimoniam, qua intestina mordentur, atque abrasuntur, immodico iecoris calore fieri? intensus etenim ac immodicus calor eiusce membri, sanguinem efficit calidiorum, ac acutiorum, quis inquam ille erit ita artis medicæ ignarus, qui nesciat, iecore præ multo calore gignente sanguinem biliosum, acremq; eo euacuatione sanguinis refrigerato, minus acutum atque acrem producturum esse sanguinem? Cum igitur sanguinis missio copiam biliosi sanguinis diminuat, eiusque acrimoniam obrundet, talemque sanguinis cursum ab intestinis auertrat, id nihil aliud erit, quàm causam, qua ulcera sunt in intestinis, planè adinere, qua sublata facile facta vlcera sanabuntur. Quæso quis ille est (sanguifugarijs enim vsque est manifestissimum) cui homo

aliquis

aph. 14.

aph. 11.

aliquis ob ulcus in quacumque extrinseca corporis parte, ex bilioso humore confluyente ortum, sanandus occurrerit, qui ut illum hominem rectè curet, priusquam medicamentis exsiccantibus utatur, non in id incumbat, ut corpus prius, tum enacuetur per sanguinis missionem, tum aliquo medicamento purgetur? sanguinis enim euacuationes prohibent, quin minus illiusce calidi humoris amplius gignatur, purgationes vero geniam eiusce humoris copiam diminuunt. hæc enim magnorum ulcerum, localibus remedijs non cedentium rationalis, ac vera curatio existit, quam cur nõ eandem fieri oportere in ijsdem ulceribus internam quampiam partem occupantibus, præsertimq; intestina, omnes velint aut nolint fatere cogentur? si dicerent hanc euacuationem, quamquam ipsa opportuna sit, non conducere dysentericis, quia est in causa, ut vires multum resoluantur, atque collabantur, qua postea imbecillitate non possent alui profluuium firmare, respondebitur naturam non ita pati ex modica sanguinis euacuatione, ut ea ualde viribus destituatur, ad morbum peruincendum, quod si æque à missione sanguinis in omnibus lætis ulceratisq; partibus corporis natura debilitari existimanda sit, cetero intestinis læsis tantum patietur, si mitteretur sanguis? ex alijs vero corporis partibus nequaquam? si dicent, quia ulcerata intestina ex sanguinis euacuatione diminutis viribus, minus poterunt firmari & listi, & ita profluuium ægrotos perdet, nos dicemus, si non mitteretur sanguis, atque eo modo statim in principio diuertatur fluxus ab intestinis, multo sanè maiorem sanguinis copiam per aluum, perseverante illo affectu, emanaturam, quæ longè plus, quam arte facta, vires resoluet. Optimum itaque esse remedium dysentericis, modicam sanguinis euacuationem existimo. Cuius sententiæ fuisse Alexandræ Trallianus, Actius, atque alij multi grauissimi medici, ex recentioribus verò Donatus Antonius ab Altomari paucis his verbis optimum esse auxilium missionem sanguinis in veris dysentericis scriptum reliquit, dicens: At si male admodum affecto iccinore sanguis admixtus sanguis ab eo ad intestina deferatur, ita, ut strigmenta quoque intestinorum deijciantur, summa intestinorum tunica humoris acrimonia dearsa, quænam verè bitur internam in dextro cubito venam secare? ne dum reuulsions gratia, verum etiam ipsiusmet iccinoris alterationis. Cur plerique medici in hoc casu, qui solam intestinorum exulcerationem, neglecto iccinore curare

33 confueuerunt, in causa sunt, vt ægri moriantur ex Galeni sententia
 33 lib. 4. de articulis com. 4. Rursus ubi uehementissimus infestauerit
 33 dolor propter radentium humorum acrimoniam, ad intestina à
 33 toto, seu ab aliqua corporis parte confluentium, & propterea ue-
 33 renda sit phlegmonis generatio, aut virium defectus, cui absorbum
 33 videbitur venam secari debere? Cum & idem Gal. in maximis do-
 33 loribus nullum maius inuenerit remedium, quam vsq; ad deliquiũ
 33 animi sanguinem mittere, aut purgare, vt patet aphor. 23. lib. 1.
 33 Quamquam venam secandam dicimus, ubi cuncta ea adinserint,
 33 nec vsq; ad animi deliquium, sed paulatim, ac sensim, ne vires im-
 33 becilliores reddant, ipsam probamus prout Aetius & Alexander
 33 probarunt. Atq; hæc Altimarus medicus sua tempestate clarissimus,
 33 qui omnibus dysentericis feliciori semper euentu sanguineam
 33 secta vna mittebat, cuius rei excellens Alcanus Caracciolus à dy-
 33 senteria sola sanguinis inusione absq; alijs auxilijs sanatus, atq; al-
 33 ter filiorum Ioan. Ferdinandi Rocchi dysentericus eo auxilio ser-
 33 uatus; testes fuere. Cum eodem etiam tempore eodem morbo al-
 33 ter frater correptus, cui sanguis non fuerat missus, mortem obiecit.
 33 Amatus Lusitanus medicus non spernendus Chiam mulierem dy-
 33 sentericam misso sanguine, atq; alios multos curauit, ut in eius cen-
 33 turijs memoriæ traditam est. Multi alij medici doctissimi usi sunt
 33 hoc auxilio in curandis dysentericis, quos omnes hic recensere ni-
 33 mis molestum foret. ALPIN. Conspicuum hanc veritatem mihi
 33 nunc planè ita reddidisti, ut deinceps maxime mihi cõstitutum sit,
 33 missionem sanguinis pro curanda dysenteria opportunissimum
 33 fore auxilium, atq; absq; eo maxima cum difficultate homines à
 33 dysenteria sanari posse. At optimum etiam erit, vt aduersariorum
 33 nuper allatis rationibus, quibus hoc auxilium in hoc affectu dam-
 33 nant, nunc etiam satisfacias. GVILLAND. Ad ea, quæ apud Galenum
 33 scripta leguntur, præsertimq; in lib. 1. ad Glauc. quæ illorum opi-
 33 nioni magis fauere creduntur, respondendum est, ibi Gal locutũ
 33 fuisse de alui profluuiio, qui febris symptoma exiit, febre mq; se-
 33 quitur, vt accidens, quòd eius morem significare videtur. Nos ve-
 33 ro cũ de dysenteria loquimur, prout morbus est, cui fit febris con-
 33 iuncta, eius est symptoma. itaq; verba Galeni nihil nobis obsunt,
 33 dum loquimur de dysenteria, quæ morbus est a febre distinctus.
 33 Quòd si alibi, vt dictum est, in 4. lib. de vict. rat. in morb. acut. dixit,
 33 Fluente aluo sanguinem non detrahes. Nã si fluor post detractio-
 33 uum

nem persequeret, vires prostermit, ego, ut recte hanc rem intelligam, ita rursus distinguo, alui profluuium fieri læsis intestinis primario affectu, aut stomacho. vel illis communiter, læsione ab uniuerso corpore, aut ab aliqua parte, præsertimq; à iocinore, quo sane modo pleræq; diarrhææ biliosæ, & dykenteriz gigni solent. Vbi igitur profluuium fit læsis intestinis, vel uentriculo, primario affectu, tunc sanguinis missio, atq; purgatio videtur damnanda, quâdo quidem ex illa euacuatione partes illæ paucò calore nativo refertæ plus alijs debilitentur, & idcirco hoc auxilij genere non iuuantur, sed potius læduntur. Orta uero fluxione biliosa, quæ abraferit intestina, idq; uel uniuersi corporis, uel epatis uitio, quo uiscere læso pleræq; fieri solent, proculdubio sanguinis euacuatio utilis erit, quæ non intestina labefactauit, etenim ab ipsis diuertendo biliosum sanguinem intestina ulcerantem, ipsis potius nõ parum roboris adijciet. Hinc uero fit, ut omnes ulcera tantummodo intestinorum curantes, & non hepar, tanquam causam, ex qua id mali creatur intestinis, pessime curant, ut dicebat Gal. in lib. 4. de artic. his uerbis:

Interdum enim quò propter deiectiones acres, principio quidem com. 10.
pinguedo, processu temporis quedam strigmenta, quæ ab intestinis deradantur, unã excernantur, pleriq; medici neglecto iocinore, ulcers duntaxat intestinorum medentur, atq; idcirco ægrotantes præcipitant. hoc igitur modo responsum fit ad eorum adductas rationes. Superest ut Aegyptios in biliosis dykenterijs, atque diarrhæis, quæ non intestinorum, sed uel totius corporis, uel hepatis uitio abortiz sunt, sanguinem mittentes laudemus. **A L T I S.** Idem faciunt in omnibus pestilensibus morbis, maximeq; in omnibus exanthematibus, non minusq; piculis uocatis, atq; parotidibus, carbunculis, atq; bubonibus. In ijs enim in principio, uiribus consistentibus, largè sanguinem mittere solent; in omnibusq; corporibus cuiusuis ætatis, uel temperamenti. Multis uero, puerisq; maxime scarificatis cruribus, atque multis scicta uena sanguinem euacuant, & hæc de missione sanguinis à me dicta sint. Quibus ita cognitis, antequam mihi è memoria effluat, aliò tibi narrare cupio, id uero est, illorum multos à cibo mittere sanguinem. Quod fortasse tibi doctissimo medico, non parum rationi aduersari uidebitur, hoc unum scio multos usum hunc in mittendo sanguine scictari; sed an optimus sit is usus, & à nobis recipiendus, ex te libenter audirem.

Aegy-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Aegyptios medicos à cibo sanguinem mittere, atque an rectè faciant, etiam, illis, quibus sanguinem mittere debent, potum aliquem propinare. Cap. VIII.

ALPINS.

VICVS: Aegyptiorum medicorum à cibo consueſcere mittere sanguinem nuper dictum est. Nuncque idem confirmo. Sæpiſſime etenim, qui ieiunio stomacho fieri malitionem sanguinis alicui ægrotò præceperim, ab Aegyptiis accusabar, me corpora ægrotò alimento vacua tunc euacuare velle, atque ipsorum tum vires, tum functiones labefactare. Sæpius rogabam, ut mihi clarius hanc rem explicarent, vel docerent. qui in ipsorum sententiam ducere conabantur, dicebant, omnibus optimis medicis notum esse, sanguinis euacuatione corpora valde labefactari, facta plurima innati caloris, ab emisso sanguine resolutione. Ideo si id fiat ante cibum ieiunio stomacho pertimescendam fore absque dubio à multa virium resolutione. Addunt non minus corporum amaram bilem ab euacuato sanguine fieri acutiorè, multosq; in syncopim stomachi iam vocatam inducere. **GVILAND.** Sed quærò, non tu rationibus illos falsos esse demonstrabas, an potius ab illis gratiam inire cupiebas, ipsos verè aut fictè laudando magis, ut cum ijs lites detrectares? **ALPINS.** Non ego vnquam sui tam villiori animo, vt eos mihi contradicentes pertinuerim, quinimo magis sæpe medicas difficultates coram nonnullis Turcis dominis persequi studebam, vt illi cognosceret quanti plus Aegyptiis nostri saperent medici. Negabamq; illis ab omni sanguinis missione ægrotantium corpora debilitari, ac resolui. veluti ijs, qui ex multa plenitudine vel sanguinis, vel aliorum humorum grauati, ab emisso multo sanguine, vel phamaco quoopiam in humoris copia exhibitò exonerati, vires acquirant, sæpe fieri obseruatur. Idèq; exemplo alicuius humeris multum pondus gestantis, qui vel omnino ab onere, vel aliqua in parte subtractus, collapsus serè à labore vires recipit, illis persuadere conabar. Quos etiam redarguebam, qui in mittendo sanguine post assumptum

ptum cibum, cum vsum non modo ipsorum multi sectarentur, verum etiam artis medicæ rationi illum consentire affirmarent. Hunc igitur vacuandi sanguinis pessimum esse vsum mordicus affirmabam, veluti neque alterum illum eorum vsum laudabam, qui apud omnes est frequentissimus in missione sanguinis, vt ægrotis priusquam fecent venam, potum aliquem frigidum propinent.

GUILIARD. Fortasse cibum assumendi ante sanguinis euacuationem vsum ex Arabum clarissimorum medicorum mente illi defendere poterant, quando Auicenna lib. 1. sen. 4. hæc ad vnguem scri-

cap. 11.

- pta reliquerit, dicens. Subtilitatem vero sensus habenti, & debilitatem, buccellę mudi panis in rob acetoso bonum habente odorem infuse sunt dandę. Et si fuerit debilitas complexionis frigidę, sint intinctę in aliquo, quod sit sicut aqua cum zucchero cum Alefniati, aut in syrupo mentę muscato, aut in myua muscata, potestea minuatur sanguis. Optimum igitur esse, priusquam sanguis euacuetur, eos aliquid cibi capere, qui stomachum debile, vel sensus acutioris obtinent, cum Auicenna dici poterit. Cuius sententię Rasim non minus grauissimum medicum esse, legitur in libro de phlebotomia, Vent. & Sang. ex mente Constantini, cum dixit: Cholericus debent primo comedere, & postea minui: tamen de cibo tenui admodum gallicelli, aut carnis hædinę, aut de pane infuso in vino, aut succo granatorum. Sed ipsi, quorum corpora sunt rara, condensentur, & postea minuatur. Cum itaq; hi præclarissimi medici in biliosis stomachis, in ventriculo debilioris oris, vel acutioris sensus laudauerint prius aliquid cibi fore ab ægrotis capiendum, quam sanguis mitteretur, mirum non fuit, si & Aegyptij, cum obseruassent pleraque illorum corpora habere stomachum debilem, ac biliosum, idem fore ab ipsis obseruandum ne animo linquerentur, sibi ipsi persuasum sit. Quod tamen minime aliquę Græcorum medicorum præcepisse legitur, quin potius contra in missione sanguinis eos memorię pro didisse compertum est. Gal.
- in lib. 9. meth. med. dixit: Nam si præcedat ciborum cruditas, tanto tempore differre venę sectionem iubebis, quantum satisfacere, tum ad eorum concoctionem, tum vt excrementa descendant, videbitur. hoc idem in pluribus alijs locis docuit, præsertimque in lib. de cur. rat. per sang. miss. atque in tertio epidem. Cui non modo omnes Græci planę assentiunt; verum etiam Arabes præcipui.
- Quod ex Rase in nuper citato libro his verbis legitur: Quoties

in

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

22 in stomacho cibariū fuerit, nulla fiat minutio, dum non fuerit di-
 23 gestum, & egreditur substantia de intestinis, qui nisi emitti pote-
 24 rit, emittatur cum clystere, deinde minutio fiat. & paulo post idem
 25 ijs verbis clarius patuit, quae sunt. Horribilis est minutio ante
 26 digestionem cibi, qui est in stomacho, & meseraica, quoniam
 27 facta minutione attrahitur aliquid de eo, quod in venis & stoma-
 28 cho est ad hepar, & mentus eius, respectu vacuitatis sunt stricti, &
 29 incongruum est, quod attrahat crudum, ne fiat in venis humor
 30 crudus nocivus, & eis non digeretur, sed putrescit & augebit fe-
 31 brum, aut infert ei aliquid peius, ideo expectanda est minutio si
 32 opportuna fuerit, donec integre fiat digestio. Cuius signum ha-
 33 bebatur per urinam croceam, & alleviationem corporis, suscitatio
 paucio appetitu cibi. Quid igitur dicimus, quando ita periculum
 sit (his gravissimis medicis docentibus) post cibum mittere san-
 guinem, ut multos Aegyptiorum facere, dictum est. reprehende-
 mus ne illos hac in re, an potius eos recte facere affirmabimus?
 Haecenus tu quid sit pro utraque parte sentiendum, responde-
 dumque, recte intellexit. ALPIN. At ego ex te hoc dubij explicari
 velim. GUILIARD. Haec in responsione sunt praenoscenda. In
 primisque, in sanguinis missione primam operationem esse, eiusdem
 evacuationem, quam duo alij effectus sequuntur, scilicet venarum
 inanitio, & spiritus calorisve diminutio, quam sequitur vniuersi
 corporis refrigeratio; veluti inanitionem venarum omnium suc-
 cessiva partium attractio. Atque à modica sanguinis facta in ve-
 nis inanitione, pauca, & ab immodica multa fiet sanguinis attra-
 ctio, quemadmodum etiam immodicam sanguinis uacuationem
 sequitur immodica caloris naturalis resolutio, vel diminutio, atque
 hanc omnium corporis partium refrigeratio, qua omnes functio-
 nes in decrias abeunt. Ab hac postrema spirituum immodica
 resolutione, syncopis vel animi deliquium fit, quae plerumque fit
 resolutis viribus a plurima sanguinis euacuatione. Excitatur etiā
 saepissime is affectus, stomacho valde imbecillo effecto, cuius vires
 facile à modica etiam sanguinis uacuatione resoluuntur, vel eius
 ore valde sensibili existente, vel biliosis humoribus acrioribusque
 oppleto. In ijs itaque utriculo aliquo trium, nunc dictorum
 modorum lesio, atque ag:oto, non esset mittendus sanguis. Quan-
 do Gal. lib. 9. meth. med. os ventriculi nimium sensibile, aut imbe-
 cillum, uel amara bile redundans, dixerit, prohibere sanguinis
 mis-

missionem, quam dum moliri cogimur, acutorum morborum virgente aliqua occasione, Arabes multi volunt os ventriculi pauxilo cibi muniendum esse, ac roborandum, ne in syncopim ægroti labantur, malumq; augeat bile amariore facta, à ventriculoque intra uenas rapta. Quia mēbri roboratione ac defensione à syncopē, ut iam dixi, multi ægrotis euacuandis pauxilum cibi offerunt, atq; multi vice cibi exhibent aliquem frigidum potum, cum aliquo syrupo robur ventriculi respiciente, atque hic vsus potandi ante missionem sanguinis, vel statim ab emissio, uel dum educitur, est serè apud omnes satis frequens, qui etiam ut alter cibandi in malum est apud ipsos deductus vsus, sed de potu paulo post dicemus. De cibo uero ante missionem sanguinis, ægrotis concedendo sum huiusce sententiæ, illud institutum inutile esse, neque citra periculum exerceri. In corporibus enim stomachum, neque imbecillum, neque nimium sensile eius os, neq; cum multa amara bile obtinentibus, cui dubium summum errorem esse, à cibo mitti sanguinem. Nihil enim ipsa ab emissio sanguine patientur, neque vires admodum resoluentur. Cibus uero multi mali causâ fieri poterit, namque incoctus intra uenas attraheretur, quo venæ obstruerentur, quibus obstructis putredo & febris necessario auergeretur. Quare in ijs non erit exercenda sanguinis missio statim à cibo. In alijs uero ægrotis, habentibus, ut supra dictum est, ventriculum vel imbecillum, vel acutioris sensus, vel amara bile redundātem, nunquam si fieri potest ad missionem sanguinis est ueniendum, quòd si à magno morbo cogemur id facere, possumus præcepto Aegyptiorum uti, ut detur aliquid cibi vel potus. Mihi tamen magis potus, quàm cibus aridet. proinde illos magis laudo, qui aliquo potu utuntur, quo acutum oris ventriculi sensum, vel bilis calorem, atque acrimoniam obtundant, atque attemperent. **ALII.** Quibus sanguinem mittere uolunt, ne in syncopem incidant, aquam simplicem crusalem saccharo commixtam, cum modico, succi limonum, exhibent: quam potionem, ut postea dicemus, ipsi per excellentiam sardet appellant, atque ipsam uel stillatitiam calaf, uel de nenuphare, uel de fonco, uel endiuia cum aliquo syrupo refrigerante ueluti est violatus, nenupharinus, rosatus, de succo limonum, uel de acerositate citri. **Alij** eandem cum uino granatorum, atq; saccharo, atque alij exhibent aquam infusionis, florum calaf, uel berberorum, uel tamarindorum cum saccharo. Atque alij aliam offerunt

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ferunt potionem, de quibus postea loquemur. Quae omnia videntur idonea auxilia ex calida temperie imbecillo ventriculo, vel acutioris sensus, atque bilioso sine picrocolo, ab eo enim potu, exiente sanguine, non facile in deliquium animi aegroti concidit. Quid mirum enim est, frigidae aquae potu à syncope aegrotos defendi posse, cum ea tantum in facie proiecta, iam ortum deliquium animi interfere compertum sit? GVILAND. Aque illiusce potus usam ijs, quibus sanguis statim mittitur, noxium potius, quam utilem apud eos iudico, quando ut ex te audiui, non modice, sed large frigidam aquam illis propinent, qui etsi videantur tunc iuari, qui rectè perferant sanguinem missionem, tamen paulo post nimium refrigerato ventriculo, aliquam noxam sentient, maximeq; etiam quia ab ipsa intra venas rapti aegrotos in hydropem incidere posse Auicennastestatum reliquit. Quod eius verba ita explicant:

- » In eo, qui phlebotomatur, super potum aquae plurimae tinetur
- » hydropisis, propter expulsionem aquae attractae cum sanguine ad
- » profunda membrorum: Quare oportet, ut sit occupatus in provocanda yrina, & ea, quae sequuntur. Neque rectè utilitatem aquae in facie proiectae calorem intus protrudentis, qui tunc viuidior in ventriculo, alijsq; internis membris fit, ei utilitati esse comparandam iudico, quae per os potu aquae in stomachum assumitur, quando haec non modo calorem non vivificet, sed potius immuat, atque extinguat, & illa foueat, atque roboret, ab extrinsecus partibus ad interna viscera eo recursa. hae sufficient, de ijs quae manduntur, & potantur, in missione sanguinis: vtilius nunc erit, ut ad modos, pro quibus illi sanguinem mittunt exponendos, accedas. Ne tempus in his amplius conteramus.

Quot modis aegyptij sanguinem mittere soleant. Cap. IX.

GVILANDINVS.

VOX modis medici illi sanguinem mittere nunc consueverint, ex te audire desidero, cuius quo sermone non parum ego voluptatis accipiam, quando apud illos medicos cogitem, propter eam rationem, qua nostri medici in mittenda

do sanguine utantur, aliquos alios in usu esse mittendi sanguinis modos, quos nostris non minus pro uarietate præsidiorum, quam utilitate multa, maxime gestos fore existimo: Igitur si placet, de his sermonem instituas. ALPIS. Tribus modis eos mittere sanguinem ibi obseruauit, ac cognoui, quippè per uenarum, & per arteriarum sectionem, atque tertio per scarificationem cutis. Venarum enim sectione non secus quam nostri, nacti ab acutis, atque magnis morbis occasionem, sanguinem mittunt. sed à plurimis uenis, quæ apud nostros medicos non sunt in usu, missionem sanguinis exercent, ueluti sunt uenæ temporum, frontis, aurium; angularum oculorum, nasi, labiorum, gulæ, atque aliarum partium alia, quas paulo post recensebimus. Arteriarum pro missione sanguinis etiam sectionem, apud ipsos esse non minus in usu, quam uenarum ad multos chronicos morbos profligandos, omnes, quæ ea loca habitant testes existant. Et ego hisce oculis sæpe uidi frontis, aurium, manusq; arterias scissas, quæ non secus quam uena breui tempore coaluerunt. Harum usum pro mittendo sanguine, Aegyptiorum, Arabumq; proprium esse existimo, quando alibi nusquam gentium, neque uiderim, neque audierim obseruari talem missionem sanguinis, quæ etsi multis ad multos morbos idonea, ac multum utilis esse uideretur, non tamen arteriarum sectionem tutam, atque sine magno periculo exerceri posse quisquam affirmabit. magna si quidem cum difficultate, & non sine multo uitæ discrimine scissæ arteriæ coalescere possunt, ut & apud Galenū & alios præclarissimos medicos planè constitutum est. Sed de his suis locis loquemur accuratius, atque uberius. Certe etiam scarificata, frequentissime, atque familiarissime mittunt sanguinem, in pueris, mulieribus, atque Eunuchis. Scarificant autem ad mittendum sanguinem, crura, aures, nares, labia, & ab his partibus scarificatis absque ulla cucurbitula sanguinem euacuant. Aduertant medici nostri temporis, illos nunquam ab illis scarificatis partibus pro educatione sanguinis ullo cucurbitularum genere uti, sed eârū uice dulcisaque calido balneo, nec unquam pro uniuersali corporis euacuatione cucurbitulis sanguinem educunt, sed solum pro partis alicuius euacuatione molienda, præsertimq; capitis, neque præterea partibus corporis cucurbitulas affigere solèt pro mittendo sanguine, occipite atque collo exceptis, à quibus in oculorum morbis, multæque alijs calidis morbis capitis, semper facta uniuersali

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

universalis corporis euacuatione, scarificationi cucurbitulis appositis sanguinem mittit. Cucurbitule etiã, quibus illi medici vtuntur ab ijs, quæ apud nostros in vsu exiit, planè diuersè spectantur, illiq; diuerso modo ijs vtuntur. Quando eas non igne, vel aqua, vt nostri faciunt, sed spiritus attractione cuti affigunt. Sanguinis missionem per hirundines prorsus negligunt, quod ibi hæc fortassè non nascantur, neque reperiantur. Hicq; modi existunt, quibus illi medici sanguinem mittunt. Nunc vero de omnibus venis, quarum sectionem pro sanguinis missione frequentant, loquendum est.

De venis, quæ in vsu sunt, apud Aegyptios pro molienda sanguinis missione. Cap. X.

A L P I N V S.

APRÒ medicos Aegyptios pro missione sanguinis facienda omnes utique venæ in vsu exiunt, sed quæ magis familiares apud ipsos habentur, sæpiusq; frequentantur, sunt tem porum, frontis, magnorum angulorum oculorum, auri, nasi, narium, labiorum, præsertimq; inferioris labij, linguæ, occipitis, colli, atque iugulares, cubiti, manus, poplitæ, surarum, atque tali. Vñs vero uenarum capitis apud illos frequentissimus, atque familiarissimus est, quod sæpe ingens ipsorum cæterarum oculorum hippuradinibus corripiantur, atque afflicentur. Quibus occurrunt, sanguinis in primis facta euacuatione, ex cephalica, cubiti directe parti affectæ uel magis laxè respicientis, & mox se cetera uena frontis, deincepsq; non desinente morbo, magnorum angulorum oculorum. Multi priusquam ad uenâ frontis accedant, missionem sanguinis ex occipite, atq; partibus proximis post aures positis, cum scarificatione appositis cucurbitulis procurant, atque mox non sublata oculi inflammatione, ad alias nuper dictas secandas descendunt. GUILIAMS. Rectè in ijs secandis se gerere videntur, quando, ut Gal. in lib. de constit. art. med. docuit, sanguinis euacuationem affectæ parti per vicinarum partium uenas fieri oportere, ueluti his uerbis apud ipsum legitur: His ergo docentibus, qui in coxendicem fluxus decubant, per poplitum ac malleolorum euacuantur.

,, cuabimus venas, uti sanè, & quæ in vteris hærescunt: quæ in tho-
 ,, race ac pulmone habentur, per uenam cubiti internam: *Quæ in*
 ,, capite & in collo ex humeraria. Proximarum enim, omniumq;
 ,, affectuæ particulæ venarum euacuatio optima est ac facillima.
 Prouidre itaque oculorum inflammationibus per has sectas ue-
 nas rectè videntur. Sed quo nam modo ipsi paruas, uixq; appa-
 rentes multarum partium uenas secare queunt. *ALPIN.* Certe
 Chyrurgi Aegyptij, siue operarij in sciendis uenis, longe nostris
 accommodatiores, ac peritiores obseruantur, tenuissimas siquidè
 ac multum obscuras uenas cothmode ac tuto secant. *Quod* etfi-
 tuto faciant, nihilominus in multis partibus, ubi hæc minime uenæ,
 vixq; conspicuæ cernuntur, scarificatione vtuntur, pro euacuando
 sanguine, veluti faciunt ab auribus sanguinem mittere volentes,
 uenis intra extraq; ipsas scarificatis (*Quomquam Gal. in 6. epi-*
 ,, scarificatis uenis quæ intra aures sunt) Idemq; in labijs, gingiuis,
 naribus, collo, cruribusq; facere obseruantur, à quibus partibus
 scarificatis non æque copiam sanguinis euacuant, namq; ab auri-
 bus, labijs, gingiuis, collo, paucus emanat sanguis, cuius pauca
 quantitate ex auribus infantium detracta (hæc enim aurium sca-
 rificatio propria ferè puerorum ibi existit.) atque etiam à la-
 bijs, gingiuisq; eductum sanguinem etiam in adultis præcedente
 vniuersali euacuatione, mederi posse malis illarum partium arbi-
 trantur. *GVILAND.* Expecto etiam ut dicas, quibus malis occur-
 rant ex sectis ijs singulis nuper dictis uenis, pro sanguinis euacu-
 atione facienda. De cuiusque igitur sectionis, qua hi vtuntur pro
 missione sanguinis, vtilitate, nunc te uerba facere cupio. *ALPIN.*
 Dico igitur a uena frontis facto principio, eam Aegyptios secare,
 atque ab ea sanguinem mittere, in maximis capitis doloribus, ac
 inflammationibus: quibus malis sanguinis euacuationem ex ista
 uena celebratam verè conducere Hippocr. lib. 5. aphorif. & Gal.
 rum in lib. de curandi rat. per sang. miss. tum in 13. meth. nos do-
 cuerunt. Iidemq; uenas temporum, magnorumq; angulorum
 oculorum ipsi in iisdem affectibus secant, quibus ab ijs sectis uenis
 missio sanguinis conuenire Gal. in lib. de Anatomia viuorum,
 scriptum reliquit, quippè in capitis doloribus, præsertimq; hemi-
 crancis, atq; in antiquis ophthalmijs, & lachrymis, pano, scabie pal-
 pebrarum, nyctalope. Venas uero post aures, atque intra aures

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

fecant in pueris aliquo acuto morbo vexatis, præsertimq; in cali-
 dioribus capitis morbis. Nariumq; & nasi venas incidunt in an-
 tiquis doloribus capitis, atque in oculorum etiam passionibus, fa-
 ciei; ruboribus, & inflammationibus, proximas naso particulas
 laedentibus, ut est gutta rosacea. **GVELAND.** Hunc venarum usum,
 atque vtilitatem fortassis à Galeno accepisse, dicendum erit,
 qui in lib. 1. de comp. med. secundum loc. hæc eadem à te narrata
 ad unguem his verbis scripserit, dicens: **Quod si affectio** (ut potè
 dolor capitis) perseveret, venæ sectione à naso, aut fronte, aut cu-
 curbitis affixis utitor, sanguinis à locis affectis detractiones in affe-
 ctionibus inueteratis conuenire omnes medici fatentur. **ALPIN.**
 Et labiorum, gingiuarumq; venas secant, vel potius scarificant, in
 faucium, gutturis, oris, gingiuarumq; inflammationibus, atque in
 dentium maximis doloribus, à dentium gingiuarumq; morbis, at-
 que labiorum fissuris scarificatione gingiuarum, ad dentium radici-
 ces ter quaterq; in mense facta, se longo tempore præseruant, eas
 vero scarificant acutissimo stilo argenteo, vel aureo. Mittunt etiã
 sanguinem secus sub lingua venis in gutturis, asperæ arteriæ, fau-
 cium, & tonsillarum inflammatione, non secus quàm nostri faciãt.
 Collum vero atque mentum scarificant, in gutturis maximis in-
 fiammationibus, ab ijsq; sanguinem mittunt, appostitis cucurbitu-
 lis. **Quod ex Galeno faciendum, in ijs morbis in 6. de compon.**
 med. secundum locos, his verbis docemur. Si vero nihil tale ap-
 paruerit, augetur tamen malum, ita, ut ægre transglutire possint
 ægri, ut suffocacionis principium sit nobis suspectum, alius fortis
 clystere, aut glande subducenda est, & uena cubiti secanda cucur-
 bitæq; cum scarificatione collo ac mento affigendæ. **GVELAND.**
 Quasi istæc omnia Gal. confirmat de missione sanguinis à venis ca-
 pitis, quæ tu nunc dixisti, in lib. de curat. per sanguinis miss. ita di-
 cens: **Quo circa** quæ in gutture & arteria graui torquentur in-
 fiammatione, in principio quidem secunda in cubito vena, post prin-
 cipium autem in ipsa lingua magnifice prodest, incisus videlicet
 venis, quæ in ea sunt, ambabus. Sic indurata phlegmones in ocu-
 lis reliquæ, secunda, quæ ad magnam decurrit angulum vena, mi-
 rifice iuuantur: Sicut capitis grauitates, & inueteratos in eo ex
 plenitudine dolores leuare, manifeste solet tusa in fronte uena: ac
 incipientes, aut etiam vigentes per cucurbitam in cervice procu-
 rata retractio, interim quidem solam, interim cum scarificatione.

Sed

Sed tu perge reliqua enarrare. ALPYN. Iugulares venas non minus secant in maximis, tum gutturis, tum ceterarum partium respiracioni subseruientium inflammationibus, atque tumoribus, maximeque in angina suffocante. Multo etenim sanguine ex altera iugularium secta uena, euacuato, multos ferè planè suffocatos ad vitam reddidisse, à multis illorum, atque à me obseruatum est.

Neque mirum, quando & Auctor lib. de Anat. viuorum hæc scripta reliquerit: Et ex istis sunt duæ iugulares, & minuuntur in pria
 22 cipio lepræ, & fortis anginx & angustia anhelitus, & in asthma
 23 acuto & in raucedine vocis, & in apostemate pulmonis, & in spi
 24 randi difficultate, quæ ex multo sanguine fit calido, & ægritudini
 25 bus splenis, & laterum. De aliarum uero venarum utilitate nihil
 amplius dicam, quando satis omnia, quo ad illorum usum hæc
 26 nus dixerimus. De crurum uero aurumq; scarificatione, à qui
 bus partibus per scarificationem absque cucurbitulis, mittunt san
 27 guinem, aliàs suis locis loquemur. Atque hic est illarum omniũ
 28 venarum apud Aegyptios frequentatus usus, & utilitas. Quæ om
 29 nia non dissentire videntur à Galeni doctrina. In lib. enim nuper
 dicto, si tamen eius est, de venarum temporum, iugularium, ma
 30 gnorumq; angulorum oculorum, atque omnium aliarum usu atq;
 utilitate eadem planè leguntur, & illarum, quæ in naribus existunt,
 31 fronte, lingua, in lib. 2. & 6. de comp. me d. secundum loc. non mi
 nusq; usus cucurbitularum in collo & mento, atque posttraues in
 32 lib. de oculis, atque in 6. epidem. COPY 3- COMM. 5. 1085-122 GVLAND. Priusquam ulterius
 progrediari lubet aliqua aduersus ea, quæ de usu uenarum, quæ
 33 sunt in magnis oculorum angulis atq; post aures posite, ex Aegy
 34 ptiorum instituto dixisti, nunc in medium asferre. Nam auctor
 35 lib. de anat. viuorum dixit: Et duæ uenæ temporum, quæ flexuo
 36 se iucidunt: & duæ uenæ quæ sunt in angulis oculorum lachry
 37 malibus, nõ apparent multum, nisi propter constrictionem suffo
 38 cantem, & in ipsis non est profundandus phlebotomus, quoniam
 39 fortè fierent fistulæ, & non egreditur sanguis nisi paucus. Ex his
 igitur apparet usum uenarum, magnorum angulorum oculorum
 neque tutum, neque multum utilem esse, quando ab ijs sectis uen
 40 nis, & fistularum impendat periculum, ex parte subiacente ad
 suscipiendas fistulas facilissima, atque cum parum etiam sanguinis
 per earum uenarum sectionem euacuetur, parum utilitatis esse pos
 sunt. Eas uero quæ intra, extraq; aures cernuntur, quas tu se

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

¶ Care illos affirmasti, certum est Galenum, Hippocratem in 6. epid. reprehēdisse, qui dixerit, Oedemata curati scarificatis quæ in aures sunt. De uenis autem post aures positis Hippocr. hæc in lib. de

cap. 11.

acre loc. & aquis memoriz prodidit: A principio morbi utramque uenam retro aures incidunt, quo facto, sanguine multo permanante somnus eos corripit præ imbecillitate, sicque obdormi-
scunt, quorum quidem aliqui de pulso somno sani exurgunt, alii qui uero minime. Acq; mihi sanè uidentur ea medicatione seip-
fos perdere: uenæ enim retrò aures sunt, quas si quis secet, sterilitatem inferet his, quibus secantur: Quamobrem ex ijs apparet, primo magnorum angulorum uenas parue esse utilitatis, quòd per ipsarum sectionem paucus sanguis educatur, & secundo, auris nuper dictis sectas uenas sterilitatis, atque exitiosi somni aliquando esse causam, ideo illarum usum haud à nostris medicis arripientium puto. A L P T N.

De uenis magnorum angulorum in oculis Galenum dixisse; paucum sanguinem uacuari, atque impendere periculum ex ipsarum sectione futuræ fistulæ, uerissimum est, si tamen is eius est liber. quando in alio libro de curat. per sang. miss.

cap. 9.

de ijs uenis, hæc etiã scripserit: Sic induratæ phlegmonatû in oculis reliquæ secta, quæ ad unguem decurrit angulum uenæ, mitissime iudatur. Ego uero semper quantam uolui sanguinis copiam, ab his sectis uenis in multis corporibus detraxi. Francisco enim Rigono, Georgij Hemi, eo tempore ibi pro Serenissima, simulq; felicissima Veneta Republica, Consulis clarissimi, Oeconomio, difficili oculorum lippitudine afflicto, uenæ, quæ dextri oculi magnum perrepat angulum, dissecta, sanguis ad librarû pondus sæpe detractus est. Nullisq; etsi in pluribus istius uenæ sectionem obserauerim, exinde fistulam abortiuam fuisse obseruaui. De uenis uerò, quæ tum intra, tum extra aures existunt, quas omnes scarificatione secant, quamquam in illarum sectione Gal. Hippocratem reprehenderit, nos posteriùs, ubi de scarificatione aurium sermonem habuerimus, quid sentiendum sit dicemus. Quod uerò apud Hippocratem legitur in lib. de acre loc. & aq. de uenarum post aures positarum sectione, atque ab illa uacuo copioso sanguine, cum sterilitatem induci, tum immoderatos somnos, partim uerum, partim falsum est. Etenim ex larga sanguinis per illas uenas dissectas evacuatione homines in profundissimos, longissimosque somnos, prolabere, non est mirum, multa ex inde cerebri facta refrigeratio-

ne,

ne, ab imminuto calore natiuo, ab multam cum sanguine simul spirituum factam dissolutionem, Minime tamen obseruatum est, aliquam ab ea sterilem euasisse. Memini iuuenem Christianum natione Coptum, annos natum supra viginti, Aois appellatum, Cayri ab appositis cum scarificatione cucurbitulis post aures, ob oculorum difficilem ophthalmiam, illisq; venis profunda, more illorum, scarificatione facta incisis, ac plurimo vacuato sanguine, in profundissimum somnum incidisse, ex quo multi mortuum ipsum sunt arbitrati, qui tamen post tres dies expergefactus, conualuit, paucosq; post menses puellam pro uxore duxit, cum qua filium habuit. hæc q; à me obiter de his dicta sint. *GVILAND.* Venas capitis multas quippè temporum, angulorum oculorum, nasi, frontis, & alias non nisi propter constrictionem suffocantem apparere, vt commode secari possint, Author libri de anatom. viuorum docuit. Propterea nescio an Aegyptij illas ita parent, ut intumescant more nostrorum linteo quam fortiter collo deuincto, vel alio utantur, vt idem præstent, artificio. Amplius duo etiam alia scire ex te cupio, quorum alterum est, quo pacto iugularem venam apparere faciant, quæq; in parte rectè appareat. non minus que quomodo ab ijs secetur. De mum idem de ea, quæ in poplite scinditur à te dicendum puto. *ALPIS.* Eodem modo, quo nostri facere obseruantur, Aegyptij vtuntur in secandis omnibus capitis venis, ligantes collum linteo, quam fortiter, vel etiam frontem proscindenda vena frontis; In secanda uero altera iugularium, in primis collo eodem modo fortiter linteo deuincto, ægrotum caput flectere, atque inclinare ad oppositam partem iubent, venamque per rectitudinem tundunt: ac vacuato sanguine, caput præter quod ad oppositum inclinantes distendunt, obliquè flectunt, vt venæ sectio obtegatur, faciliusque coalescat. Secant itidem sub poplite venam, facta ligatura sub genu, interimq; etiam supra genu. Sed sæpe non apparet, maximeq; in ijs quorum corpora venis exiguis referta sunt. Sed tempus est, ut ad arteriarum sectionem, qua Aegyptij non secus quam in venis vtuntur, transeamus.

*Aegyptios arterias pro sanguinis missione non secus
quàm venas secare. Cap. XI.*

ALPINS.

AEgyptijs sanguinis vacuatio per sc̄ctas arterias non minus quàm per venas, familiarissima est, & ab ique ullo timore eas secant ad quamplurimos curandos morbos. Vniq̄ue sanguinis vacuationis per ipsas sc̄ctas frequentissimum habent, ac pro tunissimo auxilio, diuinoq̄ue secreto, ad diuturnas oculorum ophthalmias, atque inueteratas, nec non ad capitis, viscerumq̄; multorum antiquos, diuturnosq̄ue dolores. In hisq̄; malis audacissime, illi non secus quàm venas, arterias secant, atque ab ipsis sanguinem mittunt. GVELAND. Mirabile nunc ex te de arterijs audio, quòd ipsas pro mittendo sanguine illi medici secare audeant, atque ita familiariter & tutò, p̄inde ac in venis facerent, hoc certè non possum non multum admirari, maximeq̄; cum nemo nostrum hanc provinciam aggredi haecenus ausus fuerit. Harum siquidem sc̄ctarum arteriarum vsum pro missione sanguinis, non modo omnibus medicis recentioribus, verum etiam antiquis maxime suspectum fuisse, multorum testimonijs planè constat. Neque immeritò Gal. in lib. de cur. rat. per sang. miss. hæc loquente: *Quin & interijisse quosdam noui ab arteria interiori in cubito, venæ subiecta, nonnullos quidem protinus ob uinculum circumpositum, uolentibus medicis sistere sanguinis eruptionem, in gremiam incidentes: alios postea in aneurismate manu curando defunctos.* Quo timore non iniuria in animos, tum antiquorum, tum recentiorum medicorum injecto, exinde omnes abhorruere sanguinis missionem per arteriarum sectionem faciendam, tantiq̄; remedij usum hinc paruifecerunt, atque neglexerunt. quid itaque ais, tantam illis medicis Aegyptijs nunc inesse audaciæ, ut omni abiecto timore, magnisq̄; neglectis periculis, arterias, usq̄; ad mittendum sanguinem secant? ALPIN. An non tibi videntur medici tutò posse arterias secare, quia fortasse sc̄ctæ arteriæ nequeant coalescere, atque hinc aneurismatis periculum impendere, tandemq̄; exitij? Fortasse nunc eorum tibi non uenit in mentem, quæ Gal. hac de re scripserit in libro 5. methodi, quæ sunt huiusmodi.

De

cap. 13.

22
23
24
25

cap. 6.

De arteria autem vulnerata iam dictum est, nonnullis medicorum
 videri non posse fieri, ut coeat. At que asserunt aliqui quidem so-
 la experientia se contentos professi: Alij uero etiam ratione usi
 eiusmodi, siquidem duram esse ac cartilagineam aiunt alteram ar-
 teriæ tunicam, taliam uero nihil posse in unum coire, cum sit mol-
 lium tantum corporum in unum coeundi habitas: ut cum in ex-
 ternis, uidelicet nullo nec lapide cum lapide, nec testa cum testa
 unquam cocunte: tum uero in nobis ipsis, quando nec cartilago
 cum cartilagine, nec os cum osse coalescat. Non enim fracta os-
 sa per unionem coherent, sed per callum eum, quem Græci poron
 vocant, seu glutino iunguntur: siquidem arteriæ natura difficul-
 tatem quidem durioris tunicæ suæ glutinandæ, prorsus indicat,
 non tamen eiusmodi, quæ euinci omnino nequeat, neque ita est
 sicca & dura, ut os uel cartilago, immo longe his mollior, ac magis
 carnosa. Quo utique minus de unienda sectione eius est despe-
 randum, ubi tum ipsa sit parua, tum hominis corpus natura mol-
 le. Videtur autem experientia quoque ipsa rationi subscribere:
 cum & in pueris & in mulieribus propter corporum humiditatem,
 & molliorem, eam uiderim glutinari, & in uno iunene, cui (ut di-
 ctum est) exigue erat incisa. Cum uero sanatu difficilior sit ar-
 teria, quam uena, non tamen est medicamentorum admodum diuer-
 sas in utraq; usus, immo specie planè idem maioris, minorisque
 ratione euarians. Quippè tanto siccioribus medicamentis eget
 arteria, quam uena, quod si carnem circa gigni est opus, eadem
 ambæ requirunt, atque hæc Gal. Ex quibus cum constet arterias
 sectas posse coalescere, quamquam non ita facile id sit, cur & nos
 non fatebimur, tutò posse earum aliquas pro mittendo sanguine
 secari? nec ab ipsarum sectione, semper anentrisuatis pendere pe-
 riculum? Mihi quidem hoc uidetur, uerum ratione in primis,
 quod arteriæ sectæ possint coalescere, atque mox experientia Aegy-
 ptiorum omnium, quos sæpissime uiderim multas in multis egro-
 tis secuisse, absque ullo discrimine uel timore, nullumque à secta
 aliqua arteria obijssè uidi. quinimo multos exinde sanatos fuisse.
 Galenus etiam uisus est hoc non modo, non reiecisse remedium
 uerum tutò medicos utique arterias secare posse confirmasse, atq;
 easdem coalescere posse. Etenim ipse in libro de curat. per sang.
 miss. circa finem dixit: postquam per insomnia monitus arteriam
 secui, quæ est inter pollicem & indicem, & sanguinem ea secta misi,
 beneq;

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

beneq; successit, atque uidi etiam magistrum quendam Pergami
 arteria cubiti secta, à lateris dolore liberatum absque ullo aneuris-
 mate. atque hæc etiam subiungens, ait: Hæc itaque mihi persua-
 serunt, ut subinde in summis artubus, immo & in capite arterias
 fecarem in omnibus doloribus, qui à calida, spirituo saq; substan-
 tia nasci uidebantur, & maxime in membranis: quorum dolor
 punctioni similis est, ac sensim expanditur, pungente quidem sen-
 su una in parte, tanquam in affecti loci centro infixo. *GVLAND.*
 Non differt mea hæc in re è tua sententia, quinimo eide[m] addictus
 sum, existimoq; non esse desperatam arteriarum sectarum unionem,
 atque coalescentiam. duo tamen existunt, quæ mihi huius rei ue-
 ritatem non parum ancipitem reddunt, quorum alterum est,
 pulsus in arterijs motus, qui uidetur ualde efficax ad uitandam
 arteriæ unionem, ulcerisq; sanationem. Galenim pulmonum ul-
 cera sanari non posse ob continuam pulmonum motionem, non
 immeritò docuit, cum ex motu vulnera, quæ coaluerunt, facile
 denuo rumpantur, atque aperiantur. Cogito itaque motum con-
 tinuum arteriarum ipsis, quo minus coalescant, atque sanentur
 esse multo impedimento, quæ difficultas augetur à duriori substan-
 tia arteriarum, qua se & arteriæ multo difficilius uenis sanari pos-
 sunt. *ALPIS.* Galenus ait, arterias dura sanè substantia præditas
 esse, non tamen ea, quæ nullam recipiat coalescentiam, atq; unio-
 nem. Illi uero arteriarum, præualido motui facillimo ac tutissi-
 mo remedio occurrunt. Sectioni enim arteriæ, probè in primis
 unitæ digiris frustrum aris planum, rotundum, & crassum super-
 ponunt, ipsamq; ualide, ei annectunt, & fortiter ligant, ut ualide
 arteriam comprimat, atque eius pulsui ualide obsistat, ne rursus
 vulnus aperiat. *GVLAND.* Hæc sufficere mihi videntur, ad de-
 monstrandum rectum in arteriarum sectione usum, & hac ra-
 tione tuto illos medicos operari posse existimo. Nunc te
 quas illi suant arterias narrare decet, atque quonam
 modo, tum illas suant, tum sectas sanent, ab
 aneurismateq; defendantur, & in qui-
 bus malis earum sectione pro mit-
 tendo sanguine, illi
 utantur.

De arterijs, quas Aegyptij secare solent, atque quomodo illas secent, & curent, & in quibus etiam morbis ipsarum sectione utantur.

Cap. XII.

ALPINS.

LIVS regionis medici omnium arteriarum, quæ in capite cernuntur, sectionem pro sanguinis uacuatione aggredi solent. In antiquis enim capitis doloribus, maximeq; cum pulsu affligentibus, in omnibusq; etiam capitis inflammationibus, arteriam frontis, temporum, atque eam quæ post aures est posita, secare solent, idq; feliciter ipsis accidit, ex his uero omnibus eam, quæ in fronte existit, frequentius ad illius affectus scindere solent, præsertimq; in antiquatis ophthalmijs. Multos, qui uel antiquum capitis dolorem pertulerant, uel oculos longo tempore habuerunt lippientes, per sectam frontis arteriam sanguine euacuato subito, quasi præstigio quodam sanatos fuisse Cayri uidi. Harum itidem earundem arteriarum usum Galeno fuisse plane cognitum, uerba ab eo in lib. 14. meth. tradita probè

- manifestant, quæ hæc existunt: Oportet autem de raso capite curiose tangere, tum quæ retro, tum quæ secundum utramque aurem sunt arterias: præterea, quæ in fronte, & quæ in temporibus sunt. Quarum quæ calidiores alijs apparebunt, ac maiorem exhibentes pulsum, hæc sunt incidendæ. Quæcunque uero & paræ & propè cutem resident, harum uel si partem aliquam excideris, ueluti facere in crurum uaricibus solemus, aptius erit. Quod & apud illos frequens est, neque immeritò, quando arteriæ, quæ calidiores atque grandiores apparent, multum sanguinem exalflatum, uel aliquo statu permixtum contineant, eodè repleta distendantur: qui per eas sectas, tum euacuatur, unà cum halitu, tum refrigeratur. GVLAND. Quæro ne te narrare pigeat, an apud illos medicos uideris nuper dictarum arteriarum aliquam sectam, ut uenæ à nostris secari solent, simulq; extractam, uel exustam fuisse.
- Quando in lib. de Anat. uisorum hæc de his legantur: Ex arterijs uerò, quæ sunt in capite est arteria temporis, quæ quandoq; aduritur,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

22 ritur, & hoc fit, ut rheumatismi subtilis constringantur, qui ad
 23 oculos descendunt. & dicitur arteriæ, quæ sunt post aures, quæ phle-
 24 botomantur propter speciem ophthalmicæ, & principium aquæ, &
 25 nyctalopes, & antiquum dolorem hepatis, in earum tamen phle-
 26 botomia semper existit timor, & tardatur consolidatio. **A L P I M.**
 Nunquam illos medicos vidi arteriam aliquam totam secuisse, vel
 extraxisse, sæpissime tamen phlebotomiam non secus quam ve-
 nam fuisse in multis oculatis vidi. Sæpissime ad prohibendos
 catarrhales fluxus in oculos, temporum arterias exurant. In om-
 nibus sanè Aegypti locis quamplurimos exustis temporibus, ob
 eam causam cernes, is vero arterias illas, atque alias exurendi usus
 ab Aethiopia illuc delatus est. Nam Aethiopi, Abissinorum-
 que pluri cum modum exurendi affectant. Nunquam vidi ali-
 quem usum fuisse sectione arteriarum, post aures positarum, pro-
 lippientibus, atque ijs, qui hepatis dolor è patiuntur, hepate enim
 affecto illam secare solent arteriam, quæ inter pollicem digitum, &
 indicem manus pulsât. Quod a Galieno quoque comprobatum
 fuisse legitur in lib. de curat. per sang. miss. Audivi ab illis medicis
 etiam iugulares venas in suso cantibus affectibus secari, quod ego
 nusquam in illis locis vidi. Secant in manu, ut dictam est, positam
 inter pollicem & indicem digitum, ab eaque mittere sanguinem
 solent ad omnes interiorum viscerum dolores, atque inflamma-
 tiones. Hæcque sunt arteriæ, quas eos ad sanguinem detrahendum,
 secare per id temporis observare potui. **G V I L L A N D.** Illos mi-
 hi in multam gratiam reduxisti, qui non modo omnes Græcos, A-
 rabesque antiquos medicos longè in hoc superarint, cum nunquam
 ipsorum aliquem fuisse legatur, qui sectione arteriarum ita fami-
 liariter, & tutò usus fuerit, sed fortasè multis secretis auxilijs vel
 medicamentis sectas illas arterias, magis tutò cõglutinant, & ip-
 sam vulnus sanant, **A L P I M.** Duo nunc tibi narrò quorum pri-
 mum est, quomodo illi secant arterias, secundum, sectas quo pacto
 facile sanent. Operarius itaque in primis partem in qua arteria
 scienda existit, fascia linea non secus quam in venarum sectio-
 ne fieri solet, ligat, arteriamque sanguine impleri, atque tumidam
 fieri sinit, quam tunc acutissimo phlebotomo, siue scalpro oblique
 secat (phlebotomis Aegyptij ad sectionem arteriarum longè no-
 stris acutiores vtuntur.) in sectioneque etiam illarum semper mini-
 mam efficiunt sectionem, quia sanguis tenuissimus est, atque
etiam

etiam quod magnum vulnus difficiliter coalescit. Secta itaque arteria sine sanguinis tantum effluere, quanto opus habet, cuius quantitatis regula à multis obseruatur, quando ex semetipso sanguis definit effluere. Sanguineq; vacuato, non secus quàm nostri in sectis uenis ad vnionem digitis labia deducunt, ita sectam arteriam unit, eiusq; vulnere modiculi gossypij superponit, supra quem eneum magnam denarium ibi usitatum, (quem illi Follera appellant, estq; ipse latitudinis communis veneti aurei, & crassitie argentei aurei) fortiter, alligat permittitq; hoc modo arteriam ligatam, & adstrictam tribus diebus manere, quibus finitis, ligaturam detrahit, nullo alio ad ipsius curam auxilio ab ijs usitato, nullumque ex plurimis, uidet, cui sectæ arteriæ fuerunt, qui detracto eneo denario, ligatura post tres exactos dies, aliquo alio auxilio opus habuerit, sed integrè sanatos omnes obseruaui. Sunt uero aliqui qui priusquam ligent arteriam, gossypiumq; ei superponant, parum thuris accensæ candele flamma calfacti apponunt, eoq; arteriæ vulnus rectè digitis uniunt, & mox gossypium, & tandem follara superponunt, atque alij lentium nigrarum puluerem arteriæ vulnus aspergunt, & mox gossypium & follaram apponunt. atq; hæc de sectione arteriarum apud illos usitata sufficiunt, ex quibus colligitur duo in sectione illa obseruari, scilicet in ijs effectum minimum vulnus, per obliqueq; acutissimo phlebotomo adactum, & applicationem enei denarij supra arteriæ vulnus. Quo & frigiditate, & duritie pulsus arteriæ motus cohibetur, atque ne valide arteria pulsa vulnus percutiat, atque ne uehemens ille motus fiat, quo possit arteriæ vulnus rursus dilatarì, atque obflare, quin arteria secta rectè coalescat, prohibetur. **GVILAND.** Hactenus usam sectionis arteriarum probè narrasti, atque modum, præterea tuto eas, tum secandi, tum sectionem sanandi, quare omnes facile nostri medici audacter ipsum usum aggredi, atq; expectari possunt. Quam posse multis ægrotis prodesse, ubi tunc administrari queat, nemo nostrum contendet. Sed de his satis. Nunc opere pretium esse existimo, ut etiam de cucurbitulis, quibus illi medici vtuntur, aliquid disceras.

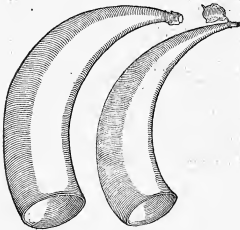
DE MEDICINA AEGYPTIORVM

*De cucurbitulis, quibus in Aegypto medici
vniuntur. Cap. XIII.*

ALPINS.

Duo cucurbitularum genera illorum locorum medici
vsurpant, unum quippè vitreum, corneum alterum.
Vtrumque tamen genus simul conueniat, quod spiri-
tus siue oris attractione, siue ore attracta, uel retracta respiratione
apponuntur. Omnes ij medici hoc scilicet modo illas pertra-
ctant. Igne enim, uel calenti aqua ipsis cuti affigere nemo illorum
nouit. Sed ore tantum attracta respiratione, moluntur opus, &
sic cuti affigunt. Qui modus ad mouendi cucurbitulas planè ei si-
milis uidetur, quem Hero Alexandrinus in lib. spiritualium nobis
prodidit. Corneq; taurorum parua, perpolita & perforata exi-
stant, quibus utraque extremitas, latissima quippe & angustissi-
ma, siue acutissima, meata peruiso constat. Earum formam subie-
ctæ figuræ demonstrant.

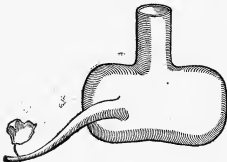
Cornu

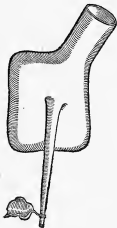
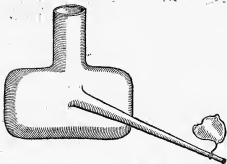
Cornu angustior extremitas est perforata, ut operator ore eam excipiendo, per ipsum spirationem intro attractam, cucurbitulam altero ore expansa latiori, affigere cuti possit. ea vero cuti eo modo affixa, angustioris extremi a cuti meatus, uel foramen continuè ex ore detractum frustulo pellis ouilis salua madefacta, & emollita clauditur, cuteque exinde in aliquem tumorem ducta, cucurbitulæ paruum foramen pelle obductum, & clausum detegitur, atque aperitur, quo aperto, continuè cucurbitula à cute excidit, atque Chyrurgorursus eam cuti apponere uolente, rursus os latum magnum cuti applicitam, extremi cornus paruum foramen ore excipit, rursusque spiritum intro trahit, quousque probè affixam illam cuti adherere uiderit, quo uiso continuo extremum pellicula nuper dicta lingua resoluta claudit, ne status exinde respirare queat. Hoc idem illi faciunt, uolentes unà sanguinem mittere eadem cute scarificata, namque eodem modo cucurbitulam cuti anectant, uel affigunt, atque extremi cornus paruum foramen ore excipit, spiritumque in se trahentes sanguinem foras trahunt. quem etiam ualenter trahit sola cucurbitula cuti, eo modo affixa: quam non trahere, ut uolunt sanguinè, cum uiderint, opem ferunt spiritum ore ualenter per paruum extremi cornus foramen trahentes. Hincque ipsi cucurbitulis eo modo usi, quam nostris copiosior sanguis euacuatur. Talium cucurbitularum igitur apud illos medicos est usus. Cæterum hæ sæpius chyrurgis ore sanguinem, ut dictum est, trahentibus in cucurbitulam affixam, illud incommoditatis afferunt, ut sanguis sæpius in trahentium chyrurgorum ore trahatur, quando ipsi rostrum uel cornu acutum extremum, cuius per foramen fit attractio, nō altius multum emanat à corpore cucurbitulæ, neque corpus est ita magnum, ut multum sanguinem contineat, quod sanguinem eductum suscipit, atque retinet. Hincque usum instituerunt vitrearum, quæ maiori corpore rotundiore ventre constarent, & in medium ventris ab eminentiori parte rostrum longissimum peruium siue cæcum haberent, cuius munus foret, ut per ipsius foramen siue rostri extremi os in ore chyrurgi exceptum, cucurbitulæ cuti applicarentur, atque sanguis in dispositionem commodiorem molirentur, qua sanguis eodemque per rostrum ad os trahentis non duceretur, sed totus intra corpus cucurbitulæ retineretur, minimeque ad attrahentis os efflueret, cum rostri extremitas à corpore eminentissima, ac remotissima sit, rostrum enim

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

longiffimum exiftit. Vfus uero omnium nuper dictarum cucur-
 bitularum unus, atque ifdem eft, tum cornearum, tum vitrearum.
 Inguſque eodem modo ab ijs adhibentur. Viſus eſt etiam Cor-
 nelius Celfus hæc nouiſſe, cum lib. 2. hæc ſcripſit: Cucurbitala-
 rum æneam & corneam. Aenea altera patet, altera clauſa eſt.
 Cornea altera parte æque patens, altera foramen habet exiguum.
 In Aeneam linamentum ardens conijcitur, ac ſi os eius corpori
 aptatur: imprimitur que donec inhzreat. Cornea per ſe corpori
 imponitur, deinde ubi ea parte, qua exiguum foramen eſt, ore
 ſpiritus adductus eſt, ſuperque cera cauum id clauſum eſt, æque
 inhzreſcit. Verum in Aegypto cauum facilius, atque non minus
 tuto pelle ſine membrana ſaluua emollita, linguæ opera claudunt,
 & non cera, qua foramini ita citò aptare, atque abigere, vt opus
 eſt, non poſſumus. Aeneæ apud illos in uſu non ſunt. ſed illarum
 loco vitreis utantur, quæ hæc figura, ſiue effigie efformantur, & cer-
 nuntur.

Nullæ

Nullae alię ab his, quas diximus, atque delineauimus, cucurbitulę apud ipsos in usu existunt, sed iam de usu & ope illarum loquamur.

Qualis cucurbitularum apud Aegyptios sit usus, in quibusq; morbis ijs ipsi utantur.

Cap. XIII.

G V I L A N D I N V S.

VTI O modo illarum cucurbitularum usum audire, quando apud nostros medicos cucurbitularum ad plures morbos sanandos celeberrimum sit remedium, neque id immeritò, cum hoc praesidij genus tantopere à multis praclarissimis medicis ferè, ad omnes morbos laudatum sit: quandoquidem ex antiquioribus medicis, Herodotus celeberrimus ijs saeculis medicus hæc de ijs (Orbasio referente) scripserit: Cucurbitula materiam, quę in capite est, euacuare potest, itemq; dolorem soluere, inflammationem minuire, inflationes discutere, appetitum reuocare: imbecillam exolutumq; stomachum roborare: animi defectiones amouere: quę in profundo sunt, ad superficiem traducere: fluxiones siccare, sanguinis eruptiones cohibere, mensuras purgationes pronocare, facultatis corruptionis essentias attrahere, rigores sedare, circuitus soluere, à propensione in somnum excitare, somnum conciliare, grauitates leuare, atque hæc quidem, quęq; his similia sunt, præstare cucurbitularum usus potest: Quę eadem apud Galenum in lib. de Hirud. reuuls. cucurb. & scarif. scripta leguntur, & Cornelius Celsus usum illarum in febribus quouis tempore utilissimam, atque tutissimam prædicauit, iccirco hunc ipsarum usum apud eam gentem, ex te nunc audire cupio. ALPIN. Dixi illos cucurbitulis absque missione sanguinis rarissime uti, sed in corporum euacuationibus eas frequentare. GVLAND. Pro uniuersali ne siue totius corporis euacuatione, an pro alicuius tantum partis, ipsas adhibere consueuerunt. ALPIN. Neminem illorum vidi, qui cucurbitulis aliquando pro uniuersali facienda uacuatione ex toto corpore usus fuerit, sed alicuius tantum partis gratia, præcedente tamen uniuersali. Hincq; illatum frequentissimus est usus, prius facta uniuersali sanguinis uacuatione

lib. 7.
cap. 17.

ne ex sexta in cubito venis, in capitis doloribus, & inflammationibus: præsertimq; in phrenitide, amentijs, morbo Dem el muia vocato, oculorum, auriumq; doloribus, ac inflammationibus applicant unam occipiti, atque duas partibus circumpositis, vel in collo. Cui verò pro qualibet cucurbitula tres, vel ad plus quinque scarificationes insigunt, longas tamen atque profundas. rostrumq; cucurbitulæ canū ore excipientes, ac spiritum fortiter trahentes quantum sanguinis volunt euacuant. Frequentissimus cucurbitularum est vius, cum scarificatione occipitis, atque partium circum ipsam post aures positarum, atque colli. emisso ex ijs partibus sanguine, qui multis officit, ipsiq; maxime, qui non admodum calido constant capite, quemadmodum in calidissimis capitis morbis sanguinis multa euacuatio, eo modo ab ijs scarificatis partibus ope cucurbitulari, summopere semper prodest. Nihil est præstantius ad excitandum somnum, quam copiosa ab ijs partibus scarificatis sanguinis euacuatio. Sed hæc admodum cautè est administranda etiam in calidissimis capitis affectionibus, quando multos acutè febrientes ob continuas vigilias istæ vfos immoderata sanguinis uacuatione, in veterinosos, lethalesq; somnos incidisse, obserauerim. Hinc fortassè non immerito ab Hippoc. in lib. de aer. loc. & aq. pro ditum est, Scythas vfos hac immoderata uacuatione, vel in somnos lethales incidisse, vel inde viros impotentes factos, quippè immodice vniuerso corpore exinde refrigerato. In capitis verò doloribus, grauitatibus inflammationibus, oculorumq; lippitudinibus, & alijs calidis omnium capitis partium affectibus ex plenitudine abortis, summo semper adiumento erit ista moderata cucurbitulis procurata uacuatō. quod Gal. lib. de Hirud. reuuls. cucurb. his verbis planè etiam confirmatum reliquit, dicens: Incipientes, aut & vigentes capitis grauitates dolores à plenitudine per cucurbitulam in occipite positam, vel solam, vel cum scarificationibus iuuat: verum totum corpus antea uacuatum esse oportet. idemq; in lib. de curat. per sang. miss. apud ipsam, legitur. Aegyptij medici in nuper dictis affectibus primo secta cubiti vena cephalica vel communis, occipiti applicite cucurbitulas, mox cum morbus illis uacuationibus non cessit, vel ad frontis, vel angulorum magnorum, vel narium, vel temporum venam secundam confugiunt. easdem etiam pro iisdem malis ad uacuandum sanguinem supra occiput, in auersâ capitis parte

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

applicantes. Certumq; est, ab his partibus, ita scarificatis, quantum sanguinis uolunt copiam vacuare. Cauent tamen hac uti uacuatione in ijs, qui caput frigidum, humidum molle, rariq; habitus obtinent, quod eorum ab hoc auxilio immodice cerebrum refrigeretur. Quo ita refrigerato, necessarium fit, mox ægerrime suas functiones obire posse. Siquidem hoc membrum siapte natura frigidum, haud facile sanguinis missione refrigeratum, recalescere potest. In occipite etiam & collo cum scarificatione cucurbitulas administrant ad gutturis inflammationes, scilicet cum successu, nam præter quod à parte affecta euacuant, etiam naturam excitant, ut per eam viam noxium humorem expellat. Quasi conentur cucurbitularum ad eam partem facta attractione, naturæ motum ad exterâs illas partes imitari. Siquidem ad eas partes humorum decubitus sæpissime naturam criticæ facere, ex Hipp. lib. 6. aphorism. colligi potest; Quum ipse dixerit: Ei, qui ab angina corripitur si tumor factus fuerit in collo, bonum est, atque etiam in lib. 7. aphorif. Ei, qui ab angina corripitur, si tumor & rubor in pectore superuenerint bonum, extra enim vertitur ægritudo. A dorso, lumbis, scapulis, pectore, naribus, atque cruribus nusquam in Aegypto aliquem vidi, qui sanguinem per cucurbitulas, eduxerit. GUILAND. Non ne euacuant plenitudinem totius, aliquando cucurbitulis? An non, ut nostri, præter occiput posturioresq; capitis partes, scapulis etiam dorso, lumbis cruribus, atque alijs corporis partibus eas applicant, atque sanguinis per eas uacuationem procurant? nonne etiam vtuntur in pestiferis febribus ad iuuandam exanthematum eruptionem, ijsdem scarificatis, atq; etiam sine scarificatione, quas nostri appellant leues cucurbitulas, uel ficcas. Quales uero facere illi scarificationes consueuant libenter ex te audirem. ALZIS. Illi rarè uel nunquam vtuntur cucurbitulis sine scarificatione, neque præter nuper dictas capitis partes, occiput, scilicet, omnemq; auresum partem, atque post aures inter occiput, & collum, alias ab his pro uacuando sanguine nusquam scarificatis, potui obseruare, iccirco neque dorso, lumbis, naribus, eosendicibus, cruribusq; applicant cucurbitulas. pro adiuuandaq; exanthematum apparitione multo minus ijs vtuntur. quinimo potius aduersus nostros omnes, qui pro adiuuandis variolis, morbillis, uel puncticulis malignis, usum illarum in nuper dictis partibus consecratur, multa (me audiente) dixerunt quibus earum usum

aph. 37.

.. rism. colligi potest; Quum ipse dixerit: Ei, qui ab angina corripitur si tumor factus fuerit in collo, bonum est. atque etiam in lib.

.. 7. aphorif. Ei, qui ab angina corripitur, si tumor & rubor in pectore superuenerint bonum, extra enim vertitur ægritudo. A dorso,

aph. 49.

.. so, lumbis, scapulis, pectore, naribus, atque cruribus nusquam in Aegypto aliquem vidi, qui sanguinem per cucurbitulas, eduxerit. GUILAND. Non ne euacuant plenitudinem totius, aliquando cucurbitulis? An non, ut nostri, præter occiput posturioresq; capitis partes, scapulis etiam dorso, lumbis cruribus, atque alijs corporis partibus eas applicant, atque sanguinis per eas uacuationem procurant? nonne etiam vtuntur in pestiferis febribus ad iuuandam exanthematum eruptionem, ijsdem scarificatis, atq; etiam sine scarificatione, quas nostri appellant leues cucurbitulas, uel ficcas. Quales uero facere illi scarificationes consueuant libenter ex te audirem. ALZIS. Illi rarè uel nunquam vtuntur cucurbitulis sine scarificatione, neque præter nuper dictas capitis partes, occiput, scilicet, omnemq; auresum partem, atque post aures inter occiput, & collum, alias ab his pro uacuando sanguine nusquam scarificatis, potui obseruare, iccirco neque dorso, lumbis, naribus, eosendicibus, cruribusq; applicant cucurbitulas. pro adiuuandaq; exanthematum apparitione multo minus ijs vtuntur. quinimo potius aduersus nostros omnes, qui pro adiuuandis variolis, morbillis, uel puncticulis malignis, usum illarum in nuper dictis partibus consecratur, multa (me audiente) dixerunt quibus earum usum

vsum in pestiferis ijs febribus cum exanthematibus ab animis no-
 stris penitus eruerent. Denum nullis cucurbitulis tollere posse
 plenitudine in vel vniuersalem etiam, vel particularem affirmant,
 atque hinc nemo ipsorum vsum cucurbitularum aggreditur, nisi
 postquam vniuersum corpus probè fuerit vacuatum. Pro quali-
 ber cucurbitula applicande quattuor, aut ad summum quinque
 infligit scarificationes ex longitudine, qua est indicis latitudo
 profundè adacto scalpello, non epidermidem tantum, ut pessime
 nostrorum medicorum multos paruas, ac tantum in superficie cu-
 ti scarificationes infligentes, facere dicunt. sed multo profundius
 secundam cutem, atque adeo carnem vulnerantes, atque seindentes.
 GVILAND. Mihi hand mirum est, vsum cucurbitularum in
 occipite, eiusque proximis partibus apud Aegyptios ita esse fre-
 quentiſſimum, & familiarissimum, quando etiam veterum clarissi-
 morum medicorum non pauci eundem morem secuti ſunt, præſer-
 timq; Hippoc. atque Galenus. ab occipite enim eiusq; proximis
 partibus ad capitis dolores, grauitates, atque longe magis ad lip-
 pitudines oculorum, sanguinis missione cucurbitulis, nuper dictis
 partibus applicatis vsos fuisse, hæc in lib. aphorism. à Gale-
 no memoriè mandata explicant: In doloribus itaque partis ca-
 pitis posterioris, cum auersione euacuatio ex fronte fiet: sicut
 anterioris ex occipite. Sic itaque diurnæ oculorum fluxio-
 nes sæpius sanatae sunt, ex partibus secundum occiput sanguine
 misso unâ cum cucurbitulae vsu, atque in lib. 13. meth. med. hæc
 habentur: Præterea cucurbita in occipite defixa efficax est reme-
 diû ad oculorum fluxiones: & in lib. de curat. per sang. miss. ipse ead-
 dem, quæ superius in eiusdem de Hirud. cucurb. libro scripſiſſe,
 annotauimus, scripta reliquit, ita dicens: Sicuti capitis grauita-
 tes & inueteratos in eo ex plenitudine dolores lenare manifeste
 solet tusa in fronte vena. At incipientes, aut etiam vigentes per
 cucurbitam in ceruice procurata retractio, interim quidem solam,
 interim cum scarificatione. Cæterum prævacuatum esse corpus
 vniuersum oportet. & Hippoc. in lib. de passionib. vbi agit de fau-
 ciam inflammationis auxilijs, dixit: Si vero ex his gracilis non
 fiat, retro naso capiti cucurbitæ duæ adhibentur, & sanguinis plu-
 rimum detrahatur, & pituitæ fluxus retrò reuellatur. & Gal. in lib.
 de medicamentis facile parabilib. de oculorum vitijs sermonem
 habens, scripsit: Quod si vehemens fuerit capitis grauitas, ause-

cap. 19.

cap. 19.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

1. Tenda erit, ac occipitio cucurbitula affigenda, concisa prins cure
 2. scalpello, copiosusque inde sanguis detrahendus. Quare cum
 3. apud Hippocratem & Galenum medicos præclarissimos vsus cu-
 4. curbitularum in occipite, & circum ipsum fuerit frequentissimus,
 5. non est mirum eodem modo Aegyptios eandem retinere consue-
 6. tudinẽ; ita, neq; in his solum, sed in alijs partibus græcos illos imi-
 7. tantur. Hippocrates enim in libro de loc. in homine (si tamen eius
 8. esse cucurbitulam memorie prodidit, non minusque etiam in
 9. coxendico dolore coxendici, ad foras trahendum humorem.
 10. Eiusdemque coxendici applicatæ usum ad proci-dentiam vultus
 11. in lib. de natura humana laudauit. & in lib. 5. aphorism. de iisdem
 12. ad mamæ administrandis, & utendis ait: Mulieri si uelis men-
 13. strua cohibere, cucurbitulam quàm maximam ad mamæ appo-
 14. ne. & Gal. idem in lib. 13. meth. med. scriptum reliquit, atque de
 15. eorundem ad præcordia etiam usu. Sic namque ad mamillas cu-
 16. curbitam imponimus, cum sanguis ex utero profluit, defixo ma-
 17. xime in ipsis communibus pectoris, & uteri uasis eius ore. sic si
 18. ex naribus sanguis profunditur, præcordijs maximas cucurbitas
 19. affigimus. & Gal. in 1. lib. ad Glauc. docuit: ad firmandum sangui-
 20. nis fluxum ex liene prodeuntẽ, hypochondrio sinistro, & ex hepa-
 21. te dextro cucurbitam esse affigendam. idemque omnino in lib. de
 22. curandi rat. per sang. miss. affirmavit. eademque umbilico positam
 23. cum multa flamma incantamenti modo dolorem uentris a flatu-
 24. lento spiritu ortum sanare, in lib. 12. meth. med. scriptum reliquit.
 25. Meminitque etiam cucurbitæ usum ad lapidem renam, in lib. de
 26. ren. aff. dignot. & med. Cordi, thoracique etiam ad deriuandam
 27. humorum ad pulmones fluxionem, adhibendam cucurbitulam esse
 28. in lib. 14. meth. med. docuit. Cæterum non solum Hippoc. &
 29. Gal. usi fuerit cucurbitulis in occipite, eiusq; partibus & collo, ue-
 30. rum, ut ex iam in medium allatis patet, quamplurimis etiã in alijs
 31. corporis partibus, non sine Aegyptiorum medicorum reprehensio-
 32. ne, quos cucurbitulis in illis omnibus partibus, raro uti nuper
 33. dixisti. Maxime uero, ipsi videntur etiam damnandi, quod dorso,
 34. scapulis, lumbis, cruribusque affigere, in febribus pestiferis eas
 35. consueuerint, in quibus sanè partibus, tum corporum euacuationis
 36. gratia, tum in malignis febribus, ad foras trahendam improbita-
 37. tem

tem ueneni nostri ferè omnes eas apponunt. ALPIN. Nescio an nostri illis de vsu cucurbitularum plus errent. Aegyptij enim planè contendunt, nūquam assidendas fore cucurbitulas, ni prius uniuersalis uacuatio præcesserit. Proindeq; negant solis cucurbitulis plena corpora posse vacuari. Demum summopere aduersus nostros damnāt vsū illarum in febribus, scapulis, dorso, lumbisq; maximeq; in pestiferis, ad extrahendum veneno imbutum humorum, GVELAND. Quibus rationibus corporum plenitudinem posse solis cucurbitulis vacuari, contendunt, in principijsque morborum haud facta prius uniuersali uacuatione per uenę sectionem, cucurbitularum vsū habere, atque non minus cur easdem in pestiferis febribus ad humorem extrahendum damnent, ex te nunc libenter scire cupio, nam polliceor tibi, me deinceps in medium laturum etiam meam sententiam.

An solis cucurbitulis corpora rectè, ac tutò vacuari possent, Et num in principijs morborum pro uacuatione sint adhibenda. Cap. XV.

ALPINVS.

LN primis de vsu cucurbitularum pro sanguinis uacuatione loquemur, atque postea de earundem usū pro attractione humoris uenefici ex alto, siue ex penitioribus partibus corporis ad cutim. Verissimum itaque est, Aegyptios damnare usum scarificatarum cucurbitularum, pro tollendā corporum plenitudine, quam aiunt non cucurbitulis illis rectè ac tutò tolli posse, sed solum vel facta uena, vel scarificatione crurum, malleolorumue perstita. Quam sane scarificationem solam vicariam uenę sectionis affirmant, nequaquam uero cucurbitulas, de qua re posterius nos deliberariis agemus, ubi de ea scarificatione sermonem habebimus. Non debere igitur, neque rectè ac tutò plethorica corpora solis cucurbitulis vacuari posse affirmans, ijsq; rationibus ipsis hoc persuasum est, quoniam arbitrantur, sola sectione magnę alicuius uenę, communem corporis plenitudinem vacuari posse, vel etiam cruribus (ut iam dictum est) scarificatis, atque ab apposis cum scarificatione cucurbitulis scapulis, dorso,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

atq; lumbis, solum fieri particularem euacuationem, quando secta magna uena, à qua plurimæ uenæ ramificatæ, per plures partes corporis expanduntur, absque dubio in uniuerso corpore fiat inanita, & secus cutaneis uenis nuper dictarum dorsû partium, non possint, nisi ex partes uacuari, quæ ijs uenis refertæ sunt. Quare ab ijs scarificatis nõ posse à toto corpore fieri uacuationem asserunt. GYLAND. Cur magis à scarificata cute crurium uolunt uniuersum corpus posse uacuari, minimeq; scapularum dorsûq; cute eodem modo scarificata? quod tamen aduersari ueritati indico, quoniam dorsû cutis uenæ sunt sanguinis fonti propinquiores, quam crurum, qua uicinitate cui dubium, quod à caua magna uena illis proxima citius attrahent, atque in maiori etiam quantitate sanguinem. APTIN. Respondent, quod etsi uenæ dorsû, ac lumborum uenæ caua propiores, quam crurum uenæ sint, nihilominus, quia ad dorsû partes non ita rectè à uena caua uenæ illæ accedunt, uel admodum etiam exiles existant, ineptiores esse ad euacuandum sanguinem, quam crurum uenæ, quæ ijs longe grandiores, cum maximis uenis, à uena caua rectius ad crura procedentes in furas sparguntur. Quod docuit Gal. in lib. de dissectione uenarum & arteriarum, dicens. Hinc reliqua magna uena in crus ipsam

449. f.

,, diuiditur, primam iuxta inguinem emittentes propinquam, quæ
 ,, cum parua arteria in anteriores musculos spargitur, secundum
 ,, utrinque unam, quæ ex internis partibus ad genu usque subter
 ,, cutem dissipatur, ac alias non paucas ad profundiores femorum
 ,, partes. Cæterum paulo altius quam femur, cum tibiâ articulo
 ,, iungitur, in tres partes diuiditur: quarum media, quæ maxima est
 ,, per ipsam deorsum ad popliteum fertur, atque inde per profundû
 ,, posterioris tibiæ partis, quam suram dicunt, procedens, non mo-
 ,, dicam in musculos eius ramorum sobolem spargit. Sed his dictis
 iam redeo ad ea, quæ aduersus cucurbitularum nuper dictum
 usum asserunt. Aiunt siquidem non solum, quia cucurbitulæ
 dorsû partibus cum scarificatione applicatæ particularem, & mi-
 nime totius uacuationem præstare possunt, ideo illis tantum post
 uniuersalem factam sanguinis uacuationem, pro particulari capi-
 tis faciendâ euacuatione, in occipite, atque nuper dictis capitis par-
 tibus uti non immeritò consueuerunt, sed quòd etiam cucurbitu-
 lularum sanguinem tenuiorem tantum euacuât, crassumq; relinquunt
 qui obstructa fouet, atque exinde putredinem concitat, atque or-
 tam

tam adauget. Tenuiorem verò sanguinem cucurbitulas euacueturum Auicenna, multorumq; aliorum Arabum grauiſſimum medicorum auctoritate, tum non minus ratione uerum eſſe arbitrantur. Auicenna etenim, quem præcipue in arte medica obſeruant, hæc in lib. 4. ſue medicinæ ſcripta reliquit, dicens: fm. 4.
62p. 11.

cutis partem magis mundificant, quàm phlebotomia, & plus extrahunt ſanguinem ſubtilem, quàm groſſum. Et ipſarum quidem iuuentum in corporibus groſſis & craſſis, habentibus groſſum ſanguinem eſt paruum; quoniam exiſtis non extrahunt ſanguinem, neque extrahunt ſicut oportet, immo qui ex eo uehementer eſt ſubtilis, & cum difficultate, & in membro uentofato debilitatè efficiunt. Et hoc, ut dixi, ratione confirmare conantur, dicentes uenas, quas pro cucurbitularum uſu operarij ſcarificat, eſſe tenuiſſimas, atque ſerè capillares, per quas craſſus ſanguis exire non poteſt. proindeq; ab ijs ſcarificatis non niſi tenuiorem ſanguinem educi poſſe. Tertio ſubcutaneum etiàm ſolum earum ſcarificatione educi affirmant, quando tantum contentus in capillaribus ijs uenis per ſcarificationem ſectis euacuetur, minimeq; ille, quem aliæ penitiores, grandioresq; uenæ continent, cum præ ipſius craſſiori ſubſtantia, exiles illas cutaneas uenas ingredi nequeat, quem uiolenti ſua attractione ipſæ mouentes, trahentesq; & non vacuantes, multas in ijs uenis obſtructiones, ſanguine craſſiore in ipſis multo attracto, atque inculcato, efficiunt. Quamobrem ipſas ſanguinem multum uiolenti ſua attractione commouere, parumq; uacuare, cumq; ſolum, qui tenuior exiſtit, quique commode cutaneas illas uenas ſectas tranſire poteſt affirmant, hincq; multas in corporibus concitari obſtructiones, maximeq; in ijs corporibus, quæ à natiuitate uenis, atq; arterijs paruis eſſe facta ſunt. Demum addunt, partes ſcarificatas debilitari, quod & Auicenna in loco nuper audito memoriæ prodiderat. Cæterum quia biſariam ſolent cucurbitulæ à noſtris cuti applicari, quando ipſorum alij applicent eas, ſcarificatis ſolis uenis minimis epidermicis, cuticulam enim hi quàm leuiſſime ſcarificant. Alijq; profundius non epidermidem tantum, uerum eutem etiàm, atque carnem ſcindentes utuntur ſcarificatis cucurbitulis. Priores in omnia nuper recitata incommoda, ex cucurbitularum applicatione incurunt. & iſti etià nõ ſolum cutaneum ſanguinem euacuent, ſed etiam ex profundo internarum magnarum uenarum, & multum, ta

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

& ipsę tenuiorem educunt, & obstructions pariuat, scarificatasq; partes labe factantes refrigerant, densant, atque obstruunt. *GVLAND.* Sed quo pacto has cucurbitulas profundioribus scarificationibus cuti delixis, quę copiosiore, quantus desideratur, sanguinem euacuant, ista omnia incommoda corporibus facere perituant bunt? cum proxime accedat sanguinis per ipsas facta uacuatio ad eam, quę per sectam venam molimur. *ALPIN.* Obstructions in uenis sępius eas cucurbitulas facerę, non eo quod multum sanguinis solum ab vltimis uenis euacuant, sed quod id ualde uolentur trahunt ad ipsas, ut uacuent. *GVLAND.* Multum quoque sanguinem uena secta euacuat, non tamen obstructionem parit. licet aliquando fiat, ubi in stomacho & hypochondrijs plurimę cruditates existunt. *Gal.* in lib. de sanit. tuenda ait, quod si illis qui cruditatibus in stomacho, & hypochondrijs exuberant, sanguis dematur, uel frictions, ac balnea moliantur, proculdubio, omnes cruditates illę in uniuerso corpore à uenis rapiuntur, atq; ijs obstructions, putredines, febresq; contingere. *ALPIN.* Cucurbitulas, cum magnis profundioribusq; scarificationibus adiectas, plurimum sanguinem exhaurientes, obstructionum multarũ sepe esse causam eorum locorum medici ex hoc demonstrant, quod necessariò ex copiosa per ipsas facta sanguinis uacuazione, tota massa sanguinis in uenis contenta per corpus ad cutaneas capillaresq; uenas cutis trahatur, cuius crassior pars, uel sanguis crassior transiens per angustiores uenas, eas sepe obstruit. hincq; in corporibus crassiori sanguine exuperantibus, simulq; uenis à natura minoribus, repletis, qualia sunt melancholicorum multorum corpora, ualde suspecta istę per cucurbitulas sanguinis uacuatio non immeritò esse solet. Cur uero in idem uenę sectione facta, sanguinis copiosa euacuatio non ita, ut cucurbitulis operata facile obstruet, dictũ (aiunt) non est ualde difficile, quoniam uena secta, multoq; sanguine inanita, non solum à radicibus uenarum, in quibus pars sanguinis crudior crassiorq; residet, sed multo plus à uenis omnibus ab ea procedentibus, usq; ad cutem, quę multò minores ipsa existunt, quęque sanguinem continent puriorem, atque tenuiorem trahit, hincq; probè à medicorum uulgo creditur, uenę sectionem trahere à circumferentia ad centrum, quoniam is sanguine in amplioribus prioribus uenis contento, longe purior & tenuior existit, ut in substantia illarum nutrienda-

rum

rum ab ipſo corporis partium quàm facile mutari poſſit, à quo ſané ſanguine non ita facile, veluti à primis venis procedente, venæ illæ obſtrui poſſunt. GYLLAND. Vulgaris tamen medicorum opinio eſt, quod cucurbitulæ à centro venarum ad circumferentiam trahant, quod tamen ſi uerum Aegyptij dicerent, contrarium uerum eſſe nos fateri oporteret, ſcilicet non ſolum cucurbitulas a centro ad circumferentiam, ſed contra potius à circumferentia ad centrum ſanguinem trahere, quod nulli hæcenus ex noſtris animaduertent. tamen veriſſimum etiam hoc eſſe iudico, quando uerum ſit, atque planè expertum, uenas ſanguine inanis, uacui ratione, ut replèantur, trahere à uenis proximis, & proximas à proximis uſque ad ultimas uenas, quæ uenarum radices, chylum à uentriculo inteſtinaliſque exuentes uocantur. Venarum itaque centrum æque in medio radicum venarum, quæ in menſenterio ortum habent, meſeraicæq; dicuntur, atque capillarum, cutanearumve poſitum eſt, atque meſeraicæ & cutaneæ extrema, per quæ fiet circumferentia. ſit enim uenæ meſeraicæ, uel uenarum principium A, & ipſarum centrum B, atque cutanearum uenarum finis ſit C. Quantum igitur uenæ C, cucurbitulis trahent à B, tantundem B, trahet ab A. Quamobrem veriſſimum erit quod cucurbitulæ multum ſanguinem uacuant, trahent ſanguinem contentum in uenarum centro, & uenæ centri a primordijs uſque ipſarum uenarum. Qua ratione apparet maniſeſtiſſimum, cucurbitulas à centro trahentes puriorem ſanguinem, atque tenuiorem in ijs uenis contentum ad cutim trahere, & euacuare, & ad centrum inanis trahi impuriorem, crudioremque & craſſiorem, qui a primis uenis chylum à ſtomacho exuentibus, ad magnas uenas trahitur, atque alijs in alias. ALPIN. Ad uſum illorum mentem conſpicuam effeciſti, qua uia, purum tenuemque ſanguinem, uenas cutis pro cucurbitulas ad ſe ab internis, & crudum craſſumque internas iecoris uenas à meſeraicis trahere planè cognoſcitur, atque ab hac ultima uenarum attractione obſtrudiones heri poſſe. Quod eadẽ facere cucurbitulas trahentes per uenas ſanguinem, uiolentiã, & non ſenſum ac ſenſum, ac in uenæ ſectionis, & erurum ſcarificationis uacuatione fit, etiam ſtatuant, quando earum uiolenti attractione, craſſi crudiſque humores indifferentiſſimè per uenas trahantur, a quibus multæ facile obſtruantur. Hiſq; de cauſis Aegyptij nunquam plenitudinem corporum cucurbitulis tollere audent,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

dent, ijsq; tantū utitur pro partis alterius uacuatione post vniuersalem uacuationem molienda. **GVLAND.** Rectè sanè mihi uidentur illi usum cucurbitularum pro euacuatione complecti, atq; affectare, securiusq; corpora uacuare, quàm nostri medici ferè omnes faciūt, qui ferè in omnibus corporibus statim nulla effecta totius uacuatione, ad affigendas sine discrimine cucurbitulas se conferunt, sepeq; non citra egrotantium noxam, & ipsorum non paruo cum dedecore, purgatis etenim corporibus tantantum usum habere Gal. multis in locis docuit. in libro enim de curat. per sang. miss. de his ita scripsit: Cucurbitulę purgatis prius corporibus, viles quidem, sed in repletis (quę plethorica Græci uocant.) præmittendę sunt. & in lib. 1. meth. cap. 17. ait: Quippe foras trahere potius, quàm reprimere in eo debemus: itaque etiam cucurbitula vtiliter ijs, qui sic laborant, si prius sint uacuari, applicabitur. si uero abundantia succorum, quam uocant plethoram, in his sit, non magis ex pulmone in pectus aliquid excrementi transfert, quam ex toto corpore attrahet in utrumque. & cap. 18. dixit: In phlegmonis cerebri, membranarumq; initio cucurbitulis uti medici non debent, sed finita fluxione, & prius toto corpore uacuat. & in lib. 13. cap. 19. dixit: Vtendum cucurbita in ipsa parte, quę phlegmone urgetur in eorum initia non est, immo postea quam totum corpus uacuaueris, ac necessarium sit eorum, quę in inflammata parte continentur, aliquod educas, atque eruas, aut etiam foras uersus attrahas. **ALPIN.** Multi respondent Galenū locorum ibi fuisse de cucurbitulis citra scarificationem affixis, quas vulgus medicorum siccas appellat. quarum usum præcedere debere aiūt totius corporis vniuersalem uacuationem, quod in scarificatis non est necessarium, quam hę possint abunde corpus uacuare. **GVLAND.** Gal. in lib. de cucurbitulis explicat, vniuersalem uacuationem præire debere, his profectò uerbis: Incipientes autem & vigentes capitis grauitates, ac dolores a plenitudine reuulso per cucurbitulam in occipite positum, vel sola, vel cum scarificationibus iuuat: uerum totum corpus antea uacuatum esse oportet. idemq; ipsidem omnino uerbis in lib. de curat. per sang. miss. planè confirmauit, ibi enim iubet omnino totum corpus uacuari priusquam cucurbitulę applicentur, vel id fiat cum scarificatione vel sine scarificatione. Non desunt medici grauissimi, qui Aegyptiorum usum laudare nituntur, præsertimq; in febribus pestilentibus,

ribus, in quibus solent exanthemata, uel maculę in cute apparere,
 quibus plerique his cucurbitulis vacuantes sanguinem, medentur,
 cum uideant naturam per cutim excernere, atque Hippo. in apho.
 præceperit medicos sequi debere motus nature, atque per uiam
 qua ducere natura humores tentat, ipsos vacuare humores debere.
 Dicebat olim quidam medicus Clarissimus, aliqui aiunt euacuare
 nolumus nisi per cutim, quia quo natura vergit, si per conuenien-
 tia loca, eò ducere oportet, & cum cutis sit conueniens regio, quo-
 niam inter membra, quę naturaliter suscipiunt excrementa, cutis
 est talis, ideo per eam euacuare poteritis. Cum scarificationibus
 etiam ꝑ respondēbitis quod si materia erit pauca, nec multa in ue-
 nis, nec multum crassa, ita quod repletio pauca sit, potest tunc na-
 tura adiuuari: Sed in febre pestilenti, ubi materia est multa, si cum
 illis maledictis cucurbitulis exterius trahere uelletis, nihil esset de-
 terius, quia subtile traheretis, & remaneret crassum: Calorem mi-
 nueritis, & putredinem augetis: ideo uel cum phlebotomia, uel
 cum medicinis euacuantibus euacuabitis. Addunt Aegyptij, quod
 usus cucurbitularum in feb. pestilentibus pro uacuatione molien-
 da non est utilis iudicandas, tum ob ea multa, quę ab ijs eueniunt
 incommoda, tum præsertim, quia hæc corpora non vacuant, ut fa-
 cit natura recte operans, uel ut docuit Gal in lib. de diff. feb., qui di-
 xit, febrium pestilentium curationem duobus comprehendī, atq;
 administrari, scilicet siccatione, atque meatuum transpiratione,
 corpora etenim ipsa ita febricitantia, ut curentur, debent exsiccari a
 copia humorum, tum obstructionem faciente, tum obstructa fo-
 uente, atque transpirabilia fieri. locus autem facere cucurbitulas
 in ipsis corporibus statuunt, cum ipse euacuando exsiccans quoque,
 obstructiones multas pariant, modo nuperrime iuxta ipsorum sen-
 tentiam explicato. Non desunt multi medici etiam illustrissi-
 mi contrariam sententiam ueram affirmantes, qui usum cucurb-
 itularum in vacuandis corporibus idoneum, ac utilissimum esse
 statuunt: præstantissimumque auxilium, uenę sectionis uerę ui-
 carium, & in corporibus uirium causa non ferentibus uacuationem
 sanguinis per uenam scđam, ad primę tutum, ut ex Auicenna
 (à quo fortasse alicuius cucurbitularum usus originem ducit.)
 lib. i. legitur, qui dixit, cucurbitulas in multis corporis partibus
 sanguinis uacuationem recte præstare, sed præsertim cruribus ap-
 plicatas, proximas esse ei, quę uenę sectione fit. ipse enim ibi scri-
 pit

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

22 pfit de his in hunc modum: Et ventose quidem, quæ cruribus su-
 23 perponuntur sunt munitioni propinque, & mundificant sangui-
 nem, & prouocant menstrua. Hoc vero clarius à Cornelio Celso
 24 hæc scripta reliquit: In acutis quoque quibusdam si & leuari
 25 corpus debet, & ex vena sanguinem mitti, vires non patiuntur, id-
 26 que auxilium, ut minus vehemens, ita magis tutum. Neque vnquam
 27 periculum est, etiam si in medio febris impetu, etiam si in crudita-
 28 te adhibetur. Ideoque vbi sanguinem mitti opus est: si incisa ve-
 29 na præceps periculum est, aut si in parte corporis etiam vitium est,
 huc potius contugendum est. Non minus apud Antyllum fuisse
 in vsu scarificatas cucurbitulas pro oppletis partibus, ex Oriba-
 sij libro septimo, manifeste constat. Nec minus pauci ex recentioribus
 medicis existunt, qui ipsarum vsum pro corporibus va-
 cuandis summo opere commendant, neque difficile est, medicorum
 nostrarum ferè omnibus id persuaderi, quando hic euacuandi per
 cucurbitulas modus sit familiarissimus, plebi que admodum recep-
 ptus. Patroni cucurbitularum, nuper ab Aegyptijs allatis ratio-
 nibus alijs medicis, aduersus cucurbitularum asseclas excogitatis, at-
 que obiectis, respondent, cucurbitulas copiosissimam sanguinis
 vacationem, magnis factis scarificationibus, nec non eas, etiam
 quæ etiam superficialijs moliantur, epidermidis incisionibus in
 multo numero applicatas, varijs corporis partibus efficere pos-
 se, qua detracta per partem post partem, cui dubium, partibus mul-
 tis ab ipsa vacatione inanis à toto corpore trahentibus, fieri
 totius corporis vacationem. Nequeunt tamen ijs sanguinem
 tenuiorem tantum vacuari, atque crassiozem egerrime, non fateri,
 cum Auicenna hoc idem admodum aperte confirmauerit, literis que
 tradiderit, in corporibus crassiori sanguine constantibus per cu-
 curbitulas sanguinis vacationem parua esse utilitatis, quoniam
 in ipsis hæc non extrahunt, ut par esset, sanguinem, & id ipsum cum
 difficultate. Neque recta ratione negare possunt, per tenuissimas
 cutis venas crassam sanguinem non facile transire posse. Sed ali-
 qui in medicina etiam viri grauissimi non omnino abeunt sinera-
 tione, dicentes, ut huic dubio satisfaciant, antiquos ob id medicos
 doctissimos monuisse, ut applicationes cucurbitularum, frictions
 foris que solidos præcedere debeant, ut sanguis sic attenuetur, pare-
 turque ad excretionem. Quod tamen non videtur omnino creden-
 dum,

um, quando, priusquam applicentur cucurbitulæ, cutè vel fricata,
 vel fotu aliquo vel balneo laxatâ, sanguinem in vniuerso corpore
 contentum posse attenuari non sit dicendum, is si quidem tantum
 attenuabitur, qui sub cute erit, ad quem facultas frictionum vel fo-
 tum peruenit. Cucurbitule vero iuxta ipsos vacuant non à
 partibus subcutaneis, verum etiam ab omnibus venis corporis, ad
 hoc vt per ipsas facta euacuatio, totius & non alicuius partis, vel
 particularis, sed vniuersalis sit dicenda. Oporteret uerò, ut æquè
 rectè omnium corporis venarum crassus sanguis attenuaretur, vni-
 uersum vel corpus fricari, vel in balneo per multum spacium
 temporis morari, ut Auicenna in lib. 1. his uerbis testatus est. Et
 ,, oportet quidem, ut à uentosis sibi quilibet caucat post balneum,
 ,, nisi cuius sanguis fuerit grossus, quoniam ipse se prius balnari
 ,, debet, & una hora morari, & postea uentosas apponere. Sed quam
 tutum sit in plethoricis corporibus, non præcedente uacuatione
 totius, præferimq; in principio febrium putridarum, balneum vel
 frictions, quæ omnia sequi debent corporis probam euacuatio-
 nem, administrare, illis relinquo iudicandum. etenim notissimum
 est omnibus in Galeni doctrina versatis, nunquam febricitantes
 balneis uti posse ante humorum concoctionem, qua morborum
 principia omnino carent. Negant etiam isti cucurbitulas scarifi-
 catas a primordijs vsque uenarum incoctum sanguinem trahere,
 multoq; minus obstruere uenas, quod tamen, si hæc copiosam uac-
 uationem præstiterint, necesse est fieri debere, cum nequeat educi
 copiosus sanguis à cutaneis uenis, nisi eodem à proximis attrahen-
 tes, & proxime à proximis vsque ad ipsarum radices peruenientes
 repleantur. Quod non eueniet si paucus sanguis his extrahatur,
 quoniam priusquam attractio ad primas uenas perueniat, sangui-
 nis in uenis cutaneis inanis repletio, suæ repletio fiet. Neq; etiam
 necessariò, etsi fiat vsque a prioribus uenis ad ultimas attractio, uen-
 as obstrui erit affirmandum, cum corpora ita laetioribus uenis
 prædita sint, ut sanguis etiam crassissimus, non ita difficile ipsas
 permeare ac transire queat. ueluti tenuioribus uenis repleta cor-
 pora ad obstructionem ea uia non erunt inepta. Paucum etiam
 sanguinem ducentes, vel nullum, multumq; attrahentes & modicè
 vacuantes, cui dubium quod, quàm facile ex multo in illis uenis vi
 attracto, & conculcato, obstruendi occasionem dabunt. Aiunt ue-
 ro utroq; modo applicatis, cutem, cui sunt applicatæ, debilitari, ex
 con-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

contentiſq; in ipſa ſanguinis vacuatione primo refrigerari, & mox
 eius omnes meatus conſtipari, atque obſtrui. Quod febricitan-
 tibus inuile & noxium erit. cum una indicationum curatiuarum
 ſit corporum obſtructa liberare, ipſaq; corpora tranſpirabilia red-
 dere. Quibus ſi reſponderent, cutis eundem calorem amiſſum ex
 vacuatione ſanguinis, ex nouo attraſio ſanguine reſtaurari, uerum
 haud planè erit, cum tunc temporis nequaquam pars queat reſti-
 tuti in priſtinum ſtatum, ob ſuſcepta uulnuſcula, miniſq; ſolita co-
 pia ſanguinis repleti, quanta cutis per cucurbitulas fuerat priuā-
 ta. Negant non minus dorſo appoſitas cucurbitulas probam ſan-
 guinis vacuationem facientes, poſſe ad cordis regionem, multum
 ſanguinem trahere, etſi etiam intra aliquod viſcus aliqua fuerit in-
 flammatio, eam poſſe magis augeri. Cum tamen Gal. contra illos
 „ apertiffime ſentiat, qui in lib. 11 meth. ita ſcripſit: Quippe foras
 „ trahere potius, quam reprimere in eo debemus: Itaque etiam cu-
 „ curbitula utiliter ijs, qui ſic laborant, ſi prius ſint vacuati, applica-
 „ bitur. Si uero abundantia ſaccorum, quam uocant plethoram,
 „ in his ſit, nō magis ex pulmone in pectus aliquid excrementi, trāſ-
 „ fert, quā ex toto corpore attrahet in utrumq;. Sed ex me hæc
 obiter dicta de his ſint. ALPIN. Verum cum tu GWILANDINE
 doctiſſime utrorumq; de uſu cucurbitularum pro vacuatione cor-
 porum rationes animaduertis, caſq; fueris contemplat, queſo
 tuam profer ſententiam hac de re ita ancipiti, qua ego uere poſſim
 de illarum uſu atque utilitate ſtatuerè, quando hæcenus pro iſto
 negotio huiuſmodi uſum non parum pertimuerim, ac ferè abhor-
 ruerim. GWILAND. Non paruaſiſſimam occaſionem fuiſſe arbitror, ut
 medici non modo doctiſſimi, uerum etiam grauiſſimi exiſtimaue-
 rint, cucurbitulis poſſe corpora etiam plethorica rectè vacuari,
 quod ipſitum apud Gal. tum apud alios celebres medicos lege-
 rint, crurum ſcarificationem poſſe idem præſtare, quod uenę ſectio,
 unumque atq; idem putantes eſſe hanc ſcarificationem, & cucur-
 bitulas ſcarificatas. Quam ob cauſam non eſt mirum ſi uſum cu-
 curbitularum tantum pro uacuandis corporibus, ubi uel uires non
 præualide, uel ætas, uel aliquod aliud non ſerat miſſionem ſangu-
 nis per uenam ſectam, laudauerint. ſed quanto in errore iſti uerſen-
 tur, poſteriori, ubi de nuper dicta ſcarificatione ſermonem habebi-
 mus, ex te rectè audire ſpero. Diuerſiſſimam uero rem eſſe nuper
 dictam ſcarificationem a cucurbitulis, ex Galeni, Orbiſiſq; testi-
 monio,

monio planè constare viderur, ipsi enim & Apollonius, Antyllus separatim de utroque auxilio scripsere. Quam ueritatem medici aliqui etiam huius temporis præclarissimi rectè nouerunt. Cum itaque plerique idem auxillum cucurbitulas, atque scarificationem illam asserre pro certo haberent, mirum non est, si legentes apud Galenum in 2. lib. aph. eam esse proximam uenæ sectioni, atque in lib. de finit. tuen tantundem valere, quod uenæ sectio ualet & in lib. 1. 3. meth. corpus plethoricum uacuari aut uenæ sectione, aut scarificatis malleolis, usum cucurbitularum vicarium esse statuerint. Sed an nos tutò uti possimus in plethoricis corporibus tali uacuatione, uel in febribus putridis etiam uacuationis gratia, nunc dicam, quid huius rei sentiam: in primisq; cuncto nullo pacto medicos moliri debere sanguinis uacuationem in plethoricis corporibus per cucurbitulas, ubi nihil sit, quod uenæ sectionem uel crurum scarificationem prohibuerit. nam tum huius firmissimæ sententiæ, q; cucurbitulæ sine auxilia partis, que sequi debeant totius corporis uacuationem, quod ex Galeno superioris cognitum est, qui dixit cucurbitulas occipiti applicandas uel cum scarificatione, uel sine, sequi debere totius corporis uacuationem, atque in hoc non possum non nisi multum Aegyptios hoc modo illis utentes post uniuersalem uacuationem, summò opere laudare, minimeq; tutum auxillum in corporibus plethoricis cucurbitulas esse existimo: multoq; magis, si ea corpora crassioribus succis abundant, in quo casu eas omnino abhorrerem, ne ab ipsarum tractatione, sanguine illo multo in uenas attracto multæ obstructions fierent. Hincq; Galenum in lib. de curat. per sang. miss. in corporibus gracillioribus, nigrioribus, scarificationi crurum prætulisse uenæ sectionem non immeritò iudicauì, quia ea corpora constant sanguine crassiori, qui neuiquam per uenas cutis paruas facile uacuari potest. Quare si ijs ait eam non conuenire scarificationem, que sit, maioribus illis crurum uenis profundius scarificatis, quanto magis putandum erit cucurbitulas scarificatas non conuenire, tum ob periculum obstruendi ex crasso illo sanguine uolenti attractione peruenas moto, tum ob paruas cutis uenas, non etiam profundius scarificatas, quas ob crassitatem commode transire nequit. Itaque neque in iisdem corporibus putrida febrè correptis per ea molienda erit euacuatio, præsertimq; in quibus copiam crudorum crassorumq; humorum adesse significatur, in ijs enim summe exi-

aph. 17.
cap. 1.
c. 2. 3.

in lib. de
curat. per
sang. miss.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tiosus creditur usus cucurbitularum, quoniam purior, tenuiorque
 sanguis vacuatur, crassior & crudus remanet, atque nativus calor
 diminuitur. Talium verò crassorum humorum crudorumq; co-
 piam attestantur, urinae crassae, vel cum crassis contentis albis pitui-
 tosis observatae, quales ego Cayri, Genuae, Bassani in epidemica
 pestiferarum febrium constitutione, serè in singulis observavi. Sa-
 doresq; frigidi, vel multi noctu apparentes non ex multo cibo ori-
 ti, atque alia huiusmodi generis multa, quae brevitatis causa hic
 taceo. In interna etiam visceris alicuius inflammatione dorsi par-
 tibus applicatae cucurbitulae summe erunt perniciosae, quoniam in-
 partem assectam sanguinem multum trahentes, augebunt, ne cessario
 putredinem. Non conveniunt etiam in febribus putridis ipsi-
 dem partibus appositae, quia autem, sanguine multo ab ipsa vacua-
 to, refrigerant, atque consistunt. Vbi vero sanguine neq; multo
 neque crasso abundantint, pro moderata sanguinis uacuatione fa-
 cienda, necessitate coactus aliquando mitti sanguinem etiam tuto
 posse ijs affirmari, multoq; magis erutibus applicatas. sed consu-
 lulo tamen omnes medicos, ut vice harum, libentius vtiatur sura-
 rum scarificatione more Aegyptiorum absoluta; atque haec est
 mea sententia circa usum cucurbitularum pro vacuatione corpo-
 rum, cum scarificatione applicandarum. ALPIS. Rectissimam
 atque verissimam esse tuam istam sententiam iudico, meq; ei liben-
 ter totus subscribam: quare lubet mihi nunc nonnulla exempla,
 huius veritati planè conducentia, narrare. Cayri enim dum mo-
 rarer, duosq; iuvenes Gallos maligna febre correptos in Aede Pau-
 li Mariani Veneti pro Galliarum Rege Consulis clarissimi, præ ma-
 nibus habere, non tamen eodem virumq; tempore, observavi ab-
 applicatis dorso cucurbitulis, paulo post in lethalem pulsus inter-
 missionem devenisse. Idemq; Bassani in Minerua Forcatura ma-
 trona honestissima eadem febre laborante a me observatum est.
 Quo in loco binos etiam homines euacuationis gratia Valsaniam
 viliam profectos, atque in æstuarijs, à multis applicatis vni-
 versò corpori cucurbitulis in acutas febres incidisse, quorum al-
 ter, qui Bassanum habitabat, qui novæ curæ commedatus fuit
 vix servatus fuit, alterum ruri degens inopia medicorum non re-
 ctè curatus, obiit. Venetijs etiam filius Bartholomæi Falgherij
 iuventus eodem modo à cucurbitulis in æstuario in acutam fe-
 brem incidit, qua tamen liber evasit. ex his ergo videre possumus
atque

atque plantæ etiam cognoscere, cucurbitulas & obstruere, & ad intimas partes corporis trahere, nam quis non scabitur, binos illos viros Bassanenſes, atque nunc Falgerium a cucurbitulis in venarum magnarum obſtructionem craſſis, crudisq; vi cucurbitularum intus deductis primo, atque non minus in meatuum cutis conſtipationem, & inde auerſa putredine in febrem putridam inciſiſſe, vt & Gallos illos & Forcatum, pariter in pulſus intermiſſionem, exempto ſanguine crudo in regione cordis vi ipſarum attractio, quo ſuffocati perire, vt ex Gal. in 3. lib. de præſag. ex pul. proditum eſt. Sed his auditis, melius erit, ad alterum propoſitorum diſſoluendum per tranſire.

An errent Aegyptij medici nunquam videntes cucurbitulis pro adiuuanda exanthematum eruptione. Cap. XVI.

ALPINS.

LEXVM caput reliquum erat explicandum de vſu cucurbitularum propoſitum, quippè Aegyptios in febribus malignis ad apparitionem exanthematum, nullis vti cucurbitulis, quod multis ex noſtratibus medicis auxilium ſelectiſſimum eſſe ſolet. Nam hi in iſtis febribus applicant ad decem vſque & plures cucurbitulas vniuerſo corpori, interdum ſcarificatas, atque interdum citra ſcarificationem, vt ex alto a partibus nobilibus ad cutim venenum auellant. Quæ vſum omnino illiuſce regionis medici omnes formidant, atque abhorrent, præſertimq; ſi ex dorſo applicentur, cumq; multis de cauſis damnare ſolent, præcipueq; quod omnibus fere corporibus à peſtilenti febre vexatis comuniſſima res ſit, copia multa craſſorum crudorumq; humorum, quod arguce ſadotes frigidos, uel multos in ipſarum febrium principijs, viſcos, vomitusq; craſſos, ac viſcidos, & vrinas craſſas, vel ipſarum craſſa, multa pituitoſaq; contenta, atq; alia hujuſce generis multa, affirmant. Neque abſque ratione in his febribus ad oſſe multi in venis humores craſſi, & viſcidi dici poſſe videntur, quando in illis corporibus non deſit copia caloris febrilis, humorum ichorem cõſumentis, qua via illi tum craſceſcunt, tum len-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

torum accipiunt. Qua humorum istorum copia in ijs corporibus existente, applicare cucurbitulas valde timent, ne ex attractis crassissimis ijs, viscidisq; per venas succis, multas concitent obstructions. Non scarificatas inquirunt, plurimum trahere, & parum vacuare, ex quo multo attracto facile partes hae obstruuntur. Scarificatas etiam si aliquid edueant sanguinis, puriorē tamen, & tenuiorem vacuare crassoremq; relinquere, & violenta attractione inaequaliter omnium humorum copiam attrahere. Praeterea nullo pacto ajunt, ut supra didum est, dorſi partibus applicatas posse ijs febriles esse alicuius utilitatis, cum hae primo in venas proximas cordi trahant noxios succos, atque vacuato etiam sanguine, cutem refrigerent, densent, atque eius meatus obstruant, & calorem naturalem luminuant, vacuato multo ijs sanguine puriori, & tenuiori: Praeterea addunt, eruptiones exanthematum esse adiuvandas trahentibus ex alto ad cutem veneficos humores, sensim ac sensim sine violentia, ut natura sacre saepe solet, quae saepe incipit expellere punctulas ad cutem quarta die, & paulatim singulis diebus paululum expellendo, usque ad septem, & plures etiam dies quandoque expellere desinit, quoniam per tenuissimas venas non est ita facile noxios totos humores posse semel deducere, atque expellere: & ob id paulatim, & non sine magno iudicio per pluribus diebus expulsionem perficit, scilicet modicum coquendo, & illud modicum vacuando. nam cum succos veneficos habeat inaequaliter coniectos, quod illorum paratum est ad expulsionem, statim expellit, mox crudum atque ineptum digerit, & parat, cuius cum modicum percoxerit, atque deuinxerit: statim (nequit enim ipsum ob eius improbam, & venenosam naturam intra venas continere, ne alios coerumpat, uel ad nobile viscus deferatur.) expellit, atque ita totam expulsionem perficit, paulatim, ut dixi coquendo, & paulatim etiam expellendo. Sed cucurbitulae statim ad partem cui affixa sunt attrahunt multum tum concocti, tum crudi humoris intra venas existentis, neque solum expulsionem per concoctionem paratum humorem trahunt, sed incoctum etiam, qui cum nequeat per paruas illas venas egredi, proculdubio obstruit, putredinemq; auget, & febrem, & malignitatem. Proinde medicus attrahens per cucurbitulas, naturae motum non imitatur, quia natura tantum praeparatum humorem expellit, at cucurbitula simul etiam crudum, haecq; aduersus cucurbitulas in febribus pessilentibus applicandas.

plicandas illi obijciunt. **GVLAND.** Hæc eadem multi alij ex no-
 stris medicis dixerunt, sed multi tamen sunt Clarissimi medici oppo-
 sitæ Aegyptiorum sententiæ addiçti, qui summum esse auxilium
 cucurbitulis in pestilentibus febribus persuadent, aiuntque quo-
 cumque modo à nobilibus partibus longius uenenum detrudatur,
 siue cucurbitulis id fiat, siue alia ratione, summum semper inde se-
 quanturum auxilium, naturæque plurimum adiumenti; quoniam ubi
 à membris nobilibus longè aberit uenenum, natura erit fortior,
 ægetque; in reliquum humoris commodius, & robustius. Quod si
 humor uenenosus, naturæ ex toto genere inimicus propè præci-
 pua membra in uenis magnis relinquatur, naturam necessario la-
 besactabit, siue ut ita loquar, coarctabit, vel in angustum rediget,
 quæ nihil aut parum reboris præstare poterit ad concoquendos,
 & expellendos noxios succos, qui facile in præcipua viscera recur-
 rentes exitum infærent. Quare tutissimus erit usus cucurbitula-
 rum, quæ ex alto ad cutim uenenum pertrahant, neque cutis par-
 tes, quibus applicitæ fuere cucurbitulæ, etsi vacuato sanguine mo-
 dicum refrigerentur, & constipentur, debemus ullo pacto ab ijs
 prohibere, corpore tamen toto prius, tum vacuato, tum purgato,
 quoniam quam leui negotio nuper dictis partibus proprius calor
 restituitur, atque meatus etiam cutis aperientur, uel aliqua frictio-
 ne leui, uel calida illinitione, qualis est, quæ ex Ruhi mente paratur
 oleo aliquo laxatiuo, & nitro, et si dicant, ab ijs fieri obstruções,
 à quibus augetur patredo, eiusque gradus, alij respondent, ne utique
 posse fieri obstruções, quando præcesserit illis totius exquisita
 uacuatio, quoniam cum ijs uel nullus, uel paucissimus sanguis uae-
 nuatur, tollitur occasio trahendi à radicibus uenarum sanguinem
 crudiorum, quod illuc usque attractionis motus nequeat perueni-
 re. & si obstruções aliquæ in paruis, sub cute existentibus uenis
 accident, cum totus sanguis attractus illuc remaneat, eæ & mi-
 noris sunt momenti, atque etiam non difficili negotio tollentur,
 aliqua leni frictione, uel illinitione illo attenuato sanguine, atque
 resolutio. parum etiam naturalis caloris dissipari potest, cum uel
 nullus (ut iam dictum est.) uel paucissimus sanguis in ijs uacuetur.
 Quod etiam non sit timenda attractio in cordis regionem, apparet
 ex Galeno, qui ut iam superius uisum est, in lib. 1. meth. in pulmo- cap. 17.
 num inflammatione cucurbitulam pectori tunc esse applicandam
 statuit. uerba eius hæc existunt: Ac longè quidem magis in pul-

55 monis phlegmone abstinendum ab adstringentibus est: quando
 56 in eo ipsis quoque relaxantibus admiscendum aliquid acrium quo-
 57 damodo, & euidenter calfacientium est: quippe foras trahere po-
 58 tius quam reprimere, in eo debemus. Itaque etiam cucurbitula
 59 vtiliter ijs, qui sic laborant, si prius sint vacuati, applicabitur. Ad
 id vero quod de inaequali cucurbitularum attractione obijciunt,
 eas scilicet, inaequaliter coctum crudumque humorem absque dis-
 crimine attrahere, neque naturae excretionem criticam imitari
 paulatim coquendo, & paulatim expellendo, fatentur uerum esse,
 sed hoc nihil tamen esse detrimenti, quod vtilius sit uenenum a
 eorde longius distrahi, quam crudum humorem in paruis ijs uenis
 vi attrahi, atque ipso sic attracto aliquas fieri obstructions,
 quas mox possumus attenuato humore rursus aperire, sed non
 ita facile uenenum intra uenas contentum, & in uiscera recurren-
 tem prohibere possumus, quo in uenis magnis retento, natura ita
 laeditur, labefactaturque, ut nihil, uel parum contra, tum ipsum iam
 vehementer putrefactum, tum illum, qui in uia ad putredinem est,
 agere possit, quare satius erit ipsum cucurbitulis a magnis uenis
 amoliri. ALPIN. Itaque ex his errare Aegyptios uideris asser-
 mare, cum à cucurbitulis illis omnino abstineant, neque immerito
 usus illarum laudabitur, cum foras ad trahendum uenenum cu-
 curbitula ceteris praesidijs praestet. GVLAND. Neque dicam
 ipsos omnino errare, neque recte se gerere, cucurbitularum usum
 non sequentes in febris illis, earum loco quibusdam illinitio-
 nibus, ac frictionibus idem potius praestantes. In corporibus si
 quidem crassis multis succis scatentibus, eas eo modo applicatas
 haudquaquam laudare possum, cum ex certo certius obstructions
 multas pariant, a quibus putrefactus humor maiorem putre-
 dinis gradum necessario adipiscitur, neque etiam in alijs corpori-
 bus, ubi nondum apparet ad viscera noxios humores uenenosos
 inclinare, quod facile ostendunt, egrotos non omnino esse inquietos,
 recteque respirare, nulloque dolore, uel angore ipsorum cor angere,
 recteque dormire, beneque mente ualere: ueluti contraria accidentia
 si extere, contra arguent, proindeque urgente occasione tantum ap-
 plicationem cucurbitularum laudarem, quibus uenenum longe à
 principalibus membris auelleretur. Quibus uero partibus tutius
 vtiliusque sit eas affigere, ego dorso magis, quam cruribus affigen-
 das fore censo, nisi uacuationis gratia ijs applicarentur, quo
 casu

casu vacuatio multo sanguinæ procuratur, post vniuersalem vèro factam vacuationem, venenosos humores diuertendi à visceribus gratia, nõ videtur idonea larga sanguini missio, qua necessario vires collaberentur, sed ipsis cucurbitulis diuersionis gratia applicatis, paucum sanguinis mittitur, qui si a cruribus ijs mitteretur, vim non haberet à corde venenum attrahendi ad ignobiles partes, quoniam sanguinis illa modica vacuatio, attractionem in uenas concitabit, quæ vel non perueniet ad cor, vel si peruenierit, admodum, debilis atque inefficax erit ad trahendum venenum ad partes quibus applicatæ sunt. Quod inutiles non sint cucurbitulæ in febribus pestilentibus, præsertimq; in apparitione exanthematum experientia quotidiana confirmat. In elapsa enim pestilentia sæpiissime expectum est vel ad tumores, bubonesq; maxime, & parotides promouendas vel ortas, quin retrocedant, retineandas, vel quæ euauerint uel retrocesserint rursus euocandas, nihil cucurbitulis præstantius. Multis enim scio eo tempore cucurbitulas summe contulisse ad magnificandos tumores, atque ad intus absconditos reuocandos. Exemplum dignissimum habeo, quod maxime faciet ad illustrandam hanc veritatem. Georgius Selaccus Chyrurgiam Venetijs exercens, in ea pestilentia vxore eius peste correpta cum tumore in inguine, narrat, se cum uidisset tumorem illum insignem (quam facile sæpiissime imminutum, & euanescentem) vel imminui, atque intus recurrere, quod continuò mulier delira euadebat, quo statim cucurbitula sæpe inguini cum igne apposita, iterum ad solitam magnitudinem tumore illo reuocato, atque peractio, statim sana mente redabatur, sæpiissimeq; dum ipsa ægrotaret hoc obseruauit, coactusq; iccirco fuit sæpiissime cucurbitulis diminutum ac fere euanescentem tumorem foras trahere, quod sanè semper succedebat. Quo facto semper eius uxor ad sanam mentem redibat, atque ubi rursus aliquo pacto bubo minueretur, delirium ipsam rursus inuadebat. Testaturq; mulierem, quo tempore ab apposita tumori cucurbitula affligebatur, semper mente sana existisse, qua subito excidebat, tumore intus recurrète, sanaq; rursus eo cucurbitula foras attracto. Quod sanè exemplum conspicue satis ostendit, quantæ utilitatis sit iudicanda cucurbitula ad auellendos venenosos humores à membris præcipuis, atque adiuuandas omnes naturæ excretiones, vel symptomáticas vel críticas illas vocemus, atque hæc arbitror sufficere

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

nobis posse in hac die, quando sermonem nostrum longius nos prosequi nunc nos, quae iam nostris oculis tenebras obducere incipit, prohibeat, proinde finem hodierno sermone demus. *A. L. P. I. S. S.*
Rectè suades, nam totum quod de missione sanguinis apud Aegyptios usitata, nos loqui proposueramus, vix toto sequenti die absolueri poterimus, nam de varijs pro sanguinis euacuatione scarificationibus, quibus illi vtuntur, etiam superest loquendum, quibus peractis, si aliquid temporis eo die supererit, nos multa alia ad partem chyrurgicam pertinentia, valde & ipsa scitu digna prosequemur.

FINIS LIBRI SECVNDI.

PROSPERI ALPINI
DE MEDICINA AEGYPTIORVM
LIBERTERTIVS.

De variarum scarificationum frequenti apud Medicos Aegyptios usu. Cap. 1.

ALPINVS, GVILANDINVS.

VILANDINVM adsum nunc tibi, sed tu multo tardius quam heri in viridarium descendisti, Salve. GVILAND. Et tu quoque; nescio qua de causa tardius huc te contulisti. Sol enim supra horizontem ita se exultit, & aerem ita inflammavit, ut nos sub huius latissimæ Platani umbra confedere, nunc optimum sit. ALPIN. Rectè suades, sed ubi hic confedimus, præstitit de me-

dicina Aegyptiorum inchoatum sermonem recipere, & absolueret. GVILAND. Cur te igitur ad rem ipsam accingere cunctaris? Nihil mihi iucundius esse potest, quam te hic de Aegyptiorum medicina loquentem audire, ac multa ad medendi artem spectantia ex te cognoscere. Supererat opinor, de varijs scarificationibus, quibus illi medici ad vacuandum sanguinem familiarissime utuntur, agendum. Ideo tuum nunc erit eas narrare, atque docere, teque ut id facias etiam atque etiam rogo, spero siquidem hunc sermonem mihi non minori fore utilitati, quam cætera de varijs mittendi sanguinem modis superius explicata. ALPIN. Omnibus in Aegypto versantibus variarum cutis scarificationum pro mittendo, vacuandoque sanguine vice sectarum uenarum, usus est notissimus. Quis etenim certis anni temporibus, atque in primis in æstatis prima parte, innueneris infantibus aures scarificatas ibi non uidit? eo siquidem tempore è centenis quibusque pueris quadraginta uix ibi reperias, quorum aures ob scarificationem gossipia
non

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

non gestent, nec minus frequens est crurium scarificationis pro sanguinis vacatione vsus in omnibus Aegypti locis, praesertimque in pueris, Eunuchis, mulieribus, atque omnibus corporibus molli carne praeditis. Hoc etenim vacuandi praesidium ab illis vno assensu vnae sectionis, vt paulo post dicam, vicarij creditur; proque tali auxilio, in ijs, qui praer virium imbecillitate sanguinis vacationem per venam sectam non ferunt, hoc scarificationis genus apud eos medicos praesto esse solet. In pluribus etiam saepe nasum, vel potius nares ab ijs scarificari, atque labia ac gingiuas non minus obstruatur. Ex his igitur colligo, partes quas illi pro sanguinis vacatione scarificare solent, esse aures, nares, labia, gingiuas, loquor de ijs, a quibus citra applicatas cucurbitulas sanguis educitur, nam adhibitis cucurbitulis plures alias partes scarificat. Amplius quascumque partes etiam corporis extrinsecas, aut aliqua inflammatione antiqua, admodumque difficili, vexatas, vel cancrena ob malignitatem, vel ob copiam humoris naturali illarum partium suffocato vel extincto calore, vel aliqua pustula, vel tumore, vel quacumque re praeter naturam detentas, scarificatione sanant. in hydrope, atque suppuratis hoc praesidio ad vacuandum utuntur, vt de his suis locis nos loquemur. Sed ad eas scarificationes, quibus ad vacuandum sanguinem Aegyptij vti consueuerunt redeamus, quarum duae praecipuae vel primariae in puerorum vacuandis corporibus ab ipsis adhibentur, aurium quippe una, atque crurium altera. Reliquarum vtro visitatior, atque vtilior est, quae intra nares administratur. Praesentaneum etenim remedium apud eos habetur in omnibus acutis febribus, in capitis cum doloribus, tum inflammationibus uenas intra nares scarificari, atque ab ijs tepido dulcis aquae balneo sanguinem educi. G V I L A N D. Dignae sunt haec apud illos populos visitatae scarificationes, ob ipsarum multam vtilitatem, vt locupletiori sermone, atque pleniore stilo a te rursus considerentur, praesertimque cum harum plerumque nostris medicis ignotae sint, is enim, qui haecenus de ipsis a te sermo est habitus me admodum delectauit, sed quaeso eadem clarius mihi atque accuratius exprime, ab illis si lubet quas auribus insigunt, deducto principio.

De aurium, narium, labiorum, gingivarum scarificationibus, quas medici Aegyptij pro euacuatione frequentant. Cap. 11.

ALPINS.

RIMA eius regionis incunte æstate, Campinis ibi spirantibus ventis calidissimis, plerumq; aduersus infantes tonsillarum epidemicæ inflammationes vagantur, febresq; acute, atque circa pudendorum partes inflammationes, & ulcera. Quibus malis, atque alijs etiam omnibus ex calore ortum ducentibus, succurrunt aurium scarificatione intus vel extra præstita, sanguinis vacuationem molientes, vt vero hanc scarificationem operentur, in primis collo infantium lineo panniculo uincto, atque paululum ea ligatura angustiori reddito, tumidiores aures fieri student, quas eodem tempore simul itidem manibus multum contrectant, atque perficiant, aqua calenti dulci easdem sepius irrigantes, & abluentes, uel spongiam calenti aqua plenam auribus scarificandis applicant. Quarum exinde magnitudine aucta, atque ruborem insignem adepta, tribus, vel quinque incisionibus oblongis rectè per latitudinem, cutem ante vel retro cultro scarificant, à quibus scarificationibus parùm sanguinis calido aquæ balneo sepe illas abluentes, educunt, atque serè nullam infantulis tamen lamentationem ploratu aliquo edentibus, ita sine molestia hæc sanguinis vacuatio conficitur, effluxo deinceps sanguine, scarificationibus probè lineo panno deterfis, atque siccatis, gossypium adaptant, quod tribus ad summum diebus in auribus scarificatis gestant, atque mox ab ipsis rectè conglutinatis, illud abigunt. In omnibus uero acutis febribus, atque omnibus inflammationibus oculorum, aurium atque cæterarum capitis partium, cutim ante uel intra aures positam scarificant, atque in iisdem malis partes infernas occupantibus, retro uel extra aures positam.

GUILAND. Hoc remedij genus non omnino fore spernendum ac negligendum videtur, nec penitus antiquis medicis ignotum fuisse, quando apud Hippocratem in 6. epidem. hæc ad unguem legitur. Cum adfunt cedmata, uenę in auribus posteriores scindendę sunt. Sed Galenum aurium istam scarificationem minime nouisse

COHEN. 5.
STAT. 1.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

se hinc suspicari potest, ex quo ipse in commentario Hippocratem
 reprehendendo hæc dixerit: In his quidem verbis locutio im-
 propria, & vitiosa est, ipso scribente, venas in auribus: neq; enim
 venas in auribus, sed circum aures dicere oportebat: siquidem
 venæ quædam post aures grandiores sunt, in ipsis verò auribus per
 exiguæ, vixq; aspectabiles, & plerumque neque perspicuæ. Non
 nouerat Gal usum scarificandarum aurium eo modo, quo Hip-
 pocrates senex sapientissimus cognouisse legitur. Sed tamen hinc
 usum aures scarificandi audio multis Saracenorum admodum fa-
 miliarem extitisse. Quod & Doctissimus Franc. Valesius probè
 confirmare uidetur, qui in comm. sexti lib. epidem. Hippoc. hæc
 scripsit: Id quod didici à Saracenorū filijs, quos nuper Philip-
 pus dominus meus deuicta rebellione, à Granatæ finibus in inte-
 riorē Hispaniam secedere imperauit. illi utebantur aurium sca-
 rificatione, quam possit quispiam in hunc Hippoc. locum referre.
 Non est itaque difficile credere nunc Aegyptios etiam hæc aurium
 scarificatione uti. Neq; hinc Hippoc. orationem impropiam, vt
 Gal. uoluerat, esse certò cognoscitur, sed potius hanc Galeno fuisse
 ignotam putauerim. ALPIN. Verumtamen id aut nullius, aut
 parui adiuuenti (cum aurium hæc partes, quæ scarificantur ex car-
 nes ac exangues sint, uenisq; vix aspectabilibus cerseræ) esse quis
 existimabit, quòd ab harum scetione paucissimus sanguis educa-
 tur, qui aut nullum, aut obscurissimum auxilium ijs prestare po-
 test. Valesius ut Hippocratem a calumnia seruaret, qui aurium
 scarificationes ad coxendicum affectum (vt dictum.) laudauit, ait
 ijs, quibus ex capite fluente humore ad femora, in eos affectus in-
 ciderunt, cauterio aurium partibus, vel ante vel retrò positis im-
 stis uel difectis, posse conferre. Sed quia negare non poterat, hæc
 scarificationem apud multos Saracenos in vsum esse, iocircò sub-
 iunxit, etiam Saracenos hac uti scarificatione, quia sunt timidissi-
 mi à missione sanguinis, neutrum iure uidetur credendum, quan-
 do Hipp. manifestissime non de aurium cauterizatione uel in-
 flatione, sed de scarificatione locutus sit. Neque Saracenos ita san-
 guinis uacuationem formidare hominum relatione certò constat.
 Aegyptij uerò atque Arabes, quibus copiosa sanguinis educio
 est familiarissima, aurium, ut nuper dixi.) utuntur etiam scarifi-
 cationibus ad euacuandum sanguinem. GYLAND. Puto ex-
 morem missionis sanguinis in pueris non aliunde venire, quam ex
ipforum

ipforum summe calido atque humido temperamento, habituque maxime aperto ac molli, facillimeque dissolubili. ex qua copiosa sanguinis uacuatione corpora illorum nimium exoluerent, quare Aegyptij pueris quam parcissimam imperant uacuationem, cum sua corpora habeant ex temperamento, atque habitu, unde euacuentur promptissima. Hincque in pueris aurium scarificatione sanguinis uacuationem moliantur, quod ipsa paucissima, tum ijs sufficere, tum minime multum vires dissoluere, queat. *A. T. P. I. S.* Non solum aures, sed & nares ad multa mala non in puris modo, uerum in omnium aetatum hominibus, Aegyptij scarificare solent, uenas enim intra nares maxima dexteritate scarificant, & ut ipsis lubet sanguinem interim copiosissimum exinde euacuant. Idque naturam immitati in febris acutis, in quibus praestatim caput, uel doloribus uel aliqua inflammatione laesum obseruatur, atque in phreniticis, alijsque ex calidis succis delirantibus, praecipueque ex sanguine. Arcanum etenim quoddam apud illos copiosa sanguinis a naribus intus scarificatis missio creditur. In omnibus doloribus, ac inflammationibus capitis partes occupantes, non minusque in iisdem affectibus oculos infestantibus, in continuis putridis febris, ubi ruborem in facie, uel assiduas uigilias, uel deliria egros uexare conspexerint, statim ad hanc sanguinis uacuationem confugiant, maximeque in diebus criticis, in quibus crisis aliqua per sanguinis eruptionem speratur. In phreniticis, atque acute febricentibus, quibus in aliquo criticorum dierum stillae ex naribus illabentes obseruatae fuerint, minimeque exinde sperantes sanguinem postea large fluxurum, intus nares phlebotomo scarificantes, eruptionem per stillas inceptam adiuuant, atque perficiunt. Noua haec apud nostros medicos, pro molienda sanguinis missione scarificatio erit, neque puto quempiam ipsius rationem, atque usum habuisse. Multi enim intra nares appositae hirudinibus sanguinis uacuationem pertentauerunt. Amatus Lusitanus Medicus Hebraeus non spernendus, se rectum usum a naribus educendi sanguinem reperisse in tertia suarum centuriarum memoriae prodidit, qui tamen solis hirudinibus illam uacuationem moliri oportere, putabat. *GUILAND.* Gal. uisus est his uerbis hunc uacuationis modum nouisse ac docuisse in 2. lib. de compos. medicam. secundum loc.

qui dixit: Quod si amplius sanguis redundare uideatur, etiam ex
 22 naribus aperta uena, & quantum sufficere uideatur sanguinis uacuetur.

cap. 2.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cuatur . Hinc intelligi potest Galeni temporibus usum mittendi sanguinem à naribus fuisse probè cognitum, atque frequentatum. Sunt aliqui, qui existimant heri hanc vacationem, secto nasi mediastino, quam multi laudant in faciei, nasiq; ruboribus, atque in aliqua inflammatione. ALPIN. Erant illi certissime id credentes, quoniam apud Aegyptios omnes narium scarificatio, atque mediastini, vna, rademq; non est, neque ad eadem mala vtrifq; his vtuntur . Narium enim scarificatione multum sanguinem euacuant, qua vacatione omnibus capitis inflammationibus cum internis, tum externis, & in febribus sæpe vtuntur: à Mediastino vero scarificato paucissimus sanguis exit, qui tantum faciei nasiq; ruboribus adiumento esse solet. GVILAND. Sed quomodo nares scarificant, atque nasi mediastinum? ALPIN. Naso in primis, postquam collum fascia deuinctum est, vt venæ crassescant, tum insultu perfricato, tum aqua calida multa dulci asperso, atque tumefacto cutem narium ambarum, vel vnius, per longum tribus, vel ad summum quinque scarificationibus secant, à quibus sanguis calido aquæ dulcis balneo educunt. Mediastinus verò & ipse eodem modo vnica scarificatione secatur, guttaq; tantum sanguinis ex eius sectione promanant. Vtuntur etiam illi populi labiorum, præsertimque inferioris scarificatione pro oris, gulæ, inflammationibus, sed longè maxime vbi fixuris labia fuerint obnoxia, gingiuasque scarificant, ex confluxo sanguine dolentes, vel aliqua inflammatione vexatas. Sed his omisso, vtilius erit, nos tandem accedere ad celeberrimæ crurum, malleolorumve scarificationem, qui enim habebitur sermo de tanto præsidio, nõ poterit non nisi multum medicis adiumenti afferre, quando hæc scarificatio venæ sectionis vicario mea quidem sententia sit. de qua nunç prolixius tecum loqui cupio. speroq; huius sermonem maiori, quam ceteri nobis voluptati fore, nec minori vtilitati. quem totum in hac die vix credo a nobis posse absolui. GVILAND. Quæso, quæ in sermone huius scarificationis, quæ a nostris etiam ijs partibus applicatis cucurbitulis communiter in quibusdam malis ita facile molitur, tam copiosam orationem accersunt? Vellem igitur hæc de causa, ut quam primum ad illam te conuerteres. ALPIN. Faciam vt lubet, sed vereor ne tu in communi multorum errore verferis, qui celebrem hanc malleolorum scarificationem, ab antiquisq; medicis præclarissimis pro venæ sectionis vicario auxilio receptam, atque

vita-

vitaram, in cucurbitularum cum scarificatione applicatarū vsum commutauerunt. Verum si quid de illa Gal. & Oribasius in multis locis, ex quamplurium celebratorum medicorum sententia, nobis prodiderint, nunc meminisses, fortasse ita hic sermo te delectasset, vt longiorem hac de re explicationem à me peteres.

GVLAND. Nihilominus ego fortasse, quam tu, sermōnem, qui de huiusmodi p̄sidio accurate habeatur, expecto. Sed antea scire ex te uolo, an eodem modo Aegyptij mentum scarificare soleant, & brachia, quando horum scarificationem apud Hispanos confici aliqui prodiderint: atque & menti scarificationis Gal. in 6. lib. de composit. med. secundum loc. ad multa mala meminerit. ALPINS. Etsi vtrumque fieri meo quidem iudicio posset, tum brachijs, cruribus, quo ad venarum ordinem ferè omnino respondentibus, tum etiam quia menti scarificatio, & commode administrari posset, & multis affectionibus esse utilis. Cuius utilitatem antiquitas medicorum nos rectè perdocuit. Sed tempus est, ut ad propositam scarificationem redeamus.

Malleolorum, siue crurum scarificationem ad moliendam euacuationem auxilium esse antiquissimum, à Grecisq; clarissimis medicis valde frequentatum. Cap. III.

ALPINS.

MENTUM maxime crurum, surarum, uel malleolorum scarificationem pro sanguis molienda euacuatione in pueris, Eunuchis, mulieribus, atque carnosis uel pinguis omnibus hominibus usurpant, tutissimumq; apud eos creditur uacuationis remedium. quo quisque multorum morborū occasione ingenti salutis spe utitur ad uacuandum sanguinem, p̄sertimq; acribus n̄tuationem per uenam sectam p̄ imbecillitate non ferentibus. Scarificant enim, ut inferius proprijs locis dicam, in utroque crure suram, sine partem cruris crassam, quæ malleolo continetur, multis adactis profundis, ac longis scarificationibus, a quibus s̄pe tepida aqua dulci abluta, quantum uolunt

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

uolunt sanguinis sine multa corporis commotione, educunt. Ad hoc auxilium illi in omnibus morbis, ab humoribus calidioribus ortum habentibus, veluti ad sacrum ancoram confugiunt, neque id immeritò, cum tot, & tantas habere ad sanitatem vires scripsisse sint scarificationem experti. Mirorque iccirco *GVLANDINVS* doctissime, nostrates medicos nolle tam utile, atque à multis doctissimis Græcis medicis antiquis, ad morbos profligandos, hominesque ab his præcauendos, adeo laudatum auxilium agnoscere, atque in usum reuocare. Et quamquam eos medicos non omnino laudem, quia promptè in quouis serè morbo sanguinem per venam sectam mittant, rectius tamen eos agere putamus, quàm qui eandem vacuationem sanguinis per cucurbitulas dorli partibus cum scarificatione applicatas moliri consueverunt. *GVLANDVS* Priores illos medicos eo auxiliij genere, quippè venę sectione, posse morbos eos profligare natus ac certius iudico, quàm alios cucurbitularum usu. Quòd misso sanguinis per venę sectionem procurata, magnam utique sit remedium, atque ob id magnis meritis occurrat morbis. Ab usu uerò cucurbitularum tantum abest, ut magnos morbos a plenitudine humorum ortum ducentes, profligari posse credam, ut potius ijs applicatis, eos in deterius secedere posse autumem. Quòd a nobis heri diligentis disputatum, atque conclusum fuit. Sed cur ego te tandem interpello, teq; ab inepto tuo sermone his uerbis amplius distraho? perge igitur reliquam hac de te sermonem absolere. *ALPINVS* Pro tollenda corporum plenitudine *Galenus* nullam cucurbitularum verbum fecit, ut nostrorum multi cogitant, sed solum venę sectionis, atque crurum scarificationis meminit. Quòd ab ipsiusmet uerbis in 2. aph.

2. aph. 17. ,, Hippoc. commentario proditis colligitur, quæ hæc existunt: Eua-

 ,, curatio omnium humorum æqualiter, quæ quidem exquisitissima

ap. 3. ,, est, fit per venę sectionem, proxima autem huic illa est, quæ fit per

 ,, malleolorum scarificationem. In libro etiam de hirud. cucurb. scarif. dixit: Cucurbitulas in plethoricis corporibus non modo esse inuiles, sed etiam noxias. Atque in lib. de curat. per sang. mis. docuit, ante cucurbitularum administrationē totum corpus euacuatum esse oportere, illisq; vel cum scarificatione vel sine ea applicatis. Ex quibus nostri medici perdocti nescio cur in magnis morbis, uerbis sanguinis educationem per uenę sectionem nõ ferantibus, ad hanc, relictis illis cucurbitulis, solum crurum scarifi-

-cationem.

cautionem non accedant vel confugiant, cum hæc tutissimum sit
auxilium, vacuationeque (ut ait Gal.) venæ sectioni proximum.

Hocque etiam venæ sectioni utilitate præferendum Gal. in eodem

cap. 11.

lib. de humor. eucurb. alijs verbis meminit: Eodem namque anno

venam frequenter incidere, minime quidem rationi consentaneum

arbitramur: Quandoquidem cum larga sanguinis copia, vitalis

quoque spiritus emittitur, quo sanè absumpto, crebrius quidem

moles vniuersa frigescet, tum animales functiones omnes deterio-

res redduntur. Quamobrem ab ignobilioribus membris, impositè

a cruribus sanguis educendus est. Atque in libro de curat. per

sang. missio. in quibusdam corporibus crurum præsert scarifica-

tionem venæ sectioni, vt ipse hunc in modum prodidit, dicens:

Porrò que ex mulcibus albidiores sunt, sanguinem acerruare

cap. 12.

tenuem solent. Quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus

maxime iuuantur. Et paulo post ait: Carnosis vero & candidis

paruè insunt venæ, quibus malleolos scarificare, quàm venam seca-

re præstiterit: quippè cum hæ paruas in cruribus uenas habeant.

Est & Apollonius ille atque Antyllus, medici olim grauissimi, vt

apud Oribasium legitur, qui huius scarificationis clarissima mo-

numenta posteritati reliquerunt. Oribasius vero hæc de ipsa cru-

lib. 7.

cap. 2. co.

rum scarificatione scripsit: Et sanè dum pestilentia vehemens A-

siam deprehendisset, multosq; perdidisset, meq; etiam morbus at-

tigisset, secunda morbi die remissione febris facta, crus scarificauit,

duasq; scè sanguinis libras detraxi, hæc; de causa periculum vi-

taui. Pleriq; igitur etiam alij hoc præsidio usi superstitcs euasè-

runt. erant enim plenitudinis signa. Crurum itaque scarificatio-

nis usum Galeno, Apollonio, Antyllo, Oribasio, pluribusq; etiam

alijs ex antiquis clarissimis medicis & cognitum, & ualde apud eos

frequentatū exinde planè constat. GUILAND. Vera sanè prædicas,

sed quid mireris multos etiã doctissimos medicos hoc ita ab opti-

mis medicis laudatum auxilium minime velle agnoscere, ac in pri-

stinum usum reuocare, quando multorum insanabilem in defen-

dendis erroribus peruicaciam tu rectè noueris. Quid mireris in-

quam, cum ipsi aliquid habeant, quo culpa carere aliquo pacto

videntur? Nam quis vnquam ab Aegypto huc profectus est, qui

eius scarificationis verum modum nobis manifestarit? Certe ne-

mo eos eam edocuit. ego magis mirandum esse puto, hæctenus

multis in Italię urbibus, præsertimq; Venetijs petinde ac Erasistra-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tei faciebant, medicorum multos sanguinis missionem per uenam
 sectam ita abhoruisse, ut maximum timorem id genus auxiliij ple-
 risq; incuteret. Quae in re non parua gratia Alexandro Massariae
 medico clarissimo est habenda, qui eam urbem illam olim ingres-
 sus ita a sanguinis missione abhorrentem, ac timentem inuenit
 medicae artis Hippocraticis principijs veritatem illis saepe suaden-
 do ac demonstrando, errorem in medicina summum, e mentibus
 doctissimorum multosum medicorum eripuit. Tamen caterua
 medicorum, (ita morbus inualuit) superstit, adhuc anti-
 quis erroribus planè addicta. qui affirmant, non esse conficien-
 dam sanguinis vacationem per uenae sectionem, ob plurimi calori-
 sis resolutionem, sed tantum cuti dorsi alijsq; partibus appli-
 citis cum scarificatione cucurbitulis. Hinc uenae earum usus cõ-
 gratiæ deuenit, ut nunc frequentissimus apud multos, ac familia-
 rissimus factus sit. Haecq; de causa multi audens affirmare cucur-
 bitulas scarificatas uenae sectionis vicarium esse auxilium. Quo-
 rum opinio quam erronea, & à veritate aliena sit, preter ea quae di-
 cta sunt, patet etiam ex Galeno, qui & in 2. lib. aphorism. & in 4.
 de sanit. tuenda, atque in libro 13. meth. med. alijsq; multis in locis:
 dixit apertissime, secundum locum, a sectione uenae, crurum scarifi-
 cationem obtinere. nam in secundo lib. aphor. a. hanc scarifica-
 tionem uenae sectioni esse proximam: atque in lib. 4. de sanit. tuen-
 asserit, tantundem ac uenae sectio ualere malleolorum scarifica-
 tionem. & in lib. 13. meth. med. scripsit: Si corpus fuerit plethoricum,
 sanguinem mittendum esse, aut uena incisa, aut cruribus scarifica-
 tis. ALPIN. Rectè sanè dixisti, sed haecenus excusari poterant
 nostris medici, quod neino ipsorum hanc scarificationem, quo-
 pacto administraretur ab aliquo didicerit. Nunc uerò quisque
 summe redarguendus erit, nisi uoluerit hoc genus praesidij utilissi-
 mum a nobis saltem accipere, & in antiquum usum reuocare.
 Maximeq; cum audierit, huius scarificationis usum cum in tota
 Aegypto, tum in tota etiam Hispania apud omnes familiarissime
 frequentari in omnibus pueris, Eunuchis, mulieribus, pinguibus-
 que corporibus, felici semper cum successu. CVELAND. Amatus
 Lusitanus medicus non spernendus hoc remedium maximi semper
 fecit, atq; sepiissime eo pro vacatione sanguinis usus est. ut
 paulò post fusius etiam narrabitur. Eademq; atq; tu Ioan: Iaco-
 bus Manni posteritati tradidit. Quamobrem crurum scarifica-
 tionem.

tionem multis & antiquis, & recentioribus medicis fuisse cognitam, & ab eis adhibitam manifestissimum est. Quod ut apertius omnes cognoscant, ac ne ab hoc vacationis vsu, ideo se abstinere dicant, quod ignari sint an eodem modo hæc scarificatio, tum in Aegypto, tum in Italia hominibus conducatur, ideo si postquam tu in patriam redieris, in aliquibus ipsa fueris vsus, ac quali etiam salutis successu vel foelici, vel infœlici, intelligere ex te nunc cupio.

Quibus in Italia locis hominibus sanguis crurum scarificatione fuerit detractus. Cap. IIII.

ALPINS.

AB Aegypto ego in patriam reuersus, Bassanum oppidū loci amœnitate pulcherrimum meorum studiorum gratia me contuli, ibique medicinam publice faciendo multos scio ægrotos crurum scarificatione, sanguinis sæpe euacuatione more Aegyptiorum procurata, sanitati restitutos. Scis etenim postquam in Italiam ex illis locis peruenerim, me perpetuò optima Aegyptiorum vestigia in medendo sequi voluisse, præsertimq; sanguinis vacatione molienda, maximeq; in vsu crurum scarificationis, pro qua exercenda diligenti, atque experto inuento huius operis ministro, in multis sanguinem mittere more Aegyptiorum pertentaui. Quod mihi foeliciori cum successu semper cœuenit. Primusq; cui eo modo sanguis fueris vacuatus, puer fuit annos decem natus, quem in humanarum literarum cultu Franciscus Lanzarinus Bassanensis in eius schola à Castro franco exercendian suscepit. Qui duplici tertiana correptus, cruribus ambobus scarificatis, & educto sanguine conualuit. Huic enim propinato prius pharmaco, quo eius corpus noxijs paulisper expurgaretur humoribus, ipsiq; maxime, qui in stomacho & uenis mœraicis continebantur, quarta die ambobus cruribus vel suris more Aegyptiorū scarificatis, sanguinis fere libram commodissime eduximus, a qua præstita vacatione febris iminuta, alia tantum accessione desijt. Paucos ab hinc menses ab huius pueri morbo mulier ferè sexagenaria, bona vocata, quæ apud Bassanos famosissimos pictores habitabat, hepatis pessima inflammatione correpta continue cum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

dolore, & tēſione dextri hypochondrij, affiduis uigilijs atq; diffi-
cillima reſpiratione, ingentiq; ſiti, lingua nigra admodumq; ſqua-
lida febricitabat. In qua urinae tenues, coloratiores, cum conten-
tis crudis ſpectabantur, diesq; duodecimus ab ægritudinis princi-
pio agebatur, quando accerſitus illam inueni eo modo ægotan-
tem, cuius morbo, cauſis, ac ſymptomatis recte perſpectis ac cog-
nitis, atque chyruργο acerſito, internam dextri cubiti venam ſe-
cari iuſſi, à qua nullo ſanguine, muliere in ſyncopim collapſa, va-
cuato, ac niſera cæteris neglectis remedijs moriretur, ex eius cor-
poris habitum bene carnoſo, pingui atque albo, Galeno in libro de
curau. rar. per ſang. miſ. docente, malleolorum ſiue crurum ſcarifi-
cationem magis quàm venæ ſectiōnem, præſtare ei poſſe: probè
cruribus ſcarificatis, ſanguis ad libræ pondus commodè educus
eſt, à quo ſtatim melius ſe habuit, nocteq; ſubſecuta ſomnum cœ-
pit, melius reſpirauit, atque adeo febris minui exinde cœpit; die
quarta decima ſerè libera fuit, at decima ſeptima in vniuerſo cor-
pore critica exorta ſcabie, proſus conualuit. Poſt hanc aliam
eodem annos natam, habitum admodum pingui, ac valde carnoſo
præditam, villam Angaranum habitantem, febre continua, acuta,
correptam cum intenſiſſimo capitis dolore, affiduisq; uigilijs, deli-
rio, atque multa inquietudine curandam præmanibus habui, cui
die tertia præmiſſo clyſtere, ambobus itidem profundis incifio-
nibus cruribus ſcarificatis, ſanguinis libra & plus fuit educta, a qua
mulier melius ſtatim ſe habuit. dieq; ſeptima omnino a febre li-
bera euasit. Puer etiam duodecim annorum Citadellenſis in do-
mo Joſeph Caratelli pharmacopolæ, cum febre ſurdus omnino
factus, eius a ſcarificatis cruribus, plurimo ſanguine euacuato, ſta-
tim audiuit, atque paucis diebus etiam a febre conualuit. Duæ
itidem eodem tempore puellæ virgines in Valle Stagna, decum-
bentes, in peſtilentem febreſſe collapſæ à ſuppreſſis menſtruis, ea
ſcarificatione adiuuante ſanitatē citò receperunt. Citò enim am-
babus ijs copioſi mēſes denuo fluxerunt ſeptima die cum iudicio.
Criticęq; ambę indicatę in eadem die fuerunt. Audiſti ex me igitur,
quos vacuatione ſanguinis, ſurari ſcarificatione præſtita, Deo
annuente, Baſſani ſex ſere menſium ſpacio ſanitati reſtituerim. In
principio dum ea uti cœperim, propter multas magnasq; ac profun-
das ſcarificationes ſerè omnes hoc auxilium formidabant. Deinceps
vero multi ſuxre, tum viri, tum mulieres, quę ab vtilitate per-
ſuaſę

suasi hoc genũs remedij. facile complexi sunt. GUILAND. Guido te tantam de huiusce scarificationis vtilitate, periculum fecisse, cui facile omnes acquiescere possent. Ego vero, vt idem confirmem, puto non inutile fore, si tuis experientijs alijs ab Amato Lusitano memorie traditas subiungam. ALPIN. Gratam rem facies si eas mihi etiam indicaueris. GUILAND. Is in prima suarum
 ,, centuriarum hæc literis tradidit: Paucis interpositis diebus hu- ^{curat. 14.}
 ,, ius dicti frater, duos annos natus in eadem oris vlcerationes inci-
 ,, dit, qui surarum siue tibiartum ventrium scarificatione, & topicis
 ,, adhibitis enumeratis medicamentis sanitati illico fuit restitutus.
 Et in scholia, postquam tum omnes medicos præter Hispanos,
 quod hos solum crederet huiusce scarificationis peritiam obtine-
 re, reprehenderat, subiunxit alterius pueri historiam, his verbis:
 ,, Dominicus Maria à Bala mercator Pononiensis cum filiolum gra
 ,, uiter ægrotantem haberet, vt illum inuiserem me rogat, ad quem
 ,, accersitus iubeo protinus crura scarificari, prius ea per spongiam
 ,, fouentes aqua calida, & ad poplites ligatura ac ad suras cucato
 ,, sanguine, eas sepe harundine fessa percutiendo, sed inuita matre
 ,, pueruli natione Græca, patria Bizantina, quæ quum intra duos
 ,, dies puerum sanum conspexerit, ad me postea, tanquam ad sacrã
 ,, anchoram, quum pueri sui vel amicorum ægrotarent, consuebat,
 ,, vt illam illis iuberem euacuationem facere, tantum videlicet huic
 ,, euacuationi tribuens: nec sanè immeritò, quia præter multa, quæ
 ,, secum adfert comoda crurum scarificatio, materiam in corpore
 ,, exundantem minuit, & caput à dolore & malis affectionibus liberat.
 In secunda centuriarum pueri hanc subtexit historiã dicens: ^{curat. 5 &}
 ,, Filius Barbossij natus annos nouem cum febris continua cor-
 ,, ripetur, & inter medicos consultum esset pro eius
 ,, salute de sanguinis missione, primo à surarum
 ,, scarificatione cæptum fuit; qua uel taneum
 ,, illicò sanus est factus. Hæc extant
 ,, monumenta illiusce doctissimi
 ,, medici de missione sangui-
 ,, nis per crurum sca-
 ,, rificationem po-
 ,, sterum me-
 ,, morijs prodita.

Crurum scarificationem non eam esse, quam nostri applicatis cucurbitulis frequentant. Cap. V.

G V I L A N D I N V S .

Nos video hoc auxilium Arabibus medicis notum fuisse. Quamquam nunc ipsorum serè proprium illud esse dixeris, quando nemo illorum de eo aliquid scriptum reliquerit. Auenennas enim hanc scarificationem à cucurbitulis separatam minime cognouit, quod ex eius his uerbis facile percipitur: Et ventosæ quidem, quæ cruribus superponuntur sunt minutioni propinque, & mundificant sanguinem, & prouocant menstrua. Quod apud alios quoque Arabes medicos multos vsitatum, ac creditum est. Nam neque Auerroes, neque Rhasis, neque haly. Abb. neq; alij multi de scarificatione crurum, ut quid distinctum à cucurbitulis scripsere. Itaque apud hos nauatio per crurum scarificationem procurata nihil aliud erit, quàm communiter nostris cucurbitulis, cum scarificatione applicatis sanguinis factaeductio. Cui opinioni id fauere videtur, quod alios multos præclarissimos medicos, ne verbum quidem de hac distincta à cucurbitulis scarificatione scripsisse videam. Nulla siquidem apud Hippocratem ipsius extat memoria, neque apud Celsum secundum ut multi aiunt, Hippocratem, neque apud alios multos. Hincque multi etiam doctissimi medici nullam differentiam inter hanc & cucurbitulas scarificatas fecerunt, exinde malleolorum scarificationem cum cucurbitulis interpretantes, ut Hieronymus Cardanus in lib. 2. controuer. med. qui hæc Galeni uerba de scarificatione ita interpretatus est: Sunt autem quæ æquivalent sectioni nene retenturam hæmorrhoidum apertio, uel mensium suppressorum, uel in quibus nihil est tale, malleolorum cum cucurbitula scarificatio. Quæ tamen interpretatio (pace tanti medici dixerim) longe à ueritate est aliena, cum Gal. per malleolorum scarificationem distinctissime eam absq; cucurbitulis intellexerit. Nam in libro de hircudinib. distinctè duo capita scripsit, alterum de scarificatione, atque alterum de cucurbitulis. Qui si idem intellexerit scarificationem, & scarificatas cucurbitulas esse, proculdubio cucurbitularum usum nusquam meminisset. Nam in libro nuper

lib. 2. de
4. cap. 11.

citato

citato dixit: At incipientes aut etiam uigentes (supple capitis
 dolores) per cucurbitam in-ceruice procurata retractio interim
 quidem solam interim cum scarificatione. Quod prorsus con-
 firmavit in aphorif. lib. atque in lib. de curat. per sang. miss. Cur
 igitur ibi Gal. meminit cucurbitularum cum scarificatione, si no-
 mine scarificationis semper cucurbitulam subintelligat? Certe
 ex Galeni sententia, utrunque esse vnum & idem, falsissimum est.
 ALP. N. Cui dubium idest, uasis utramque operationem moli-
 endi modis perspectis, atque utriusq; auxiliij facultatibus? Nam
 modus vacuandi applicatis cucurbitulis plane est diuersus ab eo,
 qui in usu scarificationis adhibetur. Cucurbitulam siquidem li-
 nammento ardescente, vel igne vel aque calicæ halitu, cuti primo
 applicant, quæ ualide intra se cutim attrahit, à qua cutem in rubo-
 rem atque tumorem elatam scarificant, eiq; statim rursum cucur-
 bitulam affigentes ea sanguinem à scarificationibus extrahunt.
 Secus vero in molienda scarificatione obseruatur, nam qui uolunt
 crura scarificare pro vacuando sanguine, primo ardè-crux sub po-
 plice ligant, & mox totum crus in primis multum perforicatum, in
 dulcis aque calidam balneum immergunt, sepeq; abluunt suram, ac
 hauridine ipsam percutiunt, ut totum crus intumescat, multumq;
 erubescat, atque oborescat, ne incisionum acutum dolorem æ-
 groti sentire queant. Quibus omnibus peractis crus ordinatis
 longis, ac profundis incisionibus scarificant, à quibus quantum
 uolunt sanguinis aqua calida vulnera sepe irrorantes vel totum
 crus in aquam obruentes, euacuant. Quis igitur scarificationem
 à cucurbitulis diuersum quippiam esse non fateatur, ex modorum
 omnino uariorum, quibus administrantur, obseruatione? Quæ
 etiam inter se ex utriusque facultatum dignotione diuersa utique
 esse, facile suadebitur. Differunt quidem hæc in ea quam præ-
 stant, euacuatione, quantitate sanguinis qui euacuatur, nec minus
 attrahendi modo. Etenim cruribus scarificatis libræ sanguinis
 facile non secus quàm per uenæ sectionem educi possunt. Quod
 sæpissime experientia uerum esse didicimus. Oribasilusq; in libro
 de cucurb. scarif. hiru d. sibi cum peste ipse vexaretur, altero crure
 scarificato binas stræ sanguinis libras extraxisse testatus est. Ad-
 do, per erurum scarificationem tantum sanguinis vacuari, quan-
 tum per uenæ sectionem euacuari potest. Quæ sanguinis copia
 non ita facile cucurbitulis exhaustiri poterit. GUILAND. Neq;

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Citra rationem aliquam hoc fieri arbitror, namque sanguis à
 scarificatis cruribus absque cucurbitulis calidæ dulcis aquæ bal-
 neo continue educitur, ex qua caliditate sanguinem attenuante,
 morante, atque attrahente, humiditateq; iniectiones venasq; plu-
 rimum laxante, facilius sanguis effluit. In eius verò eductione, quæ
 cucurbitularum attractione fit, aliæ causæ existunt, & tales quidẽ,
 ex quibus potius sanguinis fluxus cohiberi, quàm adiuuari possit,
 namque nonradest caliditas, quæ fluxurum sanguinem attenuet,
 neque adeest quod relaxet cutem, sed magis causis ex vacuato san-
 guine frigidens, densatur, & sanguis extra venas egressus in trom-
 bos concretescens, fluxionem potius coercere possunt. Hinc mirum
 non est cucurbitulis non posse tantam sanguinis copiam vacuari,
 quanta per nuper dictam scarificationem educi potest. A 1718.
 Differunt etiam sanguinis vacuationes cucurbitulis factæ ab ijs,
 quas hac scarificatione molimur, quod illæ violenti attractione,
 atque hæ sine vlla violentia procurantur, sed sensim ac sensim sine
 multa agitatione. Galen. enim in lib. 13. meth. dixit: Cucurbi-
 tulam ad hoc esse inventam, strenuamq; planè ad id esse auxilium,
 ut scæsenocentur, quæ sunt in alto, atque vt eximantur & eruan-
 tur, quæ iam in scirrhum abeunt. neque cucurbitæ attractionem
 violentam esse nostrum cupiam ignotum esse cogito. Scarifi-
 catione verò sanguinem dulcisaquæ calido balneo sensim ac sen-
 sim citra commotionem multam corporis educi, sensui patet. ut
 Apollonius non minus antiquus quàm grauis medicus his verbis
 scriptum reliquit. Quæ apud Orabasium leguntur ex illiuscæ me-
 dici grauisimè mente de hac scarificatione, hæc existunt: plethorâ
 autem commoderatam, quæ aliquid mali, factura sit, ac iam ener-
 sionem in morbosum statum attingat, tibia quæ scarificationibus
 vexata fuerit, innoxiamq; totam quam volumus sanguinis illiga-
 tionem reddiderit, citra validam totius molis commotionem sol-
 uit. Amplius Gal. atq; alij Græci medici multi dixerunt, scarifica-
 tionem hanc tollere plenitudinem, quod in plerisq; locis legitur
 præsertimq; in lib. nuper citato de Hirud. reuuls. cucurb. cum di-
 xit: Si quæ exuperans materia in corpore minuenda est, atque ob-
 id potissimum exuperantia ea oriatur, quod materia ipsa, quæ
 emitti solet, supprimatur, scarificatione vtimur. Cucurbitulis ve-
 ro scarificatis vel sine scarificatione ante quam corpus totum va-
 cuatum sit, nunquam medicos vti debere, Gal. pluribus in locis,

Om. lib.
 de encur.
 scar. l. 9.

404

quos

quos supra adnotauimus, memorię prodidit. **GVILAND.** Differentia euacuationis, hac scarificatione factę, atque eius quę cucurbitalis celebratur, in alio consistere non videtur quàm in attractione, quę in his calido balneo, in illis uero cucurbitulis perficitur. Vna eademquę scarificatio cutis utraque erit, sed ab vna sanguis calida aqua euocatur, & ab altera cucurbitula ex alto ad cutē trahente. **ALPIN.** Neque hæc duo existunt euacuationis instrumenta, tametsi utraque in scarificationem cutis fundetur, etenim in vtriusque non eadem sit scarificatio. Nam ad usum cucurbitularum cutem multis incisionibus, neque longis, neque profundis, neque ordinatis scarificant. Quę omnia in hac scarificatione Aegyptij ad unguem obseruant. Quod etiam **Oribasilus** ex **Antyllo** in lib. de cucurb. scarif. sciendum præcepit. Quare multis differentijs crurum scarificatio, & cucurbitalę scarificatę distinguuntur, vnumquę & idem non præstatur ab vtriusque auxilium, nec ipsidem utraque viribus est referta, diuersamque inter se ambo promunt operationem. **GVILAND.** Non possum ideo non multum **Auicennam** ceterosque alios Arabes medicos præclarissimos admirari, qui de sanguinis euacuatione agentes hanc scarificationem minime à cucurbitulis distinctam cognouerint.

ALPIN. Quid igitur de his dices? tantos medicos tantum auxilium ignorasse? multi nobis non credent. **GVILAND.** Hoc auxilij genus proprium ferè fuit Aegyptiorum, atque Arabum. quę loca cum neque **Auicennas**, neque **Rasis**, **Auerrhoes**, **Haly**, atque alij habitarent, nosci ab his eam scarificationem non potuisse putandum est. Quod aut uerum sit, nemo nostrum certus est. hoc unum tamen scio, quod cum hoc remedium apud **Galenum** scripta, **Apollonij**que, **Antylli**, **Oribasilij** inueniatur, & apud alios Gręcos medicos nulla extet de eo memoria, istorum scripta male uersa in Arabicam linguam habuisse certo certius iudicari potest, atque hinc eos non potuisse hoc auxilij genus probè didicisse. Quod quidem apud **Auicennam** manifestissime comprehenditur ita fuisse. Cum quę **Gal.** loquebatur de scarificatione citra cucurbitularum applicationem, ipse in cucurbitulas scarificatas transcripserit. **Galen.** si quidem in lib. de curat. per sang. miss. de scarificatione hac ita scripsit: Porro quę ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem seuuē
 22 accruare solent, quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus.
 23 maxime vacuantur, atque quę nigriores sunt, secta vena curato.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

11 Crassiore in enim sanguinem, ac magis melancholicum colligunt,
 11 magis vero etiam si magnas habere venas appareant, quod illis ac-
 11 cidit, quæ graciliores sunt, ac nigriores. Carnosæ vero ac candidis
 11 paræ insunt venæ, quibus malleolos scarificare, quàm venam se-
 11 care præstiterit, quippè cum hæ paruas in cruribus venas ha-
 11 beant, itaque etiam recte secentur, quod iustum tamen sit non
 11 profuit. à quibus sanè verbis de scarificatione, & non de cucur-
 11 bitulis à Galeno proditis, male in aliam linguam voris Auicenna
 11 eadem hæc ad unguem transcribens, de cucurbitulis scarificatis, &
 11 non de scarificatione intelligens, dixit: Et ei quidem quæ ex mu-
 11 lieribus alba existit, ac laxa, sanguinem habens subtilem, ventose
 11 in cruribus positæ sunt meliores quam phlebomia, quæ fit in sa-
 11 phena. Sed hæc satis fuisse existimo, ad demonstrandam differen-
 11 tiam, quæ est inter scarificationem, & cucurbitulas scarificatas.
 Quibus ita explicatis non inutile foret, si quæ inter malleolorum
 hanc scarificationem, & venæ sectionem sit conuenientia ac simi-
 litudo, nos aperiremus. ALPINS. Iure quidem hoc dixi, neque pa-
 to facile nos huius scarificationis utilitates persequi posse, nisi ha-
 rum similitudinem sedulo prius cognouerimus.

*Inter crurum scarificationem, at que venæ sectionem
 maximam esse conuenientiam, ac simili-
 tudinem. Cap. VI.*

ALPINS.

S ANGVINIS vacationem per crurum scarificationem
 factam, ei, quæ venæ sectione fit, admodum similem esse
 cognoscitur. Quantitas enim sanguinis per huius-
 modi scarificationem educta vel eadem omnino est cum ea, quæ
 vena aliqua secta educitur, vel saltem ei proxima. libras sanguinis
 ista scarificatione vacuari à nobis nuper dictum est, non minus; Oribasium
 in seipsum ex seipso eam sanguinis copiam crure scarifi-
 cato eduxisse: Galenum; exinde in comm. 2. aphorism. dixisse,
 vacationem per malleolorum siue crurum scarificationem præ-
 stitam proximam ei esse, quæ fit per venæ sectionem. Simili etiam
 modo & sanguinis quantitas per eam scarificationem, non secus
 quàm

quàm ex uena sc̄cta sensim ac sensim sanguis effluit, lente & absq; ulla violentia benigne balnei ex dulci aqua calefacta parati adiuuamento educitur. Quomodo naturam sc̄pissime critique, vt verbis vtar medicorum, sanguinem excrecere cernimus: atque hinc sanguinis vacationem, tum quæ per venam sc̄ctam fit, tum quæ nuper dicta hac scarificatione perhibetur, proficuum ægrotis esse, quod profus à natura factam imitetur, existimo. Quemadmodum etiã ex purgationibus eas ægrotis esse valde proficuas dicimus, quæ naturæ optimas excretiones imitãres nulla violentia vel corporis molestia commotione lædentes humores redundantiam eijciunt. Cuius rei signum esse ægrotos purgationes leniter perferre, Hippocrates in 1. lib. aphorif. nobis prodiderat. **GUILAND.** Dubia hæc veritas haud parui multis uisã est, neque immeritò de ea quantitate sanguinis, quæ educitur crurum scarificatione. etenim quæ ratio est, quamobrem a cute crurum scarificata plus quàm ex aliarum partium scarificatione sanguinis copia maior educi ac vacuari debeat? Certè nulla, quando dorso curis multis venis referta eandem copiam scarificata exhibere queat, vt hinc sc̄pularum venas scarificatas iccorariæ venæ vicarias Arabes dixerint, ex quibus non videtur crurum scarificatio quantitate sanguinis venæ sc̄ctioni proxima, vel saltem aliq; etiam partes corporis scarificatæ eandem copiam sanguinis exhibentes venæ sc̄ctioni itidem proxime crunt. **ALPIS.** Memini aliàs de hac eadem questione nos verba fecisse, remq; planè sic absoluisse, quia surq; ceteris alijs cutaneis partibus, tum numerosiores venarum ramos, tum grandiores obtinent, ex quibus scarificationibus multis uenis dissectis copiosior, quam ab alijs corporis partibus scarificatis sanguis exit.

GUILAND. Verum dicis, neque immeritò cum Gal. crurum hanc scarificationem semper venæ sc̄ctioni facultate vel utilitate proximam tradiderit, ait enim plenitudinem corporum ipsam sc̄re, ut venæ sc̄ctio, tollere. Cuius loca nunc, in quibus hoc nos docuit, audire nõ erit inutile, ex quibus clarè cognoscemus quanta apud Galenum fuerit inter scarificationẽ hanc & venæ sc̄ctionem similitudo ac in iuuando affinitas. **ALPIS.** Exopto illorum locorum auctoritate, veritatem hanc ex te confirmari. **GUILAND.** In lib. 2. aphorif. Hippoc. ut aliàs etiam dictum est, hæc ad anguem, verba scripta reliquit, dicens: Euacuatio omnium humorum æqualiter, quæ quidem exquisitissima est, fit per venæ sc̄ctionem, proxima au.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 4. 1. tem huic illa est, quæ fit per malleolorum scarificationem. Quod non minus clare etiam in libro 4. de sanit. tuenda confirmauit ijs profecto uerbis ita posteriorum memoriae traditis: Nam uirium robore constante si lassitudo adhuc infestat, existimandus est, cum sanguinis ne copia, an cum crudis ac minime-coctis humoribus, an per se solus consistat uitiuosus humor, qui lassitudinem creet: Nam si cum sanguinis copia, aut uena incidenda, aut aliquid, quod tantundem ualet, agendum. Sanè tantundem possunt hæc, quibus hemorrhoides sunt retentæ si has aperueris, si mulieri menstrua consuetudo cessauit, hanc si prouoces: si horum nihil est, malleolos scalpello incidas. Et in lib. 13. meth. med. Cogimur ergo alijs sanguinem mittere, idè; aut uena incisa aut membris ijs quæ læsa non sunt scarificatis, manu enim laborante scarificabis crurum altero crurum male habente, reliquum. Has namque euacuationes indicat ipsa copia, sicuti etiam succorum uitium redundantis succi purgationem. Idemq; etiam in lib. de Hirud. reuulsi tamca is Galeni liber existit, proditum est, atq; hisce uerbis. Si qua exuperans materia in corpore minuenda est, atque ob id exuperantia illa ocietur, quod materia ipsa, quæ emitti solet, supprimatur, scarificatione stimur. Hæc eadem fere apud Oribasium ex Apollonio, Antyllo, & à semetipso leguntur. quæ cum alijs, tum relata sint, tum quia quisq; apud Oribasium ea legere poterit, repetere nolumus, exceptis ijs, quæ Oribasius de seipso memoriæ prodidit, quæ ita instituto nostro quadrare uidentur, ut nos ea audire fas esset. Quæ sunt huiusmodi: Et sanè dum pestilentia uehemens Asiam deprehendisset, multosq; perdidisset, meq; etiam morbis attingisset, Secunda morbi die remissione febris facta, crus scarificauit, duasq; fere sanguinis libras detraxi, hacq; de causa periculum uitauit. Pleriq; igitur etiam alij hoc præsidio usi superstites euasere, erant enim plenitudinis signa illiq; præcipue saluabantur, qui sanguinem copiosum exhaurebant. A 1. 1. 18. Hæc sufficiunt ex Galeno, Apollonio, Antyllo, Oribasio, pro demonstranda huiusce scarificationis malleolorum cum uenæ sectione conuenientia, hætenus demonstrata. Ex quibus omnibus conspicuum fit, hanc scarificationem uicariam esse uenæ sectionis, quâdo si quod est, quod ex præsidijs uacuatorijs, aduenæ sectionem propè accedat, hoc unum scarificatio malleolorum est, cum nullum aliud ex uacuatorijs præsidijs adsit, quod ea proximius ad uenæ sectionem accedere queat.

GYLLAND. Res conspicua uidetur ex Galeni aliorumq; Græcorum medicorum monumentis, sed difficillimum est, multis pro vicario auxilio cucurbitulas, cum scarificatione applicatas substituētibus, istud posse suaderi. quæ res nobis non leuem ansam præbuit altius eorum sententiam spectandi ac iudicandi, ne tam grandis error, tan alte in multorum medallas defixus, non sine aliqua ergrocantium iactura ulterius progrediatur.

An crurum scarificatio vicaria sit venæ sectionis.

Cap. VII.

ALPINS.

ALLEGORVM scarificatio an non venæ sectionis vicaria erit affirmanda? cum nullum euacuans præsidium & proximius ex Galeni aliorumq; priscorum medicorum monumentis, esse, hæcenus cognitum sit, equidem non video cur in hac assertionem nos iure quis reprehendat, etsi plures etiam grauissimi medici fuerint, quibus alia præsidia pro sectione venæ substituenda magis placitum est: Quorum alij scarificatas cucurbitulas pro tali vacuanti auxilio substituere, atque alij hircines non modo hæmorrhoidibus, verum etiam aliarum partium venis appositas, quemadmodum sæpe in pueris, quibus ex eorū sententia cum merito vt superius à nobis dictum est, missio sanguinis alia via prohibita sit, sanguinem hircinibus alicui venæ appositis mittere non displicet. Scarificatas cucurbitulas pro sectione venæ substituentes, quibus rationibus, atq; auctoritatibus moueantur alias a nobis proditum est. Quas etiam præsentis occasionis causa itidem repetere non grauabor, ex quibus huius propositi ratio clarius innotescet. Aiunt siquidem cucurbitulas, medijs scarificationibus administratas, non secus quàm venæ sectione, uel saltem proxime, ad venæ sectionem accedere, ut sanguinis optatam copiam euacuent, præsertimq; scapulis applicatas. quas venas ab Auicenna edocti iccorariæ venæ vicem gerere affirmant. sanguinis multam copiam euacuari nobis dubium non est, atque ab ea etiam totum corpus inaniri, ex quo dubium cui erit, ipsas vicem gerere venarum sectionis posse, certè nemini latet omnes Arabes cla-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

clarissimos medicos huic opinioni fuisse addictos, praesertimque Auicennam, qui dixit, cucurbitas cruribus appostas inuentioni esse proximas, & ex Latinis Celsus magni nominis medicus manifestissime post venam scissam usum cucurbitularum celebravit, ex Graecis uero Paulus Simia Galeni appellatus, nusquam scarificationis crurum meminit, uacuationem uero laudare uidetur, quae applicatis cucurbitulis cum scarificatione procuratur. Quid igitur a praedictis rationibus, atque a grauissimis illis medicis dissentientias? **GUILAND.** Praeterea ex Galeno etiam crurum huic scarificationi obijcientes, per eam fieri posse totius corporis perfectae euacuationem, negant, quando non quamlibet humorum redundantiam ea tollat, neque cuiuslibet humoris: neque in quolibet habitu fieri debeat, & ut paucis dicam, tantummodo ubi cum uacuatione ad partes inferas trahendum sit, utilem istam crurum scarificationem censent. Galenim in lib. de hirud. reuul. cucurb. de ea

cap. 4.
 22 agens inquit: Corporis partes scarificandae sunt, quae phlegmone
 23 vel duritie vrgentur, quae vel tenese fuerint, vel dolore aliquo affli-
 24 guntur: quaeque fluxionibus vexantur, ubi ex ipse fluxiones desie-
 25 rint: aut cum acrem materiam subesse viderimus, seu vis aliqua
 26 venenosa extrinsecus illata fuerit praeterea si ab altera ad alteram
 27 partem deducere materiam volumus, sicuti scarificatis cruribus,
 28 affecto capiti uademur: Siq; exuperans materia in corpore mi-
 29 nuenda est, atque ob id potissimum exuperantia illa oriatur, quod
 30 materia ipsa, quae emitti solet, supprimatur, scarificatione vitimur.

cap. 11.
 Arque in lib. de curan. rat. per sang. miss. Gal. dixit crurum scarifi-
 cationem solis albidioribus corporibus, exilioribus venis, atque
 tenuiori sanguine praeditis conducere, minimeque nigriores latio-
 res venas ac sanguinem crassiozem praesferentibus. Ibidemque
 non omnem sanguineam scarificationem hanc uacuare, sed solum-
 modo tenuiorem. Haecque ei scarificationi isti obijciunt. **ALPIS.**
 Ab Aegyptijs igitur nos dissentire, atque abscedere haec hortan-
 tur; Quod tamen faciendum non puto, quando ipsorum ueritatem
 sententiam putauerim. Neque ipsi carent rationibus, quibus sca-
 rificationem hanc probe tueantur, atque ab illorum machinis uari-
 is oppugnatam defendant. Superius a nobis demonstratum est
 scarificationem hanc maiorem sanguinis copiam uacuare, quam
 cucurbitulas, neque immerito, cum illa sanguis calenti aqua dulci
 educatur, quae cutem laxat, sanguinem attenuat, atque attrahit: &

cucur

cucurbitulæ neque sanguinem attenuent, neque curim ac uenas relaxent, quinimo magis ex sanguine educto, in ipsiſq; contento ac paulo poſt coagulato, curim ſcipandi, ſanguiniſq; fluxum ſiſtendi non parua occasio datur. Fallumq; etiam hoc eſſe experientia a quoque in vtriuſque remedij vſu exercitato, comperitur: quando plurimæ ſanguinis libræ illac præſtita ſcarificatione facile, vt volumus educantur, quod non ita certò de cucurbitulis affirmari poteſt. Diuiſq; hinc Galenū docuiſſe in 2. lib. aphoriſm. pro vacuanda corporum plenitudine, crurum ſcarificationem proximam eſſe venæ ſectioni, vel melius ſanguinis vacuationem illa effectam ſcarificatione proximam ei eſſe, quæ ſit per venæ ſectionem, quippe copia, vel quantitate ſanguinis, quæ uacuarur, ſunt admodum ſimiles, vt paulo ſuperius dictum eſt. Qua cauſa Gal. cum Apollonio, Antyllo, Oribafio, ſcarificationem hanc humorum exuperantiam tollere nobis prodiderunt, cucurbitulasq; non niſi prius toto corpore vacuato, minimeq; ante totius vacuationem medicos hiſ vti debere. in lib. enim 13. meth. med. de illa

22. ita ſcripſit: Cogimur ergo aliis ſanguinem mittere, idq; aut vena incifa: aut membris ijs, quæ læſa non ſunt, ſcarificatis: manu ap. 5.

23. enim laborante, ſcarificabis crura: altero crurum male habente, reliquam. Has namq; vacuationes indicat ipſa copia, ſicuti etiã ſuccorum vitium, redundantis ſucci purgationem. Atque in 4. de ſanit. tuenda, idem docuiſſe viſus eſt, tantundem valere ſcarificationem hanc, vt venæ ſectio. Atque Orib. in lib. 7. hoc identidem meminit. Cucurbitulis uero Gal. ſcarificatis aliter ſentit, in ap. 7.

lib. enim de curan. rat. per ſang. miſſ. tradidit eas non eſſe accenſendas, niſi prius totum corpus probè vacuatum ſit. Quamobrem verò iſtud? niſi quia hæ debitam ac exoptatam ſanguinis copiam vt ea facit ſcarificatio, non euacuant. Præterea violentia etiam ipſe ſanguinem attrahunt ab vniuerſo corpore, vt ſuperius dictum eſt. Quo motu non videntur ſectionem venæ in molienda euacuatione rectè imitari, quæ non violentia, ſed paulatim, ſenſimq; ac ſenſim fit. Quo ſanè modo cum crurum ſcarificationem vacuare ſanguinem dulcis aquæ calentiſ balnei adiumento, paulo ante a nobis proditum eſt. Sed ad ea, quæ huic illi obijciunt reſpondere conſentaneum eſt, atque ad id, quod in primis afferunt, quippè illam non cuiuſcumq; humoris, vel ſanguinis exuperantiam tollere poſſe, ſed tantum ſanguinis tenuioris, idq; ex Galeno

cap. 12.

in lib. de curan. rat. ubi dixit, in corporibus crassiori sanguine exu-
perantibus magis praestare venę sectionem, quam crurum scarifi-
cationem. At hi, qui ex hoc loco oppugnationem aggressi sunt,
non rectę videntur Galeni mentem assecuti, quando ipse non ne-
garit, per hanc scarificationem non posse in mulieribus, quibus
mensuę purgationes suppressę sunt, etiam crassum sanguinem va-
cuari, eod. fieri utiq; posse non videtur a ratione remotum, quan-
do de calido balneo sanguis crassius utique attenuari queat, quod ab

fin. 4.
cap. 11.

Avicenna etiam in lib. proditum est. Sed affirmavit in huiusce
sanguinis redundantia, vacationem commodius fieri per venę
sectionem posse, quàm per scarificationem, atque ideo illam
scarificationi praestare, veluti neque negat ibidem venę sectione
posse utique tenuiorem sanguinem vacuari, sed cōmodius quàm
per venę sectionem scarificatione vacuari posse, dixit enim: Porro

- » quę ex u. u. mulieribus albidiores sunt, sanguinem acerrare tenuem
» solent: quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus maxi-
» me iuuantur. At quę nigriores sunt, secta vena curato: & paulo
» post: Carnosis uero & candidis paruę infant uenę, quibus mal-
» leolus scarificare quàm uenam secare præstiterit, quippè cum hę
» paruas in cruribus uenas habeant: itaque etiam si probè secentur,
» quod iustum tamen sit, non profuatur. Hic enim Gal. sibi propo-
» fuerat tollendam esse sanguinis plenitudinem, ex suppressis men-
» sibus in mulieribus ortam, pro qua missione sanguinis copiosam
» uilem supponens, atque ideo fore molendam a uenis crurum so-
» lummodo, ut simul & semel plenitudinem uacuando, mensibus na-
» turalem etiam motum reddat. considerabat an scarificatis à cru-
» ribus, uel à crurum perfectis uenis melius esset eam moliri, ita, ut
» ea uacuanda sanguinis copia commodius uel uno, uel altero mo-
» do educeretur, proinde in cruribus amplioribus uenis refertis, at-
» que in crassiori sanguine redundantibus etiam turò per aliquam
» crurum sectam uenam, facileq; educi posse, & in ijs, quibus uenę
» crurum sunt paruę, sanguisq; est tenuior non nisi scarificatis cru-
» ribus, quoniam & difficillime hę cum paruę sint, secari possunt, at-
» que ab una etiam exsecta, minime postulata sanguinis copia
» vacuatur. Iccirco plurimas in cruribus scarificandas iure censuit.
» Qua in re interim uenam sectam præfert scarificationi, atque inter-
» rim hanc uenę sectioni. Neque ex his colligi potest, scarificatio-
» nem hanc non posse sanguinem crassiozem vacuare, quoniam so-

rarum utiq; non ita parvè existunt, ut in alijs partibus corporis cer-
 nantur, sed ea scarificatione profundius facta, venarum crassiores
 rami scinduntur, calidiq; aquæ dulcis balnei crassities sanguinis abs-
 que dubio attenuatur, ipsaq; fluxilis redditur: & ascerentibus sca-
 rificationem hanc non esse idoneam instrumentum ad vacuandum
 crassiorem sanguinem, è contra dicemus, nos quoque eodem mo-
 do se habere venam sectam ad tenuiorem sanguinem, in exilibus
 venis contentum ducendum; nam ut dicebat Gal. etiam ab ea re-
 citè secta eius iusta copia non dissuet. mirumque hinc non est, si
 Galenus in albidioribus corporibus sectioni venæ scarificatione
 præferat, atq; in nigrioribus, amplioribusq; venis a natura donatis
 venæ sectionem. Ex suppressione verò mensium exorta plenitu-
 dini hanc scarificationem maxime conducere certum est, ut à viro
 excellentissimo ex multorum sententia proditum est, atque etiam
 non minus id Galenum in lib. de Hirud. revuls. scarif. nos docuisse;
 sed quod ob id plenitudinem tantum, a nuper dicta suppressione
 menstruarum purgationum effectam ipsa tollat, minimeq; aliam
 ab alijs causis ortam, falsum planè ex Galeni mente existit, etenim
 ipse non absolute in supradicto eius libro tradidit, hæc tolli pleni-
 tudinem ex suppressis purgationibus veri ortam, sed tali pleni-
 tudini præcipue conducere, quod ex eius verbis planè manifestum
 videtur. Neq; id iniuria, cum hæc scarificatio præter quàm quod
 evacuat, etiam revocare interceptos menses soleat, quinimo in
 lib. de curan. rat. per sang. miss. ad revocandos menses præsentaneâ
 esse scarificationem illam statuit. Verum siquidem est, hanc præ-
 ter vacuationem sanguinis, quam præstat, etiam ad inferas partes
 sanguinem trahere: quod ex Galeni supra recitatis verbis planè
 constat, quæ hæc existunt: Neque enim profectò proroganda in
 his vacuatio est, non tamen necesse est illis venam scindere: Quip-
 pe cum malleolorum scarificationes superfluitati, quandoq; eua-
 cuanda satis esse queant, quæ & alioqui hoc etiam habent, quod
 mensium vacuationem tunc possunt, sicuti etiam in malleolis ac
 poplitibus incisæ venæ. Quamobrem ex Galeni sententia potest
 isthæc malleolorum scarificatio non modo nuper dictam humoris
 redundantiam tollere, sed quascunq; alias, quas venæ sectionem
 abigere scimus. Quod quidem ex verbis eiusdem Galeni in
 lib. de tuenda sanitate alias etiam recitatis cognoscitur; Nam ipse
 scripsit: Nam si cum sanguinis copia, aut vena incidenda, aut ali-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

22 quid, quod tantundem valet, agendum. Sanè tantundem possunt
 23 hæc, quibus hæmorrhoides sunt retentæ si has aperueris, si mu-
 24 lieri menstrua conseruado cessauit: hanc si prouoces: si horum
 25 nihil est, malleolos scalpello incidas. Quam scarificationem ple-
 nitudinem quocumq; modo abortam tollere posse Gal. ut nuper
 dictum est, in quibus ait, hanc ad minuendam sanguinis exuperan-
 tiam proxime accedere ad veng sectionem: neque vt de cucurbitu-
 lalis sepe ab ipso dictum est, ipsam egere alia euacuatione, vel post
 totius corporis factam euacuationem esse administrandam no luit,
 ex quibus quanto in errore versentur cucurbitulas scarificatasue
 ne sectionis vicarias facientes, satis cuiq; manifestum erit, cum has
 semper post euacuationem totius locum habere ipse in lib. de cur-
 rat. per sang. miss. aperte prodiderit. **GVILAND.** Ita probè aduer-
 sus scarificationis calumniatores rationibus se oraxisti, ut non
 difficile sit, me in tuam venisse sententiam. Hoc tamen verum est,
 perpetuo huius scarificationis proprium esse, simul euacuando ad
 crura etiam attrahere, quod certè ab ea separari non potest, ne-
 quit enim hæc scarificatio sanguinem euacuare, & ad inferas partes
 è supernis exinde euocantem etiam non attrahere. non semper ve-
 ro illa attractione est opus, atque ut paucis rem nunc colligam,
 malleolorum hanc appellatam scarificationem euacuans est, re-
 uulsorium, atque etiam simplex reuulsorium, ubi scilicet non mul-
 tus ea sanguis vacuatur, vacustorium atque reuulsorium simul,
 ubi plurimus. **A L P I N.** Verum prædicas, sed quid queso mali est,
 scarificatione hac euacuando etiam à nobilioribus partibus, ad
 ignobiliores humorem auellere, præsertimq; in febribus putridis,
 malignis, pestilentibus, in quibus plerumque superiora membra
 noxijs succis infestantur, exputè, potissimum, vigilijs assiduis, dia-
 tortis somnis, delirijs, & doloribus, quibus quanti adiuuenti au-
 zilium futurum sit, quod plenitudinem vacuando simul ad crura
 partes ignobiles etiam attrahat veneficos succos, alijs iudicandum
 libenter relinquo. Quinimo tantè esse in his morbis tollendis,
 vtilitatis iudico, ut omnium ad id præstandum celeberrimum sit
 remedium, quando ipsum cum euacuet expectantiam humo-
 rum à supernis nobilibusq; partibus ad inferas ignobilesq; no-
 xios humores attrahat. Hinc admirari Orisacium tantum medi-
 cina non debemus, qui ex seipso ea adhibita scarificatione, ut à
 pestè,

peste, qua vexabatur, periculum cuitaret, sanguinis uacuationem perentasse, hocque auxilio multos alios à peste vexatos liberasse, cum illo plenitudinem dempsisset, atque ad crura uenicum humorem attrahendo sine corporis multa commotione, viscera ab infestatione humoris liberaret. Reçissimèq; hacratione arbitror tunc Aegyptios se gerere, qui ad eorum, qui peste infesti sunt curationem, a scarificationis cruribus plurimum sanguinem mittere consuerint. Sed tempus est, ut priusquam ad alia transeamus, in hac scarificatione constituenda, modum prius obseruemus, quo crura Aegyptij scarificant, atque quomodo sanguinem demunt. Quod nihil aliud erit, quam modum ab ijs crura scarificandi discere. GVIAND. Probè: idq; ut facias, tempus ipsum suadet.

Quomodo Aegyptij crurum scarificationem exercent, atq; administrent. Cap. VIII.

ALPINS.

EGYPTII à cruribus scarificatis sanguinem mittere volentes, in primis suras multum perfricant, paululumq; retrahant, & mox in uas aqua dulci calida plenum collocant, easq; multum ac sepius calenti ea aqua irrorantes, manibus, atque arundine modice percutiunt, quas perfricatas per tractatasq;, ac ita verberatas, calidaq; aqua incalefactas sub poplite arctè zonula coriacea ligant, atque à ligatura etiam calida aqua sepe eas calefacientes, manibusq; ac arundinis frustra rursus sepe ac ualide totam suram verberantes, eam tandem summo rubore afficiunt, quo valde adueto, partem non parum exinde obtupefaciunt, ne ex scarificationibus egroti preualidum dolorem tunc sentiant. Alterius cruris itaque primo suram rubore multo suffusam ac affectam, non minusq; cum magnitudinem adeptam, tum ferè obtupefactam vsque ad medietatem à malleolo incipiendo summam vsque eminentiam, vel crassitiem multis longis ac profundis incisionibus, æqualibus interstitijs ordinatim per musculorum longitudinem non *κατὰ πλάγην*, idest, per percussiones, sed *κατὰ νεύρον*, idest, per tractum cultro factis, scarificant, ab illisq; scarificationibus sicut sanguinè exire atque calentis, qua creberrime

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

suræ irrorantur, & asperguntur, adiuumento, cum vero voluerint
 scarificare suram inferne trahentes valide distendunt, vt cutis eom
 modus scarificari queat, aliquando etiã difficulter ac in modica
 quantitate manantem sanguinem adiuuant manibus, arbutineq̃,
 sape eas verberant, sanguinisq̃ copiam metitur expenduntq̃,
 obseruata scilicet aquæ eruentæ copia, vt nostri etiam in sectio-
 nibus venarum pedis facere solent, vel accuratius æqualibus tem-
 poris intervallis dorso cultri egressum, atque concretum sangui-
 nem abdergentes à sura scarificata, itaq; singulis vicibus absterge-
 re vntiam sanguinis obseruant. Qua quidem ratione copiam
 educi sanguinis rectissime ipsi coniiciunt. Interea alij ambas su-
 ras scarificant, atque ab ijs sanguinem mittunt, & alij ex vtro tantũ
 crure, vbi partem quampiam particularem respiciunt, vbi vero
 simpliciter pro scienda sanguinis vaeuatione, absque alicuius vi-
 sceris l. si, rea. l. ludi causa, & p̃c̃t̃is, semper ex vtroque crure scarifi-
 cato sanguinis vacuationem comparant, vbi vero vel ex secure,
 vel ex alia parte inflammata, aut quoppiam dolore eruciata, va-
 cuantio sin. d. reuellere volunt, ab uno crure solum sanguinem da-
 cer. student. Numeras vero scarificationum, atque magnitudõ
 apud varios medicos varia etiam constituitur, siquidem alij vsq;
 quadragenis faciunt, alij viginti, alij plures, alijq; pauciores. Ple-
 riq; vero in vitis ætatem perfectam agentibus circiter triginta in-
 fligunt, atque in pueris circiter viginti. Quĩ plures faciunt, eas
 minores, & qui paucas maiores infligere solent. sunt vero qui in
 peste infligunt tres, aut ad summũ quinq; in suris non dicã scarifi-
 cationes, sed magna vulnẽra, quæ saltem quatuor digitorum la-
 titudine per suram extenduntur, eamq; ab euacuata sanguinis de-
 siderata copia, & p̃t̃am, vsque dum à febribus immunes euaserint,
 adseruant, illisq; quotidie medicamentis atrahentibus inedentes,
 succos veneticas exinde vacuare conantur. Auxilium in ijs mor-
 bis summa efficacit, sed admodum barbarum expertum est. In-
 cipiunt vero scarificationem ab inferiori parte, vbi tendones mu-
 sculorum deserint, quippe in principio malleoli se extendentes,
 vsque ad cruris maiorem crassitiem, quæ paulo supra surarum me-
 dicritatem terminat. Incisionesq; vt etiam dixi, ordinatas, æquali-
 bus spacijs interstinctas, atque cultri tractu, suræ infligunt. Hicq;
 est modus, quo crurum surarum scarificationẽ Aegyptij molliun-
 tur. GUILAND. Habeo tibi multam gratiam, qui ita clare me
modum,

modum, quo crura Aegyptij ad missionem sanguinis scarificant, edocuerit: is autem non videtur diuersus ab eo, quo prisca medici olim utebantur. Quod ex Antyllo facile conijci potest, qui ita (referente Oribasio; de hac scarificatione olim scribebat; Et sanè

1. pars, quæ scarificari debet, prius si fieri potest lauanda est: sin minus aqua tepida, quousque rubescat est perfundenda, aut spongijis fouenda, aut soli ignive exponenda, ac postea scarificanda. & paulo post: Magnitudine porrò inter sese sint æquales incisiones, & quæ inter eas sunt interualla, inter sese equalia sint: Scarificationisque initium ab infernis partibus sumatur: ita enim sanguis ad superficiarias partes decurrens, eam, quæ scarificari deinceps debet, non obscurabit. Incisionum situs per æquales inter se ordines fiat. Scarificatio autem non *κατά πλάγην*, idest, per percussiones, sed *κατά σπυρίον*, idest per tractum est facienda, hoc enim pacto citra dolorem fiet. Numerum, magnitudinem, scarificationum, atque legaturam, vt quod cuique suis temporibus sit notissimum, omiserunt: de vapulatione vero uel percussione suræ scarificandæ, quæ apud illos populos arundine fit, quod & apud Hispanos pro hac faciendâ scarificatione ad unguem obseruari Amatus Lusitanus in suis Centurijs tradidit, nihil meminerunt, quam cum ad trahendum sanguinem, tum ad stuporem parti scarificandæ obducendum, inuentam Aegyptios sateri audio: de magnitudine uero illarum scarificationum quod ex te relatam est uerissimum iudicio, quippè eas esse longas, ac profundas, longas quidem digiti crassitie, & profundas usque quo etiam carnem attingant, ac feriant, parum enim, quæ communiter apud plerosque medicorum in epidermidem uel ad summum ad cutem, quam nec perforant quidè, perueniunt, paucissimam euacuationem præstant. Quod ex Galeno confirmari uidetur, in lib. 3. ad Glauc. ita scribente: Tentauimus autem sæpius plurimas, & valde tenues in superficie scarificationes: contrario autem his modo alias profundiores magnas: & tertias, quæ medium tenebant in lōgitudine, ac profunditate. Quæ igitur in superficie fiebant debile auxilium afferebant, quæ uero longæ erant, ac profundæ, plurimum quidem sanguinis exhauriebant, adeo, vt ferè animi defectum afferrent: Rursus uero ipsæ propriam curationem ueluti vulnera exigebant. Hincque mirari nõ debemus, si illi medici cruribus eo modo scarificatis quantum uolunt sanguinis detrahunt, cum ipsi longis, ac profundis utantur

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

scarificationibus. ALPIN. Longas ac profundas erurum esse scarificationes, quas ipsi pro vacatione infligere solent, uerissimum est. Vacuato sanguine, atque rectè eruribus absteris, manuum uolis oleo sesamino, uel sepo inunctis per longum, valide supra scarificationes inferre manum trahendo comprimunt, ut uulnerrum labra probè uniantur, mox gossypio undiq; aptato, artè lineæ fasciæ rotum scarificatum crus ligant, indeq; post tres dies ligaturam soluunt, omniaq; abigunt. GYLAND. Insigni dolore dum scarificantur homines affligi debet, cum hæc scarificatio non nisi multis ac profundis incisionibus conficiatur. Durum atque perdifficillimum erit, hic ob doloris timorem istuc auxilium in usum reuocati. ALPIN. Suras, dum ea scarificantur, dolere dubium non est, sed præualido dolore, ut putas, atrociter uexari nequaquam uerum est. Nam dolor multus esse non potest, tum, ut dixerat Antyllus, quia scarificatio tractu fit, tum maxime quod priusquam crura scarificentur, & aquæ calidæ perfusionibus, & crebris frictis in illam uapulationibus, ac arundine percussionibus, stupefcit, sensuq; illo insigni destituitur. Testes multi mihi esse poterunt multos pueros, quibus sanguinem eo modo vacuare curauimus, dum scarificarentur, uilos uel paruos ploratus edidisse. Hoc unum priusquam hinc abeam, monere uolui, quippè crura scarificata arctissime, ac omni sedulitate deuincienda esse, ut incisiones statim rectè coalescant, & sanentur. Ali- ter enim ni summa diligentia simul unirentur fa- cileq; scarificationes, periculum esset, ne egro- tus, cui per hunc modum missus fuerit sanguis, citius à morbo sanetur, quam eæ scarificatio- nes coalescant, atque pristinæ unioni restituan- tur.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

In quibus morbis vsus crurum scarificationis, apud Aegyptos frequentetur, atque in quibus corporibus. Cap. IX.

G V I L A N D I N V S .

AEgyptio: ad hanc scarificationem pro tollenda sanguinis plenitudine, veluti ad sacrum quoddam auxilium recurrere ex te audio, praesertimque in aegrotis pueris eunuchis, atque in alijs pinguioribus hominibus. Praecipuos vero morbos, qui illa vacuatione iuuantur, te mihi referre cupio expectoque nunc ut de his loquaris. **ALIS.** In omnibus febribus putridis in principijs vberiore sanguinem hac via demunt. In puerisq; nullum remedium apud eos est, eo vsitatus, atque magis expertum, ut paulo post dicam. Huius itaque praedij vsus frequentissimus est, ad omnes putridas febres, quibus sanguinis per venam scdam conueniunt euacuatio, quandoquidem vires pra; debilitate minime patiuntur, potissimumque in confinis, acutis, malignis, atque pestiferis. Hoc enim auxilium parum vires labefaciendo maximam aegrotis adfert utilitatem, quoniam simul euacuando, plenitudinem a nobilibus partibus, ad ignobiles noxios humores auellit, caputque ex hac scarificatione maxime iuuatur, ita, ut non facile sit vel in vehementes, assiduosque dolores, vel diurnas vigilias, vel deliria, vel phrenitides vel in alia symptomata ab eius huiusmodi vacuatione ipsum incidere, neque eo modo vacuatis, ita facile hypochondria tenduntur ac inflammantur, neque ita sunt obnoxij inquietudinibus, cordisq; angoribus, respirandi difficultatibus, alijsque viscerum lesionibus, quae in febribus acutis, malignis, pestiferisque. Mirifice igitur in his febribus id auxilij prodest, quando liberet internas partes noxios succos ad crura trahendo. Quid quaris? noxium humorem a nobilibus partibus, ad ignobiles protrudere, motus est similis ei, quem saepe naturam critice facere obseruamus, dum a visceribus detrahit humores ad partes ignobiles, perpetuo etenim ipsa non potest humores vel consumiue resoluendo per halitus, vel foras eiicere, interim fat ei est, humorem a visceribus ad quoddam ignobiles partes detrahere, veluti ijs contingit, quibus post longas

longas febres tumores in cute fiunt. In omnibus verò internis inflammationibus frequentissima ac tutissima isthæ scarificatio est. Certis anni temporibus puerorum multitudo epidemice glandularum fauciumq; inflammationibus uexatur, pro quo expellendo malo in omnibus pueris, infantibusq; etiam istuc auxiliij genus exercent, et si infantibus multi huius vice aures, ut superius dictum est, scarificent. In peste ad hanc sanguinis vacuationem tanquam ad sacrum, & diuinum auxilium confugiunt, neq; inmerito, cum, vt nuperrime dictum est, hac scarificatione tum plenitudo minuatur, tum ad ignobiles partes a nobilibus noxij humores attrahantur. Quare quid dicam, de frequentissimo vñ huius scarificationis, quæ tribus uel ad summum quinque scarificationibus, longis tamen ac profundis, speciem vulnerum præ se ferentibus in peste administratur, quæq; non solum in principio copiam sanguinis tollit, sed toto morbi tempore cum hæ apertæ referuentur, perpetuo noxios succos ad eam partem accersit, atq; vacuat, quod in curanda peste nihil utilius, desiderabiliusq; esse putarim? GYLLAND. Remedium præ dolore barbarum, atque fortasè hinc abhorrendum neque iniuria, tamen in peste ipsum laudandum censeo, quando ipso venenum à visceribus euocetur, ad ignobiles partes, atque per eas perpetuo euacuetur. Quam admodum illi, qui in peste, pestiferisq; febribus vesicantibus vti consueverunt, ut excrementa per eas partes ulceratas effluant, ita non esset improbanda illarum scarificationum uel melius vulnerum euacuatio. Sed perge dicere in quibus corporibus vtantur hac crurum scarificatione. ALPN. Vñ huiusce scarificationis euariant corporum ætas, sexus, habitus, atque temperies. Ætas enim huic auxilio accommodata est infantia, pueritia, iuuentus, atque ætas senilis. Infantes uix annum nati ad hoc auxilium ab ijs admittuntur: vsque a deo pueris familiaris est, crurum scarificatio, ut mulieres, pueros a ploratu firmare uolentes, eos detereant, dicentes se uelle accersire scarificatorem, quem illi Mezaim appellant. Quo audito pueri subito silent. Eo autem auxilio medici non nisi in pueris magno morbo correptis vti deberent, quia eorum præmollia, humida, ac summe calida corpora non sunt ita tenere vacuanda, quando ipsa suapte natura siue ex se continue vacuentur. Quæ noxam et si non citò, tamen post longum tempus sentiunt. Hinc plerosq; illiusce gentis crura ac pedes habe-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

re imbecillos existimo, in plerisq; enim crura edematosa, ac male affecta spectantur, non immeritò cum Aegyptij ex quacumque causa, minimeque semper ex magnorum morborum occasione, in pueris per hanc consuetam scarificationem largius sanguinem mittere consueverant. In iuuenibus etiam atque senibus scarificationem hanc exercere cernuntur, iure id quidem, cum in illis corporibus ob redundantiam sanguinis tenuioris, atque ob virili debilitatem ex Gal. hìc modus euacuationis sit opportunissimus.

cap. 16. in lib. enim de Cur. rat. per sang. miss. ait corporibus tenuiori sanguine redundantibus magis praestare hanc scarificationem, quàm sectionem venae, quae tenuioris sanguinis redundantia, cum in pueris iuuenibus, tum senibus observatur, etsi horum sanguis frigidior sit, atque illorum calidior. In his etiam singulari aetate virium lapsus pertimescitur, in pueris, & iuuenibus ex multa qua in ijs sponte fit vacuatio, cum Galeno in lib. 9. meth. med. docente eorum corporum substantia omnium facillime digeratur, atque resoluitur, quia est omnium humidissima. In senibus vero vires per se imbecillas esse nemo ignorat. Quamobrem in ipsis merito scarificatione hac potius quàm venae sectione vruntur, quae corpora admodum resolui, & debilitari Gal. in lib. de hirud. reuuls. testatum reliquit. Promptam etiam habent hanc scarificationem in varijs temperamentis, in calidis scilicet, atque humidis, in frigidis & humidis. In siccis vero eam abhorrent. Eodem modo pro ea seligunt corpora pingua, mollia, & laxa, mulieresq; atque eunuchos exinde ea scarificatione vacuare solent. G V I L A N D.

cap. 7. Rectè sinè cum omnia haec corpora sanguine tenuiori scateant, qui facillime, vt docebat Gal. paulo supra citato loco, huiusmodi scarificatione vacuatur, quoniam ea corpora minimas venas habent, quas etiam si quis rectè fecerit, Galeno docente, iusta sanguinis copia non profluit. Itaque calidi & humidis, & frigidi ac humidis rectè ea via vacuantur, atque quàm per venae sectionem magis tutè, quando utraque corpora sanguine tenuiori exuperent, qui facile per scarificationem vacuatur: ijs adduntur pingues ac molles, vt eunuchi, atque mulieres multae, quae omnia sanguine tenuiori praedita sunt. Calida vero & humida, molliaq; corpora facile ex quacumque vacuatione resoluntur, eaque causa non tolerant per venae sectionem praestitam euacuationem, quoniam nimium ab ea debilitantur, ob idque rectè Aegyptios se gerere arbi-

arbitror in his corporibus, dum vsum scarificationis uenæ sectioni præponunt. frigida vero & hūmida, qualia sunt mulierum multarum, eunuchorum, & senum si vacuanda sunt, non nisi hac via, ne immodice refrigerentur docuit Gal. in lib. de hirud. uenæ sectione corpora multum refrigerari. In siccis uero vel calidis vel frigidis, quando vtraque crassiori sanguine abundare solent, iccirco per scarificationem non recte vacuabuntur, vt dicebat Gal.

his uerbis: Porro quæ ex mulieribus albidiores sunt, sanguinem in lib. de curat. p. sang. c. 11 acruare tenuem solent, quocirca adhibitis malleolorum scarificationibus maxime iuuantur, at quæ nigriores sunt, secta uena curato. Crassorem enim sanguinem ac magis melancholicum colligunt, magis uero etiam si magnas habere uenas appareant, quod illis accidit, quæ graciliores sunt ac nigriores. Carnosis uero & candidis parue insunt uenæ, quibus malleolos scarificare, quam uenam secare præstiterit. Sed his finem nunc imponamus, cum de ipsis satis superq; dictum a nobis fuerit. Verum vnū habeo in hac scarificatione apud me ualde dubium, de parte scilicet ex Galeni mente scarificanda, deq; ea quàm huiusce temporis medici Aegyptij promissione sanguinis scarificant. A. 4. P. 12. Nescio quid in ipsa amplius dubij habere possis, cum in ea, tum iuxta Aegyptiorum usum, tum Galeni sententiam literis præditam manifestissimum videatur, suras esse scarificandas. Sed ne tibi graue sit, hoc dubium clarius proferre, vt solutionem meditari possimus, cui nobis sit acquiescendum.

An crurum scarificatio in sura, vt Aegyptij faciunt, vel potius in malleolo, vt Gal. docuit, sit facienda. Cap. X.

G. V I L A N D I N V S.

VINIMO ex Galeno hæc dubij occasio ortum habere videntur, quando ipse crurum scarificationem particulatim dicit, malleorum, esse, siue in malleolis fieri. Et Aegyptij in sura parte cruris carnosiori Gastrocnomia Græcis, vt Rufus Ephesus tradidit, appellata, tam moliantur. Ex quibus illam crurum a Galeno celebratam scarificationem, ab ea, quam medici

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

medici illi frequentant, planè diuersam esse non immeritò à mul-
 tis videri potest. Quando sura atque malleolus pars eadem cru-
 ris non sit, sura etenim, quamquam etiam de ossè dicatur, cruris
 posteriore, est venter cruris siue carnosà pars, inter poplitem atq;
 malleolam media: malleolus uero vt Gal. habet in lib. de sect. ve-
 narum est inus processus tiliarum, atq; incipiens in suramq;ue
 declinens. Crurisq; hæ partes existunt, quarum ex situ, atque di-
 uisione facile suræ atque malleoli differentia manifesta est. Ex Ga-
 leno cruris scarificationem in malleolo faciendam esse probè ex
 ipsius uerbis, uarijs multisq; in locis manifestum sit. In lib. etenim
 2. aphorif. dixit uenæ sectionē præstitæ uacuationi proximam esse,
 quæ sit per malleolorum scarificationē. idemq; in lib. de cu-
 ranti rat. per sang. misl. & in 4. de sanit. tuenda. testatum reliquit.
 Quare hinc iure dubitare possumus crurum ab Aegyptijs frequen-
 tatam scarificationem, non esse illam, qua antiqui præclarissimi illi
 medici utebantur. Neque aliquis in malam Galeni uerborum
 versionem causam referre poterit, cum ipse partem cruris scarifi-
 candam nomine hoc quipè *αἰμα* significauerit. Quod ex Græca
 lectione commentarij lib. 2. aph. qui omnium locorum præcipuus
 est, patebit, ibi etenim hunc in modum scripsit: *αἰμα δ' αἰμα*
ἀνδρῶν δὲ γυναικῶν αἰμα ἀνδρῶν δὲ γυναικῶν αἰμα ἀνδρῶν δὲ γυναικῶν
ἀνδρῶν δὲ γυναικῶν αἰμα ἀνδρῶν δὲ γυναικῶν. Per *αἰμα* autem omnem intel-
 ligunt inum tiliarum processum, quam partem Latini malleo-
 lum uocant. **ALIAM.** Docta sanè ac diligens dubitatio uide-
 tur, non tamen que possit, aut debeat aliquo pacto usum scarifi-
 cationis apud Aegyptios vsitate dirimere, vel damnare. Quod
 sanè si etiam esset, ego potius quam Galeno errare vellem quam
 cum Aegyptijs, si alia cruris in partè a sura diuersa, scarificationē
 faciendam intelligerem. Ille enim in comm. 3. lib. aphorifm. ait
 uacuationem malleolorum scarificatione factam proximam ei esse,
 quæ sit per uenæ sectionem. & in 4. de sanit. tuen. hanc in uacua-
 canda plenitudine tantumdem ualere, vt uenæ sectio: Atque in
 libro de cutat. per sang. misl. eandē pro uenæ sectione ad minuendam
 plenitudinem in mulierum corporibus albidioribus laudat.
 Quæ res quo pacto uera erit, si malleoli scarificabuntur? cum ab
 ijs sanguinis paucissima quantitas educi possit, etiam si profundius
 incisiones indigerentur, cum ea pars excarnis, atque exanguis sit,
 necris ac tendonibus tantum referta. ex quo illiuscè partis scarifi-
 catio

cap. 2.

aph. 17.

cap. 18.
cap. 19.
cap. 4.

aph. 17.

cap. 4.

cap. 11.
cap. 12.

catio cum summe dolorosa erit, tum periculo scarificata minime carebit. Quamobrem huiusce partis scarificatio ad reuellendum preflans erit remedium, ad euacuationem vero nequaquam, cum ex ea paucissimus sanguis mitti, vel educi possit. Quo pacto igitur vacuationi per venæ sectionem absolute, qua copiosus sanguis promanare potest, proxima erit? Dixit euacuationum omnium tam esse exquisitissimam, quæ fit per venæ sectionem, huicq; proximam esse, quæ per malleolorum operatur scarificationem, quomodo autem erit proxima, si illa sanguis paucissimus promanat, & vacuatio omnis quantitatem sanguinis respicit, veluti purgatio qualitatem. Nullo profecto pacto esse poterit proxima, cū non habeat, quod in vacuatione obseruatur, scilicet copiam sanguinis, quæ vacuatur cum vena secta copiosissima, atque malleolo scarificato paucissima. Certe nullo pacto verum esse potest. Galenum per malleolum intellexisse extremā cruris partem ossibus, tendonibus, nervisq; tantum refertam, omninoq; excarnem. Nāq; eius mentem fuisse arbitror, vacuationem esse cruribus faciendam, postquam meminit, ipsum velle medicos debere partem cruris ad vacuationem aptam seligere, ex qua queant desideratam copiam sanguinis educere, quæ vtiq; neque poples, neque malleolus erit, cum hæ partes tendinosæ ac serè exangues sint, & ad scarificandum ricolosæ, necessario igitur erit adserere ipsum suram, siue ventrem cruris, carnosam, ac multis venis repletam, intellexisse. Quod verisimile videtur, cum plerisque in locis à cruribus scarificatis fore molendam sanguinis vacuationem docuerit, neq; immeritò, cum crus ex triplici parte constet, scilicet, poplite, sura, & malleolo, non extremis, sed potius medio significetur, nam si cuiuspiam crus ostendere voluerimus, non popliticam, vel malleolam, quæ sunt eius extrema ei detegemus, sed magis suram. Crura uero fore scarificanda pro molienda vniuersi corporis vacuatione, ex Galeni locis plerisque constare facile hinc cognoscemus. Is siquidem in lib. 13. meth. med. a it: *Manu enim laborante scarificabis*

cap. 5.
crur. de
scarifica-
tione.

crura. Er in lib. de Hirudinibus: *Quæmadmodum sanguinis perfusionibus suppressis (quas hæmorrhoidas Græci uocant) crura ipsa tota quidem prius, vel spongia calido fomento adhibito scarificantur, & paulo post: à cruribus utpotè sanguis ducendus, in pluribus etiam alijs locis licet legere apud ipsam crurum scarificationem. Cui sententiæ addicte quoque visi sunt, Anaxillus, Orbi-*

bañus,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 10.

21 basius, qui omnes crurum scarificationem nominarunt. Apollo-
 22 nius verò rem apertius significasse videtur, cum hæc scripserit: ple-
 23 thoram autem commoderatam, quæ aliquid malefutura sit, ac
 24 iam euersionem in morbosum statum attingat, ribia, scarificatio-
 nibus uexam, innoxiamq; totam quam uolumus sanguinis illiga-
 tionem reddiderit, citrà validam totius molis commotionem, solu-
 uit. GYLAND. Tuæ sententiæ me quoque addictum habes, sed
 cur aliquando Gal. partem scarificandam particulatim edocens,
 dixerit, esse malleolum? ut ex Græco etiam nomine *ἄλλολον* planè co-
 gnitum est. ALDIN. Aliqui ex Aegyptijs respondent, Galenum
 scarificandam partem uocasse malleolum, quoniam ea pars, quam
 nostri suram appellant, proprio nomine uisitare carebat, licet ali-
 qui eam appellarent *ὑπερσφίον*, apud omnes tamen illud nomen
 non erat usitatum vel cognitum, ob idq; nomine malleoli, quæ est
 scarificandæ parti pars proximior, partem scarificationibus ue-
 xandam indicauit. Suræ uerò nomen ei non proprie conuenire
 aiunt, cum proprie illo nomine os cruris posterius, & non muscu-

lum illum, ventrem etiam à quibusdam cruris nuncupatam. Alij uero melius respon-
 dere putantes, scindunt, vel diuidunt crus
 in tres partes, scilicet in malleolum, suram,
 & popliteum. Malleolumq; cruris partem
 esse aiunt à pede incipientem, quæ ad cruris
 partem crassiorem, carnosioresq; ele-
 uatioremue desinit. Suramq; esse crassio-
 rem partem cruris, atque ab ipsâ declinare
 incipiente popliteum accedere, qui ad genu
 usque terminatur. Ex qua diuisione cla-
 rissime apparet, Aegyptios malleolum, &
 non suram scarificare, non crassiorem, atque
 eleuatiorem, sed quæ ea minus esse crassam,
 & carnosam superius dictum sit. Incipiunt
 enim scarificationem parum supra clauicu-
 lam, serè ad cruris eleuatiorem crassioremq;
 partem eî continuantes. Quare iuxta iso-
 rum sententiam uerè malleolum scarificat,
 minimeq; suram, uel partem malleoli, & suræ. Qui uerò hanc cruris
 diuisionem minime laudant, saltem fateri debent, Galenum uo-
 casse

esse malleolum, quoniam vult suræ tantum medicatam malleolo contiguam scarificari, ad differentiam illius, quæ ad poplitem pervenit, vel demum uocavit malleolum, quoniam scarificationem deorsum incipientes, ab ipso malleolo omnes illam exordiuntur, GUILAND. Rem hanc perdocte, atque diligenter hæcenus es persecutus, atque ita, ut hanc dubitare amplius de cruris parte scarificanda non liceat. Sed tempus est, ut ad alios usus scarificationis narrandos te transferas, ut quæ supersunt de hac materia dicenda, hac die absolvere possimus.

De scarificatione partium inflammatione, tumore; pustula, colore non naturali, insigni dolore, vexatarum apud Aegyptios frequentata. Cap. XI.

GUILANDINVS.

Non illi alias partes pro alijs vsibus scarificant? quam do præci medici eam ad multa alia scarificationem commendarint. ALDIS. Itidem & ipsi pluribus alijs affectibus eam vexatam scarificare solent. In uehementissimis enim doloribus potissimum uel ex copia, uel venefica qualitate sensibiles partes ledente in fluxione paululum firmata, præmissa vniuersali, tum purgatione, tum vacuatione, partes dolore afflictas, uel proximas illis alte scarificant, multumq; sanguinis emanare sinunt. In singulis enim inflammationibus diu perseverantibus solent, partem inflammatam alte scarificare, ueluti in pleuritide latus dolens, atque in peripneumonia pectus, dextrumq; hypochondrium, iecore inflammationem patiente, atque liene sinistrum, atque sic de alijs inflammatis partibus facere solent, præsertimq; in magnis erysipelatis, uel aliqua alia inflammata parte, ubi perimetur ne in gangrenam degeneret, uel in scirrhum abeat. In vsu frequentissimo habent in podagricis doloribus ex sanguinis defluxu obortis post vniuersalem vacuationem, tum effatos digitos dolentes scarificare: ea enim scarificatione medico defluxi sanguinis uacuo, mirifice eis conducit. Eodem itidem modo, tum in tumoribus,

tum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tum in vlceribus ad cicatricem non venientibus, scarificatione vtuntur. Ad omnes etiam cutis defedationes, maculas pustulafque, idem praestare folent. Non minusq; etiam partem à scorpione fauctatam, vel ab aliqua alia fera demorfam alte scarificant, multumq; eo modo sanguinis ab ea parte detrahunt. Ad hæc igitur Aegyptios etiam partis scarificatione vti obseruaui; quem vsum planè à nostris laudatum etiam intelligo. Sed te de ipso aliquid loqui decet, vt sciamus, an ille scarificandi artificis partes vsus ex artis ratione laudari queat. **GVLAND.** Cur non hic vsus etiam scarificationis laudandus erit, quando respiciat partis molendam vacuationem. Cui etenim dubium est, in omnibus vel inflammationibus, vel fluxionibus, humorum ex plenitudine abortis, binas indicari vacuationes, alteram totius vniuersalem appellaram, atque alteram partis, in quam humor decubuit. Qua vacuationis distinctione in his affectionibus, quemadmodum in primis necessaria est totius corporis vniuersalis vacuatio, sic postea inflammatae partis particularis, illa enim causam respicit abigendam, atque hæc affectum ipsum. Nostri vero medici multi hunc vsum partis scilicet, inflammatae scarificandi rursù frequenter posse negant, eo maiorem defluxi sanguinis copiam in partem affectam ferri asserentes, ex quo non posse iuari ægrotos aiunt. Quod tamen vanum esse existimo, corpore prius probè vacuato. Quinimo in ijs etiam cucurbitularum vsum Galenù laudasse certum est, quibus facilius ex præualida, quam præstant, attractione, ad læsam partem humorem copiosorem deduci posse, atque exinde inflammationem, vel fluxionem peraugeri suspicandum esset. Sed de scarificationibus satis. Ad vsumq; variorum partium inuulsionis, quem maxime eam gentem affectare audio, transendum est. Quem te sedulo apud illos obseruasse, certò scio, de ipso igitur cupio modo te sermonem facere, vel ipsum vsum probè, vt reliqua fecisti narrare, quem mihi non minus vtilem, quàm reliqua ex te audita fore spero.

lib. 13.
meth.
cap. 17.

De varijs partium inustionibus, qua selectissima secreta ad varios curandos morbos apud Aegyptios habentur. Cap. XII.

GUILANDINVS.

 VNO igitur apud eos populos variarum partium inustionem, non secus quàm olim apud antiquos medicos in vsu fuerat, adhiberi tanquam præstantissimum auxilium ad multos morbos sanandos, quod remedij genus, veluti præcis sæculis notissimum ac vtitatissimum semper fuit, ita nunc apud nostros ferè omnino obsoleuit, atque non sine aliquo artis medicæ dedecore, ac etiam non leui ægrotantium iactura, cum hoc præsidio multis ægrotis desperata sanitas miraculo quasi restituta fuerit. De hoc igitur præsidio aliqua ex vsu Aegyptiorum nunc ex te scire desidero. ALPIN. Homines ibi quasi infinitos licet spectare, quibus ex cicatricibus multas partes inustas fuisse certò conijcitur. Siquidem permultis capitis partes, præsertim quæ; sinciput, occiput, aliasquæ; pericranii, non minus tempora, post aures, collum, pectus, latera, hypochondria sub umbilicum, spinam dorsû, articulosquæ; vel brachiorum, vel manuum, vel crurum, vel pedum inustos fuisse ignis relictae cicatrices facile, ac certo significât. Et ut uno verbo dicam, omnes eius regionis incolæ, inustionem ad multos morbos alijs remedijs non cedentes pro secreto habent auxilio. GUILAND. In primis inurendi modum mihi narrato, atque an ipsi inurant ferro, vel auro, vel medicamento igneam facultatem obrinere, & ad quos morbos inustionis ille vsus apud illos ita familiaris euaserit. ALPIN. Non ferro, non auro, neque alio metallo ignito ad inurendas partes illi vtuntur, neque vt aliqui vtentur, buxæ lignis, sed gossypio, & lineo panno ignito inustionem moliri conlucuerunt. Volentesquæ; inurere aliquam partem corporis, sumunt lineam petiam, cubiti longitudine, latitudinẽ; trium digitorum, atque gossypij iustam quãtãtatem, quod totum linea prædicta petia inuoluunt, ac filo serico ligant ad formam pyramidis, ipsiusquæ; latiore extremitate vtendæ parti applicant, probequæ; cuti adherere student, alterumquæ; caput vel ex-

N tremum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tremum succendunt, comburiq; permittunt, quousq; fasciculus ille ex linea petia, atque gossypio omnino cremasum sit, continue dum cutis uritur, carnem circum circa ferro tangentes, ne ex eo calore oboriatur interea aliqua inflammatio. obseruant etiam dū inuolucrum illud parant, vt in eius medium sit foramen, vel meatus, per quem fiat aliqua respiratio, atque euentatio. Post inuersionem in parte exusta vtuntur ossium medulla, quoad eschara cadat. Hicq; est inurendi modus apud eam gentem obseruatus, ac frequentatus. Estq; non modo Aegyptijs familiaris, sed multo magis Arabibus equiribus sub tentorijs degentibus, atque alijs omnibus loca deserta habitantibus, qui cum alijs careant loci inopia auxilijs, inuisione multos morbos sanant. Paucissima etenim ipsorum corpora inuenies ab igneis cicatricibus non defedata. Vnus remedij ibi est frequentissimus, ob multos genuum, aliorumq; articulorum atque partium aliarum dolores antiquos, ex frigidorumq; humorum defluxu obortos, aut à simplici frigida intemperie, uel a flatulento spiritu aliunde elato, uel in ipsa parte genito. Doloribus igitur, ijsq; antiquis hac inuisione occurrunt, qua partium omnem imbecillitarem corrigunt, contentos humores, uel flatus resoluunt, articulosq; calfaciunt, & uali de siccando roborant. Hancq; mirum non est, si prospere hoc remedium in omnibus articulorum doloribus curatu difficilioribus, experiuntur, potissimumq; in coxendico dolore multas uisiones non modo supra articulum, sed etiam supra femur facientes. Er non minus in podagra & chyvagra, priusquam pes vel manus topi inuaserint, uel geiri sint. Exurunt enim articulos, atque illis superpositas uenas. in podagra, ex qua dolor occupat nodum policis exurunt supra ipsam inquam nodum inter policem, & indicem. Qua facta ipsarum partium estione, per quas humor ad debiles articulos si aër, uix angustiores redduntur, neque ita facile post humor ad articulos stat, ex quo, neque ita facile in podagram incidunt. Gal. siquidem in 6. lib. aphorism. dicebat, duplicem esse causam podagricorum dolorum, alteram humoris redundantis fluxionem ad articulum, atque alteram articuli imbecillitatem, qua articulus deflexioni succumbit. Altera uero harum deficiente nō posse homines simili malo corripi. a Galeno ibi proditum est. Itaque Aegyptij inuisione, articulorum laxitatem uel debilitatem corrigunt, roborq; ipsis conciliant, quo a b humoribus illuc ecurrentibus

carrentibus defendantur, minimeq; ipsis succumbant. Probatissimum igitur est remedium ad quascumque partes ab humorum defusione vexatas. Verum non tantum partes fluxione vexatas inurunt, sed illas quoque, quæ ipsis humores demandant. Atque ea ratione caput multis vstionibus afficere solent. Ad omnem etenim fluxionem vel destillationem à capite ad pectus, aut pulmones, vrunt synciput, verticem, occiput, ac quod est post vtramque anrem, quod etiam faciunt in antiquis lippitudinibus, atque alijs diuturnis oculorum malis. In epylepticis non minus, paralyticis, apoplecticis, vertiginosis, amentibus, patientibusque in capite grauitatem, stuporem, stoliditatem, atque somnos immoderatos. In vehementibus doloribus ex capitis distillatione effectis, oculorum, aurium, atque denarium, tempora inurunt. Periodicos dentium dolores, commotiones atque putrefactiones gingiuarum, ipsorumque dentium, perustione sanant. Quamobrem inustione partibus, tum humores mandantibus, tum ijs, quæ ipsos præ imbecillitate recipiunt, obstant. Qua de causa vtiliter inurunt suspiriosis à frigidis crassisque, ac lentis humoribus pulmones ac asperam arteriam inuadentibus, vel obidentibus, pectus: & vexaris à malignis ex capite ad thoracem distillationibus, sanguinemque etiam exuentibus, ab iisdem humoribus aliqua vena croci, caput & pectus. Physicis, & suppuratis empyis vocatis pectoris tantum partes exurunt. Dominicus à Rege quadraginta annorum Cayri multos annos ab asthma difficillimo vexatus, à nullo ex inumeris ab ipso expertis auxilijs iuuatus, demum ad pectoris vstionem Aegyptiorum modo præstandam, ad ultimam salutis spem, quasi torus consumptus ac ferè tabidus, sibi pectus triplici vstione inussit, vlceraque diu aperta seruauit: quo auxilio sanatus est. Habentibus quoque stomachum frigidum humidumque, & ab humorum defluxu, à flatibusque multis vexatum, eo auxilio succurrunt. Hepar etiam ac lienem induratum, refrigeratumque multa cum vtilitate inurunt. Et in hydrope sub umbilico, sub hypochondrio sinistro. In doloribus dorsi, lumborum, colli, articularumque omnium hoc auxilium frequentant, in spina dorsi, lumbis, collo, & alijs partibus dolore cruciatis vstionem adhibentes. In tumoribus à crudis piruitosisque humoribus obortis inustione vtuntur pro secreto. Demumque hoc auxilium, quod citò multa mala sanat, inopum proprium esse affirmant. Hoc igitur

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tur est illorum propositum auxilium, quod multis alijs vtilitatem
 in morbis antiquis præferunt, de ipsoq; illi populi non parum iâ-
 ctantur. *GÆLAND.* Gloriam hanc alijs concedant, satis q; eis
 sit tanti remedij commodo, ac beneficio uti posse. Vbi ex te nunc
 modum audiam, quo id genus remedij factitant, fere præ tanta il-
 lorum doctrina obstupui. Etenim quod fortassè alij paruifacien-
 dum fore putarint, quippè ipsos inuolucrum ex linea petia cum
 gossypio pyramidalis forma paratum, acutiore altero eius extremo
 ignito, alteroq; latiore parti vrendæ applicato, ac aptato, sinen-
 tes cutim inuri, non sine multa ratione ab ijs fieri existimo. Nam
 eos non uti ferro ignito, vel aliquo alio metallo, sed inuolucro ex
 gossypio, & linea petia parato, accenso, quod ignis cum sit in ma-
 teria rariori, elementius agat, alteret, ac resoluat, mitiusq; dolo-
 rem ac inflammationem cuti, dum uritur, inferat, ex quo hic inu-
 rendi vsus non est apud ipsos ita horribilis, qualis est nostris.
 Ignito enim quouis metallo, inaccessibilis, ac intolerabilis dolor
 excitatur, qui ægros misere dilacerat, ob quem dolorem hoc
 genus remedij nostri non immerito abhorrent. Materiam hanc
 vltionis creditur nouisse Polybus in lib. de affectionibus, quando
 in coxendico dolore, ac podagra scripsit, vltionem esse faciendam
 lino crudo. Censet igitur illos rectius agere, quam nostri, qui
 ferro ignito vtuntur, dum gossypio, atque lino ignito utentes, ut
 mitius in resolutione se gerant, neque ita partem vrendo inflam-
 ment, præferuntq; vbi nervi, tendinesq; reperiuntur, periculum si
 quidem est, ex præualido igne ne multum ledantur. Sed maius
 artificium ex vrendi modo detego, aptantes cuti vrendæ alterum
 inuolucrum extremum non ignitum vel succensum, atque alterum,
 quod femicubiti longitudine a cute distat, in primis succendentes
 igniunt, quo sane modo primo illos vrendam partem, non ignire
 apparet, ut nostri ferro cauterizantes facere solent, pessimeq; mea
 quidem sententia, quando subitaneas mutationes natura recte nõ
 ferat, vel etiam ab ijs non modice ledatur. Atque sensim ac sen-
 sim partem à succenso inuoluti extremi ad calorem disponi, atque
 ita caleferi, vt toto inuoluto cremato, igneque ad cutem deducto
 cutis prius calscisa, fereq; stuporem ex eo adpta, ignis incendium
 non omnino totum sentiat, neque ab eo admodum doleat, quod
 etiam ignis incendium rarioris inuoluti substantiæ ratione, neque
 immodicum sit. Duo igitur ex huius præsidij operatione scitu
digna

dignā animaduertuntur, quippè partem ab igne clementius inuri, atque ab ea haud inmoderatam, qualis ex igniti ferri ustione sentitur, percipi dolorem, primum ab accensa atque ignite rare substantiæ, scilicet gossypij, & linatione fit, atque secundum, præcepto calore ex totius inuolucricombustione, quæ sensim ac sensim procedit, cute calorem stuporemque adepta, non ita acute sentiente. Ex his hoc auxilij genus facilius ægroti admittent, neque præ intensissimo dolore, qualem ferro factæ inustiones inducere solent, ipsum abhorrebunt. **A L P I N.** Hac ratione ægroti facilius admittent ustionem non ferro, uel aliquo alio metallo, uel supra dicto inuoluto, sed medicamento ignea vi prædito, clam ustionem faciente præstitam, quando hoc nullo, uel saltem leuissimo dolore ustionem præstet, quo etiã remedio multi fonticulos apud nostros uisitato factisæ solent. **GUILAND.** Nostri appellant hæc medicamenta caustica potestate, ueluti inustiones actu dicuntur caustica, quæ tamen auxilia inter se non parum differre, medici omnes cognoscunt, quando ea minime urendo, roborēt partes ob ipsorum ueneficam naturam, calorem naturalem partis exoluentia: & hæc ipsum viuicantia, humidumque excrementinum resoluentia, multū uitas partes roborent. **A L P I N.** Possunt itaque Aegyptij medici meritò tanti auxilij cognitione non parum gloriari, & tarioque se his sæculis solos auxilij huius uisum, atque utilitatem præstare posse. **GUILAND.** Neque hoc uerum erit, quando neuiquam huius remedij inuentores fuerint, uel ipso soli uisum sint. Antiquis etenim ipsum probè fuisse cognitum multorum testimonijs constat. Namque Hippoc. de capitis uisionibus in lib. 2. de morbis, in capite humoribus repleto post totius præstitam purgationem, ait

11 Crustas octo capiti inurito, duas circa aures, duas in occipicio
 12 hinc atque ad cervicis neruum duas, in naso circa angulos ocu-
 13 lorum. Venæ autem circa aures urendæ sunt, donec pulsare desi-
 14 nant. Ferramentis uero cuneoli forma paratis, obliquas uenas
 perurito. & in lib. de loc. in homine easdem capitis uisiones lau-
 dat, pro capitis dolore tollendo. Et Gal. in ijs, qui morbo laterali
 15 ægrotant, de hoc auxilio in 7. comm. aphor. ita dixit: Quos urere
 16 conductos esse ueteres discere licet ex his, quæ dixit Plato Coni-
 17 cus de Cinesia, hisce uerbis: Post hæc Euagoræ filius Cinesias è
 18 morbo laterali aridus, puris exers, calamacea gerens crura, tabis
 19 nunciis, plures escharis corpus inustus, in concionem prodijt.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Hippoc. etiam in præcitato libro de morb. laudat, ijs, quibus pulmones sunt inflammati, ut pectus, & dorsum inurant. Ibidemq; non minus in spuro sanguinis, priusquam ad puris spuram deuentum sit, vrendum esse pectus, atque dorsum ex utroque latere memorie prodidit. In suppuratis vero vtilem quoque esse vñionem in 7. lib. aph. docuit. nec non in lib. de internis affectibus idem confirmavit, quod etiam in 3. lib. de morb. apud ipsum legitur: præsertimque vñionis ad eos morbos curandos propè septum transuersum fieri oportere meminit. In hepate vero indurato, vel inflammato, ita in lib. de inter. affect. scriptum reliquit, dicens: Si uerò neque sic desinat, uere oportet, quum maximum factum fuerit, & maxime emiserit. Vritio autem per buxeos fusos in oleum feruens tinctos. Apponito autem donec tibi bene habere, & vñionem factam esse visum fuerit, aut per singulos octo crustas inurito. Ibidemq; in liene tumefacto faciendum esse docuit, his uerbis: Si uero ab his non melius habeat, splenem fungis vritio decem magnis crustis inustis, cum maximus fuerit splen, & maxime eleuatus. Idemq; in eodem libro pluries confirmat, atque docet. Ad articulos uero, qui ob multam humiditatem uel dolent, uel luxantur, uñionem summo opere condaecere scribit. Quod manifestissime apparet ex his, quae apud ipsum leguntur in lib. de aere loc. & aq. in hunc modum: Magnam autem argumentum humiditatis corporum Scitharum hoc exhibeo. Multos enim ipsorum, præcipue qui Nomades sunt, reperias exustos humeros ac brachia habentes, manusq; iuncturas, pectora, coxas, & lumbos, nullam sane aliam ob causam, nisi ob humoris, & mollitiei naturæ detractionem. Nam neq; arcus intendere, neque telum torquere possunt, præ impotentia humiditatis humororum. Quum autem vruntur, humor ipse à iuncturis exoluitur, suntq; corpora ipsorum validiora, melius nutriuntur, & magis redantur articulorum usu potentia. Particularim uero in coxendico dolore in lib. 7. apho. ait: Quibus uisumq; a coxendico dolore molestias diuturno excidit coxa, ijs crus tabescit, & claudicant si non vruntur. In hisque malis utilitatem ex uñione Gal. in com. hinc uer bis comprehendit, dicens: Cum ipse suadeat aduri coxam, sicut in lib. de artic. docebat, ut & id, quod musculosum est absumatur, & laxitas cutis, ad quam articulus lubricat magis ex aduñione contracta, arctet, ac prohibeat articulum transponi. Et in lib. de internis affect. Hippoc.

pot. ait, in coxendico dolore esse crus urendum multis, atque pro-
 fundis inustionibus. Atque in lib. de affect. quem Polybi Gal. ef-
 fe autumat, legitur crus esse inurendum lino crudo. Hoc idem ex
 Græcis Paulus in lib. 3. confirmat his utique verbis: Quare cum
 vitium longius se prorogat, articulum tribus, quatuorve locis ure-
 re oportet, ut in chyrurgia dicitur, ac comp. lussulis diebus ulcer-
 ra ad aperta, sine cicatrice seruare, quod clarius docet etiam in sex-
 to libro. Cornelius Celsus ex latinis in lib. 4. sue medicinæ scri-
 bens de coxendico dolore ait: Vltimum est, & in veteribus quo-
 que morbis efficacissimum, tribus aut quatuor locis super coxam
 cutem caudentibus ferramentis exulcerare, & genuum inuetera-
 tos dolores uix citra uestionem finire. In podagra uero uenas pau-
 lo supra pollicis digiti articulum, uel nodum inuri oportere lino
 crudo Auctor lib. de affect. nobis prodidit. Quod Aetius in lib. 12
 ubi scribit de articulorum morbis planè confirmat. Quem lo-
 cum hic non inutiliter referendum esse duxi, quia ad omnium ar-
 ticulorum dolentium curationem mirifice faciat. Ibi itaque ab
 ipso literis tradita, hæc existunt. Crustas igitur inurere oportet
 aliquas quidem paulo altius loco fluore infestato, aliquas uero
 propius, atque id cauterijs facere præstat, aut si id æger ferre re-
 cuset, cum medicamentis, longe autem præstantior est cauteriorum
 usus, nam & citius, & facilius perurunt. In uniuersum uero pedi-
 bus ex fluxu infestatis, loci circa utrumq; talum forinfecus, & in-
 trinfecus inurendi sunt, cauterijs iuxta magnas ibidem sitas uenas
 admotis, paulo altius supra talorum locum. Inurendus item lo-
 cus inter magnum pedis digitum, & eum, qui ei proximus est, me-
 dius, ubi sane uenæ magis tumefactæ conspiciuntur, præsertim ex
 eis maxime. Quibusdam autem & articulos ipsos exurere expe-
 dit, quæm submucidi ualde conspiciuntur, priusquam durities ad
 modum toforum in eis generetur. Sciendum tamen inquit Rus-
 sus, quod in articulorum submucidorum perustione ulcera ægre cu-
 rabilia oboriuntur, uerum ubi cicatrices coaluerint, maximum
 robur ipsis articulis præbent, ut non amplius ad suscipiendum in-
 fluentia excrementa sint apti. Hæc; ac multa alia multi antiqui
 medici de uestionum utilitate, & usu scripsere. omitto multos alios
 ex Arabum schola, ueluti Haly Abb. atque alios, quos hæc ea-
 dem cognouisse ex ipsorum scriptis constat. Non tamen mo-
 dum inurendi, qualem Aegyptij frequentant, ullum antiquorum,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

vel iuniorum medicorum cognouisse comperi. Nisi dixeris Auctorem lib. de affectio. tali experientia aliquando vsum fuisse, cum ad coxendicum dolorem, & ad podagram, inuersionem lino crudo faciendam tradiderit. At isti non lino crudo, sed cocto, atque gossypio id praesidij genus exercent. Audio etiam Barbaros multos urere folijs petijis coctis simul glomeratis, & inustis.

ALPIN. Fortasè hoc auxilium non videretur omnino tutum, quando apud Hippoc. lib. 5. epidemiorum legatur, Eupolemium coxendico morbo afflictum, ex multis magnis inuersionibus supra coxam factis increuisse. **GUILAND.** Respondet eius libri Auctor, & rectè sanè, Eupolemium mortuum fuisse, à magnitudine, & multitudine vlceraum, atque ex virium imbecillitate. quæ morbo admodum imbecillæ reddita, tam grande remedium ferrè non poterant. Sed his nunc finem imponamus. **ALPIN.** Quin huic de vitione sermoni paulisper adhuc immoremur, siquidem ea gè hoc praesidio familiarissime ad empyos, hydropicos, herniosos, atque ad omnes frigidos tumores utuntur. **GUILAND.** Age igitur aliquid hac de re, si quid habes, afferas. **ALPIN.** Vitione utuntur in suppuratis, quos Empyos Graeci uocant, hydropicis, herniosis, atque in frigidis omnibus tumoribus. Qui pectus, ac dorsum inurere solent, tribus uel quinque vitionibus inflictis, modo ante. narrato, eo auxilio in alii suppurati sanitati suere restituti, nam per factas inuersiones pus continue resudabat, quousque totum uacuum fuerat. Hic modus non admodum periculosus est, quoniam in vdicam sic puris sensum, ac sensum transmittitur, & uacuantur. Rectèq; Hippoc. hi sequuntur in copia puris educenda, qui in lib. 6. aph. scripsit. Quicumq; suppurati aut, aquam intercutem patientes uruntur, aut secantur: si pus, aut aqua vniuersim effluerit, omnes moriuntur. In pectoris, pulmonumq; inflammationibus, atque in tumoribus frigidis, & non minus in anhelosis ex frigida temperie, frigidoq; humore, vitione utuntur, quem vsum in ijs morbis Hippoc. in libro de morbis, & de internis affect. docuit. Vtunt hydropicos aqua affectos, multis in locis, quorum alij sub umbilico in tribus locis, aperta vlcera seruantes, ut per ea aqua ex sudare queat, alij in stomacho, liene, hepate, atque sub umbilico inuersiones indigentes, utuntur in plerisq; vitione prænarrata, atque in multis etiam medicamento potestate urendi praedico, alij sub clauiculis pedum, atque alij supra genu inuis extra;

inuren-

inurentes, vlcera aliquandiu aperta ſeruantes. Alij etiam tibias eo modo inurunt, vel ueſicant, veſicisq̄ue ex iſtis ulcera eodem modo faciunt, per que paulatim aquam vniverſam uacuant. His omnibus inuſtionibus hydropem aſcitem ſanant. itidemque hernias aquoſas, atque etiam carnoſas, de aquoſis mirum non eſt, ſi inuſtione ea, que cum actu eſt, tũ potentia, ſanentur, quando aqua eo auxilio abſumatur, ſed carnoſis etiam eo auxilio curatas in multis fuiſſe hernias vidi, quemadmodum & tumores omnes frigidos Oedematofos, atque ſcirrhoſos. GUILAND. Quid de cancroſis obſeruatiſti? ALPIN. Paucos eo auxilio curari, niſi in principio, ubi neque occulti, neque magni tumores ſint. Scirrhos uerò ex phlegmate craſſo abortos eo auxilio tolli, certum eſt. Sed de uſtionibus iam ſatis, etenim de ijs multa locuti ſumus, eaq̄ attulimus, que etiam apud Hippocratem, Galenum, Auicennam, atq̄ alios grauiffimos medicos paſſim leguntur. Ad nonnullas alias adminiſtrationes chyrgicas iam tranſeamus, in primisq̄ue ne hydropicorum, empyorum, hernioſorum que alijs remedijs diſperata ſalus, ſectiõne aliquando multis reſtituta in obliuionem abeat, de ea ſectiõne aliquid prodam, ac interea de nobiliſſimo modo, quo illi lapides è veſica ſine vlla incifiõne educunt, de- que ridiculo experimento, quo dyſentericos fluxus ſanare autumant. GUILAND. Multam tibi gratiam habeo, qui hæc etiam proferre in medium velas, non inutilem fore mihi hunc tuum ſermonem ſpero, quamobrem expecto, quid loquaris.

ALPINS.

VERANT etiam non raro hydropicos, sectione aquam edacentes, quorum varij varias sectiones ad id celebrant, alij liquidem sub umbilico per tres digitos versus partem, a qua hydrops ortum duxit, terna vulnera infligunt. Atque alij paruis scarificationibus ventrem tumidum scarificant, per quas aqua paulatim exit. Alij uero tutius supra, uel infra pedum claviculam intus extraq; binas adigunt sectiones, per quas commode, sensimq; ac sensim aqua educitur. Quo sane modo sectionis aliquos ab hydrope effatu digna sanatos obseruau. Sed periculum tamen est, ne à longo aquæ ad eas sectiones de fluxu illiusce partis, tum ulcera aperta, tum cæteræ aliq; partes mortuo serè calore in cancrenas mutantur. Mulierem etenim Venetijs vidi, ijs sectionibus omnino ab hydrope sanatam, & paulo post vlcera illa in cancrenas degenerasse, à quibus gracillima mortua est. *GUILAN.* Notum illud remedium non est, quando omnibus antiquis medicis, iunioribusq; non minus probè notum fuisse, multorum scriptis planè constat. Hippocrati enim id notum, aphorismus vigesimus sexti libri eerte explicat, Cuius uerba hæc sunt: Quicumque suppurati, aut aquam inter cutem patientes vruntur, aut secantur si pus, aut aqua vniuersim affuserit, omnes moriuntur. Et in lib. de loc. in homine hæc leguntur. Cæterum in puero hydropem sic curare oportet. Partes tumida, & aqua plenè aperiendæ sunt scalpello & frequenter, ac partim educendum est. Educendum autem est à singulis corporis partibus, & fomentis utendum, & semper locum apertum, unde eduxeris calfactorio medicamento illines. In lib. uero de affect. ubi curationem hydropis recusat, idem confirmauit, dicens: Si igitur a pharmacis, & alia uictus ratione eger uilitatem percipiat, & uenter ipsius euacuatur, bene est: sin minus sectione facta aquam emittat. secatur autem uel iuxta umbilicum uel retro iuxta lumbos. Gal. etiam de hoc auxilio multis in locis meminit, sed clare satis in comm. s. aphorism. cum dixit: In ijs uentem, qui aquam intercutem patiuntur, illæ, quæ a Græcis paracenteses

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

cap. 10. testis, id est punctiones nominantur, magis quam vitiones, medicis sunt confectæ. In lib. vero de compos. medicam. secundum loc. 9. hæc ita etiam scripta de hydropticorum curatione, ex Archigene
cap. 11. ,, reliquit: Scarificatis item ipsorum talis, & vulnusculis impactis
 ,, ipsos in fereulo, aut lectica gestato, ac circumuchito: multus enim humor hoc modo ipsis profluere solet. Quam curationem ad unguem serè meminit Celsus in lib. 3. ubi scripsit: incidendum quoque super talem quatuor serè digitis ex parte interiore, qua per aliquot dies frequens humor feratur. Et Paulus, & Aetius proflixè satis huiusce remedij vsum ac administrationem prodiderunt, præsertimque Aetius, ex quo quisque nostrum poterit sectionis in hydrope rationem habere. Arabes etiam omnes eodem modo sepe hydropem ascitem, atque leucophlegmatiam curandam esse nobis tradiderunt, ut apud Auicennam, Albucasim, Haly, atque Rasim legere possumus. Antiquis igitur medicis id auxilij genus notissimum fuit, & non modo ad duas hydropis differentias, quipè ad ascitem, & anasarcam, vel leucophlegmatiam, verum etiam ad hernias aquosas, & ad omnes aqueos tumores. Hernie aquosè tutissime hæc sectione ab omnibus curantur. Quod aut è cognoscatur hoc remedium pro hydropis curatione etiam ab omnibus iunioribus, atque præsentis temporis medicis, id ut manifestum omitto. Non est itaque remedium hoc tantum Aegyptiorum, sed omnium serè aliarum nationum, ad id mali inuentum. Non est tamen admodum in frequenti vsum, tum quia, ut rectè movent optimi medici, post alia omnia auxilia tentandum est, tum etiam quia rarè eo hydroptici iuuantur. ALP. 18. In Aegypto est satis familiaris sectio hæc apud plerisque, prope talem, supra caniculas admistrata, tum in ascite, tum leucophlegmatia, in utraque enim diu apertis vulnusculis adseruatis, humor omnis uacuat, atque ex ea vaeuatione humoris non minus sublata causa, a qua hydrops originem dicit, aliquot sanatos vidi, nullum vero secto ventre, quamquam ibi audierim à multis, per eam sectionem aliquot sanatos fuisse. Plerique vero tumorem esse scarificationem malleoli affirmant, atque sub talo, in parte enim interiore duas scarificationes alte insigunt, atque vnam in exteriori, per quas qualescumque tumidissimum corpus eommode exsiccari, certum est, nõ senelocum ego inspexi. Hac uero sectione plerisque sanari arbitror, si in præteritis, vel non longe ab eo secantur. Quo tempore vires

vires validè existunt, eòmodèq; talem aquæ vacuationè egroti se-
 22 rù. Quod rectè Hippocrasè in 6. epidem. nos commo- nuissè Palla-
 23 dius in eius Commentario prodidit: siquidem Hippoc. ait: Aqua
 24 suffosus celeriter secare oportet; tabescetes statim urere. Nostri
 25 uerò sectione uti solent, iam destitutis egrotis omni spe salutis, quo
 tempore vires tale remediùm non patiuntur. Vnum ex illorum
 obseruationem addo, quippe multos insigni ventris tumo-
 re eò modo omnino curatos, vlcèribus tamen ac pedibus ipsis in
 cancrenam versis obijssè, quod non aliunde illis accidissè arbitror,
 quàm, quòd vlcera illa atque partes item proximæ ex larga aquæ
 fluxione diu eas partes lædente, atque refrigerantè, calore multum
 diminuto, facillè in Cancrèham labuntur. eaq; causà doctissime Hip-
 pocratem vel auctorem lib. de locis in homine, post sectionem, a-
 22 quæq; educationem, hæc etiam addidissè existimo, & semper locum
 23 apertum vnde eduxeris, calfactorio medicamento illines. Quo ca-
 lido medicamento non alia ratione vlcera fouenda esse statuit, nisi
 vt calor naturalis conseruetur, neq; a fluxione frigida ullo pacto
 extinguatur. Quod Aegiptij non animaduertentes, sæpe infelicis
 successus causa existunt, eorumq; auxilio hydropè homines sana-
 ti, sæpe alterius morbi causa moriuntur. Sed iam tempus est, vt ad
 suppuratorum curationem, quam itidem sectione non raro admi-
 nistrant, sermonem conuertamus, de hydropè satis super-
 que locuti G V I L A N D. Rectè putas, quando, ut audio, homi-
 nes suppuratos non minus secare, quam urere ipsi soleant. Opera-
 tio sanè valde celebris, quæ magno etiam periculo non vacat. A 1-
 22 23 T. Cum illi viderint pleuriticum, vel peripneumonicum, mul-
 tum, vt par esset, non expuere, doloremq; cum febre perseverare, at
 que cætera alia symptomata, pus fieri arbitrantur. neq; immeritò
 cum in ijs morbis si cussi non purgantur, contenti in pulm. onibus
 humores suppurentur. Quod Hippoc. his verbis docuissè visus est.
 22 Quicumq; morbo laterali laborantes, in quatuordecim diebus non
 23 repurgantur, ij ad suppurationem vertuntur. Ex pondere in latere
 percepto, & fluctuatione obseruata, mitiorique dolore effecto, cù
 difficili respiratione suppurationem certam intelligunt. Quam sta-
 tim tollere sectione conantur, neq; dant ad id perficiendum induci-
 as, secant vero plerunq; latus sinistrum inter costas spatias, propè
 septum transversum, pleriq; tamen inter secundam ac tertiam co-
 stam phlebotomo perforant, atq; per intromissam in vulnere cannu-
 lam

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

lam argenteam modicum puris educunt, eamq; quantitatem, quã
 suppurati vires commode patiuntur, omnid; pure educto, vulnus
 exsiccantibus sanant. Quij inter secundam & tertiam costam perfo-
 rant, rectius ac tutius rem transigere putant, vt totum pus, quod ad
 septum transuersum grauitate residet, commode vacuetur. Ceterũ
 alij ipsorum septum transuersum lædi phlebotomo formidantes
 partem ab eo magis distantem, seligunt, quare ex ipsis omnes secãt
 inter tertiam & quartam costã. Atq; hic est vsus secandi empyos,

vel suppuratos, quo Aegyptij multos sanatos fuisse prædicant. Cui

LARGO. Vfus hic, ex sententia etiam præcorum medicorum, qui
 summe hunc modum empyos perforandi commendarunt, non

- est sperandus. Hippocrates enim in lib. 3. de morbo ipsum clarif
- simis verbis hunc in modum docuit: Hunc vbi decimus quintas ab
- crupione dies adest, multa calida lotum in sella firma collocato,
- & alius quidem manus ipsius teneat: tu vero humerum concutito,
- vt audias in vtrum latus affectio strepitum edat. Optandum autem
- in sinistrum. Hunc ipsum igitur locum seces, minus enim lethali
- est. Si vero crassitudine, ac copia strepitum non edat, quo ipsum
- cognoscere possis (nam hoc aliquando contingit) vtrum latus tu-
- muerit, ac magis doluerit, hoc infimo secato retro tumorem ma-
- gis, quam ante ipsum, quo puris exitus facilem fluxionem habe-
- at. Secato autem inter costas per nouaculam primum curem, de-
- inde scalpello acuto, quod panniculo sit obligatum, ita, vt summa
- ipsius pars ad vnguis magni digiti mensuram, expedite restet, quã
- intromittas, postea emisso pure quantum visum fuerit, vulnus lina-
- mento ex lino crudo alligato, foras propendente filo, concludito.
- & quotidie semel pus educito. postquã autẽ decimus affuerit dies
- omni pure emisso linamentum ex linteo indito. Apud multos et
- alios grauissimos, medicos tale præsidium ad suppuratos, quibus
- nulla spes salutis reliqua erat, laudatum atq; celebratum reperias.
- Veruntamen empyos tutius magis vstione curari posse Gal. tradi-
- dit, hisq; proprie vstionem conuenire, velati hydropticis sectione.
- Rarò etenim in curandis suppuratis sectionis meminit, sed magis
- vstionis. Quod etiam ex traditis in comm. 6. aph. Hippoc. facile
- confirmatur, ibi enim scripsit: Vstione igitur indigent, qui pluri-
- mum habent pus, adeo, vt despetent per ipuisiones posse expurga-
- ri. Nos vero ipsos & difficultas anhelitus vt hementer infusus ex
- loci angustia, quæ etiam nos cogit, vt eos vranus, in comm. etiam

7. aphorism. veteres vrere suppuratos consueuiffe, prodidit. Hippocratesq; in 6. epidem, dixit tabescentes statim vrere oportere. Quare in ijs tutiorem esse vftionis, quam fectionis vsum putauerim, quanquam me non lateat apud Hippoc. presertim, vtraq; auxilia pro illo affectu vsitata fuisse. ut ex 6. lib. aphorism. atq; ex 7. appareat, atq; adeo, in pluribus alijs locis. Arabibus quoq; multis hoc remedij genus cognitum sane fuit. A L P I N. Vbi puris multum non est, vftio accommodatior videtur, quae reuera, vt illi affirmant eos toto magis quam fectione sanat. Sed puris immoderata copia thoracē obfidente, vftionem rectē sanare raro obseruatum est, quos si curare velint, fectione vti debent, qua totum pus vacuatur. Verumq; tamen remedium pro eodem affectu apud eos familiare est, fectione q; vftio familiarior. Nam formidant & ipsorum multi fectionem, de qua satis locuti sumus, proinde ad alia orationem nostram traducamus.

*De lapidis è vesica extractione absq; vlla incisione
apud Aegyptios frequentata, & de dysenteria
curatione empirica Cap. XIII.*

G V I L A N D I N V S.

P TAREM priusquam de alijs sermonem haberes, vt modis, quo audio, Aegyptios lapides è vesica absq; vlla incisione extrahere nunc mihi explicares. summę enim vtilitati huius actionis cognitionem nostratibus medicis fore existimo, aude igitur id, quonam modo se habeat, audire expecto. A L P I N. Certe hic modus extrahendi lapides è vesica valde vtilis est, eo quod nulla incisione operetur. Extrahunt lapides è vesica colentes, atq; laxantes, vt os vesicę lapis facile meare possit, colicęque dilatatum & ampliatum meatum, ex quo ipsos lapides ventro subreptos foras extrahunt, ipso continuo toto violenter euocato. G V I L A N D. Haud probe intellexi quid dixeris, usq; adeo obscura oratione vsus es. Duo tamen mihi videris dixisse, quorum alterum est, illiusce regionis medicos, lapides è vesica extrahere volentes, in primis colicęque meatum vento laxare ac dilatare, per quem

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

quem commodè lapides exire possunt, atq; eosdem lapides ventò eodem foras educi, an non hæc dixit? **ALPIN.** Planè eadem, sed quid te dubij caput. **GVLAND.** Quoniam vix credere possim os vesicæ, colisq; meatum tantum dilatarî ac ampliari posse, vt magni lapides in vesica contenti, qui magnæ nucis instar sæpe cernuntur, commodè exire queant. ex quo dubia fit apud me ea lapidum eductio, quo nam pacto ita possit administrari, maxime cum tu etiam affirmaueris, eos ventò subrepi, forasq; educi, quod mihi haud fieri posse videtur. **ALPIN.** Vtrumq; verum esse cognosces, neq; omnino à veritate id alienū putaueris, os vesicæ, colisq; eo modo dilatari posse, quando neruola, ac pelliculosa substantia illi meatus obstant. Admirandam magis existimare debemus, Vteri os in mulieribus neruosum durum, atq; ita angustum, tempore partus tantum ampliari ac augeri, vt fetus per ipsum exeat, atq; foras propellatur. Vnum hoc scio, me colis meatū ita dilatatum inspexisse, vt per eum facile magna auellana transisset. At vtilius erit, vt nunc modum ostendam, quò ad extrahendam lapidem ij vti soleat. **GVLAND.** Hac eadem de causa apertis auribus tuum hunc sermonem expecto. **ALPIN.** Eo tempore, quo ego in Aegypto moram faciebam, Arabs quidam Haly vocatus ad extrahendos lapides sine incisione celeberrimus erat, quem ego sine cuidam duci Turcarum Horam Bei vocato multos lapides extraxisse vidi. Quo in opere absoluendo ille lineam cannulam accipiebat, longitudine octo digitorum, & latitudine digiti pollicis, Quam colis canali admovebat, fortiterq; insufflabat, atq; ne flatus ad interiora perueniret, altera manu extremum pendendi perstringebat, foram è deinde cannulæ claudere, vt virgam canalîs intumesceret, & latior fieret, ac appareret. Quo facto minister digito in ano posito, lapidem paulatim ad canalem uirgæ, atq; in eius extremum deducebat. Qui ubi propulso lapidem appropinquasse sentiebat, cannulam à uirgæ canali fortiter impetuq; amouebat, ut magna dexteritate lapis ad nuclei oliuæ magnitudine fuerit extractus, & ego interfui huic duci Turcarum, & postea duobus item Iudeis, quorum alter puer erat, cui octo lapillos extraxit, & alter adultus, cui extraxit lapidem ad magnæ oliuæ magnitudinem. Hicq; est extrahendi lapidem è vesica modus, quo utebatur ille medicus Arabs. Audiuî tamen alios etiam ibi esse, qui alio etiam modo lapidem extraherent, quem modum nunquàm ab aliquo, quandiu Cayrum habitauerim, potui cogno-

cognoscere. Cum vero *GENVAE* pro Illustris ac Excellentiss.
 Ioan. Andæa Auria Melphorum Principe, atque Philippi Hispaniarum
 Regis, maritimæ Classis præf. sibi medicinam facerem, at-
 que hæc mea scripta reviderem, *OCTAVIUS ROUQUETUS* Medicus Do-
 ctissimus, mecum multo amore coniunctus, quiq; post me in Aegy-
 pro pronatione Veneta, medicinam multa cum laude faciebat, ex-
 trahendi lapidem hunc modum à priori satis diuersam mihi litte-
 ris significauit, his verbis. Aliud etiam satis scitu dignum, turæ Ex-
 cel. narrare non omittam, estq; modus aliquis è vesica lapidẽ ex-
 trahendi sine incisione, hic à quodam Arabe viro Christiano Sa-
 ietico ad quendam Christianũ Cophum vocatum, ab hinc non-
 nullos menses operatus. Atque is est huiusmodi. Hic habet
 quasdam cannulas vnam maiorem altera, in modum musici instru-
 menti Syringe appellati, è substantia Cartilaginea, quæ facile di-
 latatur. Harumq; graciliorem in virgæ canalem intromittit, fi-
 gitq; quousque ad vesicam peruenerit, moxq; ore insufflando ip-
 sam inflat quantum plus potest, posteaq; hæc maiorem, vel crassio-
 rem introducit, insufflandoq; inflat eodem modo, & post tertiam,
 vel etiam quartam omnium maximam. Et cum sic ipsa virgam di-
 latauerit, ut putet viam canalis fuisse sufficienter dilatatam, per
 eamq; lapidem exire posse, Aegroti in primis commode colloca-
 to, digitoq; in anno posito, lapidem ad collum vesicæ vbi maioris
 cannulae extremitas peruenit, deducit, in cannulam lapidem con-
 ducere conatur. Quo factò altero cannulae meatu ore exceptò
 conatur spiritum ad se trahendo, lapidem simul trahere, qui si ni-
 mis crassus sit, sæpe rumpitur, atque infrustra atrahitur, veluti con-
 tigit supradictò viro Copho. Cui frustum, & reliquum lapidis
 admodum crassum, & durum, intus remansit, non educit. Hic mo-
 dus scitu est facilis, atque ab alio fortassis medico exercitatori, &
 acuriori multo plus facilitari poterit, ac in meliorem atque utilio-
 rem usum reduci, quòd multorum ab eo malò hominum infortu-
 narorum auxilio summæ efflagitandum ac expectandum esset. Ha-
 stenus Rouquetus. Ex his igitur cogito te rectè audiuisse binos
 hos modos, quibus Aegyptij ad extrahendos lapides è vesica vtun-
 tur. Adde aliam operationem, quam pro secreto in dysentericis
 cumficiunt, quæ res cum ratione, ut arbitror, demonstrari non pos-
 sit, tibi, qui omnia ex suis causis spectare soles haud facile sua debi-
 tur, sed cum ego vna cum alijs sæpe viderim ex illa operatione em-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

pirica fluxus dysentericos interdum curatos fuisse, non sitam te hinc aures ad alia retrahere, priusquam hanc quoque audieris. Illi siquidem empirici hoc pacto fluxus dysentericos sanant, illosque praesertim, qui diuturniores facti sunt, minimeque alijs remedijs cesserunt. Quod ut efficiant primo hypochondria manibus molli- ter ficcant, atque mox sesamino oleo, vel amygdalino dulci ea inungunt, digitoq; postea intra umbilicū posito, ipsum pluries cir- cumuertūt. terq; mane ieiunis ea re repetita, aliquos dysentericos sanitati fuisse restituros memini, hocq; genus remedij familiaris- simū apud multos existit, qui varijs alijs remedijs ad dysenteriam inutiliter tentatis, ad hoc veluti ad sacrum confugiunt. Pauci tamen existunt, qui rectè hanc moliri circumuolutionem umbilici sciunt. **GVLAND.** Secretum, eiq; vnā ridendum censeo, qui ipsum non modo verum credideris, verum etiam alijs confirmes. Casu siquidem arbitror, (si aliquis tamen vnquam eo modo sit sanatus,) accidisse, ut inde aliquis à dysenteria sanatus fuerit, veluti accidit, ut Socrate ambulante tonaret, hocq; experimentum ex ijs est, quæ eum nullam in se rationem habeant, nullo pacto sunt cre- denda. Nī dixeris, eos defendendo, frictione hypochondriorum, atque inunctione iuuati hepar, vel aliquod aliud membrum sub ip- so locatum, quod biliosum humorem tenuissimum atque acrem, acrimonia, vel salidine intestina abradentem, vel exedentem, fluxum gigneret, ad intestinaq; ipsa demandaret, vel humorem illum tenuissimum ea frictione, & inunctione digestum resolui, vel eius fluxionem ad intestina, diuerſi, vel umbilici illa præstita digito cir- cumuolutione motionevè, intestina mota in meliorem situm mu- tari ex quo non sint fluxioni ita obnoxia. Sed de alijs loquamur. **ALPIS.** Melicerides, Stheatomata, atheromataq; vocatos tumo- res, atque etiam strumas optimè fecant, radicem auellentes. Car- nem etiam, quæ palpebris adnascitur, maxima elegantia abigunt, palpebras in primis secando, & postea sectionem consuetes, & conglutinantes. Sed postquam de his à nobis satis dictum est, de dulcium balnearū vsu, quo non secus quàm præcis sæculis, vtuntur, atque de frictionibus, & vomitibus, qui in balneis fiunt, dicen- dum est. **GVLAND.** De his quoque libentissime nunc te au- diam, horumq; sermo mihi erit gratissimus, neque minorem nobis afferre posse vtilitatem arbitror, quòd hoc genus remedij apud nos minime nunc sit in vsu, atque etiam quia ipso pluribus morbis me- dcti

deri ab antiquis proditum sit, proinde ut de eo loquaris nunc à te vehementer pcto.

De usu dulcium apud Aegyptios balneorum.
 Cap. XVI.

ALPIN. GVILANDVS.

QUAMADMODVM populi frigidarum regionum multa habent, quibus ad calorem conciliandum familiarissimè, uti solent, ita calidarum, ad refrigeranda corpora multis itidem vtuntur. Ex quibus Aegyptij inter multa ad id excogitata, qualia sunt fontes multi, domorum tubæ superius recitatae, ad ipsarum refrigerationem inuenta, terrenæq; habitationes, balnea quoque ex dulci aqua parata, in usu habent frequentissimo, tum ad refrigeranda corpora, tum ad varium illorum ornatum. GVILAND. Arte illa ibi parari existimo, quando Aegyptus (ut audio) sponte natis balneis nunc planè careat. Proinde si ita est, ea mihi sedulo narrato. Atque an ex aqua simplici, qualia priscis antiquis medicis in usu fuerant, an potius medicata illa parentur. ALPIN. Arte sanè ab illis parantur, ex dulciq; aqua Nili fluminis clarifaceta, eaq; simplici, minimèq; medicamentis alterata. Sed in primis balneorum loca tibi in memoriam reuocanda censeo, si quidem te olim Cayri, ac Alexandriae, cum tu ea loca inuississes, multas, ferèq; inumeras ædes magnifice pro balneorum usu constructas, inspicisse intellexerim. Dicam præterea quor, ac qualibus cameris siue cellis ea constant, atque aerem in singulis quomodo illi calcificat, qualisque calor eo in acre sentiatur. GVILAND. Domus ea balneorum, si rectè memini, multis cellis inter se distinctis constructæ erant, in quibus homines sudabant, fricabantur, atque lauabantur. Per magnaq; in ipsarum medio tanquam in domus centro cella extabat, in qua homines lauandi nudabatur, vestesq; omnes reponebant. quam spoliarium vel Apodyterium nostri appellant. Alij vero cellæ omnes ea causa constructæ erant, ut in ijs lauarentur: spoliarij; aer temperate calidus est, atq; humidus, ipseq; aliarum cellarum calidior ita, ut variz camerae varium aerem quo ad calorem haberent. ALPIN. Rectè meministi, innumeras perma-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ignas & des ibi pro balneis paratas spectari, multas varijsq; cameris inter se distinctis, præditas, eodemq; modo vt tu dixisti, constructas atque ordinatas, vt in qualibet camera idoneus, quoad caliditatē, aer esset pro variorum corporum vsu vario paratus. Namque varia hypocausta, siue camera varium, quoad caliditatem, aerem habent, vt varijs corporum temperamentis auxilio sint. Nam factæ sunt pavementis marmoreis, emblemate constructis; duoq; labra marmorea quilibet illorum locorum obtinet, in quib; aqua ex alto decidit. Tectum siue culmen illa habent orbiculari forma, ex vicis laminibus perbelle laboratum, vndiq; conclusum, ne aer aliqua ingrediatur. Hypocausta illa calfaciunt calentis aque vapore in singularum labra elabentis. Non enim, vt nosri igne illorum balnearum aerem calfaciunt, sed humidis calidisque aque calidæ vaporibus loca illa complentibus. **GUILAN.** Cum varia corpora varijs indigeant balneis, quippè ipsorum alia multum calidis, & alia moderatè, alia que tepidis, atque denum alia etiam frigidis, qualia hæcticorum esse Galen lib. 7. meth. med. scriptum reliquit, quaeso an non illa omnes has partes obtinet, quippè vt corpora varijs illis modis alterare queant? **ALPIS.** Balnea illa calida, tepida, frigidaq; quolibet tempore, quando quis velie ibi reperiet. Sed plerumq; ea balnea sunt temperatè calida, quando quidem precipuus vsus sit, apud plerosq; ad refrigeranda, humectanda, euacuanda atque mundanda corpora. **GUILAND.** Recta sanè ratione esiliarum regionum incolas tepida balnea ex dulci aqua præparata cupere dicendum est, quando ob aeris ambientis insignem caliditatem corpora insumentur, arefcentq;, que vtiq; dulci aqua irrigata, ac humectata refrigerantur, & humectantur, cutisq; eorundem corporum meatus relaxantur, denfatique aperiuntur, exindeq; naturalis calor per eos diffatur, se frigeriumq; capit. Sed his obiter dictis, cupio ex te audire omnes illorum balnearum vsus apud eos populos frequentatos. **ALPIS.** Balneis illis ea gens vtitur, ad corporis ornatum, atque ad multos morbos ex plenitudine humorum prohibendos, denumq; ad multos varijsq; obortos etiam morbos abigendos. Hos vero omnes vsus tibi ordine libenter narrabo, ab eorundem vsu ornatus gratia comparatq;, exordiens. **GUILAND.** Atque ego libentissimè hac de te sententiam audiam.

*De usu balnearum dulcium pro ornatu corporum,
atque quid mulieres, ad pinguefacien-
da corpora in ipsis moliantur.*

Cap. XV.

ALPINS.

PVLVERIBVS, quæ Aegyptijs ferè toto anno, ventorum, terræq; siccitatis occasione perpetuo familiares existunt, atque ab assiduis sudoribus, quibus cœli calore omnia corpora continuè abundant, illarumq; quadam immunda redduntur, atque sœtentiâ, ex quo pleraque ipsorum, & sœtere & pediculis abundare solent, Balneis omnes hi populi vtuntur familiarissimè, pro corporum absterfione, maximeq; mulieres, quibus curæ magis est corpora ipsarum, pulchriora facere ipsorum illuident, & sœtorem corrigentes, vt cariore sint suis viris. Ex etenim sæpissimè corpora in ijs lauant, & mundant ab illuic, perlotaq; varijs ornât odoribus, vt rectè vnguentis oleant. Ac veluti Itale mulieres, atque aliarum multarum etiam nationum ad capillorum, facieq; cultum omne adhibent studium, ita Aegyptiæ capillorum cultum negligunt, ex consuetudine omnes capillos in bursam seriro panno paratâ cœcludentes, ac ad pudendum, abditarumq; corporis partium ornatum omnem diligentiam adhibent. Pudendis igitur tota cura in balneis ab ijs adhibetur. Ea siquidem in primis lauant, pilisque nudant, locaque pudendorum perpetuo glabra gestant, turpeque ibi est mulieris pilis obstitam vuluam habere. Demum lotas eas partes, glabrasque effectas varijs vnguentis etiam exornant, Musco, scilicet, Ambra, Aloe, Zebet, sumptum ferre potentes, aliæque alijs vnguentis rectè olentibus, quæ ibi uiliori pretio ubique uenduntur. Copia unguentorum ferè incredibilis in vuluæ ornatu, eiusque corrigendo sœtore, ac ad coeuntibus uoluptatem conciliandam, ibi cœtinuè dissipatur. **G**YLAND. Quæque regio suos mores habet, ibique omnes nuptis libere Venere utuntur. Sed quid? nonne aliud in balneis ijs præter ornatû moliantur? **A**LPIN. Multæ etiam pin-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

guedinem in ijs procurant. gracilesque praefertim, ita ibi carnis vitium hominum medullas inuasit, quando mulieres, quo carnosiores, & pinguiores sint, eo libentius à viris expeti putent. Ex quo ibi plurimas pinguiſſimas reperies. quid turpius corporum obſeſitate obſeſtillimum carnis vitium, effrenemq; libidineſe deſiderari poteſt? Quod ita vitium ibi frequentatur, vt illarum plurimę perinde ac ſucs cernantur pinguiſſimæ humi recumbentes. maximeq; Hebraei, quibus iſtud vitij alijs familiaris obſeruat. Quod vt obtineant, multis diebus dulcibus, tepidis balneis indulgent, in ijsq; diu morantes, comedunt, potant, clyſteribusq; ibi ex varijs pinguedinibus ac adipibus paratis vtuntur, multaque etiam medicamenta per os aſſumunt. **GVLAND.** Rectè fanè videntur pro pinguefaciendis corporibus, vſum illorum balneorum, à cibo, aſſeruare. Quod Gal. in lib. 14. meth. med. his verbis docuit. Cæterum quibus totum corpus extenuatum, ijs lauari quoque poſt cibum eſt idoneum. Quod fanè etiam nobis ratio perſuadet, quando dulci illo balneo à cibo adhibito, ad cutim plurimum alimenti trahatur, atque deducatur, vt Hippoc & Gal. in lib. de Salub. dicta prodidere. **ALPIN.** Verum iſtud eſſe ſæpe experientia didici, plures etenim mulieres illorum balneorum multis diebus à cibo vſu frequentato, pingues euaiſſe vidi. Arque in hæc balnea præcipuam ego cauſam conſero, qua illiuſcæ calidiſſoris coeli corpora pleraque habitum pinguem obtineunt. Cum tamen coeli ratione gracilia potius, quàm pinguia eſſe debuiffent. Hincque Gal. in lib. ſeptimo, de Comp. med. ſecundum loc. dixiſſe, dulcium balneorum vſu corpora reddi effeminata. At dubium eſt, quomodo gracilia corpora eorum vſu balneorum poſſint pingueſcere, cum potius contrarium arbitrari quiſpiam merito poſſet, quippe à illis balneis plurimis largioribusque vacuatis ſudoribus potius corpora vacuata gracileſcere, quàm craſſeſcere deberent. Pingua enim à pluſſima aliqua vacuatione contabefcere, cœrum eſt. **GVLAND.** Balnea, quibus mulieres ex pro impinguefaciendis corporibus, vtuntur, tepida exiſtunt. quando calida in triplici ſint caloris differentia, etenim illorum quedam multum, & quedam parum calida ſunt, hæc tepida, atque illa calida medici appellant. Tertio ſunt alia medio modo ſe habentia, quę ſcilicet temperate calida exiſtunt. Quorum omnium balneorum Gal. in lib. 3. de ſani. tuen. ſiccultates ac vires his præſcò uerbis prodidit

Dulcium

cap. 14

11

12

cap. 14

cap. 14

Dulcissima castæarum aquarum si mediâ temperie sint, vis calida,
 & humida est. Si tepidiores sint, humida & frigida, quod si iusto
 calidiores fiant, calida quidem, sed non perinde humidâ. Ex quibus
 dixerim, eos, qui pinguescere uolunt, balneo dulci tepido uti
 oportere, quali ex te audio mulieres illas uiti. Cætera enim sua
 caliditate uim habente resolutoriam, uel uacuatoriam, potius ad
 gracilitatem, quàm crassitiem comparandam corporibus conducunt.
 ALP. AN. An non precipua causa est, quam naturales proxima
 appellant, & materialem, ex qua corpora crassescunt ac pinguescunt,
 copia multa humiditatis? GVI. LAND. Facile cognoscitur, cum
 mulieres uiris sine dubio humidiores, etiam ipsis corpora pinguiora
 obtineant; & crapulis, otioque indulgentes alijs sint pinguiora.
 Qui enim multum comedunt, atque potant, quod multum pinguedinis
 alimentum assidue suppetat, cæteris pinguiora merito fiunt. Sed
 qualis sit hæc humiditas, ex qua corpora pinguescunt, atque quomodo
 ipsa in corpore concreseat, Gal. in 2. lib. de temp. hisce verbis prodidit,
 dicens: Quicquid in sanguine pingue, leue & tenue est, id in
 calidioribus corporibus alimentum quodam calido fit, in frigidioribus
 seruetur, carnemque id uene extra se transfuserint, ubi in
 frigidis particulis incidit, quod genus membranæ sunt, circum eas
 concrecit, in partibus uero natura calidioribus, cuiusmodi
 carnosæ sunt, à calore ipso absumitur, ac digeritur, nisi sicubi
 frigiditati temperamenti etiam uita indulgentior accedens ipsis
 carnosis particulis aliquid adipis allinat. Causas, quibus corpora
 pingua fiunt, probè Gal. attulisse, censeo, etenim ad gignendam
 pinguedinem, ac adipem, concurrere debent alimentum pingue,
 leue, & tenue, atque calor remissus, uel frigiditas partium,
 in quibus adeps ac pinguedo concrefcunt. Hæc inquam duo,
 alimentum, atque partium frigiditas, ad impinguescenda corpora
 sunt necessaria. Citra pingue alimentum nulla pinguedo fieri potest,
 ideo ipsum ad id efficiendum necessario, ut materia concurrat.
 Adiminuto uero calore, quod frigus vocare possumus, id
 alimentum in adipem ac pinguedinem concrefcere docent corpora
 frigidiora, quæ facilius calidis impinguescere solent. Ex quo
 Gal. dixit, corpora latioribus maioribusque uenis præditis
 difficilius pinguescere, quod ea ualde calida sint, frigida siquidem
 paruis uenis gaudent, atque ab eo calore, pinguedinis, adipisque
 alimentum absumitur. Et paruarum, angustarumque uenarum cor-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

pora ob oppositum temperamentum, quippè frigidum, impinguescere quàm facillime, quoniam in his multum eiusce adeit alimentum (quando parum ex eo consumatur,) quod ob frigus non dissolvitur, faciliusq; concrefcit. **ALPINS.** Cui mirum, mulierum Aegyptiarum corpora alimento erasso ac pingui seferta, balnearum tepidorum vñ refrigerata, in balneis ad cutem deducto, & coagulato alimento, carnem ac adipem acquirere? **GVLAND.** Quislo omnis, quæ illæ in balneis, vt pinguescant, moliantur, mihi nunc paucis narrare non te pigeat. Ea siquidem etiam audiffisse summe iucundum erit.

Quæ Aegyptia mulieres in balneis factitent, vt ipsarum corpora pinguescant. Cap. XVI.

ALPINS.

MULIERES Aegyptiæ multa factitent in balneis, vt pingues euadant, quæ omnia vtrumque super dictam pinguedinis causam respiciant, cum q̄s præsertim, quæ pinguedinis alimentum suppetit: Multa siquidem agunt, è quibus multum humorem pinguem generent, ex quo multa fiat pinguedo, balneiq; calida vi ad cutem deducere ipsum student, in qua tepido balneo refrigerata concrefcit. Potant itaq; ob eam causam iura multa varijs ex adipibus, & pinguedinibus parata. Bantmia melochia, & Calcaffa alterata, nam his viscosiora redduntur, ex quo faciliè partibus adherent. In vsu familiarissimo apud multas est ius gallinarum pinguium Maluph ab ijs appellatarum, vel nigrarum arte pinguescitarum. Ipsam etiam totam ex vnica gallina confectum vnaquæque mulier potat, totamque gallinam in balneo comedit. Multæ ex pauperculis fecem olei sesamini, quam thainc vocant, vel oleum ex Indicis nucibus expressum, vel chinæ radicis decoctum, carne superdictarum gallinarum simul cum Indicæ nace percoctâ potant, vel oleum sesaminum, in quo fit dissoluta nux Indica, uel expressum ex pistis, fructibusque thebentini, & amygdalis dulcibus, nucibus auellanis, & pistach ijs. Comedunt etiam adhibere multa, gallinas quippè arte pingues factas, nucemque Indicam iniere dissolutam, ac in massam redactam.

Sed

Sed ex omnibus pro secreto habent singulo die, dum cuncti dormi-
 tum, ad decem vulgares bulbos, pro hermodactylis à nostris phar-
 macopeis receptos, quos aliqui potius Colehicum esse autumant,
 contostos mandere, eosque pluribus diebus, quindecim scilicet &
 uiginti ad usque, frequentant. Ex quorum usu, quod nostris mi-
 rum uidebitur, nihil uel per alium, uel uomitum euacuantur, mi-
 nusque aliqua molestia mulieres vexantur. **GVLAND.** Hinc
 nostros falsis uti hermodactylis cognoscitur, dubiumque etiam sit,
 eos esse Dioschoridis Colehicum, cum per os sumpti nullam no-
 xiam inferunt, minimeque strangulent. Nisi loci diuersitate illis
 collecti aliam à nostris facultatem obtineant, minimeque ueneno-
 sam. Sed hæc omittamus, atque tu reliqua dicito. **ALPIS.** Nul-
 la alia sunt à te hæc de re audienda, quam quæ à doctis, ma medica
 Aegyptia, publicè per urbem Cayri mulieres olim artem pingue-
 faciendi proficente, audiui. Ex quibus omnibus aliqua fortasè
 ex artis medicæ principijs ad hoc negotium desumpta cognosces.
GVLAND. Gratum erit hæc ex te etiam audire. **ALPIS.** Ali-
 quæ in balneo hoc oleum epotant. Accipiunt sarcocollæ, olei se-
 samini an. libram mediam, Mirabolanosum chebul. xij. Citrino-
 rum xij. omniaque probè contusa cum oleo miscent, in unumque sic
 permanere, quousque in ea massa niger color cernitur, moxque co-
 lant, & reliqua siccari sinunt, oleum hoc totum in balneo unica ui-
 ce calidam bibunt, reliquaque in puluerem tenuissimum redacta
 cum uino dum cuncti dormitum, assumenda pluribus diebus exhibent.
 Aliud, quod eodem modo faciunt. Accipiunt pisæ, amygdalarum dulcium,
 pulpæ nucis auellanae, pistachiorum an. dra. 6. fructuum terebinthi,
 pulpæ nucis Indiæ an. dra. 3. omnia simul contundunt, ab ipsisque oleum exprimunt.
 Quod quatuor uicibus in balneo bibunt, & quæ remanent ab expressione, quatuor
 istis diebus euntes dormitum deotant. Aliud. Accipiunt gallinam
 nigram probè pinguem ac crenosum, in cuius ventrem inji-
 ciunt auellanae confusam, amygdal. dulc. pistachiorum pineo-
 llorum, pisiferum an. dra. 3. quam hoc pacto paratam in aqua
 concoquant ipsamque percoctam unica die in balneo mulier una
 totam comedat, eiusque ius, in quo etiam sarcocolla ebullit, ab-
 soluet, pluribusque diebus hoc mulier pinguefacienda faciat. Eo-
 dem serè modo aliam concoctam gallinam eandem comedunt, &
 eius ius bibunt. Sed prius tritici mundi in aqua cum dras magna

buntia

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

buntia una decocti libram unam comedenda, exhibent, Quod cum ipsa comederit, ab ipsis decapitatur, & coquitur, totaq; in balneo comeditur, & iustotum bibitur. Idem faciunt alij, sed alio modo gallinam coquendam præparant, nam pisa, & triticum ad libram semis in aqua decoctum gallinæ comedendum exhibent, quod ubi totum comederit, decapitatum decoquunt, solamque comedunt, eiusq; jus bibunt in illa die quinquiesq; hoc illæ facitare solent. Aliæ ijs non contentæ, addunt usum variorum clysteriorum, quibus in balneo non bis vnica die, sed ter quaterque utuntur. huos alix sola pinguedine vrsi præparant, alix hoc clystere uti solent. Accipientes pinguedinis vrsi dra. 3. olei sris. Idest sesamini dra. 3. surfurum triticæarum man. ij, quas surfures in aquæ calidæ per ali quod temporis infundunt, à quibus mucilago exprimitur, qua adipi oleoque permista clysterem faciunt. Ex his, quibus extra balneum utuntur, hæc à multis facitari solent. Siquidem ante prandium exhibent quasdam pilulas ita paratas. Accipe mirabal. Indorum puluerizatorum dra. 1. lucubarum ab ossibus mundatarum, dra. 3. ex quibus vna commistis sunt pilulle. Aliæ consuecunt singulis diebus per plures dies, ubi eunt dormitum, deuorare quinque mirabolanos Indos, ad vsque etiam septem. Vel alix eorundem prius intra pulpam vnus batech, per noctem vntiam singulis diebus ante prandium deuorant. Aliæ etiam dum eunt dormitum singula die fumunt mirabol. citrinorum puluerizatorum vntiam, mistam cum sice olei sesamini atque saccharo candido. Aliæ fumunt gummi draganthe vntiam semis, quod infundit in modico aquæ per horas duodecim, cui admiscunt sacch. candidi tantundem, atque ubi dormitum eunt, deuorant, pluribusque diebus faciunt. Aliquæ armoniacæ utuntur pluribus diebus, eius drag semis assumentes. Demum aliquæ in balneo nouem diebus fumunt fellis vaccini chirat in aqua cala dissoluti. Nonnullæ ex nobilibus utuntur in balneo decocto radicis chinæ, nucæ Indicæ, atque coleassæ radice alterato, viginti diebus, & plus, ex quo auxiliij genere plures videri emaciatas mulieres pingues euasisse, præsertimque parato in pingui gallinarum iure. Paupercule multis diebus simplicem aquam, in qua per noctem infusa fuerit feminum senu Græci, atque zizib. Cretici semuncia, cum eunt dormitum potant, prius senu Græcum, & zizib. comedentes. Hæc ex Aegypcia medica illa muliere, quæ pinguefaciendi artem publicè per vrbem

hem profitebatur olim audieram.

*De dulcium balneorum pro sanitate corporum apud
Aegyptios usu. Cap. XVII.*

G V I L A N D I N V S.

H A E S O tibi gratiam, qui ad pinguefacienda mulierum corpora secreta mihi etiam communicare volueris, quae neque profus nobis fore inutilia spero, nam multa materia, ex qua pinguedo fit, respiciunt, & dulcium balneorum tepidorum usus, adiuvat attractionem illius hoc alimenti pinguis ad cutim, in qua refrigerata facillè toto illo pingui alimento concrefcente, pinguedo fit. At tempus est, ut tu eorundem balneorum usum nõ ad corporum ornatum, sed magis ad sanitatem apud eos gentes utilem etiam narres. Scio etenim illos populos plurimum illorum balneorum habere usum, tum ad ipsorum tuendam, tum ad vitiatam corrigendam, atque denuo restituendam sanitatem, proinde de usu illo te in primis loqui, quo se à morbis praeservant, desidero. A L E X. Usus illorum balneorum maximus ibi feruatur ad eos, qui ex itinere inflammantur, ipsorumq; cutis arefcit, ac constipantur meatus, his siquidem videntes, refrigerantur, atque humectantur. Quando talis sit illorum temperies, Galeno in tertio, de sanit. tuend. docente, ut refrigerent ac humectent, corporaq; illorum distillant, ijs etenim ita affectis mirum in modum ea balnea conducunt. Quod in multis sepius ceruatur, qui ab itineribus calidorum locorum, arenosorumque, in quibus nihil est, quo ab vrente Sole illi defendantur, inflammati atque exusti illis tepidis balneis utuntur. At non solum ab externa causa inflammationis exustisq; corporibus usus illorum balneorum magnopere conducit, sed omnibus quoque ex iccore immodicè calido ita affectis. Qua de causa sepius corpora immodicè calida, ac exusta ea ingrediuntur, atque ipsis lauantur. Omnes etiam, qui ex quacunque causa in meatuum cutis obstructionem inciderunt libere ijs utuntur, calidis, qui ex frigiditate, tepidis, qui ex ustione, & siccitate id passi sunt. Multi uero ijs balneis utuntur uacuationis gratia, quando ipsorum corpora plurimo sanguine redundant, ita
ut ab

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ut ab ea plenitudine morbus aliquis oriri possit. Trifariam itaq; illi plenitudini ipsorum corporum prouidre balneorum vsu assolent, si quidem alij in ijs sudando, alij vomendo, alijq; perfrictionibus ad vniversas corporis partes adhibitis plenitudinem tollere conantur, & alij etiam omnibus ijs tribus modis vacuantur. Horum plerique semel in mense ijs vacationibus vtuntur, alijq; non pauci bis saltem. Sunt qui singula hebdomada id facere studeant. **GVI LAN.** Quam tutò illi has omnes vacationes in balneo exercere queant, non intelligo. quanquam rectè nonerim, quam utilis sic vomitio maleis faciliè vomentibus, maximeq; biliosis atque per aestatem, quando hac vacatione stomachus ab excrementis multis mundeat. Multos etenim noui à podagra, renumq; calculis vexatos, vomituum crebro vsu magnopere luuatos, eodemq; modo, & exudatione atque frictione vario tempore vsitatis idem multis contigisse. Sed quam inquam tutò eodem tempore simul halitus resolutionem, exudationemq;, atque vomitum quispiam posset perferre, non rectè intelligo. Etenim naturam à multiplici illa vacatione haud leuem iacturam subire, stomachiq; praesertim calorem natium, eiusq; omnes functiones in deterius abire posse debitarum. Stomachi naturalis calor in ambiente calidior multum exolui ex Hippoc. colligitur, qui dixit in aphorismis: Hycme ventres esse calidissimos, & aestate frigidissimos. Neque immeritè, cum multus ambientis calor naturalem calorem dissipet ac resoluat. Corporaq; in summè calido caelo degentia continuis vacationibus subiciuntur, ex quo mirum haud est, si multis, atque magnis non egeant vacationibus, vel potius eas non rectè perferant. Hincq; doctissimus senex Hippocrat. sub canem, & ante canem fugiendas à medicis vacationes insignes prodidit, hac eademq; ratione, quòd puerorum corpora praè multo calore habeant vnde vacuentur, magnis vacationibus inepta esse Gal. pluribus in locis statuit. Cui igitur dubium erit, stomachum in balneo ab illis multis vacationibus laedi oportere, atque exinde admodum imbecillum ad concoquendum cuadere, eiusque calorem tum à calore balnei ipsum foras cuocante, tum ab halitus resolutione, exudatione, vomitione, admodum pati? ex qua illiusce membri labefactione quamplurimos Aegyptiorum ijs vacationibus saepe indulgentibus, ad concoquendum ventriculum ineptum habuisse, atque crebrius, familiariusq; eiusce membri cruditatibus

tatibus acidis vexari minimè miror, & si non hanc solam causam illiusce membri susceptæ imbecillitatis esse certo sciam, siquidem à venere immoderata, ciborumq; refrigerantium atque aque crude in potu vsu, etiam stomachum multis lædi ex te ipso audierim.

ALPIS. Vomere nihilominus in balneo humido homines facilius posse, cum id stomachum relaxet, ad motumq; accommodatorem reddat, nemo sanè contendet. Hacq; vomitione homines à multis morbis defendi, vel præcaueri posse itidem sæpius à multis comprobatum est.

Illo vero crebrius frequentato homines ventriculo imbecillitatem aliquam comparare verissimum est, quando huiuscemodi membrum ex validioribus crebrioribusque his motionibus, fieri non potest, ne modo aliquo laxetur debiliteturq;.

Posse vero aliquando eodem tempore simul hominè in balneo multiplices illas innoxie ferre vacationes, experientie repugnare non videtur. Quando, & naturam id sæpe in multis ægrotis fecisse obseruatum sit, ex quo non videtur omnino à ratione alienum, medicum, qui omnimode naturam semper imitari debet, quiq; hinc eius imitator à Galeno in aphorismorum Hippoc.

Comm. vocatus est, itidem in homine aliquando multiplici simul eodem tempore vi posse vacatione. **GVLAND.** Verum dicis, nam & Hippoc. in multis ægrotis id planè se obseruasse in libris epidemicis memoria prodidit. Etenim in primo lib. de Me-

com. 3.

tone, scripsit, ipsam quarta die sanguine è naribus atque sudore decretorie vacuum fuisse. Et mulierem trimestri sætu ægrotam decumbentem in Dealcis horto, exudatione, aluidq; pituitosa excretionè. Virginesq; Abderæ, & Larissæ sanguinis sudorisq; eruptione.

ed. 1. 122. 3

Si itaq; ægroti possunt innoxie multas aliquando ferre eodem tempore vacationes, cur non multo tutius rectè valentes, præcauendi à morbis causâ? Quinimo hoc necessariû videtur pro molienda alicuius corporis vniuersali vacatione, medicis esse, quando varij purgandi humores varios vacationis modos exposcant, tenues etenim ichorosq; humores per vrisam, insensibilem transpirationè, exudationemq; facilius, præsertim q; in vniuerso venarum ambitu contenti, vacuabuntur, que madmodum pituitosi ac melan-

cholici per aluum, & per vomitum biliosi. **ALPIS.** Dico itaque non ita malè Aegyptios aliquos aliquando pro tollenda vniuersali plethora simul vi vomitione, sudatione, atque frictione. Non omnes vero ijs omnibus simul vtuntur, aliquibus sola vomitione

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ac exudatione contentis, & aliquibus sola exudatione, & frictione totius corporis. Plerique vero, quibus non est difficile vomere priusquam fœdent, & fricentur, copiosa excitata vomitione, in primis stomachum à cruditatibus multis, atque etiam alijs humoribus vexatum exonerant. Vt vero quisque vomat, ad decem vsq; libras aquar, in qua glycirizæ radix, seminæq; tuniculi sint percocta, epotat, cum qua euomunt multa, & quam facillè. Sed illi tamen ea multum iuuantur, quique, & facillè vomunt, atque stomachum multis excrementis repletum habent. Difficultas vero vomentibus, quibusque stomachus minimè copia excrementorum redundat, neque tutus est, neque utilis, siquidem qui difficulter vomunt, non medio cre periculum subeunt, ne vena aliqua pectoris rumpatur, & visus obledatur, non minusq; fauces, columella, & gula inflammentur. Qui etiam duro stomacho constant, minimèq; excrementis multis redundante, vomitus ipsum laxiorem facit, labefactat, aptumq; facit ad recipiendam excrementorum quancunq; redundantiam. Neminem siquidem latet, partes imbecilliores factas facilius sibiipsis mandata excrementa à robustioribus partibus suscipere, neque fluxionibus obsistere possunt. Quamobrem ijs neque tutum, neque utilem esse vomitum puto.

GVLAND. Omnia veris medicinz principijs planè respondere videntur, at de exudatione, & frictione, qua ipsi ita familiariter in balneis ijs vacuationis, atque partium roborationis causa vtuntur, velim aliquantulum agas.

ALPIN. De exudatione haud multa sunt dicenda, cum nullis ij medicamentis sudores prouocare soleant, sed solo calido balnei acre. Quo quisque vtens, large, & facillè fœdat. De frictionum autem vsu prolixior sermo futurus est, tum quoniam illi in ijs peragendis magno studio vtuntur, tum quòd sunt omnibus admodum familiares, proinde de ijs nunc prolixius loquar, quando de exudatione apud eos frequentata illud tatum dixisse sat erit, quod illi postquam vomuerint, exudant: tepus autem exudationis, apud varios varie obseruatur, etenim aliqui horæ spacio, & alij binis atque ternis etiam horis sudare solèt, nunc vero de frictionibus sermouem facere incipio.

GVLAND. Rectè facies.

*De frictionibus, quibus Aegyptij in balneis
utuntur. Cap. XVIII.*

A L P I N V S.

SVs frictionum in balneis apud Aegyptios ita est familiaris, ut nemo ex balneo non fricatus abeat. Eas vero exercentes, hominem in primis per horam ferè in calido balneo commoratum, qui vomuerit, vel saltè exudaucrit, in solio sedere iubent, ac sedentis omnes partes corporis manibus varijs modis pertractant, atque exercent. In primisq; à pedibus incipientes, eos antrosum, retrosum, sinistrosumq; mouët, & mox crura, & coxendices vndequeque ter quaterque: per ossea ad manus exercendæ pertranscunt, quas itidem eodem modo mouentes, ac manibus sedentes exercent, sigillatim vero singulos manuum digitos, & mox cubitos, atque ab his humeros, & scapulas, ab hisq; collum primo, caput secundo, tertioq; pectus atque dorsum, ut vndequeque sedatur student. Qua singularum partium motione finita, quam singulis ter, & quater fieri contendunt, hominem supinum humi decumbere, atque hic distendi supra pavementum, (quod omnes cameræ habent ex lapillis marmoris perbelle paratum,) iubent, corpusq; vniuersum molliter fricare deorsum versus à pedibus incipiunt, in primis anteriorem vniuersi corporis faciè, molliter per singulas partes perfricantes. In hac vero vniuersali frictione tribus frictionum generibus utuntur. Prima etenim, quam moluntur est mollis, & mediocris. Secunda mediocris ac multa. Tertia est dura, & mediocris. In perfricanda vero tota anteriori corporis faciè, à pedibus, ut dictum est, exordiantur, ipsorumq; omnes musculos per rectum, siue per ipsorum longitudinem, manibus superne deorsum dimotis, ab articulo ad articulum pertractant, quod illi tanta concinnitate, & peritia perficiunt, ut non fricatum nullum articulum relinquunt. In primis itaque anterioris faciè pedum omnes musculos mediocriter, ac molliter votis manuum fricant, simulq; etiam omnes articulos, & postea musculos, malleolorum, tibiæ, poplitum, ac coxendicium, molliter, ac mediocriter, fricant, & mox manuum, cubitorum, humerorum, & scapularum, & post hos vultus, colli, pectoris, ventrisq; interioris
idem

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

idem per omnes mufculos præftant. Finita hac in poftica corporis parte friftione, corpus in oppofitum, uel contrarium mutant, ut pofterior pars recitè fricetur, quam non fecus, quam anteriorem perficiant. Atque hæc prima eft friftionum differentia, quam primo in toto corpore exercent, quæ ut dictum eft, eft mollis, & mediocris, quam uolis manuum plerique operentur, & nonnullis inunctis oleo ſefamino. Poft hanc, paulo poft ſecundam faciunt, quæ inter mollem, & duram media, arque multa exiſtit; nam fit in nuper dictis omnibus corporis partibus prolixius, & durius, quam panno lineo crudo omnes exercere ſolent. Tertia, quæ poſtremo fit, aſpera, præduraque eſt, atque mediocris, hancq; panno aſpero ex caprina lana parato præſtant. His tribus friftionum differentijs abſolutis, corpus vniuerſum à planta pedis uſque ad verticem capitis communi ſapone illi emplaſtrant, & deinde calido dulci balneo cutim lauant, atque ab ea immunditias abſtergunt. A lotioneq; pudenda pilis nudant emplaſtro caſum illorum ſubitaneum præſtante. Demum pedes per horam emplaſtrant maſſa quadam ex puluere archuda, & aqua communi parata. Puluis hiç fit ex folijs ligni Aegyptij, Alcanna, & elhame ab ijs uocati. Hæc paſſa mirè humidis, & ſtrentibus pedibus inuat, nam ualenter ſiccatur, adſtringit, ac roborat, ita ut multò adiumento fit ijs, qui pedes imbecillos habent. Colore etiam auro eos exornat. Populares etenim mulieres conſuetudine ſibi manuum, pedumq; ungues eo colore tingunt. CVILAND. Uſus harum friftionum in illis balneis optimis medicinæ conſeruatricis principijs rectè reſpondere cognoſcitur, quando & Gal. in 2. lib. de ſanitate tuenda dixerit: Frictio uim habet ſoluendi, ligandi, carnem augendi, minuendi. Nempe dura ligandi, mollis ſoluendi, multa minuendi, mediocris carnem augendi. Atq; ut audio pleraque Aegyptiorum corpora, multo ſanguine exuperant, quibus tum balnea, tum friftiones illas poſſe conducere arbitror, quod ijs ipſorum plenitudo tollatur, exindeq; corporis oborta grauitas, laſſitudinesq; non minus, ipſiſq; interim deperdita apperentia robur, quam facile comparatur. Etenim in balneo primo calido, & humido corpora per inſenſibilem tranſpirationem, atq; ſudorem tenuioribus ſuccis vacuantur, moxq; contentos in mufculis, articulisq; motione, & friftionibus mollibus humores reſoluunt. Prima uero, quam in balneo tentant, frictio, quæ mollis eſt, cutem aperit, atque laxat, in

rat, in qua multus sanguis ex vniuerso corpore trahitur, ex qua fric-
 tione mediocriter vfa is parum refoluitur, caroq; ab eo gignitur.
 Vfusq; ob id huius frictionis apud mulieres, vt impinguefcant, ibi
 est affectatiffimus, ea fiquidem de caufa molli à cibo frictione hæ-
 vtuntur, vt ex ea attractum alimentum non diffoluatur, fed in car-
 nem, vel adipem vertatur. Secunda frictio, quæ mollis eft medio-
 criter, atque multa, multum attracti sanguinis refoluit, & euacuat,
 cutaneosq; multo plus meatus aperit, & laxat, ex qua corpore mul-
 tum cum vacuato, tum laxato, tertiam frictionem, duram, medio-
 criter moliantur, ad liftendam refolutionem ac vacuationem, atq;
 ad cutim denfandam atque firmandam. Duro etenim alperoq;
 panno ex caprina lana cõtexto, cutim parum vel mediocriter om-
 nium corporis partium fricant. Apparet itaque illarum frictio-
 num vsum non eſſe pro vacuandis corporibus omnino ſpernen-
 dum. Ceterum hinc non leuis oriri difficultas videbitur, quando
 non eque illas frictiones omnibus corporibus, pro qualibet tollen-
 da humorum plenitudine, conducere poſſe non immerito ſit ſuſpi-
 candum. Siquidem humores calidi atque tenues, ſuapte natura, &
 quàm facile per cutim uacuari queunt, frigidi uero ac craſſi nequa-
 quam, quod Gal. in lib. 3. epid. his uerbis docuit, dicens: *Sepe*
enim dicunt iam eſt, ut humores corporis calidiores tenuioresq;
paratiſſimi ſint ad excretionem: Crudis uero & craſſis, aut per ab-
ſceſſum aut per ſympyſim, id eſt concoctionem natura medeatur.
 Ex quibus frigidis humoribus atque craſſis corporibus exuperan-
 tibus peſſimè has frictiones poſſe conducere arbitror, quando ob
 craſſitatem per tenues corporis meatus illis permeatio non ſit com-
 moda, veluti ijs que tenuioribus calidioribusq; abundant multi ſo-
 re adiumenti has affirmare poſſumus. *A. T. P. 18.* Quanquam eam
 ob cauſam multi craſſis, frigidisq; humoribus exuperantes mirum
 in modum ab ijs frictionibus leuantur, multosq; ego hæc cauſa in
 diſſiciles viſcerum obſtructiones inciſiſſe obſeruaue rim, & alios in
 putridas febres, nihilominus uomitibus copioſioribus, ut Aegy-
 ptij priuſquam fricentur, facere conſuekunt. ſtomacho à crudita-
 tibus probe purgato, illos innoxie ac tuto fricari eo modo poſſe
 dicere. *G. VILIAN.* Cum, te affirmante, pleraq; illorum corpora, ſto-
 machum ex ſuperius à nobis cognatis cauſis imbecillum atque in-
 firmam obtineant, crebrioribusq; cruditatibus vexentur, non mi-
 nusq; exinde continuè ea corpora hypocondria habeant aliqui-
 bus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bus cruditatibus, ac flatibus repleta, nō uideo, eos tutò fricari posse, etiamsi copiosius in balneo prius uomant, vnica etenim die in multis multa redundantia excrementa, posse uomitu expelli non cogito, quamobrem cogito illas frictiones multis multarum obstructionum occasionem esse posse, vt ex Gal. lib. 4. de sanit. tuen. & 8. meth. med. proditum est. Auertthoesq; acriter Galenum, in lib. de sanit. tuend. docentem febres ex cruditatibus ortas frictionibus curari debere, damnat, quòd corpora illa perfricata, quin obstructions incidant, minime effugere possint. Cautè itaque vsus ille vacuandi corpora per frictiones tractandus erit. Sed nunc tempus est, vt ad quos morbos tollèdos ijs vtantur balneis, narres; quando iam satis superq; de his frictionibus à nobis dictum sit, non de sunt rationes multæ vtriq; parti fauentes, quibus earum vsus suaderi, & dissuaderi potest, quod nostrum non est in præsentia contemplari. Sequere itaque reliqua de vsu balnearum in curatione multorum morborum enarrare.

De balnearum apud Aegyptios vsu ad varios morbos persanandos. Cap. XIX.

A L P I N V S.

A T N S I S illis ex aqua dulci paratis non secus quam antiqui utebantur, Aegyptij nostri temporis ad varios tollendos morbos vti solent: nam ijs interim humorum minuentes eo modo, quo dictum est, plenitudinem, corpora à multis morbis ex plenitudine ortis subleuant: interim, cutis meatus adstrictos, atque ex calore, vel frigore, vel siccitate conuenientes aperientes, multas febres exinde genitas sanant. Multis etiam morbis ex sola sicca & calida temperie, vel ex sanguine, vel bili acutiori, vel ab exusto humore abortis, opem præstant. Multasq; tum internas tum externas inflammationes persoluunt. Euenim balnea illa, vbi volunt, vacuant humorum exuperantiam, cutis meatus laxant, aperiantq;, & inflammatas partes aliquando refrigerant, ac siccitas humectant, carnemq; nō misus à cibo vtenes generant, atque ob id gracilioribus viles existunt. *CYLAND.* Pro quibus autem particularibus morbis, ijs Aegyptij vti soleant, scire

scire chapio. ALPYN. Vsum illorum exercent ad febres ephemer-
 ras omnes ex caliditate, frigoreq; nec minus ex siccitate obortas,
 atque etiam ad putridas, quæ ex copia sanguinis, bilis amaræ, atque
 exustæ oriuntur, ad hæcticæ quoque, & ad omnes inflammationes,
 melancholicas, variatq; cutis desquationes, & ad luem veneream,
 ad suppressasq; menstruas purgationes, atque etiam ad eandem
 immoderatos fluxus, ad ophthalmias, hemorrhoidum dolores, & vri-
 næ suppressionem. GVLAND. Mirum non est, si balneorum il-
 le vsus, vel illorū morborum causis, vel ipsis morbis, dum rectè om-
 nia comparantur, eos proderè possit effectus, in febribus ferè om-
 nibus balnea ex dulci aqua parata vsam vsque in antiquis tempo-
 ribus apud omnes præcipuos medicos, habuere, neque immeritò,
 cum ea tali tempore ac facultate prædita, qua calfaciunt, hu-
 medant, refrigerant, siccant, euacuantes per poros cutis. Gal.
 enim in 3. lib. de sanit. tuen. de ijs dixit: Dalecium calfacturū aqua-
 rum, si media temperie sint, vis calida, & humida est: si tepidior-
 res sint, humida, & frigida: quod si iusto calidiores fiant, calida qui-
 dem, sed non perinde humida. Ex quibus dignoscitur illorum
 balneorum usum febribus, atq; inflammationibus etiam esse uti-
 lissimum. Siquidem omnes febres in hoc consistunt, quod in ca-
 lore, & siccitate consistunt, siue ipsarum essentia ignea existit, quam
 corrigere ac delere possunt tepida dulcia balnea, quippè quæ refri-
 gerant atque humedant, ex quo omnibus febribus causis contin-
 ètis carentibus ipsa valde conducere videntur, atque etiam alijs
 simul causas habentibus quales putridæ existunt, quæ pro causis,
 exuperantiam uariorum humorum putridorum, atque uasorum
 obstructions habent. In ijs etenim & si febrium ratione balnea
 conueniant, non tamen in principijs ipsarum, quòdo prius febris
 cause sint auferenda, quæ ferè contrarijs medicamentis auferun-
 tur. In Ephemeris vero febribus causis carentibus statim in prin-
 cipijs homines in balnea tepida ducit, ueluti eos quibus una cum
 febre quæpiam etiã causa adest, qualis obstructio cutis incatuuum
 existit, uel mentus iisdem ex siccitate conspicati, in eadem balnea
 moderatè calida in primis ducunt, & mox in tepida, illis etenim
 conueniunt calida, quia aperiunt obstructions, quibus sublatis,
 mox tepida conueniunt. & ijs quibus cutis ex siccitate conspata
 remansit, tepida maximè conueniunt, quæ refrigerando atque hu-
 medando tum causam, tum morbum respiciant. Quod Gal. in lib.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

§. meth. cap. 3. docuit, ijs verbis: Quippè in prima accessiõne incli-
 nante ducendi in balneo omnes sunt: tum pinguius simul ac mol-
 lior fricandi, ij quidem qui ex aliquo, quod cõtum adstrinxit, labo-
 rant, sicut dictum est. Qui vero ex siccitate, fricandi quidem & ipsi,
 sed parcius, lauandi autem uberius. Qualia utro illa sint, quæ ad
 heclicas febres atque ad putridas, ex te nunc scire cupio. **A L P T M.**
 Vñs eorum balnearum apud eos non unus obseruatur, sed multi-
 plex, quando alij balneo utantur tepido, & alij frigido. eo profectò
 mōdo, quo Gal. heclicos lauandos docere in lib. 10. meth. me-
 de. uidetur, attamen illis non ualde frigidis utuntur. Tepidum bal-
 neum, quo utantur, alterant lactuca, uiolis, loto Aegypto scilicet
 nemphare, endiuia, sianco, bordeo, coriandro, solacro, malua, folijs
 uitiant, papauere, alijsq; refrigerandi, & haustandi facultate præ-
 ditis. Hi uero obseruantes ex his febilem calorem heclicorum
 nihil dimittunt, ad frigidum balneum accedunt, sensim ac sensim ad
 frigiditatem per tepiditatis gradus ascendentes, à tepido, siquidem
 ad minus tepidum, & ab eo ad frigidum, & postea ad magis frigi-
 dum ascendentes, corporaq; tandem tota subitò in aquam frigidam
 iniiciunt, ut æque simul omnes partes corporis alterentur. In putri-
 dis etiam febribus, apud illos usus balnearum est frequentissimus,
 eo etenim in omnibus tum continuis, exceptis pestilentibus, tum
 intermittentibus familiarissimè utuntur, non tamen in principijs,
 sed quando febres statum adeptæ sunt, uel declinare experint. In
 his etenim calidis balneis singulis diebus ante cibum ægrotos im-
 mergunt, eosq; ibi per horam morari iubent. **GVLAMO.** Corpora
 eruditatibus sciantia balneis uti non debere Gal. pluribus in lo-
 cis docuit, præsertimq; in lib. 10. meth. med. quando ex balneo eru-
 ditates funduntur, ac liquantur, atque facillè inuiscera fluere pos-
 sunt, præsertimq; si aliqua sint imbecilla. Gal. etenim in balneis tria
 fore obseruanda præcepit, nempe ne qui balneantur aliquo pacto
 horreant, secundo, ne ullum uiscus imbecillum habeant, denumq;
 ne multitudo crudorum humorum in primis uenis adsit: Quæ ab
 ipso in lib. ij. meth. med. hæc ut ribis docentur: Tribus enim his in
 balneo, quod in quacunque febre adhibebis, intentus sis oportet:
 unum quod citra horrorem sit administratum: Secundo, quod
 nullum primæ notæ uiscus sit imbecillum: Tertio, quod multitu-
 do crudorum humorum in primis uenis non continetur. Horro-
 rum namque (ut prius dictum est) non solum ascendere eam præse-
 tem

tem febrera potest, sed cum non fuit, eam interim excitare: Partes
 vero imbecillæ, liquatos iam humores magis recipiunt: quam an-
 te quam liquarētur: Crudorum vero humorum copia in totū cor-
 pus digeritur. Horum si nihil obstat, ex balneis duo hæc ægro
 compendio accedant, & quod redundantia humorum aliquid
 vacuabitur, & quod multum febrilis calor transpirabit. Quam-
 obrem ex his colligitur, quomodo febricitantes balneis uti de-
 beant, ut ipsæ utilitatem afferant, ex quibus non video, quam-
 obrem Aegyptijs corporibus, tātopere balnea conductere queant,
 quando alias ex te audierim illorum corpora serè continuè in pri-
 mis venis multas cruditates habere A. P. I. N. Verum est, at quis
 est putrida febre correptus, cuius nunquam ad vigorem vel decre-
 mentum etiam febris, venæ mesenterij cruditatibus minime reple-
 ta sint? idcirco illo tēpore balnea ne utiquā tuta esse, assero, sed ubi
 illæ cruditates consumptæ sunt; qua ratione neq; in principio ac-
 cessionis, neq; in incremento, quādo neq; cutis incatus peruij facti
 sunt, neq; excrementa digesta, Galæægrotautes balneis uti debere
 meminit in lib. 1. meth. ita dicens. Quo rationabilius nec in febrili
 significationis principio, nec incremento quisquam ægrotantē
 lauit: quippe densata est hoc tempore, coarctataq; & cutis ipsa, &
 quæ sub hac habetur, carnea substantia. At in febris inclinatione
 incipiente, aut iam progressa, & nos sæpe, & alij medici nonnulli
 multos sæpenumero ægrotos lauantes, non parum his contuli-
 mus. Quare cum Aegyptijs quoq; ægrotantibus in primis duobus
 morbi tempotibus, quippe in principio & augmento, primarū
 venarum cruditates, quibus & ipsi exuperāt, planè digerātur, mea-
 tusq; cutis, & carnis substantiæ aperiatur, balnea importuna, & to-
 xia esse videntur, in alijs vero tēporibus ipsa utilissima existūt, præ-
 fertimq; corporibus calidioribus, calidioribusq; febribus correptis,
 quibus vsus illorum balnearum familiarior, ac magis pecu-
 liaris ibi observatur. Etenim quanquā his balneis omnes indiscri-
 minatim febricitantes utantur, tamen corpora biliosa, atq; adu-
 lta, quæ acrioribus excrementis abundant, igneis febribus correpta
 magis in familiari vsu illa habent. Neque id iniuria, cum sic tēpe-
 rati adhibeantur, non modo fuligin osorū excrementorum acrimo-
 nia, verum etiam totius massæ sanguinis, hepatisque præsertim fer-
 uorem ac acutem compescant, euacuent, & humectent, cutimq; que-
 laxent. Quare in biliosis febribus, atque adultis illorum balneo-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

rum ibi iure merito est frequentissimus vsus. Corporaque illa in primis in aerem temperate calidum paululum versari sinunt, in quo exudant, atque cutanei meatus laxantur, mox oleo uisolaceo uel nenupharino ab eis inunguntur: & tertio in aquam tepescentem mergunt, sinuntq; ibi tantisper morari, quotusque aqua balnei omnem calorem amiserit, frigidamque redditam egri amplius innoxie ferre non possunt: qui è balneo educti lintecis abstergantur, atque exsiccantur, in lectuloque positi aliquantisper dormiunt, mox cibo resciantur. in intermittentibus febribus, diebus tantum, quibus egri febre non tentantur, in balneum ducuntur, speciatimque in febribus amphimerinis, duplicibusque spurijs tertianis, quartanis, in iis etenim tempore accessuum à balneis abstinent, in tertianis uero exquisitis, vel multum ad ipsarum naturam accedentibus, quotidie balneo utuntur, atque aliquando bis & ter, in corporibus gracilliori ac squalidiori habitu, temperamentoque exulto præditis, quotidie frequentant, neque mirum cum Gal. de his in primo libro ad Glauc. tertianarum febrium curationem docens, dixerit: Balnea uero calida ex aqua potabili profunt tū quia aliquid bilis educunt, tum etiam, quia sua qualitate plurimum iuuant: nam huiusmodi omnia balnea humectant, ac potentia refrigerant, atque hæc obiter de usu balnearum in putridis febribus diximus, quibus illi nil minus familiariter utuntur ad plures alios morbos, nēpe ad oculos inflammationes: nec ad oculos modo ipsos, sed ad uniuersum corpus, ut corpora exsiccet, atque contemperent. Sunt aliqui, qui pluribus diebus in baneis illis exudantes, atque hepatis flammam quietatem ijs contemperantes, à Gallica lue sanari arbitrantur, qui quanto in errore sint, postea cognoscunt, qui intermissa nichil sobrietate, & usu balnearum, quibus ipsorum corpora inaniebantur, ac sicabantur, rursus eodem morbo ægrotant, ipsidemque symptomatis galli-
cis consistantur. Sed quid dicemus de melancholicis, qui his tepidis balneis tum in uniuersum corpus, tum præcipue supra capitis suturam coronalem stilantibus perfecte sanantur, de his satis. Ac si placet hoc tandem sermone diem claudamus. Crasina die polliceor me tibi viro doctissimo omnia tum simplicia, tū composita medicamenta, quæ apud eos in frequenti usu existunt narraturum in. Quorum historicam non minus, quam ceteræ hucusque à nobis traditæ, utilitati, & uoluptati fore iudicio. finem igitur

cap. 7.

- 11 cens, dixerit: Balnea uero calida ex aqua potabili profunt tū quia
- 12 aliquid bilis educunt, tum etiam, quia sua qualitate plurimum
- 13 iuuant: nam huiusmodi omnia balnea humectant, ac potentia
- 14 refrigerant, atque hæc obiter de usu balnearum in putridis febri-

tur hodierno sermoni imponamus. GVELANDINVS. Satis loquendo ambo defessi sumus, ut nunc consultius sit, paululum quiescere. Libentissime te cras mane expectabo, ut medicamenta, ab ea gente vilitata ex tertia audire queam. Vale.

FINIS LIBRI TERTII.

PROSPERI ALPINI DE MEDICINA AEGYPTIORVM

LIBER QVARTVS.

*De medicamentis alterantibus, quorum est apud
Aegyptios vsus. Cap. 1.*

G V I L A N D I N V S.

RY **o** Sole, quando iam in locum nostris sermonibus constitutum oportune venimus, ne tempus frustra conteramus, cum multa hodie de medicamentis ab Aegyptijs vstitatis nobis dicenda supersint, iam de his ipsis sermonem aggrediare. In primis vero illa medicamenta, quae pro alterandis corporibus, & mox purgandis ea gens sequitur, mihi prius narrato, spero enim illos medicos aliqua ex illis in usum habere, quorum notitiam, & nouitate rvi, & eximia utilitate, misum in modum nobis profuturam, volepratique futuram arbitror. Expecto itaq; de his nunc, vt loquaris. **A** **L** **P** **I** **N**. Quanquam nihil ferè habeam, ex his, quod tuis auribus dignum esse iudicem, nihilominus, ne laborem subierfugere videar, quae per hos annos ibi medendo obseruauitibi dicere non recusabo: Quae qualia vt sine, tu quoque facilius coniectura assequi potes. Situs enim locorum, hominumq; loca habitantium perspectae ac cognitae naturae, vsus familiarium medicamentorum communi quadam ratione medicis significare vidensur. Siquidem caeli frigidiores plagas habitantes, quodd corpora exinde habeant frigidiora, calida medicamenta frequentare obseruamus. Contra, qui sub calidiori caelo degunt, quia calidioribus corporibus praediti sunt, frigida appetunt, ac pro euenenda ipsorum valetudine, refrigerantium medicamentorum vsus apud illos est frequentissimus. **G** **V** **I** **L** **A** **N** **D**. Vera loqueris: Hincque Germani, Boemi, Poloni, Angli, Flandri, atque alij frigidarum regionum populi, vsque adeo aromaticum vsu delectantur, vt maxima piperis, zanziberis, Gariophyllorum, nucum, aliorumq; omnium.

nium aromatum apud illas nationes copia absumatur, itidem arbitror, ut hi calfacientia medicamenta sequuntur, ita calidarum regionum incolae frigidis oblectari ac gaudere, atque exinde usum refrigerantium medicamentorum ipsis esse familiarissimum, praefertim verò Aegyptios, ut ex te alias audiui, ea de causa plusquam refrigerantibus indulgere. Ex quo etiam malos ibi cum uiuendi, tum medendi usus, uel potius abusus originem duxisse rectè arbitrari possumus. Quandoquidem incolae frigidorum locorum ab usu refrigerantium plusquam opus esset, timentes, usque adeo à refrigerantibus tum cibis, tum medicamentis cauere, & abstinere solent, usque adeoque usum calidorum amplecti, ut refrigerantia plane negligant, non tantumque inutilia, verum etiam sibi valde noxia esse autement: exindeque refrigerantia omnia medicamenta abhorreant, ac fugiant, adeoque vulgo ob eam causam calfacientium usus receptus est, ut illum immodicè sequentes, in causa sit, ut plurimi populares morbi, per ea loca serè assidue grassentur. Plures enim Germani, Poloni, atque alij frigidarum regionum populi ob eam causam à frigidis cauentes, uinis generosis, aromatisque nimium indulgentes, hepar immodicè calfaciunt, atque exarunt, ex qua tempèrie qualia oriri soleant mala, nobis obsecrum nõ est, & cum ab his tamen abstinere nolint, eos breuiorem uitam viuere, mirum non est. Eodem quoque modo alias me dixisse meministi, ex frigidorum frequenti, & continuo usu, Aegyptios in multos morbos incurrere: atque hanc esse ex praecipuis causis unam existimo, qua terra Aegypti calidiori cælo utens, corpora pleraque sanguinea, ac pituitosa gignat, & quod magis admirandum nobis videatur, ea loca populares morbos frigidos plerosque pati, ab hisque plusquam à calidis incolae uexari; Sed cur mihi cupienti ex te cibos, atque medicamenta, quibus illi utuntur, audire, egomet impeditumeo sum? A I T I S. Ne ab incepto sermone discedamus, dico in primis, Aegyptios ob multum ambientis calorem, uictum, medicamentisque, ut refrigerandi atque humectandi praedita praecipuè consecretari. Plerique enim pro uictu omnia edulium genera, quae ex lacte parantur, usurpant, maximeque lacteosum, quo omnes ibi libentissime, atque familiarissime uescuntur. Plebsque paupercula lac comedit, cucurbituræ, cucumeri, lactucæ, endiuicæ, portulacæ, uel alijs oleribus refrigerandi ut praeditis minutissime incisis, mustum. Olea quoque, quibus eos uesci conductio est, sunt Melochia, bammig, stragulus,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ctus, lactuca, endiua, fœnicus, cotiandrum, portulaca, culcassiq; radices, quas quisque ibi familiarissime varijs modis paratas comedit. Atque ex fructibus, cucurbitæ, cucumeres, mela insana, Melones, anguria, Musæ fructus, ficus nostrates, & sicomori, qui sunt nostris latiores, breuijores, atque longe inspidiores, limonia, atq; aurantia, dactili, fabæ, ciceres, atque pisa viridia. Ex radicibus, ut nuper dictum est, culcassie est frequentissimus vsus. Arundinum quoque viridum, ex quibus saccharum ibi exprimitur, in cibo apud eos vsus est familiarissimus. Pro potu plerique fluminis Nili aqua perpetuo vtuntur, siquidem illis vinum lege interdictum est. De medicamentis inidem dicendum est, illa etenim sequuntur, quæ refrigerandi, atque humectandi facultate sunt prædita, qualia existunt Nymphaea, papauera, ipforumq; succus, ab ipsis aethiopia, à Græcis meconium, & à latinis opium vocatus. Pssyllium, coriandrum viride, quod etiam in fœculis in frequentissimo est vsu. Endiua, fœnicus, cichoreum, lactuca, plantago, Melo chia, malua, rosa, sandala, limonia, cytria, atq; acacia. Interim etiã ex calidis vtuntur, mellilot, fenugræco, amaraco, menta, camomelo, anetho, liquoritia, fœniculo, aniso, atque alijs multis. Berberis fructus in medicina vsu valde frequentant, quos putant cor multum roborare, viresq; rescicere, ac perfrigerare, sitimq; extinguere, in febribusque ardentibus, atque pestilentibus ijs paratis vti solent. Horum siquidem libram in vase magno aqua pleno, vel duodecim etiam aquæ libras continente, mittunt cum nonnullis seminibus fœniculi, vel frustro panis, atque per noctem, vel diem sic manere volunt, deincepsq; de frigida hac expressione, per eolum transfusa, cum saccharo multo rosiceto, vel simplici, vel syrupo ex acido citri largè ægrotis propinant, qua portione calorem febrilem sitimq; extinguunt, viresq; rescicunt, atque etiam putredini præuali deobstunt. Præstantissimum auxilium, ad alui fluxiones apud eam gentem sua adstrictione, habetur, eoque potu ego olim ibi pestilenti febre correptus, cum immoderata diarrhæa biliosa, libentissimè scilicet cum successu, Aegyptiorum medicorum consilio sum vsus. Cum autem voluit, hos fructus non modo roborare, sed etiam aluum soluere, tamarindos ipsis miscuit, aut manna, aut terengibil. Chinæ radices ex proximis Indijs delatae vsus apud eos est familiarissimus, non tantum ad Gallicam lœm, sed ad multos alios innumeros morbos curandos, præsertimque pro emaciatis,

emaciatas, atque gracilioribus corporibus. Huiusce radicis recentis ex iure gallinarum nigrarum pinguium decoctum per multos dies propinantes, corpora carne replent, pinguiasq; reddunt. Id etenim, præterquam, quod corpora pingua reddit, cutē etiam faciei sic pulchram efficit, vt si illiusce vires nostrę mulieres rectē aliquando experientia didicissent, huiusmodi chinę radix apud nos cariori pretio, sine dubio venderetur. Raro ligno Indo, vel falsaperilla ijs vtuntur, eius regionis merito calorē timentes. Mulieres pauperulę sumptam pro alijs ferre nequeantes, vulgares hermodactilos, quibus communiter nostri pharmacopole vtuntur, modicē contosios, equē atque nos castaneas edimus, mal eos vnica vice, ad impinguescendum, deuorant, ex quibus neque alius aliquo pacto turbatur, neque aliud quippiam mali accedit. Hinc nostri pharmacopole scire possunt, quantum illis, pro vero hermodactilo vtentes, hætenus errauerint. Egoq; hos non parum admiratum sum, quando Aegyptiæ mulieres earum radicū (quas sine dubio, si modo Dioscoridi credendum sit, Cholchici esse quique herbarum materię peritus fatebitur.) per multos dies ad decem, & plures etiam entes dormitum sumpsisse, inslarq; castanearum comedisē, sine vlla noxa ibi sæpius compererim. Est etiam illis in vsu frequentissimo semen illud bonab ipsis appellatum, & quo illud decoctum parant, de quo posteri loquamur. Huic omnes non secus quam nostri in publicis tabernis, vinorum potationibus, operam dant. De eoq; sigulis diebus sæpe admodum calenti interdū, sed maxime mane ieiuno stomacho large bibere consueverunt. Si quidem ipso ventriculum calefieri, roborariq; apud eos comperitū sit, non minusq; etiam viscerum obstructions tolli, quoēdie experiantur; Mulieribus ad euocandos menses præsentaneum est remedium, apud easq; in vsu est frequētissimo, quibus diminutē fluentibus, eius decocti probē calentis multum epotant, paulatim medicum sorbitantes. Sic enim in vsu est apud omnes, ut paulatim ipsum deglutiant. In vsu etiam satis frequentis sunt semina lactuce, Althę, malug, cucumeris, melonis abdellauī vocati, papanerisq; vtriusq;. Albi quidem semina sanitatis tempore libentissime, largissimeq; comedunt. Vtuntur etiam fructis cuiuspiam floribus, salicem emulantis, quem alij dan, alij calaf appellant, ad multos morbos, præsertimq; ubi cor patitur, nam aiunt, cor ijs maxime roborari expertum esse, satisq; valentur

lenter excellentiori putredini obſiſtere, febresque delere. Hincq; eis ad peſtiſtras febres ununtur frequentiffime. Flores etiam alceriusfructicis el hanc dicti, qui eſt Alcanna Auicennog, maximè frequentant, ad dolores, caput ex frigida cauſa inſeſtantes. Et quos præterea ex caſſi arbore colligunt, pro omnibus lenientis doloribus, maximeque in podagra habent itidem in uſu. Utuntur frequentiffime & ſi minibus pſyllij, maximeque in febribus ardentibus, quorum inuſum, ſeu muſcilaginem, in his febribus tutiſſimè propinquant egrotis. Ex quo præſpicitur errare cum Dioſcoride omnes, qui pſyllium uenenum eſſe ſcribunt, quando ibi tutiſſime nemine ab eo unquam leſo, pſyllium aſſumatur. Opobalfami quoque, quod illuc ex ſſici Arabia legitimum, ac ſyncerum deferretur, ad multa mala uſus apud eos eſt familiariffimus, præcipuiſque ad mulieres ex uetri frigidityate, atque humiditate ſteriles, per clyſtere intra uterum iniecti. Expertum eſt ſèpiſſime, ipſum ad id magnum auxilium eſſe, quibus imbecillus, laxus quippe, ac frigidus eſt uentriculus, id per os ſumptum maximi eſt adiuuenti Eius ſiquidem calore ualde fouet, auget, ac roborat. ex quo ad iuuantandam concoctionem ceteris omnibus ſine dubio præſtat. Opij, quod ij aſſion nuncupant, uſitue hi frequentiffime, cui longo tempore ſic illi aſſueſcunt, ut mox, vel trium etiam dragmarum pondus aliqui tuto per os aſſumere audeant, eo homines duarum horarum intervallo hilares fieri arbitrantur, promptioresque in obeundis ipſorum muneribus, maximeq; ad bellum, atque uenere. Ibi que uulgas fabulatur, milites in bello, qui cum ſuccum ſumpſerunt, omnes belli timorè deponere, ſicque ferociores ad ſubeundam pugnam fieri, ut quilibet belli incommoda fortiſſime ac ſtrenuiſſime deinde ſerant. Non pauci etiam ſunt, qui cum aſſumentes, opinantur, ſe per ſonum varia pulcherrima, amiffiſſimaq; uiridaria, atque amatas puellas uifuros, ſeque cum ijs obiecturos. **C V I L A N D.** Neſcio unde aſſimes, eam gentem opio, Græcis meconio, atque ab ipſis aſſion dicto, tuto uel innoxie uti, quando tute ipſe in libris de præuidendis morbis, à te olim conſcriptis, plurima ſeuiffiſſimaque ſymptomata ex uſu huius ſucci concitari ſcriptum reliqueris. atque ab omnibus tum Græcis, tum Arabibus medicis: neconium, ſeu opium, ſeu aſſion in numero frigidorum medicamentorum recenſatur. **A L P I N.** Hand eſt abſurdum, ut homines aliquorum uenencorum uſui aſſueſcât, tibi planè notum eſt,

præfertim, si quispiam eo uti à minima quantitate incipiens, paulatim, ac gradatim ad maiorem quotidie accedat. Quod Anus Achenicus, Galeno his verbis in lib. 3. de alimen. facul. docente, cuius per celeberris memoria est fecisse dicitur, etenim ea à minima cicuta partitione auspicata, nullo detrimento ad perinagnam profusa est copia: principio enim pacuum exiguitate ipsa deuicta est, ac consuetudo naturale reddidit. Multi Aegyptiorum in ista erronea opinione a leuè permanent, ut ab assuè pro opio multa se per se vnum spectare imaginentur, atque pro certo habeant omnes opium per os sumentes multa optata viridaria, puelas, & alia id genus esse spectaturos. Quot deliramenta lesa imaginatio aliquando in hominè pariat, neminem medicorum latere arbitror. Mirumq; ideo haud erit, illos ea imaginatione, quòd omnes vsu opij multa videant, deductos, eo deuorato somno grauiori captos, quippiam rerum desideratarum ipsorum imaginationi obiectarum, somniare. An verò verè quioquam eis opij vsus conducere possit, non est, quod tibi persuadeam, quando te non litat, ipsam præualidum venenum esse, ac nullo pacto iuare, & omnino hominè nocere. Negandum tamen non est, quamplures Aegyptios opium quotidie fumentes, nullam noxam sentire, eo longa scilicet consuetudine à natura superato, & in alimentum quoquo modo verso. Hincq; fieri puto, eos qui ipsam quotidie deuorare consueuerint, aliqua die intermittentes, hora, in qua assuebant, in grauiissima symptomata incurrere; Animi siquidem deliquio fastidiosissimo ipsi tentantur, nulloq; auxilio sic tuto liberantur, quam rursus opium euorantes. Multos ab hac seruitute liberatos vidi, si in hora, qua soliti sunt ipsum capere, largius ex vino eretico, pipere, atque alijs aromatibus alterato potent. Verum etsi affirmant eo vsu rectè se valere, minimeq; laedi, tamen eorum corpora valde frigida redduntur, functionesq; deteriores fiunt, ebrijsq; atque torpidi ferè perpetuo apparent. Singula, quæ sunt à me visafæ, ex opij vsu symptomata, in libris de præuidendis morbis in Aegypto memoris proditis, extant, ad quos, qui hæc de re plura scire volunt, nos remittimus. Sed ad rem modò redeo, reliquaq; medicamenta ab illis visitata persequor. Habent siquidem alia multa composita medicamenta, quibus animi gratia vtuntur, veluti de opio nunc dictum est. A quibus per os sumptis inquirunt se multum per somnium videre, de quibus, nisi nunc multa decocta, quæ

medicinz

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

medicinæ causâ vsurpant, expositurus essem, longiorem sanè sermonem tibi fecissem, cui tamen finis iam est imponendus. **CYLLAN,** Haud inuile, neque iniucundum fore existimo, si ante quam ad illorum decus te conferas, illa eadè medicamenta, quæ animi gratia ab ea gente assumantur, edisseras. In memoria sanè habeo, dum per Aegypti loca olim diuersarer, multos eiusmodi medicamentis velati ebrios, ac amentes factos, multa capite, oculisq; præsertim deliramèta facientes inspexisse, de quibus aliqui ex Turcis, qui mihi tam ad securitatem astabant interrogati, responderunt, illos esse, qui herbam animi gratiâ comedere assolent, quiq; etiam confirmabant illos tunc in somnijs multa lætissima viridaria, amatasq; puellas videre. Multaq; alia de ijs dixere, quæ mihi rursus valde digna uidebantur. Itaque de his etiam aliquid aliud te loqui, desidero.

De medicamentis ab Aegyptijs animi gratiâ usitatis, quibus sperant his deuoratis, uaria exoptata in somnijs se uisuros. Cap. .11.

A L P I N V S.

RIVS QVAM tibi ea medicamenta recenseam, quibus deuoratis multi Aegyptiorum sopore capti, varia optata obiecta se uidere opinantur, atque ijs admodum delectantur, præstiterit an istud uerum esse queat, nunc ex te in primis addiscere, quâdo ipsorû alij affirmant, si per os affium uel asis, uel bosâ, uel bernauî, uel denique bers acceperint, se plurima pulcherrima viridaria, atq; formosissimas læciniestelsq; puellas quasi somniantes uidere. Atque alij se illa tantum somnizare ac uidere, quæ ipsos ualde delectant ita, ut viridariorum uisione gaudentes, eadè in somnijs uideant, & amantes, desideratas puellas, & milites bella. Hæcq; opinio sic ipsos inuasit, atque ibi tandiu inualuit, ut nunc quamplurimos semper ibi spectare possis illis medicamentis indulgentes. Nec tantum hic usus in plebe, uerum etiam in primatibus, nobilibusq; Aegyptijs retinetur, ibiq; antiqua consuetudine sit, ut aliquis ad rem aliquam uocatus, uolens eius laborem subterfugere,

fugere, neget se id posse, quod ea die, atque hora herbam comedere consueverit. **GVLAND.** Cur tu de his loquens, qui ad mouendas illas visiones ijs medicamentis vtuntur, dixisti herbam eos comedere, prouerbio dici, quādo ex te quēdam electuaria potius, quā herbam illos deuorare, nuper audierim? **ALPIN.** Non me latent Aegyptios ad illas concitandas visiones, pluribus medicamentis compositis vtī, vt est electuarium bernani vocatum ex proximis Indijs delatum, Bers, Bosa: sed ad id simplex herba can-nabis ceteris apud illos est familiarior, quam ea gens assis appellat, quo nomine nihil aliud quam herba significatur, quasi cannabem hinc herbam per excellentiam vocent. Quia vero (vt audiui) prima experientia eas mouendi visiones ex huius herbe vsu prodita est, atque originem traxit, vel quod ipsa promouendis his visionibus ceteris alijs medicamentis praestet, adagium illud herbam sumendi venit. Sed haec missa faciamus, quando ex te nunc audire cupiam, an id verum esse queat, Aegyptios quippe ijs deuoratis medicamentis posse in insomnijs eas visiones cernere, an potius haec ipsi falsi, laesaq; ferat imaginatio. Quamobrem tuum nunc erit, quaesita diluere. **GVLAND.** Quid? an non haec esse sitis iucundam speculationem, ipsamq; etiam vberiore sermone desiderare quā praesens hoc tempus nobis concedat? verumtamen non sinam te omni responsione carentem abire, qui mihi tan to opere confidens, facillime posse me hanc veritatem cognoscere, arbitraris, sed quicquid est, quod ego in hac re sentiam, nunc paucis ex me audies. Quod igitur ibi famosissimum sit, omnes, qui ea medicamenta assumunt, multa, ac varia, quibus delectantur, obiecta sopore captos videre, certissimamq; dæmonum visionem quisq; speret, facile erit, vt sibi ipsis omnia se visuros studeant, quæ sumose illo modo ab omnibus spectari affirmantur. Neque immerito, cum à deuoratis medicamentis vapores multi concitati, & in caput delati, ipsi varijs modis seriant, eiusq; sensus valde perturbent, ex quibus, ijs praesertim, qui visui audituiq; deferunt, sic turbatis, varia, ac multa obiecta ex consuetis rebus, communi sensui, cuius munus est sibi oblata obiecta contemplari, distinguere, ac iudicare, offeruntur. Quæ non modo dormientibus, sed etiam vigilantibus apparere possunt. Hominibus itaque ab huiusmodi vsu medicamentorum varijs modis capite laeso, atq; eius sensibus exinde turbatis, illis certo multa obiecta offerri videntur, quæ vulgus

illorum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

illorum medicamentorum vsu per insomnia se videre arbitratu-
 qui tamen nihil vere videant, tamen ea cernere imaginantur. Vel
 dicendum erit, (quod facilius forsalsè nobis suadebitur) vsu illo-
 rum medicamentorum vitiatam esse ipsorum imaginationem, non
 fecus quam accidit in melancholicis. Homines siquidem eo mor-
 bi genere correptos, melancholico humore, vel halitu cerebrum
 inuadente læsa imaginatione, varia deliramenta opinari medicis
 notissimum est. Duo in melancholicis obseruantur, quippè pri-
 mo humor, uel halitus, qui cerebri partem, in qua refidet imagina-
 tio, obsidet, atque lædit, qua parte læsa, functiones imaginatricis
 facultatis continuò uitiantur, atque exinde homines haud recè
 imaginantur. Secundo est illiuscè, uel humoris, uel vaporis ater
 color, quo, ut Gal. docet, (quanquam Auerrhoes aliter sentiat)
 singula illa deliramenta cum timore, & mærore omnia fiunt. Quæ
 duo melancholicæ amentie, Hippocrate affirmante, verum cara-
 cterem explicant, quo ab alijs amentijs verè distinguitur. Hinc
 igitur à ratione non erit alienum, vapores, uel halitus ex deuoratis
 illis medicamentis in caput delatos, cerebri membranas ferientes
 ac lædentes, varia per id temporis obiecta, ac plantasmata ad ima-
 ginationem deferre posse, ex qua vitiata imaginatione homines
 plura uariæq; deliramenta, ueluti melancholici faciunt, uidere opi-
 nantur. In dormientibus istud haud obscure illiccabit obseruari:
 etenim quis ille erit medicus, qui plura uariæq; somnia seu uisio-
 nes serè singulis noctibus à uarijs cœctis cibus, in quam pluribus
 hominibus fieri, non audiuerit? Brassicam percoctam in cibo sum-
 ptam, pastinacam, præsertim carotè, uocata, porra, erucam, pla-
 sculos, multa; alia serè infinita, uaria turbulenta; somnia facere
 nostrum latet neminem. Dioscoridesq; de hortensi similaci hæc in
 „ secundo lib. memorie prodidit, dicens: Siliqua cocta cum semine
 „ in oleribus asparagi modo estur, urinam ciet, & tumultuosa som-
 „ nia facit. Vnum uero superest intelligendum, scilicet, quod Aeg-
 „ yptij fabulantur, an fieri possit, ut ab ijs deuoratis medicamentis
 ea utique dormientes, quæ ipsis ualde accepta existunt, quæq; ual-
 „ de amant, & desiderant, uidere queant, quando omnia uel solia, uel
 „ femina, uel radices, somnia mouentia, illa tumultuosa ac melan-
 „ cholica plerumq; faciant, quòd singula hæc sinecum halitumq; gi-
 „ gnant melancholicum. Quomodo itaque prædictorum usus ama-
 „ ta, atque desiderata obiecta illis offerre poterit? A. L. P. I. N. Hinc
 „ pro-

proficisci putauerim, quia halituum commotione, uel agitatione in cerebrum facta, ea frequentius obiecta facultati imaginat representantur, quae aptiora sunt, ut ad ipsam facilius moueantur, ac ferantur, qualia sunt hominibus plus accepta, & cara, quaeq; ab ipsis plus coluntur atque desiderantur. Haec siquidem frequentius memoriam ac imaginationem occupant, ex quo amantes frequenti somni amatas, ac desideratas puellas videre, bellaq; milites videntur somniare, atque nauis naues maria ac ventos, amata si quidem & multum desiderata obiecta ferè continuo à memoria ad imaginationem mouentur, atque ab hac ad illam, & rationem. Ad imaginationem ea citius mouentur ex motu, quem amor, desiderium, delectatio, ac appetitus hos sequens concitant, haecq; ceteris alijs obiectis citius, frequentius, & facilius interni sensus mouentur ac exercentur, ex quo alijs obiectis familiaris ac frequentius non tantum dormientium, verum quoque vigilantibus ipsa imaginationi offeruntur, hinc à quibusuis sumptis medicamentis somnia excitandi vim habentibus amata plusq; desiderata obiecta ceteris alijs facilius ad imaginationem mouentur. Quam ob causam ij illis deuoratis medicamentis plus amata ac desiderata obiecta frequentius in somnijs, atque etiam leuissimò, perinde ac ipsi vigilarent, sopore captis videre certò affirmant. **GVI L A S D.** Satis nos rationem illarum visionum, ijs medicamentis mouendarum, nunc considerauimus, videmurq; de ignotis loqui, quando ea medicamenta haud haecenus agnouerimus, proinde praestat, ut nunc de his loquaris. **A L P I N.** Diximus tamen illa his nominibus apud eam generem appellari, scilicet affion, affis, bosa, bernau, ac bers. De affion, quod est Graecorum meconium, atque nostrorum opium, seu succus è nigri papaueris capitibus expressus, referunt homines, eo deuorato paulo post hilares admodum euadere, multaque ac uaria loqui, fortioresque ad quaeque obcunda munera sibi videri, praeterea subdormientes, hostos etiam & uiridaria multa arboribus, herbis, ac floribus varijs per belle ornata spectare. Horum uisiones omnibus Mahometis affectis sunt acceptissimae. Fiunt nihilominus, opium fumentes comatosi, ueternosi, fereq; stupidi, atque apud omnes incòstantes habentur, modo etenim aiunt, modo negant, cum ipsisq; tractare omnes cauent. Ioan. Iacob. Manni medicus sane in Aegypto multum uersatus, quiq; ante me medicinam pro Illustris Veneta Na-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tione, magna cum laude ibi fecerat, tres casus de ijs, qui opio vti
 consueverit, mihi narrauit, dixitq; cuidam viro, opij vsui afflicto,
 per Nilum flumen Alexandriam versus nauiganti, cum opium de-
 esset, ille statim egressus naui, adeo celerem cursum Cayrum ver-
 sus tenuisse, vt nunquam quisquam nostrum ipsam consequi po-
 tuisset, idque ne in hora solita sumendi opium præterita, in fasti-
 diosa symptomata laboretur. Secundus fuit Nauta, qui dum sua
 naui multos Alexandriam veheret, in medio itineris opio carens
 in fauillina incidit symptomata, præsertim in syncopim molestif-
 simâ, quibus à viatoribus opio oblato illico sanatus est. Tertiq; illud
 incolonus profectus est. Demû alius fuit, qui eodem modo opio
 deficiente, in exitiosissima symptomata lapsus, serè mortuus est,
 vixq; reuixit, atq; non nisi longissimo tempore sanus euasit. Hanc
 succum, quo omnes vtuntur, ex locis Saieih, vbi olim Thebarum
 vrbs erat præclarissima, deferunt; ibi etenim nigra papauera co-
 piosissime proueniunt, cæterisque omnibus facultate præstant, ex
 quorum capitibus succum exprimunt, quem sole siccant, atque ad
 vsum seruant. Afsis nihil quidem aliud est, vt superius quoq; di-
 ctum est, quam puluis ex cannabis folijs paratus, quem cum aqua
 dulci mistum in massam redigunt, cuius bolos quinque castaneæ
 magnitudinis, vel plures demorant, à quibus per horam post ho-
 mines, qui eos sumpserit, quasi ebrij facti, suas amantias produnt,
 atque in ecstasi diu manentes, suis desideratis visionibus oble-
 duntur: hocque medicamenti genus plebs frequentat, quia viliori
 pretio ibi venditur. Tibi mirum haud erit, ex cannabis vsu hoc
 fieri, quando is caput vaporibus replere, atque ferire multum va-
 leat, Galeno in primo libro de anm. facul. docente. Qua miraculis
 facultate ista herba apud ipsos nomen vt iam dictum est, Afsis af-
 secuta est, quod per excellentiâ herbâ dicit. Bofa idè, & plus quàm
 afsis præstare, dicunt, quam ex farina loliacea, & seminibus canna-
 bis, & aqua component, nihilque aliud quam massa ex his confec-
 ta existit. Alij ex his cremorem parant, vt in potu absorbeant.
 Bernani electuarium in proximâ Indiæ locis paratur, in Aegyptû-
 que copiose deferitur cuius Aegyptij compositionem planè igno-
 rant, eius tamen operationes videntur admirabiles, tuisque auri-
 bus non indignæ; siquidem ab assumpta vncia huius electuarij,
 homines primo hilares fieri incipiunt, multa que loquuntur, & ce-
 dunt amatoria, multumque ridet, aliaque deliramenta leta pro-
 dunt,

dunt, quæ amentia ferè per horè spaciùm, in his perdurat; à qua statim iracundi fiunt, in iramque præcipitantur, effrenesque redduntur, in qua parum persistunt; de mum iidem sic tristari incipiunt, tantoque mënore atque tristitia, & timore angi, vt continue plorent, & lamententur, quæ paulo post, ab his deliramentis multum scissi somno correpti, digerunt, ac finiunt redcunt ad pristinam sanitatem. Hæc in conuiuijs ab Histriõibus, vt conuiuantibus solatio sint, sepius fieri consueuerunt. At mihi hæc narranti, mulier quædam Aegyptia in memoriam venit, quæ à potu largiori vini cretici ebria, omnia ferè prænarrata varia deliramenta faciebat. Primo enim immodice hilaris fiebat, atque sic tunc amore lasciuiebat, vt quemcumque virum sibi obuium continuo complecteretur, ac oscularetur, mox è risu cantuque ad iram, & furias sic transiliebat, vt cum omnibus rixam habere vellet, sicque lites, & contentiones sequebatur, vt omnes qui in eadem cum ipsa domo erant, ab ipsa non parum timentes præcauerent. Demum ab his tota in mæstitiam ferebatur, multumque lamentabatur, ac omnes suos defunctos cantu illo mestissimo, vt consuetudo est, assidue deplorabat, quousque somno caperetur, quo ebrietatem planè digerabat.

GVLAND. Neque immerito illa symptomata in illa muliere ex largiore vini generosi potione fiebant. Sanguine siquidem primo ex vino calfacto, & multum humectato, qui fortasse biliosus, vel exustus esse debebat, nec non adueto viuidioreque reddito, hilaris summo pere mulier illa ostendebatur, ex quo etiam vbi vini caliditas eximia immodicè in illiusce sanguinem egit, multumque ipsum calfaciès, biliosum, atque acutum, fecit, vapores ilico acuti mordentes membranas cerebri biliosos illos effectus concitabant rixas scilicet, contentiones atque furias. Sanguine vero eodem à vini calore fere exusto, admodumque exsiccato non abre in mæstitiam mulier, facta exinde melancholica labebatur. Quam hepar valde calidum ac exustum habuisse cogito, cuius quidem sanguis exustus, quam primum à vino copioso humidior fieret, statim ea perinde ac sanguinea euasisset, hilaris reddebatur, quo postea à vini calore potente calidiori reddito, vt biliosa, bilis accidentia sentiebat, & denique intensiori in sanguinem facta aduisione, melancholica fiebat. Sed et hæc amplius repeto, teque moror, quominus reliqua iam absoluas? ALPIN. Bers quoque est electuarium, quo Aegyptij ad illa deliramenta vtuntur, cuius compositio

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

Hæc est. Accipiunt piperis albi, seminũ hyosciami albi, an. dra. xv. opij, dra. x. spicæ Indæ euphorbij, piretri, an. mitchal. etoci. scr. xv. Contundant omnia in mortario marmoreo, & mox cum mellis partibus tribus miscent, quo vtuntur tantum post sex menses. Bers vero nomenclatura sanitatem vna hora tantum durantem, sonat. Vtuntur illi etiam alijs compositionibus, veluti est diarmuscus, philolopia, Theriaca Andromachi Senioris, & alijs. Nunc vero ijs auditis vtilius erit, vt ego ad decocta accedam, quæ parantur, tum ad corporum tuendam, tum perditam recuperandam sanitatem, ab illis populis vsitata, à quibus deinceps de syrupsis sermo à nobis etiam erit habendus, vt demum de ipsorum Theriaca, quoque loqui possimus aliqua, quam illi ita egregiè se componere arbitrantur, vt ipsorum compositionem alijs omnibus præferendam putent. **G. V. L. A. N.** Resiè dicis, & spero etiam Solem non occisurum priusquam omnia, quæ supersunt dicenda, planè absolueris, proinde ne frustra tempus conteramus, nunc perge de propositis decoctis sermonem habere.

De decoctis, quibus Aegyptij tum insanis, tum aegrotis corporibus vtuntur. Cap. III.

A L P I N V S.

RAUCA sunt decocta, quæ frequentare illos medicos non, attamen qualiacunque ea sint tibi etiam exponere minime grauabor. In frequentissimo vsu ibi est decoctum, chaoua appellatum, quod ex quibusdam seminibus nigris, fabas inoi tantibus parare consueuerunt. Duobusque modis ab ipsis parari solet, eorum enim alij decoctum faciunt ex feminum nuperdictorum tunicis, seu folliculis, & alij ex eorundem feminum substantia, quod ex folliculis paratur, efficacius quàm ex feminum substantia elaboratum prædicant. Semen hoc non vocant, arboremq; ipsam ferentem vidi in quodam Turcæ Bei viridario ex Arabia delatum, quæ euonomo maxime similis erat. Illiusce decocti facultas est frigida, & sicca, quo ad primas qualitates temperata, cui etiam mista est caliditas, quando illa semina ex duplici substantia consistit, altera crassa, & terrea, qua cogunt, & roborant, altera calida.

calida in tenui substantia fundata, frigidaque modice praevalenti,
 qua calfaciunt, abstergunt; obstructaq; aperiunt. Horum deco-
 ctum cichorci decocto gustu proximum est, quod tamen ipso va-
 lentius obstructa liberat. Cum ego animaduertissem mulieres,
 quibus ceperint fluere menses, ad eos adiuuandos de eo calidiori
 semper paulatim multum sorbilliare, apud illasq; omnes ad iuuan-
 dam eam vacationem in usu esse frequentissimo, caepi, illa per do-
 ctus experientia, in omnibus, illo uti, quibus aliquam ob causam
 eorum purgatio menstrua destitisset, quod quidem felicissime mul-
 tis euenisse vidi, exindeq; didici hoc genus remedij pro euocandis
 menstruis ab vteri obstructis venis, esse praestantissimum: Post vni-
 uersalem tamen corporis vacationem, mane ieiuno stomacho
 istud decoctum assumptum efficacissime menses prouocat, tempo-
 req; quo multis cum vehementibus doloribus minutae difficulter
 exeunt, eis praesentaneo est auxilio. Parant autem illi hoc deco-
 ctum, sumentes nucleorum illorum seminum, à folliculis munda-
 torum libram vnam, & mediam, caq; parum igne torrefaciunt, con-
 tostaq; bulliunt in aquae lib. viginti, alijs siccantibus nucleos praedi-
 ctos torrefactos, ac minutim costrictos per diem infusos in aquam
 manere, atque alij nulla praecedente infusione eos bulliunt ad con-
 sumptionem medietatis, percolatumq; decoctum ad usum seruant
 in fictilibus vasis vndiq; clausis. Eodem itidem modo parant de-
 coctum ex seminum folliculis, in minori tamen quantitate sum-
 ptis. Pro quo parando accipiunt alij praedictorum folliculorum
 sex uncias, atque alij nouem, in librisq; viginti aquae fontis ad con-
 sumptionem medietatis ipsam coquentes. Hos decoctum sto-
 macho summo opere concludit, id ij valde calidum, & effervesce-
 ns, ieiuno stomacho paulatim sorbentes, potant ad ciathi mensuram,
 & eo amplius. Ut auté vino in cenopolijs sine tabernis nostrorum
 multi ebrietatibus dediti indulgere obseruantur, sic illi caoua de-
 cocto delectantur, eiq; indulgent. Aliud decoctum apud illos vsi-
 tatum obseruatur, magis sub, appellatum. Multae ibi medicae officinae
 existunt, quae in ea vrbe nihil quidem aliud, quam ipsum vendunt,
 eius quotidie mane ieiuno stomacho semilibram propinant, quod
 stomachum maxime iuuare aiunt, ipsam calfaciendo, concoctio-
 nem adiuuando, flatum dissipando, atque obstructa aperiendo.
 Ipsum parare volentes, accipiunt seminum feniculorum; radi-
 cum glycyrrhizae contusarum, an. unc. ij. s. cucumerum, f. altheae,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

an. dra. i. iurabas ou. quatuor, aquæ fontis lib. iij. bulliuntq; omnia simul ad cõsumptionem medicatis, & colarum cum saccharo exhibent. Habent quoque ij nonnullas forbitiones, quæ refrigerant, nutriunt, obstructions tollunt, ac roborant. Harumq; omnium hæc est illis familiarissima, quæ mastahaleb vocant, quæ quidem in febribus omnibus præstantissimum est remedium, maxime verò a l. scin e stringendam, caloremq; febrilem minuendum, atq; non minus ad vrinam prouocandam. Hanc potionem sic lateris inflammatorijs doloribus maxime frequentant, quam sic parant, sumentes seminum melonis, abdellau vocati, vnc. iij. hæc etenim cæteris omnibus plus refrigerare creduntur, semio. anguriarum, cucurbitarum, cathæ cucumeris, an. vnc. i. liquiritiæ mundaræ radicis, sacchari candidi, an. unc. i. s. semio. feniculorum, vel aniforum, dra. iij. contundunt in mortaria minutissime omnia, quæ petia linea ligant, ex qua aqua rosacea irrorata lac exprimunt, quem ægrotis propinant. Hoc genus potioniis sic communiter omnes parant, cuius facultatem variã, varijs additis medicamentis, prout variorum morborum, & causarum vsus poscere videtur. Siquidem in ardentibus febribus, in quibus maior refrigeratio desideratur, prædictis addunt semina endiuis, lactucæ, psyllij, portulacæ, alborumq; papauerum, atque vbi etiam simul sacras dissoluere cupiunt, addunt, costiandri, Dauci, fynculi, & anisi semina, atque alia etiam, quibus status dissoluere datum est. Idemq; dolores mitigare volentes, mastahaleb cum seminibus etiam altheæ, maluarum meliloti, sienagræci, lini, sesami, melochis, bammis, parant. Ad eodem quoque dolores mitigandos decoctio ex camomeli, meliloti, ban, cassiæ fistulæ, atque aliorum floribus parato vsuntur. Mastahaleb etiam faciunt spissimè, priori ad dentes micam panis, vel lac amygdalarum dulcium ex Gaza aduectarum, quia eas quam aliorum locorum amygdalas minus calcescere opinantur, vocantq; ipsæ lanx Gazau, quam potionem in acutis morbis pro cibo multo frequentant. Aliam parant, quæ nutrit, ac refrigerat sumentes squararum tritici pug. iij. quam ter aqua abluunt, eamq; abijciunt, rursus in noua aqua ipsa eodem modo lota, aquam cum modico sacchari candidi, ac aqua rosacea parum bulliunt, quam sic paratam calidam fabriciantibus bis in die pro prandio, & cæna exhibent, alij addunt lac variorum seminum refrigerantium, prout vsus exposita lat. Alij eam in aëro modo serapiocorum sument, hæc alit, refrigerat.

gerat, abstergie, aperit, sitimq; extinguit. Est alia Taluina ab ijs vocata, quam parant capiētes fermenti optimi ex farina triticea semunciam, atq; aquæ rosacæ libram, quam addito saccharo candido, aut lacte amygdal. vel seminum frigidorum, parum ebullientes, parant. Est etiam sauiç apud omnes familiarissima potio pro alendis febricitantibus, quam etiam hoc modo parant, accipientes modicam farinam hordei torrefacti, quam cum aqua rosacea dissolutam multum bulliant, cui postea saccharum candidum permiscēt. Non pauci in uictu vtuntur farina amygdal. dulcium cum aqua rosacea bullita. Superius quoque dictum est illos in febribus sequi berberorum decoctum, vel infusum, cui, interim addunt pulpam tamarindorum, aliâq; semina, prout varius in ijs medendi vsus expostulare videtur. Non minus etiam in ardentibus febribus seminum psyllij, atque cironiorum mucilagine vti solent. Pro potu vero non in ægrotis modo, verum multo magis in sanis corporibus hanc potionem frequentant, quæ sitientibus est iucundissima, quam surbet, quasi potum per excellentiam vocant, illud etenim nomen, potum, simpliciter explicat, ipsam parant, in aqua multa saccharum dissoluentes, eiq; admiscētes tantum limonum succi recentis, quantum modice aquam acidam reddere queat. Hanc aquam in æstiuis caloribus omnes libentissime potant, tum ad sitim extinguendam, tum ad refrigerandum. Nobiles Aegyptij, & Turcæ addunt modicum, moschi, vel ambrae. Pro ægrotis febricitantibus, in aqua interim rosacea, vbi febres non carent malignitate, inter alia; in aqua endiuiz febribus ardentibus obseruatis hunc potum parant. Antiqua consuetudine ibi nobiles Aegyptij, ac Turcæ suis in domibus aduenas honorare volentes, perinde ac nosri Lombardi vina optima, sic ipsi iam dictum potum propinant. Ibi etiam in vsu frequentissimo sunt anguriz uel Naui, vel batech elmuia vocatæ, quæ nihil præter aquam, & semina continent. Domini, vel primates magnam, ac optimam anguriam accipiunt, in ipsâq; foramen faciunt, per quod muschum, ambram cum thodico rosacæ aquæ dissolutam intus injiciunt, aquaq; anguriz permiscēt. Hæc aqua miræ voluptatis est omnibus sitientibus, febricitantibusq; iucundissima, atque vtilissima, quia refrigerat, humectat, aperit, vrinamq; valenter mouet. Hac in renum, icinorisq; caloribus omnes vtuntur. Hoc tamen mali ijs, qui eam frequentant, facere obseruatur, quippe aquosas maximas hernias

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

parit. Decoctum quoque ex chinę radicibus paratum Aegyptios sequi dictum est, tum ad lacem gallicam, cuius non minus quam Itali ac alij, Aegyptij diuites sunt, pellendam, tum ad hepatis sanguinisq; calores corrigendos, tum maximè in longis tertianis, atq; in corrigenda corporum gracilitate. Est etiam in vsu non minus ad firmandos quoscumque fluxus ex vtero, alterata tamen acacia, licio, dactylis immaturis. Atque hæc fuerit decocta à me ibi apud eam gentem obseruata. Transeo iam ad syru potum vsum, atque ad medicamenta quibus purgandi gratia vtuntur.

De syrups apud Aegyptios vsitatis. (cap. llll.)

ALPINS.

SYRUPS non secus quam nostri, Aegyptij sani, atque ægroti vtuntur, diuites omnes varios syrupos domi paratos habent, quos aquę dissoluros in æstiuis caloribus deuorant, Vntiores vero apud eos sunt violatus, acetosus, oxymel, rosatus ex simplici infusione, vel ex decocto paratus, nenupharinus, de pomis, de citro, de limonibus, de omach, quod est median inter citrum, & limonem, de moris acidis, de mirtho, de sandalo, de ligno aloe, atque de dactylis immaturis. Quos omnes tum in solida forma, tum liquida parare ij solent. GVELAND. Memini aliàs ex te intellexisse, illos medicos syrupos ægrotis exhibere, non ut nostri faciunt in aurora, sed ad ægrotantium, assidentiumq; libitum omnibus, si libeat, horis, parum syrups mistum aquę exhibentes. Qui quidem vsus quantum sit laudandus, vel non, aliis aperuimus. Omnes serè hos syrupos scio nostros etiam medicos sequi, præter syrupum, de sandalis, de ligno aloe, atque de dactylis, quibus nos planè caremus, proinde hos mihi tantum narrato. **A I P I N S.** Parant syrupum ex sandalis hoc modo, capientes sandalorum alborum modice flauorum, drag. ʒo. contundunt crasso modo, & duobus diebus, in unc. vj. aquę rosacę, infundunt, posteaque colant, & colatam aquam seruant. Deinceps idipsam sandalum in tantundem aquę rosacę bulliunt ad medietatis consumptionem, mastaq; simul aqua infusionis cum aqua decoctionis in ipsi dissoluant sacchari optimi libram, atque coquant, dum consistentiam syrups adipiscatur. Parant vero ex ligno aloe acci-

accipientes illiusc ligni optimi, seminum balsami à folliculis mundarorum, an. dra. 2. spicæ Indæ, gariophyllorum, nucis muschatæ, mastiches, an. dra. 1. omnia crassiori modò contundunt in tenuissimòq; lino panno albo obsoluunt, ligant, atque infundunt in libram aque rosacæ, mox decoquant vsque ad tertie partis consumptionem, atque in colatura dissoluit sacchari optimi libram, rursumq; quod satis est coquentes, syrupum faciunt, cui postea addunt muschi orientalis chirat. Hic syrupus calfacit omnia membra, præsertimq; stomachum, & cerebrum, eaq; & cor valde roborat, stomachus ad concoquendum eo robustior fit, ex quo etiam haud immerito experiuntur, laxiori factò summopere conducere, atque non minus cordis palpitationi, resolutis, conuulsis, asthmaticis, atque alijs morbis itidem maxime subuenit. Ex dactylis vero faciunt sumentes succi dactylorum immaturorum lib. ij. s. succi granatorum acidulorum lib. 1. sacchari optimi, lib. quinque, ex quibus secundum artem faciunt syrupum, quo frequentius vtuntur ad ventriculi intestinorumq; relaxationem, atq; ad sanguinis fluxum, maximeq; ad cruentas expuitiones. Hæcò; de Aegyptiorum syrupis erant dicenda, tempusq; est, vt de purgantibus medicamentis, quibus ij vti consuecunt, nunc etiam loquamur.

*De purgantibus medicamentis à medicis Aegyptijs
vfitatis. Cap. V.*

G V I L A N D I N V S.

IVENTISSIME purgantium medicamentorum, quibus ibi ij medici vtuntur, vsum ex te audiam. Etenim illos plura ex his familiaria habere, nobis fortasse incognita, ac noua, quæ nostris quoque medicis valde accepta erunt, tuq; atque alij multi in Occidentalibus Indijs nouerunt plura medicamenta, ex Aegypto quoque quodpiam nouum purgans medicamentum ex te cognitum nobis asportatum. A L P I N. Neq; multa ibi purgantia medicamenta noui, quæ ob aliquam singularem facultatem, atque præstantiam digna tuis suribus putem. Aegyptij siquidem medici, vt aliàs etiam à nobis dictum est, in medicine haud perfecte incumbunt, quòd ea apud illam gentem in viliori pretio

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

pretio est, proinde in ijs locis pleriq; medici empirici existunt, quibus quid boni in medendo habent, hereditate potius à patribus medicis ipsis relictum, quàm scientia acquisitum possident, ex quo non miraberis in ijs locis medicamenta plura noua non fuisse inuenta. Dicam tamen, quæ ibi hisce annis eam gentem pro mollendis corporum purgationibus exercere ac affectare cognouerim. Medici vero ij, quo ad purgantium vsum, Cayri duplici secta interstincti sunt, siquidem plerique illorum, quique medicinam in nobiles exercent, sic in purgando se gerunt, vt ab omnibus soluentibus fortibus abstineant, timentes in regione summe calida, corpora à valide soluentibus nimis calficri, vacuari, resolui, atque labefactari, quare abstinere ab vfu scamoniij, turbiti, ellebori vtriusque, caraputi, mezerei, cialæ, cucumeris asinini, brioni, cyclaminis, colocynthidis, atque aliorum huiusmodi. Horum vfu certe ea corpora valde incallescere, purgarentur, & resolverentur, perferunt que quod ex te audiui, ibi pleraque corpora esse temperata, habitusq; moderate carnosum, pinguis, & mollis, quæ quam facillè, & multum resolui Gal. in lib. 10. atque etiam 11. meth. med. memorij prodidit, quod facillè humidum per latiores poros cutis diffuatur, ac resoluitur. Adde plerosque illorum stomacho languidiori consistere, tum ab vfu frigidorum ciborum, tum a potu aquæ, vnerisq; ab vfu immoderato. Itaque rectè faciunt medici illi abstinere ab vfu valide soluentium, quia omnia valide soluentia calidissima sunt, multumq; caloris natui resoluentia, vt Gal. in lib. de purg. med. facult. testatur reliquit. Sed quid elarius Hippocrate? qui scripsit, Sub cane, & ante canem molesta sunt purgantia medicamenta. Aestatis vero ambientis caliditatem idem arque calidæ regionis calidam temperiem pollere, nemo ignorat. Non confirmauerim tamè vtique id verum esse, cum magis crediderim illos haud parum errare, in nobiles omnes vsum lenientium potius quàm purgantium medicamentorum exercentes. **GVLARD.** Quid inquires illos in regione summe calida abstinentes in purgandis corporibus à valide soluentibus medicamentis errare? vide ne tu quoque hæc de re sis accusandus, atque in maiorem errorem labaris. **ALPIN.** Si potes parumper pati, vt quod sentio loquar, id forsitan haud ita certe affirmabis, atque nos eiusdem sententiæ esse cognosces. Itaque dico non in hoc stare medicorum Aegyptiorum errorem, quod ibi abstineant ab his fortibus soluentibus, hoc enim nunquam

quam auisus effem affirmare, sed quòd ij nõ modo à fortibus abstineant, sed ab omnibus soluētibus. *GVLAND.* Quid rursum affirmabis, an nõne solent illi ibi corpora aliquando purgare? qui si id faciunt an non medicamentis soluētibus id præstant? *ALPIN.* Purgantur quidem in Aegypto pleraque corpora medicamentis sic debilibus tum qualitate, tum quantitate, vt humores noxij à sto macho, vel primis venis debilitèr moueri queant, quæ profectò lenientia magis quàm purgantia vocanda sunt. Ea verò huiusmodi esse solent, quippè cassia Aegyptia, quæ ibi copiosa prouenit, manna, Tamarindi, syrupus ex granatis dalcibus soluens, de manna, hæc sunt ijs in purgando maximè familiaria, atque in vsu frequentissimo. Rarissime soluētibus vtuntur, atque in modica, si ijs vtantur, quantitate, qualia sunt rhabarbarum, mirabolani, scna Mechina, Agaricus, & alia. His aliquando vtuntur, sed in exigua adeo quantitate, vt potius humores mouere, quàm educere queant. Nemo, quidem rhabarbari dragmam vnam cum dimidia transecendit, vel dragmam agarici, quibus tamen rarissime vtuntur, quia tormina concitant, interim, quod rarissime contingit prædictorum, aut senæ, aut mirabolanorum dragmam cum vncia mannæ, miscent, vel cum tantundem syrupi ex manna parati, vel syrupi ex granatis dalcibus solutiui. His medicamentis loco valde purgantiam vtuntur, putantq; sic se purgare posse humoris exuperantis copiam, quod tamen non assequuntur, quia plerique vtuntur nuper dictis lenientibus absque vilo soluente, rarissimiq; sunt, qui vtrisque commistis, vti velint. Quibus quidem exuperantes humores plurimum mouent, parumq; vacuant, qui non vacuati tum in venas exiles ex motione inculcati, ipsas obstruere possunt, tum, quod peius est, ad nobilia viscera decurrere possunt. Sed hic quoque plures medicos Aegyptios reperiri certo scio, qui hoc modo purgantes humores interim præualido pharmaco purgandos, lenitorio mouentes, modicumq; ex his ducentes sæpius in causâ fuerit, ut multi putridis febribus correpti obstructionibus ex humore vi medicamenti per venas attracto, & non vacuato, adactis, aut alijs è nouo exinde concitatis, peierint. Aegyptij itaque, vt ad rem nostram nunc redeamus, quanquam corpus ipsis sit purgandum, quod vel articolorum doloribus vexetur, vel asthma, vel vertigine, vel alio morbo, validiori purgatione indigente, vnciam mannae, vel cassie cum saccharo, vel syrupi è manna, aut ex granatis dul-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tis dulcibus, binas vel tres vncias exhibēt, qui tamē pluribus vicibus purgant, quotidie, alij, & alij alternis saltē diebus, alij vero horum vice, quod tamen rarissime faciunt, & multo cum timore, vel rhabarbari, vel agarici, vel fenae, vel mirabol. dragmam offerunt. Multos ego ibi noui febricitantes in eodem morbo pluribus vicibus mannae, aut cassiae, vellibras sumpsisse, minime tamen sanatos, qui mox semel tantum praualido purganti medicamento plurimum purgati statim sani euasere. Sed his omisiss, tempus est, vt figillatim de praedictis medicamentis, quibus ad purgandum eo modo illi vsitur, sermonem habeamus, caq; primum narremus, quia multa ab his super sunt disputanda de illorum purgandi usu. **CYLAND.** Recte putas, atque a Cassiae Aegyptiae narratione ex ordine. **ALEX.** Cassia fructus est omnibus uotissimus, de quo copiosius in alio libro dicemus; ipsius duae obseruantur differentiae, quarum altera ex loco, in quo nascitur, colligitur, quando cassiae alij Cayri, alij Damiaty, & alij Alexandriy proueniant, ex quibus locis usijs aliquam etiam bonitatis differentiam praefereunt. Quae Cayri proueniunt atque Alexandriy, omnium sunt optimae, duplici differentia obseruantur, siquidem alij colore nigro rubescente, qualis in Abissinis uisitur, atque alij nigre cernitur, illic his mellicres existunt, abissinaeque ex colore gentis, uocantur. Vtraeque sunt in frequenti usu, eoque constant tenuiore. Quae uero Pelusij, nunc Damiaty, colligitur, omnium minime utiles creduntur, quia sunt corticis crassioris, modicumque pulpa habent, atque etiam minus ad soluendam efficaces reperiuntur. Quare ex cassijs Abissina ceteris omnibus merito magnitudine, tenuiori cortice, multaque substantia, atque efficaciori soluendi ui praefertur, haec nigra Cayrina inferior est bonitate, & omnium minime Damiatina, quae parua, crassiori cortice, nigriorique colore cernitur. E siliquis extracta pulpa ibi omnes libentissime utuntur in omnibus morbis, ac symptomatis a flaua, atque causta bile obortis. Etenim ipsam per os sumptam sanguinem, calidosque, ac exustos humores educendo atque obtundendo, refrigerare, purioremque sanguinem facere opinantur; stomachum etiam a quibusuis excrementis ipsa exonerari multiplici experientia apud eos compertum est. In calidis distillationibus ad pulmones, uel thoracem prolabantibus summa cum utilitate eam frequentant, interius solam, interim mannae, ac saccharo candido, uel oleo amygdalarum dulcium mistam, quam

quam sic paratam, atque simplicem renes, & vesicam summopese iuuare experiuntur. Mannæ vero, qua illi vtuntur, quatuor ibi obseruantur differentiæ, quarum prima est similis grano mastiches, quam nostri mastichinam appellant: Secunda est adulterata ex amido, saccharo, & modico mannæ mastichinæ, eaq̃, existit, quam nostri vocant bombacinam. Has duas mannæ species Aegyptij, atque Arabes Siracost nūcupant. Tertia, (tereniabim ab ijs dicta) est rubra, granulosa ex Armenia asportata. Quarta est quidam liquor, vt mel, qui interdum condensatur, colligiturq̃ supra arbores montis Synal in Arabia deserta à Reuerendis monachis Caloieribus, eum montem habitantibus eamq̃, consulis, Cayri degentibus illi offerunt, quid magnum ipsi donare opinantes. Hanc vocant terengibil. Vfus cuiusvis dictarum specierum non differt à nostrorum medicorum vsu. Apud illos maximè commendatur mastichina, quæ ad purgandos omnes humores in vsu frequentiori habetur, præsertimq̃, in affectibus pectoris à calida causa concitatis, & in siticulosis. Namq̃ ipsam inflammationes mitigare, febrimq̃, calorem, atque sitim extinguere, atq̃, aluum mediocriter subducere, testantur: Eius vero quantitatem idoneam sic metiuntur, vt pro singulo anno dragmam exhibeant ascendunt vero in totum vsque ad binas, vel ad plus ad tres uncias in adultis. Tamarindi non minus apud ipsos in vsu existunt, quàm sit cassia, & manna. Quorum duplex genus ibi obseruatur, alterum, quod ex regione Sahit desertur, atque alterum ex India, hoc altero bonitate præfertur. Indosq̃, tamarindos bazzi appellant. His Aegyptij vtuntur. frequētissime in morbis calidis, succisq̃, à flaua bile ortum ducentibus. Siquidem hunc humorem commodè ac incunde vacuant, sitimq̃, omnium maximè extinguunt. Ipsi vero vtuntur infusis, infundunt enim ipsos in aqua simplici fluminis Nili, vel stillicia cichorei, vel endiuix, vel fonci, vel alterius huiusmodi qualitate per septem horarum spaciū, aquamq̃, percolatam cum saccharo, sebricitantibus siticulosis propinant. Non desunt, qui subitò infusis tamarindis exemptis, aquam cum saccharo epotant. Paucissimi sunt, qui eos bulliunt, verum non nisi binis, uel tribus ebullitionibus, ibi quoque tamarindi non secus quam nucei muschatæ, aliaq̃ aromata, condiuntur, saccharo conditos assūmunt consueuerunt, qui sunt etiā gustui iucundissimi, commodeq̃, biliosos humores purgant. Sic conditos plures secum in longis itinerebus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

ribus deferre solent, praesertimq; per desertæ Arabiae loca iter faciunt, quando iter facientium corpora ex longo itinere, solis calore inflammata, vsu tamarindorum iuuentur, quoniam ipsis nõ modo susceptum calorem contemperant, uerum etiam, quod non sic facile est iter facientes per ea loca arenosa, ac à Sole inflammata homines a sitim non cruciari, sitim extinguunt. Saepè etiam tamarindis fructus berberis addunt, ubi praesertim reborare, ac adstruere volunt, quæ duo sciuntam in aqua infundunt, moxq; vtriusque simul mistum infusum propinant ei saepe addentes mannam mastichinam, uel terengibil, in petiam ligatum, hæc q; potio incunde aluum subducit, a biliosisq; humoribus exonerat. Frequentant non minus syrupum solutiuum ex granatis dulcibus paratum, quorum succum ibi habent dulcissimum. Parant uero syrupum istum, capientes eius succi dulcissimi libram unam ac mediam, quem bulliunt ad consumptionem tertiæ partis, cui alij mannam, alij amidum, alij penidia, alijque iulep addentes, syrupum conficiunt. Ut plurimum uero parant accipientes succi illiusce ebulliti libram, mannae mastichinae libram semissem, iulep uiolati, unc. 4. Quæ miscentes syrupum conficiunt. Hunc dicunt aluum lenire, biliosos humores uacuare, atque sanguinem refrigerare. Utuntur etiam syrupo soluenæ ex manna parato, quem parant ex mannae dragmis centum, aquæ dragmis quinquaginta, mellis desumpti dragmis decem, parumq; simul bullientes, syrupum conficiunt. Prædictorum syruporum exhibent adultis usque ad tres uncias. Hæc igitur sunt medicamenta, quæ ad purganda nobilium corpora in usu frequentissimo apud eos, qui se primates medici profitentur, atque uera purgandi methode uti opinantur, existunt. Dicunt enim ijs se corpora blandissime purgare, ad primæq; hunc purgandi modum ijs corporibus conducere, nihilque noxæ inferre. Vbi uolunt insignem aliquam moliri purgationem, unciæ mannae addunt binos scrupulos, uel ad plus dragmam rhabarbari, uel agri rici, uel senæ, uel mirabolanorum. Interim uero prædictorum purgantium medicamentorum dragmam cum saccharo rosaceo mistam exhibent. Hos medicos ijs blandioribus medicamentis corpora nobilium purgantes, ueram medendi artem callere cines omnes, ac nobiles existimant, hosque prædicant, atque usque ad sydera ipsorum præstantiam tollunt. GUILAND. In memoria habeo icuino, ut ita loquar, purgandi modo, præcos illos, doctissimosque

simosque medicos cepisse vti, non vt illū ex arte optimum crederent, sed vt multas contumelias vitarent quibus rectè medentes sæpe, vt vsus requirebat, illorū corpora purgantes validioribus medicamentis, ab illa barbara gente afficiebātur. Nā insignes purgationes illi damnabant, quæ si aliquando quibusdam torminibus ijs medicamentis operantur, veh miseris illis medicis, quorum aliqui vel verbera etiam in mercedem accipiebant. Hincq; blandis illis vti medicamentis ipsi ceperunt. Hocq; non ex te tantum sed ex pluribus alijs, dum Cayri olim moram facerem, audieram. A 1718. Hic ieiunus purgandi corpora vsus, apud primates medicos, vt iam dictum etiam est, qui nobilibus tantum medentur, in vsu est frequentissimo, quem ij omnes libenter sequuntur. Alij vero, & non pauci in vrbe Cayri existunt, qui opposito modo corpora purgant, hi etenim corpora non nisi præualidissimis purgantibus vacuant, qualia sunt scamonium, colocynthis, multaq; semina validissime purgantia, quæ apud eos in maximo sunt vsu. Quæ medicamenta in magna etiam dosi audacissime plebeis, rusticisq; concedunt. In vsu apud aliquos similes empiricos, & audaces medicos quædam semina existunt, quæ immodice per vomitum, & per secessum purgant, suntq; his omnibus vsitatorum, quædam minutissima caulium seminibus proxima, ex his enim vicia, quæ est communis adulatorū dosi, crasso modo contūdunt, ex quibus cum aqua mistis massam conficiunt, quam egrotis deuorandā offerunt, hoc enim inopum remedium est, quod non secus quàm antimonium valide purgat. Cuidam mulieri Turcæ publice per eam urbem pro mulieribus hysteris medicinam facienti, hæc sunt familiarissima, quibus dicitur multas diuitias sibi ipsam parauisse, apud omnesq; creditur doctissima. Fateturq; se morbos mulierum omnes rectè sanare posse, virosq; minus illorum morborum cognitionem habere posse, quod non liceat ipsos oculatim pudendorum partes omnes mulierum sedulo obseruare, ex quo ignorant sepiissime multorum vterinorum affectuum causas. Hanc mulierem, medicam ipse noui, mihiq; fuit ualde familiaris, pulchraq; atque perliberalis uisa est, stostisq; satis perbenigna ac faceta. Aliqui femine utuntur abdelmeluth vocato, quod præstantius quàm cataputia purgat, & aliqui seminibus ab deleberua appellatis, quæ sunt ricini Arabici semina, alij scamonium exhibent usque ad dragmam, alij viroque elleboro præfertimq; nigro, coloquinthide, tur-

bith,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

bith, & alijs huiusmodi generis, quæ ualidissime purgant. Sed iam hoc empiricorum usu, præualide purgantium, sermonem claudimus. Ex quo animus cupidus effectus est, dignoscendi ex te, an in curandis morbis longis, contumacibusq; laudabilior sit usus leniter ac benigne purgantium, quàm eorum, quæ præualide purgât. Quando sapientiores medici leniter purgantium, quæ medicamenta benedicta appellant, usum libentius sequuntur, quàm ualide purgantium, dicantq; corpora nunc non sic, ut olim esse robusta, quæ ualida medicamenta ferre queant: atque è contra antiquiores ac eruditiores, ut Hippoc. Gal. Auicenna, atque alij ualidorum medicamentorum usum semper secutos fuisse ipsorum monumentis planè constat, non minusque hoc tempore sepe ignora muliercula, quem nunquam plures doctissimi medici medicamenti benedictis sanare nequiterunt, unica nuper dictorum præualidorum medicamentorum medicamento, curarit. Quam te ualde accipiti tuæ opinioni acquiescere uolo, quam nunc audire, & cognoscere ex te summopere expecto.

Vter nobilium, vel plebeorum Aegyptiorum purgandi usus sit laudatior, siue an purgando medicamenta leniter vacuantia præualidioribus præsent. Cap. VI.

G V I L A N D I N V S.

TERMINQUE purgandi usum Aegyptiorum inutilem iudicandum cenſeo, quando neque lenientibus, benedictisque appellatis illis medicamentis corpora omnia rectè purgari possint, neque minus imbecillium, mollium, pinguium, rariorumq; habitus corpora ualide purgantibus tuto uacuentur, facile siquidem ipsa ab his nimium resoluuntur. Exindeq; neuter illorum purgandi usus mihi laudandus planè uidebitur. ALPIN. Hinc nobis data occasione, libenter ex te intelligerem, cum tu apud antiquos celeberrimos medicos medicamenta in usu fuisse ad morbos curandos ualidissime purgantia, cognoriss, qualis fuit uterque elichorus, scamonium, colocynthis, peptium, atque alia huiusmodi, nunc

di, nunc uero non modo in Aegypto, sed in toto terrarum orbe plerique medici vsum leniter purgantium libenter frequentant, vtrum valide purgantium medicamentorum vsus, leniter purgantium vsui in morborum curatione praestet. GVLIANVS. Mirabar ni mihi tam arduam inter medicos litem resoluendam nunc indicasses, quasi meos humeros, quid uis pon deris gestare posse arbreris. Nolo tamen hunc laborem subterfugere, quo te tantopere meo iudicio delectari nunc sciam. Itaque mea hac de re haec erit sententia, quam non audies, nisi prius aliqua clarioris cognitionis gratia tibi praedixeris. ALPENS. Rectè sanè, nam sine aliqua distinctione non posse resolui quaesitum puto. GVLIANVS. Id ipsum arbitror praenoscendum, etenim iam nouimus praualida medicamenta robustis corporibus conuenire, minimèq; imbecillioribus, quanquam eos ipsa morbi quoq; magnitudo postularit, eodem tndem modo leniter purgantia robusta corpora parum iuuare affirmandum erit. vidi enim multos ab assumptis leniter purgantibus, nihil aut parum purgatos fuisse, & aliquos etiam ex purganti pharmaco non inualido parum deiecisse. Quamobrem non omnibus corporibus eadem purgantia conuenient, sed varijs utique varia, vt Gal. in 4. de rat. vict. in morb. acut. testatur reliquit, quando quidem corporum habitus, temperamentum, sexus, etas, victus, cœlum, anni tempus, varia purgantia admittunt. Cui etenim dubium, corpora habitu pingui, ac carnosio, difficilius purgari, quam gracilia; & frigidi temperamenti existentia, quam calidi, & densi habitus, quam rari, & duri quam molli, & rarioris molliorisque qualia sunt puerorum, valde à medicamentis resolui, & quae frigido constant temperamento, quam calido facilius serre ea medicamenta, proinde ualidiora pharmaca requirere, & calida corpora praeterquam, quod citius resoluuntur, magis etiam ab his resoluuntur. Zarotus Zarotus medicus doctissimus, mihi olim affirmauit, cum in Transyluaniae locis aliquot annis diuersaretur, quam plurimos non nisi à praualidissimis medicamentis vacuatos obseruauisse, ex quo ipse non nisi praualida purgantia ibi in omnibus eorum locorum accolis medendo excreuisse dixit. Eodem quoque modo mulieres molles, ac rari habitus, plusquam viri a purgantibus medicamentis labefactantur. Atque ex etatibus pueritia, & senectus difficilius purgationes serunt. Itidemque crapulis indulgentes, difficulter purgantur, In caelo itidem calidiori omnibus corporibus

R poribus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

poribus purgationes difficillimę existunt. Hippocratesque hinc dixit, sub cane, & ante canem molestas esse purgationes. His itaq; præauditis, rem propositam facilius resoluemus. Omnibus igitur corporibus, ex quacunq; causa facile resoluibilibus, præsertim in calido coelo degentibus, medicamenta leniter, & non valide purgantia conducent, ex quo, illos Aegyptios, qui purgando nuperditorum seminum, & aliorum validorum purgantium usum frequentant, errare cognoscimus. A L P I N. Igitur vsus purgandi olim prisca medicis familiaris, utebantur enim ij ad purgandum scammonio, colocynthide, elleboro, peplio, atque alijs validissimis purgantibus, illo, quem nostri nunc medicamentis benedictis appellatis exercent, minus utilis censendus erit? GUILAND. Apud Hippocratem, elleborum album fuisse purgans familiarissimum cuiuslibet nostrum notum est, quod in 2. lib. de fracturis, & quarto zborisim. manifestissime legitur. In lib. etiam 2. de rat. vict. in morb. acut. in pleuriti de, ubi dolor aliquando ad hypochondria descenderit, usum nigri ellebori, ac peplij commendauit, & Gal. in quartana febre album elleborum in lib. primo, ad Glau. vtilem esse docuit, et si ipse in 6. lib. epidem. affirmauerit, ipsum esse violentissimum purgans. Familiaria Galeno medicamenta purgantia, vt potè quæ apud ipsum in vsu fuerant, sunt catapocia ex aloe, colocynthide, scammonio, ab ipso olim parata, quæ deuoranda dedit homini habenti linguam prætumidam, vt in lib. 14. meth. meden. legitur: atque etiam confecta ex aloe, colocynthide, scammonio, agarico, bdellio, & gummi Arabico. Quorum usum in tussibus à fœtiginosi humoris distillatione ex capite ad pulmones, lib. 5. meth. somnoperere commendauit. Quæ quidem Catapocia, in libro de remedijs facile parabilibus, ad psydraeia, atque alopecia laudaniz. hæcque composuit, vt in 3. lib. de rem. d. facile parabil. colligitur, ex aloes vntijs sex, mastiches, vntijs duabus, totidemq; absinthij succi, colocynthidis vntijs quatuor, hocq; medicamentum appellat catapocia ex aloe. & paratum ex aloe, colocynthide, scammonio, agarico, atque alijs; vocat hycran *Sed nonnulli sibi.* Hæc enim medicamenta validissime purgantia in vsu fuerant apud Hippocratem, & Galenum medicorum omnium facile principe. Hinc à nobis sciri potest, apud ipsos non medicamenta leniter purgantia, sed valide purgantia ad vacuanda corpora in vsu fuisse. A L P I N. Vt ita loqueris, sed ij benedictis appel-

sec. 27-
aph. 13. 14
15. 16-
17. 1.
18. 2. 10.
19.

ap. 8.

ap. 14.

appellatis medicamentis a nobis cognitis carentes, cogebantur illis uti, quæ validissime purgant. **GVLAND.** Hoc verum nunc concedatur, nihilominus in temperatis corporibus, quæ non ex multa copia, neque admodum ex tenacibus ac crassis humoribus ægrotant, validissime purgantia, simul cum humoribus carnem liquantia, bonæ humiditatis non parum educunt, veluti in Cachochymis, malorumvè succorum, ubi multi impacçi, infarctiq; sint, tenaces ac crassi succi in viscerum meatibus, leniter purgantia nunquam poterunt radicibus vniuersam purgare humorum copiam, Frustraque volentes multos in visceribus infarctos succos tenaces ac crassos educere, tentant illos leniter purgantibus vacuare, vel alijs à nostris medicis usitatis, quibus raro, uel nunquam in orbem à multis, & tenacibus illis succis ortum, perfecte sanant: Quod videre possumus in multis diurnis febribus, quotidianis, tertianis, & quartanis. In istis sæpius obseruavi humores noxios ab assumpto leniter purganti, potius moueri, quam uacuari, pluresque sic ægrotantes his leniter purgantibus sæpe in eodem morbo denotatis, potius fastiditos, quàm curatos uidi, quos sæpe quepiam indocta muliercula unico pharmaco ualidissimo, non sine doctissimorum medicorum dedecore, perfecte sanauit. **ALPIN.** Non omittam hoc loco historiam plane tua dicta confirmantem. Cayri erat Helena Christiana Cophita, an nos nata triginta, cui à suppressis mensuris purgationibus caput seuisimis dolotibus lædebat, eoque ipsa molestissime cruciabat, uigilijsq; assiduis cum assidua tussi, atque orthopnæa misera etiam detenta, quæ uix recta ceruice respirare poterat, perdoctaq; ab amica muliercula, ac planè suasa, antimonij preparati grana quinque deuorauit, à quo medicamento in primis uomitu multa cruda pituitosa, crassa, ac uiscida excrementa reiecit, & mox biliosa, uiridia, & tandem ruginosa, atque atra multa, eadè per aluum deiecit, ex qua uacuatione statim sic bene se habuit, ut nocte tota insecuta dormierit, atque quicuerit, a tussi, orthopnæa, capitisq; dolore plane sanata. Pluresq; alios uidi ibi huiusmodi ualentibus purgationibus à morbis fere incurabilibus fuisse sanatos. **GVLAND.** Atque his malis nos non sic ex arte medemur, ut antiqui faciebant, utentes præualidissimis purgantibus, uolentes potius noxiorum humorum copia in uacua re, etiam non sine ægrotorum molestia insignes hæ uacuationes operarentur, quàm ab ea naturam deuinci, & non tentata ualida pur-

DE MEDICINA AEGYPTIORUM

gatione, finire exitum sequi. Multi ex medicis reperiuntur, qui
 egrota corpora præ manibus habentes, à crasis, tenacibusque mul-
 tis succis in uiscerum meatus, cavitatemve infarctis, curanda, dubi-
 tantes posse omnes illos humores uacuari, naturamque egrotantium,
 uel uires non rectè præualidum purgans perferre, prius sinant na-
 turam copia humorum unci, quàm purgationem sentire, uel ex-
 periri uelint, quod tamen postea sæpe uiribus morbo imparibus
 factis, non sine maximo egrotantium detrimento facere coguntur.

A. 1. 71. 8. Fortasse hinc non semper abhorrendas præualidas pur-
 gationes, colligitur, quinimo magis illas quandoque egrotis mul-
 tum conferre; Quod Hippoc. in primo lib. aphorism. docuisse ui-
 fus est, cum dixerit: Detractiones non multitudine sunt exstimian-
 da, sed si talia deiciuntur, qualia conueniunt, & egri facile tolle-
 rant, atque ubi usque ad animi defectionem expedit elucere, facien-
 dum, si eger possit tolerare, & multo magis cum eiusdem omni-
 no sententia Gal. in Commento fuerit cum dixerit, in maximis
 etiam inflammationibus, & uehementissimis doloribus nullum
 maius noui remedium, quàm usque ad animi defectionem euacua-
 re, adhibita distinctione an mittere sanguinem, an purgare oport-
 eat usque ad animi defectionem. C. VILAND. Multos inuasse
 insignes, ac etiam immoderatas ualidissimis purgantibus præstitas
 uacuationes, non raro multis obseruatum est. Plures inueniun-
 tur, qui uel sibi iam præparatum, uel æris infusum sumpserit, ut ab
 antiquis hepatis, lienisque obstructionibus sanarentur, quibus pes
 uomitus, & aluum copiosiori facta uacuatione, pristina sanitas re-
 stituta fuit, qui nunquam potuere alijs usi medicamentis leuiter
 purgantibus, sanari. Ex quo forsitan suspicandum est, apud Hip-
 pocratem, aliosque eius temporis medicos doctissimos, teratrum
 album fuisse in usu familiarissimo, quod morbos breui tempore,
 ac perfecte humorum noxiorum multitudinem, uisceribus, atque
 alijs intus partibus tenaciter adherentium, præualida ui abstren-
 gendo, euellendo, atque purgando sanaret. At tu Hippocratis
 Galeni que præceptum in primo lib. aphorism. memoriæ prodium
 in medium quoque attulisti, qui antio docuerunt, corpora aliqua
 interdum etiam ad animi usque defectionem purgari posse. Quo-
 rum sententiæ sic omnes scire nostros medicos distorserit, ac turbauit,
 ut plerique ipsorum nunc contendant, illius æ aphorismi præcep-
 tum Hippocrate dignum non esse, quoniam in ea non sunt sen-
 tentia

aphor. 13.

11
12
13
14
15
16
17

aphor. 27.

tentia, ut innoxie possint corpora unquam ad animi defectionem
 purgari, neque id ex arte medicos facere vlllo pacto debere affir-
 mant, neque si fiat, tutum esse: Qui tamen, vt tantorum medico-
 rum sententiam seruaerent, plurima commenti sunt, alij siquidem
 dicentes, communi quadam ratione, & non proprie ab his dictum
 fuisse, vacuationem aliquando ad animi usque defectionem moli-
 ri posse, & alij verborum seriem peruerentes, negant hæc verba, ad
 animi defectionem, in antiquis Codicibus reperiri, atque alij Hip-
 pocratis aphorismum corruptum fuisse affirmant. Quem sic quo-
 que Galenum interpretatum fuisse, cuius mos est, sic vt iacent,
 Hippoc. textus ac verba commentari. Nonnulli etiam opinantur
 licere aliquando corpora purgari ad animi defectionem, at per de-
 fectionem, non exquisitam syncopim, quæ resolutis spiritibus fit,
 sed leuem quidem animi defectionem, quæ sæpissime assumpto-
 rum purgantium qualitate, vel ab humore acri, ore stomachi læ-
 so, vel etiam in intestinis, dum mucosi acresque humores ab ip-
 sis euelluntur, atque transeunt, torminibus quibusdam concita-
 tis, vel etiam à quapiam leui resolutione vacuationem insignem
 secuta, excitatur, qualem quisque nostrum in praxi in multis pur-
 gationibus aliquantulum maioribus, quam par foret, vel à medica-
 menti, vel ab humorum qualitate infecta, in stomacho, vel intesti-
 nis ancorem, vel tormina concitante, sæpissime obseruaue. Plures
 siquidem ab his causis etiam à non præualido purgante in syncopim
 sæpe labuntur. Hincque fit, quod omne præualidum purgans
 aliquam defectionem pariat, aliqua spirituum resolutione facta,
 aut ab eius infecta qualitate, vt in elleboro, scammonio, stibio præ-
 parato, aliisque similibus medicamentis obseruatur. Vsum præ-
 ualidi purgantis, vbi aiunt, ad animi usque defectionem purgan-
 dum esse, Hippocratem atque Galenum intellexisse, quale veratrum
 erat Hippocratis tempore, quo omnes semper cum vacuarentur,
 lipothymia aliqua corripiebantur. Omnesque medici stibium,
 æris infusum, sambucum, camelæam, scammonium, aut aliquod
 eiusmodi validissimum purgans exhibentes, præmonent ægro-
 tos purgandos, fore à medicamento vi præualida, atque ab eius in-
 infecta qualitate stomachi angoribus, torminibus, atque aliquando
 animi defectionibus medicamento cooperante, tentandos. Itaque
 per purgationem ad animi defectionem faciendam insignem, ac
 copiosam, quæ fit præualidissimo purganti, Hippoc. Galenumque

intellexisse multis hinc persuasum est. Quæ dum fit multi leui si-
 pothimis corripuntur. Neque alienum à ratione, & experientia
 esse puto, quosdam copiosis ac insignioribus his purgationibus iu-
 uari posse, præsertim robustos, eas tolerantes, maximeq; à vehemen-
 tissimis inflammationibus, vel doloribus ex copia humorum exor-
 tis cruciatis, quippè copia molestantis humoris prorsus vacuata,
 dolores tolluntur, atque inflammationes sanantur. Et quanquam
 non æquè facile, perinde ac sanguinis missio, purgatio sibi firma-
 riue possit, nihilominus, non est ex his, quæ fieri nequeunt, etsi quan-
 doq; valde difficile, fluentem aluum firmare, ac sistere. Quapro-
 pter, ut tandem quæsitum dubium resoluam, in omnibus antiquis
 morbis, qui à tenacibus multis succis, obstructionibusq; viscerum
 pertinacibus, oriuntur, in tumoribus, suspiriosis, asthmaticis, in
 antiquis doloribus, præsertimq; articularum, in chronicisque febribus,
 atque in alijs similibus morbis contumacibus, dummodo ro-
 bur corporum admittat, præualidorum purgantium usus, leniter
 purgantium vsui præferendus videtur. In debilibus verò cor-
 poribus præualidas vacationes ferre nequeuntibus res ex oppo-
 sito creditur, siquidem his leniter purgantia magis obseruent, etiam
 si morbi causæ validum purgans exposcerent, non locus quàm in-
 mittendo sanguine nos sæpe obseruamus, in ijs, quibus morbi rati-
 one plurimum sanguinis esset vacuandum, viribus, vel ætate, vel
 aliâ renuente, sanguinem mittimus in pauciori tamen quantitate,
 qui tantum commodi illis affert, quantum nuper, dictis debilibus
 corporibus leniter purgantia, si enim maximam ferre potuissent
 vacationem, maior quoque eis commodum accederet, proinde
 iuuant, quæ non inopportuna quantitate sunt vacationes, quan-
 tum iuuare possunt. **A L P I S.** Verum dicis, namque, ut aliis tu
 quoque narraſti, ego etiam multos vidi à diurnis ex capite in
 pulmones distillationibus languidos, ac penè tabidos effectos, ac
 redditos, ut vix eorum salus amplius sperari potuerit, nihil per
 longum tempus à benedictis illis vocatis purgantibus iuuatos, semel
 à deuorato scammonio, vel stibio, vel colocynthide largissime pur-
 gatos continuò sanos euasisse. Cæterum hæc medicamenta requi-
 runt medicum non minus doctum, quam prudenter, ut quid opus
 sit, scite, ac prudenter videat, sed nunc satis de his locuti sumus, tem-
 pusque est, ut ad alia tranſeamus, sed quid de aquæ potu post deu-
 oratum purgans, et quibusdam recepto, iudicabis? **G V I L A N D.**

De eo nunc etiam quæpiam à nobis dicenda erunt, sed clarius antea hunc mihi vsu manifestes, ut rem apertius tractemus.

Apud nonnullos Aegyptios in vsu esse ab assumpto purganti medicamento, frigidam multam propinari. Cap. VII.

ALPINS.

RIDICVLVS sanè his vsus ac valde barbarus tibi videbitur, quippè medicos illos non paucos ab assumpto statim purganti medicamento, ægrotis multam frigidam aquam bibendam propinare. Ego vnum hoc ex ea sæpius obseruari, lenissimo medicamento, insignem per aluum vacationem fieri. Multi illorum consuecunt ex omnibus medicamentis purgantibus, cassiam, mannam, terengibil, syrupum de granatis solutiuum, atque ex manna paratum cum aqua exhibere, in primis quidem cassiam, vel mannam, vel aliud nuper dictorum medicamentorum ægrotis offerunt, paulo post aquam propinantes frigidam, alij eius binas, vel tres libras, atque alij quantum ægroti bibere queunt, concedentes, ex qua sæpe ego, et si ab ea alius turbata multa deiecerit, tamen multos penè mortuos, toto corpore ea causa immodicè tumefacto, vehementissim isq; doloribus lacerato, conspexi. Multis quoque rursus post assumptam mannam aqua ad binas libras perhaulta, aluum absque multa molestia subductam deiecisse, atque contulisse vidi. Quod fortasse accidebat, quia aqua Nili subdulcis, & tenuissima, perinde ac serum lactis, alui deiectionem adiuuabat. **GVLAND.** Barbarus, ac summe periculosus vsus mihi videtur, à nulloq; imitandus, quinimo ab omnibus abhorrendus, neque et si aliquos commode, ac vtiliter eo purgatos fuisse dixeris, aliquid boni habere putauerim, quòd casu eos sic purgatos fuisse certus sum, aqua siquidem omnis quam optima sit, omniq; culpa vacet, vt Gal. in 3. de vict. rat. in morb. acut. docebat, tarde meat, difficile concoquitur atq; egrè descendit: quoniam itaque modo aqua poterit vim purgantem medicamenti fouere, atque augere? atque si ex ipsa aliquando commo-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

de quospiam purgatos comperit in sit, in causa fuisse, vel ab ea cruditas concitata, vel natura ex multitudine aquæ excitatæ intempes-
tine ad expellendam. **ALPIN.** Nihilominus ego sum huius
sententiae, quod ipsi, quæ est omnium aquarum, vt alijs demon-
stratum est, & tenuissima, & maxime concocta, modice sumpta pos-
sit commodam alui deiectionem adiuuare, multoq; magis, quod
omnes aqua Aegypti aliquid nitri sapiant, tota etenim Aegypti
terranitrosa, ac saluginosa est, proinde aqua quoque illiuscæ flu-
minis supra terram nitrosam transiens, aliquantulum in se nitri na-
tura retinere potuit, quamobrem aqua illa subducendi, vel abster-
gendi quæpiam facultate prædita sit, cuius rei fortasse non spernen-
dum hoc erit argumentum, quod omnes aduenæ, cum primum
Cayrum accesserint, eaque aqua in potu vsu sua, per multos dies
diarrhæam copiosam patiuntur; hi neq; etiam ipsam fortasse, præ-
terquam quod probè in tã longo itinere à Solis calore concocta
est, etiam aliquantulum nitri habens, ventriculi calorem non sic la-
besctet, neque sit ita ipsi stomacho molesta, vt alibi, percipitur.

⁂ Auerrhoes etiam in lib. 7. collig. dixit: Et quantitas quam dare
⁂ debes ex rheubarbaro, est à duabus drachmis vsq; ad tres, miscen-
⁂ do ei syrupum iuleb, & squinzibim an. vncia vna, cum quisque
partibus aquæ frigide. Atque hoc fortasse idem insuetur apud
Aucennam, Haly, atque Rhasim, & alios, qui interim aquam post
purgans medicamentum frigidam dare præcipiant. **GUILI.**
Posset quidem aquæ Nili à uminis inesse talis vis, sed tu hæc non
contæus, vsu aquæ etiam ab assumptis pharmanis ex Auerrhois
aliorumq; Arabum præclarissimorum medicorum testimonio pro-
bare videris, quod si ita est, animaduertas uelim, Auerrhoem, atq;
alios Arabes medicos, aquam frigidam dandam illis tantum con-
sueuisse, quibus præ caliditate stomachi periculum est, ne vel vo-
mant medicamentum, vel in syncoptim serantur, vt manifestissime
cuique sedulo prædictorum scripta animaduertenti, & ipsorum mem-
rem percipienti, notum erit, sed de hoc vsu hæc dixisse nobis suf-
ficient, atque ad varia composita medicamenta, quibus ea gens
vitur, accedamus.

De theriaca, atque alijs compositis, medicamentis, quæ in vsu sunt apud Aegyptios.

Cap. VIII.

G V I L A N D I N V S.

ONNE etiam Aegyptij medici compositis aliquibus medicamentis vtuntur? quæso, si quæ sunt, ea mihi narrës. ALPIN. Paucissima composita illos in medendo exercere obseruauimus, nullæq; ad purgandum, neque catapotia, neque electuaria scitu digna. GUILAND. Ea tamen qualia sint narrare quoque non tepigeat. ALPIN. Quæ ex medicamentis compositis apud eos in vsu fuisse tunc temporis ab ijs didiceram, hæc planè existunt, quippè, theriaca, bernali, bers phnoniè, philosepha, atque Diamesch. Hæc enim scitu digna eos in medendo frequentare animaduerti, sed omnium maxime theriacam Andromachi Senioris, quam iussu Turcarum Regis ipsi summa cum diligentia componunt; in alijs uero, quæ dixi, medicamentis non eandem adhibent illi diligentiam, cum pro arbitrio omnes domi componere possint, ea quisque enim medicinæ etiam planè ignarus, ut lubet, ea pro vsu sibi parat, ac componit. De theriaca uero res aliter se habet, siquidem non licet alicui ipsam priuatim componere, sed publice coràm omnibus medicis, in publico loco, quod pro ipsorum rege componatur, cuius iussu omnis cura ac diligentia ab illis adhibetur, ut perfectissima ac absolutissima perficiatur. Atque hinc Aegyptij, apud quos nunc optima medicina obsoleuit, theriacam cæteris alijs medicamentis accuratius componunt, eiusque compositioni maxime incumbunt, qui sciant hac ratione se suo regi obsequi, cui tale medicamentum gratissimum esse intelligant. Accedit etiam, quod id medicamentum apud omnes Aegyptios in frequentissimo est vsu, quando ferè ad omnes morbos ea gens theriaca utatur. Locus, in quo eam componunt est templum, urbis Cayri præclarissimum, Mosistan uocatum. In eo omnes medici iussu præfecti, cum archiatro medicorum, siue principe, quem Achim Bassi appellant, simul conueniunt.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

niunt, mense Maio ferè semper, vt de hac præclarissima compositione paranda consilium apud ipsos habeatur: ibi tum is qui compositioni faciendæ designatur, qui est pharmacopola exercitatus in ea compositione, solamque theriacam componit; coram omnibus pastillos omnes conficit, cum quibus postea totam compositionem accuratissime absoluit. Is, autem qui eo tempore, quo Cayri ego in medicinam faciebam, compositionem hanc moliebatur, fuit Mahemet ebne Haly, vir quidem quamuis Mahemetis æsecla, morum tamen integritate non spernendus, quique aduenas plurimi facere præ se fert, fingit tamen ingenti spe lucri, ex multa theriaca, quam aduenas continue vendit. Nunquam tamen ego, & si mihi admodum domesticus, ac familiaris esset, theriacæ compositionem, quam illi seruant, ex eo discere potui, nunquam voluit me ipso etiam præsentate legere, Timent enim, si nos ipsorum compositionem, quam cæteris absolutiorem ac præstantiorem esse opinantur, ab ipsis didiceremus, multi lucri, quod cum aduenas plurimis Italis Germanis, Polonis, Anglis, Gallis, Flandris, aliarumque multarum nationum hominibus sæpissime in Aegyptum nauigantibus continuè faciunt, se non paruum iacturam ac damnum passuros. Vel etiam quia illis lege interdictum est Christianos homines eam compositionem posse docere. Hincque nemo aduenam potest vilo pretio ab illis eam compositionem intelligere.

GVLAND. Hoc iamdudum sciueram, sed tu qua nam arte vsus fuisti, vt eam ab illis intelligeres, auro fortasse pharmacopolæ illius, timorem, atque legis interdictum te expugnasse puto.

ALPIN. Nullo meo consilio id accidit, sed casu atque ab alio Mahemete mihi valde familiari, rei herbariæ longe omnium Aegyptiorum doctissimo, cui quotidie ex Arabia, atque Aethiopia, Indiaque locis aliqua noua medicamenta ab amicis mittebantur, theriacæ, quam Aegyptij componunt, integram ac veram habui descriptionem, paucis enim diebus antequam ab Aegypto discederem, Deo volente, mihi contigit, ne citra sic desideratam illorum theriacæ compositionis cognitionem, exinde malo animo abirem, idque nec aurum, nec aliud munus nisi multa eius viri erga me humanitas contexit. Apud ipsum enim cum discederem, vidi librum permagnum, & mirabilem, qui a doctissimo Aegypto, olim Sultani cuiuspiam Aegypto Imperantis mandato, qui omnes Aegypti, Arabiæ, Aethiopiæque locorum plantas diligentissime obseruauerat, de omnium

omnium illorum locorum plantis conscriptus fuerat. Quem si rectè latinitati donatum nostri haberent, de multis medicamentis peregrinis lites omnes absoluerentur. Fortè fortuna igitur, vt ad rem nunc redeam, diebus pauculis, antequam illinc discederem, cum quorundam simplicium medicamentorum occasione, dictum Mahemetem herbariæ professorem conuenissem in eius apotheca se ligentem, parantemq; simplicia pro theriaca Aegyptiorum, ab omnibus medicis illo tempore indicta, vt illa in Morestan mitteret Mahemeti theriacæ compositori. Nam Mahemet illè, qui iam multos annos theriacam componebat, solitus erat omnia medicamenta, quibus theriaca paratur, ab eo accipere. is rogatus à me, quid tunc ne, gotij haberet, cum respondisset herbas, succos, gummatà, radices semina, atque alia medicamenta simplicia pro componenda theriaca se ligere, quæ in Morestan ad Mahemetem componitorem missurus erat, schedulam, in qua theriacæ compositio Archiatri medici Aegyptij litteris descripta legebatur, eiusdem medici, quoque sigillo submunitam, rogatus, mihi se præsentem legendam paululum concessit, atque postea etiam permisit, vt totam eam diem illam commodius perlegere possem, ac contemplari. Cuius scripturæ principium cum Aegypto medico Hebræo Italicam eque ac Arabicam linguam callente, cum legissem, theriacæ esse compositionem, quam per eum annuū medici Aegyptij componere pro Turcarum Rege constituerant, quamprimum agnoui. In qua, vt iam dictum est, aderat Achim. basî subscrip-
ptio. illam continuo domi cum dicto Hebræo medico, præsentem etiam Octauio Rouereto Tridentino medico excellenti, qui cum

Frane. Delphino, ibi pro Serenis. Dominio Veneto Consule

Clarissimo, in Aegyptum, medicinam exercendi causa

venerat, ex Arabico idiomate in latinam lin-

guam verti, quam quidem ne amplius tuum

desiderium remorer, hoc modo scriptis.

traditam nunc ex me audies. Ve-

rum nomina medicamen-

torum. scribere pri-

mo Arabice, &

mox la-

tinè clarioris

cognitionis gratia volui.

The-

*Theriaca compositio, quam singulis annis Aegyptij
pro Turcarum Rege componunt, quam Thar-
rachfaruc appellant. Cap. IX.*

ALPINS.

VTheriacam igitur componant, accipiant.

Acraſ haufel, ideſt paſtillorum Scyllinorum, dra.
864.

Acraſ Aſſâ, ideſt paſtillorum ex ſerpentum Tabur
vocatorum carnibus paratorum, dra. 432.

Acraſ Alindaracoron. i. paſtil. Hedicroû, dra. 432.

Darfefel ideſt piperis longi, dra. 432.

Affum Rumi, ideſt opij Thebaici, dra. 432.

Zaraerd. ideſt florum roſarum, dra. 216.

Haſſeleſuffan, ideſt radicis iridis, dra. 216.

Scordium, ideſt ſcordij, dra. 216.

Garicum, ideſt agarici, dra. 216.

Dehenbaſſan, ideſt opobaſſami, dra. 116.

Darſini, ideſt, cinnamomi, dra. 216.

Rohobſus, ideſt ſucci Glycirizę, dra. 216.

Bezer Sagliân ideſt ſeminum bunij, dra. 216.

Mur amar, ideſt Myrrhę coloratę, dra. 108.

Zaffaran, ideſt croci, dra. 108.

Cheſt mur, ideſt coſti amari, dra. 108.

Atcher, ideſt floris ſquinanthi, dra. 108.

Selica ſeuda, ideſt caſſię nigrę, dra. 108.

Sombul endi, ideſt nardi Indici, dra. 108.

Condor Abiat, ideſt Thuris albi, dra. 108.

Felſel abiat, ideſt piperis albi, dra. 108.

Felſel aſſuet, ideſt piperis nigri, dra. 108.

Zenzibil ideſt, zamziberis, dra. 108.

Steca diſ ideſt ſticados, dra. 108.

Elchelimbat, ideſt therc benci, dra. 108.

Fandenc g, ideſt alimenti montani, dra. 108.

Rhauend ſeni, ideſt rhabarbari, dra. 108.

- Mafchatranaffie, idest Dictami, dra. 108.
 Fraxium idest praffij, dra. 108.
 Pentaphilum, idest pentaphyli, dra. 108.
 Petrofelium, idest petrofelini, dra. 108.
 Chamefitos, idest chamepytheos, dra. 72.
 Giahade, idest polij, dra. 72.
 Phu, idest Valeriane, dra. 72.
 Anama, idest amomi, dra. 72.
 Tinmaetum, idest terre figillate, dra. 72.
 Sombul Rumi, idest fpice Græce, dra. 72.
 Colochtar, idest vitrioli, dra. 72.
 Mea feile, idest styracis liquidæ, dra. 72.
 Abbalaffan, idest carpobalfami, dra. 72.
 Hehud, idest acori, dra. 72.
 Rafianeg famar, idest feminum feniculorum, dra. 72.
 Gentiana, idest gentiana, dra. 72.
 Sang Arabi, idest gummi Arabici, dra. 72.
 Gardemani, idest cardamomi, dra. 72.
 Rohob Chachit, idest fucci Acati, dra. 72.
 Nanachue Kndi, idest ameos Indi, dra. 72.
 Bezzer carafs, idest feminum apij, dra. 72.
 Anifum helb, idest aniforum dulcium, dra. 72.
 Chemadrios, idest chamedrios, dra. 72.
 Sefelios, idest fefelios, dra. 72.
 Mu, idest mei, dra. 72.
 Horf, idest nalturtij, dra. 72.
 Hafart leget, retcis, idest fucci hypociftidis, dra. 72.
 Secbines, idest fcapini, dra. 72.
 Hyufaricum, idest Hyperici, dra. 72.
 Gindubaleftar, idest caftorei, dra. 72.
 Zaruend tauil, idest Ariftolochie longæ, dra. 72.
 Daucum, idest Dauci, dra. 72.

Vini granatorum, aut vini antiqui quantum fufficit. Mellis optimi partes tres. **GVIKANDENS.** Theriacæ huic descriptioni addenda quoque à te est paffillorum in primis, qui ex Scylla conficiuntur, mox etiam aliorum, compositio. **APRINSVS.** Paffillos Scyllinos parantes, accipiunt feillam albam mediocris magnitudinis, quam triticea pasta contedam, ac con-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

conclusam in ignem ponunt, vtrique sinunt, quousque pasta circa Scillam posita, perfecte affata videatur, ac crostam conuolutam contraxerit, quam continuè eximunt, atque extrahunt, quodque inus capæ scille est molle accipientes, ei farina orobi permista, in ea portione, vt respondeat duabus scillæ partibus vna farinae, & plus etiam farinae admiscerent, si scilla multam habuerit acredinem, sicque in miscenda farina scille se gerunt, vt ex multo, vel paucò scillæ acri sapore farinae quantitatem expendant, scillis acriori sapore præditis farinae plus, & minus his, qui obscuri rem habent acriminiam permiscerentes. Vtrumque quippè percoctam scillam, atque orobi farinam manibus conterunt, atque postea simul mista in mortario contundentes, massam efficiunt, ex qua orbiculos paruos faciunt, digitis prius oleo rosaceo inunctis. hosque permittunt per multos dies sub umbra siccare. Viperinos vero eodem certè modo, vt Gal. in lib. primo, de antidotis docet, ipsi parant, vno hoc excepto, quod ex viperarum carne, ex quibus nostri suos faciunt pastillos, eos non parant, sed ex quibusdam serpentibus, viperis tamen omnino corporis colore, magnitudine, figura, atque habitu proximis, capite excepto, quod in viperis nostris depressius est, cornibusque caret, siquidem serpentum illorum capita, vna, vel duobus cornibus prædita sunt, duo feminae, vnum mares habent, quæ cornua sunt veluti acutissimi acus, quibus mulieres ad suendum vtuntur, atque in hoc nostræ viperæ ab Aegyptijs differre cernuntur. Sed de his posterius copiosius loquemur. Pastillos vero alindaracorum, quos nostri hedicro os vocant, parant, accipientes.

Darissahan, idest corticis rad. aspalati, dra. 108.

Cassabelderira, idest calami aromatici, dra. 108.

Idam balassan, idest, xilobalsami, dra. 108.

Chest mur, idest costi amari, dra. 108.

Affarum, idest asari, dra. 108.

Mu, vel Meù, idest mei, dra. 108.

Achaouan, idest mari, dra. 108.

Mastichè, idest mastiches, dra. 108.

Fecahacher, idest floris squinanthi, dra. 360.

Rauens, idest rhabarbari, dra. 360.

Selicà, idest cassiæ, dra. 360.

Darsini, idest Cinamomi, dra. 360.

Sambul endi, idest spice Indæ, dra. 288.

Sadeg endi, idest folij Indi, dra. 2 88.

Mur, idest myrrhæ, dra. 4 32.

Zaffaran, idest croci, dra. 2 16

Omnia hæc terunt tenuissime, atq; cum vino granatorum miscen-
tes, digitis opobalsamo inunctis ex ea massa orbis faciant, quos in
umbra siccant.

*In quo Aegyptiorum theriaca descriptio differat ab
ea, qua ab Andromacho Seniore olim memo-
riae fuit prodita. Cap. X.*

GVILANDINVS.

Hæc theriacæ descriptionem, quam Aegyptij sequun-
tur, longè ab ea, quam Andromachus Senior docuit, dif-
ferre patet: Primum quidem numero ingredientium
medicamentorum ab ea differens est, quando in hac ingredientia
medicamenta sint nouem, & quinquaginta, in Andromachi vero
vnum, & sexaginta: Deest Aegyptiæ asphaltus, sine bitumen lu-
daicum, Centaurea, galbana, malabatum, opoponax, neque in ea
perfectus ingredientium simplicium numerus obseruatur. An-
dromachi etenim theriacam simplicia omnia ingredientia sex nu-
meris comprehenduntur, quorum primus est quadraginta octo,
secundus viginti quatuor, tertius duodecim, quartus sex, quintus,
quatuor, atque vltimus duorum. Aegyptiorum theriacæ descri-
ptioni deest sextus numerus, quæ tamen cæteris alijs numeris simi-
lis est, suosque habet Andromachi descriptionis numeris planè
respondentes, quanquam in maiori quantitate illi ipsam vna vice
componant. Primum enim ingredientium ordinem faciunt octin-
gentorum cum sexaginta quatuor, qui sanè magnus numerus in-
gredientium, descriptionis Andromachi primum numerum decies,
& octo plus comprehendit, cum Aegyptij decies, & octo plus
theriacæ vna vice componant, quàm sit Andromachi descriptio.
Primus igitur ordo ingredientium simplicium, & secundus, & ter-
tius, & quartus, primo, & secundo, & tertio, & quarto Androma-
chi ordinibus rectè conuenit. In quinto vero partim conuenit, &
partim differt, conuenit, quod ex quatuor cum viginti simplicibus
treci-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

medicamentis, omnia, exceptis duobus, habet, quando solum mēlabatrum, atque thlaspi ei deest. Differt etiam, quia alia habet, quae in Andromachi descriptione non leguntur, qualia sunt, acorus, apium, & nasturtius, habetque reliqua, quibus ab Andromachō sextus ordo datur, qualia sunt, castoreum, aristolochia longa, atque dancus. Alia desunt, non enim Aegyptij in sua compositione ponunt, asphaltum, opopanaceam, & centaureum: ex his itaque nobis persuasum est, illorum descriptionem scaterere multis erroribus. Sed cupio, ut de omnibus rursus in ingredientibus commodius loquamur, eaque altius speculemur, à pastillorum preparatione factō principio. **A L P I S.** An non omnium pastillorum in theriacam ingredientium compositionem ex dictis didicimus? **G V I L A N.** Quaequam de ingredientibus in pastillorum compositionem, fore à nobis clarius cognoscenda existimo; atque in primis, quia tu dixisti, pastillos ex viperarum carnibus parandos, ibi ex serpentibus thayr vocatis parari, velim, ut serpentem illum, ex quorum carnibus pastillos, vel trochiscos illos conficiunt, mihi sedulo describeres, ut clarius ipsum cognoscere possim. **A L P I S.** Thayr serpens est longitudine duorum ad summum cubitorū, corporis magnitudine, colore, figura, ut nuper etiam dictum est, viperis à nostris uocatis, proximis, hoc excepto, quod caput habent magis latum ac depressum, atque in eo cornua alba gestant, mas vnum, & foemina duo, in sincipite, non secus quam acus acutissimos, ex quibus aliqui indicarunt, illum serpentem veram esse cerassem, quod si Arabum cerasstis descriptioni acquiescendum esset, sine dubio cerasstis ille serpens non erit putandus, quando in hac sera sine serpente, non reperiantur cartilagine spinarum loco, sed eadem spina, quibus viperarum corpora praedita sunt, neque, ut aiunt, plura quam duo cornua gestant, quae recta, minimeque obliqua cernuntur; Neque dignoscitur in his seris, quod Actius in lib. 13. scriptum reliquit, his profecto verbis dicens: Cerasstes magnitudine cubitalis est, longissimus cubitorum est duorum, corpore vero arenosus est, & iuxta caudam desquamatus eminentias habet in capite duas, cornuū similitudine. Audiri in commentis ab his serpentibus thayr vocatis eadem planè symptomata observari, quae à viperarum nostrarum moribus procedunt, hocque vnum certo scio, non esse illorum morsum vsque adeo exitiosum, ut de cerasstis morfu à multis proditum est. Testis erit Antonius Palmerius presbiter

ter admodum reuerendus, qui inultos annos Cayri, multis Venetis Consulibus sacra ministravit, fuitque Cancellarius, is mecum vna vidit, Mahe metum theriacæ compositorum, duos thair vocatos serpentes, dum vt nobis aliquando offendere vellent, manibus convecaret, ab altero ipsorum commotum, sola theriacæ foris inuasit; adhibita sanatum fuisse, in quo cum omnia symptomata viperarum apparuerint, sine dubio affirmare poterimus, thair viperam cornutam esse, cum solis cornibus à vipera nostrorum differat. Ex horum carnibus pastillos illi, vt iam etiam dictum est, non dissimili, quo nostri parant modo. Hedicroos verò, quos alin daracorum appellant diuersissime ab ijs, qui tum à magno, quos Galijn lib. de theriacæ ad Pifo. docuit, tum ex Andromacho ab eodem Galeno, in lib. primo, de antid. lictis pro diti fuerit, componunt. Quod tibi ex ipsorum narrata descriptione manifestissimum esse puto. **G V I L A N D.** Admodum certè dissimilis est hedicroorum hæc pastillorum descriptio, ab ea, qua in illis componendis, vsus fuit Galenus ex Andromachi mente, at tamen illos veris, ac legitimis plerisque ingredientibus vt existimo, quod in his locis non sit difficile multa medicamenta simplicia haberi, cum Aegypto Arabia, Aethiopia, India, Græcia, sint contermina, in quibus præclara multa simplicia, quæ à nobis desiderantur, sponte nascuntur, atque facillime illuc conuehantur. **A L P I N.** De bis omnibus, dicam libere, quid ab his didicerim, atque quid sentiam. Et vt à Darisfahan, qui est aspalathus Dioscoridis, principium faciamus dico, illos in hanc hedicroorum compositionem veram radicem aspalathi conijcere, quam ex Creta, vel Rhodo ipsi se habere aiunt, quæ est valde crassa longa, dura, coloreque flauo rubescens, admodum odorata. Eam Dominicus à Rege, qui pharmacopolam Cayri agebat pro Georgio Hemo Consulatum tunc gerente, in Cretæ loco propè portum Fruschia dictum meo iussu plures radices excerptit, & Cayrum pro vsu secum tulit. Arbustus est aspalathus ramulis densis, spinis albis, durisque horridus, folijs rutæ proximis, atque floribus aureis, raris, spartij floribus æmulis, summe odoratis, ego eam plantam iucunditate eximia odoris, ex eius floribus, vbi Cretæ loca aliquando diuersarum, ad nares elata cognoui. Alij sunt, qui eo carentes, quandam herbam substituant, quam falsò aliqui darisfahan vocant, hanc ego hyperici speciem ex eius figura, & seminibus nigris subrubescensibus, in parvis fol-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM.

ficulis, qui picis redolent odorem, iudico. De *Cassab*, elderira re-
 ctius, quam nostri, cum vero ac legitimo mea sententia vtantur
 calamo aromatico, & non acori radicibus, quæ nunc apud multos
 herbarum materis ignaros medicos, pro calamo aromatico in vsu
 familiarissimo existunt, qui quam bene hoc intelligant, tu melius
 in herbarum materia exercitator explicabis. G V I L A N D. Quid?
 non omnibus manifestissimum est, calamum aromaticum esse non
 radicem, sed cannam, vel calamum? quod ex Dioscoridis verbis
 ,, plane verum esse constat, dixit enim: Calamus odoratus in India
 ,, nascitur, melior est saluus dense genicularus, & qui assulose fran-
 ,, gitur, plena araneorum fistula, albicans, lentus in mandendo, &
 ,, adstringens, ac cum aliquanta acrimonia amarus. Et Plinius quo-
 ,, que cannam esse calamum aromaticum affirmare videtur, cum di-
 ,, xit: Inest fistula araneum, quod vocant florem. Ac *Serapio*, &
 ,, Canna eius est plena cuiusdam rei similis texturæ aranæ cuius,
 ,, color est albus, & est viscosa. Ex quo aperte cognoscitur, falsâ esse
 eorum sententiam, qui acori radices verum calamum aromaticum
 esse affirmant, quando neque calamus acori radices existant, neq;
 concavitatem habeant plenam eius medullari substantia, quam flo-
 rem ipsi appellant, neque assulose frangantur. Atque tu illum
 sepe mihi ostendisti verum, ac legitimum, quem ex Aegypto te-
 cum asportasti, qui quidem certissimus calamus aromaticus anti-
 quorum est, calamus enim in primis est, coloreq; sub fuluo specta-
 tur, est fistulosus, concavus, odoratus, amarus cum aliqua acrimo-
 nia, assuloseq; frangitur, id est in frustula multa inæqualia, inque
 fistularem meatum araneum florem vocatum habet. Hoc si Aeg-
 yptij in componenda non modo tberiacâ, sed in omnibus alijs
 medicamentis, vtantur, rectius certè quam nostri agunt. *Cassab* el-
 derira Arabum verus proculdubio est calamus aromaticus. Hinc
 rogatos vellem omnes tum medicos, tum pharmaco-peas, vt illum
 aspernari nolint tanta cum componendorum medicamentorum
 iactura. Cuius copia, modo ipsum in vsu recipere voluerunt, ex
 Aegypto, atque Syria eis non deerit. A L P I N. Gratulor te hanc
 veritatem cognouisse. Sed nunc age de xilobalsamo; de quo non
 minus etiam multi ex nostris hæsitant, quanquam nonnullos ra-
 mulos, tenues, rectos, subrubescentes, odorem ac saporem nò ob-
 scure veri opobalsami redolentes, in suis officinis habet, quos eo
 nomine etiam appellant, qui certissime veri ramuli plantæ balsa-
mi

mi existunt, id quod ego sensibus verum esse cognoui: nã non modo Cayri asportatas ex Arabia recentes virgas vidi, verum etiam Venetijs in Arbusculo veri balsami, quem domi meæ viuẽtem plures viderunt, atque quod magis mirum multis videbitur, etiam ex illius paruuli balsami arbusi stipite, vbi ala quæpiam foliorum ab eo abscindebatur, verum opobalsamum stillasse multi spectarunt, quod ex gustu, atque odoratu omnes qui alijs asportatum ex Aegypto verum opobalsamum viderũt, verum esse falsi sunt. Hoc vidit Iacobus Contareus, Senator Clarissimus, plantarumq; materiæ doctissimus, atque studiosissimus, Nobilissimusque Ioannes Vuthus Anglus, simul cum nobilissimo Fererio Gallo, quampluresque alij tum Angli tum Germani, atque Marcus Phenarius Venetus pharmacopola præclarus simpliciumq; medicamentorum cognitionis non ignarus, ac alij multi, quos, ne te virum doctissimum maiori tẽdio, quam liceat afficiam, omitto. Hanc vero balsami, carpobalsami, & xilobalsami veritatem in dialogo de balsamo olim Cayri conscripto susius manifestauimus, de qua etiam inferius non pauca erunt suis locis rursus memoriæ mandanda. Multas recentes virgas balsami ex Arabia Cayrum valde citò conuertas inspexi, quæ eximium odorem opobalsami spirabant, qui tamen adeo citò exolebatur, vt paucos post dies obscurissime sentiretur. **G V I L A N D.** Atque hinc est, quod hæc virgæ, huc asportatæ, in tam longo itinere odore multum resoluta, obscurissimum tum saporem, tum odorem referunt. Quamobrem laudarem ego, vt pro illis interim carpobalsamum odoratum substituerent. Sed per Achaouam, quid intelligũt? **A L P I N.** Per Achaouam herbam aliqui accipiunt camomello valde similem, quam achaoen, vel vebouen, velalachuan etiam appellant. Crescit hæc herba copiosissima in Aegypto, præsertimq; Cayri, in loco Sbechie vocato, altitudine paulo minore ipsius camomelli, floribusque ei maxime proxima, ac folijs matricariæ siue parthenio, similis; ipsamque ego sæpiissime virentem decerpsi, quæ obscurissimũ tum saporem, tum odore, atque etiam ingratum edebat. Aliqui vero sequentes fortasse Auicẽnam, dicentem achaoam esse acuti saporis, atque odoris, aliam herbam albam odoratam, atque cum acri sapore osi gani ferè æmulam intelligunt, ex quo non adeo errasse Auicẽnam constat, qui dixit, achaoam habere flores odore atque sapore maro proximos, iam dictam herbã acuti odoris, saporisq; intelligens,

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

an vero ipsa verum marum sit, adhuc ignoro. Per darfini optimam cannellam intelligunt, sine cinnamomum, quod nulla in re à cānela differt, quam gracilitate, odorisque, ac saporis præstantia; Fasces multos conspexi veri, ut arbitror, cinnamomi, qui cortices erant cannelle colore, contorti, vel obuoluti, cannellis multo tenuiores, graciliores, & breuiores, crassitiem veri calami odorati, habentes, quo etiam tenuiores existunt, qui vetustate omni ferè, tum sapore, tum odore carebant. Et si aliquibus odor aliquis, vel sapor aderat, satis obscurus, atque non nisi cannelle proximus sentiebatur. Quam speciem cannelle tenuem, breuem, obtortam, darfini Arabes appellant. Quæ maxima cum difficultate in Aegypto inuenitur. Quam nostri cannellam communiter dicunt, Arabes chersè nuncupant, & cassiam ligneam felica. In qua multi etiam Cayri decipiuntur, non tamen in theriaey compositione ipsam ponunt, quando veram cassiam illi semper in ipsa adposuerint, opinantes felica non esse cassiam ligneam, sed corticem ex Barbaria locis asportatum, crassum, ac subrubrum, qui cortex, me iudice, est verus ac legitimus macei Dioscoridis, hunc corticem felica seuda vocant. Ibi vero multæ felicæ circumferuntur, quarum in vna aureus est cortex, amarus, cum quadam adstrictione, cuius decoctum, & infusum in aqua simplici frequentant instar fomenti, ad oculorum lipitudines, quibus mirifice prodest, quem corticem vocant felica ureta. Alter est cortex sublanus, vel subruber, vel subniger, sapore subdulci, stipticoq;, ac omnis odoris expertus, quem aliqui veræ cassiæ ignari, cassiam esse opinantur, hincque aliqui ipsum appellant, quod cassia nigra sit, felica seuda, quod idem est, ac si dixerint, corticem nigrum. Hunc corticem verum esse Dioscoridis macei ego sine dubio ex notis à Dioscoride proditis, affirmarim. Est & tertius cortex, quem felica per excellentiam appellant, quasi dixeris, cortex, omnium præstantissimus, qui sanè cassia est vera, quæ nostri ad differentiam fistulæ solutiue, quam etiam cassiam vocant, ligneam cassiam dicunt. Per rhaueud seu, rhabarbaru accipiunt, & per sadeg endi cinnamomi folia, lauri folijs proxima, sed multo maiora, quibus nostri pro vero folio vtuntur. Per chest, vtuntur quadam radice alba odorata, sapore modice amaro, cum iuxta acrimonia linguam feriente, quam ex Syria conuehant, quæ radix si acutissimum odorem, quo caput feriretur, haberet, sine dubio verus costus Arabiensis sit. Neque opinor multum falli illos, qui

provero Arabico costo ea vtuntur. **G V I L A N.** Id ego quoque verum esse costum Arabicum, puto, recteq; idcirco facere Aegyptios medicos eo vtentes. Neque obstat, quod caput odore acutiori non feriat, cum Dioscorides dixerit, Syriacum tantum caput odore ferire, non tamen Arabicum, quem potius suauioris, ac incundi esse odoris scriptum reliquit, vnum est in eo praecipuum, scilicet sapor valde mordens, cum pauco amarore. Sed quaeso quid per amomum ipsi intelligunt, de quo inter nostros haecenus inaxima lis fuit? quoque pro eo in medicinae vsu illi vtantur, audire cupio, atque num femina, an lignum ab ijs credatur. **ALPIN.** Ipsi non feminibus, sed ligno quodam odorato pro amomo vtuntur, quod amama appellant. Est itaque ipsorum amama ramulus breuis gracilis, multis obliquitatibus, atq; paruis densis obtortis ramis praeditus, veretq; racemo vuarum figura similis. Est tamen lignosus, durus, frangibilis, colore corticis quide nigro, subrubefcente, ligni vero vel albo, vel flauo, praeditus, valde incundum atque aromaticum odorem respirans: nullius tamen est saporis: hocq; ligno pro amomo merito vtuntur, cum mea quidem sententia Dioscorides, qui verius de eo scripsit, potius de ligno intellexerit, quam de feminibus, non abreque dixeris amomum racemosum, quasi lignum vuarum racemis figura similem. **G V I L A N.** Multi aiunt lignum hoc, quo pro amomo Aegyptij vtuntur, esse plantae rosae Hierici vocatae, quod tamen falsum esse comprehenditur, ex hoc praesertim, quod huius stirpis caules, vel ramuli lignosi non existunt, neque frangihiles, neque odorati, quales sunt, quibus pro amomo ij vtuntur, qui duram lignosam substantiam habent, facillimeque digitis franguntur, odoremque suauissimum respirant, & quia flores paruos albos violarum floribus proximos habent, fortasse non immerito eos pro vero amomo habent: Nam
 ,, & ipse Dioscorides dixit: Amomum est arbutum, quod è ligno
 ,, racemi modo in seipsum conuoluitur, florem habens paruum, al-
 ,, bum, violis proximum, atque folia brioniae. Melius ex Armenia
 ,, portatur, aureo colore, cuius lignum subrubrum, atque odoratum
 existit. Ex quibus Aegyptios magis, quam nostros probarem, qui ligno vtantur pro amomo, & non feminibus, vt nostri faciunt, prorsus sapore atque odore carentibus. Res tamen est perdifficilis, quippe vt haec veritas antiquorum monumentis demonstraretur eum apud varios scriptores, amomi historia planè varia inuenitur.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tur, ex qua nihil, vel parum certi elici potest. Sed de myrrha etiam loquamur, quam illi vocant Mur. **A E P T I N.** Per mur myrrham omnes intelligunt, sed tamen optima Trogloditica carent, cuius loco illa vtuntur, quam Dioscorides ergatimam appellat, qua & Veneros pharmacopaeos vti quoque scio. Haec enim colore, atque aspectu gummi est proxima, odore graui, gustu modice amaro. Alia simplicia medicamenta, quibus vtuntur ad dictorum pestillorum compositionem, eadem existunt, quae apud nostros quoque in vfu existunt. Haec que de huiusce compositionis ratione à nobis dicta sint. Nunc per oportunum erit, vt ex medicamentis intheriacae compositionem ingredientibus, quae cum apud nostros vtitatis conueniant, & quae differant, loquamur. **G V I L A N D.** Vt lubet, sed non de omnibus, sed tantum de necessarijs breuitatis causa sermo habeatur, ac tantum de his, quorum vltus nō omnibus adeo patet, & in quibus multi dubitare videntur.

De aliquibus simplicibus medicamentis in theriaca compositionem ingredientibus, consideratio.

Cap. XI.

G V I L A N D I N V S.

V r d itaque intelligunt per denbelassam, velin in primis mihi nares: atque mox de singulis alijs, quorū vltus nostris haud omnino clarus est, erit dicendum. **A E P T I N.** Per denbalassam succum balsami arboris, per idanbalassam, lignum, & abbalassam fructus, illi intelligunt, quae omnia vera habent, atque recentissima, quibus ad componendam theriacam atque alia medicamenta, vtuntur. Nostri haec ex Graecis appellare, opobalsamum, xilo balsamum, atque carpobalsamum. Omnia haec apud me vera ex Aegypto comportata vidisti, fassusq; tunc fuisse sine dubio legitima ac vera esse. Quoniam autem de his posterius, vbi de balsami planta loquemur, copiosius agemus, propter res alia de his in praesentia dicenda non sunt. De cinnamomoq; & cassia nihil aliud, quam quod de ipsis iam dictum est nos dicere oportet. **G V I L A N.** Quoniam autem vbi de cinnamomo, & cassia sermonem habuisti, non rectè percepti, ideo rursus exploratus

ratius à te eadem audierim, tu enim dixisti, Aegyptios pro cinnamomo, & cassia, ijs tribus nominibus vri, quippè darfini, cherrè, & felica, quibus sanè non omnibus intelligit cinnamomum, cānellam, atque cassiam, scilicet per darfini corticem cānellæ similem, sed eo tenuiorem, longè breuiorem ac graciliorem, in seipsum inuersum, conuolutum. Per cherrè nostram vsitatum cānellam, & per Selica, Cassian, quam ligneam nostri appellant. ALPIN. Cayri vidi nonnullos fāsces veri cinnamomi, præ antiquitate toto ferè odore ac sapore resoluti, idque apud Ioannem de Leonardis, Venetum, mercatorem integerrimū. Erat enim illud cinnamomum, cortices tenuissimū in seipso cānellæ modo inuoluti, crassitie tamen communium arcuum cordas nō excedebant, vel calamis aromaticis proximi, longeq; erant cānellæ breuiores, quæ palmi longitudine non excedebant. Ipsorumq; odor, ac sapor, quamquam obscurissimè ex vetustate sentiretur, nihil differbat, ab eo, quem communis cannella spirat, atque sapit. Cannella igitur, quam, ut iam dictum est, cherrè appellant, neque odore, neque sapore, neque colore à vero cinnamomo differens est, & solum corticis crassitie, & longitudine interstinguitur. Verum cinnamomum, ut ex multis audiui, cannellæ sapore atque odore præfertur, quia cinnamomi odor suauior, atque validior, saporq; dulcior, atque mordacior sentitur. Hincq; puto Theophrastum scripsisse, cortices tenuiores è surculis, vel sarmentis tenuioribus eximi, cinnamomumq;, quod ex tenuibus fit præstantius, atque cassiam ex crassioribus, minus est ficicem, ex quo dicendum est, cinnamomum nihil aliud esse, quàm surculorum, vel ramulorum tenuissimorum cortices, & cannella, maioris, atque crassioris, atque adhuc crassioris iuxta Theophrastum, cassia. Qui an verum attigerit, valde dubius sum, quem tu, qui istæc omnia accuratius cognoris, facile illustrare poteris, atque huius veritatem mihi aperire. GYZIAN. Quid? cassiam à cinnamomo, & cannella differt crassitie, ac odoris, saporisq; præferentia hoc planè falsum esse scio, siquidem has obseruari differentias in varijs cannellis, atq; cinnamomis puto, ex quo differunt cinnamoma atque cannellæ inter se corticū magnitudine, ac odoris saporisq; præstantia. Namque cinnamomorum alia sunt tenuioris corticis, odorisq; ac saporis validioris, & alia crassioris, & odoris, saporisq; obscurioris, veluti etiam ex cannellis aliquæ sunt crassiores, maiores præstantioresq;, quæ odoris saporisq; atq;

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

alix minores, atque odoris saporisq̃, humilioris. Ex his colligo cinnamomum, quòd darlini Arabes vocant, nihil aliud esse, quam corticem tenuissimorum surculorum, qui sunt odoratiores, ac validioris saporis, & cannellare, quam chersè appellât. esse corticem crassorem, omniamq̃; crassissimum, qui à crassioris ramis ac truncis auferitur, eamque cannellam quoque esse, minimeq; cassiam, ut voluit Theophrastus, eam eundem odorem spirare, atque eundem planè seruet saporem, qui in cannellis obseruatur, etsi longe obscuriorem. Cassiam vero, quam felicia Aegyptij dicunt, alterius esse arboris corticem, eum censeo, cum diuersissima tum odore, tum sapore à cannella clarissime cognoscatur. odores siquidem saporisque cannellæ, ab odore, saporeq; cassiæ specie sanè differunt, sapor cannelle est subdulcis, cum multa mordacitate, ac cassiæ aliquatulum amarus. Igitur cum cassia differentissimum à cinnamomo, cannellæq; qui sunt vniuersi eisdemq; arboris cortices, odorem saporemq; edat, quid diuersum à cinnamomo, & cannella necessario erit indicandum, ex cassiæ etenim corticis gracilitatis, tenuitatisq; & crassitiei differentia, varie eiusdem profectò cassiæ præstantioris, & minus præstantis differentia exurgunt. Cayri plurimos cortices cassiæ crassissimos vidi, vsui proculsè ferè inutiles, cum vix aliquid odoris, atque saporis haberent. Non immeritò igitur Aegyptios ego laudauerim, qui illis tribus nominibus cinnamomum cannellam, atque cassiam comprehendunt. Quod autem cinnamomum nunc reperitur, apud plures medicos eruditos dubium non est, nihilq; à cannella differre, nisi, quod ipsa præstantius sit, si enim cannellæ cortices tenuissimi, & gracillimi, ex surculis extracti recentes haberentur, veluti paulo crassiores, quos cannellas, & cinnamoma consulum nostri appellant, habentur, sine dubio essent ad vsum præstantiores, veraq; cinnamoma dicerentur. Vnum quia odor, saporq; corticum tenuissimorum surculorum in humido facile resoluibili fundantur, facile priusquam in Aegyptum, vel Syriam conuehantur, in tam longo itinere odor, saporq; evanescit, ac minuitur, ea ratione fit, ut mercatores, quod sic cũ cinnamoma sua præstantia deficiant, atque inutiliora reddantur, non conuehant ea, tum quia difficilis à surculis eximi possunt, tum quia odore saporeq; in tam longo itinere destituta, viliori pretio, & difficilius à mercatoribus venduntur. Cannellâ vero, quod certe crassior est, non sic facile à quacunque causa patitur, odore saporeq; namq;

non.

non deficiat: ob id ex Arabia mercatores conuñunt, quia diu-
 tius odorem, atque saporem conseruat, facileq; ab omnibus coemi-
 tur. Sed hæc de his dicta sufficiant. Per Elchenlimbar, ut nuper
 etiam dictum est, in usum habent refinam terebinthinam, siccam,
 duram, lucidam, foris albam, & intus flauam, odoratam, quæ lin-
 guam aspero subdulci sapore firmit, dentibusque cõmanfa in ore, ac
 cera mollescit, sicque in ore substantia mollitie, saporeque ceræ vi-
 detur proxima. Per tinnaetum vero bolum orientalem ex terra,
 in Chia insula certa quadam die mandato Turcæ maris præfæti sin-
 gulo anno effusa, parauim. Iussu enim huiusce præfæti Bartà vo-
 cati, cui Turcarum Rex eam terram dono dedit, singulo anno cer-
 ta ac statuta die ista terra effusa Bizantiũ sub sigillo mittitur, ibi-
 que rectè purgata in varios orbes formatur, quæ his coloribus spe-
 ctatur, quippè cineritio, vel subrubro, vel subflauo, saporeque
 subdulci, adstringenti, lenca, viscosave, atque pingui substan-
 tia obseruatur. Hanc terram pro compositione theriacæ habent
 præstantissimam, è Byzantio sub sigillo Cayrum conductam. Per
 sang Arabi gummatam in compositione recipiunt, quam nostri Ara-
 bicam appellant, ex arboribus acatiæ in Arabia petrea nascitibus
 collectam. Magnam quidem huius gummi copiam eas arbores
 in Aegypto gignere te scire certò scio, ex quo illos planè errare co-
 gnoscitur, qui communem gummatam ex Aegypto aduectam verè
 esse Arabicam negant, sed illam tantum Arabicam fuerunt, sibi
 a Dioscoride perdocti, quæ vermicularis cernitur atq; alba; Quod
 sanè falsissimum est, quando omnia gummata, non tantum alba la-
 cida, vermicularia, sed etiam gummi nostratibus colore, & figura
 proxima, exinde asportata, verè Arabica sint, atque ex spicæ Aegy-
 pticæ, vel acatiæ arboribus colligantur. Nulli siquidem in Aegypto,
 vel Arabia deserta arbores, excepta acacia inueniuntur, uel ibi ui-
 uunt, qui gummata gignant, omnia quæcunque illinc asportantur
 in arboribus prædictis, & non in alijs colliguntur, ea enim loca om-
 nia, cerasis, prunis, pomis, pyris, atque alijs arboribus gummatum
 feracibus carèt, sola acatia ibi est, quæ gummata gignat, sed de his
 etiam, ubi de Acatia arbore loquemur. Per Rhodochachis, succum
 ab immaturis siliquis illiusce arboris expressum intelligunt, esse
 in hac compositione vtuntur. Miror quidem aliquos ex celeberris-
 simis medicis, lachrymam ex Acatia arbore collectam, & non eius
 succum fore ad componendam theriacam in usum recipiendam,
 quan-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

quando in Aegypto nemo viderit ab hac arbore stillantem lachrymam, colligi, vel illiusce aliquem vnquam fuisse vsum, cum nulla ab ea stiller lachryma. Neque mirari nos debemus Galsnum, atque post ipsum Aetium dixisse, liquidum succum, qui talis semper est, vbi non multum coquitur, ex quo etiam perassatur, nam remanet liquidus modo ab his, (vt nunc omnes nescio qua negligentia faciunt,) à nimio calore nō perassetur, atq; siccerur. Ibi enim liquidus, mollis, acatix succus, reperitur, atque siccus, & durus, sicci verò maior est vsus apud Coriarios, pro ringendis corijs, siccus optimus est recens, nigro colore subrubescente, atque sapore subdulci atque adstringenti obseruatus. Ameo, quem Nanachue endi vocant, vtuntur optimo, ac sincerissimo ex India delato. Pro Gardemani vtuntur iisdem seminibus aromaticis, à nostris pro cardamomo receptis. Daucium ex Creta perquirunt optimum, quo vtuntur. pro Hebud, id est acoro vero vtuntur, scilicet illis radicibus, quibus nostri pro calamo aromatico vtuntur, quae verè radices acori existunt. In vsu aliorum ingredientium à nostris Aegyptij non differunt, iisdem ac nostri simplicibus medicamentis recipientes in vsu ad componendam theriacam. G V I L A N D. Video etiam Aegyptios multos errores committere in componenda theriaca, proinde meritò suspicandum à nobis videtur, tot laudes ei à multis datas fortasse non conuenire, vel neque ijs morbis, atq; venenis, quibus se praestantissimè succurrere dictum est, ita praesentancum, atque tutum esse auxilium, eos ego tibi errores distinctius explicabo, tu vero quid sentias expectabo.

*Errores, quos Aegyptij committunt in componenda
theriaca, atque de ipsorum theriacapra-
stantia. Cap. XII.*

G V I L A N D I N V S.

N VLLI dubium, quin Aegyptij in componenda theriaca multos errores committant, in primis ipsorum compositio ab ea, quam Andromachus docuit, multum differe numero ingredientium: cum ex Andromachi Senioris descriptione constet, ingredientia theriacam esse numero vnum ac sexaginta, &

ta, & Aegyptiorum descriptio sit tantum quinquaginta nouem, eiq; etiam decrit asphaltum, siue bitumen, centaurea, Galbana, malbatrum, opopanax, & tlaspi, quae omnia habet Andromachi descriptio. Aegyptia vero quaedam habet, quibus illa caret, acorum, apium, atque nasturtium. Praeterea Andromachi descriptio ingredientia medicamenta sex numerorum ordines complexa est, quorum primus constat, quadraginta octo, secundus, viginti quatuor, tertius duodecim, quartus sex, quintus, quatuor, sextusq; & vltimus duobus. In Aegyptiorum vero descriptione, quinque tantum ingredientium numerorum ordines leguntur. Mellisque etiam in compositione triplam addunt proportionem, cuius Andromachus nullam praescripsit quantitatem, praeterea trochischorum, vel pastillorum aliudara descriptio apud ipsos diuersa plane est ab ea, quam Gal. laudauit. Pastillos quoque ex cartibus conuatorum serpenum parant, quos omnes nostri medici damnant, multo magis, quod in arcnosis locis illi capiuntur, quos Gal. summo pere in lib. de theriaca, ad Pison. damnauit. Quid itaque dicemus de praesentia theriacae Aegyptiae tot summis laudibus à multis celebratae? ALFES. Diuersam sanè esse compositionem ab ea, quam Andromachus scriptam reliquit, eaque causa etiam non nihil à sua antiqua praesentia ipsam defecisse, credendum profecto est. Quod peccatum commune etiam est nostris theriacis, quae à nostris pharmacopolis ita parantur, vt multa desiderentur ingredientia, multaque male substituuntur, non sine artis dedecore, velati est acorus verus, calamus aromaticus, amomum, terra lemaia, opobalsamum, xilobalsamum, & carpobalsamum, atque alia, quibus nostra theriaca caret, quanquam illa simplicia leuissimo negotio haberi possent, si modo illi ipsa agnoscerent. Aegyptiorum vero theriaca haec omnia cum habeat, etsi alijs erroribus in compositione commissis, theriaca Andromachi Senioris non sit dicenda, est tamen affirmandum, antidotum esse insignem, multis viribus praeditum. Aliquos ab aspidibus, cornutisq; Aegyptijs viperis, atq; à scorpionibus, qui ibi sunt perniciosissimi, quales Dioscorides descripsit, demorsos, vel fauciatos, illiusce tantum theriacae vsu probè, ac fere continuò sanatos vidi, omnes affirmant theriacam illam vim efficacissimam habere aduersus omnia uenena, atque fixatum virus, plurimos uero morbos hanc antidotum inuare posse, non est longa oratione persuadendum, cum ex ingredien-

tum

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tium simplicium uiribus facile pateat, ego mulierem uiduam, multis annis ab ueteri grauioribus doloribus vexatam, nec non ab asficta cruditate, uentriculum languidius adeptam, eam crudorum humorum gignere copiam, ut quotidie ingentem aquosae pituitae mole in vomere coegeretur, hęc inquam mulier usu theriacae Aegyptiae probè sanata fuit, silico breuitatis causa, alia commoda in paralyticis vertiginosis, suspiriosis, ac consumptis, atque in alijs ferè innumeris malis ex theriacae usu obseruata. Neque id iniuria, cum ea valde perficiatur uero calamo, acoro, amomo, opobalsamo, carpobalsamo, xilobalsamo, & multis alijs præclarissimis medicamentis, quę humani generis saluti magno prece conducunt, quę quidem in nostra theriaca desiderantur. Sunt qui affirmant, illius theriacę præstantiam, ex cornutorum serpentium carne augeri, si quidem aiunt, carnes tyrorum, quas aliqui cerastes dixere, esse nostrarum viperarum carnibus calidiores, uenenosioresque. Quod non parum efficacię ipsorum theriacę addere colligunt; quando antidotum promptius ad cor deducatur ex serpentis facultate, cuius uenensam qualitatem cum homine inimicitię causa, subito ad cor præcipuum hominis propugnaculum suapte natura duci ac inuadere omnes sciant. Ex quo, ut dicunt, caro illorum serpentum longè multò nostrarum uiperarum carne est uenosior. Igitur antidotum reddet promptius, ut cor subeat, illique opem ferat. Præterea, ob animalis speciem, & ob calidum sub quo nascitur, & alitur cęlum, & quòd in locis asperis arenosis uiuat, ratio suadet, ex ipsorum carne confectos pastillos esse calidioris facultatis, idque antidoti motum ac operationem sine dubio iuuare. Quamobrem hęc non indignas laudes de Aegyptiorum theriaca prædicere uidentur. **GVLAND.** Hoc antidotum, etsi Andromachi theriaca non dici queat, cum adeo diuerso modo componatur, tamen quod ex multis nobilissimis uenis atque medicamentis sit compositum, quę multis alijs morbis ualide occurrere possunt, nõ indignum ac inutile antidotum dicitur, affirmoq; & ego, ipsum posse multis malis præsentaneum esse auxiliũ; uerum illius summa facultas, ab illius forma resultans, & tẽm experientia ab Andromacho, ut puto inuenta, tum ab ingredientium medicamentorum natura, & ab ipsorum sic ordinato pondere probata, nitiatõ posita ingredientium pondere, atque multis desideratis ingredientibus, alijsque pssime admisis, interijt. Sed ne plus temporis

in hoc antidoto coneramus, cum aliqua præterea fuerint à te de illius vsu dicta, finem faciemus. ALPHEM. Vfus theriacæ apud Aegyptios est frequentissimus, præsertim in venenatis, atque ab omnibus serpentibus demorsis, à scorpionibusque icctis, qui ibi, vt dixi, exiriofilimi, quales Dioscorides prodidit, habentur, nostris etenim scorpionibus longe maiores existunt, colore viridi, claro, nulliq; nigri ibi existunt. Multi igitur theriacam diu frequentant ita, vt aliqui per totum annum, & aliqui per plures ea vtantur, putantes illum naturalem calorem fouere atq; augere, iuuentutemq; diu conseruare, & vitam longiorem reddere: Eius vero vtilitatem in ijs, qui stomachi languores patiuntur, & à diminuto calore conuocare nequefit, nemo est, qui ibi ignoret, ita familiaris est pro stomachi calore augendo, vel conseruando, neque immeritò, cum plerique debilem stomachum, ac languidum obtineant, quod omnes velcantur cibis refrigerantibus, aquamq; ebibant, & dalcibus balneis immoderatè ac inordinate, vtantur: veneriq; maxime indulgeant. Quisq; etenim ibi vxores multas ducere potest, atq; non minus micipia, quot alere suis sumptibus potest, pro veneris delectatione, nec tamen his ipsorum turpissima libido vincitur, ex his itaque causis multi ventriculi debilitate laborantes, vsum theriacæ felicissime frequentant. Multos uidi fere tabe consumptos non concoquente ventriculo, vsu illiusce antidoti vitam redeuifse. In antiquis ophthalmijs, sordidatibus, vertiginosis, resolutis, epilepticis, conuulsis, atque alijs omnibus tum morbis tum symptomatis à frigiditate nascentibus, omnes theriacæ vtuntur, non minusque in omnibus pestiferis febribus, & in peste nihil habent, in quo magis confidant, quàm theriaca. In puerulis etiam eius vsum exerecentes, quid uerbis longius rem produco, ipsi fere ad omnes morbos, ac symptomata theriaca vtuntur, atque hæc de ipsa dicta sufficiant. GVLAND. Composita alia, quibus illos vti nuper narraſti, te quoque subiungere æquum est, proinde expecto
ca quoque ex te
audire.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

De quibusdam alijs compositis medicamentis, quibus etiam Aegyptij vtuntur. Cap. XIII.

ALPINS.

HABENT illi aliam theriacam ad scorpionum ictus, qua frequentissime vtuntur, quam tarach elacrap appellam, quam componunt accipientes, piperis nigri, dra. x. piperis longi, dra. v. cyperi, dra. ij. aristolochiae longae, radicum, passinace, quam cariox nostris appellat, ex quibus puluerizatis, & molli dulcium siliquarum comistis electuarium parant. Huius semuciam exhibent ictis à scorpionibus, quibus ualidissime etiam aduersari censent, pulueris aristolochiae rotundae, & corticum radicem capparotum semidragmam cum uino aromatico datam. Aliud antidotum, quod el philolepha appellant, in usu apud ipsos est etiam frequentissimo, ad firmadum catarrham, quod spiritus corporis roborat, appetentium concitat, conuersionem iuuat, memoriam, bonosq; mores augere quoque aiunt, à frigore defendit, stillicidio urinae confert, & doloribus uesicae ex statu coëcitatis, semen genitale auget, dolorem itidem à dorso leuat, membraq; principalia roborat, dentes in gingiuis firmat, haecq; dotes atque aliae leguntur in libro ebnag el ducan uocato, in quo omnia composita, quibus illi vtuntur, scripta sunt. Parant uero hoc electuarium, accipientes, piperis nigri, piperis longi, zinziberis, cinnamomi, mirabolanorum emblicorum, fumi terrae, aristolochiae rotundae, florum calaminthae, granorū pinearū, nucis Indae, curcumae, & alij etiam addunt, nasturtij, testium lupi, an. unciam, passularum à seminibus mundatarum, idest pulpae dragmas triginta, mellis partes tres omniaque simul miscent, puluerizatq; puluerizandis electuarium faciunt. Alij hoc sic componunt, sumentes piperis nigri, piperis longi, zinziberis recentissimi, cinnamomi, mirabol. emblicorum, bellericorum, fumi terrae, aristoloch. rotundae, curcumae, florum calaminthae, granorū pinearum magnarum, nucis Indae partē unā, melis despumati partes tres, singula separatim puluerizant, per cribrumq; densum deducunt, miscent, & faciunt electuarium secundum artem. Aliud etiam parant, estq; philonium perficum Aueccnae

cennæ quo vtitur, cõponunt verò ipſum accipientes piperis albi, feminum hyoſciamii albi, an. dra. xx. opij, terræ ſigillatæ, an. dra. x. croci, dra. v. euphorbij, ſpicæ nardi, piretri, an. dra. ij. caſtorij, camphoræ, an. ſcr. xv. contundantur omnia, quoad puluerizentur, per ſedaccumq; traiſciantur, quæ ſimul miſce, & ruruſum fac, vt per ſedaccum excant, ex quibus cum mellis deſpumati idonea quantitate miſtis, fiat electuarium, quod per menſem in clauſo vitreato vaſe ad vſum ſeruetur. Cuius apud illos vſus eſt familiariffimus ad immoderatum ſanguinis, vel alterius humoris fluxum, præſertimq; ad menſtrua profluuia firmanda, atque ad gonorrhœã. Aliud etiam quod bers nominât, penes omnes eſt vſitatiffimum, ipſumq; parant ex piperis albi, feminum hyoſciamii albi, an. dra. xx. opij, dra. x. croci, dra. v. (Alij crocum ad quinque tantum chirat in hac compoſitione ponunt,) ſpicæ Indæ, euphorbij, piretri, an. dra. j. Omniaq; in tenuiffimum puluerem redigunt, ex quo cum melle deſpumato electuarium conficiunt. Videturq; hæc compoſitio parum diſſimilis, vel differens à Philonio Romano, ex Auicenna literis prodito, iſſdem enim viribus eſſe Aegyptij experiantur. Demum ij non minus Diamuſch, electuarium, quod Diamuſch vocant, in vſa habet frequentiffimo, ad hilaritatẽ animi conciliandã, & ad augendam venerem: cuiuſque gratia dicta ſunt medicamentorum, phenoniè, bers, atque diamuſch vſum maxime exercent. Hæcq; illa exiſtunt medicamenta, quæ penes illas gentes tum componi, tum frequentari obſeruauimus. Superſt modo, vt nonnullos clyſteres etiam narremus, quibus ad varios morbos atque ſymptomata ij quoque familiariffime vtuntur. *G V I L L A N D.* Neque id nobis inutile crit. Quo auxiliij genere eos populos maxime delectari olim intellexi. Itaq; ne te hoc quoque mihi narrare pigeat.

De nonnullis clyſteribus apud Aegyptios vſitatis.

Cap. V.

A L P I N V S.

IN febribus, in inflammationibusq; internis, & in alijs omnibus morbis à calida cauſa concitatis, clyſteres ij frequentare ſolent paratos ex decocto ſeminum endiuiv, lactuſe, maluę, altheę, bammie, melochig, ſenci, oxyſtari, Abdeſſau, melotus.

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

lonis, chatè cucumeris, cucurbitæ, ac oleo sesamino (debent firis apud ipsos appellato) melleq; carnub, ex siliquis quippè dulcibus expretio, quo ij familiarissimè in clysteribus ad subducendam aluum, vtuntur. Sunt aliqui, qui ad supradictum conficiendum decoctum pro clystere parando, addunt etiam pruna damascena, sebestena, atque fructus paliuri, quos nabca nuncupant, cassiam solutiua, vel tamarindos. In ijs vero, quibus ex calore febrili atq; siccitate, vel à calidis, mordentibusque halitibus vigilæ, deliriazq; contingunt, clysteres conficiunt, decocto ex seminibus psyllij, papaueris albi, interdum etiam nigri, hyosciami albi, aliquando etiam rubri, nenupharis, portulacæ, maluarum betæ, parato; atque oleo nenupharino, in quibus vbi etiam ab ijsdem causis sitim concitata lenire volunt, addunt substantiam tamarindorum, & acidarum cerasaram, nec non betberis fructus, quando etiam adstrictione aliqua aluus opus habet. Et in siccitatibus ventris, cum ipsum laxare solummodo student, clystere vtuntur, ex seminibus malnarum, melochiæ, bammix, betæ, psyllij, bordci, fenugreci, meliloti, lini, althææ, cytoniorum papauerum alborum, passulis à seminibus mundatis, prunis damascenis, sebestenis, daçtilis maturis, ficibus sycomori, musarum fructibus, atque iuiubis parato, cum melleq; carnub, vel cassia solutiua, & oleo sesamino, quibus vbi etiam purgare aluum desiderant, addunt aliquando scammonium vsque ad binos scriptulos, vel agarici binas drachmas, vel tantundem pulpe colocynthidis, vel seminum minimorum, validissime purgantium, contusorum, (quæ dacioi el maratu vocant) drachmam, aut alterius medicamenti purgantis, ac nitri, vel salis modicum. Sic paratis his clysteribus illi vtuntur ad dolores dorsi, renum, vteri, coxarum, intestinorum, atque capitis, ad vertiginem, apoplexiam, paralytim, surditatem à frigida causa concitatum. Prædicta vero decocta, quibus hos clystres parari diximus, parant etiam cum seminibus sennicalorum, anisorum, ammeos, vifnagæ, senu græci, meliloti, dauci, ac alijs, facultate calfaciendi, ac flatu resoluendi præditis. Ad firmandos ventris immodicè deicientes, præcipuè à causa calida, hunc clysterem parare solent, accipientes, seminum coriandri, fumiach, berberis, an. dra. v. succi acatig, lycij, hypocistidos, an. dra. iij. aq; calibeat; libras tres; bulliunt omnia ad consumptionem tertij partis, ex quo decocto cum oleo myrtino clysterem conficiunt. Perique ad diarrhæam, ac dysenteriam corpore prius probè purgato

purgato clysteres adhibent, ex decocto siliquarum immaturarum
 foliorum atque florum acatiz, in quo aliqui quoque duos uel tres,
 ouorum assatorum vitellos dissoluunt, uel eodem in oleo rosacco,
 uel myrrhino dissolutos, cum decocto prædicto miscent. Verum
 quomodocunque clyster ex acatiz siliquis recentibus immaturis,
 uel folijs, uel floribus paratur, semper quascunque sanguinis, uel alio-
 rorum humorum non naturales fluxiones cito ac valenter sistit. In
 utriusque profuuijs firmandis nihil ibi mulieres habent præstantius,
 quo utantur. Ioannes Mancinus nobilis Florentinus Cayri olim
 mercaturam feliciter exerceens, à febre continua, putrida, biliosa,
 assidua, contabescere inceperat, ex qua cum clystere ex acatiz de-
 cocto parato bis tantum usus esset, sanatus est. Cum quidem alii
 deiectione longo tempore copiosa, ac crebra persecerasset, cumque
 ferè ad exitium duxisset, febre minime (quanquam satis missis esse)
 neglecta probe illius corpore purgato, haud leuatae alui diarrhææ
 multis frustra tentatis remedijs, consului, ut clysterem ex decocto
 immaturarum acatiz siliquarum, foliorum, ac florum recentium
 paratum, ueretur, ex quo bis adhibito, sic illius aluus cohibita,
 atque adstricta fuit, ut ne dum statim posthac per anum exire po-
 tuerint. Qui quidem nocte sequenti intus retenti, in dextroque hy-
 pochondrio collecti, septum transversum validè comprimentes,
 hominem fere suffocarunt. Quo symptomate nonnullis admotis
 cum igne cucurbitulis, statim leuatus est. Quamplures etiam cly-
 steres habent hysterice mulieres, ex decocto seminum seniculorum,
 anisorum, coriandrorum, ammeos, Cymini, lauri, balsamique, &
 nucis myriæ fructuum, absinthij, camomelli, anethi, rutæ, atque alio-
 rum multorum uin resolutoriam ac excaustoriam habent. In
 cum modico, uel agarici, uel turbit, uel colocyndi, atque oleis
 calidis paratos, quibus familiarissime ad eos affectus uti solent: In
 quibus medicamentis purgantibus loco libenter melle utuntur ex
 dulcibus siliquis expresso, earnub appellato; uel Cassia Aegyptiaca,
 aut hyeræ ex melle paratum electuarium, quod & ipsi etiam con-
 ponunt: Ad easdem utriusque frigidas affectiones clysteriorum quoque
 auxilio utitur, ex ammoniaco, serapino, opo panæo, in uinis præ-
 ri dissolutis, decocto quoque ex seminibus apij, seniculi, anisi, ac aliorum
 dictorum medicamentorum, uin calustoriam, ac resolutoriam ha-
 bentium. Sed de his nunc satis. **GVLAND.** Verum dieis, sed
 olim ex multis audiui, quam plura apud eas gentes selecta, uel se-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

creta auxilia frequentari. Ea igitur si quae habes, tuis sermonibus digna, ad ea quae hic conſequi dicta ſunt, addas velim. Azera, quibus illi ad curandas febres frequentius vtantur, tibi iam potero explanare, quando plera quae alia, quae plurima exiſtunt, mihi ex memoria maxime exciderint, vixque ea iam recordari amplius poſſem.

De ſecretis auxilijs, quibus Aegyptij ad febrim cur- rationem vti ſolent. Cap. XV.

A L P I N V S.

LEVI pro ſecreto habent, ſynochas, & ardentis febres, multam aquam anguriz el nani vocatz ægrotis propinantes, ſanare, ſi modo febricitantes ea multis diebus in cibo, ac potu ſola vtantur. Alij aquam ſtillatitiam ex anguria, chatzq; cucumere, atque melone abdeſſau, tempore vehementio-
ris ætus largius, frigidamque potandam concedunt, qua epota ægros multis partibus contegentes ſudorem procurant, quo non paucos audio ibi ſanatos fuiſſe. Alij pro ſecreto habent, multam ſtillatitiam ægrotis potandam offerre, in qua tamarindi, berberis pruniq; Damasceni fructus per diem cum paucis ſeminibus ſeniculi inſuſi manſerint. Quam tunc rectè percolatam cum manna maſſichinæ vncijs duabus exhibent. Multi etiam curant has febres, ſingulis diebus, vel ſaltem alternis diebus vnciam ſolutiæ caſſiz cum ſiccharo candido, vel cum aqua ſtillatitia melonis abdeſſau, vel anguriz el nani diſſolutam exhibentes, & alij libentius manna, vel ſyrupo de granatis ſolutiuo in ijs vrantur. Quæ ſoluentia medicamenta nonnullis tantum diebus, decretorijs ægrotis danda cenſent, quo circa ſingulis ijs diebus illi talem medicamentorum vſum exercent, quippe die tertio, quarto, quinto, ſeptimo, nono, vndecimo, decimoquarto, & alijs ſingulis, morbo minime curato. In quibus febricitantibus epithematibus ex aquis, multis ſtillatitijs refrigerantibus cum aceto ſupra thoracem, atq; præcordia, plerique pro tutiſſimo auxilio vrantur. Vigilijs vero correptis, ac ipſis admodum vexatis, ſuccurrunt, emulſione albi papaveris, ac pſyllij in multa aqua lactucæ diſſoluta, vel hac haud planè ſatis.

fatisfaciente, cum syrupo de papauere febricitantibus sepe propinata, vel sanguinis vacatione in pueris, mulieribusque à scarificatis cruribus posita, aut appoſitis eum incisione cucurbitulis in partibus post aures, prope nucam positis, aut in adultis sc̄cta vena frontis, vel temporum, arteriarum altera, vel quę post aures pulsat. Utuntur etiam nõ adhas modo, sed ad quascunq̄ ex calidorum humorum putredine ortas, clysteribus paratis, vt nuper etiam dictum à nobis fuit, ex decoctis feminum maluarum, altheę, hordei, lactuę, endiuę, sonci, cucumeris, melonis, ac aliorum huiuscemodi refrigerandi, & humectandi facultate præditorum, cum oleis refrigerantibus, qualia sunt quę ex floribus nenupharis, violisq̄ parantur, atque melle carnub. mirum in modum interna viscera hos clysteres refrigerare putant, tenuisq̄, ac calidos humores euacuat. Plures curant febres intermittentes à biliosis, ac pituitosis permixtis succis conceitatas, in potu dantes singulis diebus succum betę calidum cum saccharo candido, ad vncias octo in aurora, atque nonnulli drachmam agarici, eum calido decocto chamedrios, & alij absinthij decoctum, alijq̄ chamedrios in tenuissimum puluerem redacti drachmā in potu per horā ante accessionem cum aqua calaf. multis verò magis probatur infusio tamarindorum pulpę cum saccharo, in aqua buglosę, vel binas vncias teręgibil in aqua multa endiuę, sc̄licet in duabus ac etiam tribus libris dissoluti aliqui exhibendas laudant. In puerisq̄ (quorum teręgibil proprium soluens medicamentum esse ij omne existimant,) vni tantū librę aquę dissolutum propinant. Et quibusdam magis probatur his febricitantibus drachmam rhabarbari singulis diebus ante accessionem exhiberi. Alij ante accessionem per horam præbent deuorandum bolum infraſcripti electuarij, quod parant, accipientes rosarum cõmunium, dra. v. radicis glyzirhizę, cinnamomi, spicę Indę, rhabarbari, mastiches chię, sandalorum alborum, sauorum, fructuum betberis, croci, an. scr. xv. sacchari candidi, dra. x. singula conterunt, ex quibus eum syrupo uiolato permixtis electuarium formant. Pro singulari ualde secreto apud quosdam celebratur potio quędam ante accessionem per binas horas egrotis oblata. Quam parant, ex manę teręgibil uocate, pulpę casię solutię, tamarindorum, an. dra. iij. quę in endiuę stillacitię, uel communis aquę libra usque ad consumptionem duarum partium ebulliant, colaturęq̄ miscent olei sesamini binas vncias, nonnulli eodem tem-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

pore dant illis potionem ex aqua betonicæ, & endiuiz, dra. ij. sacchari candidi semuncia paratam, & aliqui tribus diebus exhibent in aurora decoctum pentaphylli, agrimonij, acaltæ, cum figu po. violato, aut sex uncias decocti pulegij cum saccharo per horam ante accessionem. Non pauci etiam eodem modo potionem sequuntur, quam parant decoquentes in tribus libris aquæ, seminum melochiæ, sonci, apij, endiuiz, melonis abdel্লাui, cucumeris chatè, fænu græci, meliloti, an. dra. iij. ad consumptionem duarum partium. In cuius decocti vntijs quatuor, veri opobalsami drachmam dissolunt. Cuius opobalsami vsus est apud multos ad hæc febres frequentissimus, sumunt enim drachmam, & plus etiam veri opobalsami in decocto chinæ radicis, & spicæ Indæ, vel in iure pulli, cum radice petroselinii vulgaris ebullito. quo assumpto statim panuis multis cooperti plurimum exudare conantur. terq; hoc remedio ij vi solent. Multi curant has febres epithematis lenis pannis ex ætis, hypochondrijs, atq; vniuerso thoraci admoitis, siquidem aiunt noxijs humores febres fouentes vi epithematis resolui. Non minus vero quàm alia epithemata hoc ipsi exercent, quod parant sumentes, rosarum communium, florum camomillæ, calaf, el hanpe sine ligulæi Aegyptij, cassiæ solutiuz, violarum, boraginis, an. m. i. seminum funci, endiuiz, maluarum, melochiæ, bamiæ, meliloti, feniculorum, fenugræci, sesami, althææ, hordei, psyllij, papaueris albi, abdel্লাui, chatè, an. dra. iij. Quæ omnia modice contusa bulliunt in tribus libris aquæ ad consumptionem medietatis, atque colaturæ addunt ligni aloes, rosarum communium, sandal. rub. puluerizatorum, an. dra. j. croci, gr. v. acetii albi, vnc. i. s. simulq; miscent. Utuntur hoc epithemate tepesfacto, à cuius vsu se cauent priusquam vniuersum corpus aliquo medicamento, vel sanguine multo per vcnâ sectam, aut per crurum scarificationem, vacuatum sit. Aliqui hæc epithemata solummodo ex aqua hordei, calaf, endiuiz, aceto, & cyro parant. Quamplures more antiquorum pro secrete vtuntur ad omnes corporis partes, quibusdam linitioibus cum leuibis perfrictionibus administratis: quæ aliqui præstant cum oleo rutæ, aut amygdal. amararum, aut camo melino, aut iuniperino, & nitro rubeo. Qua frictioe cum linitioe hac in multis ad sudorem aptis largum sudorem concitant, atque sic morbum finiunt. Hoc auxilium in pestilentibus febribus, in quibus exanthemata apparere incipiunt, vel exituras sperant, plurima

plurima cum vtilitate exercent ſemel ad minus in die probè calidam in oliètes linitionem, à qua ſtatim febricitantes multis pannis cooperientes ſudorem promouere, venenoſumque humorem à vi ſceribus ad cutim trahere ſtudent. In pueris vero, atque infantibus variolis ſuſpectis, vel malignis ex hanchematibus, nullum præſtantius, neque iſtis familiarius habent auxilium. Sunt qui inungunt per horam ante acceſſionem totam ſpinam dorſi à nuca ad lumbos uſque oleo antiquo, ſampſuco, ruta, artemiſia, abſinthio, ſpica Inda, maſtiche, ac thure ebullito, ipſoque calido inungentes, præmiſſa parua ac leui frictione. Nonnullis ex multis linitionibus hæc magis probatur, qua ad eandem ſpinam libentius vtuntur. quam parant ex olei antiqui, ſucci rutæ, vini aromatici albi, an. dr. vj. theriacæ Androm. Senioris, dra. iij. bullientes in phiala vitrea ad conſumpt. medietatis. Sunt etiam alij multi, qui ad has febres tertianas varia medicamenta pulſibus brachiorum, ac crurum admota frequentant, ex quibus vnum præſtant, multis ex arancis, vna cum ſuis telis contuſis ad modum linimenti cum oleo roſaceo miſtis, vel arancas ipſas in oleo prædicto incoquit, quo calido carpū ambarum, manuum inungunt. Alij vti cam cum ſale, vel nitro tritam eodem modo admouent per horam ante acceſſionem. Hæc atque plura alia in curatione febrium tertianarum curatu difficiliſſimum illi proſequentur. Ad eas vero, quæ ad pituitoſarum magis naturam accedunt, quas noſtri ſpurias ac notas tertianas nuncupant, longèq; magis ad quotidianas, vel amphimerinas, multi pro ſecreto habent ante acceſſionem, chamedrios puluerizati drachmā in iure pulli exhibere, vel ex ea herba paratum decoctum cum ſacharo multis diebus. Alij ad eaſdem calidum decoctum eodem modo propinant, quod parant in aqua bulliètes ſtorum violarum bugloſſi, boraginis caſſiæ calaſ, roſarum communiū, an. dra. ij. feminum malug, ſenu græci, ſynculi, mei, endiuic, abdellau, chatè; an. drach. iij. liquiritiæ raſæ, paſſillarum, pulpæ tamarindorum, an. dra. j. zinziberis, ſpicæ, carpobalfami, cannellæ, chamedrios, turbit, mirabol. chebul. an. dra. ij. foliorum ſenæ, dra. xv. agarici optimi, dra. iij. thabarbari electi, dra. ij. hæc omnia minutim incifa inſundunt in aquæ endiuic libra, quam poſtea parum bulliunt, valideq; exprimunt, & expreſſioni addunt oxymellis ſimp. dra. iij. diſtillant verò hanc potionem in tres partes, quam tribus diebus in aurora ſummè calidam exhibent. Sunt aliqui, qui prædicta omnia inſun-

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

dunt in tres aquę libras, & postea percoquant ad duarum partium consumptionem; cuius singulo mane exhibent uncias quatuor cum saccharo. Quibus vero per hoc medicamentum febris non tollitur, ij exhibent etiam singula die ante accessionem semidrachmam theriacę Androm. Sen. cum modico sacchari rosati. *GVILIAN.* Videtur hæc ex te narrata medicamenta ex eorum esse numero, quę rationi non omnino aduersantur, propterea ipsorum vsum minime spernendam à nostris medicis, existimo. Sed perge, quod superest ipsorum narrationi, dicere. *ALPHEM.* Ex secretis experimentis, quę ad quartanas febres Aegyptijs familiaria existunt, hæc quoque in memoriam seruo, quam plures enim ad id morbi genus pro selectissimo remedio habent, ægrotis decoctum ex menta paratum ad semilibram calidum, cum spolijs serpentis puluerizati binis drachmis, ante accessionem per horam propinare. Alijque maiorem efficaciam tribuunt, vomitioni à decocto asari per os sumpto tempore accessionis concitate. Nonnullis etiam probatur drachma catapociorum ante accessionem, exhibita; quę parat ex agarici, gentianę, castorei, myrrhę, rutę, an. dra. ij. piperis longi, calami aromatici croci, an. scr. iij. theriacę antiquę, dra. iij. cum syrupo de granatis dulcibus, & aliqui aliud genus catapociorum parant, quo eodem quoque modo vtuntur, ex diagridij, salisgemmę, an. dra. s. aloes epatici, dra. iij. cum melle. Alij vñtatijs est, quartana correptis exhibere drachmā agarici, cum myrrhę serupulo dissolutam in decocto pulegij. Non paucos etiam sanatos audiui clystere ex decocto amaraci, oleo laurino, cum duobus ouorum vitellis parato, sæpius adhibito. Nonnulli ad hęc febrem extollunt puluerem quendam ex mastiches, dra. iij. spicę nardi, dra. i. s. euphorbij, dra. ij. paratum, cuius drachmam in iure calido per horam ante accessionem assument. Sed quę febribus pestilentibus præsentanea esse auxilia ij putant, nunc etiam subiungam, priusquam è memoria mihi excidant. Qui tuto magis has curare opinantur, præmissõ clystere leniente eadem die, modo ægroti iciumi sint, sanguinem surarum scarificatione copiose vacuant. secunda die alij tamarindorum accidam pulpam, alij syrups de succo granatorum dulcium solutiui, ac alij terengibil uncias tres in aqua calaf, vel fonsci dissolutum in aurora concedunt. Hos ægrotos à principio ad finem vsque perpetuo hunc potum sequi præcipientes, qui paratur exempli gratia, ex aquę endiuicę, rosarum, buglossi, calaf, ex acido citri,

citri, vel limonis stillatę, an. libra media, in qua per noctem, vel dię infundunt fructus Paliuri Athenę, nabea vocatos, berberorum, pulpę tamarindorũ, an. dra. ij. sem. citri ʒ. i. si etiãq; diligētī expresseione addunt vini granatorum acidorum, succi citri, vel limonum, lactis seminis abdellai aqua rosacea extracti, an. dra. ij. lactis sem. citri, dra. j. miscētq; omnia simul pro potu. Pauperes, qui multum sumptum ferre nequeunt, tamarindorũ pulpam atque berberorum fructus, cum seminibus feniculorum, vel citri in plurima aqua communi eodem modo infundunt, quam egrotis pro potu toto morbi tempore concedunt. plurimumq; in huius potus vsu sperant, neque immeritò, cum tum tamarindos, tum berberos illarum febrium putredini maximè obfistere penes illos pluries expertum, ac cognitum sit. Primis harum febrium ita peractis diebus ad inunctionem totius corporis accedunt, cutē quippè leniter perfricata, atque postea calida inunctione inuncta, naturę ad cutim expulsionem eo auxilio maximè adiuuantes, inunctionem vero ex oleo amygdalarum amararum cum nitro rubro, quod natron appellant, parant. In pueris, ut etiam nuper dictum est, variolis, vel puncticulis infectis hac linitione nullum remedium securius, vel prestantius habent. Aliqui huius loco sudorem prouocare student, calidis medicamentis in potu sumptis. Quorum hoc ipsis familiarius obseruatur, quod parant ex theriacę Androm. Senioris, scr. ij. puluerisque infra dicendę drachma in aqua calaf, vel citri. Puluerem uero conficiunt ex scor. dij, chamedrios, seminum citri, an. dra. j. aristolochię longę Zedoarię, dictami cretenlis, cornu cerui vsti, boli armeni, terrę sigillatę rosarum, calaf, spicę margaritarum preparatarum, an. scr. ij. camphorę, scr. j. s. corallorum amborum, scr. j. sacchari candidi, dra. ij. omniaq; tenuissimum in puluerem redigunt. Quam potionem mane ante cibum, & à cibo spacio ad minus sex horarum calidam bibunt, à qua statim egroti in lectulo pannis multis cooperiuntur, ut sudent, & postea toto corpore lineis calfactis pannis molliter fricantur, & à frictione rursus continuo pannis contegantur, atque sudorem omni conatu procurant, repetuntq; hoc ter ad minus in die. Alijs ad idem magis probatur potus ex aquę rosatę, calaf, florum citri, succi limonum, an. dra. j. theriacę supradictę, scr. ij. croci, scr. s. paratus. Nonnulli vsque adeo audaces existunt, ut quatuor cantaridarũ capita, & alas in puluerem reddactas cum tribus

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

vincijs aq̄ę endinię ꝑꝑrotis propinare audeant, quo medicamento, vel per sudorem copioſiſſimam, vel per vrinam peſtiſerum venenum vacuari, affirmant. Multi ſingulo mane libram decocti calidi aſſumunt, ex chinę radice, ſeminibus citri, vel limonis, abdellau- ni in aqua boraginis, vel calaf, vel etiam roſacea, atque modico ſucci citri, parati. alij hęc potum parant chinam tantum radicem, atque modicum pulpę tamarindorum in aquam, ex limonibus di- ſtillatam bullientes ad conſumptionem medietatis, cuius decocti calidi libram bibunt, & ſtatim ſudare plurimum ſtudent. Alij al- lium puluerem eodem modo vtendum cum aqua roſacea, vel calaf, pro ſecreto ad has febres habent, quem parant accipientes dictami Cretenſis, albi, rutę, mari Cretenſis, an. dra. ij. bacarum iu- niperi, lauri, ſeminum peonię, an. dra. j. s. calami aromatici, carpobalſami, cinnamomi, ariſtolochię rotundę, zedoarię, gentianę, an. ſcr. j. ſlorum calaf, roſarum rub. citri, an. ſcr. j. gariophyllorum, camphorę, boli armeni, terrę ſigillatę, lapidis bezaar, margarita- rum, an. ſcr. s. In peſte quoque habent in vſu nonnulla eleſtuarĩa ſic quentiſſimo ad pꝛęcauenda corpora, ne inſiciãtur. Quorum vnum, cui omnes maxime conſidunt, componunt, ſumentes, terrę ſigilla- tę, dra. ij. ſem. citri, acetofę, an. dra. j. s. boli armeni, ariſtolochię ro- tundę, ſcordij, zedoarię, dictami albi Cretenſis, an. dra. j. theriacę antiqę, cornu cerui vſti, dra. j. s. margaritarum, ſmaragdi, Hiacin- thi, camphorę crõci, an. ſcr. ij. ſandalorum omnium, cor alorum ru- beorum, alborum, ſerici combuſti, an. ſcr. i. s. Quę omnia in pul- uerem redacta, cum ſyrupo de acido citri miſcent. Cuius doſis eſt à ſemuncia ad unciam. Ad idem hoc aliud ſic componunt, ſumen- tes zedoarię, galangę, ſcordij, chamaedrios, calaf, ſlorum, corticum atque ſeminum citri, acetofę, terrę ſigillatę, boli armeni, calami aro- matici, cinnamomi, carpobalſami, xilo balſami, cor alorum rub. an. dra. j. dictami Creteſis, ſandal. rub. an. ſcr. j. cornu cerui vſti, cãpho- rę, an. ſcr. ij. crõci, piperis nigri, ligni aloes, moſchi, fragm entorum ſmaragdi, an. ſcr. i. s. margaritarum, dra. i. s. aloes ſuccotrini, myr- rhę, an. dra. iiij. theriacę antiqę, dra. ij. miſce puluerizata cum ſyru- po de acido citri, & fiat eleſtuarium, doſis eſt ſemuncia. Aliud ad idem, quod parant ex ſeminum citri, abdellau, chatę, acetofę o cy- mi Aegyptij, quem rihan appellat, carpobalſami, an. dra. iiij. di- ctami, bedeguar, ſcordij, zedoarię, an. dra. ij. cornu cerui vſti terrę ſi- gillatę coriandrorũ preparatorum, lapidis bezaar, an. dra. j. Mar- garitarum

garitarum, hyacinthi, smaragdi, topacii, an. dr. i. s. fundalorum opium, camphoræ, an. scr. ij. boli armeni, dra. j. sacchari rosati antiqui, dra. viij. theriacæ antiquæ, dra. iij. mitra datij, dra. j. cum succo de acido citri puluerizatis puluerizandis miscent, & faciunt electuarium: cuius dosis est à drachma vna ad duas. Apud omnes Turcas atque alios nobiles Aegyptios, opobalsami vsus est frequentissimus, neque immeritò, cum ille succus tantopere aduersus omnem humorum putredinem præstet, eo enim inuncta cadauerorum corpora diu imputria seruari multorum testimonio constat. Temperamento hominis naturalem calorem valde fouet, & auget, plurimumque nobilia membra roborat, atque citissime corporis partes permeat. Multos illius vsu à pluribus pestilentijs superstitisse incolæ testantur. Omnes serè, vt seipos à pestis contagio defendant, huius liquoris vsu plus sudent, quam cæteris alijs auxilijs, id in aqua ex acido citri, stillaticia, vel ex florum citri, vel in vino albo, aut iure pulli liquatum bibunt, aut (quod sanè valde celebre secretum ad pestem habetur) cum binis ipsius succi vncijs, miscentes myrrhæ, carpobalsami, ligni aloes, ter re sigillatæ, boli armeni, margaritarum, lapidis bezaar, croci, an. scr. j. sumunt; huius compositi singulo mane drachmam. Aliqui peste infestis sic mædentur, continuo cruribus, brachijs, & inguinibus ea medicamenta, quæ nostri vesicantia vocant, applicant, ex quibus vlcera multa in ijs partibus, per quæ humores summe putridi à natura extra mittantur, expurgentur. Cruribusque non vnum, vel duo, at decem, & plura etiam vlcera infligunt, atque non minus brachijs atq; hoc auxilium peries omnes Arabes, qui cum per desertâ loca continue equitantes, secum multa medicamenta habere nequeant, quibus utantur, hoc remediò vsuntur, raroq; eius opera frustrantur. Repeto aliud, cuius quidem superius quoque meminimus, ad curandos sanè peste infestos non minus apud Arabes celebrè, & vsitatum, quam nuper dictum sit. Quod illi molliuntur, tres scarificationes longas, & profundas, quæ non scarificationes, sed per magna vulnera apparent, vtrique cruris suræ per longum indigent, quæ non sanant, priusquam egroti perfecte à peste euascent. GVILLEM. Hoc genus auxilijs, quamuis barbari præmulum dolore videatur, tamen ad prime vile peste infestis iudicandum puto, quod corpora non solum enacuantur, sed noxij humores non minus à nobilibus partibus ad ignobiles recuellentur, continuatq;

DE MEDICINA AEGYPTIORVM

tinaeque putridorum humorum in toto morbi tempore per illa vlcera fiat cucuratio, ex qua aegrotos maxime iuari non est haecitandum. Hinc ego hac perdoctus experientia in omnibus pestiferis febribus in remotis partibus corporis, vlcera omnia, profunda, & laeta, vel à natura protrudente venenosos humores, vel igne, vel exulcerante quoque medicamento facta, planè laudanda esse, & praecipueque, haec in iecore in inguine, corde in brachijs, atque crebro in occipite, vel in collo. His quidem vlcerebus illa viscera facile vntur ad extra mittendos siue vacuandos veneficos succos à quibus ipsa in pestilentibus ijs febribus, laeduntur. Sed iam iam cesso adloqui, ne amplius tuum captum sermonem aliquo modo interturbem: sequere itaque reliqua; **A L I I S.** Quid amplius dicam? nulla videntur mihi superflua dicenda, nisi de haeticarum febrium curatione haec quoque pauca tibi subiungam. Curant enim ij haeticis febres, nullis putridis coniunctas, quae exquisitè haeticæ vocantur, victu praecipuè frigido atque humido ex cucumere, cucurbita, hordeo, lactuca, endiuia, beta, ac alijs huiusmodi in iure coctis, alijs magis probatur in victu vsus anguriae et naui, nam maxime refrigerat, & humectat. Alijsque insensu cum iisdem alterata. Omnibus vtro sorbitiones maglub atque mastahaleb vocatae sunt familiarissima, quae ex variorum seminum vim refrigeratorium, & humectatorium habentium, paratur, quale à plerisque sic paratur, ex semine lactucae, endiuiae, foncei, maluarum, psyllii, papaueris albi, melonis abdeliaui, chatè, cucurbitae, anguriae, hordci, pistachiorum, amygdularum dulcium in ex gaza aduocatarum, (quas minus alijs callidiores ij putant) singulorum aequalibus partibus, quibus aliqui miscent semina feniculorum, aut citri correctionis causa, quae omnia in marmoreo vase contundunt, ac postea lac cum aqua endiuiae, vel hordci exprimunt atque colligunt, cui addentes modicum aquae rosaceae, & sacchari candidi violati, sorbitionem parant, quam haeticis a'lorum ciborum loco offerunt. Sunt qui hoc tantum victu pluribus diebus vsò à febre illa euascent. Alii haeticos curant lacte camelino, vel asinino, vel humano, maximeque consumptos. Vntur etiam balneis ex lacte tepido paratis, corpora etiam illorum praeter quod lacte irrorant, oleis quoque neriupharino, vel lacteo frigidis, vel tepidis inungunt. Non minus illis in vsu familiarissimo dulcia balnea tepida, atque frigida exstant. Multi enim post balneum calidum frigidam in aquam, quae

tamen non multum sit frigida; se immergunt pleriq; libentius tepida, quam frigida ad hecticos curandos vtuntur. Diuites, vt iam dixi familiaria habent balnea, ex lacte camelino, vel afinino, vel caprino parata. Hęcq; obiter meminĩ, me, partim apud Aegyptios medicos ad vsum febriam curandarum, praxim cum ipsis exercendo obseruauisse, partimq; à quodam medico Aegyptio doctissimo accepisse, quę qualiacunque sint, tibi libentissime nunc communicare volui. GYLLAN. Perpulchra sane videntur, minimeq; inutilia, quę dixit, modo, pro quib. non paruas gratias tibi habeo.

Sed tempus nunc nobis suadet, vt paululum quietis nunc capiamus, reliqua in altera die dicenda remittentes, quando parum diei nunc supererit, nam video,

Solem penè ad occasum iam accessisse, ex quo etiam in hac die illa absolui à nobis non potuissent.

FINIS LIBRI QVARTI.

I N D E X
E O R U M O M N I U M.
Q V A E I N O P E R E
C O N T I N E N T V R.

A

ABRASSAN, Carpobal-
samum. fol. 139.b
Abdere virgo multiplici uacua-
tione indicatur. fol. 111.a
*Acatia nires ad siccandam quomocunq; su-
gnis uacuationem.* 145.a
*Acatia succus duplex, quippe liquidus, &
siccus.* 111.b
*Acatia succi succi usum in Aegypto esse et
escriarios pro tingendis corijs.* 141.b
*Acatium arboreum, cuius Aegyptus est se-
rix non edere lactrymas, sive ab ipsa ar-
bore non desillare lactrymas, quarum
sit usus.* 241.b
*Acori radices non esse calidum aromati-
cum.* 137.b
*Acoro uero Aegyptij utuntur, quem He-
bud uocant.* 141.b
Acronas quid. 138.a
*Acrosen, Vebowen, & Alachuan idem
libidem.*
Achroua herba crescit in Aegypto. 138.a
Achranum descriptio. 138.a
Achranum an sit marum. 138.a
Achimbasii medicus omnium primus. 2.b
*Achimbasii medicus mederi uolentibus au-
thoritatem saluto pretio concedit.* 2.b
Achimbasii officium quale sit. 2.b
*Achimbasii à Bessà Ceyri procreari saluto
pretio* 2.b
*Achimbasii Bessà excellentiorem in medi-
cina uirum, sed quoniam, ei uultus atress*

fulacris, procreare. 26.b
*Achimbasii conuex, qui pretium soluerint,
est med. cin. artis profus ignari sint,
mederi per ueluti sunt.* 3.a
*Ad balneum, inuolues, & paratiles posside-
tes caeribulij uides.* 76.a
Ad febres synochas secretum auxilium.
145.a
Ad febres pestilentes potus singularis. 148.a
Ad Hyrcane Aegypties uti uisioae. 98.a
*Ad scorpionis morsum se uisicat. & paruis
afflicta.* 96.b
*Ad uentus anures, cum Ceyrum statim uene-
rius ex potu aqua Nili diarrhoeam pati
solent.* 21.b
*Ad uulgo mulieres cum uariis filios foedles
pariunt.* 139.b
Ad uteri frigidas affectiones clysteres.
145.a
Aedes balnearum gratia constructa. 106.a
*Aedes balnearum in Aegypto quomodo sit
Et fiat.* 106.a
*Aedum pro balneis constructarum descri-
ptio.* 106.a
Aegreos filios signere aegrotos. 40.a
*Aegrotis, quibus ante sanguinis missiorem
aliquid cibi sit concedendum.* 56.a
*Aegrotis, aut equum ipsi sanguis ministratur,
aliquem frigidum potum cum aliquo sy-
rupu os uentriculi roborante esse exhib-
endam.* 56.a
*Aegyptis quibus sit uilendus sanguis, u-
tius potum, quam cibum dari posse.* 56.a
Aegypti regionis descriptio. 8.b

V Aegy-

I N D E X

- Aegypti fons.* fol. 8. b
- Aegyptus est inter Aethiopiæ, Arabiæ, & Marmaricæ.* 8. b
- Aegypti ætate fœtore calidior esse, quæ ascendit.* 9. a
- Aegypti incolarum triplex genus esse.* 14. b
- Aegyptio venandi.* 42. a
- Aegyptum vocæ aeris Aegyptiæ hominibus carere.* 42. a
- Aegyptus habet ab ortu Arabiæ, ab occasu Marmaricæ, à Septentrione mare Mæditeraneum & à Meridie Aethiopiæ.* 8. b
- Aegyptum carere balneis naturalibus.* 106. a
- Aegyptum habere homines pingues, ac crassos.* 14. b
- Aegypti incolæ omnes Flegitæ existit.* 17. a
- Aegyptum visis olim cum in medicina, tum in alijs scientijs illustribus floruit.* 1. a
- Aegyptus præstis faculis pluribus doctissimos medicos floruit.* 1. b
- Aegyptum totam peste infectam accedente tropice curari, ab omni peste, pestisq; contagio sanari.* 32. a
- Aegyptio regioni cœlestina.* 137. a
- Aegyptus à quibus ventis libere cœlentur.* 11. a
- Aegyptus Septentrionalibus ventis magis quàm alijs est exposita.* 12. a
- Aegyptum magis expositum Septentrionalibus ventis, quàm alijs, voluit Deus, ut refrigeraretur.* 12. a
- Aegyptus miraculo secunda videtur, cum solum totam arenosam habeat.* 12. a
- Aegyptus totam facultatem a Nilo summe accipit.* 12. a
- Aegyptum hominibus abundare, sic pinguis, qui maxime longe maximis seminibus mavis, maiores habent.* 14. b
- Aegyptiæque multo sanguine abundant.* 15. a
- Aegypti habent Stomachum frigidum multo.* 15. a
- Aegypti a quibus Stomachum frigidum curant.* 15. a
- Aegyptiarum corporum habitus.* 15. a
- Aegypti Nilu tenui ac admodum siccitate nutant.* 15. a
- Aegypti pluries in die quàm nostri comedunt, sed pernoctant.* 15. a
- Aegypti morbi sparsim qui per urbem Cyri seu per observantur.* 25. b
- Aegypti medici medendo nituntur illi universali propositione quippe contrarij est traria curari.* 7. a
- Aegyptus non velle intelligere propositionem, quæ est contraria contrarij curari.* 7. a
- Aegypti curant in æquifaculis morbo contrarij remedijs.* 7. b
- Aegypti medici in quibus morbis velle nituntur medentes propositione, contrarij contraria curari.* 7. b
- Aegypti in curandis morbis semper morbo contrarij utuntur.* 7. b
- Aegypti omnes cur ad usum refrigerantiv maxime præcipiuntur.* 8. a
- Aegypti quot modis mittant sanguinem.* fol. 2. b
- Aegypti mittunt sanguinem ab auribus seu restatis.* 2. b
- Aegypti mittunt sanguinem à cruribus seu restatis.* 2. b
- Aegyptus nunquam cucurbitulis nisi pro molesta tæstis corporis evacuatione.* 37. a
- Aegypti cucurbitulis occipi, atque eius proximis partibus utuntur.* 37. a
- Aegypti cucurbitulas, neque igne, neque aqua, sed siccitate attractione adcoctis.* 37. a
- Aegypti medici cum medicina siccæ adhibeant.* 3. a
- Aegyptus medicos siccæ methodicam, atque empiricam sequi.* 3. a
- Aegyptus ad verborum curacionem, neque per-*

I N D E X

- partium laesuram, neque causuram, neque naturam, neque aetatis, habere rationem. fol. 3.a
- Aegyptij putant omnia morborum genera fieri vel a caliditate, vel a frigiditate. 3.a
- Aegyptij putant omnes morbos in Aegyptio, oriri a caliditate. 3.b
- Aegyptij ob esu Aegypti summe calidi putant a calore omnes morbos fieri. 3.b
- Aegyptios refrigerantium medicamentorum usum cur frequentent. 3.b
- Aegyptij, quibus dene operam. 1.b
- Aegyptij publicas scholas habeant, in quibus varia scientiarum genera docentur. 1.b
- Aegyptij plurima secreta auxilia praestantissima hereditarie a patris doctissimis medicis accepisse. 2.a
- Aegyptij, quae ad medicinam in usu habeant. fol. 2.b
- Aegyptij quomodo ab oculorum lippitudinibus praeserventur. 24.a
- Aegyptij ob partium nullam longiorem vitam vivere. 18.a
- Aegyptios ab usu aquae Nilii fluminis longius fieri. 18.a
- Aegyptios non ab aere, sed a Nilii longius fieri. 18.b
- Aegyptij quomodo praesentant futurorum fluminis incrementum. 14.a
- Aegyptij, quid faciant, ut praesentant futurum fluminis incrementum. 14.a
- Aegyptios mittere sanguinem a suis arteriis, atque a multis venis, nostris medicis non asseculis. 2.b
- Aegyptij hirsutitatem usum ignorant. 2.b
- Aegyptij in carniem esu suus parvissimi. 15.b
- Aegyptij humido cibo delibantur, eumque sequuntur. 15.b
- Aegyptij arietum castratorum carnibus utuntur. 15.a
- Aegyptios ab Hippopotamo sanguinis misionem acceptam referant. 1.b
- Aegyptij quatuor modis mittunt sanguinem. 17.a
- Aegyptios pro urinando sanguine venis, iocurrunt, nostris in usu aetatis. 2.b
- Aegyptij mittunt sanguinem ab auribus suis. 2.b
- Aegyptij glacie loca terrena habitant, prope fontes domo enter. 9.a
- Aegyptij fistulas in re omnes domos suadent, ad refrigerandum aere. 9.a
- Aegyptij omnes in aeri admittunt indolent. 17.a
- Aegyptij conceditur plures vires posse vivere. 17.a
- Aegyptij octosum vitam dicunt. Exceptis Arabibus, et rusticis. 17.a
- Aegyptij cur sit frequenter misionem sanguinis indolent. 37.b
- Aegyptios errare, qui longius ac syprus quid opus esset mittere sanguinem soleant. fol. 38.a
- Aegyptij avari nimium sanguinis misionem fiunt. 38.a
- Aegyptios tribus modis sanguinem mittere. 57.a
- Aegyptios per venarum, arteriarumque fistulam, atque per narium partium resolutionem mittere sanguinem. 57.a
- Aegyptij eadem utuntur partes, si fluminem, quid praesent. 97.b
- Aegyptios ferro frigido saepe partes istas, quae inveniuntur, praesent, tangere ne acriatur inflammationis. 97.b
- Aegyptij quid post inflammationem praesent. fol. 97.b
- Aegyptij quas partes corporis suam. 97.a
- Aegyptij misionem articulo sum laxitatem ac debilitatem corrigunt. 97.b
- Aegyptij inflammationem articulis robur conciliant, ut ab humorum fluctationibus defendantur. 97.a
- Aegyptios quatuor plures ex his temporibus spectari. 62.b
- Aegyptios ad urendas partes rectum quomodo nostris

I N D E X

- m. fl. s. se gerere.* 98.b
- Aegyptij ad usum non molendam car nullo metallo utuntur.* 98.b
- Aegyptij ad insulianem, cui gossypio ignito utuntur.* 98.b
- Aegyptij quem modum feruent in scarificandis cruribus.* 99.a
- Aegyptios v. de se gerere pro crurum scarificatione sanguinem mittentes in pueris Eunuclis, atque alijs corporibus laeva, singulis, albis.* 99.b
- Aegyptij sanguine mittere cutis scarificationibus.* 2.b
- Aegyptios sanguinis missione gaudere.* 37.a
- Aegyptij in mittit sanguinem in cruribus acribus, et in temporibus & ad omnes fere in nob. s.* 37.a
- Aegyptij l. leucius sanguinis missione, quam medicamentis utuntur.* 37.a
- Aegyptios mirabili dexteritate multas partes corporis pro mittendo sanguine scarificare.* 2.b
- Aegyptios mirabili dexteritate arterias, atque venas fecare.* 21.b
- Aegyptij in quibus corporibus confectiones sunt fecatis cruribus mittere sanguinem.* 99.b
- Aegyptiorum modus aures scarificandi.* 78.a
- Aegyptij ciborum multiplicitate non gaudent.* 15.b
- Aegyptij simpli cibo sint contenti.* 15.b
- Aegyptij ciborum varietatem abhorrent.* 15.b
- Aegyptij cavium esu non admodum delectantur.* 15.b
- Aegyptij Mahometis effectus vino non utuntur lege eis interdicto.* 15.b
- Aegyptiorum nulli vino non fecus quam Germani mulgent.* 15.b
- Aegyptios medicos per fistulas arterias mittere sanguinem non fecus quam a nevis.* 80.b
- Aegyptij mittunt multum sanguinem.* 5.b
- Aegyptij modum an errent non atentes caventibus pro adhaerenda exsiccatione eruptione.* 74.a
- Aegyptij modum in nobilibus uti bladii sponis medicamentis purgantibus.* 5.b
- Aegyptij in cruribus partes gossypio atq; panno lineo ignito.* 97.a
- Aegyptij quopallo partes corporis inurere soleant.* 57.a
- Aegyptij coxendicium dolor em insuliane sonare.* 97.b
- Aegyptios in peste infestis multa ulcera cruribus in figere.* 149.b
- Aegyptij curant febres exanthematicas pessiferas linitione ex oleo amygdalino amara cum nitro parata cum p. siccis ad universas corporis partes.* 148.a
- Aegyptij in fibrillis pusulentibus sudorem provocant.* 148.a
- Aegyptios divitiis urbanos, Arabes, & Rusticos.* 14.b
- Aegyptij incolarum temperamenta.* 14.b
- Aegyptiorum urbem habitantium corporis habitus & temperies.* 41.b
- Aegyptij fuit quodam Tyrannis semper fure sub illi.* 6.a
- Aegyptij usum inurendi habent familiarem.* 97.a
- Aegyptiorum plerique hepares calidam, & hamidam habent, ex quo multo sanguine exuperant.* 15.a
- Aegyptiorum multos mares mulierum mox nisi manibus, mamas habentes habere.* 14.b
- Aegyptiorum temperies a quibus mutata.* 42.a
- Aegyptij quamobrem omnes fere stomacho frigidum obtineant.* 143.a
- Aegyptij omnes genus morbi ex capitis distillatione obortum, patiuntur.* 9.b
- Aegyptios medicamentis refrigerantibus utuntur.* 117.a

Aegy-

I N D E X

- Aegyptiis* pulveres esse suaviores ex uentorum atque terra siccitate. fol. 107.a
- Aegyptij* cur timeant usum cucurbitularū in febribus postulentibus. 74.b
- Aegyptij*, herbam comidentes. 119.b
- Aegyptij* ana commansi herba, atque alijs medicamentis uere optata uideri queant. 120.b
- Aegyptijs* lassis acetosi usum sequuntur. 117.a
- Aegyptij* plurima habent in medicina praesentium doctissimorum medicorum anti-quitatem retulerunt. 6.b
- Aegyptij* cur morbis frigidis potius quam calidis infestentur. 117.a
- Aegyptijs* nihil atque medicamenta familiaria. 117.a
- Aegyptios* multos annos plus centum uiuere. 117.b
- Aegyptij* à quibus causis fiant lippuli. 119.b
- Aegyptijs* mulieres, quid in balneis faciliunt. 107.a
- Aegyptias* in balneis pinguedinem procurare. 107.b
- Aegyptias* in balneis ad pinguedinem. 107.b
- Aegyptias* ad coitus consolidandam uoluptatem maris angustijs uelle olentibus. 107.a
- Aegyptias* errare molientes purgationes quibusdam feminibus ualidissime purgantibus. 129.b
- Aegyptiorum* aliquos post assumptum purgans medicamentum agrotis multum aq-uae frigida potanda propinare. 132.a
- Aegyptios* diuines multos syrpos, quos cum aqua per aquam potant, domi parare. 124.b
- Aegyptios* lapides à mesica extrahendi siue in fione uisum callere. 104.a
- Aegyptios* componant Iberiam pro Turcorum Rege. 133.a
- Aegyptios* inssu Turcorum Regis ibruca componere. 133.a
- Aegyptios* theriacas cum aduenis multum iuari facere. 133.b
- Aegyptios* errare in componende theriacae. 141.b
- Aegyptios* tribus nominibus bis, quippe Darfui, Lherse & Selica, intelligere cinnamomum, canellum, & cassiam. 140.a
- Aer* *Aegypti* qualis sit. 5.b
- aeris* *Aegypti* temperies. 9.b
- aer* *Aegypti* est calidus & siccus, inaequalis, tenuissimus. 9.b
- aer* *Aegypti* cur hyeme aliquando insigniter frigidus sentiat. 9.b
- aer* *Aegypti* caput maxime offendit. 9.b
- aer* *Aegypti* quomodo est temperatissimus frigidissimus, morbisque aereant. 11.b
- aer* locorum *Aegypti* mari adiacentium qualis. 41.b
- aer* locorum *Aegypti*, a mare elongatorum qualis. 41.b
- aer* nocturnus & diurnus per hyemem in *Aegypto* qualis. 9.b
- artis* *Aegypti* diurna & nocturna alteratio. 9.b
- aerem* summe calidum continue mercefcere, ac fieri possunt. 31.a
- aer* in *Aegypto* non uniformis. 41.b
- aer* locorum *Aegypti* mari adiacentium est frigidior atque humidior. 11.b
- aer* sicunia aëatis, aequalis, continens, calidus. 32.b
- aeris* mutationem ab aësaente calore, inaequali, in minus calidum, aequalem continuum p. s. m. dirimere. 33.a
- aerem* Ianuario & Februario mensibus esse quo ad primas qualitates temperaturum. 104
- aer* in *Aegypto* Iunio mense ex morbo sita, in Iulium mutatur. 34.b
- aer* secunda aëatis in *Aegypto* mutationes non confertim, sed scissis recipit. 34.b
- aeris* refrigerandi causa multis *Aegyptijs* utantur.

- MENTIS.** fol. 9. a
Aer Aegypti multum à Septentrionalibus, ac Meridionalibus ventis alteratur, & parum ab orientabilibus, atque occidentalibus. 9. a
Aer ab Aegyptiis, frigida aqua multis fontibus refrigeratur. 9. a
Aerem Aegyptij refrigerant quibusdam massis suis sibi in singulis domibus causa constructa. 9. a
Aer Aegypti adveniente aestate siccitate quando omne contagium pestilens consumat. 13. a
Aer ante aestivam siccitatem tribus mensibus in Aegypto, est interrupte calidissimus ac fere animalia suffocans. 32. b
Aeris camerarum balnei temperies. 106. a
Aerem quo ad calorem narium in balneariis eibus esse. 106. b
Aeris insularum sanctorum hepatis lenitasque observationes difficiles. 130. b
Aestatis tempus per totam Aegyptum. 10. a
Aestas in Aegypto quando incipiat, & desinat. 10. a
Aestatem in Aegypto duplicem esse. 10. a
Aestas prima in Aegypto est inaequalissima, inconstansissima, & summe calida. 10. a
Aestas prima plurimum corpore laetis. 10. a
Aestas secunda est aequalior, mixtaque, aestiva, & minus corporibus aetia. 10. a
Aestas prima est mensibus Martio, Aprili, Maio. 10. a
Aestas secunda, incipit Julio mense & usque ad finem Augusti procedit. 10. a
Aestatis prima aeris constitutio. 32. b
Aestatis prima pars unde inconstantissima, atque siccissima, atque inaequalissima sit. 10. b
Aestatis secundae temperies. 11. a
Aestatem secundam morbis curere. 11. b
Aestatis prima calidissima & inaequalissima causa. 10. b
Aestatis calor facile a quoque fertur. 9. a
Aestatis aerem summe calidum temperari à Nili fluminis incremento, atque à Septentrionalibus ventis. 9. a
Aestatis aer nisi à Nili incremento, & à Septentrionalibus ventis refrigeraretur, homines ibi vivere non possent. 9. a
Aestatem Egipti carentem admodum morbosam. 32. b
Actus secundi modum in hydropi docuit. 102. b
Actus actionem in articulosam, atque alijs morbis laedit. 100. a
Actus purgationes non recte que ferant. 129. a
Agaricida de Nili augmento opinio. 13. a
Agarici utilitas ad quartanas febres. 147. b
Agens proximum in generatione magis potest quam remotum. 40. a
Agricola Aegypti secunda estate aetia occisum durant. 11. b
Agricola quando semina terra committunt. 12. b
Alcanna, sive elbanne, quod est lignum Aegyptium, si ram usus. 118. b
Alexandria hinc ex caeteris oppidinisbus excipitur. 14. a
Alexandria atque alijs locis mari adiacentibus largissime pluit. 11. b
Alexandria singulis annis autumnus multis pestilentibus sibiribus uratur. 23. b
Alexandria civitas tota super columnas maris mureas numero firmè insitas posita ac fundata est. 23. b
Alexandria omnia loca subterranea, inanis, ac perna ex fluit. 23. b
Alexandria civitas cur per nisi ac inanis subterraneis locis constructa sit. 24. a
Alexandria loca subterranea per vias siccitas solent. fol. 24. a
Alexandria loca subterranea per vias siccitas solent. fol. 24. a

I N D E X

- fuisse, ut in ijs sufficiens aqua Nilii copia ad usum iuacularum per annum seruetur, aliqui Aegyptiorum existimant.* 24.a
Alexander Trallianus scitit in dysenteria mittendum esse sanguinem. 53.a
A in Loricorum thraçasticorum compositio, Aegyptio, diuersa est ab ea, qua usus fuit Gal. 142.a
Alimentum immodicum refrigerari. 19.a
Alui profusio causa. 53.b
Amatus Lusitanus in dysenteria mittebat sanguinem, multoque hoc auxilio curauit. 53.b
Amatus Lusitanus quomodo a uerbis sanguinem mittebat. 79.a
Anatum medicum Lusitanum multos pueros sanguinis missione curauisse. 48.a
Amures inusione sanant Aegyptij. 98.a
Annumus Aegyptij Indicum habeat, omnium optimum, quem Namacendi appellant. 141.b
anonymam amaram uocant Aegyptij. 139.a
anonymam uerum habere Aegyptios. 139.a
anonymum lignum & non serina uel fructus esse Aegyptij affirmant. 139.a
anonymi descriptio. 139.a
anonymum quo Aegyptij utuntur, non esse Rosam Hierici, ut falso aliqui crederent. 139.a
anomi historia apud multos antiquos scriptores uisita. 139.a
anuygdalas ex Garze alueolis minus alijs colfacere. 113.b
anaxagoras de Nilii fluminis argumento opinio. 13.a
an crurum scarificatio in swa, ut Aegyptij faciunt, uel potius in malleolo, ut Gal. docuit, sit facienda. 94.a
an crurum scarificatio aicaria sit uena scilicet. 87.a
animalia in Aegypto reperiri, quibus ars curandi morbus infusa a natura existimetur. 1.b
anguria, qua intus nullam uulsum, sed hinc loco aquam dulcissimam continent. 16.a
anguriarum aquam bernis concitare. 16.a
anguria ei ueni. 124.a
anguria aqua facillat. 124.a
animonium difficles ac antiquatos morbos sanare. 130.a
animonium multos ab incurabilibus ferè morbis sanatos. 130.b
antiqui ad quas morbos scissione usi sint. 102.b
antiqui medici cur pugnatis purgantibus usi fuerint. 130.a
Antonius Palmerius Presbyter Ceyri sacra multos amos ministravit. 137.a
Antyllus cucurbitularum usum scarificatione praebitam cognouisse. 71.b
Antyllus scarificandi docuit modum. 91.a
Anus ab Aegyptijs in quos partes dividitur. 18.a
Annum penes Aegyptios in quatuor tempora, sed tamen secus quam a uisus fuit, diuidi. 10.a
Anum Athenicensem dicunt esse affectum. 119.a
Anum Christum Coptum uenato plurimo sanguine à uenis retro aures summo longissimo corruptum fuisse, non tamen sterilem euasisse. 60.a
Apoplecticos inusione curari. 98.a
Apodysarium seu spollarium quid. 106.a
Aqua optima neq; concoctionem, neq; concocti distributionem, neq; sanguinis generationem, neq; nutritionem, neque urinarum, sudorumq; excretionem, neque corporum distensionem, mutat. 10.b
Aquam non inuere concoctionem. 10.a
Aquam hypochondrijs non esse utilem. 10.a
Aquas optimas reperiri, qua neque insigniter frigida, neq; crassa, sed dulces existunt, ac tenuissima. 11.a
Aquas calidas esse lauissimas dulcissimas, atque tenuissimas. 11.a

A quae

I N D E X

- Aqua, quae ex Galeno optima sit.* 16.a
Aqua optima est quae clara fuerit, sine odor-
re. 16.a
aqua optima nota. 16.b
aqua cruda & male uita. 16.b
aqua usum ad uitam producendam, magis
quàm uis, conducere. 20.a
aqua usum Aegyptijs magis quam uis, con-
ducere. 20.a
aqua potus, quae nostris corporibus afficit
incommoda. 20.a
aquam stomacho, hypochondrijs, hepaticae
uulsi obstractis, uel in uentrem elatis
plurimum nocere. 20.a
aquam ab Aegyptijs ad sanitatem conser-
uandam, uis proponi. 20.a
aqua dulcis tepida catarrax, sanguinem
attenuat, atque attrahit. 27.b
aqua potu summe calida corpora inueni,
21.a
aquam Pueris, atque calidis & humidis cor-
poribus conferre. 20.b
aqua Nili fluminis clarissima omnium est,
simplicissima, purissima, lenissima, cuiusuis
edoris experta, atque subtilissima. 16.b
aqua Nili ex quibus omnium hominibus u-
tilissima, ac optima sit indicanda. 16.a
aquam Nili fluminis corpora ex calore gra-
uillima refrigerare, incoflare, atque im-
pingue scire. 4.a
aquam Nili fluminis hepatis calidum refrige-
rare. 4.a
aquam Nili totam in sanguinem uerti, ex
quo Moyses Dei praecepto aquas in sangui-
nem uertit, Aegyptijs persuasum est.
37.a
aqua Nili facultas. 17.a
aquam Nili Isaac, Iacob, Manne medicis pro
Turca qui rebus calida, inasperie labora-
uit, plurimum commendauit. 17.a
aquam Nili fluminis clarissimam, tenuem,
leuem subtilissimam esse. 21.a
aquam Nili epotam aliquibus sudorem, ali-
quibus urinam, atque multum mouet urinam.
21.a
aquam Nili fluminis copiose epotam hepatis
calidum optime contemperare. 4.a
aqua Nili a longissimo itineris tractu ferè à
Sole coequitur. 16.b
aquam Nili omnium esse minime frigidam.
16.b
aquam Nili fluminis Aethiopes multis lau-
diibus celebrant. 16.b
aquam Nili, quae est turbida, Galeni tempo-
ribus Alexandria per siccitatem usque Ae-
gyptijs percolabant. 16.b
aquam Nili exansam ac turbidam quomodo
cito clarificatur. 16.b
aquam turbidam aegyptialis dulcibus com-
est, Aegyptijs clarificant. 17.a
aquam turbidam ex Nilo asportatam dul-
cibus aegyptialis trium tantum horarum
spacio clarificant. 17.a
aqua Nili clarificata epota sudorem mouet,
aliquibus, urinam, & quomplurimum uer-
tunt. 17.a
aquam Nili die, nocteque epotam corpora non
ledere. 17.a
aqua Nili calida corpora plurimum inuen-
tur. 17.a
aqua Nili epota uiscerum leucordium contem-
perat. 17.a
aquam Nili uicem gerere feri lactis. 17.a
aquam Nili Aegyptijs mutari in sanguinem
putarunt. 17.a
aqua Nili unde habuerit, quod intra corpe-
ra suscepta, in sanguinem mouetur. 17.a
aqua Nili Deum drâsse, ut in sanguinem con-
uertiretur, Aegyptijs existimant. 17.a
aqua Nili fluminis pro potu est inuendissi-
ma. 16.a
aqua Nili ceteris bonitate uictus praefere-
da. 16.a
aquam Nili fluminis in potu Aegyptijs se-
llari. 117. b
aqua Nili à dolore renum a calidulis concita-
rum

I N D E X

- tum sanare.* fol. 21. b
*Aqua Nili quo pacto possit concessionem
 inuare.* 22. a
*Aquam Nili clarissimam hypochondrijs,
 icteri, hincque inflammationis auxilio esse.*
 22. a
Aqua Nili an corpora nutriat. 22. b
*Aquam Nili, ex Aegyptiorum sententia nu-
 trire.* 22. a
*Aqua Nili quando est purissima, & sine
 stagnans.* 12. b
*Aqua Nili fluminis quomodo in Urbem A-
 lexandriam veniat.* 24. a
*Aqua Alexandria autumnus evadit cano-
 sa, palustris, corrupta atque pessima.* 24. a
*Aqua corrupta quomodo sit causa presiden-
 tium febrium, qua autumnus Alexandria
 vagantur.* 26. b
*Aquam rami Nili fluminis per medicum Cay-
 ri civitatis transigentis putrefactam avaris
 in paucis necesse concurat.* 25. b
*Aquam plurimum gelidam hinc propinari,
 quibus est sanguis mittendus, officere.*
 56. b
*Aquam ante missionem sanguinis multam
 epotam hydropem facere.* 56. b
*Aquam Nili fluminis medicam sumptam posse
 purgantem assumptam non fouere, & au-
 gere.* 132. b
*Aquam Nili collere facultate aliqua subin-
 tendi alium.* 132. b
*Aquam cum purgantibus medicamentis frigidam
 dandam Acribibus voluit.* 132. b
*Aquam post purgantem medicamentam, bal-
 neum & kistum cono posse.* 132. b
*Aquam frigidam multam ab assumpto pur-
 gantibus, aliquos Aegyptiorum bibere,
 a qua alium sepe multum turbari.*
 132. a
*Aqua potu ab assumpto purgantibus cur aliqui
 evanescit sint purgati.* 132. a
*Aquam ullo pacto purgantibus assumpto au-
 antio esse posse.* 132. a
*Aquam Aegria clivasi sanare febrem sy-
 nocham.* 145. b
*Aqua stillantia, qua synocha febris, atque
 ardens curatur.* 145. b
*Arabum corporum habitus, atque tempe-
 ramenta.* 41. b
Arabes multos morbos in fisione sanare.
 97. b
Arabes curantur unctione. 97. b
*Arabes qui modo lapsi sunt in neficia sine inci-
 sione extrahunt.* 104. b
*Arabes prius medicos non cognovisse sca-
 rificationem crurum, nec a non suare nisi.*
 83. b
Arabenda quid, & eius facultas. 112. b
*Arabenda est pulvis hyostri Aegyptij fo-
 borum.* 112. b
*Arbigenes scissionem ad hydropem memi-
 nit.* 112. b
*Ardentes febres quibusdam secretis auxi-
 lijs ab Aegyptijs curari.* 145. b
*Arterias pro mittendo sanguine Aegyptios
 secare.* 2. b
*Arteriarum scissionem ad mittendum san-
 guinem usum, non secus quidem uterentur
 in Aegypto frequentari.* 57. a
*Arteria pro quibus morbis ab Aegyptijs
 secantur.* 57. a
*Arteriarum scissionem pro mittendo sangui-
 ne hoc tempore propriam esse Aegyptio-
 rum.* 57. a
*Arterias sales Arabes & Aegyptios
 premittendo sanguine audere secare,*
 57. a
*Arteria si illo pro mittendo sanguine Aeg-
 yptijs est familiarissima.* 60. b
*Arteria scissione ea qua male Aegyptijs u-
 tentur.* 60. b
*Arteria scissionem pro d' nivo secreto in Aeg-
 ypto ad diuturnas oculos & ophthalmias,
 hinceteras, atque ad c. pulis nescientibus
 antiquos diuturnasque dolores haberi.*
 60. b

I N D E X

- Arteriarum fistione multos interijisse.* 60. b
Arterias fistas ex quarundā fontentia coalescere non posse. 61. a
Arterias fistas magna cura diffunditate coalescere. 57. a
Arterias fistas posse coalescere, maxime in partu, corporibusque mollioribus. 61. a
Arterias fistas ita coalescere experientia esse cognitam. 61. a
Arteriam per foveam montium Gal. fistuisse, & bene successisse. 61. a
Arteria cubiti fistula quendam Magistrum à lateris dolore sine ulla incurisitate sanatum Gal. memoria prodidit. 61. b
Arterias qua pectus Aegyptij coalescere solent. 63. a
Arteriarum fistula, ut coalescat, qua praesent. 63. a
Arteriarum praenale motu, postquam eas fecerunt, atque sanguinem coarctaverunt obstant, frusto aris fistulam arteria superposito. 61. b
Arterias ita securi ab Aegyptij. 2. b
Arteriarum fistione aliquos quasi miraculo sanatos fuisse. 2. b
Arteriam inter pollicem & indicem fistulam hepatis dolorem curare. 61. b
Arterias in femoris artibus, atq; in capite fore secundas in omnibus doloribus, à calida, spirituosaq; substantia, abortiu. Gal. docuit. 61. b
Arteriam frontis ad qua mala Aegyptij fontem. 62. a
Arteria fontis fistulo quibus malis conveniat. 62. a
Arterias fistas missa sanguine Aegyptios, neque extrahere, neque inungere. 62. a
Arteriarum retro aures fistulo quibus morbis conveniat. 62. b
Arterias temporum ad prohibendos carotidales fluxus in oculis Aegyptij inveniunt. 62. b
Arterias retro, jures Hipp. crates in quibus incurculas noberit. 59. a
Arthritis magari in Aegypto. 27. a
Articulos a quibus causis plerique Aegyptiorum imbecillius habeant. 26. b
Articulos inarctos Aegyptij ad podagram. 57. b
Articulos inarctos Aegyptios sanare articolorum dolores. 57. b
Arundinibus saccharinis Aegyptios usui. 117. b
Asari decelli vis ad curandas quartanas. 147. b
Asianum Caracciolum à dysenteria sanguinis non bene curatum. 53. b
Asiatica pederis Aethiopes trigesimo aetatis annu sanarent, & Brianoniam quatuordecim ad centesimum, usque & signum unum pervenire memoria prodidit. 16. b
Aspalathus ubi reperitur. 137. a
Aspalathi arbusti descriptio. 137. a
Aspalathum flores edere sanissimi coloris. 137. a
Aspi quid sit. 120. a. 121. b
Asplima pectoris insufficit sanari. 98. a
Astronomi a quibus corporum naturae cognoscant, ac spectentur. 39. a
Astronomi ad indagandam corporum naturam, qua considerant. 39. a
Astronomi hominis naturam ex signis, atque stellarum in prima caliditate iuramentum, vel cum insufficientiam. 39. a
Aureum medicum filium suum pectus sanguinis missione ab acuto morbo sanum fuit. 47. b
Auribus damna frilliones in corporibus eruditionibus repletis. 113. a
Auribus cur aquam frigidam post assumpsum purgum concesserit. 121. b
Auricula de Aethiopia. 138. a
Auriculam fuisse medicos posse in partibus, binoz annos tantum agentibus mittere sanguinem. 47. b
Auricular non cognovit siarificationis a-
sum.

I N D E X

sum. fol. 85. a. imo confundi scarificationes cum excoribital's. libid.
Anonnam ante sanguinis missionem egrotis aliquibus aliquid cibi esse offerendum precepisse. 33.a
Anonnam aquam post purgans concessisse. 132.b
Aures pro mittendo sanguine Aegypti scarificant. 38.a
Aures infantibus scarificantur ab Aegyptiis. 77.a
Auribus scarificationem paucorum esse pro priam. 38.a
Aures quo modo, ac ordine scarificantur. 78.a. nec talem scarificationem cognovisse Gal. ibid.b
Austri temperies. 30.a
Auster cum imbris coniunctus quid faciat. 30.a
Austrii si aut caput gravant, sensusq; bebent. 25.a
Astrum facere pat' illi. 20.a
Aster corpora dissolvit, humores fundit, putrefacitq; ubi coniunctus sit cum largioribus imbris. 30.a
Autumnus consistit duobus mensibus, quippe Septembri, Octobri. 10.a

B

BALNEORVM usus qualis sit apud Aegyptios. 106.b
 Balneis naturalibus Aegyptum curere. 106.a
 Balneis tepidis cur Aegyptii utuntur. 106.b
 Balneorum usum penes Aegyptios pro corporum absterfione esse frequentem. 107.a
 Balneorum usu quae accedat corporibus utilitas. 112.b
 Balnea ex dulci aqua parata apud Aegyptios esse in usu frequentissimo. 106.a
 Balneorum dulciami apud Aegyptios quis sit usus. 106.a

Balneorum dulciami facultates. 4.a
 Balneorum dulciami usum corpora refrigerari & impinguetere. 4.a, 15.a
 Balnea apud Aegyptios qualia frequentantur. 106.a
 Balneorum gratia aedes in Aegypto constructae. 106.a
 Balnea dulcia in Aegypto omnino ornatus gratia frequentantur. 17.b
 Balneis dulcibus utuntur Aegyptii, tam corporum ab itineribus inflammationum refrigerandis gratia, tam pro demenda sanguinis plenitudine. 11.b
 Balneorum loca quomodo Aegyptii calfaciant. 106.b
 Balnea becticorum qualia esse debent. 106.b
 Balneorum dulciami usum esse in Aegypto ad corpora ex itinere inflammata. 110.a
 Balnea tripla refrigerare, & humellare. 110.a
 Balnea dulcia quibus condeant. 110.a
 Balnea dulcia calidae cutis inflammatione dolere. 110.a
 Balneis unguentis usuali aquarum gratia. 110.a
 Balnea pro pinguedinibus corporibus quaesita. 107.b
 Balnea calida in triplici esse differentia. 107.b
 Balneorum calidorum vires. 107.b
 Balnea tepida uti volentes pinguescere. 107.b
 Balnea dulcia quos morbos sinent. 113.b
 Balneis uti Aegyptios ad ephimeras febres. 114.a
 Balneorum usum ad febres, ephimeras, putridas, becticas, & inflammationes. 114.a
 Balneis ad quos morbos Aegyptii utuntur. 114.a
 Balneis dulcibus usum fuisse antiquos in febribus. 114.a
 Balneorum dulciami differentia, ac vires. 114.a
 Balnea dulcia, quibus febribus, & inflammationibus conveniant. 114.a

I N D E X

<i>Balnea dulcia quo tempore febricitantibus condecant.</i>	114.a	<i>Berberis usus pro albi subdificis.</i>	117.b
<i>Balnea dulcibus que febres ex ephemericis inveniunt.</i>	114.a	<i>Berberis fructibus ad medicamenta Aegyptios uti frequentissime.</i>	117.b
<i>Balnea dulcibus que conducunt.</i>	114.a	<i>Berberis fructuum usus ad quæ.</i>	117.b
<i>Balnearis usus pro bellicis non unus, ac multiplex.</i>	114.b	<i>Berberis fructuum usus in febris & pestilentibus Aegyptios scitari.</i>	117.b
<i>Balnea corporibus eruditatibus sustentibus non condecant.</i>	114.b	<i>Berberis usus ad universas putredines.</i>	118.a
<i>Balnea cum neque in febrium principio, neque in augmento condecant.</i>	115.a	<i>Bernani electuarium.</i>	121.b
<i>Balnea dulcia corporibus calidioribus, & crassius maxime condecant.</i>	115.a	<i>Bernani operatiuus.</i>	121.b
<i>Balnearum dulcium militans.</i>	115.a	<i>Bernani assumentes, quæ deliramenta produunt.</i>	121.b
<i>Balnearum dulcium usus variis quoad varias febres.</i>	115.b	<i>Beri electuarij compositio, & usus.</i>	122.a
<i>Balnea in principio morborum inutilia, & nociva.</i>	72.a	<i>Beri electuarij usus.</i>	122.a
<i>Balnea à cibo pinguefacere.</i>	107.b	<i>Beri electuarium.</i>	144.a
<i>Balnea à cibo quæmorbis impinguefaciunt.</i>	107.b	<i>Besse vocari profectum.</i>	2.b
<i>Balnearum, neque horrere in balneo, neque imbecillitas visus habere debent, neque eruditatibus abundare debent.</i>	114.b	<i>Bessa à Abimbassia creare, non medicum excelsiorem, sed etiam medicum ignurum, si modo plures aureos uncos ei perfolerit.</i>	2.b
<i>Balnea calida gallica hoc correptos posse sanari venenulis suavisimè.</i>	115.b	<i>Bessa succus, ad curandas febres intermittentes.</i>	146.a
<i>Balnea, quibus Agyptij ad bellicos uti solent.</i>	149.a	<i>Bon seminis usus apud Aegyptios.</i>	118.a
<i>Balnearum ex lilla puratorum usum divites Aegyptios si qui.</i>	150.a	<i>Bon arbor.</i>	122.b
<i>Balsamum arabicum plantam numentem Permetis habuisse, ex qua opobalsamum verum distillasse multi observarunt.</i>	138.a	<i>Boream putredini obfistere.</i>	30.a
<i>Balsami fructus Aegyptios habere recentissimos, quibus ad emporicidam ibericam utuntur.</i>	139.b	<i>Boreæ spirante omnia quam diutissime in patria durare.</i>	30.a
<i>Ban quid, neque eius usus.</i>	118.a	<i>Bosa quid, & ipsius compositio, & facultas.</i>	121.b
<i>Barbatarum corporum temperies habitusque qualis.</i>	30.b		
<i>Barbarorum corpora quam bene in excoberantissimis putredinibus si obstant.</i>	31.a	C	
<i>Barbaros mare lincis peris accessis.</i>	100.b	 <i>Adi esse Mahometis legibus detores.</i>	2.a
<i>Bassanus.</i>	82.a	<i>Cadi suos indees profectus creat.</i>	2.a
		<i>Cadi non tantum religionis legibus preesse, sed lites in iure civili, ac penultimo iudicare.</i>	2.a
		<i>Calas quid atque eius usus.</i>	118.a
		<i>Calamo aromatico vero Aegyptij utuntur.</i>	137.b
		<i>Calamum aromaticum non esse radicem, sed cannam, vel zalamum.</i>	137.b
		<i>Calami aromatici nota ex Dioscoride.</i>	137.b
		<i>Calami aromatici multam copiam ab Aegyptijs</i>	

I N D E X

pijs haberi possit.	137.b	Capitis dolori intra nares scarificatio conuenit.	77.b
Calcaelis Aegyptiorum nulli cur videntur.	26.b	Capitis partes Aegyptios vere.	98.a
Calidissimas regiones habitantibus difficillimas esse praegaudet.	129.b	Capitis quas partes Aegyptij vident.	98.a
Caliditatem vel per se saltem esse Aegyptiorum morborum causam, vel saltem cum alijs causis ipsorum concurrere Aegyptij medici autem aut.	3.b	Capitis partes ad quos morbos veri debeant.	98.a
Caliditate corpora ab usu ciborum refrigerantium, dulcium, balnearum atque ab immo ditia uacare frigida enatere.	4.a	Car domouam.	141.b
Calor nebreuissimus aeris ambientis remedijs quibus contempretur omnino aeat.	41.a	Carnes, aceto, atque sale iamdem impares seruari.	30.a
Calorem stomachi ab ambientis caliditate resolu.	110.b	Carnes, quibus Aegyptij vescuntur.	15.b
Campsis vocatos nentos facere circuli inflammationes exlissimas.	25.a	Carnium usus apud Aegyptios est temperatissimus.	15.b
Campsis nentis stramentis adiecta ac plures incolorum ad subterranea loca conserunt, in quibus morantur, quousque illi nentorum ardor cessauerit.	11.a	Carnium usus apud Aegyptios est simplicissimus.	15.b
Campsis uenti si diu perseverarent, nemo ibi uicere possit.	11.a	Carnes arietum castratarum Aegyptijs esse multam familiares.	15.b
Campsis car uentus Euroas, Austrosque Aegyptij uocauerunt.	11.a	Cornibus nullis, qui in uictu uidentur breuius uiuunt.	18.a
Campsis uocatos fuisse Euros Austrosque nentos, Campsis uocato Alexandri Magni, multarum copiarum duce ob his nentis eam omnibus copijs suffocato.	11.a	Carnis atque uini immoderatum usum hominibus breuioris uita esse causam.	18.a
Cannella in quo a Cinnamon differat.	140.a	Carnium optimarum usum auerere calorem naturalem.	18.a
Cannella super dulcis & acris.	140.b	Carpobalsamum habet Aegyptij ex Arabia recentissimum.	139.b
Cannella in longo itinere odore & sapore non deficit.	141.a	Cassus Gimbabala.	15.b
Cannabis solidorum usum esse apud Aegyptios.	121.b	Cassabel deriuat quid.	137.b
Cannabis faculstes.	121.b	Cassabel deriu Aegyptiorum est uerus calamus aromaticus.	137.b
Cannabis per excellentiam herba ab Aegyptijs cur uocata.	121.b	Cassia Aegyptia usus.	145.a
Cantaridiorum usus in potu apud quosdam Aegyptios, ut nonnumquam vel per sudorem uel urinam emacient.	148.b	Cassia fructuum cognitio, & uilitas.	126.b
		Cassia differentia, ibidem.	
		Cassiam Diamiatina diuim uixime uti, ibidem.	
		Cassia Abissina cateris praefertur.	ibidem.
		Cassia Abissina usus.	ibidem.
		Cassia Abissina usum ad acres distillationes ex capite in pulmones esse apud Aegyptios frequentissimum.	ibidem.
		Cassia storum usus.	118.b.
		Cassiam esse alterius arboris corticem, uim niqueque cauere.	140.b.
		Cassiam plantam a cinnamomo & cannella differre.	140.a
		Cassia super amara.	140.b

Cata-

I N D E X

<i>Catapocis quibus adhydracia, & alopecurii Gal. archatur.</i>	fol. 129. b	<i>num.</i>	14. b
<i>Catapocis ex aloe appellata apud Gal. quæ.</i>	129. b	<i>Cayri quot hominum nationes existant.</i>	14. b
<i>Catapocis dicitur unam dicitur.</i>	129. b	<i>Cedruæ curari significatis ueris que intra aures sunt.</i>	58. a
<i>Catapocis ad quartanas febres.</i>	147. b	<i>Celcus in hydrape supra talum latendi docuit.</i>	102. b
<i>Catapocis ex aloe, scamonia colocynthide paratis utebatur Gal.</i>	129. b	<i>Cerasis quid.</i>	136. b
<i>Catapocis ex aloe, colocynthide, scamonia, agarico, bellio, gummi Arabico paratis ad distillationem ex capite in pulmones suffragiunt Gal. archatur.</i>	129. b	<i>Cerasis si vult utis ex Aetio descriptio.</i>	136. b
<i>Causa, que aerem in aëre refrigerant</i>	12. a	<i>Cerebri inflammationes lethaliſſimas in prima aëre parte fieri.</i>	25. a
<i>Causa pinguedinis.</i>	108. a	<i>Chaona decoctum.</i>	122. b
<i>Causæ eorum medicamentorum facultas.</i>	fol. 59. a	<i>Chaona decollum quemodo paratur.</i>	122. b, & 123. a
<i>Causam quid.</i>	99. a	<i>Chaona decocti ex semine Bou parati usus apud Aegyptios.</i>	118. a
<i>Cayrus Aegypti metropolis.</i>	8. b	<i>Chaona decollum ad euocandos menses mulieribus conducere.</i>	118. a
<i>Cayrus olim Babylon, vel Babula.</i>	8. b	<i>Chaona decocti usus ad ressus citandos.</i>	118. a
<i>Cayri ciuitas quantum distet ab Aequinoctio.</i>	8. b	<i>Chaona decollis facultas.</i>	123. a
<i>Cayri dici maior longitudo.</i>	8. b	<i>Chaona suppressus menses renouare.</i>	123. a
<i>Cayri dici breuitas.</i>	8. b	<i>Chamedrias uis ad curandas febres.</i>	148. a
<i>Cayri flus.</i>	8. b	<i>Cherſi cannellam communem Aegyptij intelligunt.</i>	138. b
<i>Cayri ciuitas uentis Septentrionalibus exposita.</i>	8. b	<i>Cherſi, est castus Arabicus quo nostri etiam utuntur.</i>	138. b
<i>Cayri ciuitatis aer à Septentrionalibus, atq; Meridionalibus uentis maxime alteratur, ab Orientalibus, Occidentalibusque partem.</i>	8. b	<i>Cherſi an sit uerus castus.</i>	138. b
<i>Cayri ciuitas est prope tropicum Caneri.</i>	9. a	<i>Chia mulier dysenteria sanguinis missione nata.</i>	53. b
<i>Cayri ciuitas altissima est fabricata pilibus.</i>	fol. 9. a	<i>China radice usus in Aegypto.</i>	117. a, & 110. a
<i>Cayri locus in quo Aegyptij Iberiacæ componunt.</i>	123. a	<i>China radicibus ad quos morbos Aegyptij mutantur.</i>	118. a
<i>Cayri multos tam uiriles, tam mulieres reperiri, qui medicinam proficiunt.</i>	1. b	<i>China decocto emaciata corpora pinguescunt.</i>	118. a
<i>Cayrinulor reperiri qui medicina ratione faciant.</i>	1. b	<i>China decoctum faciem pulchram reddi.</i>	118. a
<i>Cayrini toto anno oculorum lippitudinibus molestantur, sed præsertim in prima aestate.</i>	24. a	<i>China decoctum pro pinguescendo quemodo ab Aegyptij mulieribus paratur.</i>	118. a
<i>Cayri habitatores esse plurimarum nationum.</i>		<i>China radice decocti usus in febribus pestilentibus apud Aegyptios.</i>	148. a
		<i>China radice usus ad pinguescendam.</i>	109. b

I N D E X

- China radice decocto multas emaciatas mulieres pingues caussisse.* 109.b
- Chyruurgi Aegyptios partes uentis minimis fertas, rarificare.* 58.b
- Chyruurgi Aegyptij in sciendis uentis longe nostris dexteriores obseruantur.* 57.b
- Cibi optimi supra modum assumpti morbos frigidos generant.* 19.a
- Cibus immoderatus & potus calorem naturalem saepe soffocat.* 18.b
- Cibus non esse omnibus coecedendū primum sanguinis misatur.* 55.a
- Cibi Aegyptijs familiares.* 15.a
- Cibus pauperibus Aegyptijs familiaris.* 15.b
- Cicatrice in multis partibus corporis Aegyptiorum frequentis inuentionis usus esse in dicium.* 97.a
- Cinifiam Enagaram silium corpore inuiste in concloacem prodixisse.* 99.a
- Cinnamomum quid.* 140.a
- Cinnamomum esse succulorum uel ramulorum tenuissimorum arboris cancella cortices, & cancellam crassiorum.* 140.a item b
- Cinnamomum in quo d'cancellam differat.* 138.b
- Cinnamomum esse ramulos tenuiores, qui cito, tam sapore, tam odore exoluuntur.* 138.b
- Cinnamome cur a mercatoribus in Aegyptum uel Syriam uel conuehantur.* 140.b
- Chyberiarum usum ab ibi uoluit prodixisse.* 1.b
- Chyberiarum usum Aegyptijs esse familiarissimum.* 5.b
- Chyberiarū aliquorū penes Aegyptios usus.* 144.a
- Chyberia res ad frigidas qui ab Aegyptijs parentur.* 144.a
- Chyberes laxatini apud Aegyptios.* 144.b
- Chyberes Aegyptijs mulieribus ad pinguedinem familiares.* 109.a
- Clysteres Hybericarum mulierum.* 145.a
- Clysteres ad uteri frigidas afflictiones.* 145.a
- Clysteres ad cohibendum oluum.* 145.a
- Clysteres ad fluxum sanguinis.* 145.a
- Clysteris ex Acatij siliquarum in maturore parati facilius.* 145.a
- Clysteres ad febres putridas ab Aegyptijs usitati.* 146.a
- Clysteres qui refrigerent & tenues saccos subducant.* 146.a
- Colicū meatus quantum dilatari queat.* 104.a
- Collum, ac mentum, ad qua scarificent.* 58.b
- Contagium à uehementi aeris caliditate consumi.* 31.a
- Contenta urinarum crassa quid significent.* 73.b
- Comum inuisione tolli.* 98.a
- Composita medicamenta, qua ab Aegyptijs parentur.* 131.a
- Compositum ex opobalsamo & alijs ad pestem utile.* 140.a
- Coriandrum uiride, id est folia Aegyptios innoxie comedere; essequā eius usum apud ipsos in ferulis familiarissimum.* 117.b
- Cornelium Celsum usum Aegyptiarum curbitularum nauisse.* 64.b
- Cornelius Celsus ait ad mittendam sanguinem non atatem, sed uires considerandas fore.* 48.a
- Cornelius Celsus usum cucurbitularum in febribus quous tempore nullissimum censuit.* 65.b
- Cornelium Celsum usum in coecidione dolore laudasse.* 100.a
- Cor atque hepar calidum & humidum aetheris corpus sale esse.* 38.b
- Coruis atque bepatis à tanis in inspectione tenueriem cognosci.* 26.b
- Corpora a uico tantum temperamento praedita nusquam repeririuntur.* 38.b
- Corpora ubique multa reperiri uarijs notata temperamenti.* 35.b

I N D E X

- Corpora fluida exita ab aeris temperamento multum alterari.* 40.b
- Corpus temperata naturam obtinet, quodvis cor & hepatis aquae appositae temperamenta habeant.* 39.a
- Corpora d quibus necessario alterantur, & d quibus non necessario.* 17.b
- Corpora quo humidiora eo, crassiora esse.* 108.a
- Corpora ex spulis pinguescere.* 108.a
- Corpora facile pinguescunt, & quae difficilia.* 108.a
- Corpora letioribus venis praedita difficiliter pinguescere.* 108.a
- Corpora frigidi temperamento, facilius pinguescere.* 108.a
- Corpora omnia a varijs diversorum anni temporum aeris constitutionibus alterari ac mutari.* 41.b
- Corpus auribus ex immundo hepatis calore gracillimum efficiunt, largiori potu aquae Nili fluminis, carnosum & pingue evadisse.* 4.a
- Corpora in aere valde calido, continuo, aequali, distantur, aperimur, evacuantur, atque succantur.* 33.a
- Corpora sanguinea, quod alijs temperantiora sunt, facilius putrescunt.* 28.b
- Corpora extenuata debilibus balneis a cibo immo.* 107.b
- Corpora balneis quae apta, & quae ab his sunt arcenda.* 215.a
- Corporum Aegyptiorum habitus & temperantiam.* 15.a
- Corpora venere immoderate refrigerata.* 4.a
- Corpora cur in Aegypto valde crassa & pinguis reperiantur.* 4.a
- Corpora pitraeque Aegyptiorum frigiditatem ventriculi habere.* 4.a
- Corpora gracillima ex colore flava in Aegypto crassifera, ac impinguescere.* 4.a
- Corpora gracilia et salerni scilicet usulterioris aquae fluminis Nili pinguis fieri.* 4.a
- Corpora Aegyptiorum non esse cacochyma, sive mali succi.* 37.b
- Corporum Aegyptiorum temperiem tenuitatem cognosci non posse.* 19.a
- Corporum Aegyptiorum temperantia.* 4.a
- Corpora cur habeant Aegyptiorum mali putrescenti.* 4.a
- Corpora Aegyptiorum cruditatibus sepe malefieri.* 4.b
- Corpora Arabum urbanis sunt gracilliora, & calidiora.* 15.a
- Corpora rusticorum esse omnino gracillima, hirsuta, squalida, ac sepe combusta & ole.* 15.a
- Corpora Aegyptiorum plerogue, illuvie, ac pediculis abundant.* 107.a
- Corpora Aegyptiorum sudoribus abundant.* 107.a
- Corpora Aegyptij patit anxia ab usu aquae Nili fluminis, aerti in sanguinem, sive sanguinem generare quosque parat, plurimo sanguine sepe abundare.* 37.a
- Corpora quomodo in primaestate si habeant.* 10.b
- Corpora in primaestate esse languidissima, & alborere cibum.* 10.b
- Corpora ab aere sicca & aëris summe calido aequali cum frige, sicari, tum per sensibilem transpirationem, tum essentia sudoribus etque distat.* 35.a
- Corpora Aegyptiorum plerogue multo sanguine abundare verum esse.* 37.b
- Corpora Aegyptiorum plerogue, aut sanguinea, aut pituosis temperamento sunt fieri.* 15.a
- Corpora Aegyptiorum plerogue, pinguis cur ibi fieri.* 107.b
- Corpora in Aegypto usua dicitur un balneis maxime refrigerari.* 14.b
- Corpora Aegyptiorum quod variis partibus in illa in Aegypto parva sunt fieri.* 37.a
- Corpora frigida, et humida, qualia sunt in Italia.*

I N D E X

<i>Herum multarum, et uiciorum, & seu</i>	<i>Corpora non debere purgaria animi usque</i>
<i>mollium euacuationem usu admittant.</i>	<i>defectum.</i>
<i>fol.</i>	131.a
<i>Corpora non ab omni sanguinis missione de-</i>	<i>Colium Syriacum tantum odore caput fe-</i>
<i>bitari.</i>	<i>rire.</i>
54.b	139.a
<i>Corporum largam sanguinis euacuationem</i>	<i>Coffus uerus qui.</i>
<i>ferentium, nota.</i>	138.b
50.a	<i>Coxendicum dolore Aegyptij curant mul-</i>
<i>Corpora laeua, mollis, pingui, albo, gracilis u-</i>	<i>tis inustionibus.</i>
<i>nis non esse aut mittendum sanguinem,</i>	97.b
<i>aut parum.</i>	<i>Coxendicus dolor quo pallo inustione ab</i>
50.a	<i>Aegyptij curatur.</i>
<i>Corpora enteritibus uocanda prius per ho-</i>	97.b
<i>ram in balneo marari debere.</i>	<i>Crapulas & ebrietates esse causas ex qui-</i>
72.a	<i>bus homines, uel pauco tempore uiuant,</i>
<i>Corpora habitum plagi ac carnosio difficilium</i>	<i>uel uisferriam d quatuordecim morbis</i>
<i>qudm gracilia purgari.</i>	<i>afflicti, uitam ducunt.</i>
129.a	19.b
<i>Corpora frigidi temperamenti, habitus den-</i>	<i>Crapulis indulgentes difficulter purgantur.</i>
<i>si, duri, difficilium purgari.</i>	129.a
129.a	<i>Criticae omnes euacuationes bonae esse.</i>
<i>Corpora puerorum cur euacuationi inepta</i>	46.b
<i>sint.</i>	<i>Cruis quantum partes.</i>
110.b	94.b
<i>Corpora puerorum habent ex seipsis uide</i>	<i>Crus diuiditur in tres partes, & exemplum</i>
<i>nascuntur.</i>	<i>plurim.</i>
45.a	95.b
<i>Corpora milla, humida, & calida ex</i>	<i>Cruis scarificationis, quomodo Aegyptij</i>
<i>quacunque euacuatione resoluntur.</i>	<i>exerceant.</i>
<i>fol.</i>	90.a
93.b	<i>Cruis scarificandi ordo. fol. 84. a. & di-</i>
<i>Corpora sub calido caelo degentia cautiuis</i>	<i>strimeu inter cru, ac cucurbitulas.</i>
<i>euacuationibus esse subiecta.</i>	<i>ibidem.</i>
110.b	<i>Cruis scarificationem non eam esse, quam</i>
<i>Corpora imbecilla, rara, mollia, pingua u-</i>	<i>nastri applicatis cucurbitulis frequen-</i>
<i>alide purgantia non recte ferunt.</i>	<i>tant.</i>
128.b	83.b
<i>Corpora ex quacunque causa resolubilia, si</i>	<i>Cruis scarificatis sanguis copiosus,</i>
<i>purgari debeant, uti debent leuiter pur-</i>	<i>non secus quam a uena sectione egredi-</i>
<i>gantibus, atque a praenalide purgantibus</i>	<i>tur.</i>
<i>abstinere.</i>	84.a
129.b	<i>Cruis scarificatis quibus conducatur, & quo</i>
<i>Corporibus omnibus non eadem purgantia</i>	<i>pallo.</i>
<i>conuenire.</i>	79.b
129.a	<i>Cruis scarificationis usus in quibus mor-</i>
<i>Corpora robusta ualida exposcere medica-</i>	<i>bus apud Aegyptios frequentatur, & in</i>
<i>menta purgantia.</i>	<i>quibus corporibus.</i>
129.a	92.b, 93.b
<i>Corpora imbecilla, leuiter purgantibus esse</i>	<i>Cruis scarificatione pro secreto curant</i>
<i>tractanda.</i>	<i>Aegyptij febres postillens.</i>
129.a	147.b
<i>Corpora temperata ualide purgantibus non</i>	<i>Cruis uenis, qua scarificatur, darsi uenis</i>
<i>purganda.</i>	<i>grandiores esse.</i>
130.a	68.b
<i>Corpora cachochyma quibus purgantibus</i>	<i>Cucurbitularum utilitas.</i>
<i>purganda.</i>	65.b
130.a	<i>Cucurbitulas, dolores soluere, & inflamma-</i>
<i>Corpora aliquando etiam ad animi deliqui</i>	<i>tionem minuere, atque fluxum distinere.</i>
<i>purganda.</i>	65.b
130.b	

I N D E X

- Cucurbitularum utilitates omnes ex Oribasio.* 63.b
- Cucurbitulis præbitum sanguinis uenerationem minorem quàm per uinum festum, facere spirituum resolutionem.* 70.a
- Cucurbitula sunt auxilia partis minimeque totius.* 71.a
- Cucurbitularum usus denotatur a Gal. ante totius uenerationem.* 80.b
- Cucurbitularum operatio ex uarijs siccificationibus.* 69.b
- Cucurbitula non sunt atenda, nisi prius totum corpus uacuatam fuerit.* 67.a
- Cucurbitula impetu ferat humorem in alto latentem euacuat.* 84.b
- Cucurbitula sanguinem subtiliorem, puriorem, & tenuiorem euacuat, minime crassum.* 73.b
- Cucurbitulis non euacuat magna sanguinis copia.* 81.b
- Cucurbitulas non esse sicarias uena scilicetitas.* 89.b
- Cucurbitula nec sanguinem attenuant, nec cutim relaxant.* 83.a
- Cucurbitulas citius crassum sanguinem euacere posse præcedentibus frigidioribus, & calidis fomentis sanguinem attenuantibus.* 71.b
- Cucurbitulas non posse educere sanguinem crassorem, esse frigidiores, uel balneis singulis attenuantur.* 72.a
- Cucurbitulis sanguinem tenuiorem, uacuari, minimeq; crassum.* 68.b
- Cucurbitulas plus sanguinis tenuioris, quàm crassi uacare Auicenas docuit.* 69.a
- Cucurbitulas corporibus crassiori sanguine præditis non conuenire.* 69.a
- Cucurbitulas tantum tantum sanguinem euacere.* 69.a
- Cucurbitulas obstruentes concitare.* 69.a
- Cucurbitula in quibus obstruere concitare possint.* 71.a
- Cucurbitulas, sanguinem tenuiorem, conducere, obstruentes concitare, siccificationem autem labefactare, refrigerare, densare, atque obstruere.* 69.b
- Cucurbitula sanguinem uacuantem quo pacto obstruat.* 69.b
- Cucurbitula sanguine multo non abunda sit, neque crasso, pro moderata sanguinis uacuatione interdum sunt applicanda, sed præsertim eruribus.* 73.b
- Cucurbitularum usum saepe lethalem in febricitantibus pulsus intermissiuum conueniunt.* 71.b
- Cucurbitula obstruant ad internas corporis partes citium trabentes.* 73.a
- Cucurbitulas à cæuro ad circumferentiam trahere, atque à circumferentia ad centrum.* 70.a
- Cucurbitulas quo pacto trahant à circumferentia ad centrum.* 70.a
- Cucurbitulas purgatis prius corporibus utiles.* 70.b
- Cucurbitulas in plethoricis corporibus non esse excrementa Gal. prædicit.* 70.b
- Cucurbitula quo tempore in parte inflammata sint, uti uis.* 70.b
- Cucurbitularum usum in febribus pestilentibus à Ioh. Baptista Montano demonstrari.* 71.a
- Cucurbitularum in modum in febribus pestilentibus.* 71.a
- Cucurbitulas eruribus cum siccificatione applicatas esse proximas uena scilicet itatis Auicenas.* 71.a
- Cucurbitula maxime est utilitatis ad euellendo necessarios humores a uiculis præcipue, & ad aliuendum omnes naturæ uirtutes, sicut symptomatice sicut eruribus.* 76.a
- Cucurbitulas atque erurum siccificationem ledi ut esse, multi arbitrantur.* 73.a
- Cucurbitula an sint uentosa in plethoricis corporibus.* 73.a
- Cucurbitulas non tolli plethoricum, sed non scilicet.*

I N D E X

<i>desinat, ac vires vocatas obstruunt.</i> 72.b	<i>nes inuare.</i> 66.b
<i>Cucurbitula in febribus pestilentibus, quo loco affigendi cucurbitularis grolis.</i> 71.b	<i>Cucurbitula in pulsantibus inflammatione petri admodum.</i> 75.a
<i>Cucurbitula faras ad trabendam ventum ceteris auxilijs praestat.</i> 75.b	<i>Calcestra radicem usum in cibo Aegyptijs esse familiarissimum.</i> 117.b
<i>Cucurbitulas in plethoricis corporibus dorso appositas ex toto corpore in videra trahere.</i> 72.b	<i>Curatio febrium pestilentium quomodo à quibusdam molitur.</i> 147.b
<i>Cucurbitulas appositam occipiti supplemto inuare.</i> 67.b	<i>Curatio febrium intermittentium, quibusdam secretis auxilijs.</i> 146.a
<i>Cucurbitula propè aurem apposita tumorem Hippocretes.</i> 65.b	<i>Cur literarum ac scientiarum cultores in Aegyptia defecerunt.</i> 6.b
<i>Cucurbitula in coxcedis usus.</i> 67.b	<i>Cute scarificata Aegyptios familiarissime, in parvis, mulieribus, canibus, mittere sanguinem.</i> 57.a
<i>Cucurbitulae in manibus apponenda utilitas.</i> 67.b	<i>Cute scarificata quo pacto à cucurbitulis refrigerentur, & stupentur.</i> 72.b
<i>Cucurbitula usus ad firmandam sanguinis profusionem.</i> 67.b	D
<i>Cucurbitula ad dolorem uentris.</i> 67.b	D <i>Asiaticus est optima cancella sine cinnamomo.</i> 138.b
<i>Cucurbitula ad lapides renum.</i> 67.b	<i>Darysachus est assalatus, & eius substitutum.</i> 137.b
<i>Cucurbitularum sicarum usum Aegyptij ignorant.</i> 67.b	<i>Danone ex Creta Aegyptij habetur.</i> 141.b
<i>Cucurbitulis suis plena corpora uicium posse Aegyptij negant.</i> 67.b	<i>Decollina, quo ad uomenem Aegyptij uentur.</i> 111.b
<i>Cucurbitularum occipiti affixarum usum antiquis fuisse cognitum.</i> 67.a	<i>Decollum ad febres pleuriticas ab Aegyptijs usitatum.</i> 147.a
<i>Cucurbitulas cum scarificatione collo ac melle affixas, gutturis maxime inflammationes plurimum inuare.</i> 58.b	<i>Dei sermo providentia fit, ut loca calidissima aliquid habeant, quo refrigerentur, et frigidissima, quo calfiant.</i> 9.b
<i>Cucurbitulas occipiti affixas inuare capitis gravitates, dolores, inflammationes, ophthalmias atque alios uires ex pennis in capite obortus males.</i> 66.a	<i>Diastiliones hanc quomodo cognoscenda.</i> 130.b
<i>Cucurbitulae in interna alicuius uisceris inflammatione dorso partibus applicata sicut sunt perniciose, nec febribus committunt.</i> 73.b	<i>Diabassum, opobalsamum.</i> 139.b
<i>Cucurbitulas partibus inflammatione uentris Gal.aduocandas probat.</i> 96.b	<i>Dentes corrupti Aegyptij inuarent.</i> 98.a
<i>Cucurbitulae usus Aegyptij namque dorso, lombis, nec cruribus aduocant.</i> 51.a	<i>Democriti Absorbia opinio de Nili fluminis augmento.</i> 13.a
<i>Cucurbitulas cum scarificatione collo, & occipiti appositas gutturis inflammatione</i>	<i>De star seu uoce diuersarum partium, qua inflammatione, tumore, postula, colore praeter naturali, uel insigni dolore torquentur, apud Aegyptios celebrata.</i> 26.a

I N D E X

Elephantiasis Arabum quid. 25.b
Elephantiasis causa. 26.a
Elephantes quamplures homines Cayri seu per existunt. 25.b
Elli horum albam olim apud Hippocratem in usum fuisse. 129.b
Ellebers nigro ad purgandum Hippocratem usum fuisse, vera & populo. 129.b
Elleborum album esse purgans praevalidissimum. 129.b
Elleborum nigrum ad quartanam febrem esse utile. 129.b
Empij, qui ex pleuritide, ac peripneumonia, eadem. 103.a
Empij' pus sensim, ac sensim educenda. 100.b
Empij, in asthma sanantur. 100.b
Empios tutius in asthma, quam scissione curari. 103.b
Ephori opio si Nilii fluminis incremento. 13.a
*Epithemata, quibus Aegyptij febres arden-
 tes & synoc has curant.* 145.b
Epithemata ad febres intermittentes. 146.b
Epilepticos quando Aegyptij in asthma curant. 98.a
Etesia quando spirare incipiant. 33.b
Etesias in aestate spirantes multa mala prohibere. 34.b
Etesij quando in Aegyptos spirant. 32.b
Etesias in Aegyptos esse ventos Septentrionales Iuvio mense spirare incipientes. 33.b
Etesias non fieri à liquidis nivibus in montibus Septentrionalibus à calore Solis, à Cancris solstitio revertentis. 34.a
Etesiarum generationis in Aegyptos celeriori tempore praesentia, merarano. 34.a
Etesias constanti toto Iuvio mense, Iuvio, Aegyptosque placidissime spirare. 31.b
Etesia in quo differat à prodromis vocatis nevus. 33.a
Tessis Iuvio mense à qua causa per primo finatur. 33.a

Etesias quotidie in secunda aestate plurimas nubes nigras in altissimos Iybia, atque Aethiopia montes propellere. 13.b
Empaleum coxendicis morbo nexatum ex multis insensibilibus interijse. 100.b
Euripidis de Nilii fluminis angustio opio. 13.a
Euvronum, atque Australium Ventorum statum aeris esse morbosum. 34.a
Europaei propter crapulas, & niuis & ebrietates brevicem vitam docent. 18.a
Exanthemata humoris coagulati sunt nota. 74.b
Exanthematibus eruptiones sunt vitanda, & qua rationes insuadent. 74.b
Excretiones bona. 74.b
Exempla aliquorum, qui ab usibus cacarbitulis in pulsum intermittentem, atque in febrem continuam inciderant. 73.b
Extenuata corpora à cibo dulcibus balneis inuari. 107.b

F

FASCICULO EX GOSYPIIS & LINIS PERIA PARATO AEGYPTI ad inuendos utantur. 57.b
Febres à putredine billosorum, exaltantur; huiusmodi sanissima habere symptomata. 31.b
Febribus putridis scarificatio praesentancum auxilium. 92.b
Capitis passiones, & offensas arce, & curat scarificatio. 92.b
Febriticantes quando balneis dulcibus uti debeant. 115.b
Febribus intermittibus correpti quomodo balneis utantur. 115.b
Febribus putridis non conducant cacarbitula scarificata cute. 73.a
Febribus malignis scarificationes crurum evadunt, & neminem ad ignobiles partes attrahunt. 89.b

Febri-

I N D E X

<i>Febris acutis acutis vires scarificatae opem ferunt.</i>	77.b	<i>pius frequentata.</i>	147.b
<i>Febrim, quae pituitosarum ad naturam ma- gis accedit, curatio.</i>	147.a	<i>Fellis maccini ad pinguisfaciendam usus.</i>	109.a
<i>Febrim pestilentium curatio peculiaris.</i>	147.b	<i>Fervorem sanguinis missum in pueris non abhorret.</i>	48.b
<i>Febrim pestilentibus emacribitalis opem fe- runt.</i>	75.a	<i>Ficus Sicomori quales.</i>	117.b
<i>Febrim intermittentium curatio quibusdam secretis auxilijs.</i>	146.a	<i>Figura, quanto facilis in humidis materiis recipitur, tanto minus durat.</i>	31.b
<i>Febrim quartanae illeborum album conducere.</i>	119.b	<i>Figura quanto in materia sicciore, difficilius imprimatur, tanto difficilius delatur, atq; corrumpitur.</i>	31.b
<i>Febris pestilentes, quae Alexandria negan- tar, quibus signis manifestantur.</i>	21.b	<i>Filius motus parentibus dissimiles spectari.</i>	39.b
<i>Febrim pestilentiam, quae sunt Alexandriae symptomata.</i>	21.b	<i>Fistulae, quae faciunt Aegyptij pro refrige- rando acci.</i>	9.a
<i>Febrim pestilentiam Alexandria negan- tium causa.</i>	23.b	<i>Fistulas, per quas alium aer refrigera- tur, descriptio.</i>	9.a
<i>Febrim pestilentium causas Alexandriae putant, esse venas à loca Marcei spiran- tes.</i>	23.a	<i>Fistula Aegyptiarum alium venas Se- pucurionalem excipiunt, atq; ad terrena alium loca demittunt.</i>	9.a
<i>Febrim pestilentiam novam Alexandriae putant, esse putridas habitus à subterraneis locis emittentes exhalantes.</i>	23.b	<i>Flammam partem multo oleo suffocari.</i>	18.b
<i>Febrim pestilentiam, Alexandriae lucula- rum non parci, aquam tunc temporis ex defecta aqua Nilis palustrem, ac corruptam, quam bibunt, causam esse putant.</i>	23.b	<i>Fluxus qui valenter ferunt.</i>	145.a
<i>Febris multas pestilentes lethalissimas Ale- xandria autumnograssari.</i>	23.b	<i>Faeculitas terrae Aegypti miranda access- sisse videtur.</i>	12.a
<i>Febris rarissima Ceylon à calidis tenuibus- que humoribus ortas observari.</i>	4.b	<i>Faeculitatis Aegypti à Nilo flumine flu- ri.</i>	12.a
<i>Febris putrida plerum ab humoribus cras- sis frigida oritur.</i>	4.b	<i>Franciscus Valerius de ariam scarifica- tione.</i>	78.b
<i>Febrim synocharum, atq; ardentium qui- busdam secretis auxilijs curatio apud Ae- gyptios usitata.</i>	145.b	<i>Franciscus Fereus Gallus.</i>	138.a
<i>Febris curati ab Aegyptijs quibusdam li- nitibus more antiquorum.</i>	146.b	<i>Franciscum Ziganum per seclum magnum or- guli oculi unam plurimum sanguine us- tento à difficili ac magno oculorum In- pitudine sanatum.</i>	59.b
<i>Febris quartanae quibus remedijs curant Aegyptij.</i>	147.b	<i>Friciones Aegyptios frequentare.</i>	112.b
<i>Febrim bellicarum curatio apud Aegy- ptios frequentata.</i>	147.b	<i>Fricionem usum in balneo omnibus Aegy- ptijs esse familiarissimum.</i>	112.a
		<i>Friciones quomodo exercent.</i>	112.b
		<i>Fricandi apud Aegyptios usitatus modus.</i>	112.a
		<i>Fricandi exercitatio, quam Aegyptij pro- stant.</i>	112.a
		<i>Fricionem differentij.</i>	112.b
		<i>Fricandi prima differentia.</i>	112.b

Fricandis

I N D E X

<p><i>Fricandi secunda differentia.</i> 112.b</p> <p><i>Fricandi tertia differentia.</i> 112.b</p> <p><i>Fricandi prima differentia utilitas.</i> 113.a</p> <p><i>Fricatio conferens evacuatis corporibus, ut carnem accipiant.</i> 113.b</p> <p><i>Fricandum concium differetiarum utilitas.</i> 112.b & 113.a</p> <p><i>Friciones oculibus humoribus, & calidis commutare, nequaquam vero frigidis, & crassis exuperantibus.</i> 113.a</p> <p><i>Friciones quibus concitare obstructiones et febres possunt.</i> 113.a</p> <p><i>Friciones plures Aegyptiorum cur laedi possunt.</i> 113.a</p> <p><i>Frigiditas aeris multis reuoluis non eget, quibus commutetur.</i> 41.a</p> <p><i>Frigiditate obstructiones fieri, humoresq; incredescere.</i> 3.b</p> <p><i>Fructus Aegyptij familiares.</i> 15.b</p> <p><i>Fructus quomodo in Aegyptis gignat insipidos.</i> 16.a</p> <p><i>Fructus thercotyri pinguescere.</i> 108.b</p>	<p><i>dixit, scarificatis uenis in aures.</i> 59.b</p> <p><i>Gallina Malaphe aetheris pinguioribus in Aegypto esse.</i> 108.b</p> <p><i>Gallinis aliquibus Aegyptias uti, ut pinguescant.</i> 108.b</p> <p><i>Gallinas arte factas comedunt Aegyptiae ad pinguescendum.</i> 108.b</p> <p><i>Geniti hominis similitudo qua sequatur.</i> 40.b</p> <p><i>Generantis similitudo in generato, quomodo sit intelligenda.</i> 40.a</p> <p><i>Generatum generanti esse simile.</i> 39.b</p> <p><i>Genenses cur sic usui refrigerantium medicamentorum insipientes.</i> 8.a</p> <p><i>Georgius Scelotus de usu cucurbitularum.</i> 76.a</p> <p><i>Georgius Henus Consul in Aegypto.</i> 137.a</p> <p><i>Gion flavum.</i> 12.b</p> <p><i>Gingimas atque dentes ad quos uerborum Aegyptij inuuant.</i> 98.a</p> <p><i>Glacies in Aegypto nunquam uel rarissime fit.</i> 11.b</p> <p><i>Gossypij accessum leuem dolorem concitare.</i> 98.b</p> <p><i>Gossypio ignito Aegyptij ad inuendos partes utuntur.</i> 97.a</p> <p><i>Gossypium ad inuendos partes quomodo paratur.</i> 97.a</p> <p><i>Grando nunquam in Aegypto fit.</i> 11.b</p> <p><i>Gumma Arabica quid sit, & an gumma communis ex Alexandria conuecti sit Arabica.</i> 141.a</p> <p><i>Gummata Acaelia arbores multa, ac inter se uaria, ualidiorq;, ac dicebat Dioscorides, alba & uermicularis.</i> 141.a</p> <p><i>Guram rosacea sanari solis uenis nasi.</i> 38.b</p>
---	--

G

GALENUS ait se nullum uideisse ex febre acuta laborantibus mortuum, in quo recte sanguis e naribus exierit.

<p><i>fol.</i> 47.a</p> <p><i>Gal. uoluit, non auerzon numerum, sed habitum corporis ad mittendum sanguinem esse spectandum.</i> 49.b</p> <p><i>Gal. distinxisse, non esse mittendum sanguinem in puero admodum paruo.</i> 49.b</p> <p><i>Galeno fuisse familiaris praxicris purgantis.</i> 129.b</p> <p><i>Gal. eundem habenti linguam pratensis catapocis ex aloe, stauusis colocythide parata dedit deutoranda.</i> 129.b</p> <p><i>Galenum in quartana febre album esse barbi commendat.</i> 129.b</p> <p><i>Galenum reprehendere Hippocratem qui</i></p>	<p><i>fol.</i> 47.a</p> <p><i>Gal. uoluit, non auerzon numerum, sed habitum corporis ad mittendum sanguinem esse spectandum.</i> 49.b</p> <p><i>Gal. distinxisse, non esse mittendum sanguinem in puero admodum paruo.</i> 49.b</p> <p><i>Galeno fuisse familiaris praxicris purgantis.</i> 129.b</p> <p><i>Gal. eundem habenti linguam pratensis catapocis ex aloe, stauusis colocythide parata dedit deutoranda.</i> 129.b</p> <p><i>Galenum in quartana febre album esse barbi commendat.</i> 129.b</p> <p><i>Galenum reprehendere Hippocratem qui</i></p>
---	---

H

HABITVS corporum Aegyptiorum qualis. 15.a

Habitum Ceyri habitatorum esse moderate carnosum, pinguem,

I N D E X

- quem, aut uilte pinguem. 15.a
Haly Abbas, non utat pueris quandoq; acuto aliquo morbo uexatis uina festinonem condare posse. 47.b
Haly Abb. cognouisse inuisionis usum. 100.a
Hebraei Aegyptia, quae in balneis salitibus, ut impingueant. 107.a
Hebrus Aegyptias praeter ceteras sanis, ut inuoguescant, adhibere. 107.a
Hebitorum curatio apud Aegyptios. 109.b
Hellis serbitiones *Magiab*, & *Masabaleb* uocata comoda. 149.b
Hedicros passillas quomodo *Aegypti* parant. 137.a
Hedicros diuerso modo, quo *Magus*, & *Astromachus* docuerunt. 137.a
Helena Aegyptia animonia curata historia. 12.a
Herbena, quem *Aegypti* uocant, asfumentum ad agnum uile uenerunt. 120.a
Herbam comedentes Aegyptios multa stimulare. 119.b
Herbum condere apud Aegyptios pro uerbis dici. 120.a
Herba canabis ut *Aegyptias* animi gratia optata ad uisendam. 120.a
Heremitas multos in Aegypti solitudinibus, reperiri, *Christo seruantes*, nitamq; asperum in nocentes. 26.b
Heremitarum corpora qualia spectantur, & mores. 26.b
Hero docuit eucurbitulis posse homines uti spiritus attrahere. 63.b
Herodius de cucurbitulis. 63.b
Hermodastylus Aegyptias, ut impingueant, non secus quam *castaneas*, multos condere, idque innox.a, & sine uentris distentione. 118.a
Hermodastylus Aegyptios comedere, ut impingueant. 109.a
Hermodastylus malignos non soluere, ut inuenerit alium. 109.a
Hermodastylus falsus nostras uti pharmaco-
 polas. 109.a
Hermodastylus malignos, non esse ebrietatis
 Diacordis. 109.a
Hernia carnositas multas uisum ciborum
 crassum, lenem, pituitosumq; sanguinem
 generantem, quo utantur *Aegypti*, facere. 26.a
Hernia omnes siccitas *Cayri* in multis obser-
 uatur. 26.a
Hernias apertos tuos scissione curari. 102.b
Hernias inuisione curari. 101.a
Hepar pleriq; Aegyptis esse calidam, &
 lucidam temperantem, ex quo h multo
 sanguine abundant. 15.a
Hepar induratum, atque refrigeratum *Ae-*
gypti inuenerit. 98.a
Hieronymus Cardanus male interpretatur,
 & declarat *Galenum* uentem de crurum
 scarificatione. 83.b
Hieronymi Frascaforti opinio de *Nili* aug-
 mento. 13.a
Hippoc. cur dixerit, sub canem & ante canem
 molestas esse purgationes. 129.b
Hippocrates meminit copulis uisum. 99.a
Hippocratem usum semper fuisse prauulide
 purgantibus. 119.b
Hippocratem ad purgandum familiaria ha-
 buisse eliebarum album & nigrum, &
 pepion. 119.b
Hippopotamus equus marinus. 1.b
Hippopotamum sibi aliquando secare uentem,
 pro sanguinis hancatione. 1.b
Hippopotamus, quo medicamento, caret me-
 nam si clau. 1.b
Hippopotamum sanguinis uisionem per me-
 nas scilicet docuisse aliquibus suis est.
 1. b
Hirudinum usum ad mittendum sanguinem,
Aegypti ignorant. 57.b
Hirudinum multi sanguinem mittunt, &
 praesertim in pueris. 87.a

I N D E X

<i>Histriones, qui in cōmuni apud Aegyptios facere solent.</i>	132.a	<i>Humores frigidos crassosq; per cutem non evacuari, sed per symplesim, id est canco- riam.</i>	113.a
<i>Homo si ex uno constaret elemento non do- leret Hippoc.</i>	37.b	<i>Hydropi, & suppuratis praecipuum auxiliū est scarificatio.</i>	77.b
<i>Hominis aegri proximum, atque remotum.</i>	39.b	<i>Hydropicus scilicet sanari.</i>	102.a
<i>Humores frigidarum regionum cur paucis annis vivat.</i>	19.b	<i>Hydropem sanari aegione.</i>	98.a
<i>Hominis calidarum regionum citius, quam frigidarum deole mori.</i>	18.b	<i>Hydropis qui in aegione curetur.</i>	100.b
<i>Hominis in Aegypto ita pinguis esse, qui mammas, longemamini famularum ma- mms, maiores habeant.</i>	14.b	<i>Hydropicus tunc scilicet quam aegione vit.</i>	103.b
<i>Humores aliquot natus debite habentes à balneis arandi sunt.</i>	115.a	<i>Hydropis aqua scilicet est educenda.</i>	100.b
<i>Humores cruditatibus excuperantes à balneo arandi sunt.</i>	115.a	<i>Hyens habet Noveembrem, Decembrem.</i>	10.a
<i>Hominem simul eodem tempore multipli- cem evacuationem ferre posse, & ab ea lauri.</i>	111.a	<i>Hypochondrio flatibus distento serè aggravi suffocatum, admodis cum igne melleo ca- curitulis continuo, sanatum.</i>	145.a
<i>Hirpina Turca Sangine lapides à usica sine incisura extractos fuisse.</i>	104.b	<i>Hispans in pueris sanguinem mittere.</i>	48.b
<i>Horror quid balneantibus efficiat.</i>	113.a	<i>Hispans in pueris mittere sanguinem scari- ficatis cordibus.</i>	48.b
<i>Humiditatem in sanguine pinguem, lenem, tenam exilitatem pinguedinem corpo- ribus condiliare.</i>	108.a	<i>Hysteriarum mulierum dysseres.</i>	145.a
<i>Humida tactus patrescere.</i>	30.a		
<i>Humores proprio calore desiliunt ab alic- no facile patrescere.</i>	31.a	I	
<i>Humores proprio calore desilitati nequeunt impures maveri.</i>	29.a	I Acco Contarens Senator Petrus Clarissimus opobalsa- mam uram ex planta vivente Petrus distillasse observavit.	138.a
<i>Humorum acrimonia à quibus casus fiat.</i>	52.b	<i>Ibim voluerem usum dysseres: non ostendit- se.</i>	1.b
<i>Humores calidos, & tenues per cutem faci- le evacuati.</i>	113.a	<i>Ibis quo passo album sibi exoneret.</i>	1.b
<i>Humores biliosos, ac atram bilem, patres- centes, symptomata neberecentissima con- citare.</i>	31.b	<i>Idem balsamum adobalsamum.</i>	139.b
<i>Humores crassarum abundantiam urina significantes.</i>	73.b	<i>Iecori in summato dextera hypochondriū scarificandum.</i>	96.a
<i>Humores sic coacti, sine copia obstinen- tes aliquo tempore necessario patrescunt.</i>	29.b	<i>In Aegypto olim medicina prima ha- buisset radices.</i>	1.a
		<i>In Aegypto bruta animalia medicina exer- ceri.</i>	1.a
		<i>In balneis multi saepe sudare, pomere vel fri- cari consueverunt.</i>	110.a
		<i>In balneis qua ex Galieno sunt observanda.</i>	114.b
		<i>Imbres in montibus Aethiopia largissimas sunt.</i>	

I N D E X

<i>frugulis avis in prima glacie fieri multorum mercatorum relatione dicitur.</i> 13. b	<i>fol.</i> 97. b
<i>Incola frigidarum regionum qualis medicamentis sequantur.</i> 116. b	<i>Inaestio quid praestet.</i> 97. b
<i>Incolle calidarum locorum frigida medicamenta esse familiaria.</i> 116. b	<i>Inaestiones antiquis cognitas fuisse.</i> 99. a
<i>Incola frigidarum regionum quantum aromatum usum indulgeant.</i> 116. b	<i>Inaestiosis ad quos morbos utilis.</i> 97. b
<i>In puerorum exacuendis corporibus scarificationes carum, aut crurum.</i> 77. b	<i>Inaestiosis usus apud Aegyptios.</i> 97. a
<i>In componenda Iberica Aegyptios omnem adhibere diligentiam, quando eam pro Turcorum Rege, atque eius iussu componunt.</i> 133. a	<i>Inaestendi modus apud Aegyptios frequens.</i> 98. b
<i>In oxenitico dolore ac podagra usum lino crudo mediandi voluit, Polybus.</i> 98. b	<i>Inaestio apud Aegyptios non ferro neque alio metallo fieri.</i> 97. a
<i>Indicatio praecipua curandarum febrium.</i> 76. b	<i>Inaestiones quo instrumento fiant.</i> 97. a
<i>In eruptione ex urethematibus adjuvanda non sunt utenda cucurbitulae.</i> 74. b	<i>Inaestionem fieri apud Aegyptios gossypio, atque panno lino agnito.</i> 97. a
<i>Infantibus scarificatis vel erantibus, vel auribus Aegyptios mittere sanguinem.</i> 50. b	<i>Inaestionem modo Aegyptiorum praestitam aegri, quid levem dolorem coelestet, non abhorrebunt.</i> 99. a
<i>In febribus post lentibus praesertim in apparitione ex urethematibus, an conveniant cucurbitulae.</i> 76. a	<i>Inaestio medicamentis causticis praestita, an usum Aegyptiorum sit praesertenda.</i> 99. a
<i>In febribus pestilentibus sudores frigidi, multi, viscosi crassi & viscosi, urinae crassa, ac multa apparent, ob maximam colicam crudorum crassiorumque humorum.</i> 74. a	<i>Inaestio Aegyptiorum sit involucre ex gossypio & lina peria parato ignito, parti in receda applicito.</i> 98. b
<i>In infumato gustoris tulleter, misso sanguine primo & secundo utraque cubiti, & parte uenis sub lingua positae ambobus.</i> 58. b	<i>Inaestio gossypio accenso praestita non est horribilis.</i> 98. b
<i>In inflammationibus interius succurrit scarificatio.</i> 93. a	<i>Inaestus Aegyptiorum modus medicamentis vel antiquis, vel recentioribus praestitum mouisse.</i> 100. b
<i>Infusum ad febres pestilentes.</i> 148. a	<i>Inaestendi modus apud Aegyptios frequens tus laudatur.</i> 98. b
<i>Infuso Tamarindorum, berberorum atque prunorum synochas febres multi Aegyptiorum curant.</i> 145. b	<i>Inaestendi modus, quo utuntur Aegyptii, rationis est.</i> 98. b
<i>In maximis inflammationibus & doloribus purgandum usque ad autum desellum aliquando.</i> 130. b	<i>Inaestio in quibus corporis partibus ab Aegyptiis exerceratur.</i> 97. a
<i>Inaestio quibus populis fuit familiaris.</i>	<i>Inaestio pro inflammationis pulmonibus ex Hyperate.</i> 99. b
	<i>Inaestio ad spiritum sanguinis ex Hippo.</i> 99. b
	<i>Inaestio ad suppurationes ex Hippo.</i> 99. b
	<i>Inaestio ad hepatis indurationem.</i> 99. b
	<i>Inaestio per luxos susos.</i> 99. b
	<i>Inaestio per fungos operanda.</i> 99. b
	<i>Inaestio ad hunc tumorem & inflammationem.</i> 99. b
	<i>Inaestio articulis, luxatos, dolentes, immat.</i> 99. b

Influenis articularum utilitas. 99.b
Influenis utilitas ad exsiccandum dolorem.
 99.b
*Influenie Aegyptij utuntur ad Empyos, by
 dropica, bernicifia.* 100.b
Influo pro capitis dolore ex Hippac. 99.a
utis usq; pro morbo laterali ex Galeno.
In 99.a
Influo sanat articularum dolores antiquos,
atq; aliterum partium. 97.b
*Influenem articulos redolare, humores in
 hi contentos resoluere, calfacere & se-
 care.* 97.b
*Influenem ex capitis in palmones frigidum
 rari, crasseramq; humorum distillatione
 efficit suspensio, conducere.* 98.a
Influo sanat tumores frigidos. 98.a
Influenem in opem esse remedium. 98.a
*Influram pectoris partium ad asthma sa-
 nuandam ulcera dem aperta sanis seruan-
 da.* 98.a
*Inuratur, articuli, uenae, superposita in
 podagra.* 97.b
*Inurandi uis modo ad hydropticos, & sep-
 paratos.* 101.a
Influenie sanari hydropticos. 100.b
Influo quos capitis morbos sanat. 98.a
*Influo, sanat dolores dorsi, humerorum, colli,
 articularum.* 98.a
*Influo, sanat dolores dorsi, humerorum, colli,
 articularum.* 98.a
Influo ad podagras quomodo facienda.
 100.a
*Insuper à frigido ambiente altuari ac post
 dulcorari calido.* 41.a
Insuper plures morbos sola influenie sanant.
 98.a
*In omnibus inflammationibus, vel fluxioni-
 bus duplex oritur succurrendi indicio.*
 96.b
*In parte incolas non facile humorum fieri
 decubitum.* 97.b
In ptyphicis, atq; empyis pectoris influenem

apud Aegyptios frequentari. 98.a
*In ptyphicis inflammatione turbantia po-
 tiori adhibenda.* 75.a
*In purgandis asperibus Aegyptios non su-
 uad omnes conuenire.* 125.b
*In purgandis nobilibus Aegyptijs medici
 quomodo se gerant.* 125.b
*In quibus ualide, & leniter purgantia con-
 ferant.* 130.a
*In quibus lenientia purgantia non conue-
 niant.* 130.a
In sanguinis missione qua sint obseruanda.
 43.b
*Influentes, uarices, & hemorrhoides su-
 peruenientes sanare.* 47.a
Instrumentum ad inuendos partes. 97.a
*Intra crurum scarificationem, & uena se-
 ctionem maximam esse conuenientiam, ac
 similitudinem.* 85.b
*Ioan. Iacob. Manne narrat tres casus, quib;
 hi, qui cibuserunt et opio uti conuenire.* 121.b
*Ioan. Iacob. Manne Medicus pro sananda ca-
 lida uena intertempore aquam Nili ele-
 uatam bontate lassis sero praeculis.* 17.a
*Ioanem de Lumaris Ceyri mercatorem
 olim nonnullos festos circumuenti habuif-
 se, edere tum, pra antiquitate atq; sapore
 fere omnino defuiti.* 140.a
*Ioan. Ferdinandi Rachi filium dysentericam
 sanguinis missione curatum.* 53.b
*Ioannes Mancinus diarrhoea acuta decocto
 sanatus.* 145.a
Ioannes PP. ius Nobilis Anglus. 138.a
*Italae Mulieres ad faciei, totiusq; capitis or-
 natum omnem curam adhibere.* 107.a
*Iura quibus Aegyptia, ut pinguis fieri utun-
 tur.* 108.b

L

*ACTE certissimè omnes Ae-
 gyptios.* 117.a
*Lat est familiarissimus cibus Ae-
 gyptijs.* 15.b
Lacti-

I N D E X

Lacticularum cornia genera *Aegyptij* in
libri sequuntur. 13.b
 Lactis usus ad bellicos apud *Aegyptios* qua
 49.b
 Lactis camelinae, ac asinae *Aegypti* castelli-
 cor curare. 149.b
 Lapidem quomodo *Aegypti*: e vesica sine
 incisione extrahant. 104.a.b
 Lapidem e vesica scuto extrahi ab *Aegyptiis*.
 104.b
 Lapidem extrahitio sine incisione quomodo
 operetur. 104.b
 Lapidem sine incisione extrahendi modus
 alius. 105.a
 Laris nigro multiplici maculatione fucata.
 111.a
 Librum de omnibus *Aegyptijs*, *Arabibus*,
 & *Aethiopicis* plantis *Arabice* conscri-
 ptum apud *Mabemetem* pharmacopoli-
 tatur. 133.b
 Liber ebrogolucum vocatus. 143.b
 Lepra, atque elephantiasis causa. 25.b
 Lico in-turatum & refrigeratum usione sa-
 nari. 98.a
 Ligo Indu *Aegyptij* raro utuntur. 118.a
 Ligustri *Aegyptij* usus. 118.b
 Limitationes ad febres curandas ex quibus pe-
 rent *Aegyptij*. 146.b
 Limitationum usum ad febres persistentes in
Aegypto esse frequentissimum. 146.b
 Limitationibus aut *Aegyptis* ad adiuuandas
 exambematum eruptiones. 147.a
 Limitationum multitudine modus *Aegyptijs* sa-
 millioris. 147.a
 Limitationibus *Aegyptiis* sanare pueros na-
 riolae, atque morbillis infestas. 147.a
 Limitationes sicut darsi ad febres putridas ab
Aegyptijs usitatæ. 147.a
 Limitio alia ad castum febres. 147.a
 Lippitudines seu ophthalmicæ oculorum mul-
 tæ hyeme *Alexandrinæ* inuadunt. 24.a
 Lippitudines *Aegyptios* inuadentium cau-
 sa. 24.a

Lippitudines oculorum *Cayri* in primis fla-
 te plurimas epidemicas uogari, & spur-
 sim raro auro. 24.a
 Lippitudines oculorum tolli in oculis paribus
 post aures positæ. 98.a
 Lippitudi alui profusio corrigi beatæ. 46.b
 Locorum naturas quodammodo usum sedi-
 liarium medicamentatū dregere. 116.b
 Lygari longui sint ob paruum uictum, quo
 utuntur. 18.a
 Lygarum Genesim. multos centum
 annos uiuere. 18.a

M

M A CER ure Dioscoridis qui.
 138.b
 Magab ad bellicos, quomodo pe-
 rent *Aegyptij*. 119.b
 Magab decolium, quomodo paratur, &
 eius usus. 123.a
 Mabemeti Theriaci compositor. 123.b
 Mabemetem thoriaci compositionem d' Olyar
 canumersum sola Iberias intus sumptæ,
 exteriusque uulnere adhibita, sanantem.
 137.a
 Mabemetis pharmacola. 133.b
 Mabemetis legum doctores in *Aegypto* su-
 mo esse pretio. 2.a
 Mallesalis quid. 94.b. 95.a. & b
 Mallesalorum scarificationes mulieribus, car-
 nosis, & albis prodesse. 81.a
 Mallesalorum, sine crurum scarificationem
 ad nullendam maculationem auxilium
 esse antiquissimum, ac d' Cræcis sspè, ac
 sspè usitatum. fol. 80.a. u. modus. ibid.
 Mancipis mulieres multe in *Aegypto* ex
Abissia, atq; *Aethiopia*. 43.a
 Manna, tamarindi, cassia, syrupsus de granu-
 tis dulcibus solutus pro purgandis *Aegyp-
 tijs*, apud ipse in usu existunt. 5.a
 Manna differentis, atq; usus apud *Aegyp-
 tios*. 127.a
 Manna

I N D E X

<i>Manna maffichina.</i>	127.a	<i>Medicos priſtes doctiſſimos à barbaris Aegyptio imperantium tyrannide male mereri caſiſſe.</i>	5.b
<i>Manna bombatina ex ſaccharo, & manna adulterata.</i>	127.a	<i>Medici reſte olim barbaris hominibus medentes, non raro ab ipſis male tractabantur.</i>	5.b
<i>Manna Siracoſi.</i>	127.a	<i>Medicos Aegyptios adulescentes eſſe.</i>	4.b
<i>Manna terrea glibil.</i>	127.a	<i>Medici Aegyptij agrotorum delictis infernime.</i>	5.a
<i>Marcus Pheurius Venetus pharmacopola.</i>	128.a	<i>Medici Aegyptij febricitantibus concedunt angoris cinchoneres, melaxes & alius fruſtus refrigerantes.</i>	5.a
<i>Maſſibaleb febrilio quid.</i>	123.b	<i>Medici Aegyptij febricitantibus quantumlibet aquae crassae concedunt.</i>	5.a
<i>Maſſibaleb in febrilibus uſus.</i>	123.b	<i>Medicorum Aegyptiorum ſinem non eſſe morborum curationem, ſed agrotorum obſequium.</i>	5.a
<i>Medendi modus à priſtis doctiſſimis medicis imentis, ut ſuorum dominorum tyrannidem effugerent.</i>	6.a	<i>Medici adulescentes ex Galeno qui ſunt.</i>	5.a
<i>Medendi malus modus penes Aegyptios à quo principium habuerit.</i>	6.b	<i>Medici Aegyptij obtemperant agrotorum uoluptatibus.</i>	5.a
<i>Medicinam in Aegypto primam habuiſſe radicem.</i>	1.a	<i>Medici Aegypti affirmat nihil à natura expectatum poſſe ſperare agrotos.</i>	5.a
<i>Medicorum ſcientia paucos operam dare.</i>	2.a	<i>Medicos adulescentes multa etiam Italia loca praeter Aegyptium habere.</i>	5.b
<i>Medicinam apud Aegyptios eſſe in uſu preſto.</i>	2.a	<i>Medicos ad mittendam ſanguinem non debere amarum numerum conſiderare, ſed eandem corporis atque neceſſitatem, ſatis producit.</i>	48.a
<i>Medicinam à medicis conſultam in Aegypto condeſcit apud illos populari honorabilis exerceri.</i>	2.a	<i>Medicos Aegyptios in exercenda ſanguinis miſſione plurimum errare.</i>	44.a
<i>Medicinam penes Aegyptios uſitatum meoſam eſſe & Etoppyricam.</i>	4.b	<i>Medici Arabes uoluit tenues humores eſſe craſſi facientes.</i>	4.b
<i>Medicina Aegyptiorum cur uenditoſa euaguerit.</i>	5.a	<i>Medicorum Aegyptiorum quo ad uſum purgantium, ſcilia.</i>	125.b
<i>Medicinam curatricem in tres diuiſas partes.</i>	36.b	<i>Medicorum quorundam purgantium uolus uſus.</i>	130.b
<i>Medicina curatricis partes.</i>	36.b	<i>Medicam Aegyptij quibus ad ruſſios purgandus uentris medicamentis.</i>	5.a
<i>Medicam eſſe naturam imitatorum . 46. & III.a</i>		<i>Medicis antiquis medicamenta ualide purgantia fuiſſe ſauillaria.</i>	128.b
<i>Medici uide ſanguinis uocnationem, atque purgationem exercere ceperunt.</i>	46.b	<i>Medicorum aliquos prius deuiſa natura, à multis craſſis uſiſiſis ſuccis in aliquo uſtere ſuſarſiſis, mori ſuere quàm ualidum</i>	
<i>Medicos conſultum Cayri in multa eſſe exiſtimatione.</i>	2.a		
<i>Medicos Aegyptios parum lucrari ſolere.</i>	2.a		
<i>Medicus Achimboſi qui ſit.</i>	2.b		
<i>Medicus Achimboſi eſt uſum.</i>	2.b		
<i>Medicus Achimboſi eſt conuuium primus, ſive cuius licentia nemo in Aegypto uocari poteſt.</i>	2.b		

I N D E X

- ludus purgatus experiri velint.* 130.b
Medici Aegyptii pesti mederi non timent.
 27.b
Medici Aegyptii peste infectos visitare, atque curare non timeant. 27.b
Medicamenta Aegyptiis familiaria. 117.b
Medicamenta refrigerantia cur Aegyptiis familiaria. 3.b
Medicamentis refrigerantibus cur in putridis febribus Aegyptii utuntur. 4.a
Medicamenta refrigerantia cur apud Aegyptios sicut in frequenti usu. 3.b
Medicamentorum valde refrigerantium usum in febribus putridis esse apud Aegyptios frequentissimum. 3.b
Medicamentorum valde refrigerantium usus humores crudos inordinescere, & crassiores fieri. 3.b
Medicamenta putridis febribus conuenire, quae de obstructiui non habent, sed tamen sine multo calore, ut oxyrael. 3.b
Medicamentorum refrigerantium usum putridis Aegyptiorum febribus, neque utilem, & noxium esse. 4.b
Medicamentorum refrigerantium usus veluti ad causas febrium inutilis est, sic febres iuuare potest. 4.b
Medicamentorum refrigerantium usum vehementibus febribus, atque hecticis maxime conuenire. 41.b
Medicamentorum refrigerantium usum omnibus febribus non conuenire, neque esse in ijs tutum. 3.b
Medicamentorum refrigerantium usum ventrum obstructiuos fouere. 3.b
Medicamenta, quibus Aegyptia ad purgationem faciendam, utuntur. 109.a
Medicamenta, quarum usus apud Aegyptios est ad speculanda multa per somnum animi gratis. 119.b
Medicamenta, quarum usus apud Aegyptios est ad provocandum sudorem in febribus persistentibus. 148.a
Medicamenta lenientia, quae in usu ad purgandum, penes Aegyptios existunt. 126.a
Medicamenta purgantia praeualida in purgantibus corporibus, aliquos Aegyptios merito timere. 126.a
Medicamenta leniter purgantia beneuolentia nostris dici. 128.b
Medicamentorum, leniter, & valde purgantium uter usque praesertim. 128.b
Medicamentis leniter purgantibus plerisque medicorum ubique nunc sequi. 129.a
Medicamenta purgantia praeualida non nisi corporibus robustioribus conuenire, veluti inbecillaribus leniter quae purgant. 129.a
Medicamenta leniter purgantia robustioribus corporibus non conuenire. 129.a
Medicamentis leniter purgantibus ubique parum multos fuisse purgatos. 129.a
Medicamentis valde purgantibus aliquos parum fuisse purgatos. 129.a
Medicamenta purgantia, quae olim apud antiquos medicos fuerant in usu. 128.b
Medicamenta, quibus purgationis causa antiqui non valebant, quae. 128.b
Medicamenta purgantia, quae apud Aegyptios in usu existunt. 5.a
Medicamenta purgantia singulis, aut alternis diebus Aegyptii exhibent, sed in modica quantitate. 5.a
Medicamenta ex purgantibus, apud Aegyptios usitata. 5.a
Medicamenta scammoneata Aegyptii effugunt. 5.a
Melancholicum fieri laesa imaginatione. 120.b
Melancholicum atrum colorem cerebrum obsistentem facere voluit Gal. 120.b
Melancholicum fieri ab auro nigroque colore, negat Auerroes. 120.b
Melancholica dementia signa. 120.b
Melancholicis multis, qui ab Aegyptiis seu illi existimantur, Aegyptium abandonare. 26.b

I N D E X

siccarent. 139.b
Musa frullus. 117.b
Myrrba, qua utantur Aegyptij. 139.b
Myrrba Ergasima que. 139.b

N

NATIUM scarificatio multas, ac
 varios morbos sanat. 79. a. &
 hoc in diebus niticis, ibid. &
 modus, quo scarificantur.

ibid. b
Narium scarificandi modus, & ordo. 79. b
Naturam sabitanas mutationes non ferre.
 98. b
*Natura humores tantum preparatos expel-
 lit.* 74. b
*Natura simul multas uacuationes in cor-
 pore utiliter prodece.* 111. a
Naturam Medicas imitari debet. 111. a
*Natura interdum propulsat humores mor-
 bosos & nobilioribus partibus ad ignobi-
 liores.* 92. b
*Natura quomodo exanthemata expellat, su-
 ur quomodo exierit.* 74. b
Natura prius concoquit & mox expellit.
 74. b
Natron quid. 148. a
Nitri usus ad pestiferas febres. 148. a
*Nuntiam opij defectum infirmitatissimam
 syncopeis lapsus, opio sibi oblato subito
 ab ea lenatum fuisse.* 121. b
Niger flumen. 12. b
Niger flumen rimum esse Nilii fluminis.
 13. b
*Nigrum flumen, ut Nilus eodem modo, ut
 que acupore crescere.* 13. b
Nilus ubi nascitur. 16. b
Nilus transiit totam Zonam torridam. 16. b
*Nilus longo itinere fere suam aquam conco-
 quit.* 16. b
Nilus si uenit otulius longissimus. 12. a
Nilus in Africa a Deo cur solitas. 12. a

*Nilus in Aegypto arenosa loca irrigando
 facundat.* 12. b
Nilus ubi nascitur. 12. b
Nilii cursus. 12. b
Nilus terram limo obtegit. 12. b
*Nilus si uenit Deus Aegyptijs concessit ad
 arcedam siccis incendum, ex compsi-
 nis uentis conuictam.* 11. a
*Nilii fluminis aqua amouitur est praecocan-
 dissima.* 11. a
*Nilus singulis annis una die atque hora per-
 petuo augetur incipit.* 12. b
*Nilii incrementi principium nunquam a cou-
 sucta hora & die desistit.* 12. b
Nilus quantam singulis diebus augetur.
 12. b
Nilii quantum fiat augmentum. 12. b
*Nilus sex & nigriti cubiterum ultim die
 antius aliquando obseruatus est.* 12. b
*Nilus intra ripas usque ad mensum maius
 decreuit.* 12. a
Nilii aqua quanto paucissima. 12. b
*Nilii augmenti principij rationem ab ocula-
 ta causa pendere.* 33. b
*Nilii fluminis augmenti principij ueram cau-
 sam non posse principij naturalibus in-
 duceri.* 33. b
*Nilii fluminis incrementum a qua causa
 fiat.* 33. b
*Nilus flumen constantissime perpetuo tem-
 pore singulis annis mensis Iulio die deci-
 ma septima incipere augetur.* 13. b
*Nilus cur semper singulis annis eadem die
 augetur inchoat ab Aegypto igneratur.*
 14. a
*Nilus obmodicum cubiterum altitudine au-
 ctus sat est ad agrorum inundationem fa-
 ciendam.* 12. b
*Nilii augmentum incipit mensis Iulio, et per-
 runque usque ad medium Septembrem
 terminatur.* 12. b
Nilus crescere a pluuio Antiochia. 12. a
Nilum non a nubibus crescere. 12. a

I N D E X

Nilus fontem habet cerosum, & aquam turbidam, neque admodum ad potum efferam. 16.a

Nili incrementum non esse in casu, ut possit Aegypti fructus. 33.a

Nives intra tropicos non fieri. 17.a

Nomaster alium in usum familiarem habebat. 99.b

Nomides, quos partes vere consueverunt. 99.b

Nubes multas crassas cum Aegypti ab Eteris ad meridiam parti observant, Nilus fluvium plurimum autum in seras. 17.b

Nubes multas crassas toto secunda astate ab Eteris in montes hylis, atq; Arabiis signis debet a turbi & condescere, atque in pluviam mutari. 13.b

Nocem in hanc pingrescere. 108.b

Nutritivum, quod in flumibus & calore nascitur, calidum, & quod dicitur, refri gerat. 19.a

Nutritivum immolentem refrigerare, caloremque possiccare. 19.a

Nix in Aegypto nunquam fit. 11.b

O

Basilem Aegypti libidinis cum procurare in habitis. 107.a

Observatio Aegyptiorum, qui ad pugnam ad quos cubitus Nilus fit, perveniunt, ut re praesentant. 13.b

Observationes venarum in febribus, vel à multo succis, vel crassis, vel lentis fieri. 3.b

Observationes commodius asferre aequal dicit Galenus. 3.b

Observationes venarum ab usu medicamentorum valde refrigerantium arguentur. 3.b

Observationes cucurbitulae conditari posse.

fol. 71.a

Observationes cucurbitulae non conditari toto corpore. 71.a

Orcipus cur urant Aegypti. 98.a

Ostium Roseretus. 105.a

Ostium Roseretus aliam extrahendi lapidem vocat ab Aegyptiis dicitur. 105.a

Ostium Roseretus medicus Nationis Phoeniciae in Aegypto. 105.a

Oculorum inflammationes antiquitas sanari sanguinis maculatione, scilicet vesis magnorum angularum oculorum. 58.b

Olera, quorum usum in cibo Aegypti servant. 117.b

Olera Aegyptia omnia esse nostris huncipera, & magis insipida. 10.a

Olera in Aegypto tur insipida, neque gustu gratia cassant. 10.a

Oleum pingrescens corpora. 109.a

Olea, quibus utuntur Aegypti ad pingrescendum. 108.b

Omentum putrefactionem pro causa in qua fit, habere humiditatem. 33.b

Omentum nutrimentum quatenus nutrimentum animalis calorem argere. 19.a

Ossa frusta non coeque per unguentum, sed per calorem, parum à Gracis vocantur. 61.a

Opium, affum ab Aegyptiis nuncupatum. 117.b

Opium ubi paratur, quid sit. 121.b

Opium Aegypti nunc dicitur. 121.b

Opium, necoicum Gracorum sumit quid sciant. 121.a

Opium sumentes esse inconstantes. 121.a

Opium, affum vocant, usum apud Aegyptios. 118.b

Opium innoxie ad quos Aegyptiorum ad tritu usq; dragmarum pondus suavere. 118.b

Opium symptomata, in his, qui cum edere consueverunt. 118.b

Opium cur Aegypti utuntur. 118.b

Opium sumere soliti nisi solita hora eius usitatum copiam sumant, in febribus, si sint.

Symptomata labantur. 121.b
Opium fouentes an optata multa famulare possint. 119.a
Opium solita hora Aegyptios non fouentes in grauissima symptomata incidere. 119.a
Opium assuere quotidie soliti, quomodo liberentur ab eius usu. 119.a
Opobalsamum ab arbutto Venetijs uicente, uerum distillasse. 138.a
Opobalsami usus ad febres curandas. 146.b
Opobalsami usus qualis apud Aegyptios, ad febres. 146.b
Opobalsamum sincerum ac uerum in Aegypto reperiri. 118.b
Opobalsami usus. 118.a
Opobalsamo steriles mulieres fecundas reddi. 118.b
Opobalsami usum ad pestem apud Turcas nobiles, atque Aegyptios esse frequentissimum. 149.a
Opobalsamum uim aduersus putredinem habere praerelictum. 149.a
Opobalsamum defendere caduera a putredine. 149.a
Opobalsami facultas. ibid.
Opobalsamum calorem naturalem fouere, & auertere. ibid.
Opobalsamo quomodo ad pestem Aegyptij utantur. ibid.
Opthalmias fieri a pulueribus, & arenis uentis illuc afferentis. 10.b
Opthalmia quo aui tempore epidemice uigantur. 10.b
Oribasius altero erure scarificato binas ferre sanguinis libras extraxisse testatus est. 84.a
Oryza est cibus omnibus Aegyptijs familiarissimus. 15.a

A N I S Aegyptiorum qualis, fol. 15.b
Pancem Aegyptij omnes ex solo tritico paratum mandant, neque alium cognoscunt. 16.b
Paracenteses magis quam unctiones ad hydropses consueg. 102.b
Paralicticos unctione sanari. 98.a
Paris christianus morbo dem et mala uocato mortuus. 14.b
Pasta ex archetida humidos pedes & laxos imans. 112.b
Pastillorum scillinerum compositio apud Aegyptios usitata. 135.b
Partes scarificatae qua multum sanguinem edant, & qua paucum. 58.a
Partes imbecillae unctione roborari. 97.b
Partes unctione robustiores redduntur, qua non facile fluxionibus uentur. 97.b
Partes fluxione et tates unctione sanari. 97.b
Partes dolore uentatas unctione sanari. 97.b
Partes humores gignentes, atque mandantes, Aegyptias inuere. 98.a
Partes post aures ad quos morbos urantur. 98.a
Partes, qua Aegyptiorum more urantur, neq; dolorem neq; calorem cur non sentiant. 98.b
Partes modo Aegyptiorum qua urantur, neq; uehementem calorem, neque uehementem dolorem sentire. 99.a
Partem inuendendam in primis obstruere. 99.a
Pancem Aeginetam unctione ad ueteres affellus usum fuisse. 100.a
Pauperes correpti postiferis febris quo potu in Aegypto urantur. 148.a
Paupercula Aegyptia qua salubritate, ut pinguebant. 108.b
Pellus ad suspirios ab Aegyptijs uri. 98.a
fol.

A 2 Pellus

I N D E X

<i>Pellis à capitis distillatione costellatum</i> <i>Aegyptij ungu.</i> 98.a	<i>Pellis singula septem in Aegypto nasci,</i> <i>saltem esse.</i> 28.a
<i>Pellis in phrygijs ac suppuratione notandum.</i> 98.a	<i>Pellis in Aegyptum vel ex Graecia, vel Sy-</i> <i>ria, vel Barbaria venit.</i> 28.a
<i>Pellulis cur Aegyptijs abundant.</i> 107.a	<i>Pellis omnium sanissima, quae ex locis Bar-</i> <i>baria in Aegyptum proficiscitur.</i> 28.a
<i>Pelles preciosissimae cur sub celo frigidissi-</i> <i>mo reperiantur.</i> 9.b	<i>Pellis, quae ex Barbaria in Aegyptum a-</i> <i>ffortatur, cur omnium sit sanissima.</i> 28.a
<i>Pipilo ac purgationem utebatur Hippocr.</i> 129.b	<i>Pellis contagiosa à Barbaricis locis adue-</i> <i>llam vehementius Aegypti incolas per-</i> <i>vadere, ipsaq; atrocius depasere, diuiniq;</i> <i>que uigere.</i> 31.b
<i>Peripneumoniacis pellis sacrificandi</i> 96.a	<i>Pellis, quae Cayrum vel ex Graecia, vel Sy-</i> <i>ria locis uenit, uenas quatuor à Barbaria</i> <i>locis proficisci, strepit, atq; demascat.</i> 28.b
<i>Per purgationem usque ad analem deflectionem</i> <i>faciendam, quid sit intellegendum.</i> 131.b	<i>Pellilex contagium ex Barbaria proficisci,</i> <i>cur ex alijs omnibus locis aduella sanius</i> <i>exitiosius, diuiniusq; sit.</i> 28.b
<i>Pestilentes febres quo tempore Cayri uen-</i> <i>gunt epidemice.</i> 24.a	<i>Pellis quo tempore Aegyptum inuadere so-</i> <i>let.</i> 32.a
<i>Pestilentissima febrium Cayri uagantium cau-</i> <i>sa.</i> 24.a	<i>Pellis in Aegypto, quae sit omnium sanissi-</i> <i>ma.</i> 32.a
<i>Pellis, sius pestilentia quid sit.</i> 29.a	<i>Pellus in Aegypto minus sana.</i> 32.a
<i>Pellem duplicem habere causam.</i> 29.a	<i>Pellis quo tempore in Aegypto desinat.</i> 32.a
<i>Pellis causa efficiens.</i> 29.a	<i>Pellis qualis sit, sit magna, ac uehemens,</i> <i>perpetua Sole primam partem Caucri</i> <i>luno mense ingrediente, iunio tollitur.</i> 32.a
<i>Pellem Turcia non timeant, neque ab ea fa-</i> <i>giunt.</i> 27.a	<i>Pellem nunquam Iulio, Iulio, & Augusto</i> <i>mensibus in Aegyptum affortatam, ni-</i> <i>si Aegyptij afferant.</i> 32.a
<i>Pelle Aegypti loca septedena sunt.</i> 27.a	<i>Pellis, quae Cayrum inficit, an ex Nili flumi-</i> <i>nis augmento nascitur.</i> 33.a
<i>Pellis, quae in Aegypto concitatur, cur le-</i> <i>uius, saniusq; quàm alibi serpat.</i> 27.a	<i>Pellis Aegyptij ex iunio coincidit cum Ni-</i> <i>li augmenti principio.</i> 33.a
<i>Pellem Turcia omnes non timeant, neq; ab ea</i> <i>se praecant.</i> 27.a	<i>Pellem in Aegypto ex aeris intemperie, quae</i> <i>fit mense Iulio, nasci.</i> 34.b
<i>Pellem Turcarum credulitate cito extir-</i> <i>pare.</i> 23.a	<i>Pellis ex iunio in Aegypto Iulio mense ob-</i> <i>seruata, an in Eurasiarum spiratione refer-</i> <i>ri possit.</i> 33.b
<i>Pellem Turca non fugiunt.</i>	<i>Pellis ex iunio in Aegypto causam ha-</i> <i>bere</i>
<i>Pellis cur penes Aegyptios in iunio causam</i> <i>creseat.</i> 27.a	
<i>Pellis, quae anno 1580. Cayrum deuastauit,</i> <i>quae interuenit.</i> 27.a	
<i>Pellem plerumq; Cayrum contagium acce-</i> <i>dere.</i> 27.b	
<i>Pellem in Aegypto rarissime ab aere fieri.</i> 27.b	
<i>Pellu Aegyptum inuadentis causa.</i> 28.a	
<i>Pellem insigni aeris caliditate absumi.</i> sol. 28.a	

I N D E X

- berre ab aere illius temporis firmam calida, aquali corpora dissolvit, sic aut, atque ab Ethioi cetera temper spiritibus, quibus vitia spiritus restantur, ac feruntur.* 35.b
Pessis exanthematicam fieri ab Eustachio seu Septentrionalium tunc spiritibus ventorum, vulgi Agyptiarum affirmat. 34.a
Pessiloni morbo opionem presidium scarificationis erantem. 81.a
Pesse veritatis scarificationis tanquam divinum auxilium. 93.a
Philosophia electuarium. 122.b
Phibotomi Aegyptiarum lege nostris sunt acerrime. 62.b
Phlegmones oculorum tolli, primo scilicet ne visus maxime angularum oculorum. 78.b
Phrenitides excisissimas, quae aliquando in Aegypto videntur. 23.a
Phtorides quae tribus quatuor velis homines incrementum. 23.a
Phylidium persicum Aegyptum. 143.b
Pinguedo in corporibus quomodo generatur. 110.a
Pinguetis quae sit causa praecipua. 108.a
Pinguetudinis causa materialis quae sit. 108.a
Pinguetudinem a diminuto calore, atque a malo pingui alimento fieri. 108.a
Pinguetudinis causa est frigiditas. 108.a
Pinguetudinis causa. 108.a
Pisces, quos comedunt Aegyptii. 15.b
Pisces saluti sunt apud Aegyptios in usu frequentiori. 15.b
Pisces in Nilo flumine capti et si gustari admodum sint suaves, tamen pessimi ad sanitatem existunt. 16.a
Pisces Nili fluminis cur insalubres. 16.a
Plenitudinem corporum non tolli scarificationis concubitalis. 68.a
Plenitudinem corporum tollunt Aegyptii vel non sicut, vel sicut scilicet erant. 88.a
Piscinam auferenda aut non sicut, aut erant scarificationis. 81.b
Pleuritidis latus dolens scarificationem laesat. 95.a
fol. 95.a
Pleuritidis dolere ad hypochondria declinata ac nigram elieborum et pepinam connerire. 129.b
Plus opulo de Nile fluminis augmenta. 13.a
Plant rarissime in Aegypto, maximeque in locis a mare remotis. 11.b
Plant Capri Nuncubri nisi facilius quam alijs mensuris. 11.b
Plantas largiores fieri oportere in prima Aegypti parte in locis prope Nile principium positam, quod Lybi montibus sunt frigidiore, ratio, scilicet. 13.b
Plantas largissimas in Aethiopia singulis annis fieri. 13.a
Plantas copiosiores, et largiores fieri in montibus, a quorum radicibus Nilum nasci multum est opinio, multumque relatione consistit. 13.b
Podagry duplex causa. 97.b
Podagra fit ab imbecillitate articularum, atque ab humorum fluxu. 97.b
Podagram non ferunt nisi ambo causae concurrant. 97.b
Podagra quomodo afflicto sanetur. 100.a
Podagra curatur quas minus iuvant. 100.a
Podagricos dolores evacuato toto corpore scarificatio loci laesi sedat. 96.a
Polydum cognovit materiam insipientis quae Aegyptii mutantur. 98.b
Popularem mulieres sibi ipsi unguem manuum ac pedum arcubanda tangere. 112.b
Populi Turcarum Imperio subiecti, quibus delectantur. 1.b
Populas Aegyptios multa optima remedia empiriae exerere. 2.a
Populi Turcarum Imperio subiecti sicuti sunt non delectantur. 1.b
Populi frigiditatem regionum cur refrigerantia medicamentata, sicuti timent, calfacientibusque usum complectantur. 117.a

I N D E X

Populi frigidarum locorum, quibus malis ex affectu sunt educantur.	117.a	fol.	39.a
Populi frigidarum regionum cur brevis sint.	117.a	Pudenda in balneis Aegyptiacis molliores stantium adhibere.	107.a
Populi frigidarum regionum, ut in ille purgetur, exere praenatibus purgantibus.	129.a	Pudenda, ut ardent, in balneis, quid Aegyptiacis molliantur.	107.a
Potus Tareli & Aegyptiaci familiaris.	124.a	Pudenda Aegyptiacis ungulis odoratis curantur.	107.a
Potum naris genera, quae aegrotis ante sanguinis missionem concedantur.	76.a	Pudenda nobilium Turcorum in balneis huiusmodi, ambra ac zebet extractis.	107.a
Potum frigidum illis, quibus sanguis est mittendus, summe conducere.	76.b	Puellam annis septem natam sanguinis missione sine fistula una dexteri cubiti à febre curatam.	48.a
Potum frigidum aqua aegrotos à syncope defendit.	76.b	Puerulam esse annuam per fistulam venam natam sanguine sanantem.	48.a
Potus quem ante missionem sanguinis Aegyptiaci aegrotis exhibent.	76.a	Pueram aetate quinque natam pleuritico sanguinis missione sanantem.	48.a
Potus singularis ad febres amphymurmas.	147.a	Puellam à febre maligna sanguinis missione fuisse liberatam.	48.a
Potus singularis ab Aegyptiacis ad febres intermittentes celebrata.	146.b	Puellam post missam sanguinem à febre venae à uribus sanguinis fluxum, atque ventris delationem supereminisse, et statim pristinam sanitatem consecutam.	48.b
Potus alia ad idem.	146.b	Pueri balneis plurimum somni caloris.	49.a
Potus alia ad idem.	146.b	Pueros multos sanguine abundare.	49.a
Potus singularis airtinis ad eos, qui febribus pestilentibus aegrotant.	148.a	Pueros non recte ferre purgantia.	129.a
Potus ad sudorem mentandam, qui ab Aegyptiacis paratur.	148.a	Pueris etiam sanguinis evacuationem eundem esse posse.	47.b
Potus ex berberis fructibus paratus quomodo ab Aegyptiacis ad febrem ardentem, pestiferamque aegrotantem paratur.	117.b	Pueros multos naturam sanguinis evacuatione sanasse.	47.b
Potus ex berberis fructibus paratus airtis.	117.b	Pueros multos critica sanguinis è uribus eruptione fuisse inegerre indicatos.	48.a
Progressus Bessid appellatus Cadi sicut indicatus creat.	2.a	Pueri quamquam vitali facultate valent, tamen neque hi sanguinis sustinent missionem.	45.a
Præcipuum agens in nostra corpora quod sit.	40.a	Puero vel etiam syncho correato ante annum decimum quartum venam non esse secandam.	45.a
Præsentis alicui cum febre existente non esse alicui molliendam evacuationem.	52.a	Pueris Aegyptiacis sicare venam pro sanguinis evacuatione.	45.b
Præsentis alicui in febribus existente, qui ante sanguinem mittere, aut ventrem movere tenentur aegrotos in graviori periculo ducit ipsi Gal. docuit.	52.a	Pueris scarificationis curamoda. fol. 93.b. facile hi resoluuntur.	ibid.
Præsteri Alpini natura ex eadē sibi demate.		Pueris sapissime sine ulla noxia multam sanguinem sponte evacuari.	49.a

Pueri-

I N D E X

- Pueritia profusius sanguinis per nares est familiarissimum.* 49.a
- Pueras melancolicas lactibus interdum iuvis multis diebus sine noxa perferre.* 49.a
- Pueris ex modica sanguinis missione non fieri tantam virium illarum, ut aliqui putant.* 49.a
- Pueros interius copiosus albi fluxus, atque sudores perferre sine noxa.* 49.a
- Puerorum corpora non multum extenuantur in morbis.* 49.a
- Pulmonum ulcera sanari non posse ob continuam ipsorum motionem.* 61.b
- Pulueribus Aegyptium esse obnoxium, & quibus incolarum oculi infundatur.* 107.a
- Pulvere lentius nigrerunt nisi Aegyptios ad sanandum arteria oculi.* 63.a
- Pulsus ad quartanam febri.* 147.b
- Pulsus, quo pro secreto nascitur Aegyptij ad felices pestilentes.* 148.b
- Pulsus singularis virtutis ad provocandum sudorem cum aqua distillata in feb. pestilentibus.* 148.a
- Pulsus tingendi à medicis in vis consuetudo.* 26.a
- Pulsus sola observatione putant Aegyptij medicos posse, vel pollicem etiam digiti articulum dolentem cognoscere.* 26.a
- Pulsus intermittens al quando ab humoris eucardiacis apparuisse.* 74.a
- Purgatioes illa optimae dicuntur, quae naturae optimae excretaevis imitantur, nulla violentia humoris auxij copiam extrahunt.* 86.a
- Purgatioes per suavis oleum apud Ilipocritas, et aique Galenum in usu fuisse.* 129.b
- Purgatio Galeni oleum suavis quae.* 129.b
- Purgari posse corpora interdum usque ad animi defectum.* 130.b
- Purgantem a. n. a. non esse impossibile fuisse.* 131.b
- Purgantium per suavis oleum usus in quibus usui leniter purgantium sit preferendus.* 131.b
- Purgantibus violentissimis multos sepe deploratos sanatos.* 130.a
- Purgantia molida quibus conveniant.* 139.a
- Purgantia leniter quibus conveniant.* 139.a
- Purgantia leniter quando conveniant, & quando non.* 130.a
- Purgationibus praevallidissimis multos imotos.* 130.b
- Purgantia praevallida, non nisi robustioribus corporibus conveniant.* 129.a
- Purgantibus lenitibus qui purgantur.* 129.a
- Purgantia eadem non omnibus convenire.* 129.a
- Purgantia medicamenta in corporibus exercitia, quae enarunt.* 129.a
- Purgantia praevallida fuisse in usu apud antiquos.* 128.b
- Purgantia praevallida Aegyptijs non convenire.* 125.b
- Purgantia medicamenta praevallidissima, quibus ad ruficos & plebem Aegyptij, utuntur.* 128.a
- Putredo sit à quocumque calore immodico naturali dissipata, atque corrupta.* 29.b
- Putrescunt humores, atque partes corporis calore naturali ab extraneo corrupto, & dissipato.* 29.b
- Putredinis causae materiales.* 29.b
- Putrefactio quocumque.* 29.b
- Putrefacere tantum humidum, & non sicca.* 30.a
- Putredines fieri ab aliena caliditate sentit Aristoteles.* 29.a
- Putrescentia naturam corporum potestate calidum esse.* 29.a
- Putredo omnis ex materia gignitur humida, ex causa efficientie extranea & praeter naturam calore.* 30.a

I N D E X

<i>Patres fieri humilis ac plura sis tempo- ribus.</i>	28.b	<i>purgationes.</i>	31.a
<i>Patrescere promptissime quocumq; sunt ca- lida & humida.</i>	30.a	<i>Reus Aegyptiorum non paucor, cum debi- lis.</i>	fol. 26.b
<i>Patrescunt in sicca corpora accensum esse proaccolitatem.</i>	30.b	<i>Rhabarbarum.</i>	138.b
<i>Pythi seminum usus.</i>	118.b	<i>Rhagad Seni, est Rhabarbarum.</i>	138.b
<i>Pythium acutum non esse.</i>	118.b	<i>Rhob Cathia, succo est acuta. fol. 141. & quando ab Aegyptijs paretur. ibidem.</i>	
<i>Pythium & curiadrus viridis in ferculis esse apud Aegyptios in usu frequen- tissima.</i>	117.b	<i>Ruficornum corporum Aegyptiarum tem- peries, atque habitus.</i>	41.b

5

Q

	<i>Q U A L I A</i> sunt Aegyptiorum corporum temperantia, atq; habitum.	32.a
	<i>Quae partes corporis Aegyptij inurent.</i>	97.b
	<i>Quae pinguescunt.</i>	108.b
	<i>Quae curantur medicamentis purgantia.</i>	119.a
	<i>Quibus morbis scarificatio conveniat. fol. 92. b. 93. a</i>	
	<i>Quando intelligenda sit Hippot. atq; Gal. dioniam, corpora ad animi usque defe- ctum purgari licet.</i>	131.a
	<i>Quae nationes Cayram accesserint.</i>	42.a

R

R	<i>R A T I O</i> in pueris sanguinis maturacionem interdum volu- tum laedere.	48.a	
	<i>Rafus egrotis antiquum sanguis miseratur, cibum tandem coactum sisse.</i>	55.a	
	<i>Rationes ex Galeno ad reprehendam san- guinis missionem desumptas non conclu- dere.</i>	54.a	
	<i>Regionum frigidarum locala nobis sanam, quam calidarum, pati pestilentiam.</i>	31.a	
	<i>Remedium nullam maiori laesum Gal. in ma- ximis doloribus missione sanguinis, &</i>		
		<i>S A N G U I S</i> in venis cutaneis conuenit, purior, ac tenuior existit.	69.b
		<i>Sanguinis missionem ab Hippo- patamo hominibus monstratam fuisse.</i>	1. b
		<i>Sanguinis apud Aegyptios qualis sit usus.</i>	1.a
		<i>Sanguinem quot modis mittant Aegyptij.</i>	2. b
		<i>Sanguinem a vultu venis nostris medicis instatim Aegyptios mittere.</i>	2. b
		<i>Sanguinem Aegyptios a felle arterijs mit- tere.</i>	2. b
		<i>Sanguinem Aegyptios mittere multis scarifi- cationibus.</i>	2. b
		<i>Sanguinis missionem apud Aegyptios esse instatissimam.</i>	37. b
		<i>Sanguinem mittunt Aegyptij in omnibus a- cutibus, acutis temporibus, & ad omnes se- ri morbos.</i>	37. a
		<i>Sanguinis mitione libentius quidem medi- camentis Aegyptij miamur.</i>	37. a
		<i>Sanguinis missionem cor Aegyptij sic fre- quentur.</i>	37. a
		<i>Sanguinis cerebrum missionem vitalem spiri- tus conuenit atque alliones animales ladi.</i>	44. a
		<i>Sanguinis mitione corpora apta.</i>	44. b
		<i>Sanguinem Aegyptij vel etiam in infanti- bus mittere.</i>	45. a

S. 100

I N D E X

- Sanguinis missionem in pueris Aegyptiis, Aethiopes, Abissini exercere.* 45.b
- Sanguinis missionem in pueris facendam per vires Arabum uoluerit.* 45.b
- Sanguine facilius Aegyptij in pueris in tantum scarificatis curantibus.* 49.b
- Sanguinis missionem non convenire corporibus molliibus, albis atque ualde humidis.* 50.a
- Sanguinis uacuationem copiosam, qui recte ferant.* 50.a
- Sanguinem detrabant, à scarificatis auribus, collo, labijs, gingiuis, cruribus, & naribus.* 52.a
- Sanguinis uacuatione per scarificationem maleolorum cur albis, uiscibusque magis comoda atque uilis sit.* 51.a
- Sanguinis missionem cur Aegyptij ferè in omnibus morbis molliant.* 43.a
- Sanguinem in quibus speciatim morbis Aegyptij mittant.* 43.a
- Sanguinem mittere Aegyptios in omnibus ferè morbis.* 42.b
- Sanguinis missionem cur Aegyptij patent omnibus conducere.* 37.a
- Sanguis quot modis ab Aegyptijs mittatur.* 37.a
- Sanguis crassus cucurbitalis non potest uacuari.* 73.a
- Sanguinis missionem per hirudinum usum Aegyptij prorsus ignorant.* 57.b
- Sanguinem mittere in dysenteria quid uisum sit.* 52.a
- Sanguinis missionem Aegyptios exercere etiam in dysenteria, diarrhoea biliosa, in exantematis erumpentibus, pustuliculis uocatis inque pessiferis tumoribus.* 51.b
- Sanguinis uacuationem ab intestinis fluente humore recellit.* 52.a
- Sanguinis uacuatione prohibet, ad partem exaceratam humores ne amplius confluant.* 33.a
- Sanguine non uacuat in dysenteria principio sanguinis per fluxum non firmato plurimus sanguis per intestina evacuetur, qui miris maxime diuinet.* 53.a
- Sanguinis uacuatione dysenteriam curantem multum proficere, atque recedentem etiam medicorum senserunt.* 53.a
- Sanguinis missionem esse exercendam in dysenteria.* 52.b
- Sanguinis missionem ad dysenteriam maximum esse auxilium, siue quo difficillime curatur.* 53.b
- Sanguinis missionem in dysenteria quamplures medicos damare.* 51.b
- Sanguinem statim alio non esse mittendum.* 51.b
- Sanguinem Aegyptios mittere in principio omniau pessiferarum exanthematum, atque tumorum.* 54.a
- Sanguinem à cibo Aegyptios uel uulgus mittere.* 54.a
- Sanguinem in Aegypto ieiuno stomacho mittere à uulgo medicorum damnatur.* 54.b
- Sanguinem quibus de causis pueri Aegyptiorum à cibo minimeq; stomacho ieiuno mitterendum censent.* 54.b
- Sanguinem à cibo mitterendum Graeci abdo-rnere.* 55.a
- Sanguinem non esse mitterendum existunt in stomacho eructate, neque priusquam excrementa descenderint.* 55.a
- Sanguinis uisio cibo crudo existente in stomacho, quis uilis faciat.* 55.b
- Sanguinis missionem prohibere os uentriculi nimiam sensibile, aut imbecillum, uel amara bile repletum.* 55.b
- Sanguinis Aegyptiorum à cibo mittendi usum esse primum.* 55.a
- Sanguinis à cibo mittendi usum Arabes latuisse.* 55.a
- Sanguinis cur falsa copiosa uacuatione uel retro aut es stilis fluxum praesudis-fimum & longissimum inducat.* 60.a

I N D E X

<i>Sanguinis large profusione ex oculis post aures felix formam profundam excitari, neque sterilitatem induci.</i>	39.b	<i>se.</i>	fol. 78. b
<i>Sanguinis maculationem afflictae partis, à proximali oculis faciendam.</i>	57.b	<i>Sauieb.</i>	124. a
<i>Sanguinis inoculationem paribus post aures scarificatis formam conciliare.</i>	66. a	<i>Scarificatiuum auri apud Aegyptios usus.</i>	77. a
<i>Sanguinis missio ab occipite, atque à paribus retro aures praestita utilitas.</i>	66. a	<i>Scarificandi modus, signa, sive exemplar.</i>	92. a
<i>Sanguinis quantum adhaerentis occipiti, atque circum ipsum positae partibus admotis cum scarificatione, euacuat.</i>	66. b	<i>Scarificatio malleolorum sive crurum alicui est uena sectionis.</i>	68. a
<i>Sanguinis missio in capitis auersa parte scarificatione praestita, quibus noxia.</i>	66. b	<i>Scarificatio malleolorum sectioni uena proxima, & uicaria.</i>	81. b
<i>Sanguinis à naribus protrata pro arcano à multis Aegyptij celebratur.</i>	79. a	<i>Scarificatio uires non destruit, sive labefactat.</i>	92. b
<i>Sanguinis à uerbis missionem saluere aegritudinem.</i>	47. a	<i>Scarificationes frustum, ac lenis sanguinem educunt.</i>	84. b
<i>Sanguinis missionem dolorem nebulosum tollere.</i>	52. a	<i>Scarificatio malleolorum plenitudinem tollit.</i>	80. b
<i>Sanguinem ex punctibus caput, & pedes Aegyptij inurere.</i>	98. a	<i>Scarificatio corpore non euacuato molenda.</i>	88. a
<i>Sanguinis fluxum sistere decollem ex siliquarum floram, ac solarem acutis praeratum.</i>	145. a	<i>Scarificationis usum naribus corpora, atque, fixus, barbata, & temperies.</i>	93. a
<i>Sanguinis Aegyptij imitatio à quibus.</i>	42. a	<i>Scarificationes non tantum uitalis facultatis euacuant, quantum uena sectione.</i>	81. a
<i>Sang. Arabi gamma Arabica, quam ex arboribus acuta colligunt.</i>	147. a	<i>Scarificationem crurum Arabibus medici antiqui hanc cognitam fuisse.</i>	83. b
<i>Sarbet potus.</i>	56. a	<i>Scarificatio non nebulosum infert partibus dolent.</i>	91. b
<i>Sarbet potus pro omnibus febricitantibus.</i>	124. a	<i>Scarificatio à Gal. quot in locis celebrata.</i>	86. b
<i>Sadegeudi est solum.</i>	138. b	<i>Scarificatio crurum ab Aetio Lusitano mirum in modum celebratur.</i>	83. a
<i>Sapor castus est amarus.</i>	140. b	<i>Scarificatio crurum, & cucurbitula admodum incise uite maxime differunt.</i>	85. a
<i>Sapor corolla.</i>	140. b	<i>Scarificatione crurum, quibus in Italia locis sic dicitur sanguis. &c. & cum facili successu. ibid. & quo pyrotantibus morbo, & pueris. ibid.</i>	ibid.
<i>Salsaparilla rarè à Aegyptij utuntur.</i>	118. a	<i>Scarificationem crurum interdum esse praefendam ueng sectioni.</i>	73. a
<i>Saraceni cur utuntur auri scarificatio-</i>		<i>Scarificationes, quas Aegyptij pro usu cucurbitularum, moluntur.</i>	66. a
		<i>Scarificantes partes debilitari.</i>	69. a

I N D E X

- Scarificationes pro molliendis cacorbitalis, quæ, & quales ab Ægyptijs fiunt. fol. 67.a
- Scarificans Ægyptij non epidermidem modo, sed secundam cutim, non minusq; carum. 67.a
- Scarificationes quales ab Ægyptijs cacorbitalium usq; & quæ infliguntur. fol. 66.a
- Scarificationem numerus est uarius, nec non plogorum magnitudo. fol. 90.b. & uarij effectus. 91.a
- Scarificationes longas, & profundas esse, consensum est rationi cum evacuare tentamus. 91.b
- Scarificatione rami uenarum crassiores secantur. 89.a
- Scarificatione non omnis sanguis euacuatur, sed subtilis, imprimitur autem crassus. fol. 87.b
- Scarificatione sanguis crassus euacuatur, & quomodo intelligenda uaria Galeni sententia. 88.b
- Scarificare debemus non mollescentem, sed crurum ventrem. 95.a
- Scarificatio maleolorum quibus conueniat. fol. 80.a. modus qui recitatur. 80.a
- Scarificatio insicis imperatur. 93.b
- Scarificatione cutis sapissime Ægyptij mititur sanguinem. 57.a
- Scarificatio narium in omnibus febribus acuta est praesertim auxiliium. fol. 77.b
- Scarificatio Emuebis, mulieribus, & omnibus molli carne praeditis, creditur uicaria esse uena sectionis, & quibus corporis partibus. 77.b
- Scarificatione crurum Ægyptios curare febres pestilentes. 147.b
- Scarificare solent Ægyptij aures, nares, labia, gingiua, ac quoscumq; partes corporis extrinsecas. 77.b
- Scarificatio inflammatae partem, uel acutam concretam, uel tumore, uel pustula sanat. 77.b
- Scarificatio aurium apud Ægyptios in parulis lactentibus exercetur. 58.a
- Scarificatio narium ad quæ sit uicis. fol. 79.a
- Scarificatio malleoli ad hydropicos tutior. 102.b
- Scarificatio talis hydropicos sanari Arabi gener nobilit. 101.b
- Scarificatione maleolorum Ægyptios mittere sanguinem. 2.b
- Scarificatio auribus Ægyptios moliri uacuacionem sanguinis. 2.b
- Scarificatio crurum apud quosdam Ægyptios in peste insicis usitata. 149.a
- Scarificatio uisus crurum in peste insicis laus. 149.b
- Scientia cur fere omnes ab Ægyptio in alia loca commigraverint. 6.a
- Scientia, Mahometis insituta apud Ægyptios in summo pretio esse. fol. 2.a
- Scirrhus inuisione sanari. 101.a
- Scytba uisione uidebuntur. 99.b
- Scytbas à sanguine plurimo à uicis retro aures uacuato in profundum seminum labi, atque steriles euasisse. 66.a
- Scopus precipuus ad praeseruanda corpora à peste. 35.b
- Scopus duos ad praeseruanda corpora à pestilentia Gal. docuit, quippe corpora siccati, atque dissipati. 35.a
- Scorpiones Ægyptios esse letalissimos, quales Dioscorid. descripsit. 143.a
- Scorpionum Ægyptiorum descriptio. fol. 143.a
- Sectionem ad hydropicos, antiquis medicis cognitam fuisse. 102.a
- Sectione hydropicos sanari. 102.a
- Sectione hydropicos quo tempore conueniat. 103.a
- Sectione non est in hydropicis uiribus languidioribus

I N D E X

<i>Saribus admixtivando.</i>	103.a	<i>Sicca, cum putrefiant, quibus humida ex-</i>	
<i>Selliores hydropicarum callosioris medi-</i>		<i>cilientiorum suscipere putredinem. fol.</i>	
<i>camento esse saucius.</i>	103.a	31.b	
<i>Secundi hydropticæ varij modi.</i>	102.a	<i>Sicomari quales fructus.</i>	117.b
<i>Sellionem pro Enyphi inter secundam ac</i>		<i>Solum atque hominem, hominem generare.</i>	
<i>tertiam castam plerique Aegyptiarum</i>		39.b	
<i>faciunt.</i>	103.a	<i>Sol semper agit calcificando.</i>	40.a
<i>Sellio in suppurationis quomodo admixtiri-</i>		<i>Soturus immoderatus inossione Aegyptij</i>	
<i>tar.</i>	103.b	<i>curant.</i>	98.a
<i>Sellionem ad suppurationes inter tertiam &</i>		<i>Somnia turbulenta, quæ estata faciunt. fol.</i>	
<i>quartam castam fieri debet quibusdam</i>		126.a	
<i>videtur.</i>	103.b	<i>Sorbitiones quæ ad bellicos ab Aegyptijs</i>	
<i>Sellionis usus ad suppurationes ex Hippocra-</i>		<i>parentur.</i>	149.b
<i>te.</i>	103.b	<i>Squalorem harensem editâ immulatoresom-</i>	
<i>Selica est vera castia lignea.</i>	138.b	<i>nia facere.</i>	110.b
<i>Selicas multas habent Aegyptij & quæ.</i>		<i>Spræculæ & lili in Aegypto angustate</i>	
138.b		<i>flumine Nilo celebrantur.</i>	11.b
<i>Selica aënea.</i>	138.	<i>Stomachum habent Aegyptij frigidum, si-</i>	
<i>Selica fræda ibidem. & est mater Diastor-</i>		<i>itiosum.</i>	15.a
<i>ides.</i>	ibid.	<i>Stomachus durus, quid mali à novata reci-</i>	
<i>Selica per excellentiam castia vocatur. ibid.</i>		<i>piat.</i>	111.b
<i>Secreta ad febres quaranas ab Aegyptijs</i>		<i>Stomachum Aegyptijs creditatis accu-</i>	
<i>quibusdam usitate.</i>	147.b	<i>ri familiarissimum esse.</i>	26.a
<i>Secreta ad febres synochas.</i>	145.b	<i>Stomachus Aegyptij incolarum à quibus</i>	
<i>Secretissimum purgationes non recte ferre.</i>		<i>causis frigidus fiat.</i>	26.a
129.a		<i>Stomachum balneis efficere frigidiorum, ac</i>	
<i>Senes difficiles ad purgantis esse.</i>	129.a	<i>languidiorum.</i>	110.b
<i>Sensib, quæ apud Aegyptios sunt in usu.</i>		<i>Stomachum languidiorum Aegyptij à qu-</i>	
118.a		<i>ibus obtineant.</i>	111.a
<i>Septentrionales ventis, & Nilî fluminis in-</i>		<i>Stomachus ad quos verber sit inurendis.</i>	
<i>crementum aërem, Aegyptij refrigerant.</i>		98.a	
12.a		<i>Stomachus frigidus, humidus, à dissolutiore</i>	
<i>Septentrionalibus ventorum salubrem esse</i>		<i>mixtus, & stultus usitate inuitus. fol.</i>	
<i>aëris constitutionem.</i>	34.a	98.a	
<i>Septentrionalis ventor pessilentibus consti-</i>		<i>Stomachum epibalsamo inuari.</i>	113.b
<i>tutionibus adversari.</i>	34.a	<i>Sellium preparatum curare antiquas ni-</i>	
<i>Septentrionalis ventis in Aegypto plus alij</i>		<i>ferma usive fluxes.</i>	130.b
<i>possunt.</i>	12.a	<i>Stoliditatem hæstione tollunt.</i>	98.a
<i>Septentrionalibus ventis Aegyptium exposi-</i>		<i>Strumas quæcumque Aegyptij curant.</i>	105.b
<i>tum esse usinit Dena.</i>	12.a	<i>Struma curantur si flant.</i>	105.b
<i>Scapulo de aëre aromatica.</i>	137.b	<i>Stadium Gumbelberg Cayri.</i>	1.b
<i>Sicca non putreficere.</i>	30.a	<i>Staporum hæstione tolli.</i>	98.a
<i>Sicca quæ putrefiunt.</i>	30.a	<i>Sticus Asiæ.</i>	141.b

I N D E X

Succus acacie duplex, liquidus, & fixus.

141.b

Sudores quomodo Aegyptij tandem sanitate gratia, sequantur. 111.b

Sudandi usum Aegyptios sequi. 111.b

Sudores criticos in omnibus acutis morbis esse bonos. 47.a

Sudat plurimum Aegyptiorum corpora. 107.a

Sudorem in febribus pestilentibus, quo medicamento Aegyptij monere solent.

148.a

Sudores nonnullis Aegyptios in feb. pestilentibus, contrariis etiam vel in potu sumptis, monere. 148.b

Suppellestia omnia Cayri pestifera quascunque contagio infecta, mensi Iacis, tunc contagium, amittere, ut omnes his tunc mi queant. 32.a

Suppurati, qui ex pleuritis fiunt. 103.a

Suppuratorum nota. 103.a

Suppuratis qua scissione erunt. 103.a

Suppuratis unguione sanari. 100.b

Suppuratis quomodo unguis facienda sit. 100.b

Suppurati quomodo magis unguione, & quando scissione curari debeant. 104.a

Suppuratis sanari unguione. 100.b

Sura quid, & quo differt a malleolo. 94.b

95.a

Synopsis exquisita quid. 131.a

Synopsis cur inurant Aegyptij. 98.a

Syracus atque Gracorum corporum habitus ac temperies. 30.b

Syrapi Aegyptij usitatiores qui. 124.b

Syrapi ex sandalis preparatio. 124.b

Syrapi ex ligno aloe preparatio. 125.a

Syrapi ex ligno aloes, aures. 125.a

Syrapi ex dactylis quomodo ab Aegyptijs parantur. 125.a

Syrapi solutives qui ex granatis dulcibus parantur. 127.b

Syrapi ex maxima solutives. 127.b

T

T ADESCENTES statim mi oportere. 104.a

Taluma. 124.a

Tamarindorum differtia, atq;

us. 127.a

Tamarindorum duplex genus. 127.a

Tamarindi Saggi, quid. 127.a

Tamarindorum infusionis per potu adhibentes, us. 127.a

Tamarindi recentes in India saccharo conduntur, ad usum illorum qui desertis Arabiae Isca peregrinant. 127.b

Tamarindorum vis aduersus putredinem. 148.a

Tarach elatrop, id est iberica ad scorpionum illius compositio. 143.b

Tellium balsaceorum Aegyptiorum quide. 106.b

Temperamentorum variorum corporum us scensium ratio. 49.b

Temperamentum totius a cordis hepatisq; temperie prodire. 38.b

Temperamentum nativum Aegyptij a nihil permittant. 42.b

Temperamenta atque habitus purgationibus apta. 129.

Temperamenta, atque habitus purgationes non recte adiuvantia. 129.

Tempora pro quibus morbis Aegyptij inurant. 98.a

Tempora huiusmodi Aegyptij ad oculorum ex earum dissolutio, amara, atque dentis dolores. 98.a

Terebinthi provenit in montibus Syrii. 127.a

Terebinthi puerorum medicamentum proprium. 146.a

Terebinthi usus ad curandas febres. 146.a

Terra Aegypti quomodo sit apta cultui. 111.b

Terra sigillata descriptio. 141.a

I N D E X

<i>Tercena milia auroreum pro studio Gemelliazar quolibet anno dissipari . fol.</i>	<i>Theriacae compositionem ingredientium secundum Aegyptios numerus .</i>
1. b	141. a
<i>Tertianis febres balneis dulcibus lunari .</i>	<i>Theriacam numerum ingredientium, numero ab Andromacho peractio non conuenire .</i>
115. b	136. a
<i>Tertianis febribus correptos calida balnea quomodo inuent .</i>	<i>Theriacae Aegyptiorum descriptio quae medicamenta habeat , in Andromachi descriptione non inuenta .</i>
115. b	136. a
<i>Thaume quid .</i>	<i>Theriacam quam Aegyptij fuerant anno 1574. composuerunt, compositionis descriptio .</i>
103. a	134. b
<i>Thaletis opinio de Nilii fluminis augmento .</i>	<i>Theriacam ubi Aegyptij componunt . fol.</i>
13. a	133. a
<i>Thayr serpentis descriptio . fol.</i>	<i>Theriacam quo anni tempore ab Aegyptijs paratur .</i>
126. b. ex	133. b
<i>quorum cornibus parantur ab Aegyptijs passili .</i>	<i>Theriacam apud Aegyptios esse in frequentissimis usus .</i>
ibid.	133. a
<i>Thayr serpentem esse viperam cornutaem .</i>	<i>Theriacae compositionem ingredientium ex Andromacho numerus .</i>
136. b	141. b
<i>Thayr serpentem non esse cerasum .</i>	<i>Theriacam a nostris parari siue multis ingredientibus, quae lentissimo labore ab ipsis haberi possent .</i>
136. b	142. a
<i>Thebarnu leuopapauera nigra multa gignere .</i>	<i>Theriacae usus apud Aegyptios .</i>
121. b	143. a
<i>Theologica scientia , quae pseudoprophetae Mahometis leges tractat multos Aegyptiorum operam dare .</i>	<i>Theriacae Aegyptij vires a cornibus conuortarum, earum serarum augeri .</i>
2. a	142. b
<i>Theologica scientia, doctores quae pseudoprophetae Mahometis, tractat, apud Aegyptios in summo honore haberi, multaque opes lucrari .</i>	<i>Theriacam quibus morbis conueniat . fol.</i>
2. a	143. a
<i>Theophrastum deceptum fuisse in cassia cognitione .</i>	<i>Theriacae usus ad pestem, apud Aegyptios esse percipiunt .</i>
140. b	143. a
<i>Theophrastum recte sensisse de cinnamomo .</i>	<i>Theriacam patris quoque exhibere .</i>
140. a	143. a
<i>Terebenthina quae ad componendam theriacam Aegyptij struntur, quid .</i>	<i>Theriacam calorem naturalem fouere, augere, et eos, qui ipsam frequentant longius facere .</i>
141. a	143. a
<i>Theriacae compositio apud Aegyptios . fol.</i>	<i>Theriacam Aegyptiorum esse antidotum insignem morbis uiribus praeditum . fol.</i>
122. b	142. a
<i>Theriacam pro Turcarum Rege ab Aegyptij amnis singulis componi .</i>	<i>Theriacae Aegyptij vires .</i>
133. a	142. a
<i>Theriacae apud Aegyptios usitata descriptio, in qua ab ea, quam Andromachus Senior tradidit, differat .</i>	<i>Theriacam Aegypti. cruditatibus ventriculi succurrere .</i>
136. a	142. b
<i>Theriacae Aegyptiorum descriptioni deest assibulus, ceticureum, Galbana, thlesphi, malabatrurus, opoponax .</i>	<i>Theriacae usus ad febres .</i>
136. a	147. b
<i>Theriacam non sine errore componi ab Aegyptijs .</i>	<i>Theriacam ad scorpionum ictus quam componunt Aegyptij .</i>
141. b	143. b
	<i>Thimastum esse terram Chiam, quam sigillatam</i>

I N D E X

Letam vocant.	141.a
Tiphoniamis quid sit.	24.b
Tria principia concurrere ad corporum generationem.	39.b
Triticum quādo in Aegypto feritur, & maturefit.	11.b
Tumorem in angina, in collo confectum esse, bonum.	66.b
Tumor colli in angina apparatus cur bonus.	66.b
Tumores omnes, & inflammationes arceat, & minus scarificatio loco laeso inflata.	96.a
Tumores ac demotofos, & scirrulosos inflammatione curatos.	101.a
Tumores à pituitosis humoris assione formati.	98.a
Turca mulier, qua hysterica mulieres qui hostiam feminibus immansuetis purgat.	128.a
Turcorum Imperio populi subiecti, silentiis non delectari.	1.b
Turca à peste fugam non arripunt.	27.a
Turcis sibi quali morte sint invidiosi, esse praesensuarum potant.	27.b
Turcas milites vini potationibus indulgere.	22.b

VACUATIONES sub cute
& ante eam esse sciendas.
110.b

Vacuaciones multas in balneo eodim tempore ferre aliquam parte. fol.	111.a
Variola pestilentes singulis annis in Aegypto nagari.	23.a
Variolarum annis singulis Cayrum invadentium causa.	25.b
Variola pestifera in pueris singulis annis Cayri angari.	25.a
Variolis pestiferis cur Cayri pueri semel in anno infestentur.	25.a
Vene scilicet cur univesalem uacuationem	

praestet.	68.b
Vena dorsi ac lumborum in cute scarificatae cur totum corpus non sic emacient, ut fiat errorum scarificatio.	68.b
Vena sectione praesita sanguinis uacuatione cur non concinet obstructions.	69.b
Vena, qua apud Aegyptios in usu sunt, ad mittendum sanguinem.	57.b
Venas, quas fecant pro sanguinis molenda uacuatione ad oculorum lippitudines.	57.b
Venam frontis scindere Aegyptios ad oculorum lippitudines.	57.b
Venas in quibus morbis fecent.	57.a
Venarum multarum à nostris non usitatarum sectione Aegyptios sanguinem mittere.	57.a
Vena à nostris non usitata, qua apud Aegyptios sunt in usu.	57.a
Vene frontis sectionis, quos morbos inuenit.	58.a
Venas frontis maximos capitis dolores, ac inflammationes inuare.	58.a
Vena temporum, atque magnarum angularium oculorum, scilicet quos morbos inuenit.	58.a
Venarum intra ac post aures scellarum utilitas.	58.a
Venas nasi, nariumque in quibus morbis Aegyptii fecent.	58.b
Venarum nasi, frontis sectionem dolorem capitis inuare.	58.b
Venas labiorum, gingivarumque in quibus fecent morbis.	58.b
Venarum sub lingua postarum sectione ad qua Aegyptii utuntur.	58.b
Vene pro mittendo sanguine usitatae apud Aegyptios.	2.b
Venas iugulares ab Aegyptiis fecari.	2.b
Venas poplitis ab Aegyptiis fecari.	2.b
Venas narium ab Aegyptiis fecari.	2.b
Venas angularium oculorum Aegyptios fecare.	2.b
Venas frontis Aegyptios fecare.	2.b

Venas

I N D E X

<i>Ventus copiosus, ut etiam modo fecerat, quomodo Aegyptij recte apparere factum. fol.</i>	<i>Vertiginosus inuulsius sanari.</i>	98.a
60.a	<i>Venti, quibus Aegyptias exultantur. fol.</i>	12.a
<i>Ventum irregularium quomodo Aegyptij fecerunt.</i>	60.a	
<i>Ventum populi quomodo Aegyptij fecerunt.</i>	60.a	
<i>Ventorum irregularium scilicet vel etiam quomodo Aegyptias sequi.</i>	59.a	
<i>Venti irregularibus scilicet, qui morbo tollantur.</i>	59.a	
<i>Venti altera irregularium scilicet, atque plurimum crispam uento sanguine multos ferre plane suffocatos ad uitam redusse.</i>	59.a	
<i>Ventorum irregularium scilicet, quos morbus curat.</i>	59.a	
<i>Venti magnorum angularum oculatorum distulter fieri, & cum pericula futura scilicet, à quibus etiam paucus sanguis exit.</i>	59.a	
<i>Venti magnorum angularum scilicet non offecere scilicet.</i>	59.b	
<i>Ventus post aures scilicet sterilitatem inducere Hippocratem præcipisse.</i>	59.b	
<i>Venti magnorum angularum oculatorum scilicet plurimum sanguinem concitare.</i>	59.b	
<i>Ventum magis anguli oculi scilicet in Francisco Rigono plurimum sanguine profusisse.</i>	59.b	
<i>Ventis Aegyptiorum nimiam libere indulgere.</i>	107.a	
<i>Ventura calidi præstantiora, ac austeriora fieri.</i>	31.a	
<i>Ventum petre cor qua non signa exhibent.</i>	75.b	
<i>Ventorum spū homines affuefieri posse.</i>	112.a	
<i>Ventriculum epodalsano maxime inuari.</i>	118.b	
<i>Ventres hyeme cur suis calidissimi, &estate frigidissimi.</i>	15.a	
<i>Venti Septentrionalibus Aegyptium plurimum alijs esse expositum.</i>	12.a	
<i>Venti Septentrionales quo tempore in Aegypto spirent.</i>	12.a	
<i>Venti Septentrionales cur aerem Aegyptii refrigerent.</i>	12.a	
<i>Ventus Septentrionalis Etesias vocatus ita secunda estate ab ortu solis usque ad occidit in Aegypto perflare. fol.</i>	13.b	
<i>Ventus campsem ab Aegyptijs vocatus scilicet primam astatem.</i>	10.b	
<i>Ventus Euro, Austriusque facere primam astatem in Aegypto.</i>	10.b	
<i>Venti Euro, Austriusque plurimas inflammationes artus in Aegyptium apportant.</i>	10.b	
<i>Ventorum campsem vocatorum variae opinioniones.</i>	11.a	
<i>Ventus Euro, Austriusque interrupte in Aegypto spirant.</i>	10.b	
<i>Ventus Euro, atque Austrius multas optalmias gignere.</i>	10.b	
<i>Venti Charonij in Aegypti quomodo.</i>	10.b	
<i>Ventis Euro, Austriusque in prima estate flantibus fieri plures pestiferas febres, atque inflammationes.</i>	10.b	
<i>Ventorum austrinorum proprium esse humores ad caput subleuere.</i>	25.a	
<i>Ves apud Aegyptios quot mensibus consistit.</i>	10.a	
<i>Ves quando in Aegypto incipit, & quando desinit.</i>	10.a	
<i>Vesica os sic dilateri, ut per ipsum lapides salis magis exire queant.</i>	104.b	
<i>Vesicam in aſus in peste scilicet.</i>	142.a	
<i>Vesicam in aſus ad brachiorum, & crurum passus pro febrilibus inuentionibus ab Aegyptijs frequentari. fol.</i>	147.a	

I N D E X

- Villus, quo Aegyptij nascitur.* 15.a
Villus Aegyptiorum qualis. 9.a
Vitum frigidum frequentant Aegyptij. fol. 9.a
Vigiliae, ac delirij scarificatio intra naves comoda. 79.a
Vigiliae, quibus medicamentis Aegyptij occurrant. 145.b
Vigiliae quibus auxilijs Aegyptij curent. 146.a
Vinum quibus sit utilissimum. fol. 20.b
Vinum modice sumptum nativum calorem auget, & immodice refrigerat. 19.a
Vinum immodice sumptum morbos frigidos facere. 19.a
Vinum aqua praestat ad corporum sanitatem. 20.a
Vini facultates. 20.a
Vinum in pueris Gal. damnat. 20.b
Vinum in calidis & humidis damnandum. 20.b
Virgas balsami odorem ac saporem quamdiu non retinere. 138.a
Vires in dysenteria plurimum ex crebra deiectione, dolore, nigilis resolvi. 52.a
Virium robur plurimum habere partem ad indicandam sanguinis viscositatem. fol. 49.a
Viridiorum atque bartorum terram quotidie aqua rosam irrigari, sed multum inundari. 16.a
Vitium hominis qua consuevit & corrumpant. 17.b
Vitam longiorem ex quibus Aegyptij habeant. 17.b
Vitam longiorem Aegyptios ducere ob partem & sodium melius. 18.a
Vlcerum ad peste infelloso usat. 139.b
Vlcerum iuncturorum non sanari nisi illentur ipsorum causa sanantibus visisane. 52.b
Vlcerum quacumque partem corporis obfidentia effian digna non curari nisi praecedat uacatio, atque purgatio. 53.a
Vlceribus ad cicatricem non decurientibus scarificatio non inutilis. 96.b
Vlcerum orta ex ulsione articularum submucosorum esse siabilia. 100.a
Vmbilicis circummolatio, qua ad dysentericos Aegyptij utuntur, quomodo possit fluxui dysenterico esse auxilio. 105.b
Vnguentum recte oleatibus Aegyptij abundant. 107.a
Vnguentorum recte oleatum copiam incrementabilem mulieres Aegyptios ad vultum ornatum. i. ad corrigendum fatorem desipere. 102.a
Vomere quos iunct, & quibus officiat. fol. 111.b
Vomitum aliquando uisatorum utilitas. 110.a
Vomitum usu multos a podagra & alijs morbis se curi. 116.a
Vomitiones, quo medicamento provocant Aegyptij. 111.b
Vomere in balneo facillius vomines posse. 111.a
Vomitum usu frequentiore ventriculum debilitari. 111.a
Vrinae, quae crassos humores abundare significat. 73.b
Vrinae crassae cum crassis contentis, quid. 73.b
Vrinae crassae, vel cum crassis contentis albis pluvius in postiferis febribus consistunt. 73.b
Vsus dulcium balnearum cur apud Aegyptios sit frequens sumus. 106.a
Vsus balnearum praecipuus qualis. 106.b
Vsum refrigerantium medicamentorum cur Aegyptij frequentant. 3.b
Vsum leniter purgantium ubique plerumque sequuntur. 129.a
Vsus refrigerantis & uacationis purgantium in quibus-

I N D E X

quibusdam morbis laudatur . fol. 130.a
Vfus inveniendi partes corporis antiquis scilicet familiaris . 97.b
Vfus inveniendi partes car. Arabes frequentent . 97.b
Vfus inveniendi partes ad quos morbes utilis . 97.b
Vfus vel leniter purgativus , vel valde purgativus in purgandis corporibus uter sit melior . 119.a
Vttram opobalsamo laetri . 118.b

X

X ILOBALSAMUM HERAM
Aegyptios habere . 138.a
Xilobalsami loco carpobalsamum esse stantiam . 138.a

Z

ZAROTVS Zarotus Medicus .

F I N I S T A B U L I E .

C V M P R I V I L E G I I S .

i19633749

